

DÎVÂN-I KEBÎR'den

Seçmeler

CİLT 1

Bu güldestesini,
çocuk yaşta bana farsca ve arapca öğreten
Mevlana'dan Sa'diden, Hafızdan beyitler ezberleten merhum ve mağfur babam Yıldızeli müftüsü Mehmet Tevfik Balcı'nın
aziz ruhuna ithaf ediyorum.

ÖNSÖZ

Hazreti Mevlana'nın Aşıklar Dîvanı diye adlandırdığı bu mübarek kitabı doksan bir yaşında olduğum halde baştan sonuna kadar gözden geçirerek Hak aşıkları için hazırlamak gücünü ve aşkını bana veren Cenab-ı Hakka hamd ü senalar. Aziz Peygamber Efendimize salatü selamlar, ve Hz. Mevlana'nın bu aciz kula olan himmetinin eksilmemesini niyaz ederim. "Büyük Dîvan" anlamına gelen Divan-ı Kebîr Hz. Mevlana'nın heyecanla, gönül coşkunluğuyla söylediği ilahî aşk şiirlerini toplayan kitabın adıdır.

Beyit sayısı altı ciltlik Mesnevî beyitlerinin toplamının iki mislidir. Çünkü altı ciltlik Mesnevî beyitlerinin toplamı yirmibeş bin otuz birdir. Halbuki Dîvan-ı Kebîr'in rubaî beyitlerini de dahil edersek, beyit sayısı elli bine yaklaşmaktadır.

Bu mübarek dîvanı Tahran Üniversitesi profesörlerinden Firûzanfer merhum büyük ebadda yedi cilt halinde bastırmıştır.

Bendeniz pek güvenilir olan bu dîvanı esas tutarak, aldığım her gazelin altına Farsça bilenlerin doğru okumaları için her gazelin veznini yazdığım gibi, gazelin hangi ciltten alındığını ve numarasını da kaydettim.

Not:"Biz bu eseri internete attığımızda bu farsca beyitleri koyma imkanımız olmadı şayet görmek isteyen olursa eser Ötüken yayınlarında 4 cilt olarak "hazırlayan Şefik Can" basılmıştır. Buradan bakabilirler .

Bilindiği gibi dîvan îslamî edebiyat'ta şairlerin yazdıkları kendi şiirlerini alfabe sırasıyla bir araya getirdikleri kitabın adıdır. Dîvanlar şairlerin adlarıyla birlikte söylenirdi, mesela Dîvan-ı Bakî, Dîvan-ı Fuzulî, Dîvan-ı Hafız diye adlandırılır ve her gazelin son beytinde muhakkak şairin adı geçerdi. Bu geleneğe uyularak, neden Mevlana'nın şiirlerini toplayan dîvana "Dîvan-ı Mevlana", yahut "Dîvan-ı Celaleddin" denmemiştir de Dîvan-ı Kebîr, Dîvan-ı Şems-i Tebrizî denmiştir. Elli bine yakın beyti ihtiva eden çok büyük ebadda bir kitap olduğu için Divan-ı Kebîr denmekle beraber asıl onun dîvanına Dîvan-ı Şems-i Tebrizî denmiştir.

Mevlana gazellerinin sonlarında, kendi adı yerine hep Şems-i Tebrizî adını kullanmıştır. Nadir olarak bazı gazellerinde, Selahaddîn-i Zerkubî adını anmış bazan da "Hamuş" lakabını kullanmıştır.

Bu hal Yunan filozoflarından Eflatun'un durumuna benzer, Sokrates'in hiç eseri olmadığı halde, talebesi Eflatun bütün eserlerinde, hep Sokrates'i konuşturmuştur. Kendini Sokrates'in ismi altında gizlemiştir. Mevlana da gönül verdiği Tebrizli Şems'i öne almış, kendini onun adı altında gizlemiştir.

Bazıları bu hali anlamazlar da, Divan-ı Şems-i Tebrizî kitabında bulunan şiirleri Şems'in yazdığını zannederler. Hz. Şems'in şiiri yoktur, onun sadece Makalat adlı bir kitabı vardır.

Zaten Mevlana Şems'le buluşmamış olsaydı, o coşkun, heyecanlı şiirleri ihtiva eden Divan-ı Kebîr de meydana gelmezdi. Nitekim Hz. Mevlana "Tebrizli Şems bana İskender gibi, taç, taht, saltanat, verdi de ben mana ordusunun başkumandanı oldum." demiştir. Dîvan-ı Kebîr, III/1590)

Mevlana ile Şems'in birbirlerine karşı duydukları ilahî sevgiden burada uzun uzun bahs edecek değilim, bu konuda fazla bilgi almak isteyenler Ötüken Neşriyat'ın yayınladığı Mevlana kitabına bakabilirler.

Ben burada şu kadarını söyleyebilirim ki, Şems Mevlana'da kendini gördü. Mevlana da Şems'de kendini gördü, onlar birbirlerine ayna oldular. Birbirlerinin hakikatını gördüler ve birbirlerine aşık oldular. Yanlış anlaşılmasın, ne Şems Hak'tır, ne de Mevlana; her ikisi de birer kuldur, ancak arif bir şairin dediği gibi, "Allah adamları haşa Hak değildir ama Hak'tan da ayrı değildir." Onun için Mevlana kendi şiirlerinde hep Şems'i yad etmiştir. Bu yüzdendir ki kitabının adına "Şems Dîvanı" denmiştir.

Mevlana, Şems mahlasını kullanmıştır amma, aslında Şems yoktur, Hak vardır. Çünkü Şems-i Tebrizî bir bahanedir, asıl Allah sevgisi vardır. Yahya Kemal merhumun bir şiirinde aba var, post var, meydanda er yok, Horasan erlerinden bir haber yok, der. Diyar-ı Rum'a gelmiş evliyadan;

evet İslam diyarlarının en mamur bölgeleri, Semerkand'lardan, Buhara'lardan, Horasan'dan velîler gelmez olmuş; gelmez olmuş amma İslam ülkeleri yine boş değil. Baba Kemal Hocendî ne güzel söylemiş, "Hak aşıkları, erenler gittiler, aşk şehri boş kaldı diye düşünme, dünya Şems-i Tebrîzîlerle doludur amma, Mevlana gibi bir kişi nerede ki hakikati görsün."

DÎVAN-I KEBİR TERCÜMELERİ

Dîvan-ı Kebîr'in tamamı Abdülbaki Gölpinarlı merhum tarafından yedi cilt halinde Türkçeye tercüme edilmiş ve Kültür Bakanlığı'nca yayınlanmıştır. Ayrıca Dîvan-ı Kebîr'den dilimize seçmeler de yapılmıştır.

Midhat Baharî merhumun 1927 senesinde eski harflerle çıkmış bir Destegül'ü olduğu gibi, yine Midhat Baharî hazretleri, İran edîblerinden Hidayet Han'ın Dîvan-ı Şems'ül-Hakayık adlı kitabını üç cilt halinde dilimize tercüme etmiştir.

Bu tercüme Kültür Bakanlığı tarafından yayınlanmıştır,. Ne yazık ki bu üç ciltlik tercümede, Mevlana'ya ait olmayan bir çok şiirler vardır. Bu şiirler bir takım Şîî ve İsmailiye mezhebinde olan şairlerin şiirleridir. Ne yazık ki bu şiirlerin bir ayıklama yapılmadan dilimize çevrilmesi yurdumuzda, Mevlana'nın yanlış tanınmasına sebep olmaktadır. Ayrıca Abdülbaki Gölpinarlı'nın Dîvan-ı Kebîr'den seçtiği, nesir halinde tercüme ettiği ve Göldeste adını verdiği şiir kitabı, 1955 yılında Remzi kitabevi tarafından yayınlandı.

Ayrıca Erzurumlu İbrahim Hakkı Hazretleri de, Dîvan-ı Kebîr'den kırk, elli kadar şiiri dilimize manzum olarak çevirmiş, bunların bir kısmı, Marifetnâme'de, bir kısmı dadıvanında bulunmaktadır. Bu şiirler, Şefik Can tarafından derlenmiş, bugünün Türkçesine çevrilerek Divaan-ı Kebîr'deki şiirlerle beraber, bir kitap haline getirilmiştir, fakat bu kitap henüz yayınlanmamıştır.

Abdülkadir Gölpinarlı merhumun seçtiği, manzum olarak dilimize çevirdiği şiirler de 1980 senesinde Gözlem yayınevinde yayınlandı, bu kitabın adı Bugünün Diliyle Mevlana'dır.

Dîvan-ı Kebîr'den yabancı dillere de tercümeler yapılmıştır. Prof. Dr. Annemaria Schimmel tarafından Almanca'ya manzum olarak elli altı gazel tercüme ve neşr edilmiştir.

Reynold A. Nicholson'un Dîvan-ı Şems-i Tebrizi'den seçme şiirlerini de unutmamalıyız.

Dîvan-ı Kebîr'den, Rusça ve Japonca'ya kadar bir çok dünya dillerine seçme ve tercüme yapılmıştır.

Mevlana Dîvan-ı Kebîr'deki şiirlerini İslamî edebiyattaki nazım şekillerinden olan gazel şeklinde söylemiştir. Bilindiği gibi gazel, konu olarak lirik aşk şiirlerini ele alır. Gazelerde şekil itibarıyla birinci beyitteki mısralar kendi aralarında kafiyeli olup, gazelin diğer beyitlerinin ikinci mısraları, birinci beyitle aynı kafiyededir ve her gazelin bütün beyitleri aynı vezinle yazılır ve her beyit konu itibarıyla küçük bir şiir parçasıdır. Nasıl rubailer dört mısradaki aynı konuyu işlerlerse, her gazelin her beyiti ayrı ayrı konuları taşıyabilir.

Bu beyitler sadece vezin ve kafiye bakımından bir araya gelmişlerdir. Eğer bütün beyitler aynı konuyu işlerlerse o gazele "yek avaz" adı verilir ve çok makbul sayılır. Mevlana bu geleneğe uyarak gazellerinin bazılarında her beyitte aynı konuyu işlemiştir, ama Mevlana çoğu zaman mesela on beş beyitlik bir gazelinde bile aynı konuyu terennüm etmiştir. Bu yüzden biz Mevlana'nın gazellerini okurken, her beyiti ayrıca bir konuyu işleyen küçük bir şiir parçası sayabiliriz.

Gazeller tercüme edilirken, beyitlerden en fazla dikkat çekeni o gazele başlık olarak alınmıştır. Metinlerde bu başlık yoktur. Bu sebeple biz herhangi bir gazeli okurken aynı gazelde çeşitli konulara değinilmesine şaşmamalıyız.

Her beyiti ayrıca dikkatle okumak, manalarının derinliğine varmak ve düşünmekle onun zevkine varılır.

Hak şairlerinin çoğu zaman yazdıkları şiirlerde mey (şarap) ve sevgiliden bahs etmekte olduklarını herkes bilir. Bunlara akıl erdiremeyen bazı kişilerin yanlış fikirlere sapmamaları için, bu mecazî deyimlerin açıklanması gerekmektedir.

Hz. Mevlana da büyük bir Hak aşığı olduğu için şiirlerinde kendisinden ewel gelen Hak aşıkları gibi bu konulara çoğu zaman değinmiştir. Nitekim büyük Hak aşıklandı, Esad Erbilî hazretleri de dîvanının önsözünde bu konuya temas etmişlerdir. (Dîvan-ı Esad, Erkam yayınları, s. 7)

Ariflere göre mey (şarap) gam ve kederden eser bırakmayan Allah sevgisidir. Buna Mansur şarabı, aşk şarabı, Hak şarabı da denir. Bu manevî şarap insanı kendinden alır başka alemlere götürür. Meyhane tabirine gelince, Hak aşıklarına mahsus ibadet yerleridir. Nitekim Şeyhülislam Yahya Efendi şu beytinde bu konuya değinmiştir: "Mescidde riya pîşeler etsün ko rıya / Meyhaneye gel ne riya var ne mürâ" Yani gösteriş için camide namaz kılanları bırak, onlar gösteriş için namaz kılsınlar; sen hakikat meyhanesine gel, orada ne riya var ne de rıyakar. Pîr-i mugan ise, mürşid'i göstermektedir. İranlı Hafız bir beytinde şöyle der: Eğer pîr-i mugan (mürşid) sana seccadeni şarap küpüne daldır derse, tereddüt etmeden seccadeni şarap küpüne daldır;

Çünkü onun bir bildiği vardır. O bir hakikat yolcusudur, sakî ise Hak yoluna düşenlere yol gösteren halifeleri temsil etmektedir. Bu şiirleri insanlar kendi kabiliyetine ve sezişine göre anlar, bazıları da anlayamaz, yanlış yorumlar.

Eski devirlerde yahût günümüzde bu konuları gereği gibi anlayamayan kişiler bulunmaktadır.

Bunun gibi bazı velîleri bile yanlış anlamışlardır. Büyük Hak şairlerinden Niyazî-i Mısrî hazretleri, şu kıt'ada bu hakikati ne güzel anlatmışlardır.

Cemali zahir olsa tez celali yakalar anı Görürsün birgül açılsa yanında har olur peyda Bu sırdandır ki bir kamil zuhür etse bu alemde Kimi ikrar eder anı, kimi inkar olur peyda yani Hakk'ın cemali ortaya çıksa, celali hemen onu yakalar. Görmez misin herhangi bir yerde gül açılsa, hemen onun yanında bir diken meydana gelir.

Bu sebeptendir ki bu alemde bir insan-ı kamil zuhür etse, kimi onu kabul eder, kimi de red eder. Nasıl ki Muhiddin-i Arabî hazretlerini sevenler ona Şeyh-i Ekber (en büyük Şeyh) adını vermişlerdir. Sevmeyenler, onu inkar edenler de Şeyh-i Ekfer (Kafirlerin şeyhi) demişlerdir. Hz. Mevlana ise bir şiirinde, "Ben şunu bunu bilmem, ben ilahî aşk kaderiyle mest olmuşum." der.

Gerçekten de bu kainatı yaratan, akıl almaz güçte olan o büyük varlığa hayran olup kalmak varken, ben şuna inanıyorum, sen şuna inanıyorsun diye birbirimizle niçin çekişiyoruz?

Nitekim, Neyzen Tevfik de Cenab-ı Hakk'a hitaben:

"Değil binlerce, yüzbinlerce, milyonlarca insanlar, senin hep gölgeni sevmiş, özünden bîhaber gitmiş." demiştir.

İngiliz fizik alimlerinden Sir Jones Jeano, Prof. Salih Murat'ın tercüme ettiği, Etrafımızdaki Kainat adlı eserin ikinci sayfasında şöyle demektedir:

"Bizim dünyamız diğer yıldızlara nazaran en küçük bir yıldızdır. Kainat pek büyüktür. Çünkü ışığı bize elli milyon senede gelen yıldız var. Bunların her biri, boş bir okyanusta giden bir gemi gibi yolculuk yaparlar. Bizler kumlar sayısınca çok olan bu yıldızlar arasında, bir kum tanesinin mikroskopik parçası üzerinde oturarak etrafımızı, uzay ve zamanla çevrilen kainatın maksat ve mahiyetini keşfe çalışıyoruz."

Bizim bu kainatı yaratan, büyük yaratıcının yaratma gücü karşısında şunu bunu düşüneceğimiz yerde, bu kainatı yaratan büyük yaratıcının yaratma gücü, eşsizliği karşısında hayran olmaktan ve şaşırıp kalmaktan başka çaremiz yoktur. O ne büyük yaratıcıdır, O ne kudretlidir. O ne güzeldir. Şu söylemiş, bu böyleymiş diyeceğimiz ve birbirimizle çekişeceğimiz yerde, aşk içinde yalnız onun hayranı olalım.

HZ.MEVLANA'NIN ŞİİRLERİNDEKİ COŞKUNLUK

Bir Dîvan-ı Kebîr beytinde, Hz. Mevlana şöyle söyler. "Ben sözü aşkla söylüyorum. Çünkü dersi aşktan alıyorum. Ben canımı onun önüne koyuyorum, ona armağan ediyorum, çünkü o pek azını kabul eder, her şeyi kabul etmez." Hallac-ı Mansur ve Bayezid-i Bistamî gibi bazı velîler ilahî aşk ile coştukları zamanlar, bazen öyle sözler söylerler ki, bu sözler şeriat üzerinde kalan ve dinin hakikatına erişemeyen, dini taklidden tahkike götüremeyen bazı kişiler tarafından şeriata aykırı görülmüştür. Ve bu yüzden "Ben Hakk'ım" diyen Hallac-ı Mansur asıldığı gibi, kendinde Hakk'ı bulan Seyyid Nesîmî'nin de derisi yüzülmüştür.

Bu sözlerin derinliklerine inemeyenler, ifade ettikleri manayı anlamayanlar bu gibi sözleri beğenmezler. Nitekim Mevlana bir şiirinde "Biz sevgili ile beraber oturmuşuz da sevgili nerede deyip durmaktayız." (Dîvan-ı Kebîr, I/ 442) sözünü şeriata aykırı bulurlar da, Kur'an'da "Siz nerede olursanız olunuz biz sizinle beraberiz." (Sûre: 57 / ayet: 4) "Biz size şah damarınızdan daha yakınız." (Sûre: 50 / ayet:16) ayetlerinin sırrına akıl erdirmek istemezler. Bu bir sezîş ve anlayış meselesidir.

Nitekim Hz. Mevlana bir şiirinde "Ene'1-Hak dediği ve gerçeğe işaret ettiği için halk anlamadı da Hallac'ı dar ağacına çekti. Hallac sağ olsaydı sırlarımın azametinden ötürü o beni dar ağacına çekermiş." demiştir (Dîvan-ı Kebîr, III/1459). Mevlana bazen şiirlerindeki coşkunun farkına varır da, sözünden tövbe etmek ister, şöyle der: "Her gazelin arkasından gönlüm söze, lafa tövbe ediyor; bir daha böyle sözler söyleyeneceğim diyor amma, Allah'ın dileği gönlümün yolunu kesiyor, gönlün tövbesini bozuyor." (Dîvan-ı Kebîr, IV/1822)

Hz. Mevlana bir başka beytinde de şöyle buyuruyor:

"Beni yokluktan var eden, beni yaratan her an beni söyletmedir. Sonunda beni söyleten kerem buyurdu, bütün söylediğim sözler 0 oldu." (Dîvan-ı Kebîr, IV/ 1809) Bir başka beytinde de "Bazen ona av derim, bazen bahar derim, bazen ona şarap adını takarım, bazen de mahmurluğum derim." (Dîvan-ı Kebîr, IV/ 1837)

Hz. İkbâl de bir şiirinde "Bir müslüman aşık değilse kafirdir." demiştir. Hz. Mevlana da "Ben aşkı olmayan kişinin insanlığını inkar ederim." (Dîvan-ı Kebîr, 111/1610) buyur-muştur.

Bu şiirleri diğer şairlerin şiirleri ile mukayese etmeyiniz; bu şiirler aşk ile, kendinden geçmiş bir velînin gönlünden gelen sesleridir.

Bu sesler bazen insanı şaşırtır, bazen hiç şiirde duyulmayan manevî zevkler verir.

Sayın okuyucularım, okuduğunuz herhangi bir şiirin zevkine varmadınızsa onu geçin, başka bir şiiri okuyun. Bazen bir şiirde bir iki beyit pek hoşunuza gider. O gazelin numarasını yazın, başka zaman tekrar okuyunuz. Hatta hoşunuza giden beyitleri dostlarınıza da okuyun. O şiirin beraber zevkine varın, müşterek duygu sizi o şiirin derinliklerine indirecek, o zaman satırlar arasında Hz. Mevlana'nın mübarek kalbinin heyecanla, ilahî aşkla çarptığını duyacaksınız.

Sayın okuyucularım, Dîvan-ı Kebîr'den şiirler seçerken, sadece kendi beğendiklerimle kalmadım, Nicolson'un seçtiklerine, sayın Schimmel'in seçip Almancaya tercüme ettiklerine, Abdülbaki Gölpınarlı merhumun ve Mithat Baharî hazretlerinin Güldeste'lerine de baktım. En çok beğenilen şiirleri işaretledim.

Dört cilde böldüğümüz bu güldestede, her cildin sonunda o cilde aldığımız şiirlerin Firûzanfer yayınındaki ilk mısraları ile cilt ve sayfa numaralarını ayrıca bir cetvel halinde belirttik ki, araştırmacılar için kolaylık olsun! Bu şiirleri hissetmek, duymak saadetine ererseniz, bu şiirleri seçerek tercüme eden Şefik Can'ı, bu aciz kulu, hayırla yadedenizi, hatalarını hoş görmenizi ve ruhuna Fatiha okumak lütfunda bulunmanızı niyaz ederim.

Ey tanıdığım ve tanımadığım sevgili okuyucularım! Ey hikmet ve hakikati seven dostlar! Ey Hakk aşıkları! Sizi büyük velî Hz. Mevlana'nın Dîvan-ı Kebîr'inden yaptığımız seçmelerle başbaşa bırakıyor, ben artık aradan çekiliyorum. Cümlemenizi hürmetle, sevgiyle selamlar, size sağlıklılar, esenlikler manevî ve rûhanî zevkler, neşeler temennî ederim.

5. 11. 1999

Em. Öğretmen Albay Şefik Can

Hasta yatağımda söylediğim bu önsöz yazan, bazı araştırmalarımda bana yardımcı olan, Mevlana aşığı Nur Artıran Hanımefendi'ye teşekkürlerimi arz ederim.

Not: Bizde bu eserleri internete kazandırmada bize izin veren Eseri hazırlayan sayın Şefik Can beyefendiye, ona yardım eden kardeşlerimize ve bize yardım eden kardeşlerimizde teşekkür ederim. Bu görevde bizi kullanan Cenab-ı Hakk'ka na mütanahi şükürler ederiz.

Divanı Kebirın mukaddemesi:

Bize doğru yolu bulduran, bizi bu nimetlere kavuşturan Allah'a hamd olsun. Eğer Cenab-ı Hakk, bize doğru yolu göstermeseydi, biz, bu yolu bulamazdık. Allah'ın rahmeti, peygamberi ve peygamberlerin en büyüğü, efendisi Muhammed(s.a.v.)'e ve onun kerem sahibi olan ve keremlere mazhar bulunan soyuna, sopuna olsun. Bundan sonra şunu iyi biliniz ki, bu Dîvan-ı Kebîr'de bulunan sözler rûhanî sırlardır. Hakk'a gönül verenler için Nûh'un gemisidir. Kutsal nefeslerdir. Ruha hoş gelen esintilerdir. Rabbanî ilhamlardır. Seher vaktindeki feyzlerin gönül gözünü açan keşfleridir. Noksanlardan münezzehe olan Allah'tan gelen varidattır. Eşi bulunmaz işaretlerdir. Şaşılabacak ibarelerdir. Bahr-ı ehadiyetin nûrlarıdır. Gayb denizinin iri incileridir. Bu Dîvan Aşıklar Dîva-nı'dır. Manevî zevklerin kaynaklarıdır. Gönüllerin ışığıdır. Aşıklara, ariflere makbul olan gerçek sözlerdir. Huzur ehlinin anahtarıdır. Gayb alemindeki hür kişilerin makamıdır. Kalb sahiplerinin kalplerinin kalbidir. Gönül bahçelerinin çiçeğidir. Bu Dîvan'daki sözler, has kulların meclislerine feyizler ve manevî zevkler getiren akar sulardır. Velîleri anan ve andıran haberlerdir. Olgunlaşmış kişilere sa'adet kimyasıdır. Yakîne erişmiş kardeşlerin hutbesidir. Allah'ı seven, kötülüklerden sakınan erlerin boyunlarına gerdanlıktır. Bu sözler, münafıklara Hakk'ın Zülfikar'ıdır. Büyük ve hayırlı kişilerin rûhlarına iksirdir. Hakk yolunda sefere çıkanlara bir yolculuk armağanıdır. Ceberut kuşlarının dilidir. Melekût alemindeki meleklerin tesbîhleridir. (Divan-ı Kebîr, c. I, sahife 2)

I. GAZELLER

1. Hakk'tan sayılamayacak kadar lütuflar, ihsanlar;

senden ise sayılamayacak kadar çok hatalar, kusurlar.

Müstefilün, Müstefilün, Müstef'ilün, Müstef'ilün

(c. I, 3)

• Ey gönül, işlediğin suçlara, kusurlara karşılık, Hakk'tan özür dilemek için neler düşünüyorsun? O'ndan sayılamayacak kadar lutuflar, iyilikler, ihsanlar, vefalar gelmede, senden de bunca hatalar, kusurlar, cefalar görünmede...

• O'nun tarafından, bunca keremler, senden ise, manasız aykırı işler; O'ndan pek çok nimetler, senden ise sayılamayacak kadar çok hatalar suçlar, günahlar...

• Senden bunca haset, bunca kötü düşünce, bunca dedikodu. O'ndan ise bunca ihsan, bunca lütuf, bunca iyilikler.

• Yaptığın kötülüklerden, işlediğin günahlardan pişman olup da, candan Allah dediğin zaman, seni belalardan kurtarmak için senin imdadına yetişen, sana o duyguyu veren, kendini hissettiren O'dur.

• İşlediğin günah yüzünden korkuyorsun, kurtulmaya çareler arıyorsun. Bir daha işlememeye karar veriyorsun, işte o anda bu duygularla için karıştığı, kendinden utandığın, kendini ayıpladığın, vicdanın sızladığı zamandüşünmüyor musun? Bu duyguları sana veren, bu pişmanlığa seni düşüren, senin içindedir. Sana çok yakındır. O'nu sen ne diye kendinde, kendi içinde göremiyor, hissedemiyorsun?

• O, seni bazen yaratılışına, kötü tabiatına bırakır, seni gümüş, altın, kadın sevdasına düşürür. Bazen de canına Hz. Mustafa'yı hayal etmenin nûrunu verir de içini aydınlatır.

• Seni bazen bu tarafa çeker, iyi adamlara katar, bazen de o tarafa çeker, seni kötülere ulaştırır. Kurtuluş gemisini korkunç dalgalarla hırpalar, onu kırar, parçalar.

• Ey zavallı insan, bu düşüşlerden, bu hallerden sakın ye'se kapılma; gizli gizli o kadar çok dua et, geceleri, o kadar çok ağla, inle ki; sonunda yedi kat gökten kulağına kurtuluş sesleri gelsin.

2. Keşke uyuyabilseydim de, rüyada yüzünü gösterseydin.

Müstef'ilün, Müstef'ilün, Müstefilün, Müstef'ilün

(c. I, 3)

• Sevgilim, belki vefa ve merhametin coşar da, kapıyı açarsın; "Orada, ne bekliyorsun kalk, içeri gir!" diye seslenirsin ümidiyle ben senin kapıda oturmuş bekliyorum.

• Ey pek güzel olan yüzünde her zaman yüzlerce lütuf, yüzlerce merhamet nuru parlayan sevgili! Canım, kapıda senden gelen misk kokularına, anber kokularına gark olmuştur.

• Biz mest olmuşuz; başımız dönmede, başkalarının yaptıkları işlerle bizim ilgimiz yok. Dünya alt üst olsa, yakılsa, yıkılsa umurumuzda değil. Yeter ki senin aşkını kaybetmeyelim. Yeter ki senin aşkın ebedî olsun!

• İçimizde senin aşkın el çırpıda, yüzlerce başka alemler yaratmada, göklerden de dışarda, ötelerde yepyeni yüzlerce asırlar meydana gelmede.

• Bugün biz senin misafiriniz. Güler yüzünüzün mesti olduğumuz için seni bırakıp başka yere gidemiyoruz. Sen öyle eşsiz bir güzelsin ki, Allah'a yemin ederim ki yüzünün güzelliğini düşününce, hayal edince, şu gönlüm beni bırakıp gidiyor.

• Kurtulmam için, gönlü uyanık bir can bulursam, onun eteğine yapışacağım, himmet isteyeceğim. Keşke uyuyabilseydim de rüyada yüzünü gösterseydin.

• Bütün canlar, can denizinden geldikleri, can denizini tanıdıkları, bildikleri için oraya doğru sel gibi akıp gidiyorlar da, başka tanıdıklardan, başka sevgililerden yüz çevirmişlerdir.

- Can denizine doğru koşan seller de çeşit çeşit. Bir sel var yüksek dağlardan kaynağını alarak, hayran hayran başını taşlara çarparak, köpürerek, ağlayarak, heyecanla feryat ederek, aslı olan can denizine doğru koşuyor, koşuyor. Bir sel de var ki yolunu kaybetmiş, birincisi; "Allah'a hamd olsun!" demede, ikin-cisi; "La havle" okumada.
- Ey güneş gibi doğup, müflislere, yoksul kişilere sevgi şarabı sunan lütfeden. Bir ihanda bulun, o şaraptan bize de sun! Biz de yoksuluz, biz de şaşırdık, yolumuzu kaybettik.
- Nasıl olmuşsa gül, ansızın seni görmüş, çaşıp kalmış da elbisesini yitirmiş.Çeng senin çenginin sesini duymuş, feryada başlamış, utanıp başını önüne eğmiş.

Nıyazi-i Mısırlı hazretlerinin şu şiiri bu hakikati belirtiyor:

"Huda davet eder elhamdülillah
Bu can dosta gider elhamdülillah
Hakikat şehrine çün rihlet oldu
Gönül durmaz iver elhamdülillah."

" La havle vela kuvvete illa billah"; Allah'tan başka kimsede güç, kuvvet yoktur, anlamın;ı gelen bir hadîsten alınan "La havle". Mü'minler, şaşırdıkları, darda kaldıkları zaman "La havle" derler.

- Zühre yıldızının burcunda en tali'li olan kimdir? Ney'dir. Çünkü ney, dudağını senin dudağına koymuş, senden name öğreniyor.
- Çeng, sensiz kalınca fenalaşıyor, hasta, kötü bir varlık oluyor. Ney de sen olmayınca hüznlerle doluyor, inlemeye, ağlamaya başlıyor. Çengi kucağına al, onu iyileştir! Ney'i de öp, okşa. Def de sana yalvarıyor. "Ne olur?" diyor, "Beni eline al! Yüzüme vur, vur, vur da senin vuruşlarınla yüzüm değersin, ahenk yolunda meclise parlaklık gelsin."
- Bu parça parça olah canı al, onun her parçasına aşk şarabı içir, onu güzelce sarhoş et de dün gece elden kaçan fırsat şimdi yeniden gelsin!
- Ey yüce padişah; doğrusu bizim için bundan sonra ayık olmak ayıptır, yazıktır! Allah'ın sana yemin ederim ki, artık bundan sonra ben ayık olarak senin büyüklüğünü, gücünü, kuvvetini anlatamam, senden bahsedemem, ancak senin aşk şarabınla mest ohınca dilim çözülür.

3. Gülün geçirdiği safhalar, başından geçen maceralar.

Miistef'ilün, Müstef'ilün, Miistef'ilün, Müstef'iliin

(c.I, 13)

- Ey bir yerde duramayan, dinlenme nedir bilmeyen rüzgarımız! Güle bizden haber götür de de; "Gül bahçesinden kaçıp şekerle dost olan gül, nasıl oldu da yurdundan, anandan, babandan, kardeşlerinden arkadaşlarından ve sana gönül veren, senin için feryat edip duran bülbülden ayrıldın geldin, şekere karıştın, 'gülbeşeker' tatlısı oldun?"
- Ey gül'. Neden şekere karıştın? Aslında sen, kendin şekersin, şeker gibi tatlısın, hoşsun. Şeker olduğun için, herkesten çok sen, şekere layıksın ama, neden gül bahçesine karşı vefasızlıkta bulundun? Şeker de, gül de hoş, fakat vefalı olmak her ikisinden de hoş, her ikisinden de tatlı.
- Ey gül, madem ki bahçeden ayrıldın gittin, sana bir iki sözüm var: 0 güzel yanağını şekerin yanağına koy da şekerden tat al, şeker gibi ol, şekere de bahçeden alıp götürdüğün hoş kokunu ver! 0 da gül gibi olsun. Ayrılığı göze aldın ama, bu ayrılıkta kazancın da var: Sen şekerin içine girdiğin için gül olarak oradan oraya götürülmekten, yolculuğun cefasından, solup pörsümekten, yerlere atılmaktan, çiğnenmekten kurtuldun.
- Şimdi 'gülbeşeker' tatlısı oldun ya, seni yiyenlere gönül gıdasısın, göz nurusun. Bu yüzden artık gülden gönlünü çek; o nerede, bu nerede?
- Sen bahçede dikenle beraber oturuyorsun. Akıl gibi cana yakın idin, insana karıştın. Şekerle beraber iken şimdi insanla beraber oldun. Nur oldun. Haydi şimdi de şu günahlarla kirlenmiş yeryüzünden gökyüzüne yüksel menzil menzil, konak konak ta onunla manen buluşma yerine kadar yürü!... *
- Ey gül! Sen şimdi dünyaya yukarıdan bakıyorsun da, dünyadaki acaip halleri gördüğün için dünyaya gülüyorsun. 0 yüzden elbiselerini yırtıyorsun. Ey kızıl kaftanlı, güçlü, kuvvetli yiğit er, ben senin hayranıyım!
- Güller "Kim manen Hakk'a ulaşmak için merdiven isterse, belanın, ızdırabın bir merdiven olduğunu bilsin de, başına gelenlerden şikayet etmesin! Belalardan korkmasın, canını belalara atsın!" diye naralar atarak, uçuşup saçılarak gökyüzünden gül bahçelerine yağmada...
- Kendine gel de, şu kaptan, gülsuyu çıkaran ustanın testisinden bir yolunu bulup ter gibi sız, o hapsedilmiş kaptan, bir ruh gibi kaç, kurtul.
- Ne de tali'liyimşinsiz, ne de bahtınız yarmış! Benziniz gül gibi kıpkırmızı. Biz de sizin gibiydik, ruh olduk, kurtulduk. Haydi siz de ruh olun, bu kirli yeryüzünden kurtulun.
- Gülbeşekerden maksadımız, Hakk'ın lütfuyla bizim varlığımızdır. Varlığımız sanki demir kırıntısı, Hakk'ın lütfu ise mıknaatı!..
- Akıl da aynadır. Demirden ayna yapan aynacı, onu parlatmak, ayna haline getirmek için ona çok eziyet etmededir de, bu yüzden olacak, ayna bizi istemiyor, bize gelmiyor, hep biz onu elimize alıyor, ona bakıyoruz. 0 bize şunları söylüyor ama, kulaklarımız gaflet pamuğu ile tıkalı olduğu için duyamıyoruz: "Ey insanlar, ben sizi sizsiz isterim."

4. Ben çok eskiden sana gönül vermiştim, şimdi gel de sana canımı vereyim.

Müstef'ilün, Müstefilün, Müstefilün, Müstefilün (c. I, 16)

- Ey Yusuf, gözleri görmeyen Yakup'a gel. Ey gözlerde gizlenmiş olan İsa, sen de şu gök kubbenin üstünden hir görün...
- Ayrılıktan ötürü gündüz karardı, gece gibi oldu. Gönlüm yay gibi idi, inceldi ok gibi oldu. Dertli Yakup ihtiyarladı, ey genç Yusuf artık gel!
- Ey İmran oğlu Musa! Senin Hakk'a yalvarman için, ne Tur-ı Sîna'lar var! İsrail oğulları buzağıya tapıyorlar. Artık Tur-ı Sîna'dan dön!... Bizi kurtarmaya gel!
- Benzim safran gibi sarardı. Boynum büküldü, çene düştü. Beden mezarında sıkıştım kaldım. Ey ruhu darlıktan kurtaran, rahata kavuşturan! Gel, beni benden, beni bedenden kurtar!
- Hz. Muhammed'i gözleyen gözüm, gamınla sana müştakım diyor. "Biz seni ancak alemlere rahmet olarak gönderdik." ayetinin sırrı, gel de o dağınık saçlar arasından yüzünü göster!" Enbiy Suresi 21/107. ayete işaret var."
- Sen, öyle büyüksün, öyle büyük bir nûr kaynağısın ki, şu güneş senin nuruna karşı sanki akşam kızıllığı, ey bütün dünya padişahlarını geride bırakan,, azîz varlık, ey Hakk ile gören göz, ey her şeyi bilen gönül! Gel!
- Dünyada mevcut bütün canlar, sana karşı canlıktan çıkıyorlar, beden oluyorlar. Halbuki sen, cansın, canlar cansın, cansız beden ne işe yarar? Ben çok eskiden, sana gönül vermiştim. Gel, ey sevgili gel de şimdi sana canımı da vereyim!
- Ey-sevgili, ilacım de sensin, çarem de sensin. Yüz parça olmuş gönlünün nuru da sensin, çaresiz gönlümde, senden başka ne varsa hepsi yok oldu, beni kimsesiz bırakma! Gel!

5. Ömür kervanının kalkmak üzere olduğunu haber veren çanlarının seslerini duymuyor musun?

Müstefilün, Müstef'ilün, Müstef'ilün, Müstefilün (c. 1, 17)

- Gökyüzünden cana; "Haydi geri dön!" diye bir ses geldi. Can da; "Ey beni çağıran yüce varlık, merhaba, geliyorum." diye cevap verdi.
 - Ses duydum; "Baştüne, her an yüzlerce can sana feda olsun. Bir kere daha çağır da; (.....) makamına kadar uçayım. (.....)Bu beyitte İnsan Süresi, 76/1. ayete işaret var. Bu ayeti tefsir edenler, insanın maddî varlığının çeşitli merhalelerden geçerek nihayet bir damla meni halinde ana rahmine düştüğünü ve insanın henüz kendisinin atılacak bir şeyi olmadığına ve kemalin yoklukta olduğuna etmekte.
 - Ey bizim eşsiz misafirimiz, bizim canımızın sabrını da, kararını' da aldın. Seni nerede arayayım? Nerde bulayım? Seslenen "0, candan da, rnekandan da dışarıdadır, 0, çok üstün bir yerdedir." dedi.
 - Şu zindanda bulunanların, ayaklarına bağlanmış olan ağır zincirleri çözeyim, gökyüzüne de bir merdiven koyayım, koyayım da can, yücelere çıksın.
 - Sen cana, canlar katan bir güzelsin. Sonra yabancı da değilsin, bizim şehrimizdensin. Öyle olduğu halde neden kendini garip sayıyorsun, yabancıymış gibi davranıyorsun? Bu hal, dostluğa yakışır mı?
 - Avareliği, bir bir şerbet gibi içmişsin de kendi evinin yolunu bile unutmuşsun. Çok kötü huylu olan, Kabil'li büyücü kadın, sana çok büyüler yapmış, bu yüzden nereden geldiğini, nereli olduğunu hatırlıyamıyorsun.
 - Birini takip derek gelen, konup göçen kervanlar, hep o tarafa koşup gidiyorlar. Senin başın nasıl oluyor da dönmüyor? Yüreğin kabarmıyor? Neden hiç bir korku ve heyecanın yok?
 - Kervan başının kervanının kalkmak üzere olduğunu haber veren çanlarının 'seslerini duyuyor musun? 0 tarafta nice yol arkadaşlarımız, nice dostlarımız var. Hep bizi bekliyorlar.
- "Bu beyit Şirazlı hafız ın şu beytini hatırlatıyor:
Sevgiliye giden yolun menzilinde ,konduğu yerlerde nasıl istirahat edeyim,nasıl zevki sefaya dalayım ki,Can;Yürekleri bağladınız mı diye feryat edip durmada."
- Bir çok insanlar, orada bizi bekliyorlar, hepsi de bizim sarhoşumuz, hepsi de bize dalıp kendilerinden geçmişler. "Ey zavallı! Padişahın bekliyor. Haydi padişahın yanına gel." diye kulağımıza bağırlıyorlar.

6. Düğünümüz dünyaya kutlu olsun!

Müstef'ilün, Müstefilün, Müstef'ilün, Müstefilün (c.I, 31)

- Bizim düğünümüz dünyaya kutlu olsun. Allah, bu düğünü, bu evlenmeyi bize uygun olarak tertipledi. Eşler birbirine çok uygun düştü. Bu düğün sebebiyle,
- Mevlamızın lütfuyla kalpler ferahladı. İnsanlar çift oldu, evlendi. Kederler, gamlar gönüllerden çıkıp gitti.

- Ey şehrimizi süsleyen güzel! Allah'ın adıyla güzel bir gelin olarak gidiyorsun. Sen de bir güzele damat olmasın.
 - Köyümüzden ne de hoş gitmedesin. Bize ne de hoş salına salına gelmedesin; deremize ne de hoş çağlaya çağlaya akmadasın! Ey ırmağımız, ey bizi arayan dost!
 - Cihan padişahının, bizim o canlara can katan padişahımızın devletinde oynayın, raks edin, ey arifler, ey süfler, sema edin!
 - Halkın bir kısmı denizler gibi coşmada, dalgalar gibi secdeye kapanmada. Bir kısmı da kışkıllar gibi savaşmada, bütün cüz'lerimizin kanını içmede. Sus, sus ki bu gece o güzel yüzlü, uğurlu şahımızın mutfağı açılmıştır. Ne de şaşılacak şey ki, helvamız (helva gibi tatlı olan sevgili) helva pişiriyor.
- Bu şiiri Hz.Mevlana oğlu Sultan Veled'in düğününde söylemiştir.

7. Bu hoş koku, Yüsuf'un gömleğinin kokusudur,
yahut da Mustafa(s.a.v.)'in hırkasının kokusudur.

Müstef'ilün, Müstef'ilün, Müstef'ilün, Mütefilün
(c.1, 12)

- Ey bahçeleri güldüren, çimenleri gebe bırakan aşıkların ilkbaharı, bizim sevgilimizden haberin var mı?
- Ey aşıkların feryadına koşan hoş kokulu rüzgar. Ey candan da mekandan da temiz olan aziz varlık, sen neredeydin? Nerede kaldın, seni göreceğimiz geldi?
- Ey Rum diyannın da, Habeş diyarının da fitnesi olan rüzgar, şaşırdım kaldım, bu pek hoş, bu pek güzel koku, ya Yüsufun gömleğinin kokusudur, yahut da Mustafa (s.a.v.)'in hırkasının kokusudur.
- Ey doğruluk ırmağı, sen bizim sevgilimizin arkından akıyorsun, sen getirdiğin hoş kokulara gönüllerin Tur-ı Sîna'sı oluyor, canlara can katıyorsun..
- Ey sözü, konuşması, bütün davranışları, halleri hoş olan sevgili! Ey "ay"ların, yıl'ların kendine kul oldukları güzel, senin "ay"ın da hoş, "yıl"ın da hoş.

8. Gül de senin lütfunla çorak yerler yeşersin, mezarlar bahçe haline gelsin!

Müstef'ilün, Müstef'ilün, Müstef'ilün, Mütefilün
(c.I, 29)

- Ey perdenin arkasından ışığı, nûru görünen sevgili, senin ışığın, sıcaklığın bize yaz mevsimi oldu, bizim de yaz mevsimi gibi gönlümüz sıcak, gel bizi al, gül bahçemize kadar, çek götür!
- Gel, gel de senin lütfunla çorak yerler yeşersin, mezarlar bahçe haline gelsin. Koruklar tatlılaşsın, üzüm olsun, ekmeğimiz pişsin.
- Ey can giineşi, ey gönül güneşi, ey güzelliği ile güneşi bile utandıran güzel,gel, gel de bizim zavallı halimizi gör, şu balçık beden, canı nasıl tutmuş bırakmıyor?
- Yüzünün sevdası ile dikenlikler, nice defalar gül bahçesi haline geldi de güzel yaratma gücüne olan imanımızı artırdı.
- Ey ebedî aşk! Şu gönlümüzde kendini gösterip, canımızı balçık zindanından kurtararak, tek olan, eşi olmayan Allah'a yönelttin.
- Ey nurlar saçan sabahımız! Gamlı ve kederli olduğumuz zamanlarda gönlümüzdeki gam dumanlarını dağıt, bize şevk ver, neşe lutfet. Tali'imizin karanlık gecesinde; bir gündüz, görülmemiş, işitilmemiş, şaşılacak bir gündüz meydana getir.
- Nerede o gözler ki onu izlesin; nerede hakikatleri duyacak kulak, burhanlar düşünecek akıl?
- "Cüz'ler külle gidiyor. Reyhan reyhana, gül güle kavuşuyor, her şey bizim dikenliğimizin hapishanesinden kurtuluyor." diye can diyarından davul sesleri gelmeğe başladı.

9. Ey söylenmemiş, gönülde kalmış gam, ey uyuşmuş akıl defolun gidin!

Müfte'ilün, Müfte'ilün, Müfte'ilün, Müfte'ilün
(c.1, 36)

- Hoca gel, hoca gel, hoca bir kere daha gel! Ey hileci ay, gelmem deme, gel!
- Senden ayrı düşmüş aşığın halini gör. Kötülüklerle dolu olan dünyaya bak, ey hapishaneci padişah, mahmur susamışı görmemezlikten gelme!
- El de ayak da sensin, her var olanın varlığına sebep de yine sensin! Sarhoş bülbül de sensin, haydi gül bahçesine gel!
- Kulak da sensin, göz de sensin, her şeyin seçilmiş de sensin, sen kuyudan çıkarılarak satılmış Yüsufsun, kölelerin satıldığı pazara gel!

- Gözde gizlenmişsin görünmezsin, halbuki sen herkese can verirsin, bir kere de güle, oynaya gönülsüz ve sarıksız olarak gel!
- Günün aydınlığı sensin, gamı yakan yandıran sevinç sensin, gecelerin aydınlığı, ay ışığı sensin, ey tatlılıklar, şekerler yağdıran bulut gel!
- Ey yepyeni dünyanın bayrağı! Her akıl ve fikir sana rehin olarak verilmiştir, bazen geliyorsun, bazen gelmiyorsun, böyle yapma; bir daha dönmek üzere tamamıyla gel!
- Ey perişan kabuslarla dolu olan gece git! Bir daha gelme! Ey söylenmemiş, gönülde gömülü kalmış gam, ey uyuşmuş akıl, defolun gidin, sizi istemiyorum! Ey uyanık baht, ey devlet gel, gel!
- Ey Nuh'un nefesi! Ey ruhun hevesi gel! Ey yaralanmış merhemi gel! Ey hastanın sağlığı gel!

10. Gölge bazen nûrun yanında olur, bazen de onda yok olur.

Müfte'ilün, Müfte'ilün, Müfte'ilün, Müfte'ilün

(c.1,41)

- Ey yüzünün nûru ile cihanı aydınlatan sevgili, dün gece bizim aramızda yoktun. Bu yüzden biz karanlıkta kaldık. Yüzünün nûru dün gece neredeydi?
- Gönümüze bak da şaşır kal! Çünkü gönül, senin güzel yüzünü siper ederken heyecandan eriyip yok olduğu halde, seni siper etmeye doyamadı. Bırak gönül senin uğrunda erisin yok olsun. Ama ey ay yüzlü güzel! Senin ömrün uzadıkça uzasın!..
- Dün gece, nûrlar saçan ay yüzün nereye doğmuştu? Otağın nereye kurulmuştu? Adamların, ordun nerede konaklamıştı? Sen değil, senin güzelliğin nerede elbisesini çıkarır, nerede soyunursa devlet oradadır. Mutluluk oradadır.
- Dün gece nerede bulundunsa bulundun, o hususta bir şey bilmiyorum ama, bugün şunu biliyorum ki; bugün de benden ayrı kalırsan, sabrım, kararım tükenir de; "La havle" mescidi de gönüm gibi gamlarla yıkılır gider.
- Dün gece seher vaktine kadar inleyerek, feryatlar ederek döndüm, dolaştım. Sabah oldu da gözümü bile yummadım.
- Ey aziz varlık! Sen bir nûrun gölgesisin. Biz de cümle cihan senin gölgeniz. Nûrun gölgeden ayrı düştüğünü kim gördü?
- Gölge, bazen nûrun yanında olur. Bazen de onda yok olur, gider. Yanıbaşında ise, onunla beraberdir. Onunla bir sıradadır. Onda yok olmuşa, onunla buluşmuştur, ona kavuşmuştur.
- Onunla buluşup yok olunca, Allah'ın nûru onu alsın, Allah'a çeksin götürsün diye o gölge şaşılacak kadar sıkı bir şekilde istek elini nûra atmıştır.
- Gölge iki nûrun ayrılıklarını, sonra birbirleriyle buluşmalarını durmadan anlatsam, sen de bana bu hususta daha çok yardımda bulunsan bu konu yine bitmez, tükenmez.
- Nur, sebebi yaratandır. Ne kadar sebep varsa hepsi de onun gölgesidir. Allah, sebepsizliği her şeye sebep kılmıştır.
- Sebebi yaratan ile sebep birbirinin aynasıdır. Kim ayna gibi tertemiz değilse, aynayı ve aynadakini göremez.

I. GAZELLER

1. Hakk'tan sayılamayacak kadar lütuflar, ihsanlar;

senden ise sayılamayacak kadar çok hatalar, kusurlar.

Müstefilün, Müstefilün, Müstefilün, Müstefilün

(c. I, 3)

- Ey gönül, işlediğin suçlara, kusurlara karşılık, Hakk'tan özür dilemek için neler düşünüyorsun? O'ndan sayılamayacak kadar lutuflar, iyilikler, ihsanlar, vefalar gelmede, senden de bunca hatalar, kusurlar, cefalar görünmede...
- O'nun tarafından, bunca keremler, senden ise, manasız aykırı işler; O'ndan pek çok nimetler, senden ise sayılamayacak kadar çok hatalar suçlar, günahlar...
- Senden bunca haset, bunca kötü düşünce, bunca dedikodu. O'ndan ise bunca ihsan, bunca lütuf, bunca iyilikler.
- Yaptığın kötülüklerden, işlediğin günahlardan pişman olup da, candan Allah dediğin zaman, seni belalardan kurtarmak için senin imdadına yetişen, sana o duyguyu veren, kendini hissettiren O'dur.
- İşlediğin günah yüzünden korkuyorsun, kurtulmaya çareler arıyorsun. Bir daha işlememeye karar veriyorsun, işte o anda bu duygularla için karıştığı, kendinden utandığın, kendini ayıpladığın, vicdanın sızladığı zamandüşünmüyor musun? Bu duyguları sana veren, bu pişmanlığa seni düşüren, senin içindedir. Sana çok yakındır. O'nu sen ne diye kendinde, kendi içinde göremiyor, hissedemiyorsun?
- O, seni bazen yaratılışına, kötü tabiatına bırakır, seni gümüş, altın, kadın sevdasına düşürür. Bazen de canına Hz. Mustafa'yı hayal etmenin nûrunu verir de içini aydınlatır.

- Seni bazen bu tarafa çeker, iyi adamlara katar, bazen de o tarafa çeker, seni kötülere ulaştırır. Kurtuluş gemisini korkunç dalgalarla hırpalar, onu kırar, parçalar.
- Ey zavallı insan, bu düşüşlerden, bu hallerden sakın ye'se kapılma; gizli gizli o kadar çok dua et, geceleri, o kadar çok ağla, inle ki; sonunda yedi kat gökten kulağına kurtuluş sesleri gelsin.

2. Keşke uyuyabilseydim de, rüyada yüzünü gösterseydin.

Müstef'ilün, Müstef'ilün, Müstef'ilün, Müstef'ilün

(c. I, 3)

- Sevgilim, belki vefa ve merhametin coşar da, kapıyı açarsın; "Orada, ne bekliyorsun kalk, içeri gir!" diye seslenirsin ümidiyle ben senin kapında oturmuş bekliyorum.
- Ey pek güzel olan yüzünde her zaman yüzlerce lütuf, yüzlerce merhamet nuru parlayan sevgili! Canım, kapında senden gelen misk kokularına, anber kokularına gark olmuştur.
- Biz mest olmuşuz; başımız dönmede, başkalarının yaptıkları işlerle bizim ilgimiz yok. Dünya alt üst olsa, yakılsa, yıkılsa umurumuzda değil. Yeter ki senin aşkını kaybetmeyelim. Yeter ki senin aşkın ebedî olsun!
- İçimizde senin aşkın el çırpıda, yüzlerce başka alemler yaratmada, göklerden de dışarda, ötelerde yepyeni yüzlerce asırlar meydana gelmede.
- Bugün biz senin misafiriniz. Güler yüzünüzün mesti olduğumuz için seni bırakıp başka yere gidemiyoruz. Sen öyle eşsiz bir güzelsin ki, Allah'a yemin ederim ki yüzünün güzelliğini düşününce, hayal edince, şu gönlüm beni bırakıp gidiyor.
- Kurtulmam için, gönlü uyanık bir can bulursam, onun eteğine yapışacağım, himmet isteyeceğim. Keşke uyuyabilseydim de rüyada yüzünü gösterseydin.
- Bütün canlar, can denizinden geldikleri, can denizini tanıdıkları, bildikleri için oraya doğru sel gibi akıp gidiyorlar da, başka tanıdıklardan, başka sevgililerden yüz çevirmişlerdir.
- Can denizine doğru koşan seller de çeşit çeşit. Bir sel var yüksek dağlardan kaynağını alarak, hayran hayran başını taşlara çarparak, köpürerek, ağlayarak, heyecanla feryat ederek, aslı olan can denizine doğru koşuyor, koşuyor. Bir sel de var ki yolunu kaybetmiş, birincisi; "Allah'a hamd olsun!" demede, ikin-cisi; "La havle" okumada.
- Ey güneş gibi doğup, müflislere, yoksul kişilere sevgi şarabı sunan lütfeden. Bir ihsanda bulun, o şaraptan bize de sun! Biz de yoksuluz, biz de şaşırdık, yolumuzu kaybettik.
- Nasıl olmuşsa gül, ansızın seni görmüş, çasırp kalmış da elbisesini yitirmiş. Çeng senin çenginin sesini duymuş, feryada başlamış, utanıp başını önüne eğmiş.

Nıyazi-i Mısri hazretlerinin şu şiiri bu hakikati belirtiyor:

"Huda davet eder elhamdülillah
Bu can dosta gider elhamdülillah
Hakikat şehrine çün rihlet oldu
Gönül durmaz iver elhamdülillah."

"La havle vela kuvvete illa billah"; Allah'tan başka kimsede güç, kuvvet yoktur, anlamını; gelen bir hadîsten alınan "La havle". Mü'minler, şaşırdıkları, darda kaldıkları zaman "La havle" derler.

- Zühre yıldızının burcunda en tali'li olan kimdir? Ney'dir. Çünkü ney, dudağını senin dudağına koymuş, senden name öğreniyor.
- Çeng, sensiz kalınca fenalaşıyor, hasta, kötü bir varlık oluyor. Ney de sen olmayınca hüznlerle doluyor, inlemeye, ağlamaya başlıyor. Çengi kucağına al, onu iyileştir! Ney'i de öp, okşa. Def de sana yalvarıyor. "Ne olur?" diyor, "Beni eline al! Yüzüme vur, vur, vur da senin vuruşlarıyla yüzüm değerlendirsin, ahenk yolunda meclise parlaklık gelsin."
- Bu parça parça olah canı al, onun her parçasına aşk şarabı içir, onu güzelce sarhoş et de dün gece elden kaçan fırsat şimdi yeniden gelsin!
- Ey yüce padişah; doğrusu bizim için bundan sonra ayık olmak ayıptır, yazıktır! Allah'ın sana yemin ederim ki, artık bundan sonra ben ayık olarak senin büyüklüğünü, gücünü, kuvvetini anlatamam, senden bahsedemem, ancak senin aşk şarabıyla mest ohınca dilim çözüldür.

3. Gülün geçirdiği safhalar, başından geçen maceralar.

Miistef'ilün, Müstef'ilün, Miistef'ilün, Müstef'iliin

(c.I, 13)

- Ey bir yerde duramayan, dinlenme nedir bilmeyen rüzgarımız! Güle bizden haber götür de de; "Gül bahçesinden kaçıp şekerle dost olan gül, nasıl oldu da yurdundan, anandan, babandan, kardeşlerinden arkadaşlarından ve sana gönül veren, senin için feryat edip duran bülbülden ayrıldın geldin, şekere karıştın, 'gülbeşeker' tatlısı oldun?"

- Ey gül'. Neden şekerle karıştın? Aslında sen, kendin şekersin, şeker gibi tatlısın, hoşsun. Şeker olduğun için, herkesten çok sen, şekerle karıştın ama, neden gül bahçesine karşı vefasızlıkta bulundun? Şeker de, gül de hoş, fakat vefalı olmak her ikisinden de hoş, her ikisinden de tatlı.
- Ey gül, madem ki bahçeden ayrıldın gittin, sana bir iki sözüm var: O güzel yanağını şekerin yanağına koy da şekerden tat al, şeker gibi ol, şekerle de bahçeden alıp götürdüğün hoş kokuyu ver! O da gül gibi olsun. Ayrılığı göze aldın ama, bu ayrılıkta kazancın da var: Sen şekerin içine girdiğin için gül olarak oradan oraya götürülmekten, yolculuğun cefasından, solup pörsümekten, yerlere atılmaktan, çiğnenmekten kurtuldun.
- Şimdi 'gülbeşeker' tatlısı oldun ya, seni yiyenlere gönül gıdasısın, göz nurusun. Bu yüzden artık gülden gönlünü çek; o nerede, bu nerede?
- Sen bahçede dikenle beraber oturuyorsun. Akıl gibi cana yakın idin, insana karıştın. Şekerle beraber iken şimdi insanla beraber oldun. Nur oldun. Haydi şimdi de şu günahlarla kirlenmiş yeryüzünden gökyüzüne yüksel menzil menzil, konak konak ta onunla manen buluşma yerine kadar yürü!... *
- Ey gül! Sen şimdi dünyaya yukarıdan bakıyorsun da, dünyadaki acaip halleri gördüğün için dünyaya gülüyorsun. O yüzden elbiselerini yırtıyorsun. Ey kızıl kaftanlı, güçlü, kuvvetli yiğit er, ben senin hayranınım!
- Güller "Kim manen Hakk'a ulaşmak için merdiven isterse, belanın, ızdırabın bir merdiven olduğunu bilsin de, başına gelenlerden şikayet etmesin! Belalardan korkmasın, canını belalara atsın!" diye naralar atarak, uçuşup saçılarak gökyüzünden gül bahçelerine yağmada...
- Kendine gel de, şu kaptan, gülsuyu çıkaran ustanın testisinden bir yolunu bulup ter gibi sız, o hapsedilmiş kaptan, bir ruh gibi kaç, kurtul.
- Ne de tali'liyimşinsiz, ne de bahtınız yarmış! Benziniz gül gibi kıpkırmızı. Biz de sizin gibiydik, ruh olduk, kurtulduk. Haydi siz de ruh olun, bu kirli yeryüzünden kurtulun.
- Gülbeşekerden maksadımız, Hakk'ın lütfuyla bizim varlığımızdır. Varlığımız sanki demir kırıntısı, Hakk'ın lütfu ise mıknaştır!..
- Akıl da aynadır. Demirden ayna yapan aynacı, onu parlatmak, ayna haline getirmek için ona çok eziyet etmededir de, bu yüzden olacak, ayna bizi istemiyor, bize gelmiyor, hep biz onu elimize alıyoruz, ona bakıyoruz. O bize şunları söylüyor ama, kulaklarımız gaflet pamuğu ile tıkalı olduğu için duyamıyoruz: "Ey insanlar, ben sizi sızdırıyorum."

4. Ben çok eskiden sana gönül vermiştim, şimdi gel de sana canımı vereyim.

Müstefilün, Müstefilün, Müstefilün, Müstefilün
(c. I, 16)

- Ey Yusuf, gözleri görmeyen Yakup'a gel. Ey gözlerde gizlenmiş olan İsa, sen de şu gök kubbenin üstünden hir görün...
- Ayrılıktan ötürü gündüz karardı, gece gibi oldu. Gönlüm yay gibi idi, inceldi ok gibi oldu. Dertli Yakup ihtiyarladı, ey genç Yusuf artık gel!
- Ey İmran oğlu Musa! Senin Hakk'a yalvarman için, ne Tur-ı Sina'lar var! İsrail oğulları buzağıya tapıyorlar. Artık Tur-ı Sina'dan dön!... Bizi kurtarmaya gel!
- Benim safran gibi sarardı. Boynum büküldü, çene düştü. Beden mezarında sıkıştım kaldım. Ey ruhu darlıktan kurtaran, rahata kavuşturan! Gel, beni benden, beni bedenden kurtar!
- Hz. Muhammed'i gözleyen gözüm, gamınla sana müstakim diyor. "Biz seni ancak alemlere rahmet olarak gönderdik." ayetinin sırrı, gel de o dağınık saçlar arasından yüzünü göster!" Enbiy Suresi 21/107. ayete işaret var."
- Sen, öyle büyüksün, öyle büyük bir nür kaynağısın ki, şu güneş senin nuruna karşı sanki akşam kızılığı, ey bütün dünya padişahlarını geride bırakan,, azîz varlık, ey Hakk ile gören göz, ey her şeyi bilen gönül! Gel!
- Dünyada mevcut bütün canlar, sana karşı canlıktan çıkıyorlar, beden oluyorlar. Halbuki sen, cansın, canlar cansın, cansız beden ne işe yarar? Ben çok eskiden, sana gönül vermiştim. Gel, ey sevgili gel de şimdi sana canımı da vereyim!
- Ey-sevgili, ilacım de sensin, çarem de sensin. Yüz parça olmuş gönlünün nuru da sensin, çaresiz gönlümde, senden başka ne varsa hepsi yok oldu, beni kimsesiz bırakma! Gel!

5. Ömür kervanının kalkmak üzere olduğunu haber veren çanlarının seslerini duymuyor musun?

Müstefilün, Müstefilün, Müstefilün, Müstefilün
(c. 1, 17)

- Gökyüzünden cana; "Haydi geri dön!" diye bir ses geldi. Can da; "Ey beni çağıran yüce varlık, merhaba, geliyorum." diye cevap verdi.
- Ses duydum; "Başüstüne, her an yüzlerce can sana feda olsun. Bir kere daha çağır da; (.....) makamına kadar uçayım.
(.....)Bu beyitte İnsan Süresi, 76/1. ayete işaret var. Bu ayeti tefsir edenler, insanın maddî varlığının çeşitli merhalelerden geçerek nihayet bir damla meni halinde ana rahmine düştüğünü ve insanın henüz kendisinin atılacak bir şeyi olmadığına ve kemalin yoklukta olduğuna etmekte.

- Ey bizim eşsiz misafirimiz, bizim canımızın sabrını da, kararını' da aldın. Seni nerede arayayım? Nerde bulayım? Seslenen "0, candan da, rnekandan da dışarıdadır, 0, çok üstün bir yerededir." dedi.
 - Şu zindanda bulunanların, ayaklarına bağlanmış olan ağır zincirleri çözeyim, gökyüzüne de bir merdiven koyayım, koyayım da can, yücelere çıksın.
 - Sen cana, canlar katan bir güzelsin. Sonra yabancı da değilsin, bizim şehrimizdensin. Öyle olduğu halde neden kendini garip sayıyorsun, yabancıymış gibi davranıyorsun? Bu hal, dostluğa yakışır mı?
 - Avareliği, bir bir şerbet gibi içmişsin de kendi evinin yolunu bile unutmuşsun. Çok kötü huylu olan, Kabil'li büyücü kadın, sana çok büyüler yapmış, bu yüzden nereden geldiğini, nereli olduğunu hatırlıyamıyorsun.
 - Birini takip derek gelen, konup göçen kervanlar, hep o tarafa koşup gidiyorlar. Senin başın nasıl oluyor da dönmüyor? Yüreğin kabarmıyor? Neden hiç bir korku ve heyecanın yok?
 - Kervan başının kervanın kalkmak üzere olduğunu haber veren çanlarının 'seslerini duyuyor musun? 0 tarafta nice yol arkadaşlarımız, nice dostlarımız var. Hep bizi bekliyorlar.
- "Bu beyit Şirazlı hafız ın şu beytini hatırlatıyor:
Sevgiliye giden yolun menzilinde ,konduğu yerlerde nasıl istirahat edeyim,nasıl zevki sefaya dalayım ki,Can;Yürekleri bağladınız mı diye feryat edip durmada."
- Bir çok insanlar, orada bizi bekliyorlar, hepsi de bizim sarhoşumuz, hepsi de bize dalıp kendilerinden geçmişler. "Ey zavallı! Padişahın bekliyor. Haydi padişahın yanına gel." diye kulağımıza bağırlıyorlar.

6. Düşünümüz dünyaya kutlu olsun!

Müstef'ilün, Müstef'ilün, Müstef'ilün, Müstef'ilün
(c.I, 31)

- Bizim düşünümüz dünyaya kutlu olsun. Allah, bu düşünüyü, bu evlenmeyi bize uygun olarak tertipledi. Eşler birbirine çok uygun düştü. Bu düşün sebebiyle,
 - Mevlamızın lütfuyla kalpler ferahladı. İnsanlar çift oldu, evlendi. Kederler, gamlar gönüllerden çıkıp gitti.
 - Ey şehrimizi süsleyen güzel! Allah'ın adıyla güzel bir gelin olarak gidiyorsun. Sen de bir güzele damat olmasın.
 - Köyümüzden ne de hoş gitmedesin. Bize ne de hoş salına salına gelmedesin; deremize ne de hoş çağlaya çağlaya akmasın! Ey ırmağımız, ey bizi arayan dost!
 - Cihan padişahının, bizim o canlara can katan padişahımızın devletinde oynayın, raks edin, ey arifler, ey süfler, sema edin!
 - Halkın bir kısmı denizler gibi coşmada, dalgalar gibi secdeye kapanmada. Bir kısmı da kışklar gibi savaşmada, bütün cüz'lerimizin kanmı içmede. Sus, sus ki bu gece o güzel yüzlü, uğurlu şahımızın mutfağı açılmıştır. Ne de şaşılanacak şey ki, helvamız (helva gibi tatlı olan sevgili) helva pişiriyor.
- Bu şiiri Hz.Mevlana oğlu Sultan Veled'in düşününde söylemiştir.

7. Bu hoş koku, Yüsuf'un gömleğinin kokusudur, yahut da Mustafa(s.a.v.)'in hırkasının kokusudur.

Müstef'ilün, Müstef'ilün, Müstef'ilün, Müstef'ilün
(c.1, 12)

- Ey bahçeleri güldüren, çimenleri gebe bırakan aşıkların ilkbaharı, bizim sevgilimizden haberin var mı?
- Ey aşıkların feryadına koşan hoş kokulu rüzgar. Ey candan da mekandan da temiz olan aziz varlık, sen neredeydin? Nerede kaldın, seni göreceğimiz geldi?
- Ey Rum diyannın da, Habeş diyarının da fitnesi olan rüzgar, şaşırdım kaldım, bu pek hoş, bu pek güzel koku, ya Yüsufun gömleğinin kokusudur, yahut da Mustafa (s.a.v.)'in hırkasının kokusudur.
- Ey doğruluk ırmağı, sen bizim sevgilimizin arkından akıyorsun, sen getirdiğin hoş kokularia gönüllerin Tur-ı Sîna'sı oluyor, canlara can katıyorsun..
- Ey sözü, konuşması, bütün davranışları, halleri hoş olan sevgili! Ey "ay"ların, yıl'ların kendine kul oldukları güzel, senin "ay"ın da hoş, "yıl"ın da hoş.

8. Gül de senin lütfunla çorak yerler yeşersin, mezarlar bahçe haline gelsin!

Müstef'ilün, Müstef'ilün, Müstef'ilün, Müstef'ilün
(c.I, 29)

- Ey perdenin arkasından ışığı, nûru görünen sevgili, senin ışığın, sıcaklığın bize yaz mevsimi oldu, bizim de yaz mevsimi gibi gönlümüz sıcak, gel bizi al, gül bahçemize kadar, çek götür!
- Gel, gel de senin lütfunla çorak yerler yeşersin, mezarlar bahçe haline gelsin. Koruklar tatlılaşsın, üzüm olsun, ekmeğimiz pişsin.

- Ey can giineşi, ey gönül güneşi, ey güzelliği ile güneşi bile utandıran güzel,gel, gel de bizim zavallı halimizi gör, şu balçık beden, canı nasıl tutmuş bırakmıyor?
- Yüzünün sevdası ile dikenlikler, nice defalar gül bahçesi haline geldi de güzel yaratma gücüne olan imanımızı artırdı.
- Ey ebedî aşk! Şu gönlümüzde kendini gösterip, canımızı balçık zindanından kurtararak, tek olan, eşi olmayan Allah'a yönelttin.
- Ey nurlar saçan sabahımız! Gamlı ve kederli olduğumuz zamanlarda gönlümüzdeki gam dumanlarını dağıt, bize şevk ver, neşe lutfet. Tali'imizin karanlık gecesinde; bir gündüz, görülmemiş, işitilmemiş, şaşılacak bir gündüz meydana getir.
- Nerede o gözler ki onu izlesin; nerede hakikatleri duyacak kulak, burhanlar düşünecek akıl?
- "Cüz'ler külle gidiyor. Reyhan reyhana, gül güle kavuşuyor, her şey bizim dikenliğimizin hapishanesinden kurtuluyor." diye can diyarından davul sesleri gelmeğe başladı.

9. Ey söylenmemiş, gönülde kalmış gam, ey uyuşmuş akıl defolun gidin!

Müfte'ilün, Müfte'ilün, Müfte'ilün, Müfte'ilün
(c.1, 36)

- Hoca gel, hoca gel, hoca bir kere daha gel! Ey hileci ay, gelmem deme, gel!
- Senden ayrı düşmüş aşığın halini gör. Kötülüklerle dolu olan dünyaya bak, ey hapishaneci padişah, mahmur susamışı görmemezlikten gelme!
- El de ayak da sensin, her var olanın varlığına sebep de yine sensin! Sarhoş bülbül de sensin, haydi gül bahçesine gel!
- Kulak da sensin, göz de sensin, her şeyin seçilmişşi de sensin, sen kuyudan çıkarılarak satılmış Yüsufsun, kölelerin satıldığı pazara gel!
- Gözde gizlenmişsin görünmezsin, halbuki sen herkese can verirsin, bir kere de güle, oynaya gönülsüz ve sarıksız olarak gel!
- Günün aydınlığı sensin, gamı yakan yandıran sevinç sensin, gecelerin aydınlığı, ay ışığı sensin, ey tatlılıklar, şekerler yağdıran bulut gel!
- Ey yepyeni dünyanın bayrağı! Her akıl ve fikir sana rehin olarak verilmiştir, bazen geliyorsun, bazen gelmiyorsun, böyle yapma; bir daha dönmek üzere tamamıyla gel!
- Ey perişan kabuslarla dolu olan gece git! Bir daha gelme! Ey söylenmemiş, gönülde gömülü kalmış gam, ey uyuşmuş akıl, defolun gidin, sizi istemiyorum! Ey uyanık baht, ey devlet gel, gel!
- Ey Nuh'un nefesi! Ey ruhun hevesi gel! Ey yaralanmış merhemi gel! Ey hastanın sağlığı gel!

10. Gölge bazen nûrun yanında olur, bazen de onda yok olur.

Müfte'ilün, Müfte'ilün, Müfte'ilün, Müfte'ilün
(c.1,41)

- Ey yüzünün nûru ile cihanı aydınlatan sevgili, dün gece bizim aramızda yoktun. Bu yüzden biz karanlıkta kaldık. Yüzünün nûru dün gece neredeydi?
- Gönlümüze bak da şaşır kal! Çünkü gönül, senin güzel yüzünü siper ederken heyecandan eriyip yok olduğu halde, seni siper etmeye doyamadı. Bırak gönül senin uğrunda erisin yok olsun. Ama ey ay yüzlü güzel! Senin ömrün uzadıkça uzasın!..
- Dün gece, nûrlar saçan ay yüzün nereye doğmuştu? Otağın nereye kurulmuştu? Adamların, ordun nerede konaklamıştı? Sen değil, senin güzelliğin nerede elbisesini çıkarır, nerede soyunursa devlet oradadır. Mutluluk oradadır.
- Dün gece nerede bulundunsa bulundun, o hususta bir şey bilmiyorum ama, bugün şunu biliyorum ki; bugün de benden ayrı kalırsan, sabrım, kararım tükenir de; "La havle" mescidi de gönlüm gibi gamlarla yıkılır gider.
- Dün gece seher vaktine kadar inleyerek, feryatlar ederek döndüm, dolaştım. Sabah oldu da gözümü bile yummadım.
- Ey aziz varlık! Sen bir nûrun gölgesisin. Biz de cümle cihan senin gölgeniz. Nûrun gölgeden ayrı düştüğünü kim gördü?
- Gölge, bazen nûrun yanında olur. Bazen de onda yok olur, gider. Yanıbaşında ise, onunla beraberdir. Onunla bir sıradadır. Onda yok olmuşsa, onunla buluşmuştur, ona kavuşmuştur.
- Onunla buluşup yok olunca, Allah'ın nûru onu alsın, Allah'a çeksin götürsün diye o gölge şaşılacak kadar sıkı bir şekilde istek elini nûra atmıştır.
- Gölge iki nûrun ayrılıklarını, sonra birbirleriyle buluşmalarını durmadan anlatsam, sen de bana bu hususta daha çok yardımda bulunsan bu konu yine bitmez, tükenmez.

- Nur, sebebi yaratandır. Ne kadar sebep varsa hepsi de onun gölgesidir. Allah, sebepsizliği her şeye sebep kılmıştır.
- Sebebi yaratan ile sebep birbirinin aynasıdır. Kim ayna gibi tertemiz değilse, aynayı ve aynadakini göremez.

11. Başını ayak altına alınca, yıldızların üstüne ayak basarsın.

Müfte'ilün, Müfte'ilün, Müfte'ilün, Müfte'ilün
(c.I, 19)

• Bugün sevgiliyi gördüm, her işe, her güce tat veren, yapmasını kolaylaştıran o güzeli gördüm. O, o kadar güzel, o kadar nurluydu ki adeta Mustafa (s.a.v.)'in rûhu gibi göklere yükseliyordu.

"Fussilet Suresi'nin 41/11. ayetine işaret var: "Sonra duman halinde bulunan göğ'e yükseldi ve ona, yeryüzüne 'İsteyerek varlığa gelin!' dedi. 'İsteyerek geldik.' dediler."

• Güneş, Hz. Mustafa'nın yüzünü gördü de utandı. Gök de gönül gibi yarıl-mıştı, parçalanmıştı. Suyun ve kara toprağın üstüne onun parıltısı vurmıştı da, bu yüzden su ile toprak, ateşten de daha fazla parlamıştı.

• "Göklere çıkmak istiyorum, lütfen bana merdiveni gösteriniz!" diye niyazda bulundum. Buyurdu ki: "Senin başın merdivendir. Başını ayak altına al, başına bas da yüksel! Ayağını başının üstüne koymak demek, aklını ayak altına alıp, gönül yolu ile, aşk yolu ile Hakk'a yönelmektir. Mevlana bir Mesnevî beytinde;

"Mademki gökyüzünün damlanna çıktın, oralarda geziyorsun, artık merdiven aramak mana-sızdır, soğuktur." diye buyurur Mevlana. Dîvan-ı başka bir beytinde de;
"Göklerin yolu, İçtedir, gönüldedir, sen aşk kanadını aç, aşk kanadı kuvvetli olursa merdiven arama derdi kalmaz." diye buyurur.

• Ayağını başının üstüne koyunca yıldızların üstüne ayak basarsın, nefsanî ar-zularını, şehveti yendiğin zaman havada yürürsün; haydi adımı at, ayağını havanın üstüne koy da yüksel!..

• Şehvetini ayak altına aldığı, nefsanî isteklerini yendiğin zaman göklerde havalarda sana yüzlerce yol belirir ve sen seher vaktinde yapılan dua gibi göklere yükselirsin."

12. Kendinden, kendi varlığından kurtulmuş bir canda zevk içinde zevk vardır.

Müfte'ilün, Mefa-îlün, Müfte'ilün, Mefa-îliin
(c.I, 46)

• Dün, sevgilim kederli, gamlı dostunu okşadı. Acılar çeken, sitekler tatmış olan cana, tatlı sözleri ile kendi tadından tat verdi.

• Akla, akıl üstünlüğü verdi, hoş öğütleri ile kulağa küpe taktı, tadı tatlılığı coşturdu. Gözlere nOr bağışladı.

• Bana; "Ey benim yüzümden zayıflayan, hasta düşen, perişan olan dost, ey benden ürken, korkan kişi, ben kerem sahibiyim, ben kendi satın aldığım ku-lumu satmam." dedi.

• Dikkatle bak da gör: Sevgili ne yardımlarda bulunuyor? Bize nasıl ferahlıklar veriyor? Yüsuf, güzelliği uğrunda ellerini kesenleri arıyor.

• Ona; "Beni aciz, zavallı sanma!" dedim. "Kanlı göz yaşlarıma da bakma, ey sevgili senin haberin yok, ben seni altınla işlenmiş atlas bir elbise gibi giymişim, seninle beraberim, beni kimsesiz sanma!"

• Kim de dünya sevgisini bırakıp Hakk'a yönelmek isteği varsa, o nefsinin yendiği için şaşılacak bir kişidir. Kendinden, kendi varlığından kurtulmuş bir canda, zevk içinde, zevk vardır.

• Allah aşkına sus, yersiz sözler söyleyerek, susma huyunu öldürme! Bu kasî-deyi uzatma, kısa kes; çünkü asîde geliyor.

"Kasîde, İslamî edebiyatta bir nazım şeklidir. Kafiye kuruluşu gazel gibidir. Övgü şiirleri olduğu için, beyit sayıları gazellerden fazladır. Asîde, nişasta, yağ ve balla yapılan bir çeşit tatlıdır. Doğu Anadolu yemeklerinden "hasuta" belki de "asîde" adlı Selçuklu yemeğinden alınmıştır. Çünkü hasuta da nişasta, tereyağı ve şekerle yapılmaktadır. Midelerine düşkün olanlar "Lokmasız sohbetle yoktur faide / Rabbena ünzül aleyna Ma'ide"

13. Aşk, insanı yok eder, var eder, gönülsüz bırakır.

Müfte'ilün, Müfte'ilün, Müfte'ilün, Müfte'ilün
(c.I, 39)

• Ne yazık ki, hakikat sarayının Sadrazamı, beni meclisine kabul etmiyor, beni can mahremi yapmıyor, beni sırlarına mahrem etmiyor.

• Onu gördüğüm an rengim uçtu, gücüm, kuvvetim kalmadı, perişan oldum, o durumu anlamadı da; "Rengin nerede? Gücün, kuvvetin nerede?" diye sordu.

• Ben kerem ırmağına daldım, ben seher vaktinin kuluyum, kölesiyim. Öyle umuyorum ki, bu lütuflarla, feyizlerle dolu seher vaktinde, o güzel kokulu gül gelir, beni alır, mana gül bahçesine götürür.

- Irmağa dalan kişiye, elbisesi yük olur. Benim şu sarığım ile hırkam bana yük oluyor, ağır geliyor. Mal, mülk, mutluluğa ulaşmak sebepleri, hepsi de o tatlı edalı ay yüzüdüendir. Sevgili bana yakınlık gösterir, vefalı olursa, mal da odur, mülk de odur.
- Dükkanım çalışma yerim, senin olsun, san'atım, hünerim, bilgiler, yığın, yığın kitaplar hep senin olsun, arslan da senin olsun, orman da senin olsun . Tatar ülkesinin ceylanı bana yeter.
- Aşk insanı yok eder, var eder. Gönülsüz bırakır, elsiz, ayaksız9 bir hale so- i kar. Aşk meyhanesinin sakîsi, şarap sunar, mest eder, insanı kendinden alır.

" Mevlevî şairlerinin en büyüklerinden olan Şeyh Galip merhum da bir şiirinde şöyle yazmıştı:

"Derd ü mihnettir, beladır adı aşk,
Bir marazdır, ibtiladır adı aşk,
Andadır raz-ı adem, sırr-ı vücüd,
Hiçtir, yoktur, bekadır, adı aşk."

14. Delilik zincirini sakın ayağımdan çözme!

Müfte'ilün, Müfte'ilün, Müfte'iliin, Müfte'ilün

(c.I, 40)

- Dilin halkası bir zincir oldu, ayağıma geçti. Sakın, bu zinciri çözme, yalvarırım sana, artık akıl kervanın önünü ben vuramayacağım, sen vur!
 - Ben senin mestinim, seninle neşeliyim, seninle hoş bir haldeyim. Ben senin iyiliklerinin, lütuflarının altında kalmışım eziliyorum, sanki lütfundan gebe kalmışım, gebe eğer yükünü taşımazsa, bunu suç sayma!
 - Hiç gökyüzü, kendi başından dönme sevdasını çıkarabilir mi? Yeryüzü de teninden titremeyi hiç giderebilir mi?
 - 0 padişah mukadderat kalemi ile rakamlar yazıp duruyor. Göniil, onun elinde bir kalem. Hoca sen de bir an için olsun hayattan şikayeti bırak, kadere boyun eğ de, müslümanlığını yenile!
 - Padişah, kader gereği seni imtihan için cefa eder. Sıkıntılar verir. Sen o cefayı padişahın elinde bir kabarcık gibi bil! Padişahın elini tutan kişi o kabarcığı öper.
 - Dünya, cihanın gizli hükümlerini ihtiva eden bir kitap gibidir. Senin canın da o kitabın baş yazısı. Düşün de bu meseleyi iyi anla!
- "Kainatta çeşitli varlıklar yaşıyor; karalarda, denizlerde yaşayan sayılamayacak kadar çok olan bu varlıkların adlarını, cinslerini ihtiva eden bir kitap yazılsa; yani: Kitab-ı Kainat kaleme alınsa, bu kainat kitabının fihristinde ilk numaraya insanın adı yazılacaktır. Sonra diğer hayvanlar, balıklar, kuşlar, böcekler gelecektir. Neden o kitabın başyazısı insan ile başlayacaktır; insan, bütün yaratılmış mahlûkların en başında yer alacaktır? Çiinkü insan bütün mahlûkların en şerefliisidir, sonra insan da ilahî emanet vardır. İnsan; "Rühumdan ona üfürdüm!" sırrına mazhar olmuş, üstün ve bir mahluktur."
- Daima neşeli ol; arada sırada gelen cefalarla yüzünü ekşit ama, gönlünü hoş tut, suyu döndür, başka tarafa aksın. Sen de sus artık, eşeğin boynundaki o oyalayıcı çingırağı çöz!

15. Melekler, gökyüzü pencerelerinden başlarını çıkarsınlar,

yeryüzüne eğilip seni siper etsinler.

(c,1,47)

- Ey sevgili, sen gökteki aya benziyorsun ama, sen neredesin, ay nerede? Senin yüzündeki güzellik, nür, ayın yüzünde bulunabilir mi?
- Herkes ay ışığını seviyor, ayı seviyor. Ay ise senin aşkının esiri olmuş, senin elinden feryat ediyor. Senin elinden "Ey Allah'ım!" diye yalvarıyor.
- Parlak yüzüne karşı, güneş de, ay da secde ediyor. Çünkü senin güzelliğin ayla, güneşle maceraya giriyor. ;
- Ay dün gece sana secde etmeye geldi. Fakat seni sevenlerin kıskançlığı ayın önüne çıktı; "Def ol, git, gelme!" diye naralar atmaya başladı.
- Haydi kalk sevgilim, hoş bir eda ile salına salına yürü de, melekler bile gökyüzü pencerelerinden başlarını çıkarsınlar, yeryüzüne eğilip seni seyre dalsınlar. !
- Senin parlak yüzünden, şimşekler çıkmaya başlayınca, gönüller, gözlerini korumak için elleri ile yüzlerini kaparlar.
- Her ne kadar gönül bahçesi zevk ve safa elde ettiyse de, kış gibi olan bu ayrılık yüzünden hepsini kaybetti.
- Can bahçesi, sonbahara benzeyen ayrılık gamı ile, hazan gibi sarardı, soldu. Senin baharın ne zaman gelecek de, beni yeşertecek, hayata kavuşturacak?
- Dün, gönlüm, senin oturduğun mahallenin başında yorgun, perişan, uyuya kalmıştı. Hayalin oradan geçti de, gönlümü o halde gördü de...

- Dedi ki: "Nasılsın? Bu ağır hayat şartlarının sana yüklediği yükün altından nasıl çıkacaksın? Öyle acılar çekmiş, öyle zayıflamışsın ki, bedeninin artık gözle görünmez olmuş."
- Böyle söyledi, sonra geçti, gitti. Fakat o güzel dudaklardan çıkan bu sözün tesiri onun tadından, bu yaralı gönlüm, iyi oldu sağlık buldu, ya Rabbi, onun sevabını sen ver!

16. Yıldızlar bile senin nûrunu görüp kendilerinden utanırlar.

Müfte'ilün, Mefa'ilün, Müfte'ilün, Mefa'ilün

(c. 1, 50)

- Ey vefasız güzel, neden böyle yapıyorsun? Beni perişan ediyorsun? Neden vüzüme bakmıyorsun? Neden beni görünce yüzünü ekşitiyorsun?
- Neden yalnız sana ayrılan, sana bağlanıp kalan, senin vefalı dostun olan gönlümü, her an mızrakla yaralıyorsun?
- Senin cevherin kuyumcudâ müşterilerce pek beğenildi. Yani asaletine, rûhî güzelliğine, Hakk aşıkları hayran oldular. Öyle olduğu halde neden bizim canımızı da, cihanımızı da alıp götürüyorsun? Neden bize acıımıyorsun?
- Sen Hızır'ın çeşmesisin, sen bir kevsersin, ab-ı hayattan bile hoşsun. Senin ayrılık ateşinle yanıp duran ancak benim, neden beni sevmiyorsun?
- Senin sevgin can gibi gizlidir. Sevgi mührünün de eseri, izi yoktur. Böyle olduğu halde, neden gönlüme mühürünü bastın; izler, nakışlar bıraktın? Neden kendini bana böyle sevdirdin?
- Dedi ki: "Ben canın canıyım, canı görmeye heves etme! can görülmez." Öyle olduğu halde neden senin güzel yüzün, canın şekline girdi, can oldu? Hani can görünmez diyordun, neden böyle oldu, neden?
- Ey bütün maddî varlığından kurtulup, sadece baştan ayağa nûr olan azîz varlık, yıldızlar bile seni görüp kendilerinden utanıyorlar. Peki böyle iken ne diye şüphe bulutları ile örtünüp, gönüllere, maddî ve manevî güzel'ikle iki yüzlü olarak görünüyorsun?

17. (Na't) Peygamberimiz, Efendimize hitap!

Mefa'iliin. Mefa'ilün, Mefa'iliin, Mefa'ilün

(c. I. 55)

- Mübarek bedeninin kadir gecesidir. İnsanlar onun yüzünden şerefler, devletler elde ederler. Ruhun da ayın on dördü gibi parlaktır. Onun yüzünden karanlıklar yok olur, gider.
- Yoksa sen, Hakk'ın takvîmi misin? Herkesin tali'leri orada yazılıdır. Yoksa sen, mağfiret deryası, bağışlama denizi misin ki, herkesin günahlarını orada yıkar, temizlersin.
- Yoksa sen, Levh-i Mahfûz musun ki, ilham sahibi olanlar, gayb dersini senden alırlar, öğrenirler? Yoksa sen rahmet hazinesi misin ki, Hakk'a yakın olanlar, oradan elbiseler giyerler?
- Yoksa sen, neliksiz, niteliksiz rûh musun ki, bunların hepsinden, herşeyden dışardasın? Bu sırda, künhünü anlayışta, düşüncelerde, te'emmüllerde, kuruntularda sarsılır, perişan olur.
- Sen, güzelliğinin nûru kuyuya akseden ay gibi acaib bir Yüsufsun. İşte akseden bir nûmn sevdası ile, nice Yakuplar, milletlerin tuzaklarına, kuyularına düşmüşlerdir.
- Şaşkınlıktan kurtulunca da, onun sıfatlarına bürünürler. İlahî sıfatlar hayret hududunu geçince onu, kim anlayabilir? Artık sus, derin manalı sözler de, ibretler de kırık, dökük söylendi.

18. Bütün güzellerin, güzellikleri onun güzellik denizinden bir damla.

Mefa'ilün, Mefa'iliin, Mefa'ilün, Mefa'iliin

(c. I, 54)

- Ey gönül, bu hoş devlet yurdundan, bu mana aleminden bir an bile olsa çıkma. Bir an can şarabını iç, bir lahza da şekerler çiğne, rûhanî zevkler al!
- Ruhanî tasavvurlar, vicdana dokunmayan, pişmanlığı olmayan zevkler, anlatılmaz güzellikler, bütün bu manevî haller, neşeler, nefisle yapılan gizli savaştan başarılı çıkmak, erenlerin gizli meclislerinde bulunmaktan, yahut da daha gizli olan sırrın da sırrından gelmede...
- Dünyada görülen ve insanı büyüleyen bütün güzelliklerin güzellikleri, onun güzellik denizinden birer damla, fakat susuzluk hastalığına tutulmuş bir kişi, bir damla ile kanar mı?
- "İbn Farız hazretlerinin Kasîde-i Ta'îyye'sinin 242 numaralı beyti de hakîkati ifade etmektedir. "Her yakışıklı gencin ve güzel kadının güzelliği, muvakkat bir zaman için hep O'nun güzelliğinden verilmiştir."
- Ey gönül, dünya zindanlarının en daracığı olan beden zindanından, geniş inana meydanlarına çıkmak için bir yol var, var ama, senin ayağın derin bir uykuya dalmış da sen kendini ayaksız sanıyor, bu yüzden zindandan çıkmıyorsun.
- Şu yeryüzünde aradığın rızıklardan başka, göklerde ne gizli manevî rızıklar var. Ekmek hazırlayan fırıncının fırınından başka yerlerde ne ekmekler pişebilmektedir. Haberin yok.

•İki gözünü de kapamışsın; "Aydın gün nerede?" diyorsun. Halbuki, günü aydınlatan güneş gözüne düşüyor da, sana; "Aç kapıyı!" diyor; "Ben buradayım."

• Seni, bu tarafa da çekerler, öte tarafa da çekerler. Ey bulanmış, tortulanmış su, şu tortudan şu bulanıklıktan kurtul da, göklere, yücelere yönel!...

Baudlaire (Bodler)'in Kötülük Çiçekleri adlı kitabındaki Elevation (=Yükseliş) şiirinin şu kıtası Mevlana'nın bu beytini terennüm ediyor:

"Bu zehir duygulardan yüksel çok uzaklara
Yukarı havalarda git temizle kendini
Ve berk-i semaların o temiz ateşini
Allah iksiri gibi içiver kana kana"

• Sen kendi gönlünde halvete çekilmişsin, düşüncelere dalmışsın, içine daldığın, elbise gibi sırtına giydiğin her düşünce rengi ile, şekli ile senin yüzünden belli olur. Onu gizleyemezsin.

• Her ağacın gönlü, hangi tohumdan, hangi taneden su içerse, o içtiği su, ağacın dalında, yaprağında kendini gösterir.

• Elma tohumundan su içmişse, ondan elma yaprağı biter; hurmadan su içmişse hurma verir.

• Nasıl hekim hastaların betinden benzinden hastalığını antarsa, gönül gözü açık olan da, yüzünün, gözünün renginden senin dinini, inancını anlar.

• Dininin halini, sevgini, kini, renginden anlar. Fakat gizler, söylemez, seni rezil etmez.

19. Gül kendi güzelliği ile, bir güzellik bağışlayanın bulunduğuna şahitlik eder.

Mefa'ülün, Mefa'ülün, Mefa'iliin, Mefa'iliin

(c.I, 57)

• Ey müslümanlar, ey rnüslümanlar, güzelliği, yarım bir diken bile cennet bahçesine çeviren bir sevgili hakkında ne demeli? Ne söylemeli?

• Onun aşkı, bir diyara bir an için olsun gelse, orayı şerefelendirse, mekanları mekansızlık alemine çevrir, yerleri baştan başa paha biçilmez madenlerle doldurur.

• Allah'ım bu nasıl nürdür ki, her hürriye güzellik bağışlar, lütfederse, ateş bile isterse tabiatını terkeder. Ab-ı hayat olur.

• İlkbaharı kıskançlığından «ötürü kırar, geçirirse ne çıkar? O lütfu tutar da sıkarsa binlerce ilkbahar meydana getirir.

• Onun yüzü güneştir. Dünya ise o güneşin yüzüne bir perdedir. Fakat nakış, resim; nakıştan, resimden başka ne görülebilir?

• Gül, ilkbahara o güzellikleri vereni tanımasa bilmeseydi bile, kendi güzelliği ile bir güzellik bağışlayanın bulunduğuna şahitlik eder. Der ki: "Benim rengime, kokuma, güzelliğime bakınız, elbette bunları bana veren biri var. İşte bana bu güzellikleri lütfeden, size de o güzellikleri vermiştir."

"Hz. Mevlana Mesnevî"mn VI. cildinin 2700 numaralı beytinde şöyle buyurur: "Allah kendisine kullukta bulunan güllere ne vefalı davranır, onlara ne güzel renkler verir, ne hoş kokular bağışlar." Bir ruba'isinde ise şöyle buyurur: "Ey gönül, sen gül bahçesinin güzelliğine mi hayran oldun da gülüyorsun? Veya aşk bülbüllerinin ötüşleri mi seni güldürüyor? : Yahut gizli sevgilinin yanağındaki gül gibi mi açılıyor ve gülüyorsun? Galiba sende ona benzer bir şey var. Bu yüzden neşeleniyor, bu yüzden gülüyorsun

•Eger gülün bundan haberi olsaydı, rengi daima kırmızı ve ter ü taze kalırdı. Çünkü, akli başında olan bir kişinin yaşayışına bir afet gelmez.

• Sen aklını başına al da, öyle bir güzel bul ki, işi gücü bu olsun, ölümsüzlük yönünden olsun. Yoksa gül gibi solacak, sonunda can verecek, ölüp gidecek bir güzele neden can vermeli, gönül vermeli?

• Tebrizli Şemseddin yüzünden kanlar dökmeye karar verdim. Benim elimde Zülfikara benzeyen bir aşk kılıcı var.

20. Onunla gizli gizli konuş, bütün sırlarını, dileklerini çekinmeden söyle!

Mefa'ülün, Mefa'ülün, Mefa'iliin, Mefa'iliin

(c.I, 58)

• O padişah geldi, o padişah geldi. Eyvanı (terası) süsleyen, o Kenan güzeli-nin güzelliğine hayran olarak bileklerinizi bile kesin!

• Canın canının canı gelince, canın adını anlarnak yersizdir. O padişahın önünde can, kurban edilmekten başka bir işe yaramaz.

• Ben aşksız kalınca yolumu kaybetmiştim, şaşırıp kalmıştım. Birden bire aşk karşıma çıkıverdi. Sevinçten kendimi dağ gibi hissettim, sonra onun güzelliği ile eridim. Aşk padişahının atı için bir saman çöpü oldum.

• İster Türk olsun, ister Tacik, her kul ona bendedir. Hem de canın bedene yakın olduğu gibi ona yakındır. Yakındır ama, beden canı asla göremez.

- Haydi dostlar, baht geldi, tali' geldi, devlet geldi. Elinde ne varsa dağıtıp duruyor, herkese mutluluklar başıslıyor. Sanki şeytanı azletmek, kovmak için bir Süleyman geldi, tahta oturdu. Ondan yararlanın!
- Ne duruyorsun? Haydi sıçra, yerinden kalk, elin, ayağın yok değil ya! Süleyman'ın sarayının yolunu bilmiyorsan, hüdhüdü bul, yolu ondan sor!
- Orada, onunla gizli konuş, bütün sırlarını, dileklerini çekinmeden söyle; Süleyman bütün dilekleri kabul eder. O kuşların bile dillerini bilir.
- Ey kul! Söz rüzgar gibidir. Gönüü dağıtır, perişan eder, fakat Şems; "Dağınık şeyleri, topla!" diye buyuruyor, bunu da bil !.

21. Bahar mevsimi gül bahçesine canları davet etti.

Mefa'îlün, Mefa'îliin, Mefa'îliin, Mefa'îlün
(c. I, 62)

- Bahar geldi, bahar geldi, Hakk aşığı ile mest olanlara, ötelerden, güzeller peygamberinden selamlar getirdi.
- Süsen sakîden, aşk şarabı ile mest olanların kerametlerine dair bir şeyler duymuştu. Onlan selviye söyledi. Selvi bunları duyunca mest olan aşıklara saygı gösterdi. Ayağa kalktı ve adından ötürü bir daha oturmadı.
- Lalenin aşıklara kadeh sunduğunu gördü de bahçe onca Hakk aşıklanna çiçekler saçtı, sonra mezeler ikram etti.
- Sonra nisan bulutunun ağlayışından, kış mevsiminin soğuk, dondurucu nefesinden bir çok masallar söyledi. Hilelere baş vurdu. Sonunda bahçe aşıkları kandırdı.
- Ayrılık soğuşu, aşıkları nezle ettiğı için, bahçe gönül buhurdarında öd ağacı ile üzerlik yaktı. Etrafa güzel kokular yaydı.
- Sonra sakîye seslendi: Ey sakî, dedi. Gülleri asla solmayan, ölmezliğin gül bahçesine gel, daha sonra hakikat madenin damına çık. Çünkü görünmez gizlilik aşıkları evlerinden de çıkardı.
- Ey sakî, bahar mevsimi güzellere çok değerli paha biçilmez elbiseler giydirdi. Bahçeye gir de onlan seyret!
- Bahar mevsimi bu gül bahçesine canları davet etti. Bizi de eşsiz sevgilinin güzel yüzü çağırdı. Sen şimdi dikkatle bak da gör: Aşıklara bahçe bu devletlerden, bu armağanlardan, hangisini getirdi?

22. Sana Firavun'a yakışan debdebe, yücelik gerekse; aşkı geri ver!

Mefa'îlün, Mefa'îlün, Mefa'îlün, Mefa'îlün

(c. I, 59)

- Sen, hor görölmekten şikayet ediyorsun, ağlayıp duruyorsun, sızlanıyorsun, hor görölüşteki lütufları, ihsanları göremiyorsun. Ya Hakk'tan yardımlar, ihsanlar isteme, yahut az şikayette bulun!
- Sana, Firavun'a yakışan debdebe, yücelik gerekse, sana yakışmayan aşkı ver, Firavun gibi vilayetler al, malını, mülkünü artır, ihtişamlı bir hayat sür!
- O can ne mutlu candır ki, sonunda bahta, mutluluğa erişmek için daha önceden hor görölmeyi, aşağı görölmeyi alır da oper, başına kor.
- Pek büyük olan, kıyısı kenarı bulunmayan o hiddet denizinden binlerce kol ayrılır, her tarafa rahmet ırmakları akar. O ırmaklar, merhameti sonsuz olan Allah'ın iyi, kötü bütün kullarının can bahçelerine ulaşır, her canı suya kavuşturur. O hiç kimseyi mahrum bırakmaz.
- " Ey gönül, sen o dereye bakma! O dere ile yetinme; için daralır, o derelerin önüne çıktıkları kaynağa, sonra hep orada birleşecekleri asla, vahdet deryasına bak!
- Bir domuz misk içinde, bir insan da pislik içinde doğsa, her biri rızık bakımından da aslına gider, her bakımdan da aslına varır.
- Hakk kapısının uyuz köpeğı bile dünyadaki bütün arslanlardan iyidir, değerlidir. Çünkü o Hakk'ın aşkını söyler ve o kapıyı gözetme ve bekçilik yapma usullerini bilir.

23. Ben ilahî tecellî ile yerinden kopmuş, parçalanmış bir dağ gibiyim.

- Bu nefisten, heva ve hevesden kurtuldum. Bunların dirisi de bela, ölüsü de bela. Halbuki ben, ister diri olayım, ister ölüp gideyim, yerim, yurdum Allah'ın lütfundan başka bir yer değildir.
- Ey susmak! Benim özüm sensin, sevdiğimin perdesi de sensin. Susmanın en değersiz lütfu, insandan korkunun da, recanın da yok olup gitmesidir. İnsan kaderin getirdiklerine karşı susarsa, şikayet etmezse, onda ne korku kalır, ne de reca...
- Beni kederlerle, belalarla yıkmadıkça, harap etmedikçe Allah, bendeki gizli hazîneyi hiç bana verir mi? Beni coşkun bir sele kaptırmadıkça, nasıl olur da beni çeker, ihsan denizine götürür?
- Ben aynayım, ben aynayım. Ben gevezelik eden, söz söyleyip duran kişi değilim. Ben sustuğum için siz benim gönül feryadımı duyamazsınız. Ancak kulaklarınız göz kesilirse benim perişan halimi görür, anlarsınız.

- Rüzgarda el sallayıp duran ağaç gibi el sallamaktayım. Gökyüzünde dönüp dolaşan ay gibi çarh etmedeyim. Yeryüzünde yaşadığım için çarhım, yeryüzü kokuyor, yeryüzü rengindeyim ama ben topraktan yaratılmış olsam da, bende ilahî em'anet bulunduğu için benim çarhım, gökyüzünün çarhından daha temiz, daha hoş....
- Ey söyleyen arif, söyle, söyle de hakikati söylediğin için sana dua edeyim. Çünkü her seherde dua vakti gelince güzelleşirim, hoş, neşeli bir hal alırım. Adeta mest olurum.
- Ben abamı, hırkamı senden esirgemem, padişahın ne gelirse, padişah ne lütfederse yarısının yarısı benimdir.
- Hakikat kadehi, sonsuzluk kadehi, bana padişahın kendi eliyle sunulmaktadır. O şarabın bir yudumunu içen dilenci güneş çeşmesi kesilir de nûra susamış olanlara nûr suları ikram eder.
- Benim boşazım hasta, konuşamayacağım, ben sustum. Ey güzel sözler söyleyen arif! Sen söyle! Çünkü sen Davud seslisin, bense ilahî tecellî ile yerinden kopmuş, parçalanmış bir dağ gibiyim.

24. Sen benim canımsın, ben cansız nasıl yaşamım?

Mefa'ilün, Mefa'ilün, Mefa'ilün, Mefa'ilün
(c.1, 69)

- Ne olur, sevgilim yarın gelse de elimi tutsa, yahut pencereden bakışını uzatsa, ayın ondördü gibi parlak olan yüzünü bana gösterse...
- O canıma canlar katan sevgili, kapıdan içeri girse de, insafsız ayrılığın bağladığı ellmi. ayağımı çözse, beni kurtarsa
- Ona derim ki: "Ey benim canım, ey benim hayatım, senin canına yemin ederim ki, sensiz hayat pek tatsızdır, pek manasızdır. Sensiz işret hoşuma gitmiyor. Beni sevindirmiyor, şarap bile sen olmayınca beni mest etmiyor.
- Nazlanır da; "Git, benden ne istiyorsun? Senin sevdan bana bulaşır da ben de sevdalanırsam diye senden korkuyorum." derse,
- Ben de kılıcı, kefeni alır önüne korum. Yere kurbanlık koyun gibi yatar, boynumu uzatırım da, derim ki: "Eğer seni rahatsız ediyorsam, başını ağrıtıyorsam, kılıcı al, hiç acımadan için rahat olarak boynumu kes gitsin..."
- Sevgilim, sen çok iyi bilirsin ki, ben sensiz yaşamak istemiyorum, ölüyü diriltten Allah'a yemin ederim ki, ölüm bana ayrılıktan daha tatlıdır, daha hoştur.
- Benim seni nasıl sevdiğime inanmıyor musun ki, benden yüz çevirdin? Sana her zaman "Düşmanların sözleri asılsızdır, iftiradır." demiyor muydum?
- Sen benim canımsın, ben cansız nasıl yaşarım? Sen benim gözümsün, ben gözsüz nasıl görebilirim?

25. Gerisin geriye git, bizi de beraber götür!

Mef'ülü, Mefa'iliin, Mef'ulü, Mefa'iliin
(c.I, 85)

- Ey sevgili; Allah rızası için olsun, bana acı da, altın gibi sararmış olan yüzüme bir bak! Bizi, senden ayrı bırakma, nereye gidersen bizi de beraber götür!
- Eğer tenezzül eder de gelir, gönlümüze girersen, eteğini topla, içeri öyle gir ki, eteğin gönül kanına da değmesin, kirlenmesin.
- Ey sevgili, senin güzelliğini görmeyen, ay yüzlülerin körlüklerine rağmen bir doğ da, ayın yüzüne siyah bulutlarla bir perde çek, böylece ay görünmez olsun, senden başka gökte ay kalmasın.
- Sevgili; "Sizlere selamlar olsun!" deyince, bu ses bütün alemini tuttu. Neşeden gönül secdeye kapandı, can da beline gayret kemerini kuşandı.
- Mum gibi her gece yanardım, seher vakti gelince söndürülürdüm. Fakat gevgili, bu gece senin aşkınla öyle kendimden geçtim ki, gece ile gündüzü fark edemiyorum.

26. Üzüm şarabı İsa ümmetininindir,

Mansur şarabı da Muhammed ümmetine mahsustur.

Mefulii, Mefa'ilün, Mef'ulii, Mefa'ilün
(c.I, 81)

- Ey can sakîsi! Kadehi, yıllanmış eski şarapla doldur da bize sun!... O şarap gönlün yolunu keser, insanı fanî güzellere gönül vermekten kurtarır, din yoluna düşürür, Hakk'a kılavuzluk eder.
- O şarap herkesin bildiği üzüm şarabı da değildir. O şarap gönülden kaynağını alır, gelir ruhla karışır, coşar köpürür. Can şarabı olur. Her şeyde Hakk'ın kudretini gören, Hakk'ın sanatını müşahade eden aşkın gözü şarapla mahmurlaşır.
- Herkesin bildiği üzüm şarabı İsa ümmetininindir. Mansur şarabı da Muhammed ümmetine mahsustur. Bu şarabın kadehi yoktur. Kadehsiz içilir.

- Üzürn şarabından mahzenlerde küpler dolusu vardır. Bu şaraptan da küpler olusu var. Var ama bu küpü kırmadıkça, yani bedene ait nefsanî duyguları dürmedikçe, Mansur şarabını tadamazsın.
- Üzüm şarabının bir damlası bile seni senden alır, bütün işlerini altına döndürür benim şu altına benzeyen kadehe, canım feda olsun...
- Mansur şarabı üzüm şarabı gibi herkese her zaman sunulmaz. Mansur şarabı ançak ,yatağını, yastığını devşirip kaldıran, gecesini uyku ile öldürmeyen Hakk aşıkına seher vaktinde sunulur.

27. Sen yaralara merhemsin, dertlere dermansın.

Mefulü, Mefa'îlin, Mef'ülü, Mefa-îlin

(c.I, 87)

- Ey sevgili, başın hakkı için, bizi böyle perişan bir halde bırakma! Ey salına salına yürüyün selvi, bize o boyu, posu, o edayı göster!
- Zulümlerle, haksızlıklarla, günahlarla gizlenmiş olan şu yeryüzünü, güzel ve parlak yüzünle neşelendir, sevindir, şu gök kubbeye başka bir güneş göster!
- Canları yol bilir, yol gösterir bir hale getir. Madenleri altınlarla doldur. Bir zelzele ile, uyuyan denizi uyandır, onu aşka düşür, coştur, köpürt!
- Sen öyle yüce bir varlıksın ki, güneş bile senin devletinin, ikbalinin gölgesine sığınır, devlet kuşunun gölgesi ne işe yarar?
- Sen hem Allah'ın rahmetisin, hem yaralara merhemsin, hem dertlere dermansın; bir hekim olarak şu aşk hastasına bir ilaç ver!
- Sen aşk bahçesinin bülbülüsün, hayırlı temiz kişilere ilahî aşk şarabı sunarsın, sen canların canı olduğun için başsızsın, ayaksızsın.
- Ya Rabbi, sende neler var! Ne kudret var! Ne güç var! Sen lütfunla bir bahar gibisin, granit taşlarını, kayaları bile işe güce sokarsın...
- Bazen bir nür parlatırsın, gözleri kamaştırırsın, bazen de, yüzlerce tufanın söndüremediği, yatıştıramadığı bir fitne koparırsın, insanları perişan edersin; hikmetinden sual olunmaz.

28. Ben göklere bile aşk ateşi attım, onları tutuşturdum.

Mefulü, Mefa'îlün, Mef'Olü, Mefa-îlün

(c.I, 89)

- Herkese rezil olmak istemiyorsan, benim şu öğüdümü dinle: "Ben insan seklinde bir afyon küpü gibiyim, sakın benim ağzımı açma!
- İstersen beni ateşlere at, ateş bana ne yapabilir? Ben değil gönüllere, göklere bile aşk ateşi attım, onları tutuşturdum, yaktım, yandırıdım. Oralarda yüzlerce kavgâ, yüzlerce gürültü çıkardım.
- Gökyüzü tamamıyla baş, yeryüzü de tamamıyla ayak olsa, ben ne gökyüzüne baş korum, ne de yeryüzüne ayak basarım. Çünkü ben bunların her ikisinden de değilim; ben başka bir yerdenim, başka bir alemdenim.
- Ey bizim efendimizin, sahibimizin gönüldeki saf şarabından bize şaraplar sunan sakî! Bize bir kadeh daha sun! Bu lütuflara nail olduğumuz için şükretmek bize daha çok yakışır.

29. Senin sevgini idrak hususunda bizler çocuklar gibiyiz. Ey can gel de bizi çocukluktan kurtar.

Mef'ulü, Mefa'îlün, Mef'ülü. Mefa'îlün
(c.1, 88)

- Ey ay yüzlü sevgili; hoş geldin, sefalar getirdin! Ey cana neşeler veren gül varlık, neşelerle gel, dünya hayatının bize getirdiği üzüntülerden, kederlerden bizi kurtar. Sen zaten hep böyle idin, neşeler getirirdin, neşeler bağışlardın, Dilerim sağ oldukça hep böyle ol!
- Ey her neşenin süreti, şekle, bedene bürünmüş hali; sen baştan başa neşesin, gönlürünüzde bir yadsın, bu yüzden seni yad ettiğimiz zamanlar, gönlümüz neşe ile dolar, içimiz rahatlar. Sen, yalnız, neşenin sureti değil, aynı zamanda, Allaha duyulan aşkında suretisin. Hakk'ın güzelliği sende tecellî ettiği için seni seven dolayısıyla Hakk'ı sevmiş olur. Bu yüzden daima, gönlümüzde ol gönlümüzde yaşa!
- Ey can; senin sevgini idrak hususunda bizler çocuklar gibiyiz." Ey cangel de bizi çocukluktan kurtar! Çocuk olduğumuz için dadiya muhtacı, onun sevgisi ile, onun ihtimamıyla yaşıyoruz. Gel de bizi dadiya, ona buna muhtaç olmaktan kurtar! Bizi olgunluğa ulaştır da, seni idrak edelim, yalnız seninle senin aşkın ile yaşayalım.

"Şu hadîse işaret var: "Seni şanına layık bir şekilde tam bir irfan ile idrak edemedik, bilemedik."

- Biz kendimizi tamamıyla dünya işlerine verdik. Bir çok isteklere, emellere düştük. Hep dünya için çalışıyoruz; servet, şöhret, yüksek mevki hırsıyla didinip duruyoruz. Bu yüzden de kederden, sıkıntıdan kurtulamıyoruz. Gamlardan,

kederlerden kurtulmak için eşe, dosta sarıldık. Eğlencelere kapıldık. Ey def! Sen bizim şu halimize candan, gönülden feryat et! Ey ney sen de ağla, inle!

• Ey gönül! Sen güzelsin, o Hüsrev'in yüzünden büsbütün güzelleş, eğer hoş bir Hüsrev'sen, o güzel Şirin'in Hüsrev'iysen gerçek aşka düş de Ferhat ol!

" Ferhat dağları delerek su yolları yapmakta mahir bir mühendis, aynı zamanda, bir hükümdarın yeğeni olan Şirin adlı güzel bir kıza gönül vermiş meşhur aşıktır. Şirin'e, Ferhat'tan başka, bir hükümdarın oğlu olan Hüsrev-i Perviz de aşık olmuştur. Bu kıızı elde etmek için Ferhat akıl almaz gayret sarf etmiş, dağları delmiş, kayaları oymuş. Ferhat ile Şirin doğu edebiyatında Leyla ile Mecnun gibi meşhur olmuş, bir çok şairler bunların aşk hikayelerini anlatan kitaplar yazmışlardır. Faruk Nafiz merhum da Çoban Çeşmesi adlı şiirinde bu konuya temas etmiştir:"

"Gönlünü Şirin'in aşkı sarınca
Yol almış hayatın ufuklarınca
O hızla dağları Ferhat yarınca
Başlamış akmaya çoban çeşmesi." ,

Mutasavvıflar bu hikayeden başka manalar çıkarmışlardır. Onlara göre, Ferhat Hakk aşığıdır, sevgilisi uğruna deldiği dağlar, benlik, enaniyet dağıdır.

30. Aşk geldi, benim elimi bağladı, düşüncelerim dağıldı.

Mef'ulii, Mefa'ilün, Mef'ulü, Mefa'ilün
(c,I, 82)

- Sevgili süslendi, güzelleşti, onun her zaman böyle olmasını isterim. Allah'ın inayeti ile, onun bazı sapkınlıkları, sapık görüşleri gitti. Kafirliği iman haline geldi, onun hep böyle olmasını dilerim.
- Gönlümü inciten, yüzüme karşı kapıyı kapayan sevgili, dostların gamı ile gamlanmaya başladı. Onun hep böyle olmasını dilerim.
- Eskiden kendini çok seviyordu. Yalnız kendini düşünüyordu. Şarabı bile yalnız başına içiyordu. Yalnız başına zevk ediyordu. Halbuki şimdi, kapısını herkese açmış, evini misafirlerle dolduruyor. Onun her zaman böyle olmasını diliyorum.
- Gece, geçip gitti, sabah şarabının içilme zamanı geldi. Gam defolup gitti, neşeler, feyizler yüz gösterdi. Mutluluk güneşi doğdu. Parıl parıl parlamaya başladı. Ben bütün zamanların böyle olmasını dilerim.
- Mahzun olanların, gönülleri kırılganların devleti, manevî kuvveti ve aşk ile deli olanların himmeti yüzünden, bizi dünyaya bağlayan zincir zorlanmaya başladı. Bunların hep böyle olmasını dilerim.
- Şu esen rüzgara, şu aşk rüzgarına dikkat et! O gitti şirin dudakları okşadı, onların büyüğü ile neye uydu, onunla feryat etmeye, onunla beraber inlemeye başladı.
- O ay doğdu da, iki dünyayı da gül bahçesine çevirdi. Bütün bedenler, can oldu, daima böyle olmasını dilerim.
- Onun kahır, tamamıyla rahmet kesildi. Zehri baştan başa, şirine döndü bulutu şükürler yağdırmaya başladı. Daima böyle olmasını dilerim.
- Sus ki, ben mest oldum. Aşk geldi, benim elimi bağladı. Düşüncelerim dağıldı,

31. Biz senin güzelliğinin sunduğu şarapla mest olmuştuz.

Mef'ulü, Mefa'ilün, Mef'ulü,
(c. I. 90)

- Senin yüzünden gamlara düştüğümüz, çok acılar çektiğimiz için biz çok mutluyuz. Biz hem senin aşkının mahremiyiz, en yakın dostuyuz, hem de senin..
- Biz hem senin yüzünü hayranlıkla seyrediyoruz. Hem de güzelliğinin sunduğu şarapla mest olmuştuz. Hem de seni daha iyi görüp neşelenmek için evinin damına çıkmışız.
- Sen, her derde درمان olan, her zorluğu yenen Süleyman'ın canısın. Senin yüzünden dev de, peri de deli oldular, dağa düştüler. Ey sevgili, sen, hem de canların huzur evisin.
- Ey sevgili, bütün canlar, senin güzel yüzüne dalmışlar da kendilerinden geçmişler, gönüller de senin nefesinle nurlanmışlardır.
- Ben senin aşkınla mest olmuşum. Sanki başım senin güzelliğinin şarabıyla dolmuş. Sevgili, ben senin güzelliğinin yüzünden çok şadım, çok neşeliyim, çok mutluyum.
- Ey dost, Ka'be'nin yanında kaynayıp duran zemzem suyuna, senin zemzem suyun karışmış da o yüzden tatlılaşmış, o yüzden hacılar onu paylaşmıyorlar, hep ona doğru koşuyorlar, kapılarını dolduruyorlar.

32. Aşıklar meclisinin tek bir mumu başka meclisin yüzlerce mumuna değer.

Mef'ulü, Mefa'ilün, Mef'ulü, Mefa'ilün.
(c,I, 74)

- Sen hakikati istiyorsan bile bize uymak, bizimle beraber onu arayıp durmak zorundasın. Saz çalarak türkü söylemeyi bilmesen bile bizimle beraber çalıp söylemeye mecbursun.

- Sen Karun gibi dünyanın en zengin adamı olsan, aşık olunca iflas ederek elinde 'hiçbir şeyin kalmaz. Padişah bile olsun, bizimle beraber olunca senin de kul olman gerekir.
- Bu aşıklar meclisinin tek bir mumu, başka meclisin yüzlerce mumuna değer, yüzlerce mum yerine geçer. Sen ister ölü ol, ister diri, bizimle beraber olunca başka türlü bir dirilik elde edersin.
- Sen bizimle beraber olunca, hakîkati görürsün. Yalnız dudaklarınla değil gül gibi bütün bedeninde gülmeğe başlarsın. O zaman ayaklarındaki dünyaya ait istek bağları çözülür, hayrete kavuşursun ve her şey sana apaçık gösterilir.
- Bir an derviş ol! Dervişlik hırkasına bürün de gönülleri diri olan velileri gör' O zaman üstündeki atlas elbiseleri atarsın da bizimle beraber hırka giyersin.
- Tohum yere düşünce, toprakta canlanır, biter, boy atar, bir fidan olur. Bu remzi, bu ince sözü anlarsan, sen de bize uyarısın, sen de gururu, benliği bırakır, bizimle beraber yerlere düşer, topraklara karışsın.
- Tebrizli Şems, gönül goncasının kulağına dedi ki: "Nefsânî isteklerden kurtulur da, gönül gözün açılsa; sen de bizimle beraber görülecek şeyleri görürsün. Hz. Mevlana bu yedi beyitlik gazelinde Hakk yolcularını birliğe davet etmektedir.

33. Ben yalnız ağızla değil, gül gibi bütün bedenimle gülüyorum.

Mefulü, Mefa'îlin, Mef'ulii, Mefa'îlün,
(c. I, 84)

- * Yalnız dudaklarımla, ağızla değil, gül gibi bütün bedenimle gülüyorum.çünkü, ben, beni bıraktım, benden vazgeçtim; onunla, yani Padişahlar Padişahı ile halvettem.
- O, bir seher vakti elinde meşale olarak geldi. Gönلümü ateşe verdi. Sonra onu aldı, göklere yükseldi. Ey aşk ateşi ile tutuşturduğu gönلü alıp götürün azîz varlık; canı da al göge ulaştır. Gönلü yalnız bırakma!
- Kızgınlığa kapılıp, hasede düşüp de şu garip canı, gönüle yabancı etme, onu burada bırakıp da yalnız gönلü götürme!
- Ona Padişaha yakışır bir şekilde kibarca haber gönder, niyazda bulun; "Ey Padişahım!" diye yalvar. "Vakit geçirmeden umûmî bir davet yap; herkesi çağır! Gönلü yanına aldın. O, ne zamana kadar seninle olacak da, can yapayalnız şu kirlî yeryüzünde sürünüp duracak? Bu hal, padişahlığa yakışır mı? Bunu da yanına al!"
- Dün gece yaptığın gibi, bu gece de gelmezsen, bu gece de yalvarışlarıma kulak asmaz, dudağını yumar bir şey söylemezsen, canı alıp götürmezsen;yalnız feryat etmem, yüzlerce gürültüler koparırım, kargaşalıklar çıkarırım.

34. Böyle güzel bir bağ gönüllerde bile düzenlenmemiştir.

Mefa'îlün, Mefa'îlün, Mefa-îlün, Fe'uliiiii
(c.I, 92)

- Ne güzel bağ, ne güzel bağ, böyle bir bağ gönüllerde bile düzenlenmemiştir. Orada dolaşan dilberde de ne güzel boy, ne güzel yüz var. Allah onu kutlasın, yüceltsin.
- Ne güzel ışık, ne güzel nur, ne güzel şer, ne güzel bela, ne güzel cevher, ne güzel güvenilecek, dayanılacak dost!
- Ne güzel mülk, ne güzel mal, ne güzel hal, ne güzel konuşma, tecellî gönüllerinde uçup duran ne kutlu kanat!
- Dünya nimetlerine aldırmayan, onları elinin tersi ile arkasına atan can, bilsen ne kadar ilerilerdedir, ne kadar değerlidir! Onu takdir etmeyenin alkışlamayanın boynunu vur!
- İster yeryüzünün cüz'leri ol, ister Ruh-ı Emîn, yani Cebrail ol, Allah'ın büyüklüğünü, kudretini görünce , (=Celali yücedir) de!
- Sen, hem bezsin, hem bezi suya çırpansın, hem üzünsün, hem de üzümü sıkansın Çırp,sık,süz,ama elini bulaştırma, yani pek derinlere inme!
- Sus, sus, fazla ileri gitme, sözden anlamayanların toplantı yerinde böyle açık söyleme, "Allah"tan "kul"dan söz açma!

35. Bu dünyada gördüğümüz güzellikler, güzel eserler canları Hakk'a götürürler.

Mef'ulü, Mefa'îlü, Mefa'îlü, Fe-ulün
(c.I, 97)

- "Mısır'a gittim, şeker satın aldım" diyorsun. Diyorsun ama, açıkça söylemiyorsun. Sen, Mısır'da şeker satın almadın, altın kemerli Yusuf'u aldın.
- Şehirde böyle bir güzeli kim görmüştür? Böyle "ay" gibi bir güzeli kim bağına basmıştır.
- Geceleri herkes uykuda iken yıldız sayanlara, yani uyumayan Hakk aşıklarına, ay, ışıkları ile öpücükler gönderir, onları okşar, sever.

- Şu dünyada gördüğümüz güzellikler, güzel eserler, hassas duygulu insanların canlarını, gönüllerini alırlar, o eserleri yaratana götürürler. Sanki, Allah yarattığı eserlerini hamal eder, canları, gönülleri onlara yükler, kendine doğru çeker.
- Bu dünyada şüphe ile neye baktımsa onu bulamadım, göremedim, çünkü güzellere hayran olma duygusu, bu yücelik, bu tali ancak Hakk'la görenlerde, Hakkın görüşüne sahip olanlarda vardır.
- Seher vakti gelininin yani mürîdin, gözüne sürme çekip görüşünü artırmak için güneşin gönlüne yani mürşidin gönlüne padişahlara mahsus ateşi koymak gerekmektedir.
- Ey dost, güneşe benzeyen, güzel nurlu yiizün başka bir yerde olmadığı için, gölge gibi akılsızca senin peşine düşmüşüz, koşup duruyoruz.
- Zavallı akıl, gönül kıran bir insafsız bulur da, onu bağrına basar. Ruh da yol kesen eşkiyayı bulur, onu kendine dost sanarak, alır, gönül evine getirir.
- Göz, güzellerin dudaklarına la'ller, dişlerine inciler armağan eder. Yüz ise gümüş renkli bedenlere sahip güzeller karşısında sararır, solar, sanki onlara altınlar basar, altınlar hediye eder.

36. Senin aşkın, çorak toprağı bile gül bahçesi haline getirir.

Mefulü, Mefa'îlin, Mefulil, Mefa'îlin,
(c.I, 78)

- Ey saki; kadehi Hakk aşğının şarabı ile doldur! Yanmış, kavrulmuş gönüllere Rabbanî şarap sun!
- İlahî aşkla kendinden geçmiş kişilerin meclisinde ekmekten az bahset Şunu iyi bil ki, ilahî aşk suyuna dalmış kişiler, sudan başka bir şeyle uzlaşamazlar.
- Ey can! Senin nezaketinden, inceliğinden, onun tatlı olan hitabından beden utandı da yere serildi, yıkıldı, harap oldu. Şurada gömülü bulunan defineyi bul çıkar da bu harabeyi süsle, güzelleştir!
- Senin aşkın, çorak toprağı gül bahçesi haline getirir. Dalgan, buluta benzeyen gözü, inciler saçar bir hale kor.
- Şarabımızı çoğalt, bize çokça sun! Uykumuzu da tut, bağla, artık bize gelmesin Çünkü, uykuya dalan kişinin, gecenin güzelliğinden, feyzinden hiç haberi olur mu?
- Manen gökyüzüne yükselip, Allah'ın misafiri olanlar, meleklerle aynı kadehten, içerler, yeryüzünde yaşayan insanlardan, iyilikler yapan, insanlara yararlı olan sevap kazanan faziletli kişilere de şarap gökyüzünden verilir.
- Onun sevdiği gerçek kulunun dudağı, onun taslarına, ibriklerine dokunur, onun kaplarından içer, o şarap ancak takva küpünde -çekinip sakınma küpünde- bulunur. Başka küplerde onu arama, bulamazsın.
- İlahî şarapla mest olmuş, kendilerinden geçmiş Allah'ın has kullarının halini, ayık adam ne bilir? Ebu Cehil, sahabenin hallerini nereden anlayacak?

37. Sen eşeğe binmişsin de, ondan bundan;"Eşek nerede?" diye soruyorsun.

Mefa'îlün, Mefa'îlün, Pe'ulün
(c.1, 100)

- Ey dünyaya yeniden can veren güzel, gel, gel de, dünya işlerini çok iyi bilen ve kendini tamamıyla dünyaya veren akılı avare kıl, onu içten, güçten et!
- Ben, bir ok gibiyim, atmadıkça uçmam. Gel de yayını kur, beni bir daha at!
- Herkesten sakladığım ayıplarım, günahlarım, senin aşkın yüzünden yine meydana çıktı. Damdan, yani ötelere, gökyüzünden başka bir kurtuluş merdiveni gönder de, onunla günahlarla gizlenmiş şu yeryüzünden kurtulayım. Yukarılara çıkayım, arınayım.
- Bana; "Dam, yani ötelere hangi taraftadır?" diye soruyorlar. Ötelere, canların bulunduğu tarafta, canı getirdikleri yeredir.
- Ötelere, bedenimiz her gece uykuya dalınca, ruhların gittiği taraftadır. Sabah olunca, yine o taraftan gelir. Bedenimize girerek bizi uyandırır.
- Bahar mevsimi bile, zamanı gelince yeryüzüne ötelere kalkar gelir Sabah da güneşle beraber ötelere gökyüzüne ışık gönderir.
- Sen, zaman zaman bir şeyler ararsın, kurtuluş yolları düşünüyorsun, onu içinde hissedersin fakat bulamazsın, ondan bir nişan, bir iz bulamazsın Çünkü o, nişansızdır, izsizdir. İşte senin gönlüne bu duygular da hep ötelere gelmektedir.

" Molla Camî hazretlerinin Türkçe'ye manzum olarak tercüme edilen şu kıt'ası, anlaşılması anlatılması zor olan bu beyti açıklamaktadır:

"Ben bilmez idim gizli ayan hep sen imişsin,
Canlarda ve tenlerde nihayet hep sen imişsin, .
Alemde nişan isterdim ben sana senden,
Gördüm ki bu alemde nişan hep sen imişsin."

• Zavallısın, boş yere neyi arıyorsun? Sanki sen eşeğe binmişsin de, şundan bundan; "Eşek nerede?" diye soruyorsun.

38. Gel, akli sarhoş edelim, uyutalım.

Mefa'îlün, Mefa'îliin, Fe'ülün
(c.I. 101)

- Gel sevgilim gel; seninle, sevdayı da deliliği de yakıp yandıralım. İçki yerine her an kan dalgası içelim.
- Hayır kan dalgasını bırakalım da, cehennem alevlerini içelim. Mest olalım, kendimizden geçelim, kendimizden kurtulalım, yücelere çıkalım, gökkubbe-sini delip yırtalım, ötelere gidelim.
- Zevali olmayan şem'e, can ışığına gökyüzü yarar mı? Şem'-i can gökyüzüne ne yapsın? O gökyüzüne çıkabilir mi? Şu iki başaşağı gelmiş kandil gibi solgun ışıklar saçan güneş ile ay onun ne işine yarar.
- "Bu beyitler bize Şeyh Galip hazretlerinin;
- "Giydikleri afillab-ı numuz / İçtikleri şule-i cihan-suz." beyti ile; "Bir şulesi var ki. çem'-i canın / Fanüsuna sığmaz asumanın" beyitlerini hatırlatmıyormu?
- Hırsızın elini kesmek adet değil midir? Gel sevgilim, biz de seninle Allah'ın hir lutfu olarak başımıza gelen gamı çalan o gam hırsızının elini keselim. Çünkü o, bizim pek zavallı olan hiç gücü kalmamış, yüzlerce defa zayıf düşmüş bulunan aklımızı da çaldı.
- Hırsızın elinden kurtardığımız akıl başımıza bela olmasın diye, ancak padisahların içtiği saf şarabı onun kadehine dökelim de, o hünerli akli sarhoş edelim uyutalım.
- Onu uykuda bile rahat bırakmayalım. O hırsız, sarhoş olur olmaz onu sopa çekelim, dayak atalım. Çünkü o çok hileler bilir, çok büyüler yapar ve bizi hak yolundan alıkor.
- Gerçi o pek kurnazdır, cin fikirlidir. Hilecilerin ustasıdır. Ama o, zamanımız insanlarının hilelerini ne bilecek? Çünkü, zamanımızda, insan şekline giymiş şeytanlar aramızda dolaşmaktadır.
- Dayak attığınız akli kendi haline bırakmayalım, bu defa onu başka türlü bir şarapla öyle sarhoş edelim ki, öyle kendinden geçirelim ki, kendine gelince, bulunduğu yere nereden, hangi yoldan geldiğini bilemezsin.

39. Biz dünyada senden başka güzel göremiyoruz.

Mefülü. Mefa'îlün, Fe-ülün
(c. I. 114)

- Sevgili, gönlümde yalnız sen varsın, senden başkası benim için kepiç gibi, taç gibidir, kaya gibidir.
- Dünyada her aşık, kendine bir güzel seçmiştir. Ona gönül vermiştir. Ama biz zaten dünyada senden başka bir güzel göremiyoruz.
- Ey can; eğer senden başka bir ay yüzlü olsaydı, onu gözümüz görmezdi. Senden başkasını da biz kıskanmayız.
- Ey insanlar; tek ondan, onun güzelliğinden bahsetmeyin de, ondan başka dünyadaki bütün güzeller sizin olsun gözüm yok.
- Güzeller güzeli, pek büyük ve eşsiz varlığı manen hisseden kişi gelip geçici güzelliği bulunan, fanî olan güzellere nasıl olur da gönül verir?
- Allah'ın lütfunu ümit eden kişi, o lüftan başka hiçbir şeye gönül bağlamaz

40. Seni görmediğimiz halde, nasıl oluyor da seni seviyoruz?

Mef'ulü, Mefa'îlün, Fe'uliin
(c.I, 115)

- Ey can! Ey bütün canların, can oluşuna sebep olan, ey canlara kanat verip, onları ötelere uçuran azîz varlık!
- Seninle beraber olunca ziyandan korkulur mu? Ey bütün ziyanları kara döndüren sevgili!
- Ey elimize çalışma anahtarı veren ve onunla bütün dünya kapılarını açtıran dost!
- Sen bizim aramızda, bizim gönlümüzde değilsen, o çalışma gücünü bize vermiyorsan, biz ne sebeple dünya işlerine kendimizi vermişiz, didinip duruyoruz?
- Nişanı, izi olmayan, kadehsiz sunulan şarabı içmemiş olsaydık, bu nişanlar, belirtiler, bu duygular, bu seziler nereden gelecekti?
- Allah'ım, sen bizim vehmimizin, şüphelerimizin dışındasın, ama, bu şüpheleri, bu vehimleri veren kimdir?
- Sen dünyamızdan gizliysen, gözümüze görünmüyorsan, etrafımızda gördüğümüz güzellerin güzelliklerin, güzel eserlerin yaratıcısı olduğun için sana karşı duyduğumuz hayranlık duygusunu kimin yüzünden hissediyoruz? görmediğirniz halde neden seni seviyoruz? Ey yok gibi görünen azîz varlık!. biz birer gölge varlığız, biz yokuz; var olan, eserleri ile kendini hissettiren ebedî ve sonsuz varlık sensin!

41. Ölüm buraya yol bulup gelemmez!

Mef'ulii, Mefa'ilün, Fe'ulün
(c.I, 118)

- Ay yüzlü sevgili, burada bize vefalı oldu, cefa etmedi. Bu yüzden ben burayı bırakıp asla başka yere gidemem.
- Can, hayatın ne olduğunu, yaşamının zevkini burada tattı.
- Ayağımız balçığa burada saplanıp kaldı. Ayağımızı buradan nasıl kurtarabiliriz?
- Yemin ederim ki, biz buraya gönül verdik, Allah'ım buradan kimseyi sürüp çıkarma
- Ölüm buraya yol bulup gelemmez. Asıl ölüm, buradan ayrı düşmektir.
- Sen güneş gibi buradan doğdun, burada, sen bizi aydınlattın, nurlara gark ettin. ben burayı nasıl bırakır giderim.
- Can, burada neşeli, şad, mutlu, ter ü taze bir hale gelir. Ölümsüzlüğü can, burada bulur.
- Bir kerre daha örtüyü kaldır, güzelliğini bize göster! Bir kere daha burada doğ.
- Zevalsizlik şarabı buradadır; ey sakî, o şarabı kadehlerimize burada dök!
- Burada akan şu çeşme, ab-ı hayat çeşmesidir. Ey sakî su kabını burada doldur!
- Gönüller burada kol kanat buldu, ötelere yükseldi. Akıl da havalandı.

42. Sevgilinin yüzü.

Mefulü, Mefa'iliin, Fe'uliin
(c.I, 122)

- Gül bahçesine benzeyen, güzel yüzünü gördüm. İnsanı büyüleyen o yüz, nurun kaynağı, nurun nuru gibi parlaktı.
- O yüz, can kıblesi idi, canların secde ettikleri yerdi. O yüze bakınca insan, kendini emniyette hissediyor. ifade edilmez manevî zevkler, safalar dıuyuyordu.
- Bu hali görünce gönül coştı da; "O yüze canımı vereyim, o yüze canını kurban olsun, onun uğrunda varlığımı, benliğimi feda edeyim." dedi.
- Can da heyecana kapıldı, sema'a, dönmeğe başladı. O hem dönüyor, hem de durmadan ellerini gırpıyordu.
- Akıl ise, oraya geldi. Bu durumu görünce; "Ben bu tali'i, bu yüce mutlu' luğu nasıl anlatayım; nasıl öveyim? Bu güzellikler karşısında ben aciz kalıyorum, bir şey söyleyemeyeceğim, susacağım." dedi.
- Sevgilinin yüzünün gül bahçesinden gelen koku, ihtiyarlıktan beli ikiye bükülmüş her boyu, selvi boylu yapıyordu.
- Aşk çok güçlüdür, her şeyi değiştirir, Ermeni'yi bile Türk yapar.
- Ey can; sen güzelliğin tesiri ile, canlar canına ulaştın, ey beden; sen de eridin, yok oldun, bedenlikten çıktın can oldun...bütün güzelleri, güzellikleri yaratan büyük yaratıcıyı, o eşsiz, benzersiz, tek olan aziz varlığı bulmak istiyorsan gönül evine gir, gönülde oturmayı adet edin; çünkü o göklere, yerlere sığmadı, geldi gönle girdi.
- Güzellerden, güzelliklerden duyulan manevî zevki, gönülde ara, dışarıda arama. Şunu bil ki, o lezzetli ölümsüzlük şarabını da, ancak gönül evinde inzivaya çekilmiş kişiye sunarlar.
- Sus, susma zevkine var, susma hünerini elde et, edebiyat yapma, hünerlerle dolu lafları bırak!
- Bırak da, imanını, inancını gönülde sakla! Çünkü gönül, aynı zamanda iman yurdu.

43. Ey insan, talihlisin, Allah seni çok seviyor, başkalarna vermediğini sana vermiş.

Mef'ulii, Mefa'ilün, Pe'uliin
(c.I, 120)

- Ne zamana kadar, imansızlığa doğru geri gideceksin? Küfre varma, ileriye gel artık, dine, imana gel.
- Sen zehri şifalı bir şerbet gibi gör; bu yüzden zehre sarıl! Sonunda sen, nereden geldiğini düşün de aslının aslına gel!
- Maddî varlığınla, bedenle yeryüzüne bağlısın, burada dünyaya geldin doğdun. Burada yiyor, içiyor, dolaşıyorsun. Fakat sen, yeryüzünde yaşıyorsun, ama mana bakımından gökyüzünde yaşayanlardansın. Gerçek inancın incilerinin dizildiği iplik gibisin. Bütün güzellikler, hoşluklar, üstünlükler sende mevcuttur.
- Hakk'ın nür mahzeni sana verilmiş, sana emanet edilmiştir. Sen, ne olduğunu nereden geldiğini düşün de, aslının aslına gel!
- Kendinden, kendi maddî varlığından, bedene ait nefsanî arzulardan kurtulmadan, kendini, kendi gerçek varlığını bulamazsın. Bu yüzden kendinden geçersen, kendi maddî varlığından kurtulmuş olursun.
- O zaman yeryüzünde senin için kurulmuş olan, şehvet, hiddet, şöhrat gibi binlerce tuzaktan sıçramış, kurtulmuş olursun. Aklını başına al da nereden geldiğini düşün, aslının aslına gel!

- Sen, padişahlar padişahının halîfesi Hz. Adem soyundan geldin. Günahlarla, kötülüklerle, zulümle dolu şu kirlî dünyada gözünü açtın.
- Sen nereden geldiğini, nereye gideceğini düşünmüyorsun da, şu dünya hayatından memnûn, pek neşeli görünüyorsun. Yazıklar olsun sana! Aklını başına al da, şu alçak dünyaya gönül verme, aslının aslına gel!
- Sen, her ne kadar bu dünyanın zübdesi, özü, tılsımıysan da, şen içyüzünle çok kıymetli paha biçilmez bir madensin.
- Mezarda toprakla dolacak olan şu iki baş gözünü kapa; gizli olan gönül gözünü aç, hakîkati gör de aslının aslına gel!
- Celal sahibinin kulusun, çok talihlisin. Allah, seni çok seviyor, sana iltimas etmiş, başkalarına vermediğini sana vermiş.
- Dünya malına tapıyorsun, çok zengin olmanın yollarını arıyorsun. Şehvet ve şöhrat peşinde koşuyorsun. Yüksek mevkîlere çıkmak, baş olmak, ona buna hükmetmek istiyorsun. İstedliğini elde edemediğin zaman, yahut elde ettiğini kaybedince üzülmüyorsun, harap oluyorsun. Bu hal, bu didinme, bu sızlanma bu inleme, bu gözyaşları ne vakte kadar sürecek? İçine düştüğün acıklı halı anla da, aslının aslına gel!
- Sen, sert, kaba kayalar arasında bir la'lsin. Ama biz seni anlayamıyoruz. Senin değerini bilemiyoruz. Ne zamana kadar bizi yanıltacaksın?
- Ey dost; gizleniyor sandığın senin gözüne apaçık görünmede ama sen idrak edemiyorsun. Aklını başına al da hakîkati gör ve aslının aslına gel!
- İşte Tebrizli Şems, o hakikat padişahı karşısında sana ölümsüzlük şarabıyla dolu bir kadeh sunuyor.
- Sübhanallah, ne de saf şarap, hiç tereddüt etmeden o şarabı al, iç de aslının aslına gel!

"Bu şiirin aslı gazel deyil de murabba-ı mükerrere; dördüncü mısraları tekrarlanan 8 dörtlükten ibaret nazım şekli" Fuzulî'nin "Perîşan halin oldum sormadın hal-i perîşanım" mısrasıyla" başlayan murabba şeklinde Fuzulî'nin murabbaında tekrarlanan dördüncü mısra;" Gözüm canım, efendim, sevdiğim, devletli sultanım."

44. Ey zamanenin Nuh'u! Şu demir atmış tabiat gemisini yürüt de, ezilenleri kurtar!

Mef'ulü, Mefa'iliin, Fe'Olün
(c.I, 129)

- Senin gönlünü kazanmak isteyen gönlünü kırma, artık cefa yolunda yürümekten vazgeç!
- Ey gönül, beni fazla üzerek zayıflatma, bana acı! Ben aşk kurbanı olmak istiyorum. Şerîatte zayıf hayvanı kurban etmek istemezler
- Ben" senin mahmûrunum. O cevher gibi parlayan saf şarab kadehini bana ver
- Bana bir nasiihatta bulun, o mahmûr bir nergis gibi olan gözlerini savaşa deyil barışa çağır, savaşa bir şey elde edilemez.
- Büyüçü hintliler gibi bakışları ile insanları büyüleyen gözlerine emir ver,..büyücülüğü pek ileri götürmesinler.
- Aşık altı kapılı, yani altı yönlü dünya hapishanesine düştü. Bu hapishanenin kapısını kır da aşığı kurtar!
- Ey aşk, kardeşinesine yakına gel, bize candan gönülden yakla! Yabancılar gibi uzaktan selamı bırak!
- Ey can sakîsi! Hakk kapısında şarap sunarken haksızlık yapma, kardeşlik hakkını gözet!
- Ey zamanenin Nuh'u, şu demir atmış tabiat gemisini artık yürüt, yürüt de şu haksızlıklarla dolu, zulümle dolu dünyada ezilen, huzursuz olan Hakk aşıklarını, imanlı kişileri, hadiselerin tufanında boğulmaktan kurtar!
- Ey Hz. Mustafa'nın varisi olan velî, imanlarını kaybetmiş olanları, imana getirmek için o büyük kevser kadehini döndür!
- Senin Sur'un ne zaman üfürüleceğinden haberin vardır. Haydi zamanı geldi. Paygamberlik dudağını aç, Sür'u üfür! Üfür de ölmüş kalmış gönülleri dirilt!

45. O şarabı sun da sakî, sen bizi değil canımızı mest et!

Mef'ulii, Mefa'iliin, Fe'ülün
(c.I, 124)

- Sakî, üzümden yapılmayan, insanı anlatılamaz bir şekilde mest eden "imkansızlık şarabı"nı, nişansız, izziz olan, ne olduğu bir türlü bilinmeyeninin adın' dan bir nişan olarak, onun adı ile anılan "ilahî çarabı";
- Birbiri üstüne çokça sun! Çünkü sen, o şarapla canımıza can katıyorsun O şarabla, sen, bizi değil canımızı mest et, mest et de canımız, kendini tamamıyla bizden kurtarsın, ötelere gitsin
- Ey saki; her saki o ilahî şarabı sunamaz, sen, gel de sakilere, hakîkatevhanesinde sakilik nasıl olurmuş göster!
- Ey Hakk aşığı, gel, o şaraptan iç de taşın gönlünden, kaynak gibi coş! bedeninin de canının da testilerini kır! Çünkü o şarabın kadehe de testiye de ihtiyacı yoktur. O şarap kadehsiz sunulmaktadır.

- Şarap aşıklarına neşe ver, zevk ver, midelerine düşkün olanları, ekmek isteyenleri de, şarap içmedikleri için hasrete düşür, ekmeksiz bırak!
- Ekmek, beden hapishanesinin yıkılan yerlerini tamir eder. Çünkü o, beden mimarıdır. Halbuki şarap, can bahçelerine yağan ilahî bir yağmurdur. O can bitirir. Can yetiştirir.
- Ben, bedenleri besleyen yeryüzü sofrasının üstünü örttüm. Ey saki, sen gökyüzü sofrası kur! Gök şarabı küpünün kapağını aç, Hakk aşıklarına durmadan birbiri üstüne şarap sun!
- Ey Hakk aşığı, sen de, insanların ayıplarını gören iki gözü kapa da, öteki alemi (=gayb alemi) gören gönül gözlerini aç!
- Gönül gözlerini aç da ne mescit kalsın, ne de puthane. Bunu da tanımayalım, onu da tanımayalım. Yalnız O'nu arayalım, yalnız O'nu tanıyalım.
- Artık sus! O susma dünyası, bu dünyayı seslerle doldurur. Ama o sesleri duyan kulak nerede?

46. Güneş de, güneş gibi binlercesi de sana hasret çekmektedir.

Mef'ulü, Mefa'ilün, Fe'ülün
(c.I, 125)

- Dedin ki: "Sen bizim üstümüze bir dost seçtin!" Aman bu sözü bir daha söyleme, böyle bir şey asla olamaz,
- Sen, bizim muhtaç olduğumuz şeyi gör! Delil getirmeye kalkışma, vereceğini yarına bırakma, hemen peşin ver!
- Ey hurma ağacı; beni bırak da senin gölgende bir güzelce uyuyayım.
- Ey aşık, helvanın içinde bal ile şeker nasıl birbirleri ile birleşirse, sen de gönlümde, gönlüm ile öyle birleştin.
- Elim, güneşe erişmese bile, sen benim güneşimsin. Hiç olmazsa bana, uzaklardan olsun görün!
- Güneş de, güneş gibi binlercesi de sana hasret çekmede, seni istemede!

47. Benlik dikenlerini gönlün ayağından çıkar da içindeki gül bahçelerini seyret!

Fa'ilatün, Pa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c.I, 132)

- Aşkın gül bahçeleri kan perdeleri arasında olduğu için, ölümü göze almayan, oraya varamaz. Bu sebeptedir ki, ne olduğuna akıl erdirilemeyen aşkı-nın güzelliği ile, aşıkların çok işleri vardır. Gerçekten de Hakk'ın aşkının güzelliğini kim kolayca görebilir? Bu yüzden Hakk aşıklarının çok imtihanlar vermeleri gerekmektedir.
- Akıl der ki: "Varlık aleminin altı tarafı da manilerle, engellerle çevrilmiştir" bu engelleri aşarak dışarı çıkmaya yol yoktur!" Aşk akla der ki: "Sen aldanırsın. Yol vardır, ben, defalarca o yolu aştım, dışarı çıktım."
- Akıl bir pazar gördü de, orada pazarlığa, alış verişe girişti. Halbuki aşk, akıl pazarlarının ötesinde de nice pazarlar gördü.
- Nice gizli Mansurlar aşkın canına güvendiler de kürsüleri, minberleri bıraktılar, dar ağacına çıktılar. ;
- Mansur şarabı içen aşıkların, iç alemlerinde inkarlar vardır. Gönülleri kararmış akıllıların ise, iç alemlerinde inkarlar vardır.
- Akıl diyor ki: "Yokluğa ayak atma ki, orada dikenler vardır." Aşk ise "Dikenler orada değil, dikenler sende, senin içindedir!" diyor.
- Kendine gel, sus da varlık, benlik dikenlerini gönlün ayağından çıkar; içindeki gül bahçelerini seyret!
- Ey Tebrizli Şems! Sen, harf bulutu altında gizlenmiş bir güneşsin. Senin güneşin doğunca, sözler yok olur, dağılır, gider.

48. Meyve zamanında bahçeye gel de, yüzlerce Hallac'ı darağacında asılı gör!

Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c. 1, 133)

- Senin aşkının gamzesi, bakışı taç, taht sahibi bir padişaha bile bir arpa kadar değer vermez. Bir ihtiyaç sahibini, aşka susamış birini görünce onu gönlüne alır.
 - Aşık, sevgilinin ayakları altına atlaslar, ağır ipekli kumaşlar döşemek için ciğerinin kanı ile atlas yaygılar, ipek kumaşlar dokur.
 - Aşk, güzellik padişahının damına çıkılacak bir merdivendir. Sen gel de Miraç hikayesini aşğın yüzünden oku!
- "Mirac hikayesi, Elmalılı Merhumun tefsirinin 3151. sayfasında geçen şu beyti hatırlattı: Renk aleminden mücerret olan Mi'rac hikayesini, ben bî-dile, yani vecde müstağrak olmuş b ayılmış olan bana sorma. Katre derya oldu. Bilmem ki, peygamber ne oldu? Ancak bu makam tefekkür edilirken hulul ve imtihan şaibelerinden sakınmak tenzihinden asla gaflet etmemek gerek."

• Meyve, nasıl ağaçta biter, olgunlaşırsa, aşık da asılma ile, ölümlle yaşar. Onun için meyve zamanında bahçeye gel de yüzlerce Hallac'ı darağacında asılmış gör

"Muhakkak ki, ölümdde hayat vardır." Hallacde böyle söylemişti."

• Aşk, gönül şehrini her zaman yağma eder durur da aşık onun için dağınık, sözler söyler.

49. Siz yoksanız, içtiğim şarabın neşesi de, zevki de olmasın!

Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c.I, 138)

• Siz olmadıktan sonra yüzümüze altın dalgası vurulsun, sararıp solalım. Siz olmadıktan sonra gönül denizinin dibinde inci de olmasın.

• Neşe bahçesinde yetişen ağaçların dalları çok kuvvetli, yeşil yapraklarla süslenmiş, ter ü taze. Fakat siz olmazsanız, dallar kurusun, yeşermesin.

• Gönül devlet kuşu, size gölge düşüreceği yerde geldi, gölgenize sığındı, orada karar kıldı. Fakat siz olmazsanız, o, ateşler içine düşsün, yansın.

• Elest şarabını içtikten sonra, yüz binlerce can, kendinden geçti, feda olu. gitti. Akıl diyor ki: Siz yoksanız başımda o şarabın neşesi de, zevki de olmasın

• Güzel yüzünü hemen görmem için, gözümde nurdan yüz tane kanat var' Siz olmazsanız, iki gözümde de yüz değil tek bir kanat bile olmasın

50. Canımızın gül bahçesi, sızsiz gül bitirmesin!

Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilSt
(c.1, 140)

• Siz bulunmadıkça dünyada derdimize derman bulunmasın. Siz olmazsanız .ölüm gelsin, bizi bulsun. Sızsiz hayatı ben ne yapayım? Sızsiz can da olmasın,istemem.

• Açıkların gönülleri; sizden başka hiç kimse aydınlanmasın, nurlanmasın. Canımız1gül bahçesi, sızsiz gül bitmesin, bitmiş olan gülleri de sızsiz gülmesin kokmasın.

• Akıl görünmez gizli bir padişahdır, Gökyüzü de, sanki onun çadırıdır. Siz olmayınca bu padişahın tacı da olmasın, tahtı da, çadırı da!

• Askı, aşıklara şarap dağıtırken gördüm de ona dedim ki: "Sevgili olmadıktan sonra şarap ne işe yarar? Canımız şarabı da, sakiyi de görmesin."

• Sevgilim, ölü canlara :siz Hz. İsa'nın nefesi gibisiniz. İstedığınız zaman onları diriltebilirsiniz. Fakat siz yoksanız hiçbir şey olmasın. Ne saltanat olsun, ne Mısır olsun, ne de Yusuf-ı Kenan...

• Biz bugün Şemseddin'in aşkı ile pek hoşuz, yüzümü altın gibi sararttım, dedim ki: "Sevgili olmadıktan sonra dünyada altın madenleri de olmasın."

51. Bir gül bahçesine benzeyen yüzün ebedî olarak ter ü taze kalsın.

Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c. I, 139)

• Ey bizim canımıza rahat ve huzur veren sevgili; bedeninin hastalık görmesin,bütün hastalıklar senden uzak olsun. Ey bizim gören gözümüz, kem göz de senden uzak olsun.

• Ey ay yüzlü sevgili senin sıhhatin, yalnız bedeninin sıhhati değildir. Canın cihanın da sıhhatidir. Sen, hasta olursan, can da, cihan da hasta olur. Ey ayüzlüm. bedeninin sıhhatte olsun

• Ey bedeni cana benzeyen, can gibi olan sevgili, bedeninin afiyette olsun.iyilik gölgen başımızdan eksik olmasın.

• Bir gül bahçesine benzeyen yüzün ebedî olarak ter ü taze kalsın. Çünkü orası gönlün dolaştığı yerdir. Bizim çayırımızdır, bizim ovamızdır.

• Hastalık, senin güzel bedenine gelmesin de bizim canımıza gelsin; gelsin de bizim canımız senin hastalığınla akıllansın.

52. Sen gelince, bedenimin her zerresi neşelenir.

Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c.1, 141)

• Bütün dostların taş gibi değersizdir de, sen neden mercan gibisin? Gök hepsine karşı beden gibidir de, seninle canlanır, hayat bulur; bu neden böyle oluyor?

• Sen geldiğin zaman bedenimin her zerresi neşelenir, heyecana kapılır, el çırpmaya başlar. Fakat sen gidince de hepsi ağlamaya, feryat etmeye başlar;; bu neden böyle oluyor?

- Hayalin gönlüme gelince, bedenimin her zerresinin dudağı güler, fakat sana düşman olanlara karşı da her zerrem dış olur, her zerrem dış bilemeğe başlar. Sevgilim bu neden böyle oluyor?
- Senin kaşın, gözün, senin yüzün ve yüzünde benin olmayınca, bu akıl ümmî olur, okumayı yazmayı unuttur, bilmez olur. Fakat senin güzel yüzünün hatlarını görünce, yazıları okumaya başlar. Bu neden böyle oluyor?
- Bedenim, canıma; "Onun aşkını bırak, onun peşinde koşma!" der durur. Can da bedene der ki: "Ab-ı hayat kaynağından çekinmek akıl karı mıdır?" Bu neden böyle oluyor?
- Senin yüzünde peygamberin güzelliği, Allah'ın güzelliği var. Böyle olunca, can nasıl olur da sana iman etmez?

53. Dün gece bir yıldızla sana haber gönderdim.

Fa'ilatiin, Fa'ilatün, Fa'ilat ft
(c.I, 143)

- Dün gece bir yıldızla sana haber gönderdim. "Benden o ay yüzlü sevgiliye selamlar götür!" dedim.
- Secde ettim de, dedim ki: "Bu secde, göğsü güneş gibi parlayan o güzele, harareti ile taşları bile altına döndüren o sevgilidir."
- Göğsümü açtım ona, yaralarımı gösterdim. "Hiç acımayan, kan dökmekten zevk alan o sevgiliye durumumu anlat, benden haber ver!" dedim.
- Uysun diye çocuğu beşikte nasıl sallarlarsa, ben de gönül çocuğum ağlamasın, sussun diye yerimde duramıyorum. Sağa, sola koşuyorum.
- Ey her an benim gibi, çaresiz kalmış, yüzlerce kişinin imdadına yetişen, çareler bulan sevgili, şu gönül çocuğuna süt ver de bizi sağa sola koşmaktan kurtar!
- Allah'ım; ağlayıp duran, sızlanan, zaman zaman feryat eden bu gönlün yeri, ötelere, vuslat şehrinde idi. Bu zavallı gönlü daha ne kadar zamanlarda ağlatacak, inleteceksin?

54. Anaların rahimlerinde bulunan çocuklar bile senin lütfunla oynarlar.

Müstef'iliin, Fe'ülün, Müstef'ilün,
(c. 1186)

- Ey subaşı; o akan rahmet çeşmesini, ilahî çeşmeyi aç, aç da gönül bahçeleri uyansın, aşk çiçekleri gözlerini açsın.
- Zaten senin pek güzel olan kara gözlerinin derin karanlığında ab-ı hayat gizlenmiştir. Bu sebeptendir ki, senin göz bebeklerini gören gözler, oradan ab-ı hayat içtikleri için canlanmakta, büyümekte; adeta birer nür denizi kesilmektedir.
- Senin lutfun, ihsanın olmasa kimsecikler oynamaz. Dünyada görünen bütün varlıklar, insanlar, hayvanlar, balıklar, kuşlar, böcekler, gözümüzün gördüğü bütün zerrelere senin lütfunla, senin aşkınla oynayıp durmaktalar. Hatta anaların rahimlerinde bulunan çocuklar bile, senin lütfunla oynarlar, sağa sola dönerler.
- Rahimde oynamak da nedir ki? Yoklukta oynamak da bir şey mi? Çocuk, yokluktan bu hale gelinceye kadar geçirdiği merhalelerde ne oyunlar oynadı. Mezarlardaki kemikler bile senin nûrunla oynar dururlar.
- Dostlar bizi, dünya perdelerinde karagözler gibi çok oynattılar. Bu dünyada, çeşitli merhalelerde oynayıp durdunuz. Şimdi vakit geçirmeden, o hakikat cihanında, öteki dünyadaki oyuna, oynamaya hazırlanın.
- Canlar, şu etten, kemikten yaratılmış bedenleri ile, kaba saba kalıplar içinde böyle oynarlarsa, o ağır beden yükünü attıkları zaman nasıl oynarlar, onların oyunlarını o zaman seyret!
- Doğmadan önce, daha ana rahminde iken, o daracık yerde canlandığımıza, can bağışlandığına şükretmek için, rahimlerin kara kilitlerinde çok tepindik oynadık.
- Hepimiz, bütün insanlar, oynaya oynaya şu bedava olan sayısız dünya nimetlerine şükretmek için Hakk'ın dergahından gelmiş süfleriz. Hakk aşıklarıyız.
- Bize ikram edilen çeşit çeşit nimetlere yalnız şükretmek değil, can versen yerindedir. Zaten şu bol bol definelere karşı süfinin canının ne kıymeti var?
- Bütün canlılara, insanlara, hayvanlara, kuşlara, balıklara ikram edilen bu umûmî dünya sofrasında ikram edilen nimetlerin bulunduğu büyük kabın kapağı göktür. Bu sofranın ihtişamından, ikram edilen çeşitli yemeklerin nefis oluşundan, tatlarından, kokularından, renklerinden, güzel oluşundan riasıl bahsedeyim? Bu dilin harcı mı? Dilim dönmüyor, konuşamıyorum.
- Biz Hakk yoluna düşmüş süfleriz. Biz padişahlar padişahının nimetlerini yiyecekleriniz. Ya Rabbi! Bu kaseyi, bu sofrayı ebedî kıl, kıyamete kadar yaşat.

"Bu beytin aslı mevlevîlerde yemekten sonra dua edilirken "gülbank" çekilirken okunur.

- Padişahlar padişahının kasesindeki nimetleri elde etmek için boş kaseden başka birşey getiremedin. Biz yoksul kişileriz. Amelimiz yok, ibadetimiz yok. Dilenciler gibi boş kaselerimizi o nimetlere uzatmaktan başka hünerimiz, karımız yok. Zaten her ham kişi de bu kaseyi, bu ekmeği elde edemez.
- O nimetlere dolu jase ile boş bulaşık, kirli bir kase arasında bir sineğe, ev sahibine usanç veren o mahluka göre ne fark vardır?

• Fakat insan olan kişi, yemediği, tatmadığı halde o nimetleri görüp bazı kere dilini ısırır, susar; bazı kere de ağzını açar. Onları bütün canlılara verenı metheder, över.

55. Hakk'ı araştırma yolları.

Miistef'ilün, Fe'ülin, Müstef'ilün, Fe'ülün
(c.I, 194)

•Bütün süretlerin, şekillerin, bütün güzelliklerin aslı, yaratıcısı olan güzeller güzelını manen bulmak istiyorum. Gördüğümüz görünüşlerde, güzelliklerde akışlarımızın kiblesi olan o sevgiliyi bulmak, onunla manen beraber olmak için bir çare düşündüm.

• Bu düşüncemi herkesten gizledim. Çünkü; "Duvarın kulağı vardır" derler. daha yavaş söylemek gerek Aklıma; "Sen dama çık!" dedim. "Uzaklara bak, yolları gözetle onun ne tarafta olduğunu anlamaya çalış!" Gönle de; "Kapıyı arkasından sürmele kimse haberim olmadan içeri girmesin, ben seninle baş başa kalmak istiyorum." dedim.

• Hakk'a karşı duyduğum sevgiyi çekemeyenler, pusuya yatmışlar, hep beni gözetliyorlar. Bir şey duyunca, birbirlerine söyleyecekler, dedikodu yapacaklar.

• Bu sırrı herkesten gizlediğim gibi, bedenimin zerrelerinden de gizliyorum Bedenimin zerreleri gizlidir, kendilerini göstermez ama, onlar birbirlerine düşmandır. Onlara sır söylemek olmaz. Ona dair bir şey mi söylemek istiyor. sun? Kuyunun dibine in, orada söyle, sonra o aradığın gizli sevgili ile tek başına buluşma zamanı olarak herkesin uykuda olduğu seher vaktini seç!

" Hz. Mevlana (k.s.) Dîvan-ı Kebîr'in bir başka beyitinde şöyle buyurur:

"Gönül kapısında otur, bekle, çünkü o kendini gözleyen sevgili, ya gece yarısı yahut seher vaktinde gelir." (Dîvan-ı Kebîr, c. II, 595)

• Ey can; sır çalmasından korktuğun düşmanın kendisi değil, hayali gönlüme uğramıştı da...

• Şu gönlümden gizli sözler duymuştu. Ne duyduysa gitti, düşmanlara okudu. Onların hepsini bir bir, teker teker, iyi kötü ne varsa onlara söyledi.

• İşte o günden beri biz düşmanlara dost olarak hakikat yoluna düştük ve birbirimize söz verdik; "Sırrı gizleyelim, başımızı önümüze eğerek kimseye bir şey söylemeyelim." dedik.

• Bizler de insanız, aşk madeninin üstündeki kayalardan da aşağı değiliz ya! Külünk vurulmadan, yara almadan, ter dökmeden, maden, altınını hiç gösterir mi?

• Deniz bile kesesinin ağzını büzmüş, bağlamış, yüzünü ekşitmiş, suratını asmış oturuyor. "Ben inciye ne vakit görmüştüm, benim inciden haberim bile yok!" diyor.

56. Bu dünya gurbetinde nasılsınız?

Mef'ulü, Fa'ilat, Mefa'ilü, Fa'ilat
(c.I, 203)

•Neseli bahar! Bizim sevgilimiz geldi. Güllerle, çiçeklerle, şekerlerle, daha yüzlerce armağan ile ötelerden çıkageldi.

•Getirdiği armağanlarla kucağımızı dolduran sevgili bize diyor ki: "Bu dünya gurbetinde nasılsınız? Ne haldesiniz? Ezel aleminden bu fanî aleme gelmek için yollara düştünüz; yolculuk nasıl geçti? Bir çok menziller aldınız, zahmetlere katlandınız. Haydi kalkın, mutlu olduğumuz diyarımıza beraber geri dönelim."

• Bizim susuzluğumuz tulumla, küple, testiyle, kadehlerle giderilemez. Bizi güzelliğinizin, aşkınızın ırmağına doğru çekin, götürün.

• Bizi çeşmelerin başında oturan, güzelliği ile aklımızı başımızdan alan, mest eden, gönlü kararsız kılan o peri yüzlüye doğru çekin götürün. Götürün de sarhoş aklımız kendine gelsin, kararsız gönlümüz rahat etsin, huzura kavuşun.

"Fuzili merhumun oğlu olduğu sanılan bir şairimizin şu müstezadı Mevlana'nın bu beytine uygun düşüyor:

"Her dem perinin menzili virane gerektir,
Ya çeşmeler üstü.
Gönlüm gibi virane, gözüm gibi bulanma
Gel ey peri peyker!"

(Daima periler ya, yıkık yerlerde yahutta çeşmeler başında bulunurmuş, ey peri gibi güzel Ah gönlüm gibi harabî, gözüm gibi çeşmeyi nerede bulabilirsin?)

• Ay bizim gibi onun sevdasına kapıldı da, eridi görünmez oldu. Güneş de bize onun yüzünün parlaklığından bir hatıra, bir yadigar olarak kaldı. Kalbine onun ateşi düştüğü için bir yerde duramamakta, göklerde dolaşıp durmada, onun yüzünün nuru ile karanlık gecelerimizi gündüzlere çevirmektedir.

• Sen çok sarhoşsun, tamamıyla kendinden geçmişsin. Ama, gevşeklik etme, yine de iç! Çünkü bizim şarabımız, bizim mahmurluğumuz her şeye değer. O şarap başka türlü bir şaraptır. Verdiği mahmurluk da başka türlü bir mahmurluktur.

• Güneş gibi parıl parıl parlayan, ateşle dopdolu olan kadehi hemen eline al! O ay yüzünün yüzüne bakarak, güzelliğine hayran olarak iç, bir daha iç!

"Ahmet Haşim merhumun;"Ateş doludur, tutma yanarsın, Karşında şu gülgün piyale!"hatıra geldi.

57. Gönül, sözlerle dopdolu, fakat söylemeğe imkan yok!

Mefulü, Fa'ilat, Mefa'ilü, Fa'ilat
(c.I, 198)

- Ey aşk süfleri, hırcalarınızı yırtınız! Güller bile seher vakti esen rüzgar saba rüzgarının tatlılığına dayanamazlar da yüzlerce elbiseler yırtarlar.
- Çünkü gül, sevgiliden ayrıldığı için dikene bağlanıp kalmamak tali'sizliğine uğradı. Hem sevgiliden ayrı düşmek, hem dikenin acılarına katlanmak, bu ilti dert yüzünden gülün sabrı, kararı kalmadı.
- Gayb aleminden biri göründü, yüz gösterdi. Bizi davet etti, sonra çekilip gitti. O görünür görünmez yolumuz kısaldı. "Ayağın bile yoksa, ayaksız olarak yürü git!" dedi.
- Ben de sustum, sonra kendim gülün arkasına düştüm. "Benden reyhana, laleye selam söyleyin, onlara saygılarımı arz edin!" dedi.
- Gönül sözlerle dopdolu, fakat söylemeye imkan yok. Ey süflerin canları, siz dudaklarınızı açın da, başımızdan geçenleri siz söyleyin! ""
- Onun henüz belirip meydana çıkmadığını, kendini göstermediğini siz söyleyin. Çünkü, geçmiş zamandan bahsetmek süflerin huyu değildir. "

58. Zor durumdayım, saçların gibi perişan bir haldeyim.

Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c.I, 156)

- Ey gönlümün hevesleri, ey dileğim, isteğim, gel, gel, gel.
- Zor durumdayım, saçların gibi dağılmış perişan bir haldeyim. Ey benim zor işlerimi kolaylaştıran, ey benim dağınıklığımı düzelten, gel, gel, gel!
- Yoldan menzilden, konak yerinden hiç bahsetme, hiç bahsetme! Ey benim yolum, menzilim, gel, gel, gel!
- Yerden bir avuç toprak alıvermiştin, bir avuç toprak alıvermiştin, ben o toprağın içindeyim, gel, gel, gel!
- İyilikten kötülüğü ayırıyorum. Aralarındaki farkı bilirim, bilirim. Ben senin güzelliğini ne anlamışım, ne de bilmişim. Ben bundan gafilim, gel, gel, gel!
- Aklım, senin aşkınla yanıp yakılmasın! Aklımı tutuşturma, hiçbir şey bilmiyorum. Ben zaten akıllı değilim, ne olur aklım, gel, gel, gel!
- Ey mana padişahı Salahaddin, hem ortadasın, apaçık görülüyorsun, hem de gizlisin. Ey benim şaşılacak şeyim, aslım, gel, gel, gel!

59. Onun güneş gibi ışık saçan yüzü, başka güzellerin güzelliğini söndürür.

Fa'ilat, Fa'ilatün, Fa-ilat, Fa'latiin
(c.I, 163)

- Ey dostlar, gidiniz, kaçmaya hazırlanan sevgilimi çekiniz, bana getiriniz!
- Tatlı teranelerle, parlak bahanelerle, o güzel ay yüzlü dilberi bizim eve doğru çekin, getirin!
- Eyer 0 gelmez de başka zaman gelirim derse inanmayın, çünkü, onun bütün vaatleri hiledir, vaatlerle sizi aldatır!
 - O nun güzel konuşması sıcak nefesi çok tesirlidir. Büyü ile üfürerek suyu bile dugümler, havayı da bağlar.
 - Sevgili kendi isteği ile neşeli olarak, kutlulukla eve gelirse, onun karşısına otur da onda onun yüzünde Hakk'ın güzelliğini, büyüklüğünü, sanatını, yaratma gücünü müşahede et, gör!
 - Onun güzel yüzü parıldayınca, artık başka güzellerin güzelliği kalır mı O nun güneş gibi ışık saçan yüzü, başka güzellerin güzelliğini söndürür.

60. Hakka dönüş yolu.

Mefulii, Fa'ilat, Mefa'ilü, Fa'ilat
(c.I, 200)

- "Şütür" kelimesinin Türkçe'de karşılığı "deve"dir. Onun arkasında koşup duran yavrusunun adı da ne olabilir? Ona da "deve yavrusu" derler.
- Bizler de kaza ve kaderin oğullarıyız. Herkesin anası kaza ve kaderdirHepimiz çocuklar gibi kaza ve kaderin peşinde koşup duruyoruz.

- Ondan süt emmekteyiz. Onun arkasında uçmadayız. O ister doğuya, isterse batıya kossun, isterse göğe yükselsin; biz hep onun peşindeyiz, onunla beraeriz
- Yolculuk davulu çalınıyor. Haydi, Hakk'ın inayetine, lütfuna güvenerek, O nun bizi koruyacağına emin olarak yola çıkalım.
- Şehirde de, çölde de, o ay yüzlünün, o güzelin yol arkadaşıyız. Canlar, o ay yüzlü sevgiliye kul olsun, köle olsun. O can padişahının ruhları çekip götürdüğü yolun sonunda, son konağında neler var neler? Şehir de orada, ev bark da orada. Cenab-ı Hakk'ın "Gel!",, ruhları çağırdığı yer de orada, dünyada sürgün edildiğimiz yer de orada
- Biz ona yöneldikten, orası bize kible olduktan sonra yol kısılır, çöl kaybolur her tarafımız yeşilliklerle, selvilerle, bağlarla, bahçelerle dolar.
- Yolumuzu kesmek isteyen dağ bile saygı ile eğilir, yerlere serilir, bize yol verir. "Ey hakikat madenine, aşk diyarına doğru yol alanlar, merhaba! Hoş geldiniz!" der.
- Yolumuzun kılavuzu, öncüsü o olunca, yol üstündeki taşlar, ayaklanmız incinmesin diye ipek gibi yumuşak bir hale gelir.
- Bedenin hakikat yolunda total oluşundan, gönlün de hızlı gidişindendir ki, Allah sırrı bedenden zuhür etmez de, onun vefası, mürüvveti hep gönülden belirir.
- O beden nerededir ki, can ile aynı renge bulanmıştır? Can padişahına su kesilmiştir, toprak olmuştur, balçık olmuştur da cana gönlünde yer vermiştir.
- Canlar bile böyle bir bedeni görünce şaşırıp kalırlar da; "Şu kara toprağa bak!" derler. "Bizi bile geçti. Padişah oldu, veli kesildi ve herkes kendine uydu.
- Bız bu balçıktan yaratılmış varlıktan bunu hiç ummuyorduk, kusurlarını görüp onu çekiştirip duruyorduk. Ey onda bunda kusur arayan kişi. Hiçbir insanı hor görme, hangi millette, hangi dinde olursa olsun, insanda, onun bir emaneti vardır. İnsan onun aynasıdır.
- Susuz topraklar, bizim yüzümüzden yeşersin. Çimenler bizim yüzümüzden bitsin biz su gibi gülün içinde, reyhanın içinde gizlenerek yola düştük, akıp gidiyoruz.
- Toprak elsiz ayaksızdır Çok ıstırap çekmiştir. Ayak altında çiğnenmektedir bütün bunlara karşılık hiç şikayet etmez; susar oturur. Susuzluktan ciğeri kavrulduğu içindir ki, çaylar, dereler, ırmaklar ona acırlar da, hiç durmadan koşa koşa akar giderler.
- Bostanlar bitkileri, çiçekleri bağrılarına basmışlardır. Onlara dadılık etmedeler onlara durmadan su vermedeler, onların yavrularına, bitki çocuklarına şefkatle bakmadalar.
- İşte bizi bu çekişler "can şehrinden" çekti, aldı, yüz binlerce menziller konaklara uğratarak bu alem-i fenaya, yani dünyaya getirdi.
- Biz bu dünyada yaşamaya başladığımızdan beri yine can şehrinden gizli açık elçiler gelmede; "Gel, yakınlarına dön, yakınlarına ulaş!" diye bizi çağırmakta.
- "Bu fanî dünyada yeni dostlar edindiniz, bizi bıraktınız, bizi unuttunuz. Bu dünya nimetleri ile oyalanıyorsunuz. Belki de durumunuzdan memnunsunuz Ama, biz sizsiz edemiyoruz. Halimiz hoş değil." diye elçiler can şehrinden böyle haberler getirmedeler.
- Ey hoca! Senin bu dünyadaki mahzunluğun, kederin, sebebini bir türlü bulamadığın iç sıkıntılarının, senden evvel giden, seni özleyen dostlarının akrabalarının ah edişlerindendir. Hiç düşünmüyor musun? Bu dünyada kirme candan bağlandınsa, kimi dost edindinse seni bırakıp gitti.
- Üzülme, sus; şikayet de etme! Onların himmetleri, sevgileri seninledir, Senin belalardan, felaketlerden kurtulman da onların himmetlerinden, onların tesirlerindendir

61. Kokulu bahar rüzgan gelir, benim yüzümü, gözümü, saçlarımı okşar.

Mefa'ilün, Fe'iliatin, Mefa'ilün, Fa'ilün
(c.I, 219)

- Sevgilim gelse de kapıdan içeri girse, beni kucaklasa, bağrına bassa Allah için ne hoş olur, ne de hoş! ,
- Onun, sarhoş nergis gibi olan, iki gözünden çok mahmurum. Şarap sunsalar da bu mahmurluğumu giderseler, Allah için ne hoş olur, ne de hoş!
- Belalara, felaketlere uğramış, çok ıstırap çekmiş, çok gözyaşı dökmüş olan can, Allah'a hulûs ile, iştıyak ile; "Senden başka kimsem yok" Allah için ne hoş olur, ne de hoş!
- Buluşma gecesi gelince, gecem gündüz olur. Artık, geceyi, gündüzü saymaz olurum. Allah için ne hoş olur, ne de hoş!
- Gül yüzlü sevgilimin vuslatı ile gül gibi açılır, saçılırım. Kokulu bahar rüzgarı koşa koşa gelir, benim yüzümü, gözümü, saçlarımı okşar. Allah için ne hoş olur nede hoş.
- Harap ve mest olarak kendimden geçsem de, ne eksem, ne biçsem her şeyden vazgeçsem, Allah için ne hoş olur, ne de hoş.!

62. Sen ayrılık nedir görmedin, Allah sana ayrılığı göstermesin.

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fa'ilün
(c.I, 222)

- Gidelim denizin kenarında bir ev turalım. Çünkü deniz cömert huyludur.insanlara yüz yıllardan beri inciler dağıtır durur.
 - Birisi ile sohbet etmek canı onun rengine boyar. Yani insan konuştuğu, arkadaş edindiği kişinin huyunu benimser. Yıldızlar, gökyüzü ile konuşup görüştükleri için güzelleştirler; nurlu, güzel bir yüze sahip oldular.
 - Bedende canla düşüp kalktığı. konuşup görüştüğü için güzel yüzlü, hoş huylu deyilmi? zavalı beden, candan ayrı düşünce ne hale gelir; konuşamaz yiyemez içemez olur fena halde kokmaya başlar
 - El de bedende bulundukça hünerlidir. Bedenden ayrılınca bir et parçası yele düşer, hiçbir şey yapamaz olur.,
 - Ey el, hünerlerin nerede? Sen çeşitli hünerli işler yapan, yazan, çizen, tutan kaldıran el değil misin? El senin soruna cevap verir de der ki: "Hayır, bu zaman ayrılık zamanı, ayrılık zamanında ben bir hiçim, ama, buluşma zamanında her şeyim."
 - Sen, ayrılık nedir, görmedin. Allah sana ayrılığı göstermesin. Bu bir duadı ama, bundan daha iyi dua da olamaz.
- (Hz. Mevlana bir Mesnevî beytinde şöyle buyurur:

Kıvılcım gibi çakıp yakan, yakıp yandıran aynılığı kıyamete kadar anlatsam, onun dehşet ve şiddetinin ancak yüz binde birini anlatabilirim." (Mesnevî, c. III, 3695) Ayrılık acısını Hz. Mevlana kadar kim görmüştür? Mesnevî ayrılıklardan şikayetle başlamadı mı? Dîvan-ı Kebîr'in bir başka yerinde Hz. Mevlana ayrılıktan bahsederken buyurur ki:

"Dünyada ayrılıktan daha acı bir şey yoktur, bana ne yaparsan yap, razıyım, şikayet etmem fakat beni ayrılığa düşürme." (Dîvan-ı Kebîr: No: 2020). Bir türküde de; "Ölüm Allah'ın emri ayrılık olmasaydı!" denilmiştir.

- Küllî nefisten cüz'î nefsimiz ayrıldı. "İnin" emriyle ötelerden, yücelerde yeryüzüne indirildi, sürüldü.

"Cenab-ı Hakk, Hz. Adem ile Havva validemize cennetten çıkıp yeryüzüne inmeleri münasebeti ile "İnin" diye hitap etmişti. (Bakara Suresi, 2/36)

- Cennetten kovulan insan, bedenden kopan kesik bir ele döndü. İşinden gücünden oldu. Küçük bir et parçası gibi kediye lokma haline geldi. Bu, insan için ne felakettir? Ne aşağıdır? Cenneti kaybetmek ne büyük talihsizliktir

- Hz. Adem cennette iken öyle güçlüydü ki, onun elinde bütün aslanların pençeleri kırılmıştı. Dünyaya sürülünce, bedenden kopmuş bir el haline geldi, Kaza ve kader onu kedilerin pençelerine düşürdü. Şimdi, kediler o et parçasını o tarafa bu tarafa çekip duruyorlar.

- Fakat Allah darda kalanlara, belalara uğrayanlara acıyanların en çok acıyanıdır. Bu sebeptendir ki, ayrılık belasına uğramış, bedenden kopmuş elin bir damarı oynuyorsa, o, tekrar kavuşma ve buluşma ümidiyle oynar. Çünkü, netice binlerce kesik el, tekrar kavuşma ve buluşma saadetine ermişlerdir.

Daima müsamahayı, hoşgörülüğü savunan Hz. Mevlana ümitsizliği de hoş görmez Kur'an'ın; "Ancak kafirler ümitsiz olur." (Yusuf Süresi, 12/87) görüşüne uyarak en buhranlı zamanda bir kurtuluş yolu arar. Dikkat edilirse bu beyitlerde Mevlana, cennetten, şeytanın yüzünden, dünyaya indirilen, sürülen Hz. Adem'in kurtulacağına, cenneti tekrar bulacağı işaret etmektedir. Hz. Mevlana'nın bu görüşü kendinden dört asır sonra gelen İngiliz şairi Milton'da (1608-1674) da görülmektedir. Milton Kaybedilmiş Cennet adlı eserinde,şeytanın yüzünden dünyaya sürülen Adem'in acıklı, perişan halinden bahseder. Dört sene sonrayazdığı yeniden bulunan Cennet adlı eserinde ise, Adem'in kaybettiği Cennetin Hz. İsanın yardımı ileyeniden kazanılmasının mümkün olacağını müjdelemektedir. İslam mutasavvıfları da "Ölmeden evvel ölünüz." sırina mazhar olan ve tam Muhammedî yola düşenHz.Muhammedin güzel ahlakını benimseyen, talihli kulların, daha dünyada iken kaybettikleri cenneti bulacaklarını haber vermektedir. Faruk Nafiz merhum da "Hamd ü sena adlı şiirinde bu konuya temas eder;

"En güzel vuslatı tattırmak için cennette
Bize gündüz, gece zehir ettiği hicrana şükür der.

- Birbirnden ayrı düşmüş parçaları hoş bir şekilde birleştirmek, o padişahlar padişahı için zor değildir. Bu nasıl olur deme, bu işe şaşma! Çünkü, baksana,parça parça dumanlar onun eli ile birleşmiş, gökyüzü haline gelmiştir.

63. Bu dünyada gördüğün bahardan başka gizli bir bahar daha var!

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fa'ilün
(c.1,211)

- Bahar geldi, menekşe kalktı, süsenin yanına vardı. La'l rengi elbiseler giyen gül sevdalandı da kaftanını yırttı.
- Yine yeşiller giyinen güzellerimiz, ötelerden, o görünmez alemden sarhoş ve neşeli bir halde salına salına çıkageldiler.
- Sümbül, yasemine; "Merhaba, seni saygı ile selamlarım!" dedi. Yasemin de;Ey nazık dost, ben de seni candan selamlarım!" cevabını verdi.
- Gonca başlarını örten kadınlar gibi yüzünü gizlemişti. Ama rüzgar dayanamadı; "Güzel yüzünü gizleme!" diyerek onun baş örtüsünü çekti, aldı.
- Ekşi suratlı kış geçti, gitti. 0 zevki, neşeyi kaçırın soğuklar öldürüldü. çevik ayaklı yasemin! Senin ömrün uzun olsun!

- Çapkın nergis sahralara daldı da çimenlere göz kırptı. Çimenler onun gönlünden geçeni anladılar da; "Ferman senindir, ne istersen yap!" dediler.
- Karanfil de söğüt ağacına; "Sana ümit bağladım." dedi. Söğüt de; "Ben pınar eviyim, benimle yalnız kalmak istiyorsan, buyur içeri!" diye onu içerive davet etti.
- Elma, turunça; "Neden canın sıkılıyor?" dedi. O da; "Rengim ve güzelliğim yüzünden kem gözden korkuyordum. Kendimi göstermek istemiyorum." diye cevap verdi.
- Üveyk kuşu; "Kü, kü, o sevgili nerede, nerede, onu arıyorum?" diyerek bahçeye geldi. Güzel sesli aşık bülbül de; "Görmüyor musun; aradığın burada!" diye gülü gösterdi.
- Ey dost, şu dünyada gördüğün çiçekli, güzel kokulu bahardan başka gizli bir bahar daha var. O bahar dilberi ay yüzlüdür; bu gördüğün bahardan daha güzeldir, daha hoştur. O, temiz insanların gönüllerinde gizlenmiştir.

64. Zindanda Yüsun gibi bir arkadaş bulan kişi zindandan çıkmak ister mi?

Fe'ilat, Fa'ilatün, Fe'ilat, Fa'ilatün
(c.1, 164)

- Bedenim, beni ötelerden, ruh aleminden alıp kendi zindanına çekince, Hakk kapısına yakın olanlardan ayrıldım, yapayalnız, garip olarak kaldım.
 - Beden zindanında ay yüzlü birisi bana yakınlık gösterdi. Benimle dost oldu fakat o, güzelliği ile beni büyüledi. Aklıma, fikrime binlerce sevda saldı.
 - Herkes hapisten, beladan kurtuluş yolunu arar, ben aramam. Neden dışarıya çıkayım? Benim dışarıda ne işim var? Sevgilinin hayali burada, ben zindanda sevgili ile beraberim.
 - Zindan köşesinden başka yerde, onunla yalnız kalamam. Balın gönlu ateşten başka bir şeyle, mumdan ayrılamaz, saf bir hale gelemes.
- . Dostu Yüsun gibi güzel olan kişi, zindandan kaçır mı? Zindanda durup dururken Allah'ın lütfu ile bağ, bahçe sahibi olan bir de Yüsun bulan kişi hiç zindandan çıkmak ister mi?

65. Ahirete yolculuk=Hayat Yolu.

Mef'ulü, I, Fa'ilat, Mefa'ilü, Pa'ilat
(c.I, 201)

- Gece, geçti gitti. Biz maceramızı, başımızdan geçenleri tamamiyle anlatamadık, yarıda kaldı. Fakat onları tamamlamak zorundayız.
 - Allah'a yemin ederim ki, Hz. Adem'den şu bulunduğumuz zamana kadar, bu uzun hayat yolu kısalmamıştır. Kıyamete kadar da kısalmayacaktır.
 - Fakat bize bazen tamamlandı tamamlanacak gibi görünür. Yaya olarak bir yola düşmüş giderken karşılaştığın bir Türk'e; "Ben filan yere gidiyorum. orası uzak mı?" diye sorsan "İşte burada!" diye parmağı ile işaret eder.
 - Madem yaşıyoruz hak yolunda yürümek çalışmak, uğraşmak zorundayız. durmak olmaz durmak ölümdür Durum böyle iken seni "gel çadıra girmisafir ol" diye yol almaktan alıkoyarlar aslında sana iyilik yapmıyorlar
- Namık Kemal merhum, bir beytinde;
- "İkdam-ı tahammül gerek erbab-ı hayata,
Mevte yaşarır var ise rahat dölşeginde"
- (Yaşayan insanlara sıkıntılara katlanmak, çalışmak gerekir, rahat dölşegi ancak ölüye yaşarır!) diye bu konuya temas etmiştir
- Senden canını bile esirgemeyen mürüvvet sahibi seni yoldan alıkoydu mu. seni belalara uğrattı demektir.
 - Seni, misafir etmek isteyen cömert Türk hakkında yanlış düşüncelere sapma, onu suçlu bulma; Hintli gibi inatlaşma, sen yol almaya bak!
 - Gideceğin yerde, ahirette, seni bekleyenler var. Dostlarının, yakınlarının seni seven akrabalarının kulakları kırıste. "Ne zaman gelecek?" diye beklesip duruyorlar.
- Şair Eşref merhumun şu beyti ne güzeldir:
- "Düşünsek biz, ölümden kokmamak lazım gelir, zira
Yerin altında, üstünden daha çok akrabamız var."
- Ey vefalı dost, ey kerem sahibi! Seni sevenleri, seni bekleyenleri üzme Onların gönüllerine özlem ateşi düşürme! Onlar iştıyak içinde seni beklerken sen bu dünyada güzel yemekler yiyerek, hoş sular içerek, zevk peşinde koşarak, nasıl yaşayabilirsin? Yemekler nasıl boşazından geçiyor?
 - Onların bekleyişleri yüzündendir ki, sen burada bal yesen, zehir gibi gelir Bir vefa sahibi ile dost olsan sana cefa eder, seni akrep gibi sokar.

- Sus da yol almaya bak. Şunu iyi bil ki, bu dünyada gördüğün akan su, sen bu dünyanın garibi olduğun için değirmen gibi başını döndürüyor.

66. Gönül buğday tanesi gibidir. Biz de değirmen gibiyiz.

Fa'ilatün, Fa'latiin, FS'ilat
(c.I, 181)

- Gönül, buğday tanesi gibidir, biz de değirmen gibiyiz. Değirmen hiç niçin döndüğünü bilir mi?
- Beden de değirmen taşı gibi, düşüncelerimiz de onu döndüren suya benzer Taş der ki: "Bu dönme işini su bilir."
- Su da;"Bu işi ancak değirmenci bilir." der. Çünkü bu suyu değirmene akıtan odur.
- Deyrmencide der ki: "Ey ekmek yiyen kişi, şu değirmen dönmeseydi kim ekmekçi olurdu?"
- Macera bu, hikaye uzar gider. Sus, sen bu işi Hakk'a sor da cevabını gönlünde ara!

67. Eğer 0, güzelliklerin arkasında gizlenmeseydi, peygamberler gelir miydi?

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fa'ilün
(c.I, 235)

- 0 güzel beni gördü de, halimi hatırlımı sormadı. Acaba neden böyle davrandı? Nedense yüzünü ekşitti, pencerenin önünden geçip gitti?
- Sebep neydi? Ben ona ne yapmışım? Benden ne kötülük görmüştü ki, bana karşı böyle soğuk ve kırgın görünüyordu?
- Onun gül gibi olan yüzünü, üzgün ve solgun görünce neden bu zavallı gonlümde binlerce diken bitti?
- O güzel dudaklarını açıp gülmeye başlayınca, gönlüm açılır, ferahlar; içimde tarif edilmez bir neşe duyarım. Neden bütün bu haller, onun dudaklarına bağlı neden başka dudaklarda bu tesir yok?
- Öfkelenip kaşlarını çatınca, içim sıkılır, gönlüm dertle düğümlenir, perişan olur neden böyle olur, anlayamıyorum?
- Canımın ona ne bağlılığı var ki? Onun neşelenmesini, gülmesini bir an bile görmesem perişan oluyorum; neden böyle oluyor?
- Benden yüz çevirdiği zaman, dünya kararır. Bende ne gün kalır, ne akıl neden böyle oluyor, anlayamıyorum!
- Belki de o, Allah'ın lütfunun ta kendisidir de, biz yanlış gördük, yanlış söyledik. Bütün bu soğuk davranışlar ve üzüntülü haller, bütün (feryatlanmalar, bu küçük görülmeler, bu hakaretler bize ondan geliyor) Allah'tan geliyor da biz anlayamıyoruz. Zaten eğer Allah'ın ona bu lütfi olmasaydı, bu eşsiz, benzersiz güzelliği, bu edaları ona kim verirdi?
- Allah'ın lütfu, güzelliği şekilsiz olarak yüz gösterseydi, eğer o yarattığı bütün güzelliklerin, güzel gözlerin arkasında gizlenmeseydi, onun güzelliğine tahammül edebilir miydik? Bu sebeptendir ki, peygamberler bize perdecilik;ederler miydi; bize ötelere bahs ederler miydi?

68. Biz aşk susuzlarıyız, istek testilerimizi aldık, sana geldik, bize su ver!

Fa'latiin, Fa'latiin, Failat
(c.1, 180)

- Ey sevgili, sen ab-ı hayatsın, sen manalar denizisin; biz susamışlar sana geldik, bize su ver!
- Biz istek testilerini aldık, sana geldik, ey ikinci Hızır, bize su ver, testilerimizi doldur!
- Ey can deryası, bizim balık gibi olan canlarımız seni istiyor. Denizden ayrı düşen balık yaşayabilir mi? Bize acı, bizi suya kandır!
- Biz, ayrılık yollarına düştük, çok sıkıntılara katlandık, sonunda sana kavuştuk, yol armağanı olarak sana zavallılığımızı, acizliğimizi getirdik, biz susuzuz bize su ver!
- Aşk yolunda zavallı akıl, şüphelere, vesveselere düştü. Sen şüphelerden vesveselerden de üstünsün, bize su ver, bizi kurtar!
- Aklı yarım olan, senin aşkınla ne yapar? Seni gereği gibi sevmemiz için o a klı da bizden al! Çünkü sen, akıllıların deliliğisin, bize su ver! Bizim aşk susuzluğumuzu gider.

69. Allah'ı seven, O'na candan bağlanan yok olmaz.

Müstef'ilün, Fe'ulün, Müstef'ilün, Fe'ulii
(c.I, 185)

- Uzun zamandan beri, yukarılardan toprağımıza damla damla öyle bir şarap döktü ki, toprağımızın her zerresi feryat etmeğe başladı.

- Göğsümüz yarıldı, açıldı, oraya ilahî nür doldu. Gönül de dile geldi. Aşkta bahsetmeye başladı. Hakk'ın mana kadehi ile aşıklarına sunulan şarap, tortularından ayrıldı, şişe içinde saf bir hale geldi.
- Hakikat çiçekleri açıldı, kem gözler görmez oldu. Gayret aşka geldi de bana; "Ağzını yalama da şarap içmeğe başla!" dedi.
- Ey can, görünür görünmez canımı da, gönlümü de kaptın, aldın. Senin aşkına karşı, benim canımın da, gönlümün de değeri yoktu. Ama, sen onları kapıp aldığın için, şimdi onlar da kirlendi.
- Sen öyle mübarek bir varlıksın ki, bulutun yeşillikler yağdırır, cevrin, ıstırapın hayat bağışlar. Şarabının tortusu bile hoştur.
- Sana nasıl Ay diyebilirim ki, ay hastalığa tutulmuş, sapsarı olmuş, zayıflanmış, tüllemiş; selvi desem, bu benzetiş boyuna uygun düşer, yerindedir amma
- Selvide ateşe dayanamaz, yanar. Ay da son üç gece görünmez olur. Canların canından başka hiçbir şeyin aslı yok
- Dediler ki' bütün dostların öldü, gitti, yok oldu. Hayır Allah'ı seven, ona candan bağlanan yok olmaz.

70. Şarap, bizim kederli ve gamlı huyumuzu aldı, bize kendi huyunu verdi.

Müstef'ilün, Pe'ulün, Müstef'ilün Fe'ülün
(c.I, 193)

- Sevgili, şu araştırmalarımızı hoş gör! Biz aşk kullarıyız, aşk müritleriyiz, Bizden kaçınma! Aşkta anlıyorsan, bizi saçımızdan tut, yanına çek, al!
- Bize kadehsiz olarak, lale renkli şarabı sun; sun da, gül, bizim kızarmış yüzümüzü görsün, secdeye kapansın.
- Bugün bizim gözümüzü mahmür ve mest bir hale getir! Bugün köyümüzü de çiçeklerle, güllerle öyle hoş, öyle güzel bir hale getir ki, cennet bile onu kıskansın.
- Bize sunduğun şarapla, bugün öyle mutluyuz, gönlümüz öyle zenginleşti ki, deta altın ve gümüş madeni olduk. Altına düşman olan var mıdır? Nerededir? Dostumuz da, düşmanımız da mutluluğu ancak bizde bulurlar.
- Huyumuzun nasıl olduğunu bilmiyorsan, onu şarabın letafetinden sor! Şa' rap, gamlı kederli huyumuzu aldı, bize kendi huyunu verdi.
- Biz aşka öyle susamış ki, denizi bizim içimize döksen yine kanmayız, yine dolmayız. Çünkü, sen su kabını başımıza tersine, baş aşağı koydun.
- Yeter sus artık! Şu dedikodumuzu duyarlarsa, bu sözlerimizi iştirlerse, dünya, dünya halkına, dünyada yaşayanlara acı gelmeye başlar.

71. Ey ölümler arasında yaşayan diri! Ölümlerin kokusu seni rahatsız etmiyor mu?

Me'ülü, Fa'ilat, Mefa'ilü, Fa'ilat
(c.I, 197)

- Allah, kuluna; "Ey kulum!" diye buyuruyor; "Dön, yine kapımıza gel, kulağından gaflet pamuğunu çıkar da göklerden gelen; 'Haydi, artık orada durmayın gelin.' sesini duy!"
 - Ey zavallı, ne zamana kadar, dünya dikenliğinde yalınayak koşup duracaksın? Biz, öteki alemde, gül bahçelerinin kapılarını senin için açtık.
 - Canı ben yarattım ama, ona bir de dert verdim. Derdini veren, elbette onun dermanını da verir.
 - Sana kapılarını açtığım gül bahçesi, öyle bir bahçedir ki, oradaki ağaçların dalları da, yaprakları da canlıdır. Birbirleri ile konuşur dururlar. Şunu iyi bil ki, her şey canlıdır. Canı olmayan bahçe, insanın hoşuna gitmez, insanın canına can katmaz.
- "Yunus Emre hazretlerinin meşhur ilahisi hatıra geliyor:
- "Şol cennetinırmakları
Akar Allah deyü deyu,
Çıkmış İslam bülbülleri,
Öter Allah deyü deyu."
- Ey ölümler arasında yaşayan diri oğlu diri! Ölümlerin kokusu ile nasılsın? Ne haldesin? Şu yaşayan ölümler, şu pis kokular, senin içini sıkıyor mu? Seni iğrendiriyor mu?
- "Mutasavvıflara göre, hakk aşığı olmıyanlar, yarattığı eserlere bakarak onun yaratma gücünü onun büyüklüğünü, hissetmiyen ona gönül vermeyen insanlar, bir ölü gibi yaşar.
- Allah'a inanmıyan kişiler birer canlı cenazedir, dolaşırlar, yerler, içerler, nesil bırakırlar, fakat onlar aslında yaşayan ölümlerdir.
- Sen gaflet içinde yaşayan, karıncalar gibi kaynaşıp duran insan kalabalığının hepsini ölü sanma! Bu dünya da, öteki dünya da insana hayat veren ebedî ve ezeli dirilerle dopdoludur. Fakat, onları göreceksin göz nerede? Sen şimdi, üç beş günlük bir hayata kanaat ederek, ebedî hayatı reddetme, bizden ayrılma!
 - Zerreler sayısınca diri canların her biri, Allah'ın yarattığı şu sonsuz olan gokyuzunde güneşler gibi parlamada, dönüp durmada, ama, onları göreceksin göz nerede?

•Eskiden onlar da bizim gibi hakikatı göremeyen birer yarasaydı. Ama yaratanın lutfuyla, o yarasalar, birer güneş oldular.

73. Boy atan, mi'rac eden ağaçlar, sanki bahçelerde göklere merdiven koymuşlardır.

Müstef'ilün, Fe-ulün, Müstefiliin, Fe'ulün
(c.I, 196)

- Güzel kokular yayan saçlarını dök, süflerin canlarını oynatmaya başla!
- Güneş de, ay da, yıldızlar da, gökyüzünde ilahî aşk ile dönmekte; adeti oynamaktadırlar. Üzerinde yaşadığımız dünya da dönmekte, oynamaktadır.Biz bunların ortasındayız. Haydi, şu ortadakileri de oynat!
- Lütfedip şu çalıp çağırışın yok mu, en aşağı bir nağmesi, gökyüzü sufisini döndürüp oynatmaya başlatır.
- Koşa koşa şarkılar söyleyerek, güzel kokular yayararak gelen, ilkbahar rüzgarı soğuk havaları kovar, dünyayı neşelendirir, güldürür.
- Onun getirdiği sevgi havası ile bir çok yılanlar birbirine yar olur. Gül dikenle barışır, dost olur. Allah'ın lütfu, ihsanı bahçeyi güllerle, çiçeklerle süsler ihtişamlı bir padişah haline getirir.
- Her an bahçeden, elçi gibi bir hoş koku gelir de; "Ne duruyorsunuz, ilkbahar geldi, dostları bahçeye çağırın!" diye seslenir.
- Bahçe, içten içe yürür gider, yol alır da sana der ki: "Sen de, içten içe yol al Sen de içine in, in de canına can gelsin!
- Zamanı gelince, gonca açılır, selvi ağacına süsenin sırrını söyler. Lale de söğüt ağacı ile erguvana müjdeli haberler verir.
- Her fidanın sırrı dipten baş verir, yücelir. Göklere doğru yükselen, boy mi'rac eden ağaçlar, sanki bahçelerde göklere merdivenler koymuştur Duygulu insanları mi'rac'a davet etmektedirler.
- Kuslar ve bülbüller dallara konmuşlar da bekçilik ederler. Bu bekçilerin ,maaşı da Allah'ın gizli hazinesinden verilir.
- Şu yapraklar dillere, meyveler de gönüllere benzerler. Gönüller yüz gösterince diller çözülür de, aşk hakkında anlamlı sözler söylerler.

74. Sen, kokuya, renge takılıp kalmışsın, onların esiri olmuşsun.

Fe'ilatü, Fa'latiin, Fe'ilatü, Fa'latün
(c.I, 165)

- Seher vakti içtiğin şarap, sana tesir etmediyse, ben sana başka türlü bir şarap vereyim; onu iç. Benim şarabım gerçekten de acayip bir şaraptır. Bir kıyamet gibidir. İnsanı diriltir.
- Daha ilk kadehi içer içmez, nereleri gezersin? Neler görürsün? Neler..İkinci kadehten Allah'a sığınınız. Üçüncü kadehi içince ne olacağını söyleyemem.
- Ne gam kalır, ne iş güç kalır. Herkes yerlere yıkılır, ondan sonra da sizi alırlar, nereye çeker götürürler, Allah bilir!
- Sen kokuya, renge takılıp kalmışsın. Onların esiri olmuşsun; taş, taşta resme benziyorsun Şu taşın kalbinden, kaynak suyu gibi kayna da, fışkırarak çık.
- Hele ey kerem sahibi saki! O kırmızı şarabı sun da öyle bir hale geleyim ki,cekinmeden korkmadan senden, senin güzelliğinden bahsedeyim.
- O büyük kadehi bana, kendi kuluna sun da, onun mahmurluğuyla nasıl başımı, yukarılara daldırmışım, seyret!
- Ötelerden beni bir ırmak edip akıttığın yere bakıyorum. Zaten, o ırmak, denizden akıp gelmişti. Şimdi de geldiği yere; denize doğru akıyor.

75. Aklını başına al da sen can ile arkadaş ol!

Mefa'ilün, Fe'latün, Mefa'iliin, Fa'ilün
(c.I, 288)

- Dostu dosta götüreni, melekleri gökyüzünden yeryüzüne indireni getir!
- Her gece, Hz. Muhammed (s.a.v.) gibi Mi'rac'a çıkmak için aşk burağına eğer vuranı getir!
- Aklını başına al da, sen canla arkadaş ol, onunla düş kalk, onun huzurunda otur! Çünkü her oturuşta, biraz daha onun huylarını, sıfatlarını elde edersin.
- Sakisi ruh olan sonsuzluk aşk şarabını alır çekersen, çekince de kendinden geçersen, öyle bir hal alırsın ki,
- Hakk yolu yolcusuna; "Git de canla oynama huyunu pervaneden öğren!" dersin. Çünkü o, seni din mumunun ateşine çağırmaktadır.

" Şeyh Sa'di hazretlerinin şu kıt'ası hatıra geldi:
"Ey bülbül aşkı pervaneden öğren! Yandı, can verdi de sesi çıkmadı. Benlik peşinde bu sahte aşıklar, Allah'ı istemekten habersizdirler. Çünkü ona kasuşup haberi olanlardan da bir haber gelmedi."

- Allah'ın vahyi geldi. Can kulağınızı açın da onu duyun. Çünkü mana kulağı açık olan kişiye, Allah hakîkati gören göz ihsan eder.
- Dostun gönle gelen hayali sana buluşma müjdesini verir. O hayal, o zan seni alır: yakîne, tam inanca çeker götürür.
- Sen düştüğün şüphe kuyusunda Yüsuf gibisin. Dostun hayali de sanki bir iptir sen o ipe sıkıca tutunup çıkarsan kendini yücelerde, göklerin üstünde bulursun.
- Buluşma günü aklın başında kalabilirse sana der ki; "Ben, sana nefsanî arzularını ayak altına al!" dememiş miydin? İşte dediğim gibi oldu; nefsi terk ettin de dostu buldun.
- Eğer sen, insan gibi yaşarsan, doğru bir kişi olursan, can buluşma evine girer. Eğer eğri bir kişiyse, seni atlaslara, giyinmeye, kuşanmaya çeker götürür.
- Dünya hayatında başına gelen belalara, cefa dikenlerine katlan! Çünkü çektiğin acılar, sıkıntılar seni dikenlerden alır da güllere kavuşturur. Reyhanların, yaseminlerin bulunduğu bahçeye çeker götürür.
- Dost uğruna düşmanların lanetini, hakaretini, küfürlerini şerbet gibi iç! Çünkü bu lanetler, hakaretler, küfürler, seni lütuflara, senalara, aferinlere manevî derecelere ulaştırır.

"Eşref oğlu Rümî hazretleri de şöyle buyurmuş:

"Eşrefoğlu Rumî yari sevenlerin budur karı,
Ol dost için ağuları şeker gibi yutmak gerek."

76. Deniz kenarına git de, denize;
"Ey deniz, coşma, dalgalanma!" de, deniz seni dinler mi?
Mefa'îlün, Fa'îlatiin, Mefa'îliin, Fa'îlün
(c.I, 227)

- Temiz canına yemin ederim ki; ben sabredemiyorum. Sensiz yapamıyorum. Ey azîz dost, ey cömertlik, ihsan ve vefa madeni, artık gel!
- Sabrın yeri mi var? Sabır nedir ki: Sabır Kaf dağı da olsa, ayrılık güneşi ile erir yok olur gider.
- İster bana inan, ister inanma da; "İş böyle değil!" de! Vefanın tertemiz üzerine yemin ederim ki: "Ben senin aşkında vefalıyım."
- Eğer sana karşı duyduğum derin sevgi hakkında çok konuştumsa, sözüm uzayıp gittiye beni kınamayın; belki halimi anlarsınız, insafa gelirsiniz, acırsınız diye söylenip duruyorum.
- Benim içimde sevgi tenceresini kaynatan bir harlı ateş var ki; o ateş, gökyüzüne düşse, gökyüzünün tavanını bile yakar, delik deşik eder, çökertir.
- Gökyüzü tavanına, yüzyıllardan beri, güneşten ve onun ateşinden bir zarar gelmemiştir, güneş onu karartmamıştır. Ama, gök benim ateşime dayanamaz.
- Dertli varlığımdan öyle bir kan ırmağı akmaktadır ki, onun nereden nereye aktığından benim bile haberim yok.
- Irmağa; "Ey ırmak akma!" mı diyeyim? Onunla nasıl başa çıkılır? Haydi, sen deniz kenarına git de, denize; "Ey deniz, coşma, dalgalanma, köpürme!" de; deniz seni dinler mi?

77. Dilerim, sevgilinin bana verdiği gamın biri, bin olsun!
Fe'ilat, Fa'ilatün, Fe'ilat, Fa'latiin
(c. 1, 166)

- O bir çimendir. Kıyamete kadar onun gülleri açılsın, solmasın. O bir eşsiz güzeldir. İki dünya da onun yüzüne feda olsun.
- Güzellerin emîri, sabahleyin erkenden salına salına ava çıkıyor. Onun bakışlarının oklarına gönlümüz av olsun.
- Her an, onun güzel gözlerinden, benim iki gözüme bilsen ne haberler geliyor? Gözlerim, onun haberleri ile aydınlatılsın, mahmurlaştıkça mahmurlaşsın."
- Ben Onu görünce zahitlik kapısını kırdım. Günah işlemeye karar verdim. O bana inkisarda bulundu da; "Git!" dedi. Dilerim zamanın kararsızlıkla geçsin:
- Onun duası kabul edildi. Ben bir sevgiliye düştüm, şimdi bende ne karar kaldı. ne gönül! Sevgili, bizim kanımıza susamış, Allah yardımcısı olsun.
- Bizim bedenimiz, aya benziyor, aşk yüzünden eriyor, tükeniyor. Gönlümüzde sanki zührenin çengi, teli kopsun da takılmasın.
- Sen ayın eriyişine, tükenişine bakma, darılma. Sen sevgilinin bize verdiği gamın tatlılığına bak! Dilerim bana verdiği gamın biri, bin olsun!

78. Aşk benden doğmadı, aşk beni doğurdu. Ben aşkın çocuğuyum.

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'iliin, Fa'ilün
(c.I, 220)

- Seher vakti herkes uykuda iken, mutluluk geldi, beni üç defa öptü. Allahın lutfuna ve inayetine erdim. Bu seher vakti kutlu olsun, mübarek olsun.
- Ey gönül hatırlıdamı? Dün gece rüyada ne görmüştün? Ne görmüştün ki, , bu seher vakti mutluluk geldi. bana bir kapı açtı.
- Yoksa rüyada şunumu görmüştün: Ay göklerden yeryüzüne inmiş gelmiş, yücelere, gökyüzünün üstüne çıkarıp bırakmış.
- Gönlü, onun yolunda, onun ayaklarının altına harap, perîşan bir halde yıkılmış gördüm. İşte şu an başıma bu mutluluk geldi.
- "Ben çok mutluyum, ben çok mutluyum!" diye şarkı söylemekteyirn.
- Aşk ile gönlümün arasında çok hadiseler var. Çok işler var. Şimdi azar onların hepsi de hatırıma geldi.
- Zahirde aşk benden doğmuş görünüyorsa da, sen buna inanma, işin hakati şöyle ki: Aşk benden doğmadı, aşk beni doğurdu. Ben aşkın çocuğuyum.
- Ey sıfatları açıkta olan, görünen, zatı can gibi gizli olan Allah'ım! Senin zatına yemin ederim ki, benim bütün dileğim, arzum, bütün isteğim, ancak sensin, ben seni seviyorum, seni istiyorum, başkasını değil!
- Senden daima, bana gizli iltifatlar, gizli öpücükler gelmede, fakat ben, et ve kemikten bir yığın olan şu beden perdesinin ötesindeyim. Beni kim öpüyor kendini bana kim öptürüyor? Bu halleri göremiyorum, bilemiyorum.
- Allah'ım, bana acımdan vazgeçme, yoksa, yokluğa düşerim de; "Aman bana yardım edin, fena haldeyim!" diye feryada başlarım.
- Fakat, sevgilim, bana lütuflarda bulunmasa, öpücük vermese de, bana hakaret etse de, sevse de şikayetçi değilim. Ben yine memnunum, yine hoşum, mutluyum. Efendim ile benim aramda hadiseler var. Beni öper de, söver de, kim ne karışır?.. Kime ne?

79. Çevrene uy!

Fe'ilatün, Fe'ilatılın, Fe'ilatılın, Fe'ilün ,]

- Topallaya topallaya yürü! Çünkü bu yolda yürüyenlerin hepsi de topal. Ayağına bir bez sar da eğri büğrü, başını titrete titrete, ayağını sürüye sürüye yol al
- Ay yüzlü gibi güzel birisiysen, yüzüne safran sür, sarart. Güzellüğünü sakla! Şayet güzel yüzünü gösterirsen, seni çekemeyenler çok olur, sopa yersin, paralanırsın.
- Ffendi sen bir çirkin kişi görürsen, aynanı koltuğunun altında sakla! Yoksa Aynanın adını kötüye çıkarırsın.
- Aklın başında oldukça uzlaş, dost ol, iyi geçinmeye bak! Ama sarhoş oldunmu ne olursa olsun, çünkü herkes senin uygunsuz halini sarhoşluğa verir.
- 0 söylediğin sözleri bir kere daha söyle, ben onları unuttum. Ey ay yüzlü sevgili, Allah seni selamete ulaştırınsın!
- Allah seni selamete ulaştırınsın, bütün günlerin hoş geçsin. Ey nefesi ölüleri dirilten, Allah seni selamete ulaştırınsın!
- Biz, senin güzelliğinden bir şey dilenmek için çok uzaklardan gelmişiz. Ay nurlu yüzünden nurlar saçar, cömertliklerde bulunur. Onun adeti böyledir. Sen de, bir ay yüzlüsün; yüzünün nurundan Allah rızası için bize de ver.
- " Mevlana, Dîvan-ı Kebîrinm başka bir yerinde de şöyle der:
- Biz sufiler senin mahallene geldik, sana geldik, Allah rızası için yüzünün güzelliğinden bize azıcık bir sey ver sususuz senin ırmağından başka bir yerde tatlı su yok. Bidonları da, testilerimizi de beraber getirdik." (Dîvan-ı, Kebir: 2230)
- Sevgilim, gökteki ay benim duamı duydu da, senin ay yüzüne karşı ellerini açtı. Senden nûr istiyor. Bana da; "El aç, nûr iste!" demeye başladı.
- Ey Allah'ım, güneş de, ay da, gökler de, manalar da, akıllar da bize göre yücedir, değerlidir, zengindir. Fakat, senin karşısında hepsi de fakir ve yoksuldurlar.

80. Buluşma günü için kendine çekidüzen ver!

Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fe'ulün
(c.I, 246)

- Bu dünyada yaptığımız işlerden ötürü, gönlümüzde yüzlerce davul çalınıyor, kıyametler kopuyor. Yarın, yani ölünce davulların gumbürtülerini duyacağız.
- Bugün gaflet, kulağımıza pamuk dolmuş, onu tıkamış; göze de, hakîkati göstertermeyen kıl kesilmiştir. Bu yüzden, biz, sevda vesvesesine kapılmış ve yarının gamı ile, endişesi ile çırpınıp duruyoruz.

- Hallac-ı Mansur gibi, safa ehli gibi, sen de, hakîkati duyurmayan gaflet muğuna aşk ateşi düşür, onu yak da, sağırılıktan kurtul.
- Aşk ile buluşma zamanı yakınlıştı, bu sebeple kendine çekidüzen ver, buluşma günü için güzelleş!
- Bizim ölümümüz, her ne kadar sana matem olursa da, aslında, hakla buluşma vakti olduğu için, bizim en neşeli, en mutlu zamanımızdır.
- Çünkü bu dünya, bizim zindanımızdır. Zindanın harap oluşu, yıkılışı, zindandakileri sevindirir. Yani bizim bedenimiz, ruhumuz için bir zindan kesilmiştir. Ölüm, bedeni yıkınca, toprağa düşürünce, ruh zindandan kurtulaçak, Hakk'a kavuşacaktır.
- Aklını başına al da, fanî olan bu dünya zindanında kimsede vefa arama! bu dünyanın vefası bile vefasızdır!

81. Ey vefalı kişi, bizden, benden vazgeç!

Fa'iiatiin, Fa'ilatün, Fa'ilün
(c.I, 251)

- Ey vefalı kişi, gel, gel, daha yakına gel! Beni, benliği, bizi, bizliği bırak! Çabuk, vakit geçirmeden gel!
 - Gel daha yakın gel! Biz'den, ben'den vazgeç, gel, gel. Sen'lik ve biz'lik yok oluncaya kadar gel. Ne "sen" kalasın, ne de "biz" kalalım!
 - Kibri ve kendini beğenmeyi bırak da, yere göğe sığmayan o büyükler büyüğüne gönlünde yer ver!
 - Cenab-ı Hakk, ezel aleminde "Ben sizin Rabbiniz değil miyim" diye buyurdu. Sen de ona; "Evet, Rabbimiz sensin!" diye cevap verdin.
 - Evet sözün şükrü nedir? Yani o emri nasıl yerine getireceksin? Bu dünyada, şikayet etmeden, Hakk'tan gelen belalara, ıstıraplara sabretmektir. Ses çıkarmamaktır.
- "burada 7 ci araf suresinin 172. ayetine işaret var. Arapça "Evet" kelimesi, ses olarak ıstırap sesini verdiği için Mevlana eski edebiyatta sık sık yapılan "tevriye sanatını" hatırlatmaktadır.
- Bela'nın bir sırrı da; ben fakr, yokluk dergahının kapısını çalıyorum demektir.
 - Sen, kendinden kurtul, benliğinden temizlen, toprak ol, ayak altına seril de toprağından otlar bitsin. Ot gibi benliği üstünden atar, kurursan hoş bir şekilde aşk ateşine yanarsın.
 - Senin yanışınla meydana gelen kül, toprak, kimya gibi dertlere deva olur.
 - illetlerle, nefsanî arzularla dolu olan hayvanî ruhunu ona ver de sonsuz olan, hoş olan insanî ruhu elde et!

82. Garip olan ruh, mekansızlık aleminin özlemini çeker.

Müstefilün, Müstef'ilün, Müstefil, Müstef'ilün
(c. I, 26)

- Her an gökyüzünden gönüllere gizli olarak şöyle vahiyler gelmede: "Ne zamana kadar, tortu gibi yeryüzünde çöküp kalacaksınız? Göğe yükselin, göğe yükselin!"
- Ancak tembel olanlar, ağır canlılar şarap tortusu gibi dibe çökerler. Tortudan kendini kurtaran, arınan, temizlenen ise küpün üstüne çıkar.
- Hemen balçığı, çamuru karıştırma! Suyunu bulandırma da arınsın. Tortun aydınlansın ve derdine derman bulunsun.
- İnsanda şu'le gibi bir can var. Fakat onun dumanı, nurından daha fazla. Duman haddini aşınca, fazla olunca, gönül evinde bulunan Hakk ışığını göstermez olur.
- Eser, gönül evindeki dumanı azaltırsan yani günah kiilerinden arınırsan, senin nûrun ile her iki dünya da, bu dünya da, öteki dünya da aydınlanır.
- Bulanık bir suya bakarsan, orada ne ay görebilirsin, ne de gök! Hava kararınca güneş de gizlenir, ay da!
- Güney rüzgarı esince, havayı tertemiz eder. Bu yüzdendir ki, sabahın erken saatlerinde seher yeli eser. Adeta dünyayı cilalar, parlatır.
- Alıp verdiğimiz nefes de gönüldeki sıkıntıyı, derdi temizler, artır, adeta insanın içini cilalar. İnsan bir an bile nefes alıp veremezse, varlığına yokluk gelir çatar.
- Bu dünyada garip olan ruh, mekansızlık aleminin özlemini çeker. Hayvan nefis ise bilmem ki, ne diye şu dünya otağında otlar durur? Geldiği yeri unuturda dünya nimetleri için çırpınır durur.

83. Allah'ım canı yarattın ama ona cefalar verdin!

Müstef'ilüü. Müstef'ilün. Müstef'ilün. Müstef'ilün
(c.1,28)

- Ey bedenimizin padişahı; ey bize acıyarak, bizi neşelendiren, güldüren aziz varlık! Ey gözlerimize görüş kabiliyeti veren, ey can gözümüze tutya çeken, parlatan Rabbimiz!

- Canı parlattın ama ona cefalar verdin, onu deliye, divaneye çevirdin. Bazen onu yalnızlığa aşık ettin. Bazen, bir güzel yüzünün peşinde koştuğundun, üryan düşürdün.
 - Bazen top olduk, çöğenin eğri ucuna uyduk, onun önünde başı dönmüş bir top gibi kah neşeye, eğlence yerine, kah belaya, cefaya, derde, ıstıraba doğru yuvarlandık durduk.
 - Bazen gaflet uykusuna daldırırsın, bazen sebeplere doğru sürersin, bazen de yokluk çölünde bizi süründürürsün.
 - Bazen yüksek mevkî, altın taç sevdasına düşürürsün. Bazen de tutar basına topraklar saçarsın. Bazen kendini kayzer, padişah sanır, bazen de yoksullar gibi yamalı hırkalara bürünür.
 - Kah diken olur, kah gül! Bazen sirke olur, bazen şarap; kah davulcu olur. davul çalar, kah davul olur, tokmaklar yer.
 - Bazen acaip bir ağaç gibi elma verir, bazen kabak yetiştirir. Bazen zehir verir bazen şükür; bazen dert verir, bazen derman.
 - Hayat ne acaip bir ırmaktır ki, bazen su olur, bazen kan; bazen la'l renkli şarap kesilir, bazen süt; bazen de şifalar veren bal.
 - Bazen çeşitli renklerden sıyrılır. Hz. İsa'nın küpüne girer, bir renge bürünür böylece bazen "Allah'ın boyası" meydana çıkar. "Allah dilediğini vapor
- "Hz. İsa'nın bir küpü varmış. oraya atılan kumaslar çeşilli renklerde de olsa tek renk olarak çıkarmış. Bu "Allah boyası"dır. Allah'ın takdirine uymayı ifade eder. Bu beytte 2. Bakara suresinin138 çi ayetine işaret edilmektedir"

84. Benim canım mana helvası istiyor.

MefS'ülün, Mefa'îlin, Fe'ulün
(c. I, 106)

- Canım mana helvası istiyor, helva! Helva vadini yarına bırakma!
 - Bu mana helvası ne de güzel, sıcak, hoş; onun kokusu her an yücelerden ötelerden geliyor.
 - Sen bu mana helvasını ağızla yiyemezsin, bu sebeple, incir gibi ağzını kapa da, o nefis hoş kokulu, sıcak helvayı gönülden ye; ona dudaklarını, elini değdirme.
 - Bu helva, dünyada yapılan helvalardan değildir. O taraftandır. Onu görünmez el pişirmiştir. O eldendir. O helva, o görünmez alemde süt içti, hurma yedi de tatlılaştı. Bu yüzden o, ötelerin helvası oldu.
 - Biz hepimiz Akl-ı Küll'ün oğullarıyız. Bu sebepten de ötelerden "Ey babasının canı!" diye sesler gelip durmadadır.
- "Akl-ı Küll", Allah'ın kudretinden, Akl-ı Evvel'den yani uluhiyyet mertebesinden evvel ortaya çıkan akıl mertebesidir. "Arş-ı Azam", "Cebrail" Hz. Muhammed'in nûru gibı, Akl-ı Küll'ün, Akl-ı Evvel'den sonra gelen bir mertebe olduğunu bilmek gerek. Çünkü, "Allah'ın ilk yarattığı şey akıldır." hadîsi ile Akl-ı Evvel'e işaret vardır. Arifler, bütün bu mertebeleri, *Kur'ân* ve hadislerden yararlanarak, biz aciz insanlara Cenab-ı Hakk'a dair bilgiler vermeye çalışmaktadırlar. Şinasi merhumun dediği gibi:

"Akıl biliyor ki, var bir Allah,
Mahiyeti anlaşılmıyor, ah!"

85. Dudağını her öpüşe verme onu kirletme.

Mef'ulü, Mefa'îlü, Mefa'îli, Fe'ülün
(c.1, 96)

- Sevgilinin dudağından anlatılamaz zevkler duyarak mest olmak istiyorsan, dudagını her öpüşe verme, kirlenme, her yemeğe onu bulaştırma!
- Bövle yap da senin dudağından başkasının kokusu gelmesin; o dudaklar yalnız ve yalnız aşk kesilsin. Lekesiz; hiçbir dudağa dokunmamış, tertemiz kalsın da eşsiz bir hale gelsin.
- Sunu iyi bil ve ibret gözü ile bak da gör ki: kadîm olan, evveline evvel olmayan Allah'ın nûrundan başka ne varsa hepsi de bir mezbelede, yani pislik dolu bir yerde bulunan kokmuş pislikten ibarettir.
- Sen, manen kirlenip pislik olunca, kutsallığın, takdîsin üstünlüğünü, manevî tadını ne bilirsin? Aklını başına al! Pislik olmaktan kurtul, temizlen de kutluluk, yücelik tarafına git!
- Hz. Musa, Firavun'un nimetinden elini çekti. Ağzını yıkadı da Allah ona nûrlu el ve kerem denizini bağışladı.
- Kendine gel, gözünü kapa ki, o göz, pek kıskançtır. Aklını başına al, madeni boş tut ki, senin için hazırlanmış bir mana yemeği var!

86. Gaflet pamuğunu kulağından çıkar, aşk gözünü aç!

(Bu gazel bir yazma nüshadan alındı.)

- Varlık, benlik karanlıklarından bir adım bile dışarı atsan, kendini kurtarsan yokluk ab-ı hayatını içer, yüzlerce Hızır gibi sonsuzluğa kavuşursun.
- Adım adım yürü, manevî pisliklerini, günahlarını üstünden at, ve aşıkcasına bir hamle yap da mekansızlık alemine gel!
- Eğer sen benlikten kurtulur, benliğini yok edersen, benliksiz olursan ona kavuşursun; o zaman sen bir dertken deva olursun da, bütün yaralara merhem kesilirsin.
- Kamış, şekerle dolu olursa, ses vermez; eğer sen kamış değil isen; içini kötü duygulardan, benlikten temizlemiş, boşaltmış isen, dudağını, ney çalanın du-ağına korsun. Manevî şekerler çiğnersin.
- Her iki dünyadan gönlünü çekmiş, kurtarmışsan, bu cihanın isteklerinden vazgeçmişsen, kendi benliğini de, varlığını da yok etmişsindir.
- Her iki dünyada da yönelecek kıbleyi arıyorsan, sana söyleyeyim, haber vereyim Şemseddin'in varlığı, Safa ile Merve arasında bulunan bir kıbledir.

87. Nürlü gözlere kul köle ol!

Mefa'îlün, Fe'îlatün, Mefa'îlün, Fe-lün
(c.I, 217)

- Sen ne iyi bahtlı, ne talihli kişinin ki, Allah; "Gel gel mutlulukla, gir içeri senin için kurtuluş kapısı açıldı." diye seslenir.
- Güzel renklerle, hoş kokularla açılıp saçılan gül neden gülüyor? Söyleyeyim: "Bahar mevsimi yüzünden onun duası kabul edildi de onun için gü lüyor.
- Gül, mana Yusufunun kokusunu aldı da, o yüzden gömleğinin yakasını yırttı, ağzını açdı gülmeye; "Hey hey müjdem i sterim, müjdem i sterim!" demeye başladı.
- Herkes; bütün alem biliyor ki: Kainatın yaradılışının manası odur. O halde adlar manadan başka nereye gidebilir? Bütün adlar, onundur.
- Cenab-ı Hakk; "Ben gizli bir hazineydim, bilinmeyi istedim." diye buyurduğu için ad mananın mazharı oldu. Onun için kalp gözleri açık olan arifler, mana üzerinde dururlar da, adlara önem vermezler. Gölgeyi değil, gölge düşüreni düşünürler.
- "Davud (a.s.): "Ya Rabbî insanları ne için yarattın?" diye Cenab-ı Hakk'a niyazda bulundu. Bunun üzerine Cenab-ı Hakk buyurdu ki: "Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi sevdim, istedim, beni bilmeleri için insanları yarattım." Bu bir kudsî hadîsdir. Sufiler bu hadîs iizerinde Çok dururlar. Bu konuda Bursalı İsmail Hakkı hazretlerinin *Gizli Hazine* diye küçük bir kitabı da vardır.
- Asası olmasa da, eli parıl parıl parlamasa da Harun irfanı ile Kelîm'i yani Hz. Müsa'yı tanıdı, bildi.
- "Allah göklerin ve yerlerin nûrudur." diye buyurdu. Kendisine nûr adını taktı. Gözü de nurdan yarattı. Bu sebeple nurlu gözlere, kul ol, köle ol!
- "Allah göklerin ve yeryüzünün nûrudur." (Nûr Suresi, 24/35.)

88. Sevdaya doymuş aşık var mıdır?

Mefa'îlün, Mefa'îlün, Mefa'îlün, Mefa'îlün
(c. 1, 64)

- Sen, bu sevdaya doymuş hiçbir aşık gördün mü? İçinde bulunduğu, yüzüp durduğu denize doymuş balık gördün mü?
- Sen hiç bir nakış, hiç bir resinti gördün mü ki kendisini nakşeden kişiden yahut ressamdan kaçsın? Sen hiç bir Varlık gördün mü ki gönlünü verdiği Azra'dan uzaklaşsın?
- "Varnık ve Azra, Leyla ve Mecnun gibi birbirini seven aşiktir."
- Aşık ayrılığa düşerse manası olmayan bir ada döner. Fakat aslında manada bir sevgili gibi adlara takılıp kalmaz.
- Sevgilim bu dünyada sensiz yaşamak, ıstırap çekmektir, azaba düşmektir., Bu yüzden dilerim ki canım bir an bile sensiz kalmasın. Senin tatlı canına yemin ederim ki, sensiz can bize işkencedir, beladır.
- Senin güzel hayalin öyle bir sultandır ki, Hz. Süleyman'ın Mescid-i Aksa'ya gelişi gibi salına salına gönüle gelir.
- " Mescid-i Aksa, Kudüs'te Hz. Süleyman'ın yaptırdığı meşhur mabettir.
- Aşığın gönlünde binlerce meş'ale yanar. Bütün mescit apaydın olur.1 Rıdvanla, hürilerle dolu bir cennet halini alır.
- " Rıdvan, cennet kapıcısı olan güzel melek."

89. Başan için çalışmak, uğraşmak gerek.

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fe'ilün
(c.1, 214)

- Eğer ağaç hareket etseydi, yani bir yerden başka bir yere gidebilseydi, ne testere eziyetini çeker, ne de çeşitli işlerde, çeşitli yerlerde kesilir, biçilir, cefalar çeker, yaralanır, berelenirdi.
 - Eğer güneş ve ay, dönüp durmasalardı, sağır kayalar gibi oldukları yerde durabilselerdi, ne güneş ışıklar saçarak dünyayı aydınlatır, ne de ay ışığı geceleri hoş bir şekilde nurlar saçardı.
 - Fırat, Dicle ve Ceyhun nehirleri akıp durmasalardı; deniz gibi bir yert takılıp hareketsiz kalsalardı, kokarlar ve acırlardı.
 - Deniz suyu yolculuğa çıktı. Önce buhar halinde havaya yükseldi, orada bulut oldu. Acılıktan kurtuldu, helvaya döndü.
 - Bak da gör, Yusuf (a.s.) babasının kucağından ayrıldı. Yolculuğa çıktı. Ta Mısır'a kadar gitti de orada eşsiz bir makama ulaştı.
 - Şunu da gör ki: Ahmed (s.a.v.) Mekke'yi bıraktı, Medine'ye hicret etti;sonra ordu çekti, gelip Mekke'yi zabtetti.
 - Hz. Muhammed mi'rac gecesi Burak'a bindi, yola çıktı. Hakk'a manen yaklaştı, yakınlaştı, aralarında iki yay kadar bir yakınlık kaldı, hatta daha da yakına vardı, makamını buldu.
 - Usanmasaydın, bıkmasaydın dünyadaki misafirleri, yola düşmüş yolculuğa çıkmış erleri birer birer, ikişer ikişer, üçer üçer sayardım.
 - Birazını gösterdim, birkaçını saydım. Geri kalanını sen bil, sen öğren. Kendi huyundan, Hakk'ın huyuna ulaş!
- "Bu siirde Mevlana miskin bir yerde oturup kalmamayı; çalışıp çabalamayı, uğraşıp bir kelime ile, dinamik olmayı tavsiye buyuruyor"

90. Ne ekmek ver, ne huzur ver, ne de uyku;ben yalnız seni istiyorum

Müstef'ilün, Müstef'ilün, Müstef'ilün, Müstef'ilün
(c.1, 33)

- Ey saki aşk şarabını fazlasıyla sun da, korku da kaybolsun, rica ve ümit de. Düşüncenin de boynunu vur! Onunla hiç bir ilgimiz kalmasın, zaten o nerede, biz neredeyiz?
- Ey aşkın susuzluğuna bizim gibi yüzbinlerce insanın feda olduğu üstün varlık, bana ne su ver, ne ekmek ver, ne huzur ver, ne uyku ver! Ben yalnız seni istiyorum.
- Bu gün senin misafirimim' *senin* aşkınla perişan olmuşum. Bu haber bütün şehre yayıldı her yer bu haberle doldu. Bugün mana şarabının içildiği gün;haydi geliniz.
- Demir kırıntıları mıkna-tisa doğru nasıl koşarlarsa, dünyanın bütün hayalleri, onun hayaline doğru koşmağa başladı.
- Dünya Tur dağına döndü. Her zerresi tecelliye mazhar olarak aydınlatmaya, başladı. Rüh da Hz. Müsa gibi tecellî karşısında aklını kaybetti, kendinden* geçti.
- Kalbine aşk ateşi düşen her varlık, aslına kavuşmak için çırpınmada, dönüp durmaktadır. Aslının aslı ile buluşmak için yokluk da apaşık el çırpmadadır.
- Her ot yeşermiş, güzel, hoş bir halde gülümsüyor. Her zerre; "Sabır sıkıntı'nın anahtarıdır!" "Şükür de Allah'tan razı olmanın anahtarıdır!" diye naralan atmaktadır.

91. Gönül sıfatı elde ettinse, gönül gibi ayaksız başsız gel!

Fa'latiin, Fa'ilatun, Fa'ilün
(c. I, 188)

- Eğer sen, öd ağacıysan buhurdana gel; seni damdan atarlarsa, kapıdan düş içeriye gir!
- Madem ki sen bir Yüsufsun, kuyuya atılmaktan, zindana sokulmaktan kurtulamazsın. Sen kahr zehrini şeker say!
- "Allahuekber" diyorsun, bu bir adettir, bu bir resmî söyleyişdir. Gönülder söyleyiş değildir. Eğer sen "Ekber" dediğin o büyükler büyüğünün kuluysan bu büyüklerle yakışır şekilde gel! Kendine çeki düzen ver!
- Köpekler de nasıl içer kızıl şarabı? Arslansan kızıl şarap gibi gel!
- Ne diye altın arıyorsun? Kendi bakırını altın et! Altın olmuyorsa gel o gümüş bedenliye!
- Zenginlerin gözleri kupkuru. Fakirlerin ise nemli. Ey aşık! Sen kupkuru değil, nemli de değil; iki şekle de bürünme de öyle gel!
- Melek sıfatlarına mahremsen, melek gibi erkeklikten de, dişilikten de mü nezze ol da öyle gel!
- Yolculukta gönül sıfatını elde ettinse, gönül gibi ayaksız gel, başsız gel!

92. Burada gizli birisi var, kendini yalnız sanma!

Müstef'ilün, Fe'ulün, Müstef'ilün, Fe'uliin
(c.1, 188)

- Burada gizli birisi var. Kendini yalnız sanma! Onun kulağı pek hassastır, keskindir. Sakın kötü sözler söyleme!
 - 0 peri senin gönlünün çeşmesine bağlampa kalmıştır. Senin bütün düşüncelerin, hayaline gelen her suret, her şekil hep o perinin eseridir; o periden gelmektedir.
 - Nerede çeşme varsa orası perilerin oturduğu yerdir, perilerin konağıdır. Oraya dikkatle, ihtiyatla gitmek gerek.
 - Senin bedeninde bulunan beş duygu çeşmesi akıp durdukça, bil ki; gönlünde gizlenen o peri bu beş çeşmeyi ayırmıştır, akıtmıştır.
 - Vehmetmek, tasavvurda bulunmak gibi beş tane de iç duygun varya, bil ki; her beş çeşme de, meraya doğru, yararlı olacağı yerlere doğru koşup durmadadır.
- "Eskilere göre insanı haricî muhitinden haberdar eden beş duygu vardır ki onlar da; görme, işitme, koklama, tatma, bilhassa elle sıcaklığı soğuluğu, sert yumuşaklığı anlama duygularıdır. bunlardan başka ayrıca beş tane de iç duygusu, batinî duygu vardır: Hayal, düşünce, vehme yani olanı, olmayanı anlayış, zihinde hıfzedeş ve inüşterek duygu. İnsan bu sonuncu duygu ile iç ve dış duygularını düzenler. (İbrahim Hakkî Hazretleri: *Mailfetiname*, Bulak basımı 1251, s. 204-205.)
- Her çeşmenin yüksekte bulunan iki su sarnıcı vardır. Elli tane de sulara yol veren su yolcusu bulunmaktadır. Gönlünü paslardan temizlersen, cilalarsan bütün bunlar, sana yüzlerini gösterirler.
- Çeşme başında edebe riayet etmezsen, sana perilerden zarar gelir. Çünkü Du çeşit periler, çok hassastır, serttir, pervasızdır.

93. Bize Hakk yolunda "biz"siz olarak bir yolculuk nasib oldu.

Mef'ulü, Mefa'ilün, Fe'ulün
(c.I, 128)

- Bize Hakk yolunda "biz"siz olarak bir yolculuk nasib oldu. 0 yolculukta "biz"siz olduğumuz için gönliimize bir ferahlık geldi.
- Daima bizden gizlenen o gerçek sevgili, o ay yüzlü güzeller güzeli, orada "biz"siz olarak yanağını yanağıma koydu.
- Biz o dostun gamı ile can verdik de onun gamı, bizi, bizden kurtardı, "biz"siz olarak doğurdu.
- Biz her zaman aralıksız şarap içmeden mest olanlarız. Biz daima "biz"siz olarak neçelenir, manevî zevkler duyarız.
- Siz sakın bizi yad etmeyin, buna lüzüm yok. Çünkü biz "biz"siz olduğumuzdan kendimiz rüzgar kesilmişiz de her yerde eser dururuz.
- Biz "biz"siz kalıyoruz da, her zaman sevinç içindeyiz, mutluyuz. Bu sebeple daima "biz"siz olalım, "biz"siz kalalım diyoruz.
- Kapıların hepsi de yüzümüze kapanmıştı. Biz, bizden kurtulunca, kapıların hepsi de açıldı.

94. Ey dertli zamanımda canımın rahatı olan Allahım!

Müfte'iliin, Fa'ilat, Müfte'iliin, Fa'ilat
(c.I, 207)

- Ey dertli zamanımda canımın rahatı! Ey yoksulluk açlığında rühumun hazinesi olan Allahım!
 - Vehmin elde edemediği, anlayışın ve aklın eremediği güzellikler senden canına ulaştığı için sen benim kıblem oldun.
 - Rabbim! Senin keremin ve lutfun sebebi ile ben aleme nazla bakarım.
 - Fanî olan devlet, zenginlik, varlık hiç beni aldatabilir mi?
 - Allahım! Bitmez, tükenmez cömertliğiyle bana hesapsız mülkler versen, ne kadar gizli hazinelerin varsa onları önüme koysan, ben candan secde ederek vücumu yerlere korum da derim ki:
 - "Ey Allahım! Benim için senin aşkın bütün bunların hepsinden daha değerlidir."

95. Onun aşk nağmelerinden yeryüzü coşmuş köpürmüştü.

Fa'ilatün, Pa'ilatiin, Fa'ilatiin, Fa'ilat
(c.I, 131)

- Onunla manen buluşmanın özlemi ateşi ile yandığım zaman, ben de Hz.Musa gibi, Tur Dağına gittim. Ne mutlu bana, ne mutlu!

- Orada eşi, benzeri olmayan bir padişah, bir sultanlar sultanı, rühları besleyen, pek latif, cana canlar katan bir güzeller güzeli gördüm.
- Tur Dağı da, sahra da, çöl de onun yüzünün nûruyla parıl parıl parlamadığı. Onun güzelliği her tarafı ebedî cennete çevirmişti.
- Onun aşk nağmesinden yeryüzü coşmuş köpürmüştü. Gök de ona kavuşma sevdasına kapılmış dönüp duruyordu.
- Akıl almaz yaratma gücüne sahip olan o padişahlar padişahı, yokluğa şöyler "aktı "Kün" ol verdi de yokluk canlandı, varlığa kavuştu.
- Lûtf ve ihsan gölgeleri üstünlük güneşi ile birleşince bütün birbirine olan unsurlar bir araya geldiler, birbirleri ile barıştılar.
- Böylece, aşkının olgunluğu, merhameti birbirine düşman olan zıtların dost olarak birleşmelerini sağladı.
- Fakat O, yarattıklarının varlıkları yok olunca da, bir tanesi yüz tane oldu. Orada var olan bana yok göründü, yok olan da var.
- Cana benziyen dünyanın ötesinde, onun sevdasına kapılmış, vefalı varlıkları gördüm; hepsi de tertemizdi, hepsi de safa içinde idiler.
- Her fidanın sırrı toprağın içinden baş kaldırı, yücelere boy atar. Mirac edenler, manen Hakk'ı bulanlar, duygulu ve imanlı kişiler yerlerde sürüklenmesinler, göklere çıksınlar diye bahçelere merdivenler kurmuşlardır.
- Kuşlar ve bülbüller dallara konmuşlar, bekçilik ederler. Bahçeye kimlerin gelip gittiğini gözetlerler. Çünkü bu bekçilerin maaşları Allah'ın hazinesinden verilmektedir.
- Şu ağaçların yaprakları dillere, dallarda sallanıp duran meyveleri de gönüllere benzerler. Gönüller yüz gösterince diller çözülür, sözler değeri.

96. Koşa koşa gelen bahar rüzgarı dünyayı güldürüyor.

Müstef'ilün, Pe'Olün, Müste'f'ilün, Fe'ülün (c.I, 196)

Sevgili bu gece uyuma!

Müfte'ilün, Müfte'ilün, Fa'latiin (c.I, 258)

- Anberler saçan saçlarını çöz, harekete getir! Süfîlerin canlarını raksa sok!
- Koşa koşa şarkılar söyleyerek gelen bahar rüzgarı dünyayı güldürür, körpe otları ayağa kaldırır. ,
- Ötelerden gelen bir haberci gibi her an bağıdan latif bir koku duyulur "Haydi dostlar uyanın!" diye sesler gelir.
- Bahçe içten içe kendi sırrını, kendinde bulunan gizli kuvveti sürükler yürür, gider, yol alır da sana der ki: "Ey insan! Sen de içten içe yol al. Sen sende gizli bulunanı bul, ona doğru yol al da canına can gelsin.
- Bahar rüzgarının okşaması ile gonca uyanır, açılır ve selviye süsenin sırrını söyler. Lale de boş durmaz, söğüt ağacı ile erguvana güzel günlerin müjdesini verir.
- Ey ay yüzlü güzel! Bir gece olsun Allah aşkıyla uyumazsan, geceyi ibadetle ihya edersen, sana sonsuzluk hazinesi yüzünü gösterir.
- Görünmez bir güneş, gayb aleminin güneşi geceleyin doğar da seni nûrlandırır, ısıtır tutiya yani manevî sürme gözlerindeki gaflet tozunu siler, gözlerini açar.
- Aklını başına al da bu gece inat et, başını yastığa koyma, yatma da saadetin, anevî mutluluğun sana ne ihsanlarda, lütuflarda bulunacağını gör!
- Allah gündüzü çalışıp kazanman, rızkını elde etmen için sana ihsan etti. Geceyi de aşk için, sevişmek için yarattı. Senin sevişmeni, sevgili ile buluşmanı kötü göz görmesin diye de geceyi karanlıklarla perdeledi.
- Halk gece olunca uykuya dalar uyur. Aşıklar ise bütün gece Allah'a" yalvarırlar, dua ederler, adeta onunla konuşurlar.
- Cenab-ı Hakk bir gece Davud(a.s.)'a şöyle buyurdu: "Kim bizi sevdiğini söyler, aşıklık davasına girer, sonra tutar bütün gece uyursa, onun sözü de yalandır, davası da yalandır!" Aşık olanın gözüne uyku girer mi?
- Çünkü aşık gönlünün derdini, çektiği acıları sevgilisine söylemek için yalnızlık ister, geceyi bekler, gecenin karanlığında gizlenir.
- Aşka susamış olan aşık uyusa bile pek az uyur. Susuz kişi derin uykuya dalabilir mi?
- O azıcık uyusa da rüyasında ya su görür, ya ırmak kenarında dolaşır, ya testî görür, yahut da saka (=sucu).
- Ona bütün gece ötelerden; Allah'dan ses gelir durur. Ey zavallı! Kalk da, geceyi bir ganîmet, Allah'ın bir lutfu olarak gör ve fırsattan yararlan!

97. Seni seven dostların sana yaptıkları iyilikler sana Hakk'ın bir iltifatıdır.

Me'ulü, Mefa'ilün, Fe'Oliin
(c.I, 123)

- 0 güzel padişahı, o güzellerin gözünü, çerağmı gördüm.
- 0 gönül dostunu, derdimi dert edinen o canı, o cana canlar katan cihanı gördüm.
- Akla akıl vereni, safaya safa bağışlayan aziz varlığı gördüm.
- Beni büyüleyen o güzeller güzelini gördüğüm için bedenimin her zerresi sevinmiş, neşelenmiş, "Allah'a şükürler olsun." diyordu. Bu görüşün verdiği manevi zevk ve heyecan anlatılamaz ki!
- Hz. Musa da ansızın ağaçtan gelen o nuru görünce sevinmişti de;
- "Artık onu araştırmadan kurtuldum. Allah bana lütfetti de aradığımı buldum." dedi.
- Hz. Musa ağaçtan gelen o göz kamaştırıcı nuru görünce, Cenab-ı Hakk; "Ya Müsa, yolculuğu bırak ve elindeki asayı at!" diye buyurdu.
- "Gazelde geçen Hz. Musa(a.s.)'ın kıssasında Taha Süresi, 20/10-27. ayetlere işaret vardır.
- Musa yalnız asayı atmadı. Gönlünde bulunan dünyaya ait bütün istekleri de attı. Akrabasını, sevdiklerini, en yakın dostlarını da gönünden çıkarıp attı.
- Sonra Müsa'ya; "Ayağına giydiğin nalınları da çıkar at!" emri geldi. Böylece ayağından çıkardığı bir çift nalınla beraber birçok güzellikleri, zevkleri olan dünya ile ahireti de, dolayısıyla yalnız dünyadaki süsleri, hoşlukları değil, ahirette vad edilen zevkleri de gönünden çıkardı. Çünkü;
- "Yunus Emre hazretleri:
- "Cennet cennet dedikleri birkaç evle birkaç huri isteyene ver anları bana seni gerek seni!" diye buyurmuştu. Alman mütefekkir Pichte (1762-1819) de: "Bu dünyada ve öteki dünyada "hedefleri, istekleri zevk olan insanlar çok bayağı insanlardır." diye yazmıştır.
- Gönül evine Cenab-ı Hakk'dan başkası sığmaz. Bu hususta peygamberlerin çok hassas davrandıklarını, kıskançlıklarını ancak gönül bilir.
- Hz. Müsa nura doğru yaklaşırken, Cenab-ı Hakk; "Ya Müsa! Elinde ne var?" diye buyurdu. Müsa da; "Yolculukta işimize yarayan asadır." diye cevap verdi.
- Cenab-ı Hakk buyurdu ki: "Ey Musa! Elindeki asayı at da Allah'ın şaşılacak işlerini gör!"
- Müsa asayı atınca, asa büyük bir yılan, bir ejderha oldu. Müsa da ejderhayı görünce korktu kaçtı.
- Cenab-ı Hakk; "Korkma! 0 yılanı eline al da onu tekrar asa haline getireyim." diye buyurdu.
- "Dayandığın, yardımına güvendiğin asayı yılan yaparak, sana düşman haline sokmuştum. Şimdi onu tut da tekrar asa haline gelsin, düşmanına karşı sana bir yardımcı olsun.
- Böylece seni seven, sıkıntılı zamanlarında sana yardım eden, iyilik seven vefalı dostların iyiliklerinin benim sana olan gizli bir lütfumdan ibaret olduğunu ve başkasından sana vefa gelmeyeceğini bilmeni, anlamamı istedim."
- Ele, ayağa bir dert verince, elin ayağın senin için bir yılan olur.
- Ey el! Bizden başkasının yardımını isteme! Ey ayak! En son gidilecek yerden başka yeri isteme!
- Bizim sana verdiğimiz zahmetlerden, sıkıntılardan kaçma, nereye gidersen git, her yerde bir zahmet, bir sıkıntı, bir dert vardır. Vardır ama o dert, o zah-met seni bir dermana ulaştırır.
- Bu dünyada hiçbir kimse yoktur ki, bir dertten kaçsın da; "Kurtuldum!" derken daha beterine uğramasın.
- Seni avlamak için bir tuzak kurmuşlardır. Oradaki yeme kapılma, yemden kaç; korku oradadır. Korkuyu sen akla bırak! Çünkü sevgi korku bilmez.
- Şems-i Tebrizî lütf buyurdu, fakat gidince lütfu da aldı beraberinde götürdü.

98. Ben canımın minneti altında kalmak istemiyorum.
Çünkü ben artık canla değil aşkla diriyim.

Müfte'ilün, Mefa'ilün, Müfte'ilim, Mefa'ilün
(c.I, 51)

- Babacığım, kendini üzüntüye kaptırmış, hayattan bezmiş, usanmışsan sevgilimizin yanına gel! Onun güzelliğini gör de can baharı seni canlandırsın, sana gençlik versin!
- Seher vakti esen rüzgar bana sevgilimin selamının kokusu ile beraber baharımın, bağımın, bahçemin, güllerimin, meyvelerimin kokusunu da getirdi.
- Güzelliğin, güzel yüzün verdiği mestlik acaip anlaşılamaz, anlatılamaz bir mestlik. Varlık, ama görülmemiş bir varlık. Sanki devlet, ikbal, güç, kuvvet;"Ne duruyorsunuz, haydi geliniz!" diye feryad edip durmada...
- Şeyh Sadi hazretleri bir şiirinde: Şarabın verdiği mestlik, sarhoşluk gece yarısına kadar sürer, ama güzel yüzlü bir sakînin verdiği

kıyamete kadar sürer, demiştir.

- Ben canımın minneti altında kalmak istemiyorum. Çünkü ben artık canla değil, aşk ile diriyim. Beni aşk yaşıyor. Sevgilimin de yanında bulunduğum için pek mutluyum, pek hoşum.
- Padişahlar padişahının yüzünü gördüğüm için kabıma sığamıyorum, pek mes'udum. Burası da pek güzel, pek hoş; ben artık bu saraydan başka bir yere gidemem.
- Gönlümüz neşe arıyor, manevî zevkler peşinde koşuyor. Aklımız ise boş yere düşüncelere daldığı için yıkılmış, kendinden geçmiş, harab olmuş bir halde; can şarabının kadehi de elimizde. Allah'ım bu hal ne hoş bir hal!
- Aşk peşinde koştuğumuz için akıl bize darıldı da gitmek istiyorsa gitsin, biz hiç üzülmeyiz. Sen ona de ki: "Ey akıl! Artık burada durma git!" Gündüz oldu ise varsın olsun. Ey gecesiz, gündüzsüz güzel! Sen gel! Başka şey istemiyoruz.

99. Senin güzel yüzünü görünce gül de, gül bahçesi de gülmeğe başladı.

Mefülü, MefS'îlün, Mef'ülü, Mefa'îlün
(c. I, 86)

- Senin güzel yüzünü görünce gül de, gül bahçesi de neşelendi, gülmeğe başladı. Ne olur, bizi de güldür, bizi de neşelendir! Seninle sütle şeker gibi kaynaşalım.
- Gökyüzü sana aşık olmuş, kul olmuştur da onun için kararsız bir halde dönüp, durmadadır. Kalpleri ölü gibi olan insanlar da senin güzelliğin ile dirildiler. Ey canımın canı, ey sevgili varlık! Sen ne kadar da güzelsin, ne kadar da hoşsun. Senin eşin, benzerin olamaz; sen çok yaşa, var ol!..
- Senin güzellik denizin birdenbire dalgalanır, coşarsa şu zavallı dünya incilerle dolar. Gökyüzü ise cennet haline gelir.
- Sen güzel yüzünü ne tarafa çevirirsen önünde güller biter. Dilerim ki ayağını bastığın topraklar altın olsun!..
- İnsanlık hali öfkeye kapılır da acı sözler söylersen, kötü laflar edersen söyle; çekinme! Çünkü senin cefan, safadır. Cevrin tamamıyla tatlıdır, tamamıyla tattır.
- Ya Rabbî! Sen sevgilime çok uyanık bir gönül ver, uzun sağlıklı bir ömür ihsan et; yücelikler lütf et, yüzlerce yıl yaşasın. Ona övünülecek nazlar ver de biz de o nazlarla övünelim.

100. İnsanı büyüleyen güzel yüzünü gösterince mihnet ordusu, keder ordusu bozguna uğrar.

Fe'ilatün, Fe'ilaîin, Fe'ilatün, Fe'ilün
(c.I, 167)

- Aşkınla perişan ettiğin, hasta ettiğin zavallının hatırını senden başka kim râr? Ey Hz. İsa gibi hastalara şifa veren, ölüleri diriltten sevgili; hasta hatırını sormak için gel!
- Gel de "Nasılsın?" diye bu hastanın başına elini koy! Onun suçunu aklına getirme, kinini unut!..
- Zaten o kaza ve kaderin cilvesine uğramış, bela güneşi onun başına kılıç vurmuş. Sen gel de onun başına ihsan gölgesi, rıza gölgesi düşür!
- O suçludur, kusurludur. Yüzlerce mihnete, yüzlerce eziyete layıktır ama, sana layık olan, sana yakışan şey, bağışlamaktır, keremde bulunmaktır, lütufta bulunmaktır.
- Aşk zevkini vererek, sevmeyi öğrenerek lütuflarda, ihsanlarda bulunduğu, yüzlerce manevî sütle, şekerle beslediğin şu gönüle, bunca lutuflardan, tatlılıklardan sonra, her nefesde her an cefa zehrini tattırma!
- Aşk hastalarına deva sensin, şifa sensin! Çünkü o insanı büyüleyen güzel yüzünü gösterince mihnet ordusu, keder ordusu bozguna uğrar, kaçır, gider.
- Bütün alem, bütün insanlar bir beden gibidir. Herkesin, herşeyin başı da, canı da sensin. Başsız olan kişi, başı gövdesinden ayrılan kimse, nasıl olur da diri kalır?

"Sadî hazretlerinin şu beyitleri de ibretle okunmağa değer:

Ademoğulları aynı vücudun uzuvları gibidir. Çünkü insanların hepsi aynı cevherden yaradışlardır. Hepsisi de ilahî emaneti taşımaktadırlar. Zaman bir uzva bir dert verirse öbür uzuvlar rahatsız olurlar. Eğer sen başka insanların denlerinden üzülmeyen, sana insan demek yakışmaz.

101. Ey bülbül! Senin sıcak ve sevgi ile dolu olan nefesin bahçe gelinlerinin gıdasıdır

Müfte'ilün, Müfte'ilün, Fa'ilün
(c. I, tercî' 8)

- Ey sarhoş bülbül! Allah aşkına güllerle dolup taştan gül bahçesini gör de, güzel sesini onların hepsine duyurabilmen için yüksek bir ağaç dalını kendine minber edin! Oraya çıkıp ötmeğe başla!
- Baharın şu birkaç gününü ganîmet say! Çünkü güller vefasızdır. Az bir zaman için açarlar, gülerler, etrafa hoş kokular yayarlar. Sonra çabucak çeker giderler.

" Yine Şeyh Sadî güllerin ömürlerinin az olduklarını anlatmak için şu güzel beyti söylemiş:

"İstedim ki gülün .ve lalenin karşısında şarap içeyim. Sürahiden kadehe şarabı dökünceye kadar bahar geçti gitti"

• Nasıl güllerin kokusu peri kızlarının gıdası ise, ey aşık bülbül! Senin sıcak sevgi ile dolu nefesin de bahçe gelinlerinin gıdasıdır. İşte bahar mevsimi geldi. Sen de ötmeğe başlayarak dostlarını yemeğe çağır!

• Ey gül bahçesinde dolaşan sevgili! Senin rûhunla benim rûhum arasında bir geçmiş bir macera vardı. Biz seninle orada tanışmıştık.

• Bugünkü görüşmemiz, sevişmemiz o eski tanışma yüzündendir. Sen onu unuttun, ama bu bir gerçek.

• Aklımızı başımıza alalım da yüzümüzden, bedenimizden ayrılmadan, toprak altına gömülmeden evvel birbirimizin yüzlerini görelim. Doya doya birbirimizi seyredelim, bu fırsatı kaçırmayalım.

102. Hacdan dönen hacılara hitap!

Meffilü, Fa'ilat, Mefa'ilü, Fa'ilat
(c.I, 199)

« Ey evini, barkını, çoluğunu, çocuğunu, yaşadığı şehri bırakıp kervanlarla uzun bir yolculuğu göze alan hacı! Allah evinin yolculuğundan hoş geldin!

• Kabeyi ziyaret etmek, Hz. Mustafa(s.a.v.)'in türbesine yüz sürmek için gündüzleri yarı aç, yarı susuz yollar aştın. Geceleri bile kararın yoktu.

• Hakk'ın kiblegahına yüzünü, göğsünü sürdün, Allah evine girdin. "Giren eman bulur, kurtulur." sırrına erdin.

"Allah evine giren kurtulur, eman bulur." Al-i İmran Süresi, 3/97.

• Bu tehlikelerle dolu hac yolunda nasıldınız; ne haldeydiniz? Bu yol tehlikelerle dolu bir yoldur. Allah bu yolda herkesi, her çeşit tehlikeden korusun.

• Sizler o mübarek yerlere kavuşmak mutluluğuna erdiniz. Orada hacıların "Lebbeyk!" sesleri ta arşa ulaşmada, gökyüzü uğultularla dolmada.

• Ey Merve'yi gören! Ey Safa tepesine çıkan hacı! Ne mutlu sana! Günahlarla, dedikodularla kirlenmiş olan bu fanî dudaklanmla nasıl olur da senin gözlerini öpebilirim? Bu sebeble ben canımla, rûhumla senin gözlerini öper, ayağına başımı korum.

Merve ve Safa Mekke'de Kabe'ye pek yakın olan iki küçük tepeye verilen ad. Hacılar ; Kabe'yi tavaf ettikten sonra bu iki tepe arasında hızlı olarak yedi defa gider, gelir. Buna say adı verilir. Mevlana'nın bu beyti *Kamus* sahibi Asım Efendi merhfımun şu beyitlerini hatıra getirdi;

"Ey sarban zimamı çek semt-i kuy-i yare
Bî-çare dilde zîra yer kalmadı karara
Azurde-pay olursa, cemmazın eylerim fers
Dîbace vü cebînim şevk ile rehğüzara."

(Ey deveci, sevgilinin köyüne doğru devenin yolunu çek! Çünkü zavallı gönlüme sabretmeye, beklemeye yer kalmadı. Eğer hac yolunda devenin ayağı incinirse sevine sevine yüzümü devenin ayak basacağı yere döşerim."

• Sen orada Allah'a misafir oldun. Allah misafirin azîz bir varlık olduğunu, ağırlanması gerektiğini vadetmiştir; "Hele birisi bize (yani Allah'a) misafir olursa elbette o daha iyi bir şekilde ağırlanacaktır." diye buyurmuştur.

• Benim canım hacıları meş'urü'l-harama, Mina'ya kadar götüren devenin ayaklarına toprak olsun!

"Meş'urü'l-haram hac vazifelerinin bir kısmının yapıldığı yerlere verilen ad. Mina'da, Arafat hacıların kurban kestikleri yer.

• Hacı hacdan dönüp gelmiş ama gönlü orada kalmış; can,' Kabe'nin halkasını tutmuş, beden ise burada dertlere düşmüş, perişan bir halde.

103. Çarşafa aşık olma! Renkli bir leşe canım deme!

Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c.I, 298)

• Güzellik perdesi, giizellik maskesi arkasında gizlenmiş çirkinlerden şikayetçiyim. Onlar güzel ay yüzlü görünürler ama iç yüzleri ile saman ateşidir. Fakat görünüşte ay ışığı gibi parlar dururlar.

• Deccal'in, kötü kişinin kuruntusu, savaşı içindedir. Abdalın, velînin rengi ise dışındadır. Onlar oldukları gibi görünürler. Hırsızların tuzakları içlerindedir. Padişahların remizleri, örtülü niyetleri sözlerindedir.

" Deccal kıyamet alameti olarak ahir zamanda ortaya çıkacağı haber verilen bir kişinin " Deccal çok yalan söyleyen, batılı hak olarak göstermeğe çalışan, ahlaksız bir kişi olar." ortaya çıkacak.

• Çarşafa aşık olma! Yani ruhların çarşafı gibi olan güzel fakat fanî bedenlere gönül verme! Onları güzel yaratani düşün! Onu sev, balçığa eşek sürme de, eşek gibi balçığa saplanıp kalma! Yani balçıktan yaratılmış olan bedene takılıp kalma!

- Köpeğe bile ekmek verirsen, önce koklar sonra yer! Sen köpek değilsin ya! Sen arslansın. Ekmek için bu kadar uğraşman, didinmen, kahrolmana değermi?
 - Sen parlak, ay yüzlü birisini görünce ona canım diyorsun. Halbuki o gölge bir varlıktır. Gezip dolaştığı, yeyip içtiği için canlı sanılan renkli bir leştir. Renkli bir leşe canım denir mi? Can nerede; renk nerede? Sen o leşi bırak da can ara! Can bul!
 - Sonbahar bağları, bahçeleri yağma etti. Onları meyvesiz, yapraksız perişan bir hale getirdi. Bu hale üzülme! Çünkü bahar padişahı geldi, kapıda. o çıplak dallan giydirecek, onlara yeşil renkli elbiseler armağan edecektir.
 - Yapraklara mektuplar, kitaplar gibi yeşil yazılar yazıldı. O yazıların ne ol duğunu, ne demek istediklerini kitabın aslını okuyanlardan sor, öğren!
- " Sadî hazretleri bir beytinde:
"Ağaçların yeşil yaprakları gönül gözleri açık olan kişiler için Allah'ın kudretini, büyüklüğünü, yaratma gücünü anlatan birer defter gibidir"

104. Ben aşk kervanı içinde sonsuzluğa doğru gece gündüz yol almadayım.

Fa'ilatün, Fa'latiin, Fa'ilün
(c.1, 302)

- Senin sevgine kapılmışım da gece gündüz kararsız kalmışım. Başımı ayaklarına koymuşum, sana secde etmişim. Gece gündüz ben başımı secdeden kaldırmam.
 - Ben geceyi gündüzü kendi haline bırakır mıyım? Onları da kendim gibi deli divane ederim. Onları da aşka düşürürüm.
 - Aşıkların canları da, gönülleri de kendilerini terk etti, koyup gitti. Şimdi onlar birer gölge varlık gibi cansız gönlüsüz ortada kaldılar. Ben de onun aşkı uğruna canımı da veriyorum, gönlümü de. Ben yok olmak istiyorum.
 - Ben gönlümün içinde gizleneni buluncaya kadar gece gündüz bir an bile başımı kaşımaya vakit bulamayacağım.
 - Senin aşkın mutribliğe, çalgı çalmaya başlayalı belki beni eline alır çalarsın ümidi ile ben gece gündüz şekilden şekile giriyorum. Bazen çeng oluyorum, bazen saz oluyorum.
 - Mızrabı güzel ellerinle sen vurduğun için feryadım, figanım gece gündüz göklere yükselmede, gök ehlini, melekleri ağlatmadadır.
 - Ey aşıklar kervanının yularını çeken! Ben başka yerde değilim, sizin elinizdeyim. Ben gece gündüz bu katarın içinde sonsuzluğa doğru yol almadayım.
 - Ey sevgilim! Ey canımın canı! Ben kendinden habersiz mest bir deve gibi gece gündüz senin aşk yükünü çekmedeyim. Senin yükünün altında ezilmekten pek mutluyum. Yalvarırım sana, bana daha çok yük yükle!
 - Ey gecenin de gündüzün de canı olan sevgili, benim de canımı aldın; beni cansız bıraktın. Tekrar canlanmak için gece gündüz hep seni bekliyorum, hep seni bekliyorum.
- " Aşık Ömer merhüm şu beyti söylemiş:
"Vermem sana çek benden elin, ey melekü'l-mevt!
Cananıma nezr eylediğim cana dokunma ey Azrail!"
(Benim canımı alma, benden elini çek. Çünkü ben canımı cananıma nezreyledim.)

105. Uykuya sesleniş

Mef'ulü, Mefa'ilün, Mefnlü, Mefa'ilün
(c.I, 291)

- Ey uyku! Senin canının hakkı için bu gece bize zahmet verme! Bu gece bize uğrama! Bizi çağırma! Allah aşkına bu gece bizden çok uzaklara git!
 - Ey uyku! Sen hangi toplantıya, hangi meclise gidersen o meclis dağılır, viran olur. Bu gece sakın bu meclise uçup gelme, bu meclisi perişan etme!
 - Biz bu gece bu mecliste O'nun yüzlere akseden güzelliği ile beslenmekteyiz. Ey göz! Bu gece güzel yüzlerde O'nun güzelliğini hayranlıkla seyre dalmışsın da uykusuz kaldığın için hiç üzülüyorsun, gam yemiyorsun.
 - "Karanlığı ile gelip bizi örten geceye yemin ederim ki Haşa ey uyku, git git de bu gece uyumayanların, geceyi ibadetle geçirenlerin Hakk aşkı ile dolu gönüllerinden yüzlerce armağanlar elde et!
- " Leyl Süresi, 92/1."
- Halk uykuya daldı ise, herkes uyudu ise ne gam; varsın uyusun. Allah'ıma harndolsun ki ey gönül dün gece de uyumadın ama bu gece sen dün geceden de betersin, dün geceden de daha uykusuzsun.
- « Ben ay ile aynı huysuyum. Uyumuyorum, sabaha kadar söz söylüyorum. Ey özlem duyanlara yakın olan dost! Bu gece gönül gözün açık, beni gör! Beni dinle!

- Ay benim şahidim oldu. Yıldızlar benim ordumdur. Ey ay! Sen bu gece yıldızların yağdırdığı oklara karşı siper ol!

106. Gece gelince gayb aleminin güneşi doğar.

Müfte'ilün, Müfte'ilün, Fa'ilat
(c.I, 258)

- Ey ay yüzlü sevgili! Bir gece olsun uyumazsan, gönlünü tamamıyla candan O' na verirsen, sana ölümsüzlük hazinesi görünür.
- Akşam olup da dünyayı aydınlatan güneş battıktan sonra gece gelince gayb nurunun güneşi doğar da gönülleri aydınlatır, gözleri nurlandırır. Bedenleri manen ısıtır.
- sevgili bu gece kendini zorla da, uyumak için yastığa başını koyma! Yatma da saadetin lutuflarını ihsanlarını gör!
- Bütiin manevî güzelliklerin, ihsanların kendilerini gösterdikleri zaman gece vaktidir. Uyuyan bu güzellikleri göremez. Aklını başına al! Sen de bu gece uyuma!
- İmran oğlu Müsa Allah'ın nûrunu geceleyin gördü. Geceleyin o ağaca doğru gitti de "Gel!" sesini duymadı mı? '
- Hz. Musa geceleyin on yıllık yoldan daha fazla yol aldı da baştan başa nurlara gark olmuş bir ağaç gördü.
- Hz. Ahmed (s.a.v.) de Mi'rac'a geceleyin çıkmadı mı? Burak o büyük peygamberi geceleyin göklerin ötesine götürmedi mi?
- İnsanlar gündüz rızık peşinde koşarlar, didinir dururlar. Gece ise sevgili ile buluşma zamanıdır, aşk zamanıdır. Bu yüzdendir ki aşığın kem gözden korumak ve sevgili ile buluşmasını gizlemek için, gece, karanlığı ile her tarafı kaplar, perdeler gerer.
- Gece gelince insanlar dinlenmek için yataklarına girerler, kendilerini uykunun kucağına bırakırlar, uyurlar. Fakat aşıklar gece uyumazlar. Cenab-ı Hakk'la onların işleri vardır. Onlar manen Hak'la buluşurlar, konuşurlar.
- Cenab-ı Hakk Davud(a.s.)'a buyurdu ki: "Ey Davud! Bizi sevdiğini iddia eden kişi;
- Yatağa girip bütün gece uyursa, onun sevgi iddiası yalandır."
- Aşık olan gece uyur mu? Buna imkan var mı? Hem aşık olmak, hem de uyumak hiç görülmemiştir.
- Çünkü aşık içinin yanışını, derdini söylemek için sevgili ile yapayalnız kalmayı ister.
- Bütün geceler Cenab-ı Hakk'dan şöyle hitaplar, sesler gelip durmada. "Ey kulum! Herkes uykuya daldı, kalk! Seninle manen buluşalım. Bu fırsatı kaçırma! Bu fırsat her zaman ele geçmez.
- Öldüğün zaman bu can bedenden ayrılınca, bu gecelere çok hasret çekersin, özlem duyarsın."

107. O, öyle üstün bir varlıktır ki, çürümüş gitmiş ölüye bile can verir.

Müfte'iliin, Müfte'iliin, Fa'ilat
(c.I, 259)

- O büyük padişaha, eşsiz, tatlı varlığa, o çok güzel inci tanesine yakın olmaya çalış! O'nu gönlüne al, gönlüne yerleştir!
- O eşi benzeri olmayan, nurlu yüzlü, deniz gönüllü sevgiliye git!
- O, öyle güçlü, öyle üstün bir varlıktır ki, çürümüş gitmiş ölüye bile can verir. Kendisine yabancı olanları bile gönlünü sevgiye düşürür.
- Her dikenin eteğini güllerle doldurur. Deli, divane olmuş kişiye akıl, fikir ihsan eder.
- İki günlük çocuğun aklına bile; akıllı, fikirli, yaşlı kişilerin gönüllerine bile getirmedikleri düşünceleri bağışlar.
- Ben onun aşkı ile kendimden geçmişim, mestim; aklım, fikrim dağılıp gitmiş. Yoksa O'nun büyüklüğü, O'nun üstünlüğü, O'nun yaratma gücü, san'atı hakkında çok güzel şeyler söyledim.

108. Sen Allah'ın varlığı önünde bir yoktan ibaretsin.

Müfte'iliin, Müfte'ilün, Fa'ilat
(c.I, 260)

- Sayısız yıldızları bağrına basmış olan gökyyüzü, hudutsuz ve çok büyük olduğu halde Allah'ın kudreti etrafında bir değirmen taşı gibi döner durur.
- Ey can! Sen de böyle bir Kabe'nin etrafında dön! Ey dilenci; sen de nimetli lerle dolup taşan böyle bir sofranın etrafında dolaş!
- Kainatı yoktan yaratan Allah'ın aşkı ile mest oldun! Artık elin ayağın bir işe yaramaz. Bu yüzden sen onun aşk meydanında elsiz, ayaksız top gibi yuvarlan!

- Etten, kemikten bir yığın, bir gölge varlık olan beden değil de gönlün; dönen dolaşan bir kişi, dünyanın canı olur; gönüller kapan bir güzel haline gelir.
- Baştan başa gönül kesilen, gerçekten aşık olan kişi pervane olur da aşk mumlarının etrafında döner durur.
- Çünkü onun maddî varlığı, bedeni balıktan yaratılmıştır ama, gönlü ateştir, alevlidir. Her cins kendi cinsine meyleder.
- Her yıldız göğün etrafında döner. Çünkü cins cinsi ile anlaşır, onunla safa bulur, huzura kavuşur.
- Mıknatıs nasıl demiri çekerse, benlikten kurtulan, yok olan kişi de yokluğa kapılır, yokluğun çevresinde döner, dolaşır.
- Ey zavallı insan! Senin varlığın Hakk'ın varlığı önünde yoktur. Yoktan ibarettir. Sen var gibi görünen bir yoksun. İşte bu hakikati anlarsan şaşılıktan kurtulursun.

109. Bizim gönül kuşlarımızın dilinden anlayacak bir kulak bulunsaydı

Fe'ülün, Fe'Olün, Fe'ul (c.I, 239)

- Aşk ovamızın ucu bucağı yok! Gönlümüzün, canımızın da durup dinleymesini imkansız!
- Dünyada sayılamayacak kadar şekiller, süretler belirdi. Acaba bunların içinde hangisi bizim?
- Aşk yolunda yürürken bizim meydanımıza doğru yuvarlana yuvarlana gelen bir kesik baş görürsen, o baş aşk şehidinin başı olduğu için...
- Sen sırlarımızı, aşkımızın sırlarını ondan sor! Çünkü gizli gönül sırlarını, gönül maceralarını ancak ondan duyabilirsin.
- Ne olurdu bizim gönül kuşlarımızın dilinden anlayacak bir kulak bulunsaydı!
- Ne söyleyeyim, ne bileyim? Bu hikaye çok uzundur. Ne anlatılabilir, ne de sonu gelir; buna imkan yok.
- Nasıl anlatabilirim ki, her an perişanlığım daha da artıyor, daha da fazla perişan oluyorum.

110. Gönle yabancı olan, gönlün dilinden anlamayan, bu kafir bedene ne oldu?

Müfte'ilün, Müfte'ilün, Pa'ilat (c. I, 256)

- Her şeyi sen lütfedersin. Şıraya da, kadehe de, meyhaneye de zevki neş'eyi sen verirsin.
- Nergis gibi mahmur olan, gözleri mest edersin. Sonra o inci tanesi gibi olan güzeli onun önüne çeker, getirirsin.
- Senin büyüklüğünden, senin gücünden başka kim şu deli divane gönle sabır Yerebilir; kararlı kılar, karar bağışlar?
- Ey sakî! Gönle yabancı olan, gönlün dilinden anlamayan, şu kafir bedeni Mansur şarabı ile mest et de yola getir!
- Arslan gibi güçlü kuvvetli olan şaraba ne oldu ki. böyle bir şeytanî, kafir bedeni yola getiremiyor, ondan korkuyor?
- Akli başında olan yüzlerce gönlü mest ederek yola getirdiği halde, bu şeytan beden karşısında şarabın gönlüne neden korku düştü?

111. Dünyada kaza ve kader tarafından yaralanmayan kimse yoktur!

Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c.I, 178)

- Sen hiç aklına kaza ve kaderi getirmiyordun. Bunlardan gaflette idin. Fakat ne yazık ki kaza ve kader silahlarından yaralandın.
- Sonunda böyle ansızın ne oldu? Başına ne geldi? İşte kaza ve kaderin işi hep böyledir.
- Sen dünyada daima gülen, kaza ve kader dikeninden yaralanmayan, ağlamayan bir gül gördün mü?
- Dünyada kaza ve kaderin eline düşmeyen, onun mahbusu olmayan, kaza ve kader tarafından yaralanmayan daima parlayan bir baht yoktur!
- " Şeyh Sadî hazretlerinin şu beyti Mevlana hazretlerinin beytinin açıklanması gibi:
- "Bu dünyada herkes kendi durumuna göre bir mihnete tutulmuştur. Hiç kimseye dört başı mur olma, mutluluk beratı verilmemiştir."
- Hiç kimse hırsızlamaca bir günlük zevki tatmamıştır ki sonunda kaza ve kader onu kaza darağacına asmasın.
- Kaza ve kaderin oyunlarına karşı hiç kimsenin hilesi fayda etmez.
- Haberleri olmadan dostlar başımıza gelecek kaza ve kadere hizmet ederler Kaza ve kadere canlarını feda ederler.
- Ceviz kındı; can gibi olan içi gitti, kaza ve kaderin ambarında helvalara karıştı.

112. Ey ayağıma batan gam dikenlerini çıkaran, beni zorluklardan,
sıkıntılardan kurtaran aziz varlık!

Fa'latiin, Fa'latün, Fa'ilat
(c. I, 177)

- Ey benim gönlümde sırlardan bahseden! Ey yarattığı kullarına sahip çıkan! Onlara işler, vazifeler hazırlayan!
- Ey hayali ile dertli gönüllere dert ortağı olan! Onları neşelendiren! Ey güzelliği ile gül bahçelerini güzelleştiren, renklendiren! Gülleri güldüren, onlara kokular veren, çeşitli renkler bağışlayan!
- Ey neş'eler dağıtan cömert el! Ey defalarca bu miskin elinden tutan merhametli varlık!
- Ey eli inci denizine benzeyen aziz varlık! Ey ayağıma batan gam dikenlerini çıkaran! Beni zorluklardan, sıkıntılardan kurtaran!
- İki dünyada sana karşı nedir? O'nun hadsiz, hesapsız, sonsuz ambarlarından düşmüş bir tek buğday tanesi.
- Dünyayı besleyip, yetiştiren lütuf güneşi, her zerreye, her şeye lütuflarda bulunmuştur. Yalnız kuşlara, kelebeklere, balıklara güzel renkler bağışlamamış. yılanlara bile süslü gömlekler giydirmiştir.

113. Aşıklar ve akıllılar!

Fa'latün, Fa'latün, Fa'ilat
(c.I, 172)

- Aşıkların arasına, akıllı biri gelmesin. Bilhassa bizim gönül verdiğimiz o güzelin aşıklarından uzak dursun!
- Akıllılar, aşıklardan uzak olsun. Külhan kokusu, seher vaktinde esen sabah rüzgarından uzaklara gitsin.
- Eğer aramıza akıllı bir kişi gelmek isterse, onu bırakmayın, ona yol vermeyin. Ama bir aşık gelirse, ona hoş geldin, safalar getirdin deyin, yüzlerce merhabalar edin!
- Aşıklar meclisi, bağışlayış meclisidir. Pek tutumlu olan akla uyup, aşkıta cimrilik etmek vebale girmektir.
- Akıl nürundan aşk utanır. Genç yaşta ihtiyar olmak kötü bir haldir.
- Ey aşık! Vakit geçirmeden aşıklar evine dön gel! Çünkü aşksız ömür geçirmek, ömrü heba etmek, boş yere harcamaktır.

114. Sen bu dünyada pek garibsin, pek garibsin, söyle sen nerelisin?

Fa'latiin, Fa'latiin, Fa'ilat
(c.I, 170)

- Ey anlayışlı, hoş arif! Ey kamil insan! Sen hemen bizi bırakıp gidem Sen bugün akşama kadar bizimsin bizim!
- Bugün akşam karanlığı basıncaya kadar mana sofrasında iştetimiz var, neşemiz var, zevkimiz var. Ey tertemiz kalbli Hakk aşıkları! Ey dostlar! Buyurun sofraya, buyurun!
- Ey her sema'ın canının canı! Sen ay yüzlüsün, ay yüzlüsün, ay yüzlü!
- Ömür vefasız; durmadan geçip gitmede. Sen, sen de bir ömürsün. Ancak bizi bırakıp giden vefasız ömür değilsin. Sen vefalı ömürsün, vefalı ömürsün!
- Sen bu dünyada pek garipsin, pek garipsin, pek garip! Söyle sen nerelisin? Nerelisin, nereli?

"Niyazî-i Mısırî hazretlerinin

"Ey garib bülbül diyarın kandedir?

Bir haber ver gülzarın kandedir?

Sen bu ilde kimseye yar olmadın?

Var senin elbette yarin kandedir?"şiiri hatıra geldi

- Sen kiminle berabersin? En yakın dostun kimdir? Anladım, anladım. Sen Allah'la berabersin, Allah'la berabersin, Allah'la beraber!

Hız.Mevlana bir *Mesnevî* beytinde aynen şöyle buyunır:

" Sonunda şunu bildin ,şunu anladın ki; Biz sadece şu görünen bedenden ibaret değiliz. beden ötesinde Allah ile beraber yaşıyoruz."

- Ey büyük ve eşsiz ressamın yaptığı resimlerin en güzeli, ey seçilmiş resim' Sen seni yapandan nasıl ayrı kalırsın, nasıl ayrı kalırsın, nasıl ayrı!

- Anladım, anladım. Herkese yabancısın. Hiç kimse ile dost olamuyorsun.Yalnız onun verdiği dertle arkadaşsın, O'nun verdiği gamla dostsun! O'nun gamı ile dostsun! O'nun gamı ile dost!

115. Can mana helvası yediği zaman göklere, ötelere; arşa yükselir.

Mefa'ilün, Fa'ilat, Mefa'ilün, Fa'ilün
(c. I, 225)

- Allah süfler için mana helvası hazırlatmış, süfler de halka halinde sofraya oturmuşlar.
- O kazandan alınan bir lokma helva ile binlerce kişiye gökyüzünde sofralar kurulur.
- Padişahlar padişahından Hakk aşıklarına helva ikram ediliyor. diye göklere bir gürültü düşer, doğuya da, batıya da tatlı sıcak bir uğultu yayılır.
- "Melekler gökyüzünde helva pişirdiler." diye mutfaktan elçiler gelir.
- Beden helva yiyince abdesthaneye gider. Fakat can helva yediği zaman göklere, ötelere gider, arşa yükselir.
- Ey can! Sen rana helvası pişirilen gönül kazanının çevresinde başını ayak yapda, gece gibi dön dolaş, dolaş da ağzın helva ile dolsun.

116. 0 kapısından kovarsa, beni tertemiz hale sokar, manevî kirlilerden arındırır.

Müfte'ilün, Müfte'iliin, Müfte'ilün, Müfte'ilün
(c.I, 266)

- Birden bire esip gelen riizgar uyumu dağıttı. Onun ılıkılığı geçen zamanın güzelliğini hatırlattı.
- Ey bakışları içime işleyen, ruhumu hedef alan ceylan! Ey tatlı sözleri gön-' şerefler veren, beni yücelten ay yüzlü sevgili!
- 0 eşi bulunmaz dilber, beni özleyişlere düşürdü. Bana anlatılmaz zevkler verdi. Beni güldürdü, sevindirdi, cömertlikleri ile beni fakirin fakiri yaptı. 0 ihsan sahibi, 0 üstün varlık yaptığı iyiliklerle beni minnet altında bıraktı, beni teşekküre mecbur etti.
- Kapısından kovarsa, beni tertemiz bir hale sokar. Manevî kirliliklerden arındırır. Kendini bana göstermek lütfunda bulunursa heyecandan yok olurum. Benden uzaklaşırsa beni ihtiyarlatır, kocaltır. Bunlara rağmen buluşacağımız güne kadar Allah ona sağlık ihsan etsin!
- Bana ikramda bulundu. Bayramının kurbanı olmam için beni ok yağmuruna tuttu. Aslında benim derdim de, hastalığım da o oklardadır. Ilacım da, şifam da o oklardadır.
- Ey karanlık geceleri aydınlatan, nürlandırın ay! Ey başların tacı! Sen doğudan doğup göründün de gecem kuşluk vaktine döndü, ışığı ile göz kamaştırıyor.
- Senin doğuşun azab içinde olan rühum için bir kurtuluş, bir murada eriş oldu. Nürların uykuları, sersemlikleri dağıttı. Ey dostlar! Bu mutlu zamandan yararlanmak için gevşek davranmayın, acele edin!
- Ey gözüm! Onu gördüğün zaman kamaşır da göz kapaklarını kaparsan haline şükret! Ona bakabilsen onu darıltırsın da kaçır, görünmez olur.
- Ey aşık! Sen bu aşk derdinden kurtulma, eziyetler çek, ağla, sızlan, kıvrın dur! Gökte yanarak kayan yıldızlar gibi sen de aşk semasında yok ol, sön!
- Ey gören fakat görünmeyen! Gözden uyku kaçtı. Geceleyin yola düşmek için gönlüm esirlikten kurtuldu. Haydi bu kederlerle, gamlarla dolu olan bu alemin bırakın da, bu alemin ötesine doğru yola düşün!

117. Hz. Adem bir yılan yüzünden cennetten kurtuldu.
Sen bu dünyada insan şeklinde yılanlarla yaşıyorsun!

Mefa'iliin, Fe'latiin, Mefa'iliin, Fe'ilün
(215)

- Ben nereden geldim, bu cihanın gamı, neş'esi nereden geldi? Ben nerede-? Yağmur ve oluk düşüncesi nerede, yani aklımın bu dünyaya ait işlere tıkalı kalması nerede? Bunlarla benim ne ilgim vardır?
- Niçin ben asıl alemime; kendi dünyama dönmeyeyim? Burada benim ne işim var var? Gönül nerelidir? Neredendir? Şu toprak seyrine dalmak neredendir, nedir; düşünmüyor musun?
- Sen dört kanatlı bir kuşsun! İstersen ta göklere kadar uçar gidersin. Sen nereden geldin? Bunu hiç aklına getirmiyor musun? Ötelere gitmek, göklere divan kurmak, göklere yücelmek elinde iken sen evin damına çıkmak için merdiven telaşına kapılmışsın.
- Gökyüzünden binlerce naralar geliyor. Susuyorsun. Bu sesler bu feryatlar nerden geliyor diye aramıyorsun? Kulağındaki gaflet pamuğu bu sesleri sana duyurmuyor.
- Hz. Adem bir yılan yüzünden cennetten kovuldu. Sen bu dünyada insan şeklinde yılanlar, akrepler içinde kalmışsın, onlarla beraber yaşıyorsun. Sana kurtuluş nerede? Aman nerede?
- Ömrünün, yaşayışının ölümle sona ereceğini sanma! Bedenin ölür ama, sende bulunan gerçek ben, ilahî emanet ölmez. Çünkü sen Hakk'ın sıfatlarında yaratılmışsın. Allah'a ne son vardır, ne de sınıır.
- Ecel, kafesi kırar ama kuşu incitmez. Ecel nerede, ebedî kuşun kanadı nerede?

18. Sen yüzünü gösterince cansız sandığımız varhklar canlanır!

Fa'latiin, Fa'latün, Fa'ilat
(c.I, 171)

- 0 gül renkli yüzünü gösterince, cansız sandığınız varlıklar canlanırlar. Taşlar, kayalar bile neşelenirler de, dönmeğe, oynamaya başlarlar.
- Hakk aşıklarının hatırı için bir kere daha örtüden başını çıkar, yüzünü göster!
- Göster de benliği şaşırsın, yolunu kaybetsin. Akli başında olan kişi de, hünerini, marifetini kırsın, döksün!
- Senin güzel hayalin ayna gibi suya aksedince, su gevher olsun, ateş de yakma adetini terk etsin!
- Senin güzelliğin olduktan sonra "ay"a yüz çevirmem, onu istemem! Salkım gibi gökyüzünden sarkıp duran iki üç hafif kandil benim ne işime yarar!
- Senin güzel nurlu yüzün varken kirlerle, paslarla dolu olan gökyüzüne ben nasıl ayna diyebilirim!
- Bir nefes ettin, üfürdün de, kötülüklerle dolu sıkıntılı ruhlara daracak gelen şu köhne dünyayı güzelleştirdin, yeniden meydana getirdin, bize sevdirdin.

119. Senin nürunda ben zaman zaman Mustafa(s.a.v.)'in nurunu görüyorum.

Müstefilün, Fe'ülün, Müstefilün, Fe'ulün
(c.I, 190)

- Ebedîlik şarabını getiriyorsun ama, sen olmadıktan sonra, o benim ne işime yarar? Onun bir kadehi bile sensiz boğazımdan geçmez.
- Çalgıcı, elinden kadehi bırak da feryada figana başla! Sevgili, eşsiz olan o baha biçilmez güzelliğe, bir baha biç! 0 güzelliğin değeri nedir?
- Gönlüne afet kesilen o güzele, seni bağlayan aşk zincirine,büyüleyen o gözlere, o büyücüye bir daha biç!
- Tekrar gel; o kadehi bir daha sun, sun da işimiz tam olsun; işler yolunda in. Eski vefana yeniden dön, tekrar vefalı ol! Bu defa başka türlü bir vefa göster!
- Mayası bozuk şeytan bile senin lütfunla melekleşir. Temizlik, doğruluk diyarına senin bayrağın çekilmiştir.
- Ey eşsiz varlık! Seçilmiş güzel! Senin nürun göklere ulaştı, gökleri geçti.sein nürunda ben zaman zaman Mustafa(s.a.v.)'in nürunu görüyorum.
- Aşk yolu bağlanınca elimdeki kazancım, varım, yoğum bir "ah"tan ibaret oldu. Kehribara benzeyen aşka karşı dağ bile bir saman çöpüne döndü.

120. Kader terzisi!

Mefa'liin, Fe'latiin, Mefa'ilün, Fa'iliin
(c.1, 216)

- Yann olsun da, ben uzun kaftanımı giyerek ve yanıma da binlerce arşın "sevda" alarak aşıklar terzisinin dükkanına gideyim.
- O öyle bir usta terzidir ki, yaptığı elbise ile seni senden ayırır, başka bir kışı ıpar. Oraya Yezid olarak girersin, Zeyd olarak çıkarsın.
- Sen birisine tam manasıyla gönül verdin de ona bağlandın mı, o görünmez makasıyla "İnin oradan!" emriyle o dostluğu keser, seni ondan ayırır.
- "Bakara SOresi. 2/38."
- Deli gönlün halden hale girişi gibi, onun değişmesine yani bir araya getirişine, sökülüşüne, dağılışına, perişan edilişine şaştım kaldım. 0 dilediğini sağlamlaştırr, dilediğini söker atar.
- Gönül toprakla dolu tahta bir kap, bir teneke. 0 da gönlün mühendisi. 0 toprağa ne şekiller verir! Neler çizer! Ne rakamlar döker! Ne hakikatler yazar.ne adlar kaydeder!
- Seni sayı gibi alır, bir başkasına çarpar. Bu çarpıştan ne sonuçlar meydana gelir!
- Çarpmayı gördün ya, şimdi de pay edişi seyret! Denize bak nasıl dalgalar bağışlamada!

121. Ben onun güverciniyim, beni kovsa bile evinin damının çevresinde uçarım.

Mefa'liin, Fe'latün, Mefa'liin, Fe'ilün
(c.I, 226)

- Sevgili beni bırakıp gitti. Ondan armağan olarak bana "ah"lar ve sapsarı olmuş bir yüz, yaşlarla dolu iki göz kaldı.
- Cenab-ı Hakk da beni can aleminden sürüp çıkardı, dünyaya sürgün etti. Ama ona; "Neden beni o alemden bu aleme sürdün?" diyebilir miyim? Haddime mi düşmüş.

- Ezelde Cenab-ı Hakk: "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" diye sorduğu zaman biz, "Evet!" demedik mi? İlahî aşka düşerek bu Evet!" dememize aşk şahit olduğu içindir ki aşta yüz binlerce bela vardır.
- Başa gelen bela inci gibidir. İnci elde etmek seni sevindirir, kuvvetlendirir. daha da tez canlı eder. Hele onun denizden gelen, o denizin bulunmaz incisi, essiz incisi olursa, ne hale gelirsın, onu sen düşün!
- Ben onun güverciniyim. Beni kovsa bile evinin damının çevresinden başka nereye uçabilirim?
- O 'nun gölgesine sığındım da dünyaları aydınlatan güneş oldum. Devlet kuşunun gölgesi kimin başına düşerse, o padişah olur.
- Yeter artık, sözü bırak da duaya başla! Hz. İsa bile dördüncü kat göğe dua ile uçtu.

122. Yamalı hırka giymekle insan derviş olmaz!

Müstef'ilün, Müstef'ilün, Müstef'ilün, Müstefiliin
(c. I, 15)

- Ey bizim canımızı tatlılaştıran, bize bizi sevdiren, kendinde olanı, kendini neni kendinden geçir, kendine yabancı kıl! Kendinden geçeni kendine ! Şu dervişe, şu yoksula da bir şey ver!
- Aşıkları şereflendir! Ufukları nûrunla aydınlat! Herkesin ilaç sandığı tiryakı, nefsanî arzuları zehir haline getir! Şu dervişe de bir şey ver!
- Ay gibi nurlu ve güzel yüzünle, tesirli gözlerinle seni sevenlere bakmak lutfunda bulun! Bizi kendine yol arkadaşı edin! Şu dervişe de bir şey ver!
- Dervişliğin nişanesi, belirtisi nedir? Herkese elinden geldiği kadar iyiliklerde bulunan, yardımcı olan, etrafa inciler saçan cömert kişi; tatlı dilli olup kimseyi incitmeyen, değerli sözler söyleyen seçkin insan dervîştir. Yoksa herkesi aldatmak için yüz parçadan dikilmiş yamalı hırka giyen kişi dervîş dir. Sen şu dervîşe, yoksula birşeyler ver

Şeyh Sadî Hazretleri:

"Tarikat, dervîşlik insanlara hizmet etmekten, yararlı olmaktan başka bir şey değil. Tesbih çekmekle, namaz kılmakla, hırka giymekle insan dervîş olmaz." diye buyurmuştur

•Ey aziz varlık! Acılar seninle tatlılaşır. Küfür senin yüzünden din olur, dikende; nesrin, ağustos gülü haline gelir. Sen bu dervîşe bir şeyler ver!63

Eski şairlerden birisi:

"Senin güzel yüzünü yüz yaşındaki rahip görürse; "Ben Allah'a inanırdım!" der. Sağını, zünnarını ateşe atar." demiştir.

- Ey benim canım, sevgilim, küfrüm, imanım, padişahlarımin padişahı! Şu dervîşe, yoksula bir şey ver!
- Fanî olan bedene, maddî güzelliğe gönül verdiği için bir türlü huzur bulamayan, hüznler içinde kalan kişi! Bedenle uğraşıp durma, bedene bakma! Şu dervîşe, yoksula bir şey ver!
- Ey benim mum gibi nûrlar saçan, karanlığı aydınlatan sevgilim! Ben bugün birşey yapacağım. Senin alevinin etrafında pervane gibi dolaşacağım ve senin aşk ateşine canımı vereceğim. Sen şu dervîşe, şu yoksula bir şey ver!

123. Aşkın içi, özü anlatılacak, açıklanacak bir şey değildir!

Fa'latiin, pa'ilatün, Fa'ilat
(c.I, 264)

- Öyle bir sevgilim var ki, sevgisi içimi yakıyor, kavuruyor. İstiyorum o, benim yiüzümü ayakları altına alsın, gözlerimin üstünde yürüsün! Başka bir yerde yürümesin!
- O benim her şeyimdir. O benim ekmeğimdir, suyumdur, havamdır. Ama bütün bunlar da onunla beraber bulunduğumuz günün içinde gizlenmiştir. Bu yüzdendir ki rızkim, gıdam onunla bulunduğum gündür. Asıl benim günüm de o gündür. O gün ne hoştur! Onun gıdası da ne hoştur!
- O bizi yok edip giderse ne olur? Allah'a yemin ederim ki, onun beni yok etmesine razıyım. Allah dilediğini yapar!
- Onun dikenî güllere sermayedir. Hakîkatî bizden gizleyen perdeleri açmakta lütuflar, ihsanlar sahibidir.
- Her ne söylediyse, ne duyduysan, onların hepsi de kabuk gibidir, manasız sözlerdir. Çünkü aşkın içi, özü açıklanacak, anlatılacak bir şey değildir!
- Hakîkatî hissedenden, tecellîlere mazhar olan özlü kişi deriye, kabuğa bakarmı?

124. Onun can alışı, bedenimin bütün zerrelerini mest eder.

Fe'latiin, Fe'ilatün, Fe'latiin, Fe'ilün
(c. I, 263)

- Sevgili şeker gibi tatlı bir gülüşle, canımı alırsa ben aşk şehidi olurum da, Allah benim gönlümü ebedî olarak ona kavuşturur.

- Canımı o alırsa üzölmek şöyle dursun, işte o zaman neşelenirim. İşte o zaman canım gülmeğe başlar. Onun can alışı bedenimin bütün zerrelerini mest . Her tarafım manevî bir zevk içinde, mutlu bir halde ölümlü karşılar.
- Ölüm haberi ile bedenimde bulunan her zerrenin özü, onun lütfu ile mest olurda; "Sevgilim ne kadar da güzel, ne kadar da üstün bir varlıktır!" diye oynamaya başlarlar.
- İçinde bulundukları o mutlu güne seslenirler de; "Ey gün, sen ne hoş bir ömrün uzun olsun!" derler. Benim bu ölüm günüm, sevgili ile buluşma günüdür. Eğlence günüdür, şarap içme günüdür. Çeşitli nimetleri yeme günü, şikayetlerden kurtulup, Allah'dan razı olma günüdür.
- Allah küpe benzeyen bedenimi aşk şarabı ile yoğurdu. Rabbim bana lütuf da bulundu. Benim hakkımda ne de güzel bir takdirde bulunmuş; takdiri ne güzel çıktı!
- Ben öyle tesirli bir aşk şarabı içtim ki, dünya küpüne sığamıyorum. Dokuz gök bile benim köpüğüm, benim coşkunluğuma dayanamaz.

125. Aşk şarabı!

Mefülü, Fa'liin, Mef'Olü, Fa'lün
(c.I, 265)

- Herkesin istediği, can da derman da onda olan aşk şarabının özlemini ne zamana kadar çekeceğiz? Ey sakî! Kalk, özlemini çektiğimiz o şarabdan bize sun!
- 0 şarapta sevginin, sevgilinin sırrı vardır. Sevgilinin nazı vardır. Sesi vardır. Ey sakî! Kalk o şaraptan bize sun!
- Aşk yolunda Allah bizi korur. Bizim sakîmiz, gölge bir varlık olan insan değildir. Bizim sakîmiz saadet, kutluluktur. Saadet hanımla buluşmak ne kadar da hoştur; ne kadar da güzeldir! Onun verdiği şarap mideye gitmez. Haydi ey sakîmiz, ey kutluluğumuz; o şaraptan sun!
- Ben her ne kadar sevgilinin yanında isen de, sevgili beni kucaklıyorsa da kararım yok. Ona kavuştuğum halde huzursuzum. Onu kaybederim diye içimde bir korku var. Ne olursa olsun, haydi kalk ey kutluluğumuz bize aşk şarabı sun!

Şirazlı Hafız merhum

"Bir bülbül gagasına güzel renkli bir gül yaprağı almış, o vuslat nimetine eriştiği halde yine hazin hazin, tatlı tatlı feryada koyulmuştu. Ona dedim ki: 'Vaslına eriştiğin halde bu deryada, bı figana sebep ne?' Dedi ki: 'Sevgilinin cilvesi bizi bu işe düşürdü. bu hale getirdi.' Seyyid Nesîmî de: "Vasl erişince canıma, hüzün ve melal içindeyim" demişti. Rabi'a Hatun namına yazılan bir şiirde; "Ben ta senin yanında dahi hasretim sana demişti.

- Bize şarap sunan mutluluk diyor ki: "Ben size üzüm şarabı değil de, aşk şarabı sunduğum için pek memnunum, pek hoşum. Fırsatı kaçırmayın, bu şaraptan bol bol için!" diyorsa da biz dünya işlerine dalmışız, birbirimizle çekişip duruyoruz. Ama ey mutluluk! Sen yine bize o şaraptan sun!

126. Rüzgar aşık olmasaydı böyle esip durmazdı.

Fe'ilatün, Fe'ilatün. Fe'ilatiin, Fe'ilün
(c. 7, tercî' 4)

- Ne yazık ki gece geldi. Hepimiz ayrı düştük. Ne mutlu o kişiye ki gece i herkes uykuda iken Allah ona dosttur, arkadaşdır.
- Geceleyin hepsi uyudular. Hepsi de cansız birer varlık gibi yerlere serildi yataklara düştüler. Ey bizim dostumuz! Ey cihanın padişahı! Aman sen uyuma.
- Bu beden toprağını kaldırıp gezdiren, oradan oraya götüren ruh rüzgarıdır. İnsan uykuya dalınca o ruh rüzgarı toprak bedenden muvakkat bir zamançakilince, beden düşüp yere serilir
- Fakat ruh rüzgarı geceleyin bu toprak bedenden büsbütün el çekmez. Eli üstündedir. Çünkü o toprak bedenle sevişmektedir. Ayrı ayrı yerden oldukları halde, birisi topraktan, birisi ruh aleminden geldikleri halde, Allah muakkat bir zaman için onları birbirine dost kılmıştır.
- Rüzgar sebatsızdır. Bir yerde durmaz. Bu sebeple onun vefası yoktur. ene karşı duyduğu aşk, onu vefasız hale sokmuştur. Rüzgar aşık olmalı, böyle esip durmazdı. Bir yerde karar kıları.

Mevlana bir *Mesnevî* beytinde şöyle buyurur:

"Çihanın bütün zerreleri o ezeli hüküm dolayısı ile çift çift; her çift birbirine aşıktır. Gökyüzü yeryüzüne; 'Merhaba!' der. 'Seninle ben kehribarla saman çöpü gibiyiz, birbirimizi viyoruz.'" *Mesnevî*, c. III, nr. 4401; *Divan-ı Kebîr*'m başka bir yerinde:

"Dünyanın her cüzü, her şey aşıktır. Her şey sevgili ile buluşmak için çırpınır durur." *Divan-ı Kebîr*, c. VI, nr. 2674.) diye buyunır.

127. Dilenciden bir şey dilenmek akıl karı değildir.

Mefülü, Fa'ilStü, Mefa'îlii, FS'ilat
(c. 7, tereî' 7)

- "Ne duruyorsunuz? Nevruz geldi, bahar geldi." diye aşkıllık, gençlik, mestlik, bir de sevgilimiz, bizi çağırıyor.
- Dünyanın gözü şimdiye kadar böyle güzel bir bahar görmedi. Dağlardan, ovalardan hayat fışkırıyor, kimya bitiyor.
- Her ağaç iyi bahtlı bir huri kızını kucaklamış, bağrına basmış, onunla sevişiyor, onu kimseye göstermek istemiyor. Eğer sen onun mahremi isen, eğer sende onu göreceksin göz varsa, kaçamak olarak gizlice o huri kızını seyret!
- Çiçekler tas tas can şarabı içmede. Onlara dikkatle bak; onlar seni de çağırıyorlar. "Miskinliği üstünden at, gel can şarabı iç de canlan!" diyorlar.
- Şarabın nasıl içildiğini görmedinse, bilmiyorsan, hiç olmazsa sarhoş olmuş çiçeklerin hafif hafif sallanışlarını seyret! Ey çiçekler! Ey güzel varlıklar; can aleminden gelip bahar mevsiminde topraktan baş kaldıran peri kızları, var olun, yaşayın, merhaba, merhaba ey can şarabı, merhaba.
- Süsen, goncaya; "Niçin derin uykuya dalmışsın? Haydi kalk, gözünü aç, etrafına bir bak.. bak da kurulmuş muhteşem içki sofrasını, yanan mumları, içilen şarapları, fitne koparan güzelleri gör!" der.
- Reyhanlar, laleler şarap kadehlerini ellerine almışlar, içip duruyorlar. Bu ikramlar, bu lütuflar, bu bağışlar, bu ziyafetler, bu şaraplar kimden? Kim veriyor bunları, bu kadar masrafa kim giriyor? Bütün bunlar Allah'tan başka kimden olabilir?
- Dikkatle etrafına bakarsan görürsün ki Allah ganîdir, yani çok zengindir. Herkes ona nazaran fakir, herkes kederli, dertli, herkesin suratı asık. Hayat şartları herkesi perişan etmiş, didinmeler, çırpınmalar, çekişmeler, boş yere kavgalar hayatı zehir etmiş; zengin ve neşeli gördüğün insanların yüzleri gülüyor ama hırslarından içleri kan ağlıyor.
- Dilenciden birşey dilenmek akıl karı değildir. Dünya bir dilencidir. Sen de asıl padişahı unutuyor, dünyadan bir şeyler istiyorsun. Zavallı dünya! O da yüksek bir şarap içmiş de mest olmuş bir yerde duramıyor, dönüp duruyor.
- Bülbül gülün kulağına eğildi de birşeyler söyledi. Gizlice ona; "Şükret, Allah'ın lütfu, ihsanı asla bizden eksilmesin." dedi.

128. Aşkın ateşi benim bütün sabrımı, kararımı yaktı.

Fa'ilatiin, Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c. 7, tereî' 5)

- Gönlümün derdinden neler çektiğimi gördün ya, gel ey güzel sevgilim! gel, tez gel, tez gel!
- Sermayem, kazancım giderse gitsin, korkmuyorum. Yeter ki sen kal, sen le! Çünkü sen benim ömrümsün, hayatımsın. Her kazancın sermayesi sin. Gel, gel, sensiz ben ne yaparım?
- Canımın canı! Ey gönlümün dostu! Senin yüzünü görmeden evvelce ben sabırlı bir kişiydim. Senin aşkın ateşi benim bütün sabrımı, kararımı yaktı. sevgili gel! Sensiz ben yaşayamam, gel!
- Benden ayrılmak ve uzaklara gitmekle düşmanı sevindirmek istiyorsan, bana karşı olan soğuk davranışlarında düşman sevindi, için rahat etsin! Artık dara gitmeye gerek yok. Boş yere beni üzme, gel!
- Sen her ne kadar hissiz, taş yürekli isen de bu davranışların bana karşıdır. iki cihanın da çok değerli bir incisisin. Taşın içinden fışkırıp çıkan rahmet suyu gibi gel!
- Canın ve gönlün iniltilerine senden başka mahrem yoktur. Benim gönlüm dağ gibidir. Haydi sen bu dağa bir Davud (a.s.) gibi, bunu seslendir.
- Ey Tebrizli Şems! Ayrılık ezelden gelen bir kaza ve kaderdir. "Alın yazımız böyleymiş!" deme! Sen öyle bir hükmü istiyorsan, o oldu demektir. Haydi bir kaza ve kader olarak gel!

129-Sevgili geldi, hiç bir su ile sönmeyecek aşk ateşini gönlümüze düşürdü.

Mef'ulü, FS'ilat, Mefa'ilü, Fa'ilat
(c. I, 310)

- Feleğin, gökyüzünün, rüyada bile görmediği o ay yüzlü sevgili yine geldi. Hiç bir su ile sönmeyecek aşk ateşini yine gönlümüze düşürdü.
- Sen benim bir beden evime bak, bir de canıma bak! Beden aşk şarabıyla mest olmuş. Can ise o şaraba dayanamamış, yıkılmış, yerlere serilmiş.
- Şarap evinin, meyhanenin sahibi gönlümle dost olunca, kanım aşk şarabı oldu; damarlarımda dolaşmağa başladı. Ciğerim de aşk ateşinde kebab oldu.
- Gözüm onun güzel hayali ile dolunca ona bu lütfu verdiği için; "Ey kadeh, sen ne tesirlisin, ne güzelsin? Ey şarap var ol, aferin sana!" diye sesler geliyor.
- Gönül aşk denizini görünce beni yalnız bırakarak birden bire içten fırladı, kendini o denize attı ve bana: "Haydi, elinden geliyorsa ara da beni bul bakalım!" diye seslendi.
- Doğunun güneşi ve Tebrîz şehrinin kendisi ile iftihar ettiği Şemseddin'in yüzünün parlak güneşinin ardısıra bulutlar gibi aşık gönüller koşuşup duruyor.

130. Yıldızlar bana; "Bu gece çok aydınlık, çok parlak!" diye seslendiler.

**Müstef'ilün, Fe'ulün, Müstef'ilün,
(c.I, 305)**

• Bir yaz gecesi oturmuş ay ışığında düşüncelere dalmıştım. Birden bire yıldızlar bana; "Bu gece çok aydınlık, çok parlak!" diye seslendiler. Bu sesi yunca yıldızlara; "Haberiniz yok mu?" dedim. "Biz bu gece o ay yüzü sevgili ile beraberiz!"

• Herkese seslenmek, herkesi çağırmak için yüksek dama çık; "Bu gece herhangi bir gece değildir. Bu gece mana güllerinin devşirileceği bir gecedir. Bu ce kadehsiz mana şarabının içileceği bir gecedir. Geliniz fırsatı kaçırmayın!" diye Hakk dostlarını çağır!

• Bu gece sevgilimiz gönül gibi bizimle beraberdir. Bizim kucağıımızdadır. Elini sevgi ile boynumuza atmıştır

"Bu beyitler yanlış anlaşılmalıdır. Tamamıyla manevî manalar ifade etmektedir. Cenab-ı Hakk; "Nerde olursanız, ben sizinle beraberim!" (Hadîd Suresi, 57/4) diye buyuruyor. Haşa Allah maddî bir varlık mıdır ki bizim yanımda bulunsun? Bütün bunlar Allah'ı manen hisetmemizi, O'nun bize pek yakın olduğunu anlatmak içindir.

• Aşıklar meclisinde sabaha kadar şarap kadehi dönmede, ihsanlar, iyilikler ilmede, bu gece sabaha kadar gül süsenle halvete girmişler, yalnız başlarına kalmışlardır.

• Ben bu mehtaplı gecede çok cömert olacağım. Vuslat şarabını herkese; halkın ileri gelenlerine de, geride kalanlarına da, bilginlerine de, bilgisizlerine de bol bol sunacağım.

• Sen bu gece gönlün elindeki korku bağlarını çöz! Çöz de, gitsin başını aşkın ayağına koysun! Çünkü kem gözüm korkusundan ağlayıp duran o zavallı bu gece emniyettedir.

131. Senin güzel yüzünün nûrundan her mescitte benim güneşten bir mihrabım var!

**Mefa'ilün, Mefa'ilün, Fe'ulün
(c. 1, 295)**

- Ey güzel yüzü yüzlerce "ay"a bedel olan sevgili! "Gece oldu, vakit geçti." deme, acele etme!
- Ey can Kabesi! Senin yüzünün nûrundan her mescitte benim güneşten bir mihrabım var.
- Yanlış söyledim. Ben öyle bir nûra yönelmişim ki, bizim mescidimizde güneş kapının dışında bulunur ve kapıcılık eder.
- Dünya nimetlerinin sarhoşluğu ile kendimize hayatı zehir ettik ve binlerce kuyuya düştük. Ancak onun aşkı bizi çengel gibi tutar, dışarıya çeker, çıkarır.
- Senin yüzünden can meclisi öyle nurlu, öyle parlaktır ki, dostların canı gözlerdeki nûr, orada yanan چراغ, aydınlığı hep can meclisinden, senin nûrundan alırlar.
- Gönül bahçesi o devlet selvisinin yüzünden güler, kanımız, o unnab dalının yüzünden coşar, kaynar!
- Ey sevgili! Sen ferahlık içinde ferahlıksın. Allah'ın makbul kulları için açtığı kapıların anahtarı sensin.

132. Gözler hırsısla, göz çukurlannda cıva gibi kararsız hale gelmiş!

**Fe'ilatiin, Mefa'ilün, Fe'ilat
(c.I, 315)**

- Gözler uykudan açılmıyor. Kendini zorla! Gözünü aç da içinde bulunduğun insanlara, topluluğa ibretle bak!
- Bak da gör, insanlar dünya nimetlerine nasıl dalmışlar, huzuru, mutluluğu kaybetmişler, gözler hırsısla göz çukurlarında cıva gibi kararsız bir gelmiş.
- Gece uzadı, halk bu mehtaplı gecede yıldızlar gibi ay ışığına düştü.
- Bütün düşünceler, yapraklar gibi döküldü. Bütün sebeplerin üstüne toz kondu.
- Akıl şaşırdı kaldı, bir köşeye çekildi de diyor ki: "Haydi, akıl eğer senin aklınca beni bul bakalım, ben neredeyim?"

133. Bu dünyada başa gelen bela lokmalarını yiyip sindirmeyen ilahî aşka ulaşamaz.

**Mef'flü, Fa'ilat, Mefa'ilii, Fa'ilat
(c.I, 309)**

- Aşk benim gönlümü yıktığı, harap ettiği için bu gönül harabesine güneşin rahatca, engelsiz vurması gerek.
- Padişah bana dua etmiş, kendi duasını da kendisi kabul etmiş. Bu haberi yunca utandım, ayakta duramadım, yerlere yıkıldım.
- Beni huzura kavuşturmak için çok defalar yüzünü gösterdi. Ben "O'nun zünü gördüm." dedim ama aslında o gördüğüm yüz değildi. Yüzünün gül bir örtüsü idi.
- O'nun yüzündeki örtünün nûru bile bütün alemleri yakıp yandırıyor.
- Ya Rabbi! O padişah yüzündeki örtüyü kaldırsa da, yüzünü örtüsüz olarak gösterse alemin hali nice olur?

•Aşk benim yanımdan geçti, ben de onun ardına düştüm. Koşmaya başladım. Geri döndü, beni görünce kızdı. Kartal gibi üstüme saldırırdı. Beni bir lokma edip yutuverdi.

•0 beni yutunca, ben zamaneden de geçtim, dünyadan da kurtuldum. Artık ; bir emelim, arzum kalmadı. Sanki çok tatlı bir denize daldım. Azabdan da kurtuldum, elemenden de.

- Bu dünyada başa gelen bela lokmalarını yiyip sindirmeyen, ilâhî aşk şarabının lezzetini tatmamış kişidir.
- Bu gerçeği bildikleri, bu gerçeğe güvendikleri için, peygamberler başlarına gelen belalardan şikayet şöyle dursun, onları şerbet gibi içtiler. Çünkü su, hiç bir zaman ateşten korkmaz.

134. Dünyada gördüğün güzellerin gül gibi olan yanaklarındaki renkler de o bahçedendir.

Mefa'ilün, Mefa'ilün, Fe'uliin
(c.I, 294)

- Artık kamil insanlar görünmez oldular. Dünyada akan mana ırmağının suyu kesildi. Ey ilkbahar! Göklerden, ötelerden su gönder de şu değirmen dönsün, yani insanlar yeniden manevî hayatı yaşasınlar.
- Yeryüzü ile gökyüzü kova ile testiye benzerler. Fakat insanların ruhlarının susuzluğunu kovadaki, testideki su gideremez. Çünkü onların işine yarayacak su yeryüzünden de dışardadır, gökyüzünden de. O su ötelerdedir.
- Ey insanoğlu! Günahlarla, cinayetlerle dolu şu dünyadan kurtulmak için acele, yeryüzünden de, gökyüzünden de dışarı çık; çık da ötelerde mekansızlık alemindeki suyu gör!
- Senin can balığın kirlenmiş olan şu havuzdan kurtulur da, ucu bucağı bulunmayan berrak, tatlı mekansızlık denizine kendini atar, kana kana su içer. Susuzluktan kurtulur.
- Sen o mekansızlık aleminde öyle bir denize dalarsın ki oradaki balıklar Hızır kesilmişlerdir. Orada balık da ölümsüzdür, su da!..
- Gözlere nür oralardan gelir; mana damlarının oluklarından akan su da o denizdendir.
- Dünyada gördüğün güzellerin gül gibi olan yanaklarındaki renkler de, kokular da o bahçedendir. Bütün gül bahçeleri de o dolaptan akan su ile sulanır.

135. Madem ki aşkın yok, git bol bol uyu!

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fe'ilün
(c.I, 314)

- Madem ki aşkın yok, aşık değilsin, sana uyumak yaraşır; git bol bol uyu. O'nun aşkı ve gamı bizim nasibimizdir.
- Biz sevgilimizin gam güneşinin tesiri ile zerre zerre olduk. Çünkü biz onn gelen gamı da seviyoruz. Madem ki senin gönlünde böyle bir duyguyle bir heves uyanmamıştır, git bol bol uyu!
- Onu bulmak, ona kavuşmak ümidi ile köpürerek, ağlayarak başını taştan taş a çalan, dağlardan denize doğru koşan sular gibi biz de koşup duruyoruz,ou arıyoruz. Sende ise "Sevgili nerede? Onu nasıl bulurum?" arayışı, üzüntüsü yok. Sen git bol bol uyu!
- Aşk yolu yetmiş iki milletin inancının dışındadır. Madem ki senin aşkın,inancın taklitten, gösterişten ibarettir, sen git uyu!.
- Bizler aşkın eline düştük, kendimizden kurtulduk. Bakalım aşk bize ne yapacak? Sen ise kendindesin, kendi elindesin, kendine tapıyorsun. Senin için uyumak gerekir, git bol bol uyu!

136. Uyku geldi, bütün insanları kaptı uyuttu. Ama ben uyumadım. Seni düşündüm.

Fe'ilatün, Fe'ilatün, Pe'ilatün, Fe'ilün
(c.I, 300)

- Bütün gece güzel yüzünü seyrederek, tatlı sözlerini dinleyerek lütuflara nail oldum.
- Her ne kadar gönlüm pervane gibi senin güzelliğinin mumunda yandı, yakıldı ise de, ben bütün gece güzel yüzünün mumu etrafında pervane gibi uçup durdum.
- Gece kıskançlığından ötürü aya benzeyen yüzünü bana göstermemek için karanlığı ile bir çadır kurdu. Fakat ben ayın bulutları yırttığı gibi gecenin karanlık çadırını yırttım, güzel yüzünü seyre daldım.
- Gönlüm arı kovanı gibi uğultularla dolu idi. Ben de, ey bal madeni, bütün gece senden bal aldım.
- Gece tuzağı olan uyku geldi, bütün insanları kaptı, uyuttu. Ama ben uyumadım. Kuşun küçük yüreği gibi bütün gece uykunun tuzağında çırpındım, durdum.
- Bütün canlar güvercinler gibi onun hükmündedir. İşte ben de bütün gece hükmünün tuzağında onu aradım, onu istedim.

137. Ey güzellerin padişahı! Sakın bu gece uyuma!

Mef'ulil, Mefa'ilün, Mef'ulü, Mefa'iliin
(c.I, 293)

- Ey can! Ben bu gece senin misafirinim. Yalvarırım sana sakın uyuma! Ey canımın ve gönlümün misafiri olan güzel! Sen de sakın bu gece uyuma!
- Senin ayın ondördü gibi nurlu, parlak güzel yüzün gelince, bu gece bize kadir gecesi oldu. Ey bütün dünya güzellerinin padişahı! Sakın bu gece uyuma!
- Ey yüzlerce bahçenin servisi! Mest olanların gönüllerinin huzuru, rahatı gönlümde, canımı da aldın götürdün. Sakın bu gece uyuma!
- Ey gülen hoş baş! Sensiz benim için iki dünya da zindan gibidir. Her şey senindir. Sen çok üstün bir güzelsin. Sakın bu gece uyuma!

138. Rebab aşk kaynağıdır.

Mefa'iliin, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Pa'ilün
(c.I, 313)

- Rebab aşk kaynağıdır. Arkadaşların dostudur, en yakınıdır. Araplar da faydalı olduğu için buluta rebab adını vermişlerdir.
- Bulut nasıl gülü, gül bahçesini sularsa, rebab da gönüller gıdasıdır, ruhlar sakisidir..
- Ateşe üflendiği zaman alevleri artar, yükselir. Yere üflenirse tozlardan başka bir şey kalkmaz.
- Rebab doğan kuşu için bir çağrıdır. "Padişahın yanına gel! Koluna kon!" diye doğanı çağırır durur. Fakat davul çalmakla karga kalkıp padişahın yanına gelmez. Yani rebab sesi aşıklar için Hakk'a bir çağrıdır.
- Eşek nerede? Hz. İsa'nın ilahî aşkından bahsetmek nerede? Darda kalanlara kapılar açan Allah, ona bu kapıyı açmamıştır.
- Aşk, kavuşma, buluşma saadeti olup Hakk'la aramızdaki perdeleri kaldırarak gönül evinin içine girmek için bir can elbisesi gibidir. "Ademoğullarını *üstün* kıldık." gerdanlığıdır.
- "İsra suresi, 17/70. ayete işaret edilmektedir: "Ademoğullarını bütün varlıklara üstün kıldık."
- Şehvet peşinde koşanlara, bedenlere gönül verenlere aşktan pek söz açma! Çünkü onlar, korku ve ümit arasında yaşamakta, sevap ve günah hesabıyla uğraşmaktadırlar.

139. Rebab inleyerek, gözyaşları dökerek neler söylüyor?

Fa'ilatün, Fa'ilatün. Fa'ilün
(c.I, 304)

- Hiç biliyor musun: Rebab ne söylüyor, gözyaşları dökerek, içi yanarak neler anlatıyor?
- Diyor ki: "Ben etinden ayrılmış, uzaklara düşmüş bir deriyim. Ayrılık acısı beni azab içinde bıraktı. Nasıl ağlamıyayım, nasıl feryat etmeyeyim?"
- Rebabda bulunan deri bunları söylerken, önde bulunan tahta da dile gelmiş diyor ki: "Ben yem yeşil bir dal idim. Beni acımadan balta ile kestiler, bıçkı ile biçtiler. Rebab yaptılar."
- Ey Hakk aşıkları! Ey mana padişahları! Bizler ayrılık garipleriyiz. Biz sonunda dönüp dolaşp huzuruna varacağımız Allah'a yalvarmada, yakarmada, feryat etmekteyiz. Ne olur bu feryadımızı duyun anlayın!
- Önce Hakk'tan ayrıldık da bu dünyaya geldik. Fakat biz halden hale, şekilden şekile girerek, döne dolaşa yine ona gidiyoruz.
- Ey misafir! Hiç bir menzile, hiç bir durağa gönül verme ki ondan ayrıldığın zaman, onu kaybettiğin vakit için yanmasın! Gönlün yaralanmasın!
- Çünkü babanın tohumundan gençlik çağına gelinceye kadar çok menziller aştın, çok şekillere girdin!
- Rebabın bu feryadı ister Türk olsun, ister Rum olsun, ister Arap olsun, aşık ise onun dilincidir, onun dilidir.
- Bu ses altı yönden de dışarı çıkmış, göklere yükselmiştir. Yönden kaç; ay ışığından çık kurtul!

140. Yanını yere koyup uyuma! Sevgili yanındadır.

Müstef'ilün, Fe'ulün, Müstef'ilün, Fe'ulün
(c.I, 307)

- Bütün dostların işi bu gece altın gibi halis ve parlaktır. Hak aşıklarını çekemeyen hasetçilerin canları ise bu gece kördür, sağırdır. Onlar hakikati göremezler, hakikati bildiren sözleri işitemezler.
- Allah'ın güzellik deryası dalgalanınca, bu gece sevgilinin ayak bastığı topraktan anber kokuları yayılmaktadır.

•Biz daima ezeli sevgili ile hoşuz, o bizden razı, biz de ondan razıyız. Fakat Allahın lütfu ile bu gece o da başka türlüdür, biz de başka türlüüz.

•Ey gönül! Bu gece uyuma! Varacağın menzile doğru yürü. Çünkü gizli şili hep bizi gözetlemektedir.

•Yanını yere koyup uyuma ki, sevgili senin yanı başındadır. Sevgi sırrını da sakla ki, bu gece yüzünden o sır çok hoştur, çok latiftir.

•Elinden tutacak olan geldi. Bu gece elinden tuttu. Bu sebeple bu gece devlet saadet dalı yemyeşil olarak oynamaya başladı.

•Allah'a yemin ederim ki, bu gece uyku, bana haramdır. Çünkü su kuşu olan can, kevsere kavuştu, kevseri buldu.

141. Bu gece Hakk da uyanıktır, bizler de uyanığız.

Mefa'îlin, Mefa'îlün, Fe'ulün
(c.I, 269)

- Ey bizi evine mihman eden, misafir eden sevgili! Bu gece uyuma! Çünkü sen rühsun, bizse bu gece hastalarız.
- Sırların, gizli şeylerin gözünden uykuyu defet gitsin! Gitsin de bu gece bütün gizlilikler ortaya çıksın.
- Ayrılık yüzünden parlaklığını kaybetmiş, paslanmış gökyüzünün pasını gideresin! Onu cilalayasın diye Allah sana bu gece bir cila verdi.
- Allah'a hamdolsun ki, şu anda herkes uykuda. Ben ise uyanığım. Benim bu gece yaratıcı ile işim, gücüm var.
- Bu ne şereftir, bu ne uyanık bahttır ki bu gece Hakk da uyanıktır, bizler de uyanığız.
- Hiç bir geceye benzemeyen bu gece, gözlerim seher vaktine kadar uyanık kalmaz da uykuya dalarsa, ben bu gözlerden bîzar olurum, usanırım.
- Sustum, dudaklarımı kapadım. Ama bu gece, ben sözsüz, sessiz, sadasız konuşuyorum.

142. Gecenin hakikatini gören uyumak istemez.

Müfte'ilün, Müfte'ilün, Fa'ilat
(c.I, 316)

- Biz gece ile savaşa girişince, onu alt üst ederiz, onun denizinden toz koparıyoruz.
- Gecenin hakikatini görebilen,istemez. Uykudan kaçır.
- Bir çok nurlu gönüller, nurlu yüzler, tertemiz canlar geceyi ihya ederler, uyumazlar, ibadet ederler, Allah'a yalvarırlar yakarırlar.
- Gece gayb dilberinin mana güzelinin yüzünün tülüdür, duvağıdır. Gündüz nasıl olur da geceye eş olabilir?
- Senin nazarında gece, simsiyah bir tencere gibidir. Çünkü sen onda pişirilen gece helvasından tatmadın, gecenin hakikatinin ne olduğunu anlamadın!
- Gündüz kazanç ve kar zamanıdır. Fakat gece sevdasının bambaşka bir zevki vardır.
- Gece geldi, alış veriştikten, kazançtan beni alıkoydu, elimi bağladı, birşey yapamaz oldum. Seher vaktine kadar gecenin de ayağı bağlı kaldı.

143. Bir gece de sevgilinin hatırı için uyuma!

Mefa'îlün, Pe'ilatün, Meta'îlin, Fe'ilün
(c.1, 312)

- Senin canın hakkı için hayırlı işler yapmaktan vazgeçme, uyuma! Gaflete dalma! Bir geceyi ömründen azalmış bil, eksik say, uyanık kal, uyuma!
- Kendi heva ve hevesine uydun, rahatını düşündün, binlerce gece uyudun. ne olur bir gecelik de sevgilinin hatırı için uyuma!
- Eşi benzeri olmayan, geceleri hiç uyumayan o lutf sahibi, o güzeller güzeli vgilie uy! Gönünü ona ver! Onu kendi gönlünde bul da, sen de uyanık kal, uyuma!
- Sabaha kadar uyanık kaldığın; "Ya Rabbî, ya Rabbî!" diye feryat ettiğin o hastalık gecesini hatırla, o geceden kork da uyuma!
- Cenab-ı Hakk; "Dostlar, geceleri uyumazlar." diye buyurdu. Bu ayeti duyup, hatanı anlayarak utandınsa artık uyuma!
- "Zariyat Suresi, 51/17-18. ayetlerinden iktibas var."
- İştmişsindir. Allah dostları isteklerine, muratlarına geceleyin kavuşurlar, dostlarının muratlarını veren padişahlar padişahının aşkına, sen de bu gece uyuma!
- Binlerce defa sana; "Sus!" dedim. Sözden fayda yok. Birini getir ki, binine bedel olsun, uyuma!

144. Dedim, dedi.

Müstef'ilün, Fe'ülün, Müstef'ilün, Fe'Olün
(c.I, 436)

- Sevgili dedi ki: "Kapımı çalan kimdir?" Dedim ki: "Ben değersiz köleniz!" dedi ki: "Burada senin ne işin var?" Dedim ki: "Ey ay yüzlüm sana selam etmek hatırlarını sormak isterim."
- Dedi ki: "Ne zamana kadar kapımın önünde duracaksın?" Dedim ki: "Sen "içeri çağırncaya kadar." Dedi ki: " Daha ne vakte kadar coşacaksın, söylenip duracaksın?" Dedim ki: "Kıyamet kopuncaya kadar."
- O zaman ben ona karşı duyduğum sevgiden bahsettim. İçim yanarak aşk davasına giriştim de yeminler ettim. Aşk yüzünden malımı,,mülkümü kaybettim adım kötüye çıktı diye sızlandım.
- Sevgili dedi ki: "Bu dava için hakim şahit ister." Dedim ki: "Benim şahidim göz yaşlarım, yüzümün sarılığı da davamın doğruluğunu, seni ne kadar çok sevdiğimi isbat eder.
- Dedikii: "Senin şahidin, uygun bir şahit değil. Çünkü o yaşları döken göz edebli, terbiyeli olsalardı, güzellere güzel bakarlardı; kötü bakıp da kirlenmezlerdi." Dedim ki: "Adaletiniz üstüne yemin ederim ki gözlerim de, yüzümde güvenilir, suçsuz, temiz kişilerdir."
- Dediki "Yol arkadaşın kimdi? Seni kim benim evime getirdi?" Dedim ki: padişahım, yol arkadaşım, senin güzel hayalin idi." "Peki!" dedi. "Ben seni çağırmadım ki, seni buraya kim çağırdı?" Dedim ki: "Senin hoş kokun, kadehinizin kokusu."
- Dedi ki: "Açık söyle, maksadın nedir?" Dedim ki: "Sana daima vefalı olmak, dostluk etmek isterim." Dedi ki: "Benden ne istersin?" Dedim ki: "Herkes, herşeye gösterdiğin lutfu, iyiliği isterim."
- Dedi ki: "Buraya gelirken gördüğün ve çok beğendiğin yer neresidir?"dedim ki: "Kayser'in köşkü!" Dedi ki: "Orada ne gördün?" Dedim ki:binlerce kerem, yüzlerce lütuf!"
- Dedi ki: "Yol nasıldı? Tenha mı idi?" Dedim ki: "Yolda, yol kesenin korkusu vardı." Dedi ki: "Yol kesen kimdi?" Dedim ki: "Bu çıkışmanız, bu kaynamanız, bu ayıplamanız."
- Dedi ki: "Sence en emin yer neresidir?" Dedim ki: "Zahitlik ve takva yeri!" Dedi ki: "Zahitlik dediğin nedir?" Dedim ki: "Selamet esenlik yolu!"
- Dedi ki: "Nerede afet var, bela var, ıstırap var?" Dedim ki: "Senin aşkının mahallesinde." Dedi ki: "Sen orada ne halde idin? Nasıldın?" Dedim ki: şikayet etmeden sana bağlılıkta, vefada, doğrulukta idim?"
- Ben aşkı çok denedim. Fakat bu denemelerimden bir faydam olmadı. Kim denenmiş şeyi tekrar denerse pişman olur.
- Sonunda sevgili dedi ki: "Artık sus! Eğer ben aşkın nüktelerini, inceliklerini söylersem, kendinden geçersin de ne aklın kalır, ne fikrin."

45. Sözünün tatlılığını istedikleri için ağızından çıkan harfler, kelimeler oynarlar

Müstef'ilün, Fe'ülün, Müstef'iliin, Fe'uliin
(c.I, 437)

- Senden gelen her cefayı, her cevri canıma minnet bilirim. Senin suçunu da, kendi suçumu da yüklenirim, boynuma alırım.
- Ey ay yüzlü güzel! Senden gelen yüzlerce cefa, yüzlerce cevr, kıymetli kumaşlardan yapılmış elbiseler gibi cana safa, çeşme şifadır.
- Sevgilim şu dünyada bulunan herkesin, herşeyin senden bir nasibi vardır. Benim nasibim de sana karşı duyduğum aşktır. Aşkını bana layık gördüğün ve lütfettiğin için ne de iyi bir lütufta bulundun. Çok yaşa; varol!
- Sunduğun şarabın lezzetinden benden önce kadeh mest olmada. Kadehin-deki lezzet yüzünden de, şarap kendinden geçmede, coşup köpürmektedir.
- Yüzünün güzelliğinin farkına vardı. "Ruh"un senin önünde secdeye kapandı. Sözünün tatlılığını işittikleri için ağızdan çıkan harfler, kelimeler oynamaya başladılar.
- Aşık fazla şarhoş olunca, onu çekiştirirler, ayıplarlar, kınarlar. Zaten şarabın mezesi kınanmadan başka bir şey olamaz ki.

146. Onun gönlüne düşen dermanı olmayan dert, kimin derdidir?

FS'ilatün, Pa'ilStün,
(c.I, 428)

- Canın ayağını bağlayan, çaresiz bırakan meydan acaba kimin meydanıdır?ki min meydanı olacak; aşkın, aşkın... Bize bir hal oldu. Elden çıktık. Bu kimin hikayesi? Kimin destanı? Aşkın aşkın...
- Aşk özel kadehler dolaştırmada. Acaba aşkın dolaştırdığı bu özel kadehler kimin aşkına dolaşıp duruyor? Bunu kimse bilmez. Ancak aşk bilir.

- İlkbahar geldi. Dağa da, ovaya da can verdi. Ey Allah'ım! Ey Allah'ım bu canı kim verdi? Bu can kimin canı?
- Bu ne güzel ne hoş bir bahçedir. Bu bahçeyi gördü de cennet bile mest oldu. Bu bahçedeki menekşeler, süsenler, reyhanlar kimin? Bunlara bu renklri, bu kokuları, bu güzellikleri kim verdi?
- Bu bahçenin güzelliğini gördü de gül dalı bülbülden daha fazla dile geldi. selvi; "Bu bahçe ne güzel bir bahçe; acaba kimin?" diye sallanırnağa, oynamağa başladı.
- Yasemin; "Van gülüne söylemez misin?" diyor. Böyle eşsiz bir nergis kimin nergis bahçesinde yetişmiştir?
- Yasemin diyor ki: "Ben bu soruyu sorunca Van gülü güldü de; 'Bunu bana sorma! Ben kendimde değilim. Kimin nergis bahçesinde yetiştiğini ben ; bilmiyordum.'"
- Bu bahar mevsiminde yeryüzü çeşit çeşit renklerde hoş kokulu güllerle, Yaseminlerle, nergislerle, şebboyarla süslenmişken, gökyüzünde de güneş altın bir top gibi durmadan koşmada. Şaşılacak şey! Acaba onu böyle kim dolaştırıyor? Kimin çevgeninin kıvrık yeri onu böyle asırlardan beri koşturuyor?
- Ay da aşıklar gibi onun peşine takılmış, onun peyki olmuş, solgun ışıklar saçarak, zayıf bir halde eriyerek dönüp duruyor. Acaba o kime tutulmuş? imin hayranı? Güneşe mi yoksa güneşi altın bir top gibi koşturup duranamı?
- Gökyüzündeki bulut da gamlara, tasalara batmış, düşüncelere dalmış, ateşli bir sır! Acaba o kimin için böyle ağlayıp duruyor?
- Mavi renkli elbiseler giyinmiş, gönlü aydın gökyüzü, acaba kime gönlünü aptırmış ki gece gündüz durup dinlenmeden mest bir halde dönüp duruyor?
- Onun böyle dinlenmeden, içine ateş düşmüş gibi dönüp durduğunu gören dert, ona acımış, onun derdini soruyor. Diyor ki: "Onun gönlüne düşen dermanı olmayan dert, acaba kimin derdidir?"

147. Dünya hayatında ızdıraptan ve gamdan kaçtıkça sen ham kalırsın.

Fa'iliatiin, Fa'iliatiin, Fa'ilatün, Pa'ilat
(c.I, 389)

- Senin gönlün bende olmadıktan, benimle beraber bulunmadıktan sonra seninle beraber oturmuşuz, bir arada düşüp kalkmışız, bunun bir faydası yok. Benimle oturup kalkıyorsun ama gönlün benimle değil. Madem ki böylesin, bunun hiç bir faydası yok!
- Hz. Mevlana bir ruba'isinde: "Sen benim gönlümde oldukça, Yemen'de de olsan benim yanımdasın. Eğer sen benim gönlümde değilsen, yanımda da olsan Yemen'de sayılırsın! diye buyurmuştu.
- Ağzın bağlı, bunun için süsuzluktan yarıyor. Sen bir ırmağın içine dalmışsın, suyun içindesin. Ama su içemiyorsun. İrmağın sana hiç bir faydası yoktur.
- Bedende can olmadıkça şeklin, maddî varlığın ne işe yarar? Ekmek, yemek olmadıktan sonra sahan ve sininin sana bir faydası yoktur.
- Yeryüzü göğ'e kadar miskle anberle dolu olsa, koku alamayan kişiye bunların ne faydası var?
- Dünya hayatında ateşten, yani ızdıraptan ve gamdan kaçtıkça hamur gibi ekşi kalırsın. Hamsın. Binlerce dost bulsan, binlerce güzel bulsan bunların sana hiç bir faydası yoktur!
- "Meşhur Fransız şairlerinden Alfred de Musset (1810-1857) de bir şiirinde: "İnsan bir çırağıdır ızdırap, bela onun ustasıdır, hocasıdır. Onu yetiştirir, gerçek insan yapar." demiştir.

148.Sen sus da harfsiz dilsiz o söylesin!

Müstem'ülün, Fe'üliin, Müstem'ülün, Fe'uliin
(c.I, 440)

- Bugün şehrimiz, güzeller padişahı aramızda olduğu için, pek canlıdır; pek parlaktır. Zamanımızın en üstün, en büyük insanı bir şehre gelirse, o şehir gülmez mi? Bayram etmez mi?
- O güzellik güneşi yeryüzünde parlayınca, yeryüzüne nürünü yayınca, toprak yeryüzü, gökyüzünden daha fazla aydınlanır, daha iyi olur.
- Merhametli sevgili gönül kapısını çalınca, o daha içeri girmeden, can onun loş kokusundan gelenin kim olduğunu anladı.
- Şunu iyi bil ki, sıkıntılı olduğun zamanlarda senin elini tutup çeken, seni yaratandır. Sana can yoldaşı olan o büyük padişaktır.
- O öyle mübarek bir güneştir, aydır ki tutulmaz. O insana sersemlik vermeyen bir şaraptır, o ziyansız bir kardır.
- Sen sus da, harfsiz, dilsiz o söylesin. Zaten dil olunca bu konuşan dillerin ne değeri kalır?

149. Allah'ı seven, herhangi bir insana kul olmaz!

Fa'iliatiin, Fa'iliatiin, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c.I, 396)

- Sevgilinin yolunda biz korkaklara iş yok! Sevgi yolunda yürüyenlerin hepsi de padişahdır. Orada kullara yer yoktur. Allah'ı seven herhangi bir insana kul olamaz!
- Bahtım var, talihim var; ben mutlu bir kişiyim diye övünüyor, kendini naza çekiyorsun. Şunu iyi bil ki: "Senin bu bahtın, talihin, mutluluğun bizim büyüklüğümüze karşı bir ayıptır, utanmazlıktır."
- Fakirliğin ile övünüyorsan, yamalı hırkayı giy de padişahımızın huzuruna öyle çık! Çünkü bizim padişahımızın nazarında gösterişli, değerli elbiseler, keşişlerin kuşağı gibi değersizdir.
- Bizim şu aşk yolumuzda doğru bir kişi ol! Hileyi, eğriliği bir tarafa bırak. Çünkü meydanımız hilekarların at oynatacakları meydan değildir.

150. Akıl, aşk, ma'rifet insanı hakîkatin damına çıkaran birer merdivendir.

Fa'ilatün, Fa'latiin, Fa'ilatün, Fa'ilSt
(c.I, 384)

- Aşıkların içlerinde bir başka dünya vardır. Ama bizim sevgilimizin aşkı bir başka zevktir, bir başka candır.
- Gönül gözleri açık olanlar pek çok gizli şeyler bilirler. Ama aşıkların gönülleri başka bir gizli şey bilir.
- Akıl, aşk ve ma'rifet insanı Hakk'ın, hakîkatin damına çıkaran birer merdi-vendir. Fakat hakîkat aleminde Hakk'a ulaşmak için bambaşka bir merdiven vardır.
- Mana yolunun güzelleri, bir gönülle uğraşmaktan şaşırdılar, aciz kaldılar da onlara "Gönlün bambaşka bir sevgilisi var!" diye vahiy geldi.
- Ey bir sevdaya kapılmış, kendini kaybetmiş gönlü kınamaya, ayıplamaya açılan diller! Dudaklarınızı yumun! Çünkü gönlün de bir başka dili var!
- Tebrizli Şems muma benzer. Fakat bütün mumlar onun pervanesi olmuşlardır. Çünkü onun gönlünün içinde bambaşka bir alem vardır.

151. Daralan gönül gerçek gönül değildir.

Mef'Olü, MefS'ilün, Fe'ulün
(c.1, 365)

- Şunu iyi bil ki zaman sevdanın bir şeklinden, nakşından ibarettir. Bizim şeklimiz zamandan dışardadır. Zamana uyup kalmaz; hep değişir. Biz ihtiyarlarız ama, zaman ihtiyarlamaz, hep aynıdır.
- Dünya bir ırmak gibidir. Derenin içinde akar gider. Biz bu ırmağın dışındayız. Zaman ırmaktaki su gibi akar gider. Irmağa düşen bizim gölgelerimizdir.
- Burada pek zor, pek ince; anlaşılması müşkil bir nükte var! 0 burada değil ama yine de burada! 0 yok gibi olan bir varlık!
- Ey gönül! Canın yüzünden başka hiç bir yüze gülme! Zaten o olmayınca bütün gülüşler ağlayıştır, inleyiştir.
- Dünya meselelerine dalıp daralan gönül gerçek gönül değildir! Çünkü gönül pek geniştir. Onun ucu bucağı yoktur!
- Aslında gönül gam yemez, gönlün gıdası gam değildir. Gönül bir dudu kuşudur. 0 görölmemiş acayip şekerler yer durur.

152. Gül bahçesinde geçen aşk sırnını bir gül bilir, bir de ağlayan bülbül!

Mef'ülü, Mefa'iliin, Fe'Olün
(c.1, 367)

- Gönül dün gece geldi de, canın kulağına dedi ki: "Ey adını söyleyemeyeceğim, eşsiz varlık!
- Ey adını açıkça söyleyeni parçalayan, gizlice söyleyeni yakıp yandıran güzel!
- Ey can! Bilinemeyeni, tarif edilemeyeni anlatmaya kalkışan ne özür getirebilir? Ne bahane bulabilir?"
- Gül bahçesinde geçen sırrı, gizli şeyi bir gül bilir bir de hazin hazin ağlayan, feryat eden bülbül bilir.
- Sadece bülbüllerin seslerine dalıp o seslerin güzelliğinden bahseden kişi seste kalır. Seslerin ötesine geçerek aşk sırnını sezemez, anlayamaz.
- Ey o akıl almaz, eşsiz varlığı anlamaya çalışan, sezmeğe uğraşan! Ey göklere aşık olan kişi! Merdivenden bahsedip duran arifle dost ol, onunla iyi geçin!
- Herkes evden bahseder durur. Fakat; "0 evde bulunan güzel nerede? 0 nasıl bulunabilir?" diyen yok.
- Bir yaz günü sıcakta bir ağacın gölgesine sığınan herkes gölgeden, gölgeyi düşüren ağaçtan bahseder ama, o gölgeyi düşürten güneşten, güneşin nûrundan kimse bahsetmez.
- Bütün bu zorlukları bilmekle beraber, dilin ona dair, onun hakkında söylediği birkaç sözle bütün kulaklar da mest oldu, akıllar da...
- Zavallı dil bir iki kırıntı buldu da ona daldı. Asıl kaynağı, madeni bıraktı.

- Halbuki aşığın canı o kırıntılardan utandı da, pazarı da bıraktı, dükkanı da bıraktı gitti...
- Aşk kulağıma eğildi de: "Yeter artık, susayım dedi. Çünkü o bana böyle söyledi, böyle ilham etti.

153. Tamamıyla kendinden geç, kendinden kurtul!

Pe'ilatün, Fe'ilatün, (c.I,

- Sen gitmek istiyorsun ama, Allah'a yemin ederim ki ben seni kolay kolay bırakmam. Çünkü senin gibi güzel bir varlığın gidişi benim için felaket olur, kıyamet kopmuş gibi olur.
- Aşk ordusu geldi. Küfür ülkesini ele geçirdi. Ey kalender dost! Sen şimdi rnelamet davulunun, yani kafirliği kınama davulunun sesine kulak ver!
- Dünyaya ait birçok isteklerle dolu olan gönlünü, canını aşk askerlerinin önüne at, onlar öldürsünler de sen gönülden de candan da kurtul! Bedenini ie kendin kaftan gibi yırt! Artık herşeyden kurtul! Onların ne eserinden, ne haberinden, ne de belirtilerinden bahsetme! Tamamıyla kendinden kurtul, tendinden geç!
- Ben şimdi kendimden geçtim, kendimden kurtuldum ve düşüncenin de yolunu kestim. Ben mestim ama ey sakî sen bana yine o mansur şarabından ver de beni büsbütün mest et, beni büsbütün benlikten, varlıktan kurtar!
- Haydi sıçra, kalk; ayağını varlığının başına bas, kendini ayak altına al! Haydi aşk kanatları ile uç, uç da nankörlükten de, şükürden de, her türlü kayıtlardan da kurtul!
- Ey aşk! Kendini herkesten üstün gören Nefis Firavunu'na Müsa gibi seslen;
- "Ey Firavun! Önüme gel, ben senin sarayının kapısını da ele geçirdim, damını da!" de ve onun başını kes!
- Başını kesmeden önce ona de ki: "Ben gayb aleminden aşk ordusunu çekerek geldim. Düş önüme ey başı dik zalim! Sen artık padişahhktan düştün!"
- Sırf aşktan başka neye meylettimse tadından, güzelliğinden pişmanlıktan başka birşey elde edemedim. Duyduğum zevkler pişmanlık açlığına değmedi.
- Namık Kemal merhum da vaktiyle:
- "Kimi vicdana dokundu, kimi cism ü cana,
Zevk namıyla ne yaptımsa pişman oldum" diye yazmıştır.
- Birşey kaybetmeden madem ki aşk havuzunun başına geldin, geri dönme! Bu havuzun içinde ab-ı hayat var. Kıyısı da tam oturulacak, eğlencilecek yer.
- Bu aşk havuzunun içine düşünce, bütün varlığını ona ver! Kendini tamamıyla ona bırak, yüzgeçlik taslayarak ellerini ayaklarını çırparak oradan çıkmağa uğraşma!
- Kendini tamamıyla ona ver, ona bırak da sus! Sen topluluğun imamı değil-sin! Burada aşktan başka hiç bir kimse imam olamaz!

154. Sen perde arkasında oturmuş görünmeyene iman edilir mi diyorsun.

Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatiin, Fe'ilün
(c.I, 406)

- Daha ne kadar zaman; "Çarem ne; dermanım ne?" deyip duracaksın? Sana kim çare aratıyor? Sen onu ara!
- Daha ne zamana kadar; "Gamdan can veriyorum!" diye sızlanıp duracaksın? Can nedir? Bunu bilmek, neden gam yediğini bilmek istemiyor musun?
- Eğer sen aşık oldunsa aşkın sana delil olarak yeter! Yok aşık olmadıysan artık ne diye delil istersin?
- Bu kadcarcık da aklın yok mu ki; bakıp göresin? Padişah yoksa bu gök cubbe otağı ne diye kurulmuş?
- Şu gök duvağın, şu gök kubbesinin ötesinde çok güzel, çok güçlü bir yaratıcı yoksa, şu parıl parıl parlayan sayısız yıldızlar kendi kendilerine mi parlamaya başladılar?
- Ermişlerin gözlerindeki ateş gizlilik perdelerini yaktı, yandırdı. Sen ise îerde arkasında oturmuş, görünmeyen bir şeye iman edilir mi demedesin.

155. 0 güzel yüzde ilahî nûru görmeyen şeytandan da aşığdır.

Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilün
(c.1, 407)

- Nurlarla dolu olan o güzel gözler sevgilinin bakışı ile mest olmuş. Gözyüzü bile o gözler yüzünden tir tir titremedir.
- Bilhassa Hakk'ın huzurunda el bağlayıp namaza durduğu zaman, kendisine ihsan edilen nûr, meleklerin de, insanların da kıblesi olmuştur.
- 0 güzel varlığın yüzünde ilahî nörün göz kamaştırıcı bir şekilde parladığı anda, onun ayaklarına başını koymayan, benlik yüzünden ona secde etmeyen kişinin özü gerçekten de şeytandır!

- 0 anda o güzel yüzde ilahî bir nûr görmeyen kişi, cansız bir beden gibidir. Şeytandan da aşğıdır.
- Onun nûrlu yüzü, erlerin kıblesidir. Eğer sen de er isen onun heybetli yüzüne karşı gönlünü yerlere ser!
- Elini sinenden çek! Ne diye şaşkın şaşkın bakıp dımyorsun? 0 anda sevinerek oıa canını ver! Zaten isteyen de odur.
- Aklını başına al da neyin var neyin yoksa hepsini suya at! 0 aşk suyundaki ateşle onları temizle! Çünkü onun yüzünün ateşi, ab-ı hayatın bile secde ettiğı yerdir.

156. Bu zamanda insan çalanlar, altın çalanlardan daha fazla!

Fe'ilatîin, Fe'ilatûn, Fe'ilatîin, Fe'ilûn
(c.I, 409)

- İnsanlık yolunun önu de ardı da kanla ıslanmış. Dikkat et de kayma! Bu zamanda insan çalanlar altın çalanlardan daha fazla!
- "Toplum hayatında çeşitli sahalarda başarıya ulaşmış tek tük iyi insan, kamil insan varsa da insanlık düşmanları onları da çeşitli bahanelerle harcıyorlar, yok ediyorlar. Günümüzde üstün insan o kadar çok azaldı ki, Diyojen gibi güpegündüz fener yakıp insan aramak gerekiyor."
- Hırsızlar akıldan da, haberden de çalışıyorlar diye anlatırlarsa da, kendinden haberi olmayandan ne çalınabilir ki?
- Bu kötü duruma rağmen ey Hakk yolcusu! Sen kendini bir şeyi de yok, düşmanı da yok sanma! Dünya altın peşinde koşuyor. Ama sen kendin altın madenisin ama kendinden haberin yok!
- Peygamber efendimiz; "İnsanlar madenlerdir!" diye buyurmuştur. Yani insanlar birbirinden farklı birer maden gibidirler. Kimisi demir, kimisi gümüş, altın, akık, elmas gibidirler.
- Ey insanoğlu! Hazine bulursun ama ömür bulamazsın. Sen uğraş da kendini bul, kendindeki gizli hazineyi araştır! Çünkü bu hazine sana da kalmaz. Senin elinden de geçer gider.
- Kendini bul, bul ama dikkatli ol! Kendini çaldırma! Fakat ne yapabilirsin ki, bu Hakk yolunda çok açığöz, çok becerikli bir hırsız pusu kurmuş, seni bekliyor.
- Zavallı ne olacağını düşünmeden cırpın dur! Dünya malı için daha fazla can çekiş, daha fazla altın biriktir! Zenginlikle gönlünü hoş tut! Fakat şunu iyi bil ki bütün altınların, gümüşlerin, malın, mülkün cehennem yılanıdır.
- Ne olur bir geceyi olsun Allah için yemeden, içmeden geçir! Nefsine uydun yüzlerce geceyi yiyerek içerek uyuyarak geçirdin.
- Dünya malı için başına gelen dertlerden, elemelerden, acılardan ötürü toprağın her zerresinin gönlünden ahlara, feryatlar yükseliyor. Ama kulağın sağırdır da bu sesleri duyamıyorsun.

157. Güzel bakışların arkasında bulunan nerededir?

Fe'ilatûn, Fe'ilatûn, Fe'ilatîin, Fe'ilûn
(c.I, 412)

- Benim canımı şarapsız mest eden o güzel nerededir? Beni tutup canımdan, gönlümden dışarı çıkaran, beni benden alan o el nerededir?
- Yemin etsem ancak onun başına yemin ederim. Benim yeminimi, tevbemi bozduran nerededir?
- Seher vaktinde Hakk'a yalvaranların ruhları onun aşkı ile feryat ederler, ağlarlar. Bizi yerimizden, yurdumuzdan edenin gamı acaba nerededir?
- "Onun yeri nerededir, yurdu nerededir?" diye şaşırmayın. 0 canın da canıdır. Gönlümüzde bir yer isteyen var. Acaba o nerededir? 0 bize bizden yakın değil midir?
- Güzel bir varlığın göz ucu ile bakışı bir bahanedir. Onun bir hevesidir. 0 güzel bakışın arkasında bulunan nerededir? Bakışı ile gönlümüzü hasta eden nerededir?
- "Şu *Mesnevî* beyitlerinde Hz. Mevlana güzel yüzlerdeki perdelerden bahseder. Haşa Allah maddî bir güzel olmaktan münezzehtir. Mecazî olarak Mevlana bu konuya temas eder:
- "Kadının yüzünü, benini, kaşlarını, akık gibi dıdaklarını gördüm ki; sanki Cenab-ı Hakk ince bir tül perde ardından tecelli etmiş gibi idi. Kadındaki o edayı, o nazı, o işveyi, o kırtışı ,görünce, Allah'ın tül perde ardından tecellisini andıran güzelliğı görünce İblis yerinde duramadı."
- Camî de bir beytinde:
- "Kendi hüsnün hublar şeklinde peyda eyledik, Çeşm-i aşkıtan tutup sonra temaşa eyledik." demişti.
- Gönlün beyaz perdesini gerdi de, oradan hayaller gösterdi. Perde üstüne böyle bir gönül perdesi geren nerededir?
- İnsanın aklı başında olunca neden, niçin, nasıl sorularını sorması tabiidir. Mest olup da, bizi nasıldan, niçinden kurtaran nerededir?

158. Her zerre, herşey senin aşkının mesti değil midir?

Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilün
(c.I, 422)

• Ey yüzü güle, saçları şemşir ağacının ter ü taze yapraklarına benzeyen sevgili! Ben senin ayrılık gamınla, ayrılık derdinle gamlandığım, dertlendiğim zaman bu gam, bu dert senden geldiği için çok mutluyum, neşeliyim, sevinç içindeyim.

"Seyyid Nesîmî bir mısra'ında: "Vasl erişince canıma, hüzn ve melal içindeyim."

• Senin gamının nakdinden olmayan nakitler nakit değil topraktır. Senin isteğinin, hevesinin rüzgarına kapılmamak, ona uymamak hevadır, rüzgardır.

• Senin işini öğrenmiş olanın işi, iştir. Çünkü senin işin gerçekten de yeniden yeniye var etmektir.

• Göğün de, yeryüzünün de senden haberleri vardır, seni bilirler. Bu sebeple gökler de, yeryüzü de senin emrine baş eğmişlerdir.

• Her şey, her zerre, her varlık senin aşkının mesti değil midir? Yüzünü göster de iki dünyanın da mestliğini gider!

• Güneş şu dönüşünde tektir, birdir; ama bu gök boşluğunda öyle güneşler vardır ki, bu gördüğümüz güneş onların safında bir erdir.

"Yedi asır önce söylenen bu beyti ibretle tekrar tekrar okuyalım. O zamanki insanların görüşlerine göre gökyüzünde dolaşan sayısız yıldızlar arasında güneş olarak sadece bizim güneşimiz biliniyordu.

Bugün onbeş milyar ışık yılı uzakta güneşler keşf'ediyorlar. Amerika Uzay Teleskop Bilimleri Enstitüsü Direktörü R. Williams'ın ifadesine göre, kainatta 50 milyar galaksi tesbit edilmiş. Mevlana ne buyuruyor: "Güneş tektir, birdir ama, öyle güneşler vardır ki, bu gördüğümüz güneş onların safında bir erdir."

Bu duruma göre güneşlerin sayısını ancak Allah bilir. Devrimizin fizik ve matematik bilginlerinin en büyüklerinden olan Sir James Jeans'in Ordinaryos Profösör Salih Murad Özdilek tarafından dilimize tercüme edilen *Esrarlı Kainat* adlı eserinin ikinci sayfasından bir iki paragraf almadan geçemedim.

"Yıldızlar arasında dünyamız büyüklüğünde yıldız pek az olup çoğu yüzbinlerce dünyayı içine alacak büyüklüktedir. Bunların arasında milyon kere milyonlarca dünyayı içine alabilecek yıldızlara rastlıyoruz. Kainattaki bütün yıldızların sayısını, yeryüzünün bütün denizlerinin kumsallarındaki kum zerrelere sayısı ile gösterebiliriz.

Bu büyük yıldızlar ve yıldız kalabalığı uzay içinde kendi yörüngelerinde dolaşırlar.

Bunların bir kaçı teşkil ettikleri kümeler, gruplar halinde dolaştıkları halde çoğu yalnız kalmış seyyahlara benzer. Bu yıldızların içinde dolaştıktan kainat akıl almaz büyüklüktedir.

Çünkü ışığı bize elli milyon senede gelebilen yıldız var. O kadar ki bir yıldızın diğerine yaklaşması, tasavvuru güç olan nadir bir vak'adır. Bunların her biri boş bir okyanusta giden bir gemi gibi yalnız başına yolculuk yaparlar.

Bizler, şu dünya üstünde yaşayanlar, kumlar sayısınca çok olan bu yıldızlar arasında, bir kum tanesinin mikroskopun parçası üzerinde oturarak etrafımızı, uzayı ve zamanla çevrilen kainatın maksat ve mahiyetini keşfe çalışıyoruz."

159. Can şarabı.

Fe'ilaîin, Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün
(c. I, 404)

• Ey seher vaktinde Hakk'ın lütfuna mazhar olarak mana şarabı içen azîz dost! Bana biraz yaklaş, kulağına gizli şeyler söylemek istiyorum.

• Kadehsiz olarak içtiğin o mana şarabı, üzümden yapılan şaraplara benzemiyen başka türlü bir şaraptır. Aslında o can şarabıdır. Ondan bir yudumcuk içince o yudum yalnız akı, fikri baştan almaz; hileyi, yalanı, dedikodu gibi tû huyları da alır, götürür.

• Bizi imansızlığa, sapıklığa götüren akıldan, fikirden kurtulunca birçok menziller aşarsın, mest olursun. Kendinden, kendi varlığından vazgeçersin. Seher vaktinde o can şarabını lutfeden, sana yüzlerce başka akıl, başka fikir verir.

• Sırlara dalınca bu defa canın kendisi sakililer eder. Canın sunduğu şarabı içince de öyle coşup köpürürsün ki, senin heyheylerinden gökyüzüne gürültüler düşer, feryatlar yayılır.

• Aslında sen coşup hay huy etmesen bile senin duyduğun manevî zevkten, neşeden, coşkunluktan mezarlarda bulunan bütün ölümler ve, cansız sandığımız bütün varlıklar coşarlar, oynamağa başlarlar.

• Dünya hayatında didinip dururken seni çekemeyenlerin, düşmanlarının kötülüğü yüzünden yüzlerce keder, dert, bela kuyularına düşmüştün; zulümleri, günahları örtenin keremi ile içtiğin can şarabı seni her sıkıntıdan kurtarır.

160. Dünya işlerine ait herşeyden haberi olanların, onun varlığından haberleri yoktur.

Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fa'lün
(c.I, 423)

• Acaba şu anda onun saçları mı darmadağın oldu da etrafa misk ve anber kokulan yayıldı.

• Acaba seher rüzgarı onun güzel yüzündeki örtüyü kapıp aldığı için mi gayb aleminden binlerce ay parlamağa başladı.

• Ondan bir koku almadığı halde can, niçin neşelendi? Dünyada hiç bir can var mıdır ki, onun hoş kokusundan neşelenmemiş olsun?

• Bütün dünyanın gül bahçelerinde bulunan çeşitli renklerde güzel kokulu sayısız güller Rahman'ın nefesi ile açılmış gülmektedirler. Fakat her insan, her an onların neden açıldıklarını, neden güldüklerini anlayamaz, bu hadisenin zevkine varamaz.

Hiz. Mevlana bir rubaisinde şöyle buyuruyor.:

"Ey gül! Sen gül bahçesinin güzelliğine hayran oldun da onun için mi gülüyorsun? Veya aşk bülbüllerinin ötüşleri mi seni güldürüyor? Ya hod gizli sevgilinin yanağındaki gül gibi mi açılıyor ve gülüyorsun? Galiba sende ona benzer bir şey var. Bu yüzden neşeleniyor, gülüyorsun."

- Hakk'ın lütfu ile bütün bedeni baştan başa can kesilen güzele aşık nasıl olur da ebedî olarak gönül vermez?
- Her halde gönül seher vaktinde onu manen görmüş olacak ki, o görüş yüzünden bugün mest bir haldedir.
- Eğer beden ağacına onun hoş rüzgan esmiyorsa, ondaki yüzlerce yaprak yüzlerce dal, neden oynayıp duruyor?
- Onun yolunda ölenlere eğer ebedî hayat verilmeseydi, can bağışlamak aşığa kolay olur muydu?
- Dünya işlerine ait herşeyden haberi olanların, bir çok keşiflerde, icatlarda bulunanların gönül gözleri perdeli olduğu için onun varlığından haberleri yoktur. Çünkü onun varlığı onlara perde olmuştur.

Aziz Hüdayi hazretleri:

"Zuhuru perde olmuştur zuhura
Gözü olan delil ister mi nura?" diye yazmıştır.

161. Senin gibi bir güzelin bulunduğunu sanıyorsan aldanıyorsun.

Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c.I, 403)

- Dünyada senin gibi bir güzelin bulunduğunu sanıyorsan aldanıyorsun. Senin gibi güzel yoktur. Sensiz bir yerde karar kılacağımı, duracağımı sanıyorsan buna imkan yoktur!
- Gökyüzü iyi kötü işler için dönüp duruyor diye düşünme. Gökyüzünün senin ayağını bastığın toprağa hizmet etmekten başka bir vazifesi var mı? Hayır yoktur.
- Yıllar geldi geçti de biz hala senin kapının dışında bir halka gibi asılı kaldık. Ama yine de içeri girmeden kapının dışında halka olup kalmak ayıp mıdır? Hayır değildir.
- Biz düşünce kapısında her hayalden korkmaktayız. Ey ev sahibi! Burada bir hayal var mıdır? Yoktur!
- Ey padişahın kapısında gizli şeyleri gözleyip anlayan gönlüm! Şeyh Selahaddin'den başka gönüllerdekini bilen, anlayan var mıdır? Yoktur!

162. Bizim ders gördüğümüz dersane aşktır.

Fa'latiin, Fa'latiin, Fa'lat
(c.I, 424)

- Gönül alıcı, iyiliklerle gönüller kazanıcı olmak, benliğe kapılmamak, gönülsüz olmak bizim insanlık sırlarımızdır. Hakk dostumuz oldukça bizim işimiz iştir.
- Eski mallar satanların yani eskiden gelmiş bilginlerin aşk hakkındaki görüşlerinin nöbeti geçti. Biz aşk hakkında yeni görüşlere sahibiz. Bu aşk pazarı şimdi bizim pazanımızdır.
- Çürümüş çimenleri, kurumuş dalları atarak, yemyeşil çiçekli yeni bir dünya meydana getiren ilkbahar gül bahçesinin canıdır. Fakat bizi, bizim gönüller kazanmadaki başarımızı, aşkımızı görünce kendi zavallılığını anladı da feryada, figana başladı.
- Akıl bu iklimin padişahıdır ama aşk yolunu kestiği, aşk kervanını yağma ettiği için bir hırsız gibi bizim darağacımıza asılmıştır.
- Eflatunlar, Calinoslar aşkı anlatmak için akla dayandıklarından bize karşı yokluğa düşmüşler, illetlere uğramışlar, hasta olup gitmişlerdir.
- Biz aşkı bulmak için kendimizi de terk edelim, yakınlarımızı da. Zaten bize yakın olanlar, bildiklerimiz, tanıdıklarımız şimdi bize hep yabancı oldular.
- Egoist olmak, kendine tapmak kötü bir huydur, hoş gitmez bir haldir. Bu hale düşünce insanlığımızı kaybeder de imanımız bile inkar kesilir.
- Kendimde olmaksızın söylediğim her gazel, her şiir hoştur, güzeldir. Çünkü bu ses benim gönül çengimden, gönül sazımdan çıkan seslerdir.
- Bizim ders gördüğümüz yer, aşktır. Bize manen ders veren de Celal sahibi Allah'tır. Bizler öğrenciyiz. O'nun aşkı da, tekrarlayıp durduğumuz bilgidir.

" Bu beyit Firuzanfer rahmetlinin bastırıldığı *Divan-ı Kebîr'de*. yok. Ben bir yazma nüshadan bu beyti aldım. Ayrıca bu beyte Abdülbaki Gölpinarlı merhum *Güldestesi'nin* 248. sayfasında ve Firuzanfer'in Divan'ının 429 numaralı gazelinde de rastladım.

163. Göz önünden kalkıp giden her şey gönüldedir.

Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c.I, 425)

- Aşıkların dostu aramaları kendilerinden, kendiliklerinden değildir. Dünyada onu arayan yine odur. Çünkü, ondan başkası yoktur. Aşık bir bahanedir. Sanki o kendi kendini aramaktadır.
 - Bu dünya da öteki dünya da bir mayadır. Hakikat aleminde küfür de yoktur, din de yoktur, mezheb de yoktur!
 - " Kafir de mümin de onun çizdiği kader çizgisinde dalalet, sapıklık yahut hidayet yolunda yürümektedir. Dinler bize göre ayrı ayrıdır. Hakk'a göre dinlerin hakikati birdir. Onun için
 - " Ziya Paşa merhüm: "Birdir nazar-ı Hakk'ta mecûsî ile müsülman" demiştir. Bu da yanlış anlaşılmasın, müslümanlık en son din olduğu için evvel gelenleri hükümsüz bırakmıştır. Onlarla eşit değildir.
 - Ey İsa nefesli kişi! Sen uzaklıktan bahsetme! Ben uzağı düşünmeyenin kuluyum, kölesiyim.
- Hiz. Mevlana *Mesnevî'nin* bir beytinde:
- "Zikir ederken sesini yükseltme, o senden uzak değil ki!"-diye buyurur. *Kur'an-ı Kerîm'de;*
- "Biz size şah damarınızdan daha yakınız." (Kaf Suresi 50/66) diye buyrulmuyor mu?
- "Sonra giderim." dersin; "Hayır gecikme!" derim. Eğer; "Öne giderim." dersin; "Hayır önünde yol yoktur!" derim. Kayıtlardan kurtul, onu gönlünde bul! Elini aç, kendi eteğini tut! Bu yaranın merhemi yine bu yaradan başka değil!
- Namık Kemal merhüm da:
- "Yine senden gelir bir işte dad lazımsa
Ümidin kes, cihanda gayriden imdad lazımsa." diye yazmıştı.
- Bütün iyi kötü, dervişin cüz'üdür. Böyle olmayan zaten derviş değildir. Bizi bırakıp ötelere giden, sevdiklerimizle beraber gözönünden kalkıp giden herşey,gönüldedir. Dünyada onların gönül gibi bir yerleri yoktur!
- Hiz. Mevlana bir *Dîvan-ı Kebîr* beytinde:
- "Ölümden sonra bizim mezarımızı yeryüzünde aramayın, bizim mezarımız arif kişilerin gönlündedir. buyurmuştu.

164. Öldükten sonra, güzel huyların, tabutunun önünde yürürler.

Pa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilatün, Pa'ilat
(c.I, 385)

- Senin ölümden sonra güzel huyların, ay yüzlü güzel kadınlar şekline girerler de tabutunun önünde salına salına yürür giderler.
- Biri senin elinden tutar, öbürü hatırını sorar, öteki de sana yiyecekler, mezeler getirir, şekerler sunar.
- Bedenini boşayıp da ondan ayrılınca karşında müslüman, inanmış, sana itaat eden, kötülüklere tövbe etmiş hürileri saf saf olmuş görürsün.
- Sayısız hüriler, tabutun önünde yürüyüp giderler. Hayatta gösterdiğin sabır bir mülk halinde karşına çıkar. Şükür ise, neşeli neşeli yürüyüp giden, sana arkadaş olan bir melektir.
- Mezarda tertemiz hüriler sana eş olur, dost olurlar. Sana oğullar, kızlar gibi sarılırlar.

165. Zavallı gönlüm, acı tecellîlerden Tür Dağı gibi parça parça oldu!

Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c.1, 401)

- Ey ay doğ! Sen doğmadıkça bizler geceleri karanlıklar içinde kalacağız. Çünkü sensiz gözyüzünde tek bir yıldız bile yok! Güzel hayalin ayağını vurarak, oynayarak, gülererek gelmedikçe bizim derdimize derman yoktur, çare yoktur! ,
- Senin güzel hayalin dağa aksetse, dağın üstüne düşse oradan kaynaklar fışkırır, tatlı sular akmağa başlar. Bizim gönlümüzde bir dağdır, bir kayadır. Ne olur o tatlı, güzel hayalini bizim gönlümüze de düşür, düşür de bizim gönlümüzden de güzel duygular, hoş hayaller, ümitler, neşeler doğsun!
- Senin lütfundan ayrı kalmayan, senin ihsanına nail olan bir taştan, sert çakmak taşından kıvılcımlar sıçrar, ateşler çıkar. Öbür taştan su akar. Öteki taş da dilberlerin dudakları renginde la'l olur.
- Ey güzel varlık! Senin lütfunu nice defalar denedim. Hem de bir kere değil, birçok kereler. Benim gibi bir ölüyü dirilttin, yeniden hayat başışladın.
- Rahmet bulutu her seher vakti yağmur yağıdırıyorsa bu da sendendir. Senin içindir. Sana karşı dayanamayan, ağlayan şu gönlüm beşikteki bir çocuktan başka birşey değildir.
- Şu zavallı gönlüm kader icabı acı tecellîden, gamdan, kederden Tür Dağı gibi yüz parça oldu. Fakat o parçalardan bir tanesi bile elimde değil...

166. Mutlu insanlar şehri var mıdır?

Mefa'iliin, Mefa'ilün, Mefa'iliin, Mefa'iliin
(c.I, 325)

- Ey aşıklar! Aşıkı az, fakat maşuku yani sevilenleri çok olan, mutlu insanlar şehrini kim gördü? O şehri bir gören var mı?
- Gerçekten erkekleri az, kadınlar çok olan bir şehir varsa biz hemen oraya gidelim. Az olduğumuz için kendimizi zora çekelim, naz edelim, sonra o güzel kadınlarla sevgi alış verişinde bulunalım. Bu kaçınılmaz bir fırsattır. Çünkü aşıkların gönülleri pek yanıktır. Onlar sevgililere kavuşmakla, güzelleri sevmekle pek mutlu olurlar.
- Böyle bir şehir olamaz. Aşıkları mutlu edecek güzelleri çok böyle bir şehir olmasa bile, hiç değilse orada adalet ve insaf sahibi, aşıkına acıyan, kendisini ona teslim eden bir sevgili bulunsun.
- Aşıklar bu tarafta kuru öd ağacı gibi yanarken, öte tarafta sevgili de az bir zaman dahi olsa ondan ateşlensin.
- Allah'ım ihsanın hürmetine parlak nûrun hakkı için, nimetlerle, güzelliklerle dolu olan bu dünya şehrinde kusuruma bakma! Manasız şeyler söyledim, çılgınca laflar ettim. Ben yalnız seni seviyorum. Yalnız sana ibadet ediyorum. Gönülüm sensiz perişandır!
- Sen mest ve perişan olanların kusuruna bakmazsın. Senin tuttuğun, değer verdiğin kişi ne mutlu kişidir! Canım senin sevdiğin kişinin mesti olmuştur!
- Ey Hak aşıkı sus! Kainat gibi mest ol! Dön dur; şunu iyi bil ki, şu gökler Allah aşkı ile mest olmuş bir karnil insanın aynı olmasalardı böyle dönüp dururlar mıydı?

167. Sen görüş sahibi ol da dikende gül gör! Dikensiz gülü herkes görür.

Mef'ulü, Mefa'iliin, Mefa'ilün
(c.I, 326)

- Ey halden hale girmekten münezzeh olan! Ey eşi ve benzeri olmayan Allah'ım! Ey insanı halden hale sokan! İnsana hayret veren! Ey kimini Leyla eden! Kimini Mecnun kılan Rabbim! Ey alete ihtiyacı olmayan büyük san'atkar! Büyük yaratıcı!
- Ey Leyla ile Mecnun'a yüzlerce ihtiyaçlar veren; sonra "Ey hiç bir şeye ihtiyacı olmayan verici, lütfedici Allah'ım!" diye onları huzurunda feryat ettiren rabbim!
- Senin lütfunla dikenim gül oldu. Cüzlerim de gül haline geldi. Bizim önümüzde de rahmet var, sonumuzda da rahmet var.
- Sen görüş sahibi ol da dikende gül gör! Dikensiz gülü herkes görür. Başına gelen belanın ilahî bir lütuf olduğunu anla, cüzde de küllü gör! Zaten ehliyet , seziş de budur.
- Üzüm daha koruk halinde iken onun şarap olacağını düşün, yoklukta varı gör! Ey Yüsuf, padişahlar padişahlığını, saltanatı sen kuyuda seyretil!
- El çırp da bundan anla ki, her sesin aslı sensin, her ses senden çıkıyor. ayrılık ve buluşma olmasaydı şu iki avucunu birbirine vuramazdın.
- Sus! Bahar geldi, gül geldi, diken geldi. Bu bahar mevsiminde birçok güller, çeşit çeşit güller, çiçekler, çimenler topraktan baş kaldırdılar, gayb aleminden sıçrayarak geldiler de, bizi geldikleri yere, ötelere davet ediyorlar.

168. Arslanı kovalayan ceylan!

Müfte'ilün, Müfte'ilün, Müfte'ilün, Mefa'iliin
(c.I, 322)

- Geldim ki kulağından tutup seni çeke çeke kendime getireyim. Seni aşık edeyim. Seni kendinden geçireyim, seni canımın içine, gönüme alayım.
- Ey gül fidanı! Hoş bir bahar rüzgarı gibi yanına geldim. Seni okşayacağım, kucaklayacağım, güllerini etrafa saçacağım.
- Geldim ki seni, üzüntülerle, gamlarla dolu bu dünyada neşelendireyim, cilvelendireyim. Aşıkların duaları gibi seni alıp ötelere, gökyüzünün ta üstüne çıkarayım.
- Duydum ki, güzellerin birisinden bir öpücük almışsın. O öpücüğü güzellikle bana geri ver, yoksa öpücük yerine ben de seni alırım.
- Gül de ne oluyor? Sen gül değil "küll"sün. "Söyle!" emrini veren de sensin. Başkaları seni bilmesin, ben seni bilirim. Sen bensin, benden ibaretsin.

" Hz. Mevlana bazı beyitlerde tevhid konusuna temas etmektedir. Bu bizi şaşırtmamalı, yanlış yorumlara götürülmemelidir. Bütün eşya, bütün varlıklar Hakk'ın tecellisine mazhar olmuşlardır. Her şeyi o yaratmıştır, her şeyde O'nun kudreti, kuvveti, sanatı, yaratma gücü müşahade edilmektedir. Yılana bile süslü bir gömlek giydirmiştir. İnsan yarattıklarının arasında en şerefli bir varlık olduğu için, en fazla ilahî tecellîye o mazhar olmuştur. İnsan;

"Rûhumdan ona üfürdüm!" sırrına mazhar olmuştur. Esrar Dede merhum:

"Ben ben dediğim ben dediğim sensin hep!
Canım dediğim ten dediğim sensin hep!"

diye münacatta bulunmuştur. Burada "sensin"den maksat her şeyi sen yarattın, herşey senin tecellîne mazhardır. Her yerde görünen senin nûrundur. Allah haşa Allah'lığını kimseye vermez. Fanî, çürümeğe, zavallı bir varlık Allah olamaz; ilahî tecelliye mazhardır, o kadar. Duvarın üstüne güneşin nûru düşmüştür. Duvar; "Ben güneşim" diyebilir mi?

Mevlana bir rubaîsinde şöyle buyurur:

"Ne ben benim, ne sen sensin, ne de sen bensin!
Hem ben benim, hem sen bensin, hem ben benim ey tutili güzel!
Senin ile öyle bir haldeyim ki anlayamıyorum,
Ben mi sensin? Sen mi bensin?"

- Sen benim canımsın, rûhumsun, bana Fatiha okuyorsun ama, sen baştan fatiha ol da seni gönlüme çağırayım, içime alayım.
- Ey benim evim! Her ne kadar tuzaktan kaçmışsan da yine benim evimsin. tuzağa geri dön, eğer dönmezsen ben seni alır tuzağa korum.
- Arslan bana dedi ki: "Sen acayip ceyslansın! Ben arslan olduğum halde sen arkamda neden koşup duruyorsun? Defol, git! Yoksa seni parçalarım."
- Seni ceylan kılığına girmiş yani ceylan şekline bürünüp gizlenmiş arslan yavrusu değil misin? Ben de ceylan süretine bakıyorum da onun için seni bırakıyorum.
- Sen benim bir topumsun. Çomağımın önünde koşup durmadasın. Seni yuvarlayıp koşturan benim ama, sen de benim arkamdan koşup duruyorsun.

169. Aşk hastalığı.

Müste'îlün, Müste'îlün, Müste'îlün, Müste'îlün
(c.I, 321)

- Neoldu ise, o hoca, gece yarısı birdenbire hastalandı. Sabaha kadar kendini kaybetti. Komşusu olduğumuz için başını hep duvarımıza vurup duruyordu.
- Gökte yerde onun feryadını duydular, haline acıdılar da onlar da ağlamaya ve feryat etmeye başladılar. Hasta hocanın nefesi sanki ateşe tapanların ocaklarından geçip geliyormuş gibi etrafı yakıp yandıracak kadar ateşli idi.
- Hocanın hastalığı acayip bir hastalık, ne başı ağrıyor, ne de sıtması var. Bu derde yeryüzünde çare yok, deva yok! Çünkü bu dert, gökyüzünden gelmiş bir dert!
- Dünyanın en ünlü hekimi Calinos onu muayeneye geldi. Nabzını tuttu. 0;"Elimi bırak!" dedi. "Gönlüme bak; derdim bildiğiniz dertlerden değil! Tıp kitaplarına, kaidelere, usüllere uyacak dert değil! Bu hiç bir derde benzemeyen bir dert!"

" Fuzulî merhûmun şu beyti buraya uygun düşer:

"Aşk derdiyle hoşum, el çek ilacımdan tabib!
Kılma derman kim, helakim zehr-i dermanındadır."

- Hastanın ne uykusu var, ne de bir şey yiyor. 0 aşk ile besleniyor. Çünkü şimdi bu aşk hocaya hem dadı, hem ana...
- Çaresiz kaldım da hastanın derdine deva bulmak için Cenab-ı Hakk'a yal-vardım. "Allah'ım!" dedim, "Merhamet et de bu hasta bir an için olsun dinlen-sin, huzura kavuşsun. 0 bu acılan, bu gamları çekmeği hak etmemiştir. Çünkü o ne kimsenin kanını dökmüştür, ne de birisinin malını almıştır."
- Göklerden şöyle bir cevap geldi: "0 hasta hoca ile uğraşma, onu kendi ha-line bırak! Çünkü aşıkların uğradıkları belaya çare aramak, dertlerine deva ummak beyhudedir."

Yine Fuzulî merhum *Leyla ile Mecnun'unda* şöyle buyurur:

"Aşk derdinin devası kabil-i derman değil
Terk-i can derler bu derdin en güzel dermanına

170. Sen kendinde olduğun, kendini sevdiğin zaman sevgiliyi bulamazsın.

Müfte'îlün, Mefa'îlün, Müfte'îlün, Mefa'îlin
(c.I, 323)

- Sen kendinde olduğun, kendini sevdiğin zaman, sevgiliyi bulamazsın. segili diken gibi senin gözüne batar. Fakat kendinde olmadığın, kendini beğenmediğin zaman sevgili sana çok yakın olur.
- Sen kendinde olduğun zaman, bir sivrisineğe bile av olursun. Fakat kendinden geçince öyle güçlü olursun ki fil bile sana av olur.

•Kendinde olursan gam ve keder bulutları seni kaplar. Karanlıklar içinde kalırsın; kendinden geçersen, senin kucağına ay doğar da her tarafı aydınlatır

•Kendinde iken sevgili senden kaçar. Yanına gelmez. Kendinden geçince sana sevgilinin aşk şarabı sunulur.

•Kendinde olduğun zaman sonbahardaymışsın gibi üşürsün. Fakat kendin den geçince kış mevsimi bile sana çiçekli ilkbahar olur.

•Aklını başına al, kendini sevmeyi, kendine aşık olmayı bırak da, sevgilinin sevgisine değil, cefasına aşık ol! Öyle ol da sana nazlanan, yüz vermeyen gül, sana ağlayıp inleyen bir aşık kesilsin.

171. Hakikatte senin gördüğün ben değilim, ben bir hayalden, bir gölge varlıktan ibaretim!

Mef'ulü, Mefa'ilü, Mefa'ili, Fe'ülün
(c. 1,331)

•Ordulara, gösterişe, hükümdarlık bayrağına hevesi olmayan o padişahın yüzünden deli divane oldum. Deli aklını kaybetmiş bir kişi olduğu için adetten de, suçlardan da sorumlu değildir. Artık onun işlediği suçlar amel defterine yazılmaz.

•Ben o padişahın yüzünden yalnız aklımı kaybetmedim, kendimi de kaybettim. Bu sebeptendir ki, sen uzaktan; beni gezen, yürüyen, giden normal bir kişi arak görüyorsun ama, hakikatte senin gördüğün ben, ben değilim; ben bir hayalden, bir gölge varlıktan ibaretim! Daha doğrusu ben yoğun, yokluktan başka bir şey değilim!

•Ey aşık, aklını başına al da beri gel, yok ol! Çünkü yokluk can madenidir. Fakat senin bildiğin gamdan, gussadan başka birşey olmayan şu dünya hayatındaki can gibi can değil! O başka türlü bir candır.

•Gel ey Hakk aşığı gel de ben bensiz, sen de sensiz olarak şu aşk ırmağına dalalım da yok olalım! Yokluk mertebesine ulaşalım. Çünkü bu korulukta yani yeryüzünde, dünyada; kandan, zulümden, haksızlıklardan, kötülüklerden başka birşey yoktur.

•Korkma! Bu aşk ırmağı insanı kucaklar, bağrına basar, derinliklerine alır, batırır ama öldürmez. Çünkü o ab-ı hayattan ibarettir. Allah'ın lutfundan, kereminden başka bir şey değildir.

172. Alemde bir zerre var mıdır ki, senin güzel vasıflarının hayranı olmasın.

MefS'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fe'ilün
(c.I, 480)

•Sen nasıl bir incisin ki, kimsenin avucunda senin değerini karşılayacak, ödeyecek birşey yoktur, bulunamaz. Zaten dünyada yaşayan her insanın, her varlığın avucunda senin lütfun, ihsanın olmayan ne vardır?

•Her an lütfunun, ihsanının karşılığı olarak gönlümü, canımı bastığın topraklara saçmak isterim. Senin ayağının toprağı olmayan cana yazıklar olsun!

•Dünyada görülen çeşitli hadiselerin, olayların dalgaları arasında çırpınıp duran kimse, sana bildik, dost değilse; başka hiçbir bildikle o olayların etkisinden kurtulamaz.

•Allah'ım kader gereği bana verdiğin ızdıraplardan, yaralardan kaçmam, onlardan şikayet etmem! Çünkü seni seviyorum. Senin sevgi ateşinle yanmayan gönül soğuktur, hamdır.

•Yok olmayan bir gönlün yüzü mekana, fanî dünyaya dönmüştür. Bu yüzdendir ki sen böyle bir gönüle; "Mekansızlık aleminden git! Burası senin yerin değildir!" diyerek onu o makamdan sürer, çıkarırsın.

•Senin güzel vasıflarının da, senin vasıflarını öğrenlerin de hesabı yoktur! Şu inatta bir zerre var mıdır ki senin güzel vasıflarının hayranı olmasın?

•Eğer senden başkasını ümit edersem, ümitsizliğe düşeyim. Eğer varlığım senin için değilse, o varlık yıkılsın, harap olsun.

173. Yarinden ayrı düşen dostu ağlayınız!

Mefa'ilün, Fe'Olün, Mefa'ilün, Pe'uliin
(c.I, 329)

•Geliniz, geliniz gül bahçesinde güller açtı. Geliniz, geliniz müjdeler olsun sevgili geldi.

•Bütün canla, cihanla birlikte neşeleniniz, oynayınız! Hoş kılıcını çeken her tarafı ısıtan güneşe teslim olun, kendinizi ona bırakın!

•Kendini güzel sanan çirkine gülünüz, alay ediniz! Ama sevgilisinden ayrı düşen dostu da ağlayınız!

•Divane aşk delisi, yine zincirinden kurtuldu, zincirini kırdı diye bütün şehri heyecan ve korku kapladı.

•Bu ne gündür? Nasıl heyecanlı gündür? Bu bir kıyamet günü müdür? acaba, herkesin amellerinin defterleri ufuklardan mı uçuşarak geliyor?

•Haydi davulları çalınız! Başka hiç bir şey söylemeyiniz! Şu anda ne gönlün, de aklın yeri vardır. Hatta can da kendinden geçmiştir.

174. Cihanın her cüz'ü, bu dünyada gördüğümüz her şeyi yaratanın kudretinin, yaratma gücünün birer belgesidir.

Mef'ulü, Mefa'ili, Mefa'ili, Fe'uliin
(c.I, 332)

- İçinden durmadan hep çeng sesleri, müzik sesleri gelen bu ev nasıl bir evdir? Kimin evidir? Bu evde kim oturur? Bunu siz sahibinden sorunuz.
- Eğer bu ev Kabe ise put gibi güzel olan dilberin burada ne işi var? Kabe'de put bulunur mu? Eğer bu ev ateşe tapanların mabedi ise, nasıl olur da Allah'ın nûru orada parlayıp durur?
- Haberiniz yok, bu evde öyle gizli bir hazine var ki, o hazine dünyaya da, ahirete de sığmaz. Aslında bu ev de, ev sahibi de hepsi hepsi birer bahaneden ibarettir. Yalnız o vardır o!

Mevlana bir ruba'îsinde şöyle buyurur:

"Bağda binlerce ay yüzlü güzeller, güller misk kokulu menekşeler var, dereler içinde akıp giden sular var. Bütün bunların hepsi birer bahanedir. Aslında yalnız 0 var. Yalnız 0 var!"

- Bu evin sahibi şu gökyüzünün sahibidir. Zühre'ye, Ay'a benzer. Aslında bu o aşk evidir. Ne ucu vardır; ne de bucağı!
- Can senin yüzünü ayna gibi içine düşürmüş, gönlüne nakşetmiştir. Gönül de senin güzel kokulu saçlarına tarak olmuş saçlarına baş aşağı dalmıştır.

Bir halk şairi:

"Yapsalar kemiğim tarak! Yar zülfünün tellerine!" diye bulunmuş.

- Bu evde bulunanların hepsi de sarhoş! Bu yüzden kapıdan kimin geldiğinden, kimin içeri girdiğinden kimsenin haberi bile yok!
- Bir bakıma da bu ev can evidir. Can nerede ise orada ne aşağı vardır, ne yukarı, ne altı yön, ne de orta!..
- Cihanın her cüzü cihanın sahibinden birer nişanedir, birer belgedir. Bizim gibi nurlu olan yüzümüz de o belgeyi lütfeden, bağışlayan bir belgedir.

175. Kime gül bahçesinin kokusu gelirse, o gül bahçesine gidinceye kadar oturmaz.

Fe'latiin, Fe'liatiin, Fe'latün, Fe'ilün
(c. 1,413)

- Ben dostu araştırmadan yorulduın, oturdum, kaldım. Ama bu çırpınıp duran gönül yorulmadı, oturmadı. Herkes gitti, oturdu, kaldı. Ama bir an için olsun o oturmadı.
- Bir işe kalkan kişi sonunda işini bitirir, oturur. İş, arzusu yerine gelmeyen kişinin işidir.
- Allah'ım; senin yarattığın taşlar, kayalar, dağlar, tepeler gibi cansız sandığımız aslında canlı olan varlıkların tesbihlerini duyan kişi, noksan sıfatlardan münezzeh olan Hakk'ın hareminin perdesine götürülmedikçe oturamaz.
- Senin perişan saçlarının hoş bir şekilde dalgalandığını gören kişinin gönlünden geçen karışık düşünceler, ebedî olarak yatışmaz.
- Senin rüyada gülen güzel dudaklarının hayalini gören kişinin uykusu kaçır ama, gülen dudaklarının hayali kıyamete kadar aklından çıkmaz.
- Kime gül bahçesinin kokusu gelirse o güle oynaya gül bahçesine gidinceye kadar, dinlenmek bilmez; oturamaz.

176. Acaba böyle bir bayramı yıllar boyunca kim görünüşür?

Mefa-îlün, Mefa'îlün, Fe'ulün
(c.I, 341)

- Gel, gel ki, senin gelişin bugün bize bir bayram günü oldu. Bugün neşemiz arttıkça artacak.
- Sevin, el çırp da de ki: "Bugün neşe günüdür, zevk günüdür. Zaten güzel bir gün gelişinden, başlangıcından belli olur.
- Biz bugün çok mutluyuz, bu dünyada bizim sevgilimiz gibi güzel, eşsiz bir varlık kimdir? Böyle bir güzel bulunur mu? İşte bugün, benzeri olmayan o sevgili, o dost bizimle beraber olduğu için günümüz bayram günü oldu. Acaba böyle bir bayramı yüzyıllar boyu kim görmüştür?
- O'nun gelmesi ile yeryüzü de, gökyüzü de güzelleşti, tatlılaştı, şekerlerle doldu. Göklerden şekerler yağıyor, yerlerden şekerler bitiyor.
- İnciler saçan o dalganın sesi geldi. Dünya dalgalarla doldu. Fakat bizim dalgalanan, inciler saçan denizimiz gizlidir, baş gözü ile görülemez.
- Bugün gönlümüzün sultanı Hz. Muhammed (s.a.v.) Efendimiz tekrar miraçdan teşrif buyurdular. Hz. İsa da bugünün şerefine dördüncü kat gökten yere indi, bize ulaştı.
- Onun ayak bastığı bu şehirde basılmayan her altın, kalptir. Bu mecliste Hakk aşıklarına can kadehi ile sunulmayan her şarap, bozulmuştur, pistir.
- Bu meclis öyle hoş bir meclistir ki burada baht sakılık eder. Bu mecliste bulunan Hakk dostları kimlerdir; biliyor musunuz? Cüneyd-i Bağdadî, Bayezîd-i Bestamî.

177. Dünyada hasta olmayan kimse yok, aşk hekimi nerede?

Mefa'ilün, Mefa'iliin, Fe'ulün (, 351)

- Dermansız derdin hekimi nerededir? Kimdir? Sonu olmayan yolda bizlerle arkadaşlık edecektir.

Hz. Mevlana'nın bu beyti bendenize, Fuzûlî merhumun şu ruba'isini hatırlattı:

"Her dil ki esîr-i gam-ı hicran olmaz!
Şayeste-i zevk-i vasl-ı canan olmaz!
Her dert ki var, var derman-ı velî,
Bî dertlerin derdine derman olmaz!"

- Eğer dermansız derdin hekimi akıl ise delilik ne oluyor? Yok eğer can ise canan ne oluyor?
- Ölümsüz olarak dünyayı aydınlatan, fakat ne küfür, ne de iman olmayan ışık nerededir?
- Lamekansızlık denizi incilerle dolu. Fakat onların içinde insanlık incisi olan kimdir?
- Dünyanın hiç bir cüz'ünde, hiç bir yerinde hasta olmayan kimse yok. Herkes hasta, peki aşk hekiminin muayenehanesi nerede?

178. Şu dünyada başa gelen bela, gizli bir incidir!

MefS'ilün, Mefa'ilun, Fe'Olün
(c.I, 357)

- O kerem kaynağı bize av olduğu için, bize her an on binlerce armağan var!
- Biz sevgilinin aşk damına çıkmak istersek, o bize zorluk çıkarmak şöyle dursun, isteğimizden memnun kalır da, bize altından, gümüşten merdivenler lutfeder.
- Bu dünyada başa gelen bela gizli bir inci gibidir. Hatta bizce inci değil bir sinedir, ama yabancılara, Hakk aşığı olmayanlara, yılan gibi görünür.
- Sen bizi yoksul sanarak karşımızda gümüş hazineni sayıp dökmeğe kalkışma! Bizim altınımız da, gümüşümüz de sayısızdır, hesaba gelmez.
- Vezir Pervane, bizim varlığımızı kabul etmese gam yeme! Padişahın elinde bizde bulunanın yüzlerce misli var.

179. Toprak üstüne o sevgilinin adını yazsak, toprağın her parçası hürî olur!

Mef'Olü, Mefa'ilün, Fe'ulün
(c.I, 364)

- Sevgilinin hayali bizimle beraber oldukça, ömrümüz boyunca onun yarattığı güzellikleri hayranlıkla seyrederiz.
- Dostla buluştuğumuz zaman, vallahi evimizin küçük bir odası bize ova gibi geniş görünür.
- Gönlümüzün istediği olunca, diken bile binlerce hurmadan daha iyidir.
- Onun yüzünün güzelliği aksedince, dağlar, ovalar ipek gibi, atlas gibi olurlar.
- Esen rüzgardan onun hoş kokusunu sorunca, burnumuza gül kokusu, kulağımıza çeng sesleri, ney sesleri gelir.
- Toprak üstüne o sevgilinin adını yazsak, toprağın her parçası bir hürî olur, yeryüzü cennet halini alır.

180. Sevgili sizi sızsiz olarak çağırıyor.

MefS'ilün, MefS'ilün,
(c.I, 343)

- Yol arkadaşlarından ayrılmak doğru değildir. Karanlık gecede eline fener almadan, ışısız yola düşmek uygun olmaz!

- Padişahlık saltanatı gördükten sonra dilencilik etmeğe kalkışmak doğru olmaz!
- Sevgili sizi sızsiz çağırıyor. Bu sebeple size "sizle beraber olmak" uygun düşmez!

"Ben"siz, "sen"siz, "biz"siz, "siz"siz olmak üstün bir merhaledir. Hz. Mevlana *Dîvan-ı Kebtr'in* başka bir yerinde aynen şöyle buyurur:

"Gel de ben bensiz sen de sensiz olarak şu aşk ırmağına dalalım. Yokluk mertebesine ulaşalım. Çünkü bu korulukta, yani yeryüzünde zulümden, haksızlıklardan başka birşey yoktur!" (c. I, nr. 331)

- Madem ki Allah lütfetti, dünyaya gök sofrası geldi. Bundan sonra gıdasız kalmak, yoksulluğa düşmek olmaz!
- Canların kurban edildiği bu mutfakta şerefsiz insanlar gibi ekmek çalmak, acınacak bir haldir.
- O yol kesen hırsla ve tama'a söyle, hile yapmaya kalkışmak, kötü görünüşe bürünmek doğru değildir!
- Ayağın olmasa sana kanat verirler. Kanatsız havalanıp uçmak mümkün değildir!
- Kanat bulursan Hakk'ın tuzağına doğru uç! Çünkü onun tuzağından kurtuluş akıl kan değildir!

181. İnsana aşktan başka ne akraba vardır, ne de baba!

Mef'ulii, Mefa'îlü, Mefa'îlü, Fe'ulün
(c.I, 333)

• Kimin gönlünde aşktan eser yoksa, onun üstüne bir bulut çek! Çünkü o ay'a düşmandır. Gönül aydınlığından kaçır.

"Bir sînede kim nar-ı muhabbet eseri yok;
Zulmette ol nur-ı Huda'dan haberi yok!"

(Bir gönülde aşk ve muhabbet ateşi yoksa, o kişi karanlıklarda. Allah'ın nûrundan haberi yoktur.)

• Aşk bahçesinde yetişmeyen ağaç kupkuru bir ağaçtır. Onun ne yaprağı vardır, ne de meyvesi. Fakat aşk bahçesinde yetişen meyveli, yapraklı ağacın gölgesinde bulunmayan değerli bir kişi de, değerini kaybeder, hor ve hakîr bir kişi olur.

• Bir kişi çok değerli, eşsiz bir inci gibi olsa, aşktan haberi yoksa ondan uzaklaş! Çünkü dünyada insana aşktan başka ne akraba vardır, ne de baba!..

• Aşıkların mezhebinde hergün aşk derdinden daha beter bir hale gelmeyen kişi, ölüm hastalığına tutulmuştur.

• Kimin yüzünde aşktan bir eser, bir nûr görürsen, gerçek olarak şunu bil ki, o bildiğin, tanıdığın insanların cinsinden değildir.

182. Bu mest oluş, bu kendinden geçiş, bu aşk nereden geliyor?

Mefa'îlün, Mefa'îlün, Fe'ülün
(c. I, 337)

• Gözünü kapadın, yani "Uyku vakti geldi!" demek istedin. Her kaba giren, her kabın şeklini alan kimseye uyku yoktur.

• Sen de bilirsin ki biz o kadar fazla bekleyemeyiz. Fakat, senin mest olmuş gözlerin acele ediyor.

• Sen durmadan bana cefa et, keder ver, gam ver! Senin bütün cefaların lutuftur, zevktir, neşedir! Hata et, senin hatan doğrudur, sevaptır!

• Şarap sunan sakînin gözü su gibi olan şarabın kılıcı ile nice başlar aldı. birçok insanları mest etti, kendinden geçirdi.

• Bu işe şaşanlardan birisi der ki: "Bu mest oluş, bu kendinden geçiş sakînin gözlerinin güzelliğinden, onun aşkından oluyor." Birisi de der ki: "Hayır, bu iş şarabın ma'rifeti; şarap içmeseydi mest olmazdı."

• Şarap nedir? Sakî nedir? Hakk'dan başka birşey yok.! Ne şarap var, ne de sakî! Bu mest oluş, bu kendinden geçiş, bu aşk hangi kapıdan geliyor; Allah bilir!

183. Kendinle dost olma da, kimle dost olursan ol!

Mefa'îliin, Mefa'îlün, Fe'uliin
(c.I, 342)

• Ben vefasız değilim! Kıyamete kadar benim sevgilim budur. Benim işim gücüm de mest olmaktır, ne harap olmaktır.

• Bende ne akıl kaldı, ne fikir kaldı, ne de gönül! Bunların hepsi de elden çıktı. Ben ne yapabilirim; hiç! Bütün bunlar o güzel yüzün işi, onun tesiri.

• Gül sevgilinin yüzünü gördü de; "Ey bülbül!" dedi: "Ne ötüp duruyorsun? neyi arıyorsun? Beni mi arıyorsun? Galiba sen bir hayale kapıldın? Ben de yağum, gül bahçesi de yok. Ancak 0 var. O'nun güzel yüzü var!"

• Güzeller gayb aleminin kuşlarının gölgeleri oldukları için sevgilim, sen de gayb alemine git, işte kuş buradadır.

• Sevgili dudağını açınca, güzel güzel konuşunca bütün canlar: "Her hastanın canına şifa, derdine derman bu hoş sözlerdir." dediler.

• Aşk hastaları aşkın elinden bir kadeh can şarabı içtiler de, hepsi de çok iyi anladılar ki asıl meyhaneci aşktır; başkası değil!

• Yüsufu kardeşleri pazarda satıyorlar diye bir haber geldi. İyi ama pazar burada ise Yüsuf nerede?

• Alemin malına mülküne bir çarem var. Çalışarak onları elde edebilirim. Fakat ben dinime de gönlüme de çare bulamıyorum.

• Sen kendinle, kendi nefsinle dost olma da, kiminle dost olursan ol! Aklını başına al da sen kendinden, kendi nefsinden kaç kurtul! Senin asıl korkunç düşmanın onlardır.

184. Allah'a hamdolsun ki, haçın ve mihrabın hüküm sürdüğü şu daracık yerden
onun aşkı ile sıçradık kurtulduk.

Mefa'îlün, Mefa'îliin, Fe'HIün
(c.I, 355)

• Ey gönül! Bu beden evinde bazen eğri hareket ediyorsun, bazen de doğru! Bu davramışların bizi rahatsız ediyor. Ey gönül; çık dışarı! Bu evi terket! Bu ev, bizim evimizdir.

- Ey gönül! Sen rüzgar gibisin. Bazan sıcak esiyorsun, bazan da soğuk. Sen ötelere git, orada ne yaz var, ne de kış!
- Sen benim gizli kalmamı istiyorsun. Halbuki ben gündüz gibiyim. Gündüz gizlenemez ki, o hep meydandadır.
- Sen su emîrisin. Elbette ırmak senin emrindedir. Ona hükmün geçer. Ama can ırmağa sığmaz. Çünkü can deniz gibidir.
- Senin kuş gibi kanatların var. Kolu kanadı olan mert kişilerin korkusu olur mu? Korkma; kanatlarını aç, göklere, ötelere yüksel!
- Ey mekansızlık güneşi, doğ! Herşey, her varlık, zerre zerre Ülker yıldızı gibi .parlamadadır.
- Allah'a hamdolsun ki biz, hacın ve mihrabın hüküm sürdüğü şu daracık dünyadan onun aşkı ile sıçradık, kurtulduk.

185. Senin uğruna canımı vereyim de halk, sevgi nasıl olurmuş görsün!

Mefa'îlün, Mefa'îlin, Fe'nîlün
(c.I, 358)

- O hoş, o tatlı varlık, o eşsiz güzel nasıldır? Yüzümüzün gözümüzün nuru ne haİdedir?
- Acaba o güzellik pazarının meşhuru, güzelliği dillere destan olan o sevgili ne haldedir? Yüzünün güzelliğinden gül bahçelerine renk ve koku veren varlık nasıldır?
- Gönlüm onun aşkı yüzünden yaslara bürünmüştür. Acaba onun gönlünde bana karşı bir sevgi var mıdır?
- Geçenlerde lütfetti de bana: "Sevgilim!" diye seslendi. Acaba o sevgili bu sevdiğinden uzak düştüğü için ne haldedir?
- Görünüşte kendisine gönül veren kullarını okşamada, hatırlarını sormadadır. acaba bu okşayış, bu soruş gönülden mi geliyor? Yoksa sözde mi kalıyor?
- Aşıkların hekimine lütfen bir daha sorun! Aşıkları hasta eden o nergis göz nasıl olmuş?..
- Sevgilim, seni bir kere olsun göreyim de, senin uğruna canımı vereyim, sana kurban olayım da, halk, sevgi nasıl olurmuş görsün!..
- Sana karşı duyduğum sevginin anlatılması kelimelere, söze sığmaz. Böylece söze son yok ama, sadece aşktan bahsediş nasıl olurmuş, onu göstermek istedim.

186. Gördüğün her zerreden dilsiz, dudaksız haber var, haber var!

Mefa'îlün, Mefa'îlün, Fe'ülün
(c.I, 356)

- Sevgilim! Sen çok güzelsin, güzelliğine diyecek yok! Güzelliğin anlatılamaz ki! Ben de aşığım, derdim de aşk, hastalığım da aşk.
- Senin güzel yüzünden başka bir yüze aşık olmak haramdır, haramdır haram!
- Herşey fanî, herşey gelip geçici. Fakat senin vahdet (=birlik) sofran daimîdir, daimîdir, daimî!
- "Dünyada senden başka birisi var mı?" diye göziümü ovuşturup bakıyorum. Senden başka kim var? Senden başka kim var?
- Onu görmeye tahammül edemeyeceğin için dünya senin yüzüne örttüğün bir perdedir. Bir örtiidür, bir örtüdür, bir örtüdür!
- Her an aşkın dilinden bize bir selam var, bir selam var, bir selam var!
- Gördüğün her şeyden, her zerreden dilsiz, dudaksız haber var, haber var, haber var!

187. Aşk ırmağına dalmışsın, gizli bir diken seni yaralıyor.

Mefa'îlin. Mefa'îlin Mefa'îlün, Mefa'îltin,
(c.I, 347)

- Yaşayışın rahatı, huzuru o güzelle beraber bulunmadadır. Ondan ayrı düşersen, o güzel rahatı da, huzuru da alır götürür. Sen de rahattan ve huzurdan ayrı düşersin.
 - Senin sevgin eteğimi tutmuş da bana diyor ki: "Benim bu sevgim, o sevgilinin sevgisinden; aslında bu sevgi benim sevgim değil, gerçek sevgilinin sevgisidir." Sana bu sevgiyi lütfettiği için ona şükret!
 - Yeni yeni ateşlere düşen, yanan yakılan benim, artık o eski dostlarla ne alış verişim var? Gönlüm de sevgilinin canı gibi kararsız bir halde feryat edip duruyor.
- Hafız Şirazî hazretleri şöyle buyurur:
- "Bilmiyorum benim bu hasta gönlümde kim var? Ben susuyorum. O feryat edip duruyor."
- Can aşktan kendisinin de yaralı olduğunu, gönlüne diken battığını bilmez de sevdiği halde seni hırpalar, yaralar, onu hoş gör! Çünkü o da bir aşk hastasıdır.
 - Sen aşk ırmağına dalmışsm, orada bulunan, kendisini göstermeyen gizli bir diken seni yaralamaktadır.

• Sen o dikenden kaç, güle git, gül bahçesine git! Gül de, gül bahçesi de Tebrizli Şems'in gönlündedir. Çünkü Tebrizli Şems baştanbaşa bir bahardır.

188. Aslında kendinden, kendi varhğından haber veren de kendisi!

Mefülü, Mefa'iliin, Fe'dlün
(c.I, 369)

- Haberiniz var mı? Sizin şehrinizde çok güzel bir dilber var! Akıl da onun yüzünden kararsız, gönül de!...
 - Herkese kendi kabiliyetine göre ondan manevî bir nasib var. Her insan ondan ruhanî bir zevk duymada. Her bahçeye baharı gönderen O, çiçekleri gülleri açtıran O, bülbülleri terennüm ettiren O!
 - O'nun yüzünden her tarafta bir feryat var! Rüzgar da onun yüzünden esip durmada, O'nun yüzünden her yolda bir toz bulutu yükseliyor.
 - O'ndan her kulakta hoş sesler var! Müzik var, ney onun yüzünden inliyor, rebab onun yüzünden ağlıyor. Her gözde ondan, O'nun yarattıklarından bir ibret var, hayranlık var, şaşkınlık var!
 - Ey hayatlarını kazanmak için uğraşan, didinen insanlar! Biraz da ruhlarınızın ihtiyacı için didinin, uğraşın! Bizim burada büyük bir işimiz, büyük bir vazifemiz var! Yarattıklarına bakarak yaratıcıyı düşünelim, ötemize geçirerek onu gönlümüzde arayalım!
 - Bir dost benim kimsesiz kalışıma acıdı da, gizlice kulağıma dedi ki: "Haberin yok mu? Burada gizlenmiş bir güzel sevgili var! O'nu arasana!"
- Mevlana: "Burada gizlenmiş birisi var. Kendini yalnız zannetme!" (*Dîvdn-ı Kebîr*, c. I, nr. 188) diye buyurmuştur.
- O'nun bu müjdesinden, bu haber verişinden anlaşılıyor ki burada benim gibi zayıf gönüllü bir aşık var!
 - Aslında o kendisinden elçi olarak gelmiş; kendinden, kendisinin varlığından haber veren de kendisi. O padişahın adeti bu! Hem kendini göstermez, hem kendinden haber verir.

189. Bütün canlar senin sıfatlarına gark olmuşlardır.

Mefülü, Mefa'iliin, Fe'uliin
(c.I, 368)

- Şeker gibi tatlı sözlerinizden mi bahsedeyim; ab-ı hayat kaynağının hikayesine mi dalayım?
- Tatlılığına, güzelliğine güvenme! Sızlanmadan, şikayet etmeden Halil gibi kendini aşk ateşine at, yan ki o dertlerden, belalardan seni kurtarsın!
- Aklın yüzlerce kadir gecesi gördü. Yüzlerce bayram gördü. Senin beratın aşk ile kesildi. Sen aşk ile yaşayacaksın.
- Bu hususta zatına yemin edemiyomm da, güzel, latîf gölgene yemin ediyorum.
- Diyorum ki, bütün canlar senin sıfatlarına gark olup gitmişlerdir, onlar senin zatına nasıl erişebilirler?
- Günahlarından arındırmak için seni ırmak gibi akıttı, secdelere kapandırdı.
- Seni imtihan etmek için, her cihetten bir bela verdi de; seni cihetsizlik yönüne çekmek istedi.
- "Susayım, artık konuşmayayım." dedin ama, susamadın, konuşmaya devam ettin. Senin bu haline aşk bile gülüyor.

190. Sevgilim, bana yüzünü göster ki, ben gül bahçesi seyretmek istiyorum!

Mefülü, Pa'ilat, Mefa'ilü, Fa'ilat
(c.I, 441)

- Sevgili bana yüzünü göster ki, ben bağ görmek, gül bahçesi seyretmek istiyorum. Dudaklarını aç konuş, sözler söyle, ben bol bol şekerler, ballar istiyorum!
- Ey güzellik güneşi! Bir an için olsun bulut altından çık, görün! O parıl parıl parlayan, nûrlar saçan yüzü görmek istiyom!
- Sen nazlandın da; "Beni bundan fazla üzme, incitme, bırak git!" dedin. O;"Bundan fazla üzme, incitme!" demen yok mu; işte, o sözü istiyorum!
- "Git, padişah evde değil!" dedin, beni kovdun ya; ben kapıcının o nazını, o sert davranışını istiyorum.
- Herkeste onun güzelliğinden kıvrıntılar var. Fakat ben o güzellik madenini, o güzellik hazinesini istiyorum!
- Hz. Yakup misali vah yazıklar olsun, deyip duruyorum. Böylece ben Yûsuf-ı Ken'an'ımın güzel yüzünü istiyomm.
- Allah'a yemin ederim ki, şehir sensiz bana bir hapishane oluyor. Başiboş dağlara çıkmak, ovalara düşmek istiyorum!
- Canım Firavun'dan da usandı, onun zulmünden de... Artık ben îmrân oğlu Mûsa'nın yüzündeki nûru istiyorum!

- Dün, şeyh eline bir fener almış, şehrin etrafında dönüp duruyor; "Şeytandan, devden usandım, bıktım. Ben insan istiyorum, insan!" diyordu.
- Etrafta bulunanlar; "Biz de çok aradık, bulunmuyor!" dediler. Şeyh dedi ki: "0 bulunmuyor dediğiniz var ya, işte ben onu istiyorum!"
- Gözlerden gizli, fakat bütün gözler ve görüşler hep onun, hep 0 yaratmış, hep 0'ndan meydana gelmiş. İşte ben o olan gizli san'atı müşahade etmek istiyorum!
- Zaten iş işten geçti. Her istekten, her tama'dan kurtuldum. Ben artık varlıktan, mekan aleminden ,dört unsurun ayak izlerini istiyomm! .
- Kulağım iman kıssasını duydu da mest oldu, kendinden geçti. İmanın güzel gözü nerede? Ben onu görmek istiyom.
- Rebab diyor ki: "Beklemekten öldüm, güzel rebab çalan Osman'ın elini kucağını, yayını istiyorum!"
- Ben de, bir aşk rebabıyım. Aşkım da rebabın rebabçıya duyduğu aşka bennziyor. Ben de Rabbinün lütuf yayını, ihsan mızrabını istiyorum.

191. Ey kervanbaşı! Develer baştan başa sarhoş!

Fa'üatün, Fa'ilatiin, Pa'ilatün, FS'ilat
(c.I, 387)

- Ey kervanbaşı; develere bak! Katar baştan başa sarhoş! Bey de sarhoş, hoca sarhoş, dost da sarhoş, yabancı da sarhoş!
- Ey bahçıvan! Gökğürültüsü şarkıcı oldu, bulut sakîliğe girişti. Bahçe de sarhoş, ova da sarhoş, gonca da sarhoş, diken de sarhoş! •
- Ey gökyüzü; ne zamana kadar dönüp duracaksın? Unsurların dönüşünü seyret! Su da sarhoş, rüzgar da sarhoş, toprak da sarhoş, ateş de sarhoş!
- Görünüşte hal böyle! Ya iç yüzdeki hal?! Onu hiç sorma! Rüh da sarhoş,akıl da sarhoş, vehim de sarhoş, sırlar da sarhoş!
- Yürü, zorbalığı bırak! Toprak ol da toprağı gör! Her şeyi halk eden Allah'ın lutfu ile varlıkların hepsi de zerre zerre, her zerresi de sarhoş!
- Kış mevsiminde bağda bahçede sarhoş kalmadı!" dememek için bir müddet sarhoş bir halde hileci gözden gizlenmişti. Bahar yaklaşınca;
- 0 ağaçların kökleri gizlice şarap içmeğe koyuldular. Bir iki gün sabret bir uyansınlar, sarhoş bir halde kalksınlar da onları seyret!
- Sana birisi çarparsa, birisi ile kavgaya başlarsan sakın sarhoşların hallerinden, gidişinden, çarpışından incinme! Böyle bir çalgıcı bulundukça, sarhoş nasıl olur da düzgün yürüyebilir?

192. Aşk defterde, kitap sayfalarında yazılı değildir. Aşk, kendinde kendini bulmaktır.

Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilatün, FS'ilat
(c.I, 395)

- Aşk üstünlükte, bilgide, defterde, kitap sayfalannda değildir! Halk dedikoduya düşmüştür. 0 yol da aşıkların yolu değildir!
- Aşk öyle bir nür ağacıdır ki, dalları ezelde, gökleri de ebeddedir. Bu ağaç ne arşa dayanır, ne de yeryüzüne! Bu ağacın gövdesi de yoktur!
- Biz akli işten güçten attık. Hevesi de bir iyice dövdük. Çünkü bu ululuk şu akla, şu huylara layık değildir!
- Sende fanî güzellere karşı bir iştiaak, bir özlem var ya... Bil ki bu iştiaak senin için bir puttur. Sen kendinde kendini bulur da kendin sevgili olursan, sende özlem kalmaz.

193. İsteyen hep O'dur, biz gölgeler gibiyiz.

Mef'Olü, Fa'ilat, Mefa'ilü,
(c.I, 442)

- Aşıklara dostu araştırmak farzdır. Aşıkların coşkun akan bir sel gibi yüzleri, başlarını yerlere sürerek, taşlara vurarak dostun deresine vanncaya kadar koşması gerektir.
- Zaten dileyen, isteyen hep O'dur. Bizler gölgeler gibiyiz. Bizlerin konuşup güşmemiz, dedikodularımız hep dosta aittir. Fakat hakikatte kendi kendinden bahseden, konuşan hep O'dur.
- Bazen akar su gibi, dostun deresine doğru çağlar, gideriz. Bazen de durgun gibi dostun testisinde haps olur kalırız.
- Bazen ateşin üstündeki güveç toprak tencere gibi kaynar dururuz, coşarız. ise birşeyler düşünerek fazla taşmayalım diye kepçe ile başımıza vurur. dostun huyu böyledir.
- Ne şaşılacak şeydir ki; nazla, işve ile seni eritir, zayıflatır, kıla döndürür de, yine sen, dostun bir kılına iki dünyayı bile vermezsin.

•Dostla oturmuşuz. Onunla bir aradayız da dost; "Ey dost! Dost nerede?" diye soruyoruz. Dostun mahallesindeyiz de gafletimizden; "Dost nerede? dost nerede?" deyip duruyoruz.

•Kötü, hoş olmayan kuruntular, uygunsuz düşünceler bizim gevşek tabiatımızdan meydana gelmedir. Bu, dostun huyu değildir.

194. Rüh ve beden.

Mefülü, Fa'ilat, Mefa'ilü, Fa'ilat
(c.I, 454)

- Ruh geldi bedene girdi. Beden ruh tarafına gitmedi. Gerçekten de, okun uçup gittiği yere yay gitmez.
- Rüh bedenden uçup gitmek için çevikleşti. Sıradı gitti. Şu hantal bedense toprağa, yere uzandı. Gökyüzüne yükselmedi.
- Rüh balçıktan yapılmış evde, beden ev sahipliğini yaptı. Fakat bedeni, evi sevdi. Eve öyle bir bağlandı kaldı ki, ev sahibi ile beraber çıkıp gidemedi.
- Beden yeryüzünde öyle yapayalnız kaldı ki, bu hiç umulmazdı. Halbuki ruh şüphenin bile gidemediği bir yere gitti, ulaştı.
- Dünya dünya olalı her şeyin sonunun ayrılık olduğunu gör! Şu dünyada dünyaya gelip de gitmeyen kişiyi kim gördü?
- Bir gün ölüm gelir çatar, boğazını sıkır da şaşırır kalırsın. "Sanki habercisi gelmedi. Sanki ölümün geleceğini sana söylemedi" dersin.

195. Her an sağdan soldan ilahî aşkın sesi geliyor.

Müfte'ilün, FS'iIat, Müfte'ilün, Fa'ilat
(c.I, 463)

- Her an sağdan soldan ilahî aşkın sesi geliyor. Biz göklere yükseliyoruz. bizi kim seyretmek ister?
- Vaktiyle biz göklerde idik, meleklerle dostluk. Biz tezce yine oraya diyoruz. Zaten orası bizim şehrimizdir.
- Aslında biz, gökten de yüceyiz, melekten de üstünüz. Bizim konak yerimiz, kibriya (ululuk yeri) iken, ne diye biz göklerden de meleklerden de ileri geçmiyelim?
- Tertemiz ilahî inci nerede? Toprak alemi nerede? Ne maksatla o yüce menzilden aşağı indiniz? Denginizi bağlayın, yükünüzü yükleyin! Burası nasıl bir yerdir?
- Genç talih, bizim yarımız. Sevgiliye can vermek de işimiz, gücümüz. Bizim kabilemizin başı, yol göstereni Hz. Muhammed Mustafa'dır.
- O'nun mübarek ay yüzünü görmeye, ay dayanamadı da ikiye bölündü. Ay ondan nür dilenen, onun niyazkar, adı bir kölesi iken, o talihe kavuştu.
- Sabah rüzgarının bu güzel kokusu onun mübarek saçlarının bükümünden geliyor. Bu hayalin parıltısı, kuşluk güneşine benzeyen cemalindendir.
- Sen bizim gönlümüze bak da, her an ayın ikiye bölünmesini seyret! gözünü onun bakışından ayırıyor da, ne diye öte yana bakıyorsun?
- Halk su kuşları gibi can denizinden doğmuşlardır. O denizden doğup gelen kuş, burada nasıl yerleşir? Nasıl konak tutar?
- Aslında biz hepimiz can denizinin içindeyiz ve Hakk'ın huzurundayız. öyle olmasa, gönül denizinden birbiri ardınca dalgalar gelir miydi? Biz, bu manevî zevkleri duyabilir miydik?
- Elest dalgası, "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" nidası geldi. Şu beden misi rüh için hazırlandı. Derken zamanı gelip de gemi kırılıp parçalanınca, artık buluşma, sevgiliye kavuşma çağı gelir.
- Buluşma, kavuşma çağı nedir? Haşır olma, ölümsüzlüğe erme çağıdır. Hakk'ın lütuf ve ihsan çağı, safa içinde safa çağıdır.
- Bu gördüğünüz insan, bu resim, bu şekil kimdir? Bu padişah, bu bey kimdir? Bu ihtiyar akıl nedir? Bütün bunlar birinin, gizli sevgilinin yüz örtüleridir.
- Örtüleri açmanın, sevgiliyi bulmanın çaresi bu çeşit coşuşlar, köpürüşler, heyecanlardır. Bu tatlı duyguların, bu mana suyunun çeşmesi sizin başınızın ve gönül gözünüzün içindedir.
- Size göre, başınızda hiç böyle bir şey yok! Fakat aslında sizin iki başınız vardır. Birisi yerden gelen görünen şu toprak başı, birisi de gökten gelen ve görünmeyen tertemiz manevî baş!
- Senin şu görünen başın, öbür gizli başından meydana gelmiş. Bunu bilesin, anlayasın diye nice tertemiz başlar, toprağın ayağına dökülüp saçılmış, toprağa karışmıştır.
- Asıl olan baş, gizli, görünmüyor da ona uyan baş ortada... Bil ki, şu dünyanın ötesinde, sonsuz, sonu gelmeyen bir alem vardır.

196. 0 söze gelmeyi, kelimelerle açıklamaya
imkan olmayı anlatmaya çalışmayım.

Fe'ilStün, MefS'ilün, Fe'ilat
(c.I, 501)

- Sevgilim, içeriye gel! Sensiz zevkin tadı yok! Acaba dünyada seni görüp de, güzelliğine hayran olmayan, sana kul köle olmayan bir kimse var mıdır?
- Ey hem canımıza, hem de bedenimize can veren aziz varlık! Sen can gibi pek gizlisin ama aslında gizli de değilsin.
- Sen nereye el koysan orası candır. Fakat cana el koymak kolay değildir.
- İbadetlerle, iyiliklerle, bedende tertemiz, lekesiz, saf bir hale gelen can, sevgiliye ayna tutan olmuş, hatta kendisi sevgiliye ayna olmuştur.
- Ben pek fazla mest oldum. Korkuyorum, sözlerime dolaşacak meydan Kalrnayacak.
- En iyisi sen elini ağzıma koy da, o söze gelmeyi. kelimelerle açıklamaya imkan olmayı anlatmaya çalışmayım.

197. Uyku bu gece aşkın pençesine düştü de hayli acılar çekti.

Fe'ilatiin, Mefa'ilün, Fe'ilat
(c.1, 500)

- Bu gece uyku gönlümü yaralı, perişan, harap görünce gözden de baştan da kaçtı, gitti.
- Zavallı uyku, bu gece aşkın pençesine düştü de hayli acılar çekti, ızdıraplar duydu. Sonunda dayanamadı, kaçtı gitti.
- Aşk timsah gibi ağzını açınca uyku balık gibi suya daldı, kaçtı gitti.
- Uyku düşmanını böyle insafsız, merhametsiz görünce acele acele kaçtı gitti.
- Bizim ay yüzlü sevgilimiz de karanlık gecede gönlümüze doğunca, uyku, güneşin önünden kaçan gölge gibi kaçtı gitti.
- Aşk uykuya bir soru sordu. Fakat uyku bu ince soruya cevap veremedi.aciz kaldı da kaçtı gitti.
- Uyku kendisine soru soran aşkı hapsetmek istedi. Altı yönden de kapıları kapattı. Fakat Allah aşka acıdı da, kapı açtı, onu kurtardı.

198. 0, bir köşeye çekilmiş gizlenmiş, dünya ise onun mesti olmuş.

Müfte'ilün, Müfte'ilün, Fa'ilat
(c.1, 503)

- Kalk, bugün dünya bizim. Can da bizim, cihan da bizim. Sakî de bugün bizim misafirimizdir.
- Hz. Yusuf, gönül Mısır'ımıza padişah oldu. Bu şeref bize yetmez mi?
- Kalk, cana da, cihana da lutfu ile keremi ile emirler veren büyük padişah bugün bizim emrimizdedir.
- Ay da, zühre yıldızı da bizim neşemizi gördüler de def çalmaya başladılar. Can bülbulü ise, gül bahçemizin güzelliğine hayran olmuş, mest olmuş, kendini kaybetmiş.
- Can ve gönül memleketinin padişahı geldi. Bizim perişan canımızda, perişan gönlümüzde yer aldı.
- Gelip bu can evinin bir köşesinde gizlenen kim? Şeker kamışlığımızı ona bağışladığımızı söyle!
- 0 bir köşeye çekilmiş, gizlenmiş. Dünya ise onun mesti olmuş, 0 bizim Hızır 'ımızdır, 0 bizim ab-ı hayatımızdır.
- 0 yemekteki tuz, bedendeki can gibi herşeyden, herkesten açıkça görülmede, hissedilmede; böyle olduğu halde yine de gizli kalmada.
- Görünen o değil, zaten her şeyi 0 yarattığı için, onu kendimizde hissettiğimiz zaman herkes, herşey biziz, herşey bizden ibarettir.
- O'nun varlığını anlatmak için bundan fazla belge gösterme, burhandan bahsetme. Çünkü bizim delilimiz, burhanımız sükût alemindedir, o alemde görünür.

199. Aklını başına al da kendi varlığından kurtul, varlıktan, benlikten beter bir suç yoktur.

Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fe'ilat
(c,1,498)

- Aşk manevî devletten, Allah'ın lütfundan, yardımından, gönül ferahlığından yolunda yürümekten başka birşey değildir.
- Büyük imamlardan Ebu Hanife hazretleri aşktan bahsetmedi. Şafîî hazretleride aşkı açıklamadı. Bir rivayette bulunmadı.
- Din ilmindeki; "Bu caizdir, bu caiz değildir!" münakaşasının bir sonu yoktur.. Aşıkların ilmine ise bir son yoktur!
- Kimi dertli, kederli, asık suratlı görürsen bil ki, o aşk şehrinde doğmamıştır. aşık değildir.
- Ezelden haberi olmayan kimse aşk yolunda acemidir. Bu yola yeni düşmüştür.
- Aklını başına al da, kendi varlığından kurtul, yok ol yok! Çünkü senin varlığından beter bir suç, bir cinayet yoktur!
- Sürücü güdücü olma! Yani yüksek mevkiye, yüksek makama, başkanlığa heves etme! Sürüde, halk arasında kal! Yüksek mevkide bulunmak baş belasından başka birşey değildir.

200. Aşk şehrinde kötü huylu insanların ne işi var?

MUfte'ilün, Fa'ilat, MUfte'ilün, Fa'ilSt
(c.I, 470)

- Böyle güzel bir ay yüzlüyü görünce, şaşırıp kalmak gerek! Pervanenin neşelenmesi için, mum lazım, şamdan lazım!
- Senin gamının hazîn hazîn çaldığı çengden kulaklarım feryatlarla doldu. Her nefesimin gamının çengi ile "ten ten" demesi gerek!
- Ay yüzlü olan dilbere ulaşmak için ne yapmalı? Ona aşık olan kişinin çok iyi huylu olması, insan olması gerek. Kötü huyla güzele varılmaz.
- Ey benzeri olmayan güzel! Saçlarını elime ver. Aşk kuyusuna düşene ip uzatmak gerektir.
- Aşk güzel bir şehirdir. Güzeller şehridir. Fakat bu şehirde yabancıların, huysuz, ahlaksız insanların ne işi var? Böyle bir şehri kötü insanlardan korumak için akıl hisarı, iman burcu lazım!
- Bu gam yükleri altında ezilen gönlün gıdası nedir? Temiz kalpli güzel bir sevgili ile buluşmaktır. Yoksul bir devenin su içmesi, ıslak bir otağa çökmesi gerek!

201. Gönül zamanenin kötülüklerinden kaçtı, aşkın koltuğunun altına sığındı

Mefte'ilün, Müfte'ilün, Fa'ilat
(c.I, 508)

- Gönlümün kuşu yine uçmağa başladı. Can dudusu yine şeker kamışlığında... Benim deli divane sarhoş devam yine akıl zincirini kırdı.
- Yine şu ırmakta sular aktı. Irmağın kıyılanndaki çimenler yeşermeye başladı.
- Seher rüzgarı yine bahçeye geldi. Gülleri, gül bahçelerini okşamaya başladı.
- Aşk bir ayıbımı gördü de beni sattı. Sonra acıdı. Yüreği yandı, yine beni satın aldı.
- Düşmanım, beni dostla beraber görünce haset etti de elini dişlemeğe başladı.
- Gönül zamanenin kötülüklerinden, hilelerinden kaçtı. Aşkın koltuğunun altına sığındı, orada emeklemeye başladı.
- Aşk, gönlü kendi yanına çağırınca, gönül bütün insanlardan kaçmağa başladı.

202. Aşık olmayan kişi, padişah bile olsa, o, ipek bir kefene sarılmış bir ölüdür.

Müfte'ilün, Müfte'ilün, Fa'ilat
(c.I, 504)

- Seni yakından görmek istiyorum. Ne olur, biraz daha yakına gel! Çünkü senin yüzün tamamıyla nürdan ibaret. Nurdan başka birşey değil. Dünyada senin aşkınla mahmur olmayan kimdir?
- Bu sözü yanlış söyledim. Canlar canını isterken; "Yakına gel!" denir mi? Sen uzakta değilsin, sen benim canımdasın, canımın içindesin. Kendinde bunana; "Yakına gel!" demek büyük bir hatadır.
- Düşünce, düşünceye perde olur. Bu sebeple, şu veya bu şekilde düşünceyi bırak! Zaten o gizli değil ki!..
- Senin ay gibi güzel olan yüzün meydanda iken, herkes tarafından görülürken senin yüzünü göremediği için gussaya dalan, derde düşen kişinin özü kabul olamaz!
- Şunu iyi bil ki, aşksız gönüle sahip olan, aşık olmayan kişi, padişah bile olsa o, ipek kefene sarılmış, mezara gömülmüş bir ölüden başka birşey değildir.
- İhtiyar olsun, genç olsun, ab-ı hayat için kişiye ölüm bir şey yapamaz. Onun ölümü kolay değildir!

203. İlahî şarap öyle bir şaraptır ki, güneş bile aydınlığını ondan alıyor.

Mef'ülü, Mefa'ilün, Fe'Olün
(c. 1,517)

• Ruhum dostun hevasında göklere doğru yükselir de, arifler meclisinde sevgi şarabının kadehlerinin döndüğünü gördükçe daha neşeli olarak ötelere doğru uçmadadır.

• 0 alıp içmek için elini mana şarabına uzatıyor. Tarif edilmez olan o şarap, öyle bir şarap ki, güneş bile nurunu, aydınlığını ondan alıyor. Güneşi bile o aydınlatıyor.

Hz. Mevlana'nın bu beyti, Ibn-i Fariz hazretlerinin "Hamriyye" ismindeki ilahî şarabı öven şiirindeki şu beytini hatırlattı:

"İlahî şarap bir güneştir, ayın ondördüncü günü, bedir, dolunay da onun kadehidir. 0 şarabı hilal, genç ay dolaştırır, o şarabın karışmasından yıldızlar meydana gelir." Yani güneş gibi olan ilahî aşk şarabı, dolunay gibi olan ariflerin gönüllerinden, yıldızlar gibi olan Hakk sunulur.

- Ruh o şarabı içince, daha da ruh oluyor, hafifliyor, yükseliyor. Ötelerden bile ötelere uçmak istiyor.
- Ruh ötelerde rana ayını bulup da onunla manen beraber olunca, güneş utancından gizleniyor, görünmez oluyor.
- Ruh onunla manen buluşunca, tazeleniyor, gençleşiyor, artık ne kimseye bakıyor, ne de birisine bir şey danışıyor.

204. Biz benlikten, senlikten kurtulunca hepimiz bir oluyoruz.

Fe'ilatün, Mefa'iliin, Fe'ilSt
(c.I, 497)

- Çalgı, saz nasıl insanı şarap içmeğe teşvik ederse, iyilerin yaptığı işler, iyiliklerde insanı iyilik yapmaya yöneltir.

Marifetname sahibi Erzurumlu İbrahim Hakkı hazretleri: "Musikî zahidin zühdünü, fasıkın fıskını artırır" buyurmaktadır. Yani müzik zahide manevî zevkleri verir, onu Hakk'a yaklaştır.. Zevkine düşkün insanı da içmeğe, şehevânî zevklere teşvik eder. Bu yüzdendir ki, eyhanelerde müzik olduğu gibi, eski tekkelerde de musikî vardır.

• Allah, insanı iyiliğe teşvik için iyiliğe şükreder, kötülükten de şikayette bulunur. Firavun'dan bahs eder. Hz. Musa'nın şükrünü anlatır, bunlar hep bahanedir. Bunlar hep bizim halimizi hikayedir.

• Benlikte olan, benlik güden Firavun cinsindendir. Benlikten yakasını sıyırmış, temiz, pak, günahlardan kurtulmuş kişi de Hz. Musa'dandır. Onun cinsindendir.

- Şunu iyi bil ki, gamın, kederin arkasında neşe vardır. Neşenin arkasında da gam ve keder pusudadır.
- Ahmed (s.a.v.) toprak olmayı, yani mütevazî yaşamayı huy edindi de, o yüzden miraca yükseldi ve göklerin manevî padişahı oldu.
- Sen de toprak ol da, senden bitkiler yetişsin. Toprak olan, gönül hazinesini bulur.
- Madem ki biz benlikten, senlikten kurtulunca hep bir oluyoruz. Yeter sus ! Sen bu sözleri kime söylüyorsun?

205. Tur Dağı seslendi ama, Müsa'nın gönlündeki gizli hazine sessiz kaldı.

Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'iliin,
(c. I, 414)

• Gece gündüz elsiz ve ayaksız gönülle senin hizmetinde bulunmak ne hoştur! Senin mana şekerleri ile dolu olan yurdunda şeker yiyen kuş ne mutlu kuştur. Yani senin manevî nimetlerinden yararlanan Hakk yolcusu ne talihli kişidir.

• Senin manevî bahçende gizlice gülen goncanın başucunda bulunan uzun boylu selvinin gölgesinde bulunmak ne hoştur. Yani kamil bir insandan manen yararlanmak ne güzel şeydir.

• Karga gübreye aşıkça ona de ki: "0 sevgi ona yaraşır, ama gül bahçesinde yeşillikler içinde bülbüllerin gülü sevmeleri ne de hoştur." Yani şehvet peşinde koşarak fanî güzellere gönül verenler, koşsun dursunlar ama, sonu utanç olan kirli arzulardan kendilerini kurtararak gerçek sevgiliyi bulanlar ne mutlu kişilerdir.

• İnsanlar geceleri uykuya dalınca, gündüz kendilerini rahatsız eden düşüncelerden kurtulurlar ama, ibadetle geçirdikleri gecenin karanlığında, kuşluk vakti güneşinin nûrunu bulanlar ne mutlu kişilerdir?

• Ey puta tapan kişi! Senin ayağın balçığa saplanmış kalmış. Şu gökkubbenin derinliklerinde ne güzellikler bulunduğunu sen ne bileceksin? Ey fanî güzele gönül vererek beden balçığından, nefsanî arzulardan kurtulamayan zavallı! Sen ötelerde mana göklerindeki güzelliklerden nasıl haberdar olabilirsin?

• Hz. Musa'ya olduğu gibi, Hakk'ın rahmetinden sana da bir tecellî olursa mana şekerleri yağdıran o manevî buluşmanın yüzünden Tur Dağı'nın göğsü, yani Hakk aşığının gönlü ne güzel bir hale gelir.

• Dağ ses verir ama, madende ses vermeyen, susan altın var. Bazen susmak, bazen de ona cevap verip konuşmak ne hoştur. Yani tecellîye mazhar olan Tur Dağı seslendi ama, Müsa'nın gönlündeki gizli hazine sessiz kaldı. Her iki hal de hoştur.

206. Allah kendini, yarattığı güzel eserlerin arkasında gizlemiştir.

**Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün,
(c.I, 477)**

- Benim varlığım sevgilinin elindeki kadehten başka bir şey değildir. Eğer dilimle söylediğim bir söze inanmadınsa, gönülden söylediğimi anlayan için gözüne dikkatle bak!
- Gönlüm kadeh gibi kanlarla dolu. Zayıf düşmüş bedenim ise, hiç bir zaman zayıflamayan, sararıp solmayan, eriyip gitmeyen, daima güçlü ve kuvvetli olan aşkın elinde bulunmaktadır.

• Benim varlığımı bir kadeh gibi elinde tutan, bazen dolduran, bazen boşaltan, o tek olan, eşi olmayan sevgilim, çok kudretlidir. Her an Adem gibi, havva gibi yüz binlerce insanı yaratır. Dünyaya getirir. Yine yüz binlerce insanı öldürür. Ötelere gönderir. Dünyayı yaptığı resimlerle, nakışlarla süsler, doldurur. Fakat o büyük yaratıcı, o eşsiz san'atkar kendini gizler, göstermez. akla. fikre sığmaz. Nasıl olduğu tasvir edilemez, anlaşılamaz.

• Zerrenin de, ovanın da, katrenin de, deryanın da ne ile nasıl en iyi bir hale gelip düzene gireceğini bilir. Bütün kainatı, koyduğu şaşmaz değişmez kanunlarla saat gibi işletir durur. Her şeye her yarattığına gereken duyguyu, gereken vasfı, yaşama zevkini, yaşama gücünü verir. Bütün yarattıklarına yardımda bulunur. Bütün canlı varlıklar onun açtığı dünya sofrasına çağırılmışlardır. İyi, kötü herkese rızkını verir, yedirir. Süslü elbiseler, kürkler giydiren. Çeşit çeşit renklerle onları süsler. Onun bilgisine de hudut, sınır yoktur.

"Açıklamalı tercüme ettiğim bu beyitler Hz. Mevlana'nın Cenab-ı Hakk'ın yaratma gücüne, sanatına, kudretine hayranlığını ifade etmektedir. Bizler bugünün insanları ilmin fennin yardımı ile, yeni buluşlarla, yeni keşiflerle, büyük yaratıcının harika eserlerini gözlerimizle seyretmedeyiz. Mevlana'nın zamanında insanlar mikroskopu bilmedikleri gibi, gök yüzünde 15 milyar ışık yılı uzaklıktaki güneşleri de keşf etmemişlerdi. Aya ayak basmamış-lar, Merih (=Mars) yıldızına uzay aracı göndermemişlerdi. Denizlerin derinliklerine inip orada yaşayan çeşit çeşit renklerde, şekillerde balıkları, deniz yaratıklarını görmemişlerdi.

Bu sebeple bizler eski devirlerde gelen insanlardan daha bilgiliyiz daha talihliyiz. Cenab-ı Hakk'ın yaratma gücünü, sanatını, kudretini, büyüklüğünü eskilere göre daha iyi idrak etmemiz gerekirken, ne yazık ki gözlerimizde gaflet perdesi var. Allah'm kendini gizliyerek sergilediği şaheserler müzesini, sergisini heyecan duymadan, hayran olmadan seyredip duruyoruz. Mevlana bulunduğumuz şu zamanda dünyayı şerefendirseydi, acaba büyük yaratıcı neler söylerdi?

- Gönlümüzü bazen sıkır, bağlar, hayatı zehir eder. Bazen bağlarımızı çözer, sıkıntılarımızı giderir, bizi rahatlandırır, mutlu eder, huzura kavuşturur. Eğer senin gönlün eşek değilse, bu hallerin nereden geldiğini, kimin işi olduğunu anlar, bilir; o işin sahibini, o işleri vereni tanır.
- Eşek bile senin gibi üstün bir varlık olmadığı halde, sahibi, efendisi olan eşekcinin bağlamasını, çözmesini bilir, tanır; bir başkası olmadığını anlar.
- Efendisini görünce eşekcesine başını sallar. Kulaklarını oynatır. Sesini bile tanır. Çünkü sahibinin sesi ona yabancı değildir.
- Çünkü onun elinden yem yemiştir, hoş sular içmiştir. Ne tuhaf, ne şaşılacak şeydir ki, Allah bu kadcık olsun sana bir anlayış, bir seziş vermedi mi? Sana lutuflarda bulunan, seni yediren, içiren, seni zevkler içinde yaşatan, seni yarattıklarının en şerefli seçerek hiç bir varlığa vermediğini sana veren, sahibini, efendini, seni yaratanı tanıımıyorsun, yazıklar olsun sana!
- Seni yaratan yüzlerce defa sıkı, derde düşürdü. Feryat edip durdun. Nasıl ,olur da onu tanımaz olursun? inkara kalkarsın. Allah sana akıl verdi. Cüz'î irade verdi. Peygamberler vasıtasıyla yol gösterdi. Allah seni kurtarmaya mecbur değildir.
- Kafirler gibi ancak belaya uğrayınca onu hatırlamadasın, başını eğmedesin, teslim olmasın. Zaten ötelere mensup olmayan, öteleri düşünmeyen baş, yarım habbeyle bile değmez.

207. Hakkı görmeye gücün yetmez. Gözünü aç da onun sıfatlarını gör!

**Fa'iliatiin, Fa'ilatün. Fa'ilatün, Fa'ilat
(c.1, 386)**

- Madem Hakk'ın zatını görmeye tahammülün yok; gözünü aç da O'nun sıfatlarını gör! Madem yönlere, cihetlere sığmayanı göremiyorsun; O'nun yarattıklarındaki nrru seyret!
- Şu mavi gök perdesinin altında dolaşan hürri gibi güzelleri gör! Yüzleri nurlu kişileri seyret de gözlerin kamaşsın! O nurlu insanların hepsi de; müslüman, inanmış, yumuşak huylu, utangaç, suçsuz.
- " Maide Süresi, 5/66. ayetten iktibas var."
- Gördüğün güzellerin her biri nazlı, kıvrak, cilveli. Herbiri de Hakk aşığının gönlünü kapar, alır. Her biri Tıraz mumu gibi, her biri kurtuluş sabahı.
- " Tıraz, Türkistan'da beyaz tenli güzelleri ile meşhur bir şehir adı."
- Her biri dudağını yummuş, ağzını kapatmış. Fakat anlatışında bir kılı kırk yarar. Her biri mana şekeri almada, her biri şeker kamışı madeni olmada.
- Eski, yıpranmış köhne canı ver gitsin! Geniş, yeni bir can almaya, kendini yenilemeye bak! Yokluk, yoksulluk aleminde salınarak yürür de ermişlerden zekat al!
- Aşıkları sıkıntılı zamanlarında şaşkın ve perişan sanma! Onların ızdıraplara, acılara tahammülüne, sebatına Cudi Dağı bile dayanamaz, aciz kalır.

• Bütün zorlukların, bütün sıkıntıların, neşelerin, her türlü işin, gücün aslı, temeli aşktır. Fakat gönlün ne olduğunu bilmeyen, saçma, sapan sözlere takılır kalır.

208. Sen aşkı sarhoş ettin ey güzel!

Fa'ilatün, Fa'latiin, Fa'ilün
(c.I, 427)

- Sonunda gönülde ve canda yurt edindin de, her ikisini deli divaneye çevirdin...
- Bu alemin ateşlere yakmak için geldin, sonunda yakmadan dönemedin.
- Ey aşkı ile dünyayı yakıp, yıkan! Sonunda bu viraneye, bu yıkık yere de kasdettin, yani dünyayı yıkmakla için rahat etmedi, harabesini bile yıktın, altını üstüne getirdin.
- Ey gönül! Ben seninle uğraşıyordum. Fakat sonunda sen yine o aşk masalını hatırladın.
- Aşkı sarhoş ettin, kendinden geçirdin de içeri aldın. Aşkla buluşunca sonunda akli gösterdin, bana yabancı ettin.
- Kurtuluş çarelerini arayanın lutfu dünyayı aydınlatan bir mum gibiydi. Sen sonunda o mumu da pervane ettin, ateşe attın.
- Ben toprağın altında kalmış çaresiz zavallı bir tane idim. Sonunda aşkınla, o değersiz taneyi inci haline getirdin.
- Bir daneyi, bir tohumu bağ, bostan haline getirdin. Sonunda topraktan bir köşk yaptın.
- Kafatasım hem seninle dolu, her senin yüzünden boşalıyor. Sonunda kafa tasımı şarap kadehi yaptın.

209. Zindanda uyumuş kalmış kimse uyanırsa hoş olmaz.

Mefa'iliin, Mefa'ilun,
(c.I, 339)

- Sema Hakk aşkı ile diri olan kişilerin canlarına rahatlık verir, huzur verir. arif olan, canında can bulunan yani hayvanî ruhu değil de insanî ruhu taşıyan, bunu, bu hakikati bilir...
- Gül bahçesinde yatıp uyuyan kişi, gül kokusu duymak için uyanmayı arzu eder.
- Fakat zindanda uyumuş kalmış kimse, uyanırsa hoş birşey olmaz, ziyana düşmüş olur.
- Sema düğün evinde olur, düğün olan yerde olur. Yas olan yerde sema olmaz. Çünkü yas yeri feryat, figan yeridir.
- Kendinde bulunan cevherden, ilahî emanetten habersiz olan o eşsiz ay'ı gönül gözü ile göremeyen kişi var ya;
- Öyle kişiye sema da gerekmez, def, yani müzik de gerekmez. Sema aşıklar içindir. Gönüller alan, o eşsiz, görünmez sevgiliye manen kavuşmak içindir.
- Yüzlerini kibleye çevirmiş kişiler, manen mirac edenler, bu dünyada da, öteki dünyada da sema'dadır.

210. Dünyada aşktan başkasına gönül verme!

Mefülü, Fa'ilat, Mefa'ilü, Fa'ilat
(c. r, 455)

- Gerçek aşka tutulmamış, o sevgiyi kendine iş edinmemiş ruhun yok olması daha iyi. Çünkü onun varlığı ayıptan, ardan başka birşey değildir.
- Hakîki aşkla mest ol! Kendinden geç! Çünkü dünyada ne varsa hep aşktan ibarettir. Aşkla meşgul olmaktan başka dostu layık bir iş güç yoktur.
- "Aşk nedir?" diye sorarlarsa de ki: "Aşk dileği, isteği, yapıp yapmama arzusunu, iradeyi terk etmektir. İhtiyarı terk etmeyende hayır yoktur, iyi insan değildir."
- Ebedî olarak bakî kalan ancak aşktır. Bundan başkasına gönül verme, hepsi eğretidir.
- Ne vakte kadar fanî olan, ölü sayılan sevgiliyi kucaklayacaksın? Öyle bir canı kucakla ki, ona son yoktur.
- Baharda doğan şey, güz mevsiminde ölür. Aşk gül bahçesine bahardan imdat yoktur. Aşk çiçeklerinin ilkbaharın yardımına ihtiyaçları bulunur mu?
- Beden atının üstünde titreyip durma! İn aşağı! Yaya olarak yürü! Git, yani bedene ait arzularından kurtul! Beden atına binmeyenlere Allah manevî kanatlar verir.
- Dünya ile, maddî isteklerle ilgili düşüncelerle kafanı yorma! Gönlün, içine fanî sevgililerin hayali aksetmeyen bir ayna gibi tertemiz olsun.

211. Sen kendi üstüne titreme de, başkaları senin üstüne titresin!

Mefa'îlün, Fe'îlatiın, Mefa'îlün, Fa'îlün
(c.I, 479)

- İçinde sevgiliden başka hiçbir şey bulunmayan şu gönlüme yemin ederim senin sevmediklerini ben de sevmem.
- Canımı sana feda edemezsem, o can dertsiz kalmasın, gamdan kurtulmasın,başından bela eksik olmasın! Gözlerim senin için ağlamıyorsa, kararsın; hiç bir şey göremez olsun
- Senden başkasına ümit bağlarsam, umduğum gerçekleşmesin, olmasın ve ben hayal kırıklığından kurtulmayayım. Eğer senin için yaşamıyorsam, varlığım senin değilse, ben bu varlığı istemiyorum; yıkılsın, gitsin!
- Dünyada hangi güzel, hangi güzellik vardır ki, senin güzelliğinden onda bir parıltı bulunmasın. Senin ışığının vuruşundan ibaret olmasın. Hangi padişah, hangi emir vardır ki, senin dilencin, yoksulun olmasın?
- Gönlümde düşmanlara karşı, düşmanlara ait bir dilek bulunmasın. Çünkü benim gönlümde senin rızanı kazanmaktan başka bir dilek yoktur.
- Sensiz geçen bir anı bile kaza edemem. Fakat ne çare ki başa gelen senin takdirinden başka birşey değildir.
- Ey gönül! Sevgili uğrunda canınla oyna, canını ver. Sen kendini çok seviyorsun. Onun üstüne titriyorsun. Titreme; feda et gitsin. Allah sana kafi değil mi?
- Sen kendi üstüne titreme de başkaları senin üstüne titresinler. Canının üstüne yemin ederim ki, sana senden başka bir düşman yoktur.

212. Senden başkasının elinden yediğim helva ağzımda mızrak olur, damağıma batar.

Mefa'îliin, Pe'îlatiın, Mefa'îliin, Fa'îlün
(c.I, 478)

- İnat et, huysuzlan! Güzellerin inadı, huysuzluğu tatlıdır, hoştur. Bahaneler uydur! Güzellerin bahaneleri ayındır.
- Senden zaten vefa beklemiyordum. Çünkü vefasız olmak, cevretmek güzellerin huyudur, adetidir, dinidir.
- Azizlerin tertemiz canlarına yemin ederim ki, senden başkasının elinden yediğim helva ağzımda mızrak olur, damağıma batar.
- Binlerce vaatlerde bulun, söz ver; hiç birinde durma! Sözünde durmasan da sen vadettiğin için bu öyle bir serapa benzer ki, bu serap, yüzlerce tatlı suya değer.
- Senin güzel yüzün bir hazine gibidir. Kötü huyun ise o hazineyi bekleyen yılanıdır. Hazinen var olsun. Yılan zaten dışarıdadır.
- Senin aklından geçirip de işlediğin her hilenin değeri binlerce incidir, binlerce la'ldir.
- Fıkıh dersi okunan medresede nasıl dışarı atılma, kovulma sebepleri nizamla, törelere bağlanmış ise, bil ki aşk medresesinin de kanunları vardır.

213. Aşk bende meydana geldi, gelişti.

Müfte'îlün, Müfte'îlün, Fa'îlat
(c. I, 516)

- Ey mest bir halde vakitsiz kalkan kişi! Belli ki sen şarap içmişsin. Hem de ezel şarabı.
- Aşk seni kadeh gibi elimizden aldı da bağına bastı.
- Allah'ın hazinesinin malı olan her inci, her mücevher senin o la'l dudaklarında var mı? Var.
- İstemiyorduk ama, aşkın gönül bağına kopardı da sıçradı, aleme yayıldı.
- Gece yarısı dilimin ucu ile hafif hafif söylediğim o sır da her tarafa yayıldı.
- Nasıl ki küçük kurt, tahtayı kemirirse de tahta içinde kalır, yine tahta başını gösterir, meydana çıkarsa, aşk da bende meydana geldi, gelişti. Sonra tuttu beni yaraladı.

214. Eğer şu dünyada aklın akli olsaydı bizim hayatımızı görür, şaşırır kalırdı.

Mefa'îliin, Fe'îlatün, Mefa'îlün, Fa'îlün
(c.I, 474)

- Aşık ay gibidir. Yıldızın arasırıda parl parlar, görünür. Şunu iyi bil ki, ılıktan yaratıldığı halde tecellî ile mest olan Hakk aşığı "ay"a bile kılavuz olur, yol gösterir.
- Aşığın etrafında yüz binlerce ham kişi olsa, benim iki gözümü de bağlasalar, yine de sana o kalabalık arasında aşığı bulur, gösteririm.
- Yanıma gel, kulağını bana ver de sana bazı şeyler söyleyeyim. Ama söyleyen ben değilim. Peri yüzlü bir güzel benim ağzımdan, dudaklarımdan sana seslenmededir.
- Benim ağzımdan konuşan güzel peri kızına gönül veren, aşık olan varlık da adem'in oğlu değildir, Havva'dan da doğmamıştır.

- Ay yüzlü güzelimi gören güneş gibi ateşler içinde kalırsa, gök gibi elsiz, aksız dolaşır durursa buna şaşma!
- Şu dünyada eğer aklın, akli başında olsaydı, kalkar gelirdi. Dünya üzerinde ki acayip hayatı, boş yere birbirlerimizle didişip durmamızı görür de şaşırırdı; bu ne biçim hayat derdi?
- Akıllı, fikirli adam; gönlün yüzünü gören kişi, halkı çağırmaya layık olan canın kametini duyan kişidir.
- Aklın varsa sus, sır açma. Bizim sevdiğimiz peri bizim yanımızda bulunmadıkça bizde akıl, fikir arama!

215. Senin cefan da şeker gibi tatlıdır. Onda yüzbinlerce vefa hazinesi vardır.

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fa'iliin
(c.I, 479)

- Bütün alemin haline gül! Çünkü gülmek senin hakkındır. Dünyada doğru görünen herşey, senin selvi boyunun; eğri olan da kaşlarının kulu kölesi.
- Devlet, zenginlik senin ayaklarına kapanır, önünde yere baş kor. İnsanlar da, periler de senin aşkının yolunda başsızdır, ayaksızdır.
- Evvelki gün canım aşkının tesirine kapıldı da gül bahçesine gitti. Fakat seni orada göremedi. Birazcık oturdu, sonra kalktı.
- Akar su gibi secdeler ederek gül bahçesinden dışarıya çıktı. "Kendi aslı olan zevalsiz mutluluk ırmağı nerede?" diye aramaya koyuldu.
- Gönül ehli olan uyanık kişi! Gönlümden senin hikayeni duydular da hepsi birden: "Bu da bizim dilberimizin sarhoşu!" diye nara atmaya başladılar.
- İnsanlar da, periler de başıma toplandılar; bana: "Senin nefesin seher rüzgarına benziyor, esip geldiğin doğudan bize bilgiler ver. dediler.
- Senin cefan, şeker gibi tatlıdır. O ne güzel cefadır ki, onda yüzbinlerce vefa hazinesi vardır.

216. Şu yorgun, şu tenbel bedeni canlandıracak, oynatacak sevgili nerede?

Müfte'iliin, Fa'ilat, Müfte'ilün,
(c.I, 471)

- Bedenimiz, tenbel, birşeyle meşgulmüş gibi yorgun argın olarak uykudan kalktı. Şu yorgun, şu bezgin, tenbel bedeni canlandıracak, oynatacak sevgili nerede?
- Bedeni oynatan o güzel varlık, gönül perdesini de yırtar atar. Fakat bütün bunları onun kokusu yayar, onun kendisini görmekse bambaşka, apayrı bir şey.
- İnsanların oynamaları, hareket etmeleri, koşup durmaları, çalışmaları hep aştandır. Bunlar aşkın oyunudur. Aşkın kendisini oynatan, hareket ettiren mevî zevk de ezelden gelmektedir. Onun bu fanî dünya ile ilgisi yoktur. hava göğün dönüşündendir. Ağaçlar da havanın, rüzgarın esmesinden oynar.
- Can sakîsi dün gece kadehimize tortu döktü. Bunun önemi yok! Çünkü elimizin elinde şarap, tortusunu kaybeder; saf, duru şarap olur.
- Oğlum, aşk şarabı üzümünden yapılmadığı için ne helaldir, ne de haram! Sen kadehi doldur getir! Bak bakalım nöbet haramın mıdır? Helalin midir?
- Ey tertemiz gönül! Sana binlerce selam. Bütün güzeller, sana kul köle olmuş.
- Ben aşka gelir, heyecana kapılır, sevgilinin önünde secde ederim. O zaman gönül bana der ki: "Aklını başına al! Secdede iken can vermek bütün secdelerin canıdır. Bu mutluluk her kula nasip olmaz."

217. Dostun aşkının hevesi ile bağlar, bahçeler bülbüllerle dolmuştur.

Müfte'ilün, Pa'ilat, Müfte'ilün, Fa'ilat
(c.I, 465)

- Ey toplu halde bulunan dostlar! Meclisimize yine dost geldi. Dost sanki gelen dost değilmiş gibi bize yanlış görünmede. Gelen odur o!
- Sevgilinin şaşılacak işlerde bulunmak huyudur. Bazen hoşun hoşu olur, bizi sevindirir, neşelendirir. Bazen de, baştan başa ateş kesilir, bizi yakar, yandırır.
- Vefakardır, vefalı davranır. Nasıl olur da bizi düşünmez olur? Sırtını döner? Zaten onun sırtı yoktur ki, o mum gibi bütün yüzdür yüz!
- Yılan gibi gömleğini at da, gömlekten kurtul! Sevgiliye doğru yönel! Yoksa sende öz yok mu? Ne zamana kadar dış gösterişte kalacak, gömlekle yaşayacaksın.
- Bizi ciddiyetle candan dileyen biz demektir. Nitekim ırmağı dileyen, ırmağa doğru koşup duran sel de ırmak demektir.

• Dostun aşkının hevesi ile bağ bahçe bülbüllerle dolup taşmıştır. Onun gül yanağının kokusundan güller kokularla dolmuştur.

218. Gözün gördüğü şu alemin ötesinde muhakkak ki başka bir alem var.

Müfte'ilün, Fa'ilat, Müfte'ilün, Fa'ilat
(, 462)

- Ben Kenan diyarının Yusufuyum. Ay gibi olan güzel yüzüm buna şahittir. Hiç kimse güneşten güneşliğini isbat etmek için bir nişan, bir belge istemez.
- Ey selvi boylum! Sana bir nişan, bir delil göstereyim. Selvinin uzun boylu olduğuna, kendi dosdoğru uzun boyundan daha çok gerçeği söyleyen bir şahidi yoktur.
- Ey güller, çiçekler! Ey bağlar, bahçeler! Sizin şahitleriniz kimlerdir? Kim olacak? Burunlara gelen güzel kokular, gözleri okşayan çeşit çeşit renkler...
- Aşk eğer mahremse, mahremliğinin şahidi nedir? Şudur: "Sevgilinin yüzünden başka hiç bir şey onun gözüne görünmez."
- Üzerinde yaşadığımız şu aşağılık dünya çaresiz kalarak kötü yerlere düşen ve para karşılığında kendilerini azgın erkeklere satan talihsiz, zavallı kadınlara benzer. Bunun delili şu ki, bir erkek belirli zaman o kadının yanındadır. Öbürü de arkada sıra beklemektedir.
- Görüştüğü erkeği yolcu eder, öbürünü bağrına basar. Öpüşünde ne sevgi vardır ne de vefa. O zavallı gönlünü vermeden, vücudunu verir, kendini satar.
- Muhakkak ki, bu dünyadan ötede başka bir dünya var. Onun da delili, nişanı şu ki; her gün dünyaya doğanlar ve yeni gelenler var, yine her gün bu dünyada yaşama nöbetini savmış, eskiyen, yıprananların da geçip gitmeleri var.
- Yeni bir gün, yeni bir gece yeniden yeniye bağlar, bahçeler, yeni yapılan evler insanları avlamak için yeni ağlar, tuzaklar her an yepyeni bir düşünce, yepyeni bir dogum, yepyeni bir ölüm.
- Gözün gördüğü şu alemin ötesinde sonsuz bir alem olmasaydı yeniler nereden gelir, eskiler nereye giderdi?
- Dünya ırmağın suyu gibidir. Hep aynı gibi görünür. Fakat yeniden yeniye akar gider. Gelir, akar; bu nereden geliyor?

219. Senin mahmur gözlerinin bakışı ile dirilmiş ne kadar şehit gördüm.

Mef'ilü, Mefa'ilün, Fe-ilün
(c.I, 379)

- Ey gönlümüzü yağma eden, her şeyimizi alıp götürən aziz varlık! Bizim canımızda binlerce can da sana av olsun, sana feda olsun; al, al hepsini al!
- Zaten senin aşıkları öldürmekten başka ne işin var? Bilmiyorum ki sana gönül verenleri öldürmekten başka ne ile uğraşırsın?
- Öldür, durma öldür! Elin var olsun! Dünyadakilerin canları sana karşı saçılın, dökülsün, yok olsun!
- Ben senin mahmur gözlerinin bakışı ile dirilmiş ne kadar çok şehit gördüm.
- Ben senin kararı olmayan, sönmeden daima yanıp duran aşkının ateşinde karar edemeyen ne kadar çok aşık gördüm.
- Tenezzül eder de aşk şehitlerinin mezarlarını ziyaret edersen, toprak içinde bir tek ölü bile kalmaz, hepsi dirilir.
- Senin kenarı olmayan, kıyısı bulunmayan varlığının kucağına ulaşma ümidi ile can her an senin ayağının bastığı toprağı öper durur.

220. Nereye gidersen akıl anahtardır! Her kapıyı açar.

Mefulü, Mefa'ilün, Pe'ulün
(c.I, 380)

- O hocanın kulağı pek keskin ama kendisi pek kavgacı, kendini de ağıra satıyor.
- Ben onun gülüşüne baktım da, aldandım. O susuyor. Sessiz gördüm de emin oldum, içim rahat etti.
- Dikkat et! Aklını başına al! O saman altında su yürütüyor. Saman altında coşup köpüren bir deniz gizli.
- Nereye gidersen git akıl anahtardır! Her kapıyı açar. Fakat burada ne yapalılırsın ki akıl anahtarlığı bırakmış, kilit olmuştur.
- O senin yüzüne bakar da güler, bu bir yüz örtüsüdür. Bu gülüşe sakın aldanma!
- O nun eline düşen her gönül hiç durmadan çeng gibi coşar, ağlar durur.

- Bütün bunlara rağmen rûhlar anlar gibi onun etrafında uçuşur dururlar.çünkü çok az, çok ender bulunur manevî bir bal'dır.
- O öyle bir mana arslanıdır ki gam onun heybetinden kör bir fare gibi mezar kovuğuna gizlenir.

221. Yokluk bağına gel de cennetleri seyret!

Mef'ulü, Mefa'iliin, Fe'ülün
(c. I, 378)

- Ey aşk padişahına yenilen, ona mat olup kalan! Bu hale üzülme! Ona karşılık verme!
- Yokluk bağına gel de, kendi ölümsüz canında cennetleri seyret!
- Eğer sen kendi varlığımdan, benliğinden birazcık olsun ileri gidersen bunların ötesinde bu mana göklerini seyredersin.
- Nurdan çadırı ve bayrakları olan o manalar ve hakikatler padişahını görürsen, hakikatler gözüne görününce artık keramet arama! Çünkü kerametler onun kudretinin varlığının nişanı, belirtisidir.
- Ayrılığa fazla dayanamadığı için dağlardan köpürerek, ağlayarak, feryat ederek, başını taştan taşa çarparak aslına doğru koşan sel denize kavuşunca ne olur? Heyhat artık onun varlığı kalır mı?
- Ey Tebrizli Şems, biz artık mat olduk. Bizden sana yüzlerce selam, yüzlerce hizmet!

222. Aşk ateşi.

Mef'ulü, Mefa'iliin, Fe'ülün
(c.I, 371)

- Feleğin kadehi zehirle dolu ama, o zehirli şarap Hakk aşıklarına helva gibi gelir.
- Aşkın yakışından kaçma! Çünkü aşk ateşinden başka ne varsa hepsi tozdan, dumandan ibarettir!
- Duman ne işe yarar? Seni pişinnez, karartır. Seni pişirmede usta olan ancak ateştir!
- Ateşi bırakıp da dumanın etrafında dönüp duran pervane dumana bulanır!
- Aşk ateşinin ne olduğunu bilmediği için o hamdır, pişmemiştir. Aleme rüsvay olur.
- Aşk yolunda sağlık bir işe yaramaz. Çünkü aşk hastasının hekimi, Mesîh(Hz. İsa)'dir. Mesîh her an onun yanındadır, ölse bile onu diriltir.
- Ben gönül darlığından şikayetçi değilim, durumdan memnunum. Çünkü mül ferah olunca bütün kötü huylar, kirli hayaller gelir, gönüle yerleşirler, ayı doldururlar.
- Nasıl olur da gönül evi gamla, kederle dolar, daralar? Buna imkan var mı? çünkü o her gece gönül okşayan sevgili ile yapayalnız bulunmaktadır.

223. Aşk Hakk aşıklarının ibadethanesidir.

Mef'ulü, Mefa'iliin, Fe'uliin
(c.I, 374)

• Birisi bana; "Hakîkate, Hakk'a ulaşmak için hangi yoldan gitmeliyim?" diye sordu. Ona dedim ki: "Bu yol isteği, arzuyu bırakmak yoludur!"

"Fuzûlî merhûm:

"Bütün emelleri gönlünden eylemiş ib'ad
Ne verseter ana şakir, ne kılsalar ana şad!" diye yazmıştır.

- Ey Hak aşığı! Şunu iyi bil ki, senin yolun Hakk'ın rızasını aramak yoludur!
- Dostun dileğini, isteğini arıyorsan, sana kendi dileğini, kendi isteğini aramak haramdır!
- Bütün rûhlar ona aşıktır. Bu yüzdendir ki aşk, Hakk aşıklarının ibadethanesidir.
- Onun aşkı dağ başından da aşağı değildir. Biz dağ başına ulaşınca işimiz bitmiş demektir.
- O hakikat dağındaki mağarada bir aşk dostu vardır ki, can onun güzelliği ile kendini bulur.

224. Aşk ile aşık candan birdirler; aynı canı taşırlar.

Mef'ulü, Mefa'ilün, Fe'OIUn
(c.I, 375)

- Bir aşığın yol arkadaşı Allah olursa, artık o yolda tehlike, korku bulunur mu?
- Kendisine canın Allah'ı dost olan kişi canın çıkıp gitmesinden, yani ölümden hiç korkar mı?

• Hakk aşığı seferdedir, yolculuktur ama yine de kendisinin ay gibi nurlu güzel yüzünde karar kılmıştır. Yani kendinden kendine sefer etmededir.

- Hakk yolunda rüzgardan daha hızlı giden kişinin rüzgarı beklemesine lüzum yoktur!
- Aşk ile aşık candan birdirler. Aynı canı taşırlar. Sakın sen onları iki sanma, ayrı sanma!"

Hız. Mevlana *Dîvan-ı Kebîr'in* başka bir yerinde aynen şöyle buyurur:

"Sevgilim sen ve ben iki ayrı çehre, iki ayrı beden. Fakat bir ruh olarak evin önü açık sofasında oturduğumuz zaman ne mutlu bir zamandır." *Dîvan-ı*, c. 5 nr. 2835.

- Aşk ile aşık bir candan oldukları için, o hem kendisine nimet verendir, hem de verilen nimettir.

225. Her fidanın üstünde sarhoş bir bülbül var!

Mef'Olü, Mefa'ilün, Pe'Oliin
(c.I, 382)

• Ey lütfu ile, keremi ile işimizi yoluna koyan aziz varlık! Biz mutluyuz. nerede neşeli bir yer varsa orası bizim yerimizdir.

- Şarap kadehi ve sevgili beraber olunca aşıkta keder ve üzüntü bulunur mu?

Hayyam da bir ruba'isinde -Hüseyin Rifat merhumun manzum tercümesi ile şöyle der:

"Bir şişe içki biraz ekmek ile bir divan,
Yeter artık deli tenşita demem ben hık mık!
Bir yıkıklıkta beraberce olursak güzelim,
Padişahlar sarayından da güzeldir, o yıkık!"

- Herşey bizim için bir neşe kaynağı olur. Bir nağme tutturan her rüzgar, bizim bir işaretimizi bekler.
- Her akan su bir perde halini almıştır. Perde ötesinde görülmemiş, eşsiz bir güzel var!
- Her bir fidanın üstünde sarhoş bir bülbül var! Güzel ötüşleri ile şarap gibi bizi mest etmede, cana canlar katmadadır.

226. Ey balçık dünyasında isteklere doğru koşan kişi!

Fa'ilatün, Fa'iliatin, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c.I, 393)

• Ey dostlar! Toplanın! Bir araya gelin! Şimdi uyku vakti değildir! Şu sırada uyuyan kişi vallahi sohbet arkadaşlarından olamaz!

• Kim deredeki dolap gibi sızlanarak, döne döne yaşlar döküp ağlamazsa o aşk bahçesini göremez. Aşk bahçesine giden yolu kaybeder.

• Ey bu alçak balçık dünyasında emellere kapılan, istekler ırmağına doğru koşan kişi! Boş yere koşuyorsun! Aradığın ırmakta su yoktur!

• Ey eşi benzeri bulunmayan ay! Sen gönül göğüne doğ da geceyi gündüze çevir, çevir de geceleyin yollara düşen kişi yani geceyi ibadetle geçiren kişi, gönlünde senin aydınlığını hissetsin de; "Bu gece ay ışığı yok!" demesin.

• Bu ibadet gecesinde benim gönlüm onun aşkı ile cıva gibi titremiyorsa, sevgilinin yerinden de, yurdundan da (yani manen gönlünde bulunduğu) habersiz kalsın.

227. Suyu her zaman akacak bir çeşme istiyorum!

Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'iliatin, Fa'ilat
(c.I, 394)

• Öyle bir çeşme isterim ki suyu, her zaman aksın, herkesin canına can katsın. Öyle bir dilber isterim ki, onun aşkı ile ölü biledirilsin de onunla yaşamının zevkine varsın, huzura kavuşsun.

Merhüm Behçet Kemal Çağlar'ın "tstiyorum!" şiirinden birkaç mısra alıyorum:

"Bir çiçek istiyorum, ben bakmasam solacak!
Bir kanat istiyorum beni yerden alacak!
Bir güneş istiyorum gece bende kalacak!
Bir zincir istiyorum hırsımı bağlayacak!
Bir yangın istiyorum rühumu dağılayacak!
Bir ana istiyorum başımda ağlayacak

• Ben öyle uçsuz, bucaksız bir mana denizinin koluyum ki, o, deniz uçsuz bucaksızlığından da çok üstündür. O denizin kıyıları ötelere de ötededir, sonsuzdur. O, denizin içinde bulunan incilere de, yeryüzünde bulunan taşlara da, lütuflarda, ihsanlarda bulunmaktadır.

• Dünya bahçelerinde görülen güzelliklerde çeşit çeşit çiçeklerin renklerinde, kokularında onun payı, nasibi vardır. Tavus kuşları, cennet kuşları, sülün-ler, papağanlar gibi süslenmemiş, kuşanmamış oldukları halde kargalara bile lütuflarda, ihsanlarda bulunmuştur. Denizlerde yaşayan çeşitli balıklara, çiçekten çiçeğe uçan kelebeklere pek hoş renkler bağışlamıştır. Arslanlara, kaplanlara, panterlere, köpeklere, kedilere süslü kürkleri lütfetmiş; yılanlara bile hoş renkli gömlekler giydirmiştir.

• Şekil, süret noksanlaşırsa mana azalmaz. Çamurdan yarattığı insana arslan gibi kuvvet vermemiş, kaplana verdiği kürkü giydirmemiş ama, yarattığı canlıların hiç birisine vermediğini insana vermiştir. İnsana kendinden vasıflar vermiştir. Lutuflarda, ihsanlarda bulunmuştur. Bunlar anlatılamaz ki!

• Sen şimdi cana dikkat et; kendisi ötelelerden gelmiş ilahî bir varlık olduğu halde, balıktan yaratılmış beden hapisanesine atılmış. Pislikler içinde kalmıştır. Fakat onun, yani ruhun, canın hapiste oluşundan, pislikler içinde bulunuşundan haberi bile yoktur.

228. Beden Hakk'ın güneşinin yere serdiği gölgeye benzer!

Fa'ilatün, Fa'ilatün, Pa'ilatün, Fa'ilat
(c.I, 398)

• Görmüyor musun? Bütün ebrar, ermiş kişiler; "Rableri onların susuzluğunu giderir" şarabıyla mest olmuşlar. Hakk'ın zevali olmayan güzelliğinden yedi kat gök de, beş duygu da, dört unsur da hepsi, hepsi mest olmuşlar, kendilerinden geçmişlerdir.

"İnsan Suresi 76/21. ayetten iktibas var: "Cennet ehlinin üstlerinde yeşil ipekten ince ve kalın giysiler var. Gümüşten bilezikler takmışlardır. Rableri onlara tertemiz bir içki içirmiştir."

• Gayb aleminden beliren, ortaya çıkan şu kıyamete bak! Cebbar'ın şarabı ile küp de, testi de, havuz da, cennetteki Kevser ırmağı da mest olmuşlardır.

• Beden Hakk'ın güneşinin yere düşürdüğü gölgeye benzer. Bu yüzdendir ki o, bir gölge varlık olarak yeryüzünde sürünmektedir. Halbuki Hakk aşıklarının tertemiz canları, kıyılarında ırmaklar akıp duran aşk cennetinde mest olmuşlardır.

• Cenab-ı Hakk'ın yaratma gücü, san'atı, güzelliği eserlerinde tecellî ettikçe,iki alem de Hz. Musa gibi zerre zerre mest olmuş, kendinden geçerek bayılmıştır.

• Mest olmuş kişilerin isteklerinden ve "Beni göremezsin!" cevabından ötürü Ahmed-i Muhtar (s.a.v.)'in vücudundaki her kıl şefaet etmek için mest olmuştur.

• Ey Mısır'ın Yusufu! Gayb aleminden başını çıkar da şu Mısır'a bir bak! Şehir kargaşalık içinde. Çarşıda, pazarda hepsi mest olmuşlar.

• Kardeşim, eğer söyleyebilsem; şu şaşılacak şeyden bahsedebilsem sen de şaşırır kalırsın. Arş da mest olur, kürsü de, gökler de mest olur!

229. Canım, gönlüm rahattır, huzur içindedir. Çünkü canım da, gönlüm de odur!

Müfte'ilün, Fa'ilat, Müfte'ilün, Fa'ilat
(c.I, 464)

• Benim aşktan başka işim gücüm yok. İş yerim de odur, işim de odur. Hep söylüyorum, durmadan söylüyorum. Çünkü sözümü beğenen odur.

• Söyleyen bir dudu kuşuyum. Çünkü şükür yurdum odur. Durmadan öten bir bülbül oldum. Çünkü gülüm de, gül bahçem de odur.

• Meleklerle doğru kanat çırpımadayım. Çünkü benim kolum, kanadım odur. Başımı göğşe vurmadayım. Çünkü başım da, sarığım da odur!

• Canım ve gönlüm rahattır, huzur içindedir. Çünkü canım da, gönlüm de odur! Kervanbaşım olduğu için kimse benim kervanımı vuramaz. Kervamm emindir.

• Beden evim neden halkın secde ettikleri yer haline geldi? Çünkü gece gündüz benim kapımda da o var, duvarımda da o var

• Gönlüm onun elinden başkasına el vermez! Çünkü dertli gönlümün gamın hekimi odur!

• Biri bana; "Sus! Senin sözün ne bitmez, tükenmez sözdür." derse, ben de la derim ki: "Azizim! Ben ne yapayım? Benim çok söylemem .de odur! ondan ibarettir."

230. Güzeller güzeli padişah yüzünü açmış, yarattığı eserlerde kendini gösteriyor!

Müfte'ilün, Fa'ilat, Müfte'ilün, Fa'ilat
(c.I, 461)

• Güzeller güzeli padişah yüzünü açmış, yarattığı eserlerde kendini gösteri-or. Fakat onu görecektir göz nerededir? Padişahın şarabı güllerle, nesrinlerle opdolur. O şarabı güllerin, nesrinlerin kadehinden kim içecek?

- Nurlar saçan güneşin nûruna karşı durmadan dönüp duran kimdir? Yani bizim güneşimiz de, gökler de, göklerde bulunan sayısız yıldızlar da hakikat güneşinin aşığı oldukları için, O'nun etrafında hiç durmadan dönmektedirler.beden bulutunun ötesinden doğacak ay kimde var? Kim kendinde bulunanı bulabilir?
- Padişahın yüzünün güzelliğinden her an bir güzel mekansızlık aleminden başını çıkarır da der ki: "Kimde nikah parası var? Benimle kim evlenebilir?"
- Aşk deryasının kıyısında çeşitli renklerde güzel su kuşları var. Onları avlayarak gönül, onları yakalayacak şahin, doğan kuşu nerede?
- İşte aşk burakları şurada onun çayırılığında otlamaktadırlar. Fakat onlara ulaşmaya imkan yok! Onlara vurulacak eyer kimdedir?
- Gümüş bedenli aşk güzeli geldi, gönül çadırına girdi. Fakat o gümüş renkli bedenli dilbere layık, lekesiz, parlak altın yüz kimde var?

231. Kırmızı bir gül ol da elden ele dolaş!

Müfte'ilün, Müfte'ilün, Pa'ilat
(c.I, 510)

- Kara toprak içinden çıkıp geldiği halde, getirdiği hoş koku ve güzel renkle biz gafillere Hakk'ın lütfunu, ihsanını, yaratma gücünü belgeleyen kırmızı bir gül ol da elden ele dolaş! Kederli, dertli insanlara, hayatın acılığını unutturmak için şarap ol; onları mest et!
- Sevgiliye gitmek için yola çıktım. Kıskançlığın yolumu kesti; "Git, git, sana yol yok!" dedi. Fakat merhametin; "Gel, gel, yol açık!" diye seslendi.
- Senin lütfun bir deryadır. Ben de onun içindeki balığım. Fakat kıskançlığın orada da karşıma çıktı. Beni olta haline getirdi. Ben olta oldum!
- Ben senin aşkının oltasına düştüm. Yaralandım. Fakat gam yemiyorum. Çünkü senin merharnet merhemini yaralıları arayıp durmada.
- Ey bana nefsimden de yakın olan aziz varlık! Ben senin yanında ancak ha-fif hafif nefes alırım. Yavaş yavaş konuşurum.
- Yüsuf bir tanedir, kurtlarsa yüzlercedir. Fakat Yakup lutf etti, duası ile Yüsuf kurtuldu.

232. Gönülde binlerce zevk u safa kapısı açıldı.

Mefa'iliin, Fe'ilatiin, Mefa'ilün, Fa'iliin
(c.I, 476)

- Saadet güneşinden bana şaraplar sunulmaktadır. Bedenimin her zerresi aşk meyhanesinin kapısına halka olmuştur.
- Haydi geliniz! Sevgilimizin güneş gibi nûrlu olan yüzünü seyredin. Orası yüz değil, Firdevs bahçesi(Cennet bahçesi)dir. Haydi geliniz, onun saçlarının cennet gibi olan gölgesine sığının!
- Göğde de, yere de lütfetti, kerem buyurdu da "Geliniz!" dedi. Yer de, gök de bu davetten mest oldular, kendilerinden geçtiler.
- Padişahın taht kurduğu yer, varlıktan da, yokluktan da dışardadır. "Vardır, yoktur" davalarının görüldüğü yer ise oradan binlerce yıl uzaktadır.
- Gönülde binlerce zevk u safa kapısı açıldı. Acele et. Çünkü bir işi geciktirmekte zararlar vardır.

233. Süflerin şarabı üzümde yapılan şarap değildir.

Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fe'ilat
(c.I, 496)

- Sağdan, soldan süfler geldi. Kapı, kapı, mahalle mahalle; "Şarap nerede var?" diye dolaşıyorlar.
- Süflerin kapısı gönüldür. Mahallesi de candır. Süflerin şarabı da üzümde yapılan şarap değildir. Hakk şarabıdır.
- Sakî köpek ağzını açtı da; "Haydi!" dedi. "Bize aşık olanlar gelsin!" Bu çeşit şarap, üzümde yapılmayan Hakk şarabı; bu çeşit mestlik her mezhebe helaldir.
- Tövbeni boz! Böyle bir mecliste tövbe etmek; "Bir daha hata yapmayacağım!" demek, yüzbinlerce hatadır.
- Sen tövbeni bozunca zahitleri de çağır! Çünkü bugün davet günü, çağrı günüdür!
- Halk seni gözden çıkardı ise ne üzölüp duruyorsun? Artık senin yerin yurdun aşıkların göz bebekleridir.

234. Gören göz can gözüdür. Can gözü de pek hoştur!

Müfte'ilün, Mefte'ilün, Fa'ilat
(c.1, 509)

- Bir gün doğan kuşu kaza dedi ki: "Benim yaşamakta olduğum ova pek güzeldir!" Kaz da; "Gecen hoş olsun!" dedi. "Burası bana daha hoş, daha güzel geliyor!"
- Burada benim içim rahat, başım hoş! Ben başımı koyup yatayım. Senin, için rahat başın hoş olmadığı için ovada yol al, uçuşa devam et!"
- Benim durduğum yer karanlık da olsa Yusuf orada bulundukça orası bana hoşdur, güzeldir!
- Dost kuyunun dibinde bulunsa kuyu dibi hoştur! Dost yücelerde, dağlar başında olursa dağlar başı da hoştur, güzeldir!
- Feryat eden bülbülün gül bahçesinde olması, söz söyleyen papağanın şeker yemesi de hoştur!
- Gökyüzünde bu eşi bulunmayan mavi kubbedeki parıltı, meleklerle, ruhların tesbihlerinin oraya akseden hoş parıltısıdır.
- Madem ki Allah sana lütuflarda bulundu, gönlünü hıstan, dünya isteklerinden temizledi, haydi git, sen de bir gönül elde etmeğe bak çünkü gönül pek hoştur.
- Güzeli yüzün aynaya düşen hayalini seyretmek hoştur, ama o hayalin sahibi olan diri güzeli kendisini seyretmek elbette daha hoştur!
- Güneşin ışığı loş bir yere düşünce orada sayısız zerrelere elsiz, ayaksız oynadıkları görülür. Onları oynatan güneş değildir. Onları hoş bir şekilde oynatan Hakk'ın nûrudur.
- Yeter sus artık! Sen de göz gibi gör, fakat söyleme! Baş gözünü arama! Gören göz can gözüdür. Can gözü pek hoştur, pek hoş!

235. Öyle bir şarap vardır ki, o şarap varı yok eder, yok'u da var!

Müfte'ilün, Müfte'ilün, FS'ilat
(c.I, 515)

- Yine mest bir halde hakikat meyhanesine geldik. Kendimizden geçtik de artık yücelmeyi, alçalmayı düşünmez olduk.
- Mana şarabı içerek mest olan canların hepsi de hoş, hepsi de neşeli neşeli oynayıp duruyorlar. Ey güzeller siz de el çırpın, el, el çırpın!
- Yalnız biz değil, meyhane de mest oldu, altüst oldu. Şarap küpü devrildi, sürahi kırıldı, döküldü.
- İhtiyar meyhaneci de bu coşkunluğu görünce dama çıktı, damdan aşağı atladı.
- Onu öyle bir şarap mest etmişti ki, o şarap varı yok eder, yok'u da var eder.
- Şişeyi kırdı. Parçalarını her tarafa saçtı. Bir çok kişilerin ayaklarını yaraladı.
- Şu durumda başını ayağından fark eden var mıdır? Herkes mest olmuş, Elest meyhanesinde yıkılmış kalmış.
- Şarabı sevenlerin hepsi de işretteler, içiyorlar. Ey tenperest, neşe aleminde "ten tennin" sesini duy!

236. İlkbahar gelince hor görülen, ayak altında ezilen toprak süslenir, güzelleşir.

Miifte'iliin, Müfte'ilün, Fa'ilat
(c.I, 514)

- Gönül evini yine güvercinler ele geçirdi. Gönül hoş gitmeyen seslerle doldu. Yani gönül evini nefsanî istekler, çirkin hayaller doldurdu. İnsan kendinde bulunanı unuttu, kendi yaratılışını hatırlamadı.
- Düşünmedi ki: Ruhlan yaratan büyük ve eşsiz yaratıcı, balçıktan bir ayna yapmış, ona bakmıştı.
- Yaratıcı, aynada yüzlerce şekiller görmüştü, yüzlerce suretler görmüştü. Gördüğü şekillerin, suretlerin hepsi de belirsizdi. Ancak kendi manevî şekli, kendi manası kolayca görülüyordu.
- Ruhlar harmanının sonu, kıyısı, kenarı yok! Ancak çok küçük bir karınca o muazzam, o akıl almaz harmandan pek küçük bir şey alabildi.
- Ey zavallı insan, gurura kapılma! Dünya seninle dolsa, kar gibi her tarafı kaplasan, güneşin sıcaklığı vurunca erir, yok olur gidersin.
- Ey kar yığını! Eri, yok ol! Baştan başa toprak ol, toprak ol da bir bak ilkbahar gelince, hor görülen, ayak altında ezilen o toprak nasıl süslenir, güzelleşir!
- Ayak altında çiğnenen o değersiz toprak, insana balçık olur da şereflenir. Derecesi yücelir. Öyle bir hal alır ki parlaklığı ile iki dünyayı da aydınlatır.

237. Sen zamanımızın bir Yusuf'usun! Mucizen de insanları büyüleyen güzel yüzün!

Mefa'ilün, Fe'ilatiin, Mefa'ilün, Fa'iliin
(, 485)

- Sevgilim senin güzel, parlak mahmur gözlerine, büküm büküm saçlarına emin ederim.
 - Senin aşkının gül bahçesinde ötüp duran akıl bülbüllerinin tuzağı olan ruhanî la'l renkli can goncasına, can güllerine yemin ederim.
 - Canları besleyen, yetiştiren güzelliğine, yüzünün parlaklığına yemin ederim. Bahçede bulunan narlar da senin güzelliğine hayran olmuşlar da ağızları açık kalmıştır.
 - Canımın zaman zaman neşe ile secde ettiği ve bütün gönüllerin kıblesi olan Hakk'ın cemaline yemin ederim.
 - Sen zamanımızın bir Yüsufusun. Senin çok mucizelerin var. Fakat apaçık olan en büyük mucizen, insanları büyüleyen güzel yüzündür!
 - Eğer senin aşk bahçende yer bulunsaydı, senin güzelliğini hayran hayran seyretmek için her ottan, her yapraktan birer nergis biterdi.
 - Yüzünün parıltısı yüzüne perde oldu. Noksandan münezzeh olan Hakk'ın nuru, güneş gibi seni gark etti.
- " Aziz Hüdâî hazretlerinden:
- "Zuhûru perde olmuştur zuhûra,
Gözû olan delil ister mi nura!"
- (Güneşin ışınları kendine perde olduğu gibi, Hakk'ın zuhuû kendisine perde olmuştur. Gözü olan nûra delil ister mi?)
- Şiir perdesinden hangi gazelle seni övmeğe, sena etmeğe başlasam, aciz kalırım da gönlüm seni binlerce defa daha fazla övmeğe başlar.
 - Zaten gönlüm kim oluyor? Ben kimim? Övmek ne? Aslında ben zavallı, seni överek canımı senin güzel kokulu reyhanlarla dolu gül bahçene çevirmek istiyorum.

238. Ötelerden ezeli hükmü bildiren sesler geliyor.

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fa'ilili
(c.I, 484)

- Üç gün oldu. Sevgilim başkalaştı. O güzel varlık, o tatlı varlık nasıl oluyor da bana karşı böyle yüzünü ekşitiyor? Bu yüzden ben çok mutsuzum.
 - Ab-ı hayat kaynağına gittim. Testimi de beraber götürdüm. Fakat gördüm ki, kaynak kanlarla dolu.
- " Bir halk şairi şöyle söylemiş:
- "Benim bu nankör talihim Taşa bassam iz olur Haziran'da suya girsem Balta kesmez buz
- Çeşit çeşit renklerde yüzbinlerce gül açan aşk bahçesine gittim. Çiçekler ve meyveler yerine diken var, taş var! O güzel bahçe çöle dönmüş.
 - Gel sevgilim, gel ki; ben sensiz yaşıyamıyorum. Gel, gel de durumu gör! Sen olmadığın için gözlerim ırmak kesildi.
 - Gönlüm; "Acaba suçum nedir?" diye kıvranıp duruyor. Çünkü her sebep bir sonuca bağlıdır.
 - Ötelerden ezeli hükmü bildiren sesler geliyor. Diyorlar ki: "Boş yere kıvranıp durma! Bu sebep şimdi olan bir sebep değildir. Bu sebep ezelden gelmektedir."
 - Allah'ın işine akıl ermez. Bağışlar, suçlandırır, alır, verir. Bu yüzden onun işi terazi ile tartılamaz.

239. Gönül evi!

Mef'ulü, Pa'ilatü, Mefa'ilü, Fa'ilat
(c.I, 443)

- Aziz kardeşim "Gönülden gönüle pencere vardır!" derler. Sen sakın bu pencereyi açık, kırık bırakma! İçeriye seyretmesinler! İğne deliği kadar bile bir delik olsa, o deliği ört!
- Kim bu gönül penceresinden gafilse, zamanenin en üstün bir bilgini bile olsa o bir ahmaktır, kördür.
- Sana açık olduğu için sen kendi gönlünün penceresinden kendi içine bak, içeriye seyret! Orası karanlık mıdır; yoksa aydınlık mıdır? Araştır!
- Eğer orası aydınlıksa, aydınlığı yüzüne vuruyorsa, şunu iyi bil ki: "Sen şimdiye kadar kendinde bulunandan habersiz yaşadın. Halbuki orada çok değerli bir hazine vardır. Orada la'l madeni, akik madeni bulunmaktadır.
- Aynı zamanda gönül evinde çok değerli, eşi bulunmaz bir dost orayı ev edinmiştir. Sen de onun yanına otur. O çok üstün, benzeri olmayan bir emîrdir. Onun yoluna güller saç! O bir selvidir, o bir süsendir!
- Haydi kalk! Akılsızlık etme! Varını yoğunu onun yanına taşı! En iyisi onun yanında ev tut! Ona kapı bir komşu ol! Çünkü orası meleklerin gelip dinlendikleri, misafir oldukları bir yerdir. ;

- Gönül evini anlatmak istiyorum ama, korkudan gönlüm tir tir titiyor. Çünkü o görülmemiş, eşsiz varlık benlikten, bizlikten kurtulmuş bir varlıktır. ,
- Ağzımda, dudağımda demir halkalar var. Ama dayanamadım. İster titre, ister titreme; sana gönülde bulunandan bahsettim.

240. Şehvete boyun eğersen daha çok günahlara, manevî pisliklere gömülürsün.

Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c.I, 400)

- Dikkatle bakarsan görürsün ki, bütün güzel vasıflar, güzel huylar hep gönülden gelmektedir, gönüle aittir. Bütün kötülüklerin, günahların kaynağı da balıktan olan bedendendir.
- Nefsine ait arzulara uyarsan, şehvete boyun eğersen, beden balığı daha da kalınlaşır, artar, yüz misli olur. Sen de daha çok günahlara, manevî pisliklere gömülmüş olursun.
- Nefsanî istekleri terketmek hususundaki tenbel davranışın seni zayıf düşürmektedir. Halbuki sen heveslerini, nefsanî isteklerini yenebilsen bütün zorlukları aşacak, huzura kavuşacaksın.
- Kendi kendine bir şart koş da ahdinden dönmemeye uğraş! Ahdini bozarsan manevî hastalık gitmez, iyileşme de yok olur.
- Yaratılışın ezeldeki o ağır ahde uyar da, bu uyumayı kendine huy edinirse;kirlenmeme, temiz kalma ahbine uyarsa, o zaman canın elde ettiği yüz binlerce zevk, içinde doğar, sen mutlu olursun.
- Böylece demir gibi olan gönlün seni bir ayna haline getirir de, o zaman sana her an bir olgunluk yüz gösterir.
- Derken emaneti yüklendiği için can zevk aleminde sana hem çalgıcı olur, hem de saklık eder.
- Bundan sonra hakîkate erersin de dünya işlerine, insafların boş yere birbirleri ile uğraşmalarına, çekişmelerine yukardan bakar, onlara acırsın. Gizli olan o hazine belirir, onu kendinde bulursun da, bu buluş ile tanınırsın.
- Bu hale gelince bir çok manevî helvalar, tatlılar yersin, ama tadı damağında bile kalmaz. O tatlı yiyince, ağzında iken tat verir. Tıpkı şimşek gibi parlar,aydınlanır, söner.
- Bu tabiat kör ve sağır olmasaydı, nasıl olurdu da hakîkate perde olurdu?
- Fakat tabiat, eziyetlerin, derdin temelinden baş kaldırmış, bitmiş, yetiştir. Bu yüzden insanı felakete sürüklemek için onun peşinden koşar, durur.
- Sen şu zahitlerin gönül alçaklığı göstermelerindeki gururu, ibadetlerinden ötürü kendilerini beğenmelerini, tevazü kılıfına giren gururlarını seyret!

241. Her sözü duymamak için kulağma pamuk tıka!

Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c. 1, 402)

- Canlar canları yaratana doğru gitmek arzusundadır. Fakat bu arzu, bu gidiş. bilginlerin, akıllı kişilerin dillerindedir. Aşıkların da gönüllerindedir.
- "Ben batanları sevmem"105 ayeti bilginlerin dillerindedir. "Kalıcı olan iyi şeylerdir."106 ayeti ise aşıkarm gönüllerinde yer almıştır.
- 105- En'am Suresi 6/76. ayetten iktibas edilmiştir.
- 106- Kehf Suresi 18/46. ayetten iktibas edilmiştir.
- Gönül gökyüzüne, dil de yeryüzüne benzer. Yeryüzünden göğe yükselmek için çok, pek çok menziller geçmek gerekir.
- Bir bakıma da gönül buluta benzer. İnsanların sîneleri, gönülleri de damlardır. Dillerimiz de damlardaki oluklardır. Yağmur suları oluklardan aşağı akar.
- Yağmur suyu gönüllerden göğüslere tertemiz olarak yağar. Fakat adamın içi kirli ise, sözlerinde gerçeklik yoktur. Onun sözleri de içi gibi kirlidir.
- Bu sözler; bulutu, yağmur yağdıran; damı, bulutu çeken; oluşu da, suyu akıtan adama göredir.
- Suyu başkalarının oluklarından alan adam hırsızdır. Başkalarının damlarındaki suyu aşırın, başkalarının sözünü kendi sözü gibi nakledendir.
- Aşıkların gözyaşlarından nergisler biter, güller açar. Nergisleri toplayıp demet yapan kişi sadece bir iş başarandır.
- İsterse karanlık olsun, ayak, kendi ayakkabısını tanır. Gönül de zevk yolu ile ulaştığı menzilin hangi menzil olduğunu anlar.
- Aklını başına al da, maddenin hüküm sürdüğü, imansızlığın arttığı şu tufanda gönle gir ve kendini Nuh'un gemisine at! Menzil korkulu, ama ey kardeş, senin gönlüne korku girmesin! Allah seni korusun!
- Sana yapılmasını istemediğin şeyleri, sen de başkasına yapma! Çünkü şu huy dedikleri, tabiat dedikleri sende de var!
- Her sözü duymamak için kulağına pamuk tıka! Çünkü sen, tertemiz cansın. Kötü sözlerden kirlenmeyesin!..

- Hakk'a yaklaşmak istiyorsan ariflerle düş kalk! Hakk'a kavuşmayı, Hakk'a kavuşmuş kişilerden iste!

242. Güzel hayalin, gönüller mahallesinden geçerken gönül;
"Can nerede?" diye kapiya koşar.

Mefulü, Fa'ilatü, Mefa'ilü, Fa'ilat
(c.1, 450)

- Senin yüzünü görmek bize hayattır. Ya Rabbî! O güzel yüz, bugün ne kadar da güzel, gönül alıcı bir hale gelmiş, ne kadar da güzelleşmiş.
- Bugün yüzünde başka bir güzellik var. Bugün çılgın aşık ne yaparsa yeridir, doğrudur.
- Dün bana öğüt veren kişi, bugün senin yüzünü gördü de geldi benden özürler diledi.
- "Fuzulî merhum bir beytinde şöyle söyler:
"Değildim ben sana mail, sen ettin aklımı zail,
Bana ta'n eyleyen gafıl, seni görgeç utanmaz mı?"
- Seni bu iki gözle görmem kafi değil! Seni görmek için yüzlerce göz borç almam gerekmektedir. Bu gözleri kimden borç alabilirim? Seni görmeğe layık göz kimde vardır?
- Sana "beşer" (=insan) desem, seni insan olarak gördüğüm için aşktan utanıyorum. Güzelliğine hayran olup da sana haşa "Allah" desem, fanî bir varlığa Allah dediğim için Allah'tan korkarım.
- "Gölge ağaçtan ayrıdır" diyen kişinin körlüğüne rağmen senin güneşinin meydana getirdiği gölgede dolaşıp duruyorum.
- Senin güzel hayalin gönüller mahallesinden geçerken gönül heyecana kapılır da; "Can nerede?" diye bağırarak yalınayak kapiya koşar. Senin hayalin gönlün canı olursa, acaba sen kendin kimin canı olursun; ey sevgili!...
- Yeryüzü senin ay gibi parlak ve güzel olan yüzünden öyle acayip bir nûr alır, öyle aydınlanır ki; sanki gökyüzü olurda orada binlerce zühre yıldızı, binlerce güneş parlar.
- Sevgilim, göklerin "O ay yüzlü güzel vefasızmış" dememeleri için, ne olur gönül penceresinden başını çıkar da bir bak! Güneş gibi nûrlar saç! Her tarafı aydınlat!

243. O güzelliği görünce hayranlıktan ağzım açık kaldı.

Mefulü, Pa'ilatii, Mefa'ilü, Fa'ilat
(c.I, 449)

- Sevgili; ruhun yüzü çok güzeldir, çok parlaktır ama; senin yüzündeki güzellik büsbütün başka güzelliiktir.
- Ey yıllarca rûhu, ruhun güzelliğini, vasıflarını medheden! Bana bir sıfat göster ki, o sıfat, ruhun zatına uygun olsun.
- Onu hayal etmek gözdeki nûru artırır. Fakat göz onun kendisini görünce nur artıran hayali vuslata karşı pek sönük, pek zavallı kalır.
- O yüzü, o güzelliği görünce hayranlıktan ağzım açık kaldı. Her an dilimde, gönlümde; "Allah'ım, sen pek büyüksün. Allah'ım, sen ne güzeller yaratıyorsun?" diye o yüce yaratıcıya sena var!
- Gönlüm senin havanda, senin sevginde yer edinen, oradan bir türlü ayrılmayan bir göz oldu. Oh, o sevgi ne kadar da hoş! O sevgi, gözü de, gönlü de beslemeye, olgunlaştırmadadır.
- Sen artık ne hüriden bahset, ne aydan, ne ruhtan, ne de periden. Çünkü bunların hiç biri ona benzemezler? O büsbütün bambaşka bir güzeldir.
- Senin aşkının yaptığı iş, kölesini okşamaktır. Lütuflarda bulunmaktır. Yoksa O aşka layık gönül nerede bulunur!
- Bir gece bile olsa senin havana kapılıp, seni hayal ederek uyumayan gönül, karanlık gece içinde nûrlu bir gündüz meydana getirir. Hava onun nûru ile ışıklanır, apaydın olur.
- Muradından, isteğinden geçen, sana mürid olur. Istemedi, dilemedi is-teğini bulur, dileğine erişir.
- Bu aşk ateşine düşüp yanan, yakılan cehennemlik kişi, kevsere düşmüştür. Çünkü ey sevgili, senin aşkın kevserdir.
- Ayrılığının acısı ile içim yanıyor. Elimi çaresizlikten başıma vurup duruyo-rum. Ama sana kavuşmak, seninle buluşmak ümidi ile ayağım yere basmıyor.

244. Rahattan, ızdıraptan, benlikten kurtulmadıkça
vuslata erenlerin yanlarına gidemezsin.

Mefulü, Fa'ilatü, Mefa'ilü, Fa'ilat
(c.I, 456)

- Sen hududsuz, şefkatle dolu bir sevgilisin, bizi kucakla! Allah da bilir kı aşığı okşamak, onun gönlünü almak ayıp değildir.
- Ay yüzünü aşıklara gösterdiğin geceden beri herkes kararı olmayan gökyüzüne döndü. Hiç kimsede karar ve huzur kalmadı.
- Üstünlük, lütf, ihsan denizinin feyzinden başka hiç bir şeyde ümidimiz yok! Seni övmeye, seni anlatmaya imkan yoktur!
- Seni sevmenin zevkine vardık. İhtişamını, büyüklüğünü gördük de öyle şa-şırdık kaldık ki, elimiz hiç bir iş tutmaz oldu.
- Bizler yüzlerce tuzaktan kahramanca sıçrayıp kurtulmuş kuşlar gibiyiz.
- Ama senin tuzağın öyle bir tuzak ki, oradan kurtulmanın, uçup kaçmanın imkanı yok!
- Aşkın elçisi, sabah şarabı sunan sakî gibi geldi de bize o mahmurluk vermeyen şarabı sundu.
- "Gücüm kuvvetim yok, ayrılık yüzünden perişanım, hastayım." dedim. Acele etme! Şimdi hemen özür getirilecek zaman değil." dedi.
- "Bahaneler icat etmiyorum. Halim yok. Hıçkırma hıçkırma ağlamıyorsam, perişan bir halde değilsem özümlü kabul etme!" dedim.
- Halini unut da aşk şarabını içmeye bak. Aşıkların ne iradeleri vardır, ne de ihtiyaçları ellerindedir.
- Rahattan, ızdıraptan, benlikten kendini hatırlamaktan kurtulmadıkça seni vuslata erenlerin, manen Hakk'ı bulanların yanına almazlar, oraya varmaya yol vermezler.

245. Sen bir dost ararsan, rahmeti sayıya sığmayan dostu ara!

Mefulii, Fa'ilatii, Mefa'ilü, Fa'ilat
(c.I, 445)

- Bu çok tuhaf, hiç görülmemiş bir ateş! Bir an bile sabrı, kararı yok! Nasıl olabilir ki, hem sevgilinin yanında alevlenmiş, hem sevgilinin yanmda yoktur!
- Şekil nasıl ayak diresin? Şeklin zaten sebatı yok! Mana nasıl onu ele geçir-sin ki apaçık ortada değil!
- Dünya bir av yeri; yaratılmış olanların hepsi de av! Avlanan emîrden de bir nişane, bir belgeden başka ortada birşey görülüyor. Eseri meydanda, kendisi gizli!
- Her tarafta bir iş, bir çalışma var! Her tarafta yükler, denklemler var. Her tarafta; "Biz emîriz, biz büyük insanlarız." diyenler var. Fakat asıl emîrin konağında ne yük var, ne de denk!
- Ey rüh! Elini çek de yüzünün hoş rengi görölsün. Çünkü şu görünenlerin hepside köpük, şekil, resim!
- Ey iyi bahtlı, hoş talihli kişi! Sen dost ararsan rahmeti sayıya sığmayan dostu ara!

246. Aşk yüzünden kınanmak, ayıplanmak bir adettir!

Mef'Olü, Fa'ilat, Mefa'ilü, Fa'ilat
(c.I, 446)

- Sağdan, soldan çekıştirmeler, ayıplamalar duyulsa bile gönlünü bir güzele kaptırmış olan kişi aşkından dönmez!
- Aşk yüzünden kınanmak, ayıplanmak nasıl bir adet ise, aşğın kulağının sağır olması da bir adettir.
- Aşk uğrunda iki dünyanın yıkılması, viran olması; aslında mamur olmaktır, yeniden yapılmak, meydana gelmektir. Aşk uğrunda, aşk yolunda bütün faydalardan vazgeçmekte fayda vardır!
- Hz. İsa dördüncü kat gökten; "Haydi ey aşıklar, elinizi, ağzınızı yıkayınız! Gök sofrası kuruluyor. Manevî yemekler yeme zamanı geldi!" diye bağılıyor.
- Yürü! Yokluk meyhanesinde sevgiliye karşı yok ol! Nerede iki sarhoş varsa, orada kavga ve gürültü vardır.
- Sen şeytanların bulunduğu yere; "Yardım, yardım!" diye gelip giriyorsun. Aklını başına al da yardımı Allah'tan iste! Buradakilerin hepsi de insan şeklinde birer şeytan, birer ifrittir.
- 0 kadar çok mana şarabı iç ki, mest olasın da dedikodudan kurtulasın. Sen aşık değil misin? Aşk da bir meyhane değil mi?

247. Sevgili dedi ki: "Zerre zerre bütün dünya bana aşıktır."

Mef'flü, Fa'ilatii, Mefa'ilü, Pa'ilat
(c.I, 448)

- Bugün sevgiliyi görme, onunla buluşma günü! Bugün en büyük güneşin doğduğu gün!

- Hüriden, aydan, ruhdan, periden hiç bahs etme! Bunların hiç biri bizim sevgilimize benzemez! Bizim sevgilimiz bambaşka bir şey!
- Kim onun yüzünü görüp harap olmadı ise o insan değildir! Cansız kayadır, mermerdir!
- Onun aşkından, ateşinden haberi olmayan mümin, aşk yoluna düşmüş, Hakk aşıklarının gözlerinde kafirdir!
- Ruhu'l-Kudüs kapının halkasını çaldı. Ay yüzlü sevgilim; "Kapıyı çalan kimdir?" diye seslendi. O da; "Kapıdaki senin eski kulun, eski kölen!" diye cevap verdi.
- Sevgili; "Yanında kim var? Bu kapıya kiminle geldin?" diye sordu. Ruhu'l Kudüs de; "Yanımda senin aşkın vardı." Sevgili; "Aşk nerede?" dedi. O da; "Aşk gönlümde." dedi.
- Sevgili dedi ki: "Zerre zerre bütün dünya, bana aşıktır. Sen yürü git! Getirdiğin meta', mal bizce pek değersiz bir şey."

**248. Gönlündeki gamları sil süpür! Orası tertemiz olsun!
Çünkü gönül dostun hayalinin evidir.**

**Me'f'flü, Fa'ilatü, Mefa'ilü,
(c.I, 447)**

- Ey gül senin çok nazik bir yanağın var! Fakat bu kadar nazik olduğu halde yanağını sevgilinin yanağına sakın koyma! Onu incitirsin. Çünkü onun yanağı senin yanağından daha naziktir.
- Hatta ey gül, gönlünde bile onun nazik güzel yanağını, kendi yanağına koymayı hayal etme. Çünkü yanağını yanağına koyunca gönülde olduğu için senin gönlündeki aşk sırrım anlar. Gönüller alan dost pek naziktir.
- " Gül yanakların hayalen bile incinmeleri bendenize Nedîm'in şu beytini hatırlattı:
- "Buy-ı gül taktîr olunmuş nazın işlenmiş ucu,
Birisı hoy, birisi destimal olmuş sana sevgilim!"
- (Gülün kokusu imbiikten geçirilmiş, nazın ucu işlenmiş, imbiikten geçirilen gül kokusu sana ter olmuş. Naz denilen manevî varlık da sana mendil olmuş.)
- Arzu, istek haddi aşınca gizlice kimseye belli etmeden ona secde et! Fakat fazla da üstüne düşme. Çünkü o pek incedir, pek naziktir.
- Eğer sen kendinden geçmiş isen, zaman kaydından da kurtulduğun için bütün vakitler senindir. Senin vaktindir. Fakat kendinde isen vaktini bil bekle! Çünkü pek incedir.
- Gönlündeki gamları sil, süpür! Orası tertemiz olsun. Çünkü gönül onun hayalinin evidir. O güzelin hayali ise pek incedir, pek naziktir.
- Günün birinde gülün gölgesi dostun hayaline düştü de, dosta öyle bir iş etti ki, gerçekten de bu çok ince bir iştir.
- " Hz. Mevlana'nın: "Gülün gölgesi dostun hayaline düştü." mısra'ı eski şairlerimizden Nailî-i Kadîm merhumun şu beytini hatırlattı:
- "Gül hare düştü, sîne-fikar oldu andelip,
Bir hare baktı bir güle zar oldu andelip."
- (Gül dikenin üstüne düştü. Bu yüzden bülbülün göğsü yaralandı. Bülbül bir güle baktı, bir de dikene, feryada başladı."

**249. "Ney" in sesi kendinin değildir.
Ona üfleyen "ney" den duyulan nağmeleridir.**

**Me'f'dlü, Pa'ilatii, Mefa'ilü, Fa'ilat
(c.I, 444)**

- Sakî şarap getir! Günler pek hoş, pek güzel! Bugün şarap içmek, sohbet otağı kurmak, gönülde aşk ateşini uyandırmak günü! Onu manen bulmak, ona hayran olmak günü.
- Sakî nazik, şarap latif, günler değerli, şerefli günler! Meclis gökyüzü gibi aydınlık, sevgili de ay gibi giizel!
- Ney sesini dinle! Aslında o ses ney'in değildir. Ona üfleyen duyularının ney'den duyulan nağmeleridir. Sen aşk şarabını içmeğe bak! Gam kendi derdine düşmüş, çırpınıp duruyor.
- Bugün tövbeden başka bozulacak birşey yok! Bugün sevgilinin saçından başka dağınık, perişan bir şey yok!
- ""Bazı ariflere göre insanın "Ben bu işi bir daha yapmayacağım" diye tövbe etmesi, kendinde bir varlık, bir benlik duymasının neticesidir. Bu davranış (Allah'dan başka fail yoktur.) inancına aykırıdır. Bu sebeple "Tövbeden de tövbe etmek gerekir" demişlerdir. Ama bu demek değildir ki, ne yaparsan yap bu senden değildir, Hakk'tandır. Bu görüş Cebriye görüşüdür. İslamî değildir. Çünkü insan cüz'î iradesini kullanarak suçu bir daha işlememeye tövbe ederek Hakk'ın yardımı ile kendini iyiye götürebilir. Mevlana "Bugün tövbeden başka bozulacak bir şey yoktur!" demekle bu inanca işaret buyurmaktadır.
- Bütün dünyanın heves ettiği, aşkına kapıldığı o güzel, balçıktan yaratılmıştır. Fakat o, gizli olarak Hakk'ın kudreti, yaratma gücü, san'atı ile süslenmiştir.

- Bugün başka türlü bir gün, bugün nerede bir ölü varsa canlanır, dirilir. Bugün kör bile başka bir göze sahip olur.
- Nice beden vardır ki, toprak esiridir, mezarda çürümeğe mahkumdur. Fakat gönlü gökyüzünde emîr nice tohum var ki, toprak altına düşmüş, ondan biten ağaç yücelmiş, boy atmış.
- Gönlü mücevher, inci hazinesi olan bir varlık nasıl olur da kirli toprakta yaşar? Sevgilisini bağrına basmış olan bir kişinin nasıl olur da gönlü daralır, sıkılır?

250. Benim "Aşıklık"tan başka bir isim yok!

Müfte'ilün, Müfte'ilün, Fa'ilat
(c.I, 505)

- Benim aşıklıktan başka bir isim yok. Ben aşığım, aşıklığı bir suç saymıyorum. Ve aşık olduğum için de utanmıyorum.
- Sen şu aşk denizinin içinde ne kadar da değerli bir incisin! Senin yüzünden dalga gibi kararsızım, çırpınıp duruyorum.
- Ben şimdi senin aşk denizinin kıyısında oturup duruyorum. Her ne kadar benim gönlü denizimin kıyısı yoksa da, ben aşk denizinin kıyısını seviyorum, o kıyının sarhoşuyum.
- Senin aşkının şarabı bana gökyüzünden gelmektedir. Bu sebeptendir ki, yeryüzünde üzümleri sıkarak şarap yapanlara benim minnetim, ihtiyacım yoktur.
- Senin aşk şarabın dağın bile sükûnetini giderir, onu oynatırken; benim vakarım yoksa, ben yerimde duramıyorsam beni kınama, ayıplama!
- Sevgilim ben senin oturduğun mahalleden bir türlü vazgeçemiyorum. Ne olur, bana mahallende bir ev tut!
- Sen güzelliğin ile, eşsizliğin ile dünyanın kutbusun. Herkes yüzünü sana doğru çevirmiş, seni görmek istemektedir. Benim de senin çevrende dolaşmaktan başka bir isim yok!
- Benim akrabam, yakınım, eşim, dostum hep aşktan doğan kişilerdir. Bunlardan daha güzel yakınlarım, daha ala soyum, sopum yoktur!
- İki dünyadan da üstün, iki dünyadan da değerli ne vardır? Aşk şehri vardır. Benim bundan daha iyi bir şehrim, daha iyi bir diyanm yoktur!

251. Allah'ım; bedenimizde bir tek damar bile yoktur ki senin emrinle atmasın.

Müfte'ilün, Müfte'ilün, Fa'ilat
(c.I, 506)

- Allah'ım; şu dünyada senin emrine boyun eğmeyen; kul, köle olmayan var mıdır? Senin lütuflarını, ihsanlarını, güzelliklerini görüp de hayran olmayan, mest olmayan var mıdır?
- Herşey, herkes senin emrindedir. Bir cimrinin hasisliği senden olduğu gibi, ona buna iyilik eden, kerem sahibinin cömertliği, ihsanlarda bulunması da sendendir.
- Her ruh senin güzel isimlerinden birinin vasfı ile sana bağlıdır. Bedenimizde bir tek damar bile yoktur ki senin emrinle atmasın.
- İki dünya, iki ele benzer. Sen de onları hareket ettiren ruh gibisin. Onların verdikleri her şeyi, gösterdikleri cömertliği, yaptıkları iyiliği onlar yapmıyor, sen yaptırıyorsun.
- Şu varlık dünyasında kimin gözü, senin rüzgarından başka bir rüzgarla sallanan bir gül görmüştür?
- Gaflet içinde yaşayan zavallı kişi halkın cevri u cefasından, kötü davranışlarından sızlanır durur. Düşünmez ki halk, Hakk'ın elinde bir sopadan başka bir şey değildir.
- Allah'ım bütün bu sopalar, senin yüzünden, senin emrinle oynar durur. Herbiri de ancak senin verdiğin derttir, senin verdiğin dermandır.
- Allah'ım; anlıyorum ki, başımıza, bedenlerimize gelip çatan dertleri, belaları savuşturmak, halkın cefalarından kurtulmak ancak sana yalvarmakla, ancak seni sena etmekle, övmekle mümkündür.

252. Yok ol da şu dedidokudan kurtul!

Müfte'ilün, Müfte'ilün, Fa'ilat
(c.I, 512)

- Bu aşk şehrinde oturduğu halde mest olmayan var mıdır? Bu şehirde aşık olmayan bir kişi görülmüş müdür?
- Şarap bırakmıyor ki akıl durmadan söylensin dursun da, kimsecikler bunun sonu gelmeyecek demesin!
- Can ona bağlandı ama topal kaldı. Zaten canın buradan dışarıya sıçrayacak bir yeri de yok ki!..
- Sen şimdi şaşılabilecek şeyleri seyret! Sen hem var olan, hem de yok olan birini gördün mü?
- Padişah tarafından kolu, kanadı kırılmış olan kuş, uçtukça uçar. Şu gökkubbenin üstünde artık onun için kırılmak olamaz.

- Yok ol da şu dedikodudan kurtul! Sözdən kurtulan kimdir? Yok olan kişi!..

253. Öldün; mana gözün açıldı, can alemini seyre başladın.

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mef'ilün, Fa'ilün
(c.I, 492)

- Sen beden hapishanesinden kurtuldun, öldün. Mana gözün açıldı. Şu anda can alemini seyretmedesin, o alemini görüyorsun. Çünkü sen dünya hayatını yaşarken ölü idin. Ama durumdan haberin yoktu. Şimdi tekrar dirildin, elbette bundan sonra nasıl yaşayacağını bilirsin.
- İdris (a.s.) gibi ölüp tekrar bu aleme gelen, meleküt aleminin müderrisi kesilir. O gayb alemindekilerden bile gizlidir!
- "Hz. Nuh'un babasının dedesi olan İdris(a.s.)'ın Hz. İsa gibi daha yaşarken dördüncü kat göğe çıkarıldığından bahsederler. *Tefsîr-i Kebîr* sahibi Fahreddin Razî hazretleri: "Biz onu yüce bir makama yükselttik." Meryem Süresi 19/56-57 ayetlerini tefsir ederken, bu yükselmenin bedenle değil, manen olduğunu yazar. Sonra ayete ikinci bir mana vererek Cenab-ı Hakk'ın onu bedenlen dördüncü kat göğe çıkardığından bahseder. Peygamber Efendimizin *Buhârîde* bulunan bir hadîslerinde; "Miraca çıkarken dördüncü kat gökte İdris(a.s.)a rastladığını ve onunla selamlaştığını haber verir." İdris(a.s.)'ın hala sağ olduğunu iddia edenler olduğu gibi, Azrail(a.s.)'ın onu gökte bulup aldığından da bahsedenler vardır.
- Söyle bakalım! Bu dünyadan giderken hangi yoldan gittin? O taraftan gelirken de hangi gizli yoldan geldin?
- O yol öyle bir yol ki, bütün canlılar her gece o yola uçup gidiyorlar. Herkes uykuya dalmışken, duygularımız bizi terkeder giderler. Şehir şehir bütün bedenler boş kafesler gibi. Hiç bir kafeste kuş yok!
- Kuşun ayağı bağlı olursa, uzak yerlere uçamaz. Yeryüzünde döne döne alçaklarda uçar. Çünkü uçuşta acemidir.
- Fakat ölümle, beden hapishanesinden kurtulur, ayağındaki bağı koparır atarsa, uçacağı yerleri de görür, her şeyin sırrının ne olduğunu anlar.

254. Seni dosttan uzaklaştıran herşey kötüdür.

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fa'ilün
(c.I, 483)

- Seni dosttan uzaklaştıran herşey kötüdür. Dosttan başka her nereye yüzünü çevirsen, o şey iyi bile olsa fenadır, kötüdür.
- Meyve ham oldukça, kabuğun içinde kalması iyidir. Fakat olgunlaştıktan sonra kabuk artık onun için kötüdür. Onun meydana çıkmasına engeldir, bir perdedir.
- Kuş da, yumurtanın içinde gelişir, kanatlanırsa, yumurta artık onu hapseden, onun dışarı çıkmasına engel bir perde olduğu için kötüdür. Onu kırmak, parçalamak gerekir.
- Bir insan da güzel huyu ile etrafındakilerle uzlaşırsa, halk hakkı tanımazsa, işin hakikatine vakıf olamazsa, gözü perdeli ise; o iyi, güzel huy halka kötü görünür.
- İnsan dostundan pek az bir zaman dahi olsa ayrılrsa, o ayrılık zamanı az sayılmaz. Çok uzun bir zaman gibi görünür. Gözün içinde yarım kıl bile olsa kötüdür, hoş gitmez.
- Sen zavallı! Ötelerden dünyaya sürgün edildin, ayrılığa düştün. Bütün ömrün dostu aramakla geçti gitti. Gaflet içinde olduğun için onu gereği gibi arayarak bulamadın ve ölüm zamanı gelip çatınca onu arayacaksan, bu iş kötü bir iştir. Aklını başına al da, yaşarken onu bulmağa çalış!

255. Gam, sevgilinin hayali bulunmayan bir gönüle girer, yerleşir.

Müfte'ilün, Fa'ilatü, Müfte'ilün, Fa'ilat
(c.I, 468)

- Ey gam! Bedenimin tüyleri sayısınca beni kaplasan yine de bana ağır gelmezsin. Çünkü bu aşk meydanı, aşk makamı neşelerle, tatlılıklarla dolu. Burada senin bir işin yok. Sen bu meydanı terket, başka meydanlara git.
- Gam, keder boş şeylere heves etmiş bir gönülde bulunur. Sevgilinin hayali bulunmayan bir gönüle girer, yerleşir.
- "Şeyh Galip merhûm; "Aşıқта keder neyler, gam halk-ı cihanındır." diyordu."
- Ey gam! Sen baştan başa altın olsan, baştan başa şeker olsan, ağzımı yumarım da ben sana: "Şeker yemem." demek isterim.
- Aşığın gönlünde bir denk varsa, o ancak sevgilinin şeker dengidir. Gönülde bir yolculuk düşüncesi varsa, ancak sevgiliye gitme, ona kavuşma düşüncesidir.
- Ey gamdan kurtulmayan, kederden yakasını kurtaramayan! Sen kendi gamınla kederini bırak da onun gamını, kederini defet gitsin. Sevgiliyi göreceğ gözün yoksa hiç olmazsa onun kokusunu duyu! Neşelen!

"Nef'i merhumda;

"Çalış gamgînleri şad etmeye şad olmak istersen!
Sevindir kalb-i nasî gamdan azad olmak istersen!"

(Sen neşeli olmak istiyorsan gamlı insanları neşelendirmeğe çalış, onların gamlarına ortak ol. Gamdan kurtulmak istersen, insanların gönlünü sevindir!) demişti.

256. Kesret-Vahdet

Mef'ulü, Fa'ilatü, Mefa'ilü, Fa'ilat
(c.1, 458)

- Bugün, gökyüzü bizim ay yüzlü sevgilimizin güzelliğine hayran olmuştur. Güneş bile onun yüzünün parlaklığını görmüş de kıskanmış, rengi solmuştur.
- Varlık sabahında bu mana güneşinden başka güneş yoktur. Zerre zerre her var olanı, herşeyi onun vahdet (=birlik) güneşi aydınlatıyor. O güneş her yere düşüyor, kral sarayını da, dilencinin kiblesini de o aydınlatıyor.
- Her akşam, her sabah türlü türlü şekillere bürünmede. Bu yüzden herbiri öbüründen başka sanılmaktadır.
- Halil'de lütuf vardı da, bu sebeple ateş kendisine su gibi göründü. Nemrut da kahrından ibaret olduğu için, ona da su, ateş kesildi.
- Yusuf, kardeşlerinin gözlerine kurt gibi göründü. Güzel bir kardeş olduğu gizli kaldı.
- Bu; onun yüzünü seyrederken, güzelliğine hayran olur. Parmaklarını keser. Öbürü; "Bu ne kötü kişidir!" der; onun canına kasdeder.

257. Ben geldiğim yere dönmek için hangi yola düşmeliyim?

Mef'ulü, Mefa'ilün, Fe'ilün
(c.1, 381)

- Burada, bu dünyada yaşamak, ham adamın işidir. Ben geldiğim yere dönmek istiyorum. Geldiğim yer nerede kaldı? Ben oraya geri dönmek için hangi yola düşmeliyim?
- Dostun yurdundan bir an bile uzak kalmak, aşıklar mezhebinde haramdır, gūnahtır.
- Bu acayip tuzağa, dünya tuzağına, zümrüt-i ankanın bile ayağı tutulmuş kalmış iken, benim gibi bir serçe bu tuzaktan nasıl kurtulabilir?
- Ey avare gönül yolunu şaşırıp boşuna bu tarafa, bu dünyaya gelme! Orada, o mana aleminde otur, orası çok hoş bir yerdir.
- Sana manevî hayat veren, senin bedenini değil de ruhunu kuvvetlendirecek canına can katacak mezeyi, yiyeceği seç; seni mest ederek madde aleminin üzüntülerinden, dertlerinden kurtaran; bozulmamış, tam kıvamında olan şarabı iste!
- Bundan başkası bütün kokudur, nakıştı, renktir, savaştır, ardır.
- Fazla söyleme sus! Ayakta durma, otur! Çünkü mest olmuşsun; damın da tam kenarında bulunuyorsun!

258. Hakk'tan gelen gamı, kederi bir lütuf olarak kabul et!

Müstef'ilü, Müstef'ilün, Müstef'ilün, Müstef'ilün
(c. 1,518)

- Ey gönül! Hakk'tan gelen gamı, kederi bir lütuf olarak bil de, ondan yüz çevirme! Onun içine gir! Çünkü sabır sıkıntının anahtarıdır. Onun gönülde açtığı yaraya katılan ki merhemi yüz gösterebilir! Şunu aklından çıkarma ki sabır, ızdırabın, acının anahtarıdır.
- Dertlerin, kederlerin içine öyle bir aşkla dal ki, sonunda hiç beklemediğin bir zamanda ansızın Hakk'ın kürsüsü ve arş-ı azamî senin önüne gelsin. Çünkü sabır sıkıntının anahtarıdır.
- Cihanın nûru ile gül de, cihanın düğünü, derneği ol! Onun mateminden, acılarından kurtul, emniyete ulaş! Çünkü sabır sıkıntının anahtarıdır.
- Kibirden, kinden kurtulur da gönlünü ayna gibi parlak, lekesiz bir hale getirirsen, her an onu gönül aynasında görürsün. Çünkü sabır sıkıntının anahtarıdır.
- Kibri, kini yok edersen hem benlikten yakını sıyırsın, hem de şeytanın sağından tutar, boynunu vurursun. Sabır sıkıntının anahtarıdır.
- O zaman bahtın, talihin, devlet, varlık kendiliğinden kalkar senin ayağına gelirler. Onların gelişi ile mutlu olursun. Sabır sıkıntının anahtarıdır.
- Sus! Artık sırları söyleme, söyleme ki: " (=Min ledün) sırrına yabancılar, ham kişiler, nasıl erebilirler? Sabır sıkıntının anahtarıdır.

"Kehf Suresi 18/65. ayette, Hz. Musa'ya, kendisine Allah tarafından bilgi verilmiş bir arkadaşla karşılaşacağı bildirilmiştir. Bu arkadaşın Hızır (a.s.)olduğu rivayet edilir."

259. Ben güle kırmızı elbiseleri kimin giydirdiğini biliyorum!

Müfte'ilün, Müfte'ilün, Fa'ilat
(c. II, 1000)

- İlkbahar gelince gül uykudan uyanır, kırmızı elbiseler giyer. Ben güle o elbiseleri kimin giydirdiğini biliyorum.
 - Bahar gelince söğütler de uyanır, yaya olarak gelirler, ırmağın kenarında namaz kılacaklarmış gibi saf haline girerler. Onlar da bütün varlıklar gibi kadere boyun eğmişlerdir. Kaza ve kader neyi takdir etmişse ancak onu yaparlar.
 - Süsen kılıcını çeker, yasemin sipere girer. Her biri savaş tekbirini getirirler.
 - İlkbaharda kırmızı elbiseler giyerek süslenen gül, kendini beğenir de o aciz bülbüle neler eder, neler eder!
 - Bahçe gelinlerinin herbiri, bahçede bulunan bütün çiçekler; "O vefasız gül bize işaret ediyor!" derler.
 - Burada aşık bülbül de seslenir, der ki: "Bakın arkadaşlar, başsız ve ayaksız gibi olan ben zavallıya gül ne cilveler yapıyor?"
 - Bu hali gören çınar ağlayarak, inleyerek el kaldırmıştır. Dua etmektedir. Ne dua ettiğini ben sana söyleyeyim.
 - Goncanın başı ucunda durup ömrün az olduğundan şikayet eden kim? Menekşenin sırtını iki büküm eden kim? Sana anlatayım.
 - Sonbahar bağlara, bahçelere çok cefalar etti. Ama şimdi dikkat et de bak! İlkbahar ne vefalar etmede.
 - Sonbaharın yağmalayıp götürdüğü her şeyi ilkbahar birer birer geri vermede.
 - Gülü de, bülbülü de, bahçe güzellerini de hatırlamak, onlardan bahsetmek birer bahanedir. Neden bunu yapıyorlar? Neden güllerden, bülbüllerden, bahçe güzellerinden söz açıyorlar da, onları yaratandan söz açmıyorlar.
- "Hz. Mevlana bir ruba'îsinde şöyle buyurur:
- Bağ. gül, bülbül, güzeller hepsi birer bahanedir.
Bunların hepsinden maksat odur "
- Bu hal aşkın gayretinden, kıskanmasındandır. Yoksa, dil Allah'ın inayetlerini, ihsanlarını, lütuflarını nasıl anlatabilir?

260. Kendini nasıl, niçin, neden dikenliğinden kurtarırsan ona kavuşursun.

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fa'ilün
(c. II, 959)

- Gönlünü dünya gamından ayırabilirsen, beka bağında, ölümsüzlük bağında neşelenmene, safa sürmene imkan vardır.
- Riyazet suyu ile yıkanırısan bütün gönül kirlerinden temizlenirsin.
- Hevesler ve nefsanî istekler menzilinden bir iki adım ilerlersen, şeref ululuk haremene konabilirsin.
- Ey gönül! Manalar denizinde bulunan o eşsiz inciye, değer bakımından paha biçemezsin.
- Himmet eder de, bu toprak durağını (yani dünyayı) kendine mekan edinmezsen yücelerin yücesinde, ötelerin ötesinde, mana aleminde kendine bir yer edinirsin.
- Yalnız başına oturup başını önüne eğ de düşüncelere dalarsan, geçmiş zamanlardaki hatalarını, yanlış görüşlerini anlar da onları düzeltebilirsin.
- Fakat bu yola düşenlerin vasıfları uyuyup kalmak değil, çevik davranarak, acele ederek işleri yoluna koymaktır. Sense bu cihanın nazenînisin. O çevikliği nasıl elde edebilirsin?
- Sen ne ecelin elini ayağını bağlayabilirsin, ne de dünyanın renginden, kokusundan, nimetlerinden vazgeçer, kendini kurtarabilirsin.
- Eğer sen bu alçak nefisle, benlikle savaşabilirsen; gönlün, canın Rüstem'i, kahramanlar kahramanı olursun.
- Eğer aşk derdine tutulursan, eğer yaratıcıya aşık olursan, imtihan için onun verdiği belalara sabredersen; o zaman gönlün huzura kavuşur.
- Şu anda; nasıl, niçin, neden dikenliğinden kendini kurtarabilirsen ona kavuşursun. Daha dünyadayken cennette yaşamaya başlarsın.

261. Sürgün olarak geldiğiniz bu dünya gurbetinden sefere çıkın!

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fa'ilün
(c. II, 945)

- Canlara; "Neden asıl evinize, gerçek yurdunuza dönmek istemiyorsunuz? Neden bu dertlerle, kederlerle, acılarla dolu dünyada kalmak için ayak diriyorsunuz?" diye bir ses geldi.

- Balıktan yaratılmış bedenlerinize ayaklarınıza öyle ağır zincirler vurulmuş ki, çalışıp çabalayarak onları kırmadan, parçalamadan kurtulmanıza imkan yok!
- "Artık bu gurbetten, bu ayrılıktan bıktık usandık!" deyin! Sürgün olarak geldiğiniz bu dünya gurbetinden sefere çıkın! Evinize, barkınıza geri dönün!
- Kokmuş, ekşimiz ayranla, çöllerdeki kuyuların acı suları ile neden hayatınızı boş yere harcıyorsunuz?
- Allah kanatlarınızı gayretten, çalışıp çabalamadan yaratmıştır. Madem ki canlısınız, yaşıyorsunuz; harekete geçin! Gayret gösterin!
- Tenbellikle, ümidin kolu kanadı pörsür, çürür. Kolunuz kanadınız kırılıp dökülünce, artık ne olursunuz bir düşünün!
- Gayret sarfederek, çalışarak, çabalayarak kurtulmak size zor geliyor. Sanki sıkılıyor da bu sıkıntılı dünyada, bu kuyu dibinde kalmaktan sıkılmıyorsunuz. Peki öyleyse, kuyu dibinde kalın!

262. Aşk bazan dost olur, bazan da baştan başa ayıp kesilir.

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fa'ilün
(c. II, 941)

- Mezarda toprak olduktan sonra insan için ya ziyan vardır yahut kar! Bari ölmeden evvel toprak olayım da, göreyim bakayım neler olacak?
- Toprak olmak aşıkların işidir. Çünkü açıklara; hayata, dünyaya ait olan bağlılıklarını koparmayı Hakk gösterdi.
- Haydi biz de; "Ölmeden evvel ölelim!" emrine uyarak Hz. Muhammed (s.a.v.) gibi şu mel'un nefisle savaşa girişelim!
- Aşk bazan tamamıyla toprak kesilir, bazan tamamıyla su olur. Bazan büsbütün ateş kesilir. Yakar, yandır. Bazan da hep duman!
- Bazan dost olur. Bazan baştan başa ayıp ve ar kesilir.
- Şu oturup kalkan halkın gözüne binlerce süret halinde görünür. Fakat senin gözünde ne artar, ne de eksilir.

263. Aşk uykumu aldı götürdü. Uyku da aşkı götürdü.

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fa'ilün
(c. II, 919)

- Aşk benim uykumu aldı götürdü. Uyku da aşkı götürdü. Zaten gerçek aşık , uyuyamaz. Aşk canı da, aklı da yarım arpayı bile almaya tenezzül etmez.
- Aşk kana susamış siyah bir arslandır! O aşıkların gönül kanından başka bir şey içmez!
- Aşk sevgi ile sana yaklaşır, seni tuzağa düşürür. Sen onun tuzağına düşünce o senden uzaklaşır. Uzaktan senin halini, ayrılık ateşi ile yanışını seyre başlar.
- O çok güçlü, çok kuvvetli bir emîrdir, korku nedir bilmez. İşkenceler yapar. Suçsuz olduğun halde seni ezer, hırpalar durur.
- Aşkın eline avucuna düşen, bulutlar gibi ağlar, gözyaşları döker. Fakat onlardan uzak duran da asık suratlı, duygusuz, soğuk bir kişi olur. Kar gibi donar, buz kesilir.
- Aşk her an binlerce kadeh şarap içer, sonra o kadehleri kırar, döker. Her an binlerce kat elbise diker, sonra onları yırtar, atar!
- Aşk binlerce gözü ağlatır, sonra da ağlattıklarını güldürür. Binlerce kişiyi ağlatıp inleterek öldürür de hepsini bir sayar.
- Zümrüd-i anka Kaf dağına doğru hoşça uçar gider. Ama aşk tuzağını görünce artık uçamaz olur. Gelir, aşkın tuzağına düşer.
- Aşkın bağlan ile bağlanan kişi hile ile yahut işi deliliğe vurarak, o bağlardan kurtulamaz. Onun tuzağına düşmüş olan hiç bir akıllı aklı fikri ile bir çare bulup halas olamaz.
- Onun yüzünden aklım perişan, darmadağın. Yoksa onun yaptıklarını, tuttuğu yolları, ettiği işleri bir bir sayar, döker, sana gösterirdim.
- Aşkın arslanları nasıl avladığını, onları nasıl yakaladığını, onlara neler ettiğini sana gösterirdim.

264. Ayrı ayrı bedenlerde yaşadıkları halde iki can bir olmadıkça sevenle sevilenin arasında ayrılık vardır.

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Pa'ilün
(c. II, 939)

- Senin huzurunda canın ne değeri vardır? Canın sözü mü olur? Can sensin, senden başka ne varsa hepsi de beden, hepsi de bir kuru ad, san!..

- Aşık olmak, aşk, işlerin en iyisi ama, şunu bil ki bizim sevgilimizin yüzü olmaksızın aşk haramdır!
- Aşkın canına andolsun ki, iki can birbirine kavuşmadıkça, ayrı ayrı bedenlerde yaşadıkları halde iki can bir olmadıkça, sevenle sevilenin arasında ayrılık vardır. Buluşmanın bir manası yoktur. Bu, düzensiz bir kavuşmadır.
- Ayın ışığı her tarafa yayılır. Doğuyu da, batıyı da kaplarsa da nuru pencerenin genişliğine göre eve girer.
- Sen git de, kendi varlık kadehine sağlamlık vermeye bak. Çünkü o şarap Pek kıvamlıdır, pek eskidir, onun evveline evvel yoktur.
- 0 benden binlerce can istedi ama ben onun huzuruna bir tanesini götürdüm. Geri nerede diye sordu:
Ben de dedim ki: "Onları bırak, sana borcum olsun, şimdilik bir tane getirdim, ilerde onları da getiririm."
- 0 meşhur ressamın yaptığı resimler evin içinde bulunuyor ama, o resimleri apanı evin içinde bulamazsın. Ay'ı görmek için yükselere doğru bak! Ay yükseklerde. Dama doğru bak!

**265. Akşam olunca bu duygu yolu kapanır da
gayb aleminin kapısı açılır.**

**Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fa'ilün
(c. II, 943)**

- Akşam namazı vakti gelip de güneş batınca bu his yolu, şu duygu yolu kapanır da gayb aleminin kapısı açılır ve insan ötelerden gelen duygulara aşına olur.
- Çoban nasıl sürüsünü önüne katar da güderse, uyku meleği de ruhları önüne katar, gütmeğe başlar.
- Onları mekansızlık alemine sürer. Ruhanî çayırılığa götürür. Orada onlara ne manevî şehirler, ne manevî bahçeler seyrettirir.
- Uyku üstünde yaşadığımız şu yeryüzünün nakşını, süretini insanın gönlünden silince gökyüzünün kapısı açılır. Ruh orada nice nice süretler, nice nice acayip adamlar görür.
- Sanki can hep orada yaşıyormuş, orada oturuyormuş gibi bu alemleri asla hatırlamaz. Bu dünyaya ait derdi, elemi de kalmaz.
- Burada üstüne titrediği malının, mülkünün derdinden kurtulur da, onlar aklına bile gelmez. Gamı da kalmaz, kederi de!..

**266. Aşk şarabının tortusuz olanını ruhlar içti;
şarapla bulaşmış kaseyi de bedene verdi.**

**Müfte'ilün, Müfte'ilün, Fa'ilat
(c. II, 995)**

- Sabahleyin senin güzel yüzünü görmek, benim derdimi nasıl yatıştırdı, beni nasıl huzura kavuşturdu, bak da gör!
- Senin güzel yüzün aşıkların gönüllerine ne çeşit bir ateş düşürdü? Aşk sırlarına ne biçim bir haber ulaştırdı;
- Lütfetti, kerem buyurdu da tenezzülen beni yanına çağırdı. Canıma kadehsiz bir şarap sundu...
- 0 şarabın safını, tortusuz olanını ruhlar içti. Şarapla bulaşmış kaseyi de bedenlere verdi.
- Sen şarabın saflığını ruhlarda ara! Çünkü bedenlere ancak o "beden" adını taktı.
- Senin gönül tuzağın Tebriz'dedir. Rahmeti daima o tuzakta ara!

267. Gönlümün güvercini yine av avlamak için uçu.

**Mefa'ilün, Fe'ilatün. Mefa'ilün,
(c. II, 952)**

- Şemseddin'den yine ilkbaharın sesleri, ilkbahar sevinçleri, zevkleri, safaları geliyor. Kadehlere dökülen şarabın çıkardığı neşeli sesler, yeşilliklerden baygın nameler geliyor.
- Gönlüm sevinçten, sakînin verdiği neşelerden dolup taşıyor. Onun visali kucak açınca, kucaklaşmak zamanı geliyor.
- Gönlümün güvercini yine av avlamak için uçu. Onun avdan dönüp gelişi ne mutlu andır.
- Davet davulunu çalıp duruyorum. Sevgilim duyarsa gelir de, şu sararmış yüzüm yüzbinlerce defa güzelleşir.
- Madem ki güzellik saltanatı geldi. Ay yüzlü sevgilimin yüzüne yerleşti. Bu durup dinlenmeyen gönlüme o yüzden rahatlık geleceği umulur.
- Gül bahçesi açılır saçılır da şu dikenin kucağına gelir diyorum. Bu hevesle yüreğimin çarpıntısı duruyor, heyecanım yatışıyor.
- Bir gün olup da o kıvılcımlar saçan kadeh, yine elime geçerse artık bana bu mahmurluktan gam yoktur.

268. Dünyaya gönül veren bir zavallı bir hayal yüzünden hayale döner.

Fe'ülün, Fe'ülün, Fe'ülün, Fe'ül
(c. II, 961)

• Dünyayı gördüm; vefası yoktur. Dünya da gökyüzünde bizim gibi yalnızdır. Onun da halden anlar gerçek bir arkadaşı, candan bir bildiği, bir dostu yoktur.

"Ömer Hayyam bir ruiba'isinde: "Feleke etme şe'amet isnat / Ki onun talihi senden beter"

- Sen göklerdeki altın değirmisi olan ışıklar saçan aya bakma! Onun içinde bir hasın bile yoktur.
- Nice ahmak kişi elinde asası olmayan kör gibi koşa koşa gitti. Dünyanın tuzağına düştü.
- İnsanlar onun nimetlerini kaybedeceklerinden korkarlar, onun üstüne titrerler. Bu hastalık, ilacı olmayan bir hastalıktır.
- O çarşaf ve peçe altında çok güzel bir kadın gibi görünür. Halbuki o, binlerce kocadan arta kalmış çirkin bir ihtiyar kadındır.
- Cana canlar katan gerçek sevgiliyi bulamayanlar zavallılıkları yüzünden giderler de, onun yolunda can verirler.
- Dünyaya gönül veren bir zavallı, bir hayal yüzünden hayale döner. Dertten, zahmetten, sıkıntıdan başka birşey elde edemez!
- Nice padişahlar dünyaya sırtlarını dönerler. İlahî aşka yüzlerini tuttular da nice rnemleketler elde ettiler. Aşk öyle bir sultanlıktır ki onun sonu yoktur.
- Bu aşk sana bir kötülük mü etti ki, onu inkar ettin: "Onun hiçbir vergisi, hiçbir lütfu, ihsanı yoktur!" dedin.
- Bir baş ağrısı ile ondan ayağını çektin. Dünyada sıkıntısı, belası olmayan bir yol var mıdır?
- Artık sen sus! Aşıklara öyle mana incileri saçılmakta ki, bir tanesine bile değer biçilemez.

269. Seninle buluşmadıktan sonra ömrün sürüp gitmesinde ne fayda vardır?

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fa'ilün
(c. II, 936)

- Bana senin akîk renginde olan dudakların gerek; şeker ne işe yarar? Bana senin yüzün gerek; parlak, nurlu yüzün varken ayın bana ne faydası olacak?
- Senin mahmur gözlerin olmayınca şarap bana zevk vermez, beni mest edemez. Sen benim yol arkadaşım olmazsan ben o yolculuğu ne yapayım?
- Senin güneş gibi nurlu olan yüzün olmayınca güneşin ışığı benim ne işime yarar? Gördüğüm sen değilsen bana görüşün, gözün ne faydası vardır?
- Seninle buluşmadıktan sonra ömrün sürüp gitmesinde ne kar vardır? Sana sığınmadıktan sonra kalkanın ne faydası vardır.
- Gecem kıyamet günü gibi uzadı, gitti. Ama gönlüm sana secde etmek istiyor. Seher vaktini beklememe lüzum var mı?
- Ayın bulunmadığı bir gecede yıldızlar ne yapabilir? Kuşun başı olmadıktan sonra iki kanadı ne işe yarar?
- Sen benim ruhum olmadıkça ben ruhtan ne elde edebilirim? Sen bana gönül gözü bağışlamadıkça ben bu baş gözünü ne yapayım?
- Dünya bir ağaca benzer. Yaprığı, meyvesi senden biter, senden gelir. Yaprığı ve meyvesi olmayan bir ağaç ne işe yarar?
- Ey gönül; beşeriyet halinden, insanlıktan vazgeç de melek ol! Melek huylu olmazsa insanın hayvandan ne farkı vardır?
- Madem ki haber ona mahrem değil! Hiç bir şeyden haberin olmasın; mest ol kal! Zaten haber vericisi sen olmadıktan sonra, haberden ne fayda beklenir?

270. Gönlüm senin aşkının çeşmesinden su içince, gark oldu gitti.

Müfte'ilün, Müfte'ilün, Fa'ilat
(c. II, 1001)

- Ah o nurlar saçan mumda ne vardı ki gönlü ateş düşürdü? Gönlü kaptı, gitti.
- Ey gönlüme ateş düşüren! Ateşin beni yaktı, yandırdı. Ey dost! Çabuk gel, çabuk gel! Ben yanıyorum.
- Gönül şekil olarak mahlûk yani yaratılmış bir varlık değildir. Gönlün yurdundan Hakk'ın cemali yüz göstermiştir.

- Onun şekerinden başka bana bir çare yoktur. Bana onun dudağından başka birşey fayda vermez.
- Hatırlar mısın, bir seher vakti şu gönlüm senin saçının bir örgüsünü çözmüştü?
- Hatırlıyor mu? Canım ilk önce seni görmüştü de, senin canından bir söz işitmişti.
- Gönlüm senin aşkının çeşmesinden su içince gark oldu gitti. Beni sel götürdü, sel!gölge varlığa varlık katar?

271. Varlık-Yokluk

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fa'ilün
(c. II, 950)

- Aferin o yokluğa ki, bizim varlığımızı kaptı gitti. Zaten can alemi de o yokluğun aşkı yüzünden var oldu.
 - Yokluk nereye gelip konarsa, varlık kaybolur gider. Bu ne biçim yokluk ki gölge varlığa varlık katar?
 - Yıllardan beri ben şu görünen gölge varlığımın ötesindeki gerçek varlığımı ;yokluktan kaptım. Yokluk ise bir bakışta beni benden aldı. Varlığımı kaptı, gitti.
 - Böylece ben kendimden de kurtuldum, gelecek derdinden de. Ümittten de halas oldum, korkudan da! Olduydu, olacaktı, vardı, yoktu kaydından da yakamı sıyırdım. Tamamıyla yok oldum!
 - Varlık dağı şu bizim görünen gölge varlıklarımız, üzerinde yaşadığımız dünya ve bütün kainat mikroskobik alemde makroskobik aleme kadar herşey, yokluğa karşı ancak bir saman çöpü gibidir. Hangi dağ vardır ki, yokluk bir saman çöpü gibi onu kapıp gitmesin?
 - Varlık nedir? Yokluk nedir? Saman çöpü ne oluyor? Dağ dediğin ne? Ey bunlara cevap verecek olan söz, kapıdan dışarı çık! Defol git!
- " Hz. Mevlana'nın birçok şiirleri gibi, çok derin manaları ihtiva eden bu şiiri tam olarak anlayamasak bile, azıcık olsun anlamak zevkine varmamız için büyük bir velinin şu sözü bize yardımcı olabilir: "Allah yok gibi görünen bir varlık, dünya ve bütün kainat var gibi görünen bir yokluktur!"

272. Aşk insana en yakın bir dosttur. Onun sevgisinde ateş bile olsa gam yeme!

Müfte'ilün, Müfte'ilün, Fa'ilat
(e. II, 994)

- Dostun bela çeken, cefa çeken iyidir. Öd ağacının ateşte bulunması uygundur.
 - Cefa kadehi içmek pek güçtür, pek zordur. Fakat dostun elinden gelirse pek hoştur!
- Eski şairlerimizden birisi:
- "Zehr-i gam içmek cana safadır canan elinden,
Minnetle içmem ab-ı hayatı dil teşne olsa nadan elinden."
- (Sevgilinin elinden gam zehirini içmek cana hoş gelir. Ben susuz bile olsam, nadan elinden minnet edeceğim için ab-ı hayatı içmem.) diye yazmıştır.
- Keremlerle, lutuflarla süslenmiş kadehle zehir bile sunulsa iç!
 - Aşk insana en güzel arkadaşdır. En iyi dosttur. Onun sevgisinin içine gir;elinde ateş bile olsa gam yeme!
 - Ateş Hz. Halil İbrahim'e karşı soğur. Himmetle söğüt ağacı gül olur, yasemin olur.
 - Aşkın çevgeninin kıvrımında sen bir top ol da gökyüzü ayağının altına serilsin.
 - Onun çevgeninin vuruşları ile top, gamlar içine düşse, ızdıraplar çekse, vurularak o tarafa bu tarafa horca yuvarlansa da, top sevgilinin vuruşları ile yine de oynar durur. Onun vurulmaktan, savrulmaktan bir şikayeti yoktur!
 - Düzensiz, ızdıraplarla dolu iki dünyada da, darmadağın olsa, perişan olsa gam yemez. Çünkü o aşkın emniyeti altındadır.

273. "Benim sevgilim gül gibidir" diyorsun; ömrü az olan, ebedî olmayan gül ne işe yarar?

Fe'ilatü, Fa'lün, Fe'ilatü, Fa'ilün
(c. II, 963)

- Benim gönlüm kim oluyor ki, senin olmasın? Bedenim de ne oluyor ki, senin uğrunda yok olup gitmesin?
- Cennet içinde olayım, nimetlere kavuşayım. Orada seninle beraber olmadıktan sonra bütün nimetler; herşey bana işkence olur.
- Bir hata yüzünden sen beni azarlamaya başlarsan! Can da, gönül de, hep hata işlemeye kalkışirlar. Hatalı işlerden başka hiç birşey yapmazlar.

- Canı bırak! Gökyüzünde hoş bir şekilde nurlar saçarak dolaşan aydan da vazgeç, Allah'a yemin ederim ki hiçbir şey Hakk'ın güzelliğine benzemez.
- Bütün gün; "Benim sevgilim gül gibidir!" deyip duruyorsun. Ömrü az olan, sonsuza kadar kalmayacak olan gülü ne yapacaksın?
- Ey can! Sevgilinin belasından kaçma! Belalara uğramazsan, ızdırap çekmezsen pişmezsin, ham kalırsın.
- 0 ay yüzlü sevgili ile beraber olunca gece ne hoş geçer? 0 öyle bir aydır ki her tarafı yüzdür. Her tarafı aydınlıktır. Onun karanlık tarafı yoktur.
- Allah'ın kölesi kulu olan padişah ne de hoş bir padişahdır. Dostundan hiç ayrılmayan sevgili ne kadar da hoştur, vefalıdır, güzeldir!
- Ey beden sen sus da gönlüm söylesin! Çünkü gönlün sözünde ne "sen" vardır, ne "biz" vardır!

274. Perde altındaki gizli kuvvetler aşk yurdunu ele geçirmeye geldiler.

Müfte'ilün, Müfte'ilün, Fa'ilat
(c. II, 999)

- Gönül diyarından can ordusu geldi. Geldi ama, bu can ordusu acaib bir ordu. Hem apaçık ortada görünüyor, hem de gizli; hiç görünmüyor.
- Can yolundan, perdeleri kaldıranlar, her şeyi açığa vuranlar, elbise yırtanlar da geldi. İşte o yüzden benim sabır elbisem yırtıldı.
- Ruh gelinleri üstlerinden çarşafı attılar da, dünya padişahını aramaya başladılar.
- Ruh gelinleri, hoş bir akışla koşup gelen sel gibi mekansızlık aleminden (rüh aleminden) gülerek, oynayarak mekan alemine, bu dünyaya geldiler.
- Gönlün sureti, şekli, kendisi gibi olmayan, gösterişe kapılmış olan bütün şekilleri, suretleri kırdı geçirdi; perde altındaki gizli kuvvetler, aşk yurdunu elde etmeye geldiler.
- Her şey tersine döndü. Açık olan duygular, gizli olarak; gizli olan duygular da açık olarak ortaya çıktılar.
- Bir nişanı, bir izi, bir eseri olanın ne bir izi kaldı, ne de bir eseri. İzi olmayanların ise izi, eseri meydana çıktı geldi.

275. Senin özün pek güzeldir. Ölen deridir, bedendir;öz ölmez!

Müfte'ilün, Müfte'ilün, Fa'ilat
. (c. II, 1007)

- Birisi; "Hoca Senaî öldü!"dedi. Böyle bir hocanın ölmesi küçük bir iş değildi.
- 0, topraktan yaratılmış olan bedenini toprağa verdi. Ötelerden gelen ruhunu da göğe teslim etti.
- Onun "Ay"a benzeyen varlığı, tozdan, topraktan kurtuldu. Ab-ı hayatı, tozdan, bulanıklıktan ayrıldı.
- Güneş ışığı, bedenden ayrıldı. Güneşten ayrılan her şey de dondu, buz kesildi.
- Ecel, beden salkımını sıktığı için üzümün halis suyu gitti.
- Güneş gibi bütün can oldu. Can olan artık ölmüş sayılmaz.
- Senin özün pek güzeldir. Ölen deridir, bedendir. Öz ölmez; onu dost alır götürür.
- Kabuğu, deriyi bırak da özü tut! Yahut, Kürt ile Türk'ün hikayesini dinle!
- Kürt, Türk'ün dağarcığını çalmak için, kıyafetini değiştirdi. Sırtına hırka giydi, başını da tıraş ettirdi.

276. Hepimiz bir ağacın dalları gibiyiz, senin aşkın ise onları sallayıp duruyor.

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fa'ilün
(c. II, 928)

- Binlerce mukaddes can, senin yüzüne feda olsun! Dünyada hiç bir kimse, senin gibi bir güzel görmemiştir. Senin gibi bir güzel de analardan doğmamıştır.
- Senin gibi bir güzelin sevgi tuzağına düşen aşığın başına binlerce rahmet saçılınsın.
- Herkes senin yüzünün güzelliğinden, yahut da huyundan, ahlakından bahsedip duruyor. Zaten senin gibi hem yüzü güzel, hem ahlakı güzel nerede görülmüştür?
- Gönlüm büyü ipliği gibi binlerce düğümle bağlanmıştı. Senin güzel gözlerinin büyü ile hepsi de çözüldü.
- Aşkın iki gözü de senin sevgin ile yüceleri görmeye başladı. Sen, talebedeki ! gücü, kuvveti, üstaddaki hüneri, sanatı seyret!

- Gönül, aşk, beden; her üçümüz hep beraber senin huzurunda oturmuş kalmışız. Biri yıkık, harap; öbürü mest, kendinden geçmiş, kendini kaybetmiş bir halde. Bedenin gönlü ise, senin huzurunda olduğu için neşeye dolu.
- Bunların her üçü de senin emrinde, senin hükmündedirler. Dilersen onları ! güldürürsün, dilersen ağlatırsın. Hepimiz bir ağacın dalları gibiyiz. Senin aşkın ise onları sallayıp duruyor.
- Aşkın rüzgarıyla bazen sararır solarız. Bazen de yeşerir, tazeleşiriz. Güç, kuvvet senin. Bütün dilek senin, bizde bir şey yok!
- Kerpicin, kayanın; baharın tesirinden ne haberi olacak? Sen baharı çiçeklere, güllere, sümbüllere sor!
- Rüzgar eser, ağacı dışından sallar, oynatır. Gönül ağacının ise rüzgarı içeridedir. İçeride eser. O rüzgar, dostu araştırır.
- Saçlarının gölgesinde gönlüm harap, mest, latif, hoş ve hür olarak ne de rahat uyumuş.
- Kıskaçlığın gönlümü uykudan uyandırdı. Gönül sıçradı, kalktı. Şimdi mahmur bir halde feryatlar edecek, eyvahlar olsun.
- Sen beni mest edince, yanıhrım, kendimi adam yerine kor, emîr sayanım. "Ne diye başkasının buyruğuna uyaıym!" diye gurura kapılırim.
- Bir derde düştüğüm zaman hep seni düşünürüm, seni anarım, seni duyarım, fakat dert gidince, seninle arama bir perde gerilir.
- Akıl işin sonunu görmeye başlayınca, aşk ona: "Ne olursa olsun geç, onun üzerinde durma!" diye seslenir."

277. Aşk yol bulunca, hepimiz kötü huylanımızdan kurtulduk.

Mefa'îlün, Fe'ilatün, Mefa'îlün, Fa'iliin,
(c., 915)

- Gel ki, şaraba düşkün olanların aşk sakîsi geldi. Çaresizlere haber ver; istedikleri çareye kavuştular.
- Aşk emîri geldi, şaraphaneyi açtı. Akîk gibi olan şarabı kayalara bile tesir etti.
- O kayalardan binlerce süt, şeker çeşmesi akmaya başladı da, beşikteki çocuklar bile, o çeşmelerden gıdalandılar.
- Aşk imam olunca, binlerce mescit cemaatle doldu, taştı. Minarelerden;"Namaz uykudan hayırlıdır!" sesleri gelmeye başladı.
- O güzelin yüzünün güneşi, yeryüzüne düşüp parlayınca Zühal Yıldızı yedinci kat gökten indi, o parıltıyı seyre geldi.
- Onun tacını gördük de, hepimiz Feridun olduk. Yıldızı doğup parlayınca hepimiz yıldız bilgini kesildik.
- Aşk yol bulunca hepimiz soyunduk. Çırılçıplak olduk. Yani kötü huylarımızdan, nefsanî isteklerden kurtulduk. O ata binerek gelince hepimiz yaya kaldık.

278. Yavaşça aklın kulağına dedim ki:"înat etme, beni bırak git!"

Mefa'îlün, Fe'ilatün, Mefa'îlün, Fa'îlün
(c. 11,913)

- Gözümün nûru olan kişilerin kulaklarına söyle: "Yine tövbeleri bozma zamanı geldi."
- Gönül alan güzelimin bakışları, güzellik davulunu çalmaya başlayınca, tövbe eden, yemin eden binlerce kişi tövbelerini, yeminlerini bozarlar.
- Madem ki, sevgili mesttir, haraptır, kendinden geçmiştir. Gün de sevinç günüdür. Sen söyle, onlar, rindlikten, sarhoşluktan başka ne yaparlar?
- Yavaşça aklın kulağına dedim ki: "înat etme, şerefini kaybetmeden git! Çünkü şu anda Kaf dağı bile olsan, seni kökünden söker atarım."
- Ey can mutrıbı, sen neşe madenisin, haydi tamburu eline al; "Ten ten ten ten" diye okşamaya başla, çünkü sen olmadıkça, sen, o güzel seslerinle gönülleri uyandırmadıkça, insanlar, tenden, bedenden ibarettir.
- Haydi gel, yüzük taşı gibi aşıkların halkasında yer al! Çünkü aşıklann halkasında bulunmayanlar, çeşitli belalarla imtihan edilmektedirler.

Aşıklar da, aşık olmayanlardan daha fazla belalarla, musîbetlerle imtihan edilmektedir. Şu var ki aşık, o belaların nereden geldiğini bildiği için gelen belayı sevmektedir.

Fuzûlî;
"Az eyleme inayetini ehl-i dertten, Yani ki çok belalara kıl müptela beni!" diye yalvarmıştı.

Şeyh Galip merhum da;
"Aşıқта keder neyler; gam halk-ı cihanındır" demişti.

- Aşıkların canlarına and olsun ki, aşık olmayan herkes mana bakımından ka-dın gibidir. Hem de bak da gör; onlar ne çeşit kadındır? Onlar hakkında ne söylenir?

Yanlış anlaşılmasın, Mevlana kadını küçük görmez. Fizikî bakımdan erkeğe göre zayıf oluşundan böyle benzetme

yapıyor. Mevlana'nın kadın hakkındaki görüşü için, bkz. Şefik Can, *Mevlana,, Şahsiyeti, Fikirleri*, Ötüken Neşriyat, tst. 1995, s. 87.

279. Su ne yaparsa yapsın susayan ona yüz kere razıdır.

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fa'ilün,
(c. II, 931)

- Ey ay yüzlü sevgili, gönlüme bir bak, gönlümde sen varsın. Bu yüzden gece gündüz gönlüme dikkat etmem, saygı göstermem lazım.
- Senin gibi gönüllerde rahatlık, huzur veren güzel yüzlü bir sevgilisi olan neşesinden, mutluluğundan dünyalara sığmaz!
- Eğer gönlümde bir gam varsa, bu senin neşelenmen içindir. Eğer avucum cömertlikte bulunursa; o cömertlik benim değil, senin cömertliğindir. Çünkü cömertlik duygusunu benim gönlüme sen verdin, bu sebeple veren ben değilim, veren sensin!
- Benim bedenim; eli, ayağı olan bir süretten, bir gölge varlıktan ibaret olduğu için, ruh olmadığı için senin güzel hayalin hakikati görmede, benden ürkmeye, kaçmadır.
- O eşsiz olan, o süreti görünmeyen hayali, benim ve benim gibi yüzlercesinin gözlerini süretlerle, şekillerle doyurur da, onları fani güzellere aşık eder.
- Çıplak olan kişi güneş ışığını giyer de der ki: "Altın sırmalarla süslenmiş elbise giyen kişi ne mutlu kişidir?"
- Bedene güneşin ışığı vuran kişi, yani ilahi nurla aydınlanan aşık, devlet kuşu gölgesini arar mı?
- Şunu iyi bil ki: "Nefis Firavunu"nu öldüren "Aşk Musa"sı, bu gönül şehrinde. Sen onun asasını görmüyorsun. Ama, onun asası elindedir.
- Onun derdi, gamı cefa etmez. Eğer ederse helal olsun, su ne yaparsa yapsın, susayan ona yüz kere razıdır.
- Can ve gönül, su veren kişiye aşık olursa, suyun cevri cefası ona safa gibi gelir.
- Seher vakti esen rüzgar, bahçede birkaç dalı kırarsa ne olur? Bağın, bahçenin nesi varsa, o güzelim meyvelerin, çiçeklerin meydana gelmesine rüzgar sebep olmadı mı?
- Yeryüzü tam üç ay ağzını kapar, hiçbir şey söylemez, susar; ama ilkbahar gelince, gönlünden neler çıkacağını, neler bitireceğini bilir.
- Güneşe arkasını dönen kişi kendi gölgesini imam edinmiştir. Kendi gölgesine uymuştur. Bu yüzden onun namazı namaz değildir.

280. Söz gökten inmiştir. Söz Allah'ın sanatıdır.

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fa'ilün,
(c. II, 938)

- Söz, söz söylemeyi bilen, sözün kudretini anlayan kişinin yanında büyüktür. Söz çok değerli bir şeydir. Çünkü söz, gökten inmiştir.
- Eğer iyi bir söz söylemezsen, bin söz söyleyen onlar söz sayılmaz. Fakat iyi ve yerinde söz söylersen, bir tek sözün binlerce söz kadar değeri vardır.
- Söz perdesini kaldırsan da, söz ortaya çıksa, görünse, o zaman görür ve anlarsın ki, söz, Allah'ın sanatıdır.
- Söz, yüzünü gösterse, herkes ona gıpta eder. Bundan dolayı o, yüzünü gizler, kendini göstermez. Ne mutlu o kişiye ki, sözde sır sahibidir. Aklına geleni söylemez, sözün nereye varacağını bilir.
- Arştan yere kadar, zerre zerre her şey konuşmaktadır. Yeryüzü de, anlayışta tıpkı arşa benzer.

281. Güneş gibi herkese, her şeye esirgmeden nurunu saç!

Müfte'ilün, Müfte'ilün,
(c. II, 993)

- Her şeyi besleyen, geliştiren ezelî nürdan sana fazlasıyla vermişler.
- Güneş gibi her şeye, herkese esirgmeden nörünü saç, onlara hoşça bak! Çünkü onların hepsi de donmuş gibidir. Hepsini de senin ışığına, hararetine muhtaçtır. Onları sen canlandıracaksın, sen yetiştireceksin.
- Ey ilkbahar! Ağaçlar insafsız deli kıştan perişan olmuşlar, solmuşlar, sararmışlar onlara bir bak, onlara hayat ver!
- Dudağını aç da, Hz. İsa'nın; "Ölüyü diriltin dua"sını oku, çünkü; varlıklar cefa Deccalı yüzünden ölmüşlerdir.
- Bugün herkesin mahmurluğunu gider. Çünkü herkes her şeyi senin şarabından içmiş kendinden geçmiştir, onları uyandır!
- Kış mevsiminde ağaçlar, bitkiler, bağlarda ve bahçelerde bulunan bütün varlıklar, yokluk zehrini içmişler, yok olmuşlardı. Şimdi, sen onlara ölümsüz yaşayış panzehirini ver, onları dirilt!

- Seher rüzgarı gibi gece perdelerini yırt, çünkü, hepsi de yüzlerce perde altında gizlenmiş kalmışlardı.

282. Gönül, pencereye benzer, beden evi onunla aydınlanır.

Müfte'ilün, Fa'ilat, Müfte'ilün, Fa'ilat.
(c. II, 898)

- Ben; "Mest gönül nereye gidiyor?" diye seslendim. Padişahlar padişahı;"Sus" dedi, "0 bizim yanımıza geliyor."
- Padişahım dedi ki, sen benimle beraber değil misin? Senin harfsiz, sözsüz sesini içimde duyuyorum. Öyle olduğu halde, gönlüm, şaşkın şaşkın dışanda nerelere gidiyor?
- Dedi ki: "Gönül dediğin bizimdir, bizim balımız mülkümüzdür. Bizim destanımızın "Rüstem"i dir. Allah hakkında yanlış hayale kapılanlarla savaşmaya gidiyor.
- 0 hangi tarafa gitse, talih de o tarafa gider. Hangi tarafa deme, o istedikçe istediği tarafa gider.
- Bazen güneş gibi feyizli nuru ile yeryüzü hazinesine dolar. Bazen de Hz. Peygamberin duası gibi gökyüzüne yükselir.
- Bazen bulut memesinden, yeryüzüne lütuf, kerem, ihsan sütünü verir. Bazen de can gül bahçesinde seher rüzgarı gibi eser, etrafa hoş kokular yayar.
- Sen de gönlün izine uy, onun gittiği yerlere git, git de yeşilliklerin, çiçeklerin kara topraktan nasıl bittiklerini, vefa ırmaklarının durmadan nasıl aktıklarını gör!
- Dünyaya şekiller, süretler, nakışlar, güzellikler bağışlayan sadedir, şekilsizdir, süretsizdir. Herkesin eli, ayağı odur da, kendisi elsiz, ayaksız gitmedir.
- 0 yanlış bile yapsa, yaptığı doğrunun doğrusudur. Cefaya doğru gitse, başımıza cefalar yağdırsa, ettikleri vefanın da vefasıdır.
- Gönül, pencereye benzer. Beden evi onun yüzünden aydınlığa kavuşur. Şu beden her gün mezara doğru, yokluğa doğru gitmedir. Gönül ise ölümsüzlüğe doğru yol almaktadır.
- Gönül acaip bir şey! Yapayalnız gidiyor ama, bir taraftan fitneler koparıyor, Padişahların kanlarını döküyor, diğer taraftan barışı seviyor, herkesle anlaşıyor, oluyor.
- Sevgilinin canımla, gönlümle bitmez, tükenmez macerası var! Hem de öyle gizli, örtülü değil! İşte bak, şuracıkta, sizin önünüzde yürüyen gölge varlığında da gizlenmiş olan, benim gönlümdür.

283. Hakikatler güneşine anlatış bir perdedir.

Mefa'ilün, Fa'ilatün, MeFa'ilün, Fa'ilün,
(c. II, 921)

- Denizden buharlaşarak meydana gelen sis, denizi göstermediğ candan kopup gelen söz de cana perde olur.
- Hikmetten bahsetmeye girişmek pek yüce, pek büyük bir işle uğraşmaktır. Fakat hakikatler güneşine anlatış bir perdedir.
- Dünya, köpük gibidir. Hakk'ın sıfatları denize benzer, fakat köpük, yani dünya, denizin rengine, güzelliğine perde olmuştur.
- Köpüğü gidermeye, ortadan kaldırmaya çalış ki, denizin güzelliğini görebilesin. Halbuki sen, denizin köpüğüne takılıp kalıyorsun. Bilmiyorsun, bilmiyorsun ki köpük denizi sana göstermemektedir.
- Dünyada gördüğün süretlere, resimlere, muvakkat verilmiş olan güzelliklere dalma, onlar hakkında düşünceler yürütme! Gördüğün resimler, süretler zamanla kaybolup giderler.
- Nasıl saçlar, sevgilinin yüzünü, gözünü örterse, güzelliğini göstermezse harfler de sözün özünü örter. Bu yüzden harf kabuğunu kırmak gerektir.
- Sen her hayali, perdeyi açan bir şey sanırsın, o hayali gönlünden at gitsin. Çünkü asıl sana perde olan, o hayaldir.
- Şu var gibi görünen, aslında yok olan, yokluk diyarı olan dünya Hakk'ın bir eseridir, delilidir. Fakat bu eser de, bu delil de yaratıcının güzelliğini örtmedir.
- Her ne kadar bu varlık, varlık madeni olan Tebrizli Şems'ten bir kırıntı, bir kesinti ise de, o kesinti cana perde oluyor, asıl madeni göstermiyor.

284. Gül, bana bir kadeh getirdi de, "Şarap içer misin?" dedi.

Mefa'ilün, Fe'ilatün, MeFa'ilün, Fa'ilün,
(c. II, 934)

- Gül bahçesinde, kırmızı gülün bir hayhuyu var! "Geliniz, benim ağzımı koklayınız, ne kokuyor?" diye söylenip durmada.

- Zaten bahçede bulunanların hepsi de mest olmuş. Fakat gül kadar değil Çünkü onlar sadece birer kadeh içmişler. Halbuki, gülün elinde şarap testisi var, durmadan içip duruyor.
- Madem ki yıl, sevinç yılı, gün de zevk günüdür. Böyle bir yılda, böyle bir günde aşkı kendine huy edinen herkes mutludur.
- Ay yüzlü ebedî bir sakisi olan kişi neden bizim gibi gül bahçesini kendine yurt edinmez? Meclisimize gelip; "İçiniz!" emrini duyan cana, binlerce kutlu can feda olsun.
- Güle; "Kime gülüyorsun?" diye sordum. "İki kumalı çirkine "diye cevap verdi.
- 0 çirkin varlık yani dünya, binlerce kişinin ilkbaharını hazana çevirdi. 0 nun aşkla ne ilgisi vardır?
- Gül bana bir kadeh getirdi de; "Şarap içer misin?" dedi. "Elbette içerim, neden içmeyeyim? Benim de boşazım var, ağzım var!" dedim.
- Zaten ilahî şarabı içmek için ağza, boğaza ihtiyaç yoktur. Zerre zerre her varlığın şarabı da, mezesi de gizli yoldan ondan gelmiyor mu?
- Diken; "Gülün, lalenin yüzlerce düşmanı var!" diye gayrete düşmüş de, ne fena halde mest olmuş, ne sert huylu, ne de ekşi bir suratı var?
- Hz. Müsa'nın tecellî durağı olan Tur Dağına bak! 0 sonsuz şarabı o kadar çok içmiş ki, ağzı yok ama, karnı çarşı gibi geniş.
- Bahar mevsiminde bağlara, bahçelere git de; mest olmuş ağaçları seyret! 0 kadar içmişler ki, içtiklerini hoş kokulu çiçekler halinde dışarı vurmuşlar.

285. "Bu güzelliği, bu hoş kokuyu,
bu rengi kimden aşırdın?" diye güle sordum.

Mefa'ilün, Fa'ilün,
(c,11,927)

- Bundan sonra bülbül, bahçede bizden bahseder. 0 gönüller alan, o benzeri bulunmayan sevgilinin güzelliğini anlatır durur.
- Rüzgar eserken söğüt ağacının üstüne düşünce, söğüt ağacı bu rüzgarın ondan gelen bir rüzgar olduğunu anlar da neşelenir, oynamaya başlar. Allah bilir, o oynarken havaya neler söyler?
- Çınar, çayır çimenin derdinden birazcık olsun anlar da, geniş ellerini açar. Onların dertten kurtulmaları, huzura kavuşmaları için, bir hoşça duaya başlar.
- "Bu güzelliği, bu hoş kokuyu, bu rengi kimden aşırdın?" diye güle sordum. Utancından yavaşıca güldü ama, nereden aşırıldığını hiç söyler mi?
- Gül, bülbüllerin ötüşünden mest olmuş, gülerek kendinden geçmiş etrafa hoş kokular yayıyor, ama, o benim gibi içi yanık, harap değil! 0 sarhoş halinde size nergisin sırlarını söylüyor.
- Sen, sırları duymak istiyorsan, sarhoşların yanına git! Çünkü sarhoşlar işin nereye varacağını düşünmeden, utanmadan, çekinmeden sırları söylerler.
- Şarap, üzümün kızıdır. Kerem ve ihsan suyundandır. Ağzını açmıştır. Cömertlikten bahsedip durmada, üzüntüsü, kederi olanları, acı duyanları, neşelendirmektedir.
- Bilhassa üzümün kızı olmayan, arş şarabı olur da kerem sahibi Hakk'tan gelirse, onun cömertliğini, onun keremini, onun lütfunu söylese söylese ancak onu yaratan söyler, başka kimse söyleyemez.
- 0 arş şarabı, arif kişinin gönlünde coşar, köpürür. Onun beden küpünün derinliklerinden dilsiz, dudaksız sana seslenir, seni içmeye davet eder.

286. Aşk hiçbir afetten, felaketten, beladan ders almaz.

Mefa'ilün, Fa'ilatün, Mefa'ilün, Fa'ilün,
(c. II, 937)

- Sevgilim, senin aşkın beni en yakınlarımdan vazgeçirtti. Zaten senin aşkın günden gün duygusunu kökünden söker atar.
- Bu sebeptendir ki, aşk, harap oluştan, yıkılıştan başka bir şey değildir. Aşk, hiç bir afetten, felaketten, beladan öğüt almaz, ders almaz.
- Bu sebeptendir ki, aşkta ne malın mülkün; ne şöretin, saygının, yüksek mevkinin; ne evlat ve iyalin yeri vardır.
- Aşığın canı, aşk kılıcını çekince, teşekkür için onun önüne binlerce mukaddes can korlar.
- Hem aşk havasına düş, hem de yıkılıp dökülmekten kork, hem nekes ol, şükür dudaklıya gönül ver; buna imkan yok!
- Aşk ateşi gelip de, kendinden başka ne varsa yakıp yandırır, işte o zaman gönlünde ne varsa, yanınca sevin, tatlı tatlı gül!

- Bilhassa, ezelden beri devam eden, sayıları, sevilen birisinin aşkı olunca bu aşk!
- "Onu gördüm" diyorsan, Allah için olsun, şu iki baş gözünü kapa da, gönül gözünü, can gözünü aç!
- Çünkü bu baş gözü ile bakışı yüzünden, iki dünyada da, senin gibi benim gibi binlercesi durmadan helak olur, kör olur, gider.
- Gözüme onun yüzünden başka bir şey görünürse, iki gözüm de, kazmalarla, külünklerle oyulsun gitsin.
- Bütün insanların can gözleri bile mat oldu. Aciz kaldı. O boyu posu düzgün padişahın ululuğuna, güzelliğine ulaşmanın imkanı var mı?
- Yazık, keşke Hz. Ali'nin Hayber Kalesi'nin kapısını çekip kopardığı gibi senin varlığını da Allah çekip koparsaydı.
- O bahsettiğimiz ülkeden binlerce yıl uzakta bulunan yerlerde bile onun beş vakitte çalınan nöbetini nasıl çalışıyorlar, gözleriyle görseydin!

287. Küfür insanhğın yüzünü karartmıştı.
Hz. Muhammed'in nûru imdada yetiştı.

Müfte'ilün, Fa'ilat, Müfte'ilün, Fa'ilat
(c. II, 882)

- Küfür, insanlığın yüzünü karartmıştı. Hz. Muhammed'in nûru imdada yetiştı. Sonsuza kadar yaşayacak olan manevî saltanat geldi, ölümsüzlük davulunu çaldılar.
- Yeryüzü manen nûrlandı, yeşillere büründü. Gökyüzü sevincinden yenini, yakasını yırttı. Ay ikiye bölündü, tamamıyla rûh oldu.
- Cihan tatlılıkla doldu ve beline mutluluk kemerini bağladı. Kalk, o ay yüzlü tekrar geldi!
- Dünyaya ait düşüncelere dalan bir çok bağlarla bağlanmış olan akıl, bir gecelik olsun aşk padişahına kavuştu. Günah bağları ile bağlı nefis, akla; "Benim bahtım karaymış, ikbal, mutluluk senin kapına geldi." dedi.
- Aşıkların gönüllerinden geçenleri bilen sır çavuşu geldi, başını ayak yaptı, kalem oldu da kağıdın gönlüne, şu hoş, tatlı, müjdeli haberi yazdı:
- "Ey tertemiz gönüller, ne zamana kadar toprağın içinde sabredeceksiniz? Haydi, mezarlarınızdan sıçrayın, çıkın, size ilahî yardım geldi."
- Kıyamet davulunu çaldılar, mahşer surunu, yeniden dirilme surunu üflediler. Ey ölümler! Vaat edilen yeniden dirilip kalkma vakti geldi.
- "Kabirdekiler dirildiler çıktılar, gönüllerindekiler açığa çıktı" ayeti bilindi. Sür sesi geldi. Can da maksadına erişti. Adiyat Suresi, 100/9-10. ayetlere işaret var.
- Dün gece, gökyüzünde parlayıp duran yıldızlardan bir gürültü duyulmuştu. Neşeli bir ses şöyle haykırıyordu; "Yıldızı pek kuvvetli olanların en kuvvetli olanı kainatı şereflendirdi."
- Kalk, devran bizim devranımızdır. Aşk padişahı başkasının değil bizimdir! Madem ki, onun bakışı bizim canımızdır. Bize müeyyed, sonu olmayan bir ömür geldi ulaştı.
- Saki, renk vermeden, laf söylemeden, sonu gelmez şarabı döktükçe döktü de Kaf dağı bile deve gibi oynamaya başladı. Zîra alemde yeni bir yaşayış, yeni bir içki derneği kuruldu.
- Yine ruh Süleyman'ı bizi sabah şarabı içmeye çağırdı. Belkıs'ın sınıandığı billür döşenmiş saray bize de göründü.
- "Neml Süresi, 27/44. ayete işaret edilmektedir. Bu ayette, Belkıs'ın Hz. Süleyman'ın hazırlattığı billur köşke girmesi anlatılır.
- Din cesetçilerinin inadına, rahmet kapısından kovulmuş şeytanın körlüğüne rağmen ağrıyan gözlerimize gönül ve can sürmesi geldi.
- Mahrem olmayanlar anlamasınlar diye dilime kilit vurdum. "Ey çalgıcı, kalk, sonsuz işret vakti geldi!" diye sen haber ver, sen söyle!

288. Aşk benim yüzüme binlerce nükteler yazdı;
eğer aşksanız, gönlümün halini yüzümden okuyunuz!

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fa'ilün,
(c. II, 926)

- Eğer bilmiyorsanız, bilin ki; "gerçek sevgili" can Kabe'sidir. Ne tarafa giderseniz gidin, nerede bulunursanız bulunun, mutlaka ona dönün, yüzünüzü ona çevirin!
- Eğer siz, aleme beden iseniz, o candır. Yok eğer siz aleme can iseniz, bütün canların canı odur.
- Bu gece; "Feda olacak can kimdir?" diye birisi geldi. Bunu duyunca canım yerinden sıçradı, "Bu canı veresiye değil, peşin olarak alın!" diye haykırdı.

- Aşk, benim yüzüme binlerce nükteler yazdı. Eğer aşık iseniz, gönlümün halini yüzümde görün de okuyun.
- Ötelerden her an aşıklara gelen bu kadeh, nasıl bir kadehtir? Eğer yiğit bir insansanız, siz de bu kadehi alın için!
- Canınız sıkıldıysa, hayattan bıkip usandıysanız, aşk bağıdır, bahçedir, seyrân yeridir. Yorulup yolda kaldıysanız, onun sevgisi asil kanlı bir Arap atıdır.
- Mihnelerle, eziyetlerle dopdolu bir kırba (=su kabı) olan onun adı, beden'dir. O kırba'yı kırın da, her şeyden kurtulun gitsin!
- Kafese konmuş bir kuş gibiyim. Tebrizli Şems'e olan düşmanlığınızdan ötürü kafesimi kırın, beni bırakınız!

289. Rüzgar, tozları havaya kaldırdığı zaman, o tozlardan bir ses,
bir feryat duyarsan, o tozda benim bir zerrem vardır.

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'iliin, Fa'ilün,
(c. II, 922)

- Aşk, öpmek, kucaklamak hevesine düşünce, ey can, kimde karar kalır, kimde karar kalır?
- Padişah avlanmaya çıkınca, av yeri neşelenir, şereflenir, güler. Fakat padişahın kendisi bir güzelin avı olursa, ne dersin? Artık ne olur?
- Gönlüm, mahmur gözlerin mesti olunca, benim mahmurluğumu bin kadeh şarap bile gideremez.
- Ölüp toprak olduğum, toprağımın da zerre zerre dağılıp gittiği zaman, her zerrem yine o eşsiz sevgiliye aşiktir.. Onun 'aşkıyla titrer durur.
- Rüzgar, tozları havaya kaldırdığı zaman, tozlardan bir hayhuy sesi duyarsan bil ki, o tozda benim bir zerrem vardır; ağlayan, feryat eden odur.
- Ah, senin ay yüzlü sevgilinden utandığın gibi, ben de "ah"tan utanırım. Benim gönlüm "ah" etmekle rahatlar.
- Zamanede sabretmekten daha iyi bir şey yok. Fakat, sana sabretmek pek büyük bir suçtur! Utanılacak bir haldir!

290. Hz. Yûsuf'un kardeşlerinin bağışlanması için duası.

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fa'ilün,
(c. II, 929)

- Kim, o güzel yüzün aşkından tevbe ederse, dilerim tevbesi kabul edilmesin
- Şeyh Sadî hazretleri de;
- "Senin güzel yüzüne bakmanın hata olduğunu kim söyledi? Aksine senin güzel yüzüne bakmamak büyük bir hatadır!" diye buyurmuş.
- Allah'a binlerce hamd, binlerce şükür ki, senin aşkın bütün dünyaya kanat açtı.
 - Senin güzel yüzünün sabahına kavuşmak için, ihtiyar dünya, bir ömürdür seher vaktinde evrad okuyor.
 - İştmiştik ki; Hz. Yûsuf tam on yıl, geceleri uyumamış da, Cenab-ı Hakk'tan kardeşlerinin affedilmelerini niyaz etmiş.
 - "Allah'ım!" dermiş; "Onların günahlarını affetmezsen, bu dua kapısını yüzlerce feryatlarla sarsar yıkarım, şu aleme velveleler salarım.
 - Allah'ım; onların günahlarına bakma, düşünmeden işledikleri hata yüzünden çok pişman oldular."
 - Geceleri hep ayakta durup yalvardığı için, tabanları şişmiş, gözleri yanmaya, ağrımaya başlamıştı.
 - Derken, Melekût Alemleri'ne bir feryat düşmüş. Melekler feryada başlamışlar. Nihayet lütuf denizi coşmuş, zorluklar çözülmüş.
 - İşte ermişlerin, velîlerin, gece gündüz çalışıp çabalaması böyle olur. Halkı belalardan, bozgundan, bunalımdan onlar kurtarırlar.
 - Bitmeyen hazineler bağışlarlar. Gidip gidip gelmeyen dertleri, kökünden giderirler; yırtık, pırtık eski hırkaları soyarlar, atlas elbiseler giydirebilirler.

291. Düşünceleri gönlünden at gitsin, çünkü düşünce gönle tuzaktır.

Mefa'ilün, Fa'ilatün, Mefa'ilün, Fa'ilün,
(c. II, 907)

- Sevgilim, şu zavallı gönlümü, senin ayrılığının eline verme, kendini senin uğrunda feda edeni öldürme, bu davranış sana yakışmaz!
- Lutfettin, keremlerde bulundun. Layık olmadığım halde beni beğendin, sonra benden uzaklaştın. Ey vefalar eden azîz varlık, bu cefalar sana yakışmıyor!

- Gönül gibi sen tamamıyla yüzden ibaretsin. Gönülde arka yoktur. Arkanı bize dönme, bizden yüz çevirme, bu hal sana yakışmaz.
- Buluşmamıza dair diller döktüm, yalvardım, yakardım, ricalarda bulundum. Lütfun "Peki!", dedi "Evet!" dedi. "Peki!", "Evet!" dedikten sonra "Neden?" demek sana yakışmaz.
- Sen çok tatlı bir varlıksın, sekerler, ballar madenisin. Şekerler, ballar, tatlı diller; acı sözler söylemez. Bu sebeple yüzümüze karşı acı sözler söyleme, bu sözler sana yakışmaz!
- Her biri can gibi olan güzel sözleri söyle, bu gece vakti çırağ'ı gizleme, bu hal sana yakışmaz.
- Bedeni yıpratıp harap eden gamın ne bedeninin içinde, ne de dışında. Gam, öyle bir ateştir ki, yeri yoktur. Nerededir, bu söz sana yakışmaz!
- Gönlümlü, neliksiz, niteliksiz, nasıl olduğu bilinmeyen Hakk Alemi'nden; hayalimi de aynı alemde olan gönümden; beni de bu iki misafir arasından ayırma, bu davranış sana yakışmaz!
- Evin kapısını kapama, süfilere iltifat et; "Haydi içeri geliniz!" de. Yalnız başına oturup turunc yeme, bu sana yakışmaz!
- Ey gönülüm, düşüncelere karşı uykuya dal! Düşünceleri gönülünden at gitsin! Çünkü düşünce, gönle tuzaktır. Cenab-ı Hakk'ın huzuruna her şeyden ayrılmadan, her şeyden kurtulmadan gitme! Bu sana yakışmaz!

292. Şu anda sen "beden kabri"nin içindesin, bundan senin haberin yok!

Mefa'ilün, Fa'ilatün, Mefa'ilün, Fa'ilün,
(c. II, 909)

- O öyle bir padişah'tır ki, topraktan padişahlar yaratır. Bir iki dilencinin hatırı için kendini dilenci yapar.
- Ölünün yanından geçer, ona can verir. Derde bakınca, derdi deva haline getirir.
- Rüzgarı üşütür, dondurur. Sonra onu su haline getirir. Suyu kaynatır, hava yapar.
- Dünyaya hor bakma, çünkü fanidir. Sonunda o bu fani dünyayı da "beka", (ebedilik) haline getirir.
- Gönülde binlerce kilit olsa bile korkma! Sen aşk dükkanını araştır, bul! Orada gönüller anahtarı vardır!
- Biri var ki, kalemsiz, fırçasız bu dünya puthanesinde bizim seyretmemiz için binlerce güzel resimler, tablolar yapıyor.
- Bizim için binlerce Leyla resmi yaptı ve binlerce Mecnun resmi yaptı. Allah'ın kendisi için yaptığı bu resim ne güzel bir resimdir!
- "Al-i Imran Suresi, 3/27. ayete işaret var.
- Gönülün demir gibi sert bile olsa ağlama; kereminin cilası onu parıl parıl parlayan bir ayna haline koyar.
- Dostlardan ayrılıp mezara, toprak altına gittiğin zaman yılanlardan, karıncalardan sana güzel yüzlü dostlar yapar.
- Bak şu anda sen, yaşıyorum sanıyorsun. Aslında, sen beden kabrinin içindesin, o sana bu beden kabrinin içinde, zaman zaman ne gönüller kapan hayaller yaratıyor. Ne güzel tablolar yaratıyor, ne hoş resimler çiziyor.
- O bunları nerede yapıyor, yaratıyor? "Kimsecikler laf etmesin" diye o iş yurdunu gizlemiş. O büyük yaratıcıyı, o eşsiz san'at sahibini bulmak için göğsünü yarsan bile, içeride hiç bir kimseyi bulamazsın.
- Küçük iki yağ parçası içinden akıp gelen, şu iki nur ırmağına, gözlerine bak da onun asayı ejderha haline getirmesine şaşma!
- Şu iki kulağına bak, sözleri içeri çeken kehribar nerede? Ne şaşılacak bir yaratıcı ki, iki deliği sözleri çekip alan bir kehribar haline getirmede!
- İlahî binaya, beden sarayına canı çağırır, onu saray sahibi eder. Sonra o saray da oturana çekip alınca, o saraydan yine bir başka saray meydana getirir
- Saray sahibinin bedeni kabre, yer altına alınmıştır. Ama, gönülünü de Allah'a yurt olarak vermiştir.
- "Bu beyitte; "Allah yere göğe sığmadı, mümin kulunun gönlüne sığdı." hadisine işaret var.

293. Benim gözüme hiç bir güzelin güzelliği görünmüyor.

Mefülü, Fa'ilatü, Mefa'ilü, Fa-ilat
(c. II, 878)

- Güneşli havalarda ova ne kadar hoştur. Ne kadar hoş görünür! Güller açtığı zaman da gül bahçesi çok güzeldir.
- Gördüğümüz şu güneşten başka bir güneş vardır ki, onun fermanı, onun emri, onun hükmü ile bizim bu güneşimiz iş görmekte, nurlar saçarak gökleri . dolaşp durmaktadır.
- Sevgili mal verene, altın bağışlayana kendini öptürmez. O aşk derdi ile sararıp solan gerçek aşka yanağını uzatır.

- Kanat çırparak uçuşan şu dudu kuşlarına bak! Kendilerine şeker veren bir şeker dudaklıya doğru uçup giderler.
- Dünyada herkes bir şeker dudaklıyı seçmiş ve sevmiştir. Bizim de bir şeker dudaklımız vardır ki, o da bize bambaşka şekerler verir.
- Bizim de öyle bir şeker dudaklımız vardır ki, şekerler ondan şeker dilerler.
- Bizim öyle bir padişahlar padişahımız var ki, bize saltanat başışlar, zaferler verir.
- Eğer padişah oğluyun, himmetini yücelt, padişahın sana taç başışlamasını, kemer kuşatmasını yeter bulma!
- Elbiseni çıkar, soyun, koş, ab-ı hayata dal da topraktan yaratılmış olan varlığın sana yakutlar, inciler versin!
- Aşka doğru koş! Sana gelip geçici olan güzelliği gösterip, sana dert veren, kan ağlatan sevgiliden çekin!
- Şu dünyada benim gözüme hiçbir güzelin güzelliği görünmüyor. Çünkü, ezel nakkaşı, can bedenine gayb aleminde şekiller vermede, onu bir başka çeşit süslemededir. Ben o güzellikleri, o süsleri görmek isterim.
- Akli, kendisine kevser suyundan haber veren kuş, nasıl olur da kör kuşlarla beraber acı su içers?
- İki gözümüzü de Hakk kendi güzelliği ile doldurdu. O öyle güzeller güzeli ki, "Ay" bile onu güzelliğini görse, hemen uğrunda, canını feda eder.
- Diinya güzelleri bile, onun dilencisinin gözüne toprak gibi görünmede, Allah'ın görüş kabiliyeti verdiği göz, nasıl olur, nasıl görür; bir düşün!

294. Korku ve Ümit

Mef'ülü, Fa'ilatü, Mefa'ilii, Fa'ilat
(c. II, 876)

- Ne zamana kadar, ümit ve korku arasında çırpınıp duracağım? Ne zamana kadar, umarak ve korkarak hırkamı yırtacağım. Ey saki, sen bana, ümitten de, korkudan da kurtulmam için aşk şarabı sun!
 - Dişünceleri, kaygıları yakıp yandıran ateş dolu kadehi önüme getir bana sun çünkü, başımda ümidin de korkunun da getirdiği düşünceler var, üzüntüle rvar.
- "Mevlana'nın bu beyiti Ahmet Haşir'in Piyale'sini hatırlattı: "Ateş doludur, tutma yanarsın, / Karşında şu gülhan piyale
- Gamlar, kederler lüfunda boğulmamak için ümit ve korku demirini atmış i ekliyoruz. Gel, Nuh'un gemisi gibi olan kadehini yürüt, sun, bizi mest et bizi bizden al da kurtar!
 - Kevser suyunun bile aşık olduğu bu ilahî şarabı bana sun! O şarapla benim susuzluğumu gider! Çünkü ümide ve korkuya kapılmışım da kevser hevasına düşmüşüm.
 - Halil İbrahim (a.s.) gibi ateşin ta içindeyim. Azer gibi ümidlere kapılmışım, korkulara düşmüşüm de ümitlerden, korkulardan put yontmadayım; o şarabı bana gönder, beni kurtar!

295. Bir gülün aşkı ile rüzgar gibi her taraftan kaçıyorum.

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fa'ilün,
(c. II, 900)

- Onun lütuf eteğini tut, hem de sımsıkı tut ki, birdenbire kaçmasın! Fakat şu tuttuğunu ok gibi çekme ki, fırlayıp kaçmasın!
- O ne akıl almaz işler yapar, ne nakışlar, ne san'at eserleri ortaya koyar. Şekillerde, süretlerde görünür, ama kendisi can yolundan kaçır gider.
- Sen onu göklerde ararsın, ay gibi suyun üstüne düşer, orada parıl parıl parlar. Sen onu bulabilmek için suya girersin. Bu defa o gökyüzüne kaçır.
- Sen onu mekansızlık aleminden ararsın, o izini sana mekan aleminde gösterir. Mekan aleminde aramaya çalışırsın, o mekansızlık alemine kaçır.
- Şüphe kuşunun bedeninde, tez giden ilham habercisi yoktur. Bu sebeple ondan, doğru haber alınamaz. Şunu iyi bil ki, yakini bilen kişi şüpheden kaçır.
- Usandığımdan değil; korkuya kapılır, şundan bundan kaçırım. Çünkü o pek latif olan sevgilim, şundan bundan kaçır.
- Bir gülün aşkı ile rüzgar gibi her taraftan kaçıyorum. Benim gönül verdiğim bu gönül, sonbahar rüzgarının korkusu ile gül bahçesinden kaçan gül değildir.
- Adını söylemeye niyet edince öyle kaçır ki: "Filan kaçır!" demeye bile imkan bulamazsın.
- O senden öyle kaçır ki, bir kağıda resmini yapsan, resim bile kağıttan uçar gider, hatta gönülde nişanı bile kalmaz.

296. Ben kavuşma gününde şimşek, ayrılık gününde de ağlayan bulut gibiyim.

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fa'ilün,
(c. II, 924)

- Kutsal ruhlara benden selam söyleyin. Bizden önce gelip gitmiş aşıklara benden haber gönderin, haber götürün.

Merhum Yahya Kemal, Veda gazelini yazarken acaba Mevlana'nın bu beytini mi açıkladı:

"Dünyada bu iksîr ile mes'ûd olan ervah,
Ukbada da sermest-i müdam olsun erenler
Tekrar mülakât oluruz bezm-i ezelde
Evvel giden ervaha selam olsun erenler"

- Ben vuslat gününde şimşek gibiyim. Ayrılık gecesinde ise buluta benzerim. Söyle bakalım, sen bu iki karmakarışık halden hangisindensin?

- 0 güneşin önünde ayın, yıldızın, mumun, kandilin adını anarsanız, Allah sizden hoşnut olmaz.
- Onun aşkının matbahını bırakır da şu zenginlerin sofrasına giderseniz, çanağınız boş kalsın, aç gözlü bir dilenci olun.
- Siz gönül ateşini nereden alabilirsiniz? Ben size yol göstereyim: Salına salına hoş bir şekilde yürüyüp giden padişahlar padişahının atının nalından çıkan şimşekten alırsınız.
- Sevgilinin bulunduğu yere ölüyü götürseniz dirilir, oraya haram götürseniz helal olur.
- Onun aşkı, mademki canın ayağından binlerce bağı çözüyor; öyle ise, ne olur iki elimden de tutun, beni oraya götürün.
- Ben bu gazelleri aşk levhasından yazdım. Tebriz'in övündüğü Şems'e bunları, bu kuldan bir armağan olarak götürünüz.

297. İnsanın değeri ne ile ölçülür; bilir misin?
Aradığı şeyle! İnsan neyi ararsa ona layıktır.

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fa'ilün,
(c. II, 916)

- Yerden biten, baş kaldıran ağaç ve yaprak şunu söylerler: Hocam, ne ekersen ancak onu biçersin.
- Sana sayılı olarak verilen nefeslerden eğer son nefesin kaldı ise, aşktan başka hiç bir şey ekme! Çünkü insanın değeri neyle ölçülür, bilir misin? Aradığı şeyle. İnsan neyi ararsa ona layıktır.
- İki elini de kendinden, kendi varlığından yıka, kendini görmekten, kendini beğenmekten kurtul, kurtul da gel aşk sofrasına otur! Çünkü, su, temizlik için,elyüz yıkamak için yaratıldı.
- Sevgilisi kendi evine gelmek lütfunda, tenezzülünde bulunmuşken, ev sahibinin evine gelmemesi, boş yere sağda solda dolaşması, o kişinin aptallığını gösterir
- İnsan Hz. İsa olursa, elbette koşa koşa Hz. Meryem'in yanına gelir. Eğer insan şeklinde eşek ise, eşeklerin yanına varır.
- Bir kişinin yol arkadaşı sakî olursa, o kişi ayık olabilir mi? 0 içtikçe semirmez mi; gelişmez mi?
- Sana gizlice söyleyeyim; Gül neden gülüyor? Onun sevgilisi avucunun içindedir. Hep onu koklar durur da, ondan ötürü gülüp duruyor.

298. Diken Allah'a yalvardı da dikenlikten çıktı, gül oldu!

Mef'ülü, Fa'ilatü, Mefa'ilü, Fa'ilat
(c. II,871)

- Neşeli bahar geldi. Rahmetler saçmaya başladı. Süs çiçekleri Hz. Ali'nin Zülfikar'ı gibi parıl parıl parlamaya koyuldu.
- Yeryüzünün her zerresi, gökyüzünden gebe kalmıştı. Dokuz ay doldu da o yüzden hepsi de kararsız bir halde kıvranıp durmada.
- Nar çiçeği düğümlemlerle doldu. Kat kat oldu. Dere, rüzgarın yaptığı ufak dalgalarla zırlara büründü. Ova menekşelerine kaplandı. Dağ, lalelerle süslendi.
- Çiçekler öpüşme zamanı geldi diye dudaklarını açtılar. Gülümsemeye başladılar. Selviler birbirleriyle kucaklaşmak için kollarını açtılar.
- Gökyüzü de yıldızlarla süslenmiş bir gül bahçesi gibi. Fakat o, gönül gül bahçesini görünce, yüzünü bulutlarla örttü ve gönülden çok utandı.
- Diken; "Ey halkın ayıplarını örten Allah" diye yalvarıp duruyordu. Duası kabul edildi de dikenlikten çıktı, gül oldu. Diken iken gül yanaklı, hoş kokulu bir dilber geldi.
- Kış mevsiminde ölenler tekrar dirildiler. Artık kıyameti inkar edenlere îtibar kalmadı.

- Allah'ın canlar bağışlayan lütfu yardım etti de "Bahçenin Ashab-ı Kehf'i"uykudan uyandılar.
- Ölüyen dirilen ağaçlar, otlar, çiçekler! Siz, kış mevsiminde neredeydiniz?.Uykularında, ruhların gittiği yerde değil miydiniz?
- Sizler, her gece duyguların uçup gittiği yerde, her gece rüyalarda görülüp seyredilen, varılıp beklenen yerdeydiniz.
- Ay bile incelmış, erimış, tükenmiş, bitkin bir hale gelmişti. Artık ışığı kalmamıştı. O tarafa gitti de bedir haline geldi, dolunay oldu. Nurlar saçmaya başladı.
- Şu görünen beş duygu ile görünmeyen beş duygu, her gece usanmış, yorulmuş, melûl, mahzûn bir halde ayaklarını sürüyerek o aleme giderler de, seher vakti canlanmış olarak koş a koş kalker yine bu aleme gelirler.

299. Zaman terzisi, hayat gömleğini hiç kimsenin boyuna uygun dikmemiştir.

Mef'ulü, Fa'ilatü, Mefa'ilü, Fa'ilat
(c. II, 869)

- Saman terzisi insanlara biçip diktiği, giydirdiği hayat gömleğini hiç kim-e, tam o kişinin boyuna uygun olarak biçip dikmemiştir.
- "Şeyh Sa'dî merhum, bir beyitinde şöyle buyurmuş:
- "Bu dünyada herkesin kendine göre bir derdi, bir mihneti vardır. Hiç kimseye mutlu olmak belgesi verilmemiştir."
- Etrafına dikkatle bak da gör; şu dünyada binlerce ahmak, nefsanî arzularına uyarak, şehvete kapılarak, etek dolusu altını yani yaptığı ibadetlere, iyiliklere karşı kazandığı sevabı şeytana verip karşılığında vicdan azabı, dert keder satın almaktadır.
- Ey ölüyü "Benim canım!" diye seven, bağrına basan ahmak! Böylece senin ölüme mahkum, fanî bir güzele bağlanıp kalman, ilahî bir armağan olan ve bedeninde misafir olarak yaşayan canı da gönlü de soğutur, üzer.
- Manen Allah ile beraber bulunmaya çalış da fanî güzelleri, şeytan hayallerini şeytan nakışlarını bırak. Çünkü ecel gelince hiç bir murada eişmeden onların hiç birine sahip olmadan, yapayalnız ölür gidersin.
- Rahatça yaşamak için yayılıp serpilmiş olan şu dünya döşegine kurulup ayağını uzatma, çünkü döşek iğreltidir. Onu elinden alırlar, dürer kaldırırlar. Seni de mezara korlar. Bu hali düşün, kork!
- Sus artık, harfi, sözü bırak, gök kıbbesinin üstündeki meleklerin konuvtukları gibi sen de harfsiz, sözsüz konuş!

300. Güzel yüzlü güller, dikenlere doğru gitmedeler.

Mef'ulü, Fa'ilal, Mefa'ilü, Fa-ilat
(c. II, 870)

- Gözüm seçiriyor. Acaba sevgili mi geliyor? Yüreğim hızlı hızlı çarpıyor. Anlıyorum, gönlümü elemenden alan gelmededir.
- Bu hüdhüd kuşu, Hz. Süleyman'ın ordusundan, şu bülbül de gül bahçesinden uçup gelmedeler.
- Canına karşılık bir kadeh şarap satın al, yok eğer müflis isen canını değil, kendini sat gitsin! Çünkü alıcı geliyor.
- O bekleyiş kulağı, müjdeli haberler alıyor. O ağlayıp duran göz de sevgilinin yüzüne kavuşmada.
- Bağın, bahçenin perişanlığı geçti gitti. Güzel yüzlü güller dikenlere gitmedeler.
- Aşığın; "Eyvah!" diye söylenmesi, sızlanması boş yere değildir. İşte vuslat ordusu yola düşmüş de o "eyvah"lara çare bulmaya geliyor.
- Çekinme, açıkça söyle! Şu fani bedene ait istekler kaçtı gitti, çünkü Hakk'ın sıfatları gelmede.
- Ey bahçenin müflisleri, sonbahar yolunuzu kesmişti, varınızı, yoğunuzu almıştı. İlkbahar sultanı ihsanlarda bulunmak, elinizden çıkanları tekrar bağışlamak için yola düşmüş geliyor.

301. Bedenimizin bütün cüz'leri şu ten mezarına defnedilmiş ölü gibidir.

Mef'ulü, Fa'ilatü, Mefa'ilü, Fa'ilat
(c. II, 862)

- Basîret burağına binerek aşk yoluna düşenler yani gönül gözlerini açarak yolculuğa çıkanlar, bulutsuz ve tozsuz olarak, o "Ay" yüzlü güzeli manen görürler.
- Şehvet tohumunu ateşe atanlar, yani şehevanî isteklerden, nefsanî arzulardan kurtulanlar, aşılması çok zor olan şu dünya tuzağından bir hamlede kurtulurlar.
- Şu sağır tabiat gürültüsünden geçerler, o tarafa giderler de, mana dostlarının meclisine varırlar, gül bahçelerinde yer edinirler.
- Yüzsüz, edepsiz, tabiat kullarının ayaklarını bağlarlar. Ruh padişahları bu mahallede onlara baş gösterir.

- Bedenimizin bütün cüz'leri, şu ten mezarına gömülmüş bir ölü gibidir. aşk sürü üfürülse de, bu ölü dirilip mezarından baş kaldırsa...
- Senin şehvetin bakır gibidir. Ermişler aşk nûru ile bakır halindeki varlığını altın haline getirirler.

302. Bir ev göster ki, orada onun çerağı yanmamış olsun!

Mefülü, Fa'ilatü, Mefa'ilü, Fa'ilat
(c. II, 861)

- Bu güzel yüzlü sevgilinin bize yapmadığı hiçbir iyilik kalmadı. Eğer onun keremi size böyle yapmadıysa, bizim suçumuz ne?
- "0 güzel bize cefa etti!" diye söylenip duruyorsun. İki dünyada da cefa etmeyen güzeli kim görmüştür?
- 0 şeker vermediyse, onun aşkı şeker değil mi? Eğer o vefa göstermediyse, onun güzelliği tamamıyla vefadır.
- Bir ev göster ki, orada onun çerağı yanmamış olsun. Bir sofa göster ki, yüzü orasını şenlendirmemiş olsun.
- Bu göz ile o çerağ ayrı ayn iki nurdur. Onun biri ötekine ulaşınca, böylece iki nür birleşince, kimse onları birbirinden ayıramaz.
- Ruh, sevgilinin güzelliğini seyre dalıp kendinden geçince dedi ki: "Allah'ın güzelliğini, Allah'tan başka kimse göremedi"
- " Molla Camî hazretlerinin bir beytinin tercümesi olan şu meşhur beyit, bu konuyu açıklar:
"Kendi hüsnün hüblar şeklinde peyda eyledin
Çeşm-i aşktan dönüp sonra temaşa eyledin"
- Bu örneklerin her biri bir anlatış, mugalata, bir yanıltıştır. Yoksa Hakk'ın (=Kuşluk vakti hakkı için) diye buyurması onun yüzünü kıskanmasından başka bir şey değildir.

303. Gönül, bahar mevsiminde çiçeklerle süslenmiş her dalı, gizli sevgiliden haber getiren bir dost olarak görür de, sevgili vuslatını arar, sevgiliye gider.

Mef'ulü, Fa'ilatü. Mefa'ilü, Fa'ilat
(c. 11, 864)

- Bülbüle bak, gül bahçesine gidiyor. Allık da sevgilinin nar çiçeği gibi kırmızı olan yüzüne gitmede.
- Meyve tam olmuş da artık kendinden geçmiş, Mansür gibi darağacına asılmaya gidiyor.
- Çiçek açılmış, yapraklanmış, padişaha çiçekler saçmak için hazırlanmış. Çünkü padişah da bahar mevsiminde başışlarda bulunmaya niyet etmiş.
- Lale, gönlü dertle yanmış rahip gibi kanlı gözyaşları dökerek, dağların yolunu tutmuş.
- Diken tam dokuz ay gülden ayrı düştüğü için ağladı, feryat etti. Gül onun vefasını gördü de yola düştü. Dikene doğru hızlı hızlı gidiyor.
- Nergis bahçede sevgili ile görüşmekten buluşmaktan bahsedildiği için şaşırıp kalmış da bahçenin etrafını seyrediyor.
- Sanki bahar; " (=Allah alıcıdır) müjdesini duyduğu için, gül yola düşmüş alıcıya gidiyor
- " Tevbe Süresi, 9/111. ayete İşaret var.
- Gül, gönlünün derinliklerinde Hakk'ın bu müjdesini bütün çiçeklerden daha fazla duydu da, gönlünü de, sarığını da attı. Herkesten daha çok koşmada, daha çabuk gitmede.
- Bahar mevsimi gelip de her şey yeniden canlanınca gönül, çiçeklerle süslenmiş her dalı gizli sevgiliden haber getiren bir dost olarak görür de, sevgilinin vuslatını arar, sevgiliye gider.

304. Ben, aşk yüzünden öyle bir yere vardım ki, aşk bile o yeri bilmez.

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fa'ilün
(c. II, 905)

- Ben aşk yüzünden öyle bir yere vardım ki, aşk bile o yeri bilmez. Akıl ulaştığım o yeri görünce kendinden geçti, şaşırıp kaldı.
- Binlerce zulüm, binlerce sitem geldi, çattı. Fakat akıl, bunların hepsinden de beni kurtardı. Eğer akıl, aşkın ulaştığı yere bağlanıp kalırsa, söyle bakalım, bundan sonra beni kim kurtaracak?
- Ey gönül, yoksa sen sarhoş musun ki, gönlünü akla verdin, akla bağlanıp kaldın! Onun kendisinin bile oturacak, yerleşecek bir yeri yurdu yok, seni nereye oturtacak?

- Aklın meta'ı eserinden başka bir şey değildir. Aşk ise, canlar bağışlar. Aşk gezmeye çıkınca kendisine bakanlara canlar bağışlar.
- Binlerce canı, binlerce gönlü, binlerce akli bir araya getirsen, birbirine bağlasan, dost etsen, aşk seninle beraber olmayınca, onların hiçbirini seni sevgilinin penceresine ulaştıramazlar.
- Sevgilinin yüzüne ancak onun saçlarının tuzağına düşersen kavuşabilirsin. Fakat yine de çalışmayı, çabalamayı bırakma, çünkü çalışıp çabalama seni yetiştirir, olgunlaştırır.
- Başının yastığı, Hakk'ın yardım eşiği olan kişinin uykusunun kuluyum, kölesiyim. Çünkü o, hiç de uykuya dalmaz, uyuyup kalmaz.
- Bir ceylanda arslan yüreği varsa, o binlerce ceylanı arslandan kurtarır.

305. Hiçbir can aşktan canını kurtaramaz!

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fa'ilün,
(c. 11, 918)

- Yeşillikler, bahçelere güzellik, parlaklık verip kara toprağın içinden çıkan çiçeklere, güllere çeşit çeşit renkler, hoş kokular bağışlayan yaratıcıya aşık' olan kişi de benim gibi bir aşiktir.
- Aşkın canına and olsun ki, yüzlerce burcun, yüzlerce kal'a bedeninin içinde bile olsa yine de hiç bir can, aşktan canını kurtaramaz.
- Arslan bile olsan, aşk arslanları avlar. Fil kadar kocaman bir gövden olsa, aşk gergedan olur, seni alt eder.
- Ondand kaçıp kurtulmak için derin bir kuyunun dibine insan, aşk kova gibi seni tutar, boynuna ipini geçirir, yukarı çeker alır.
- Sen kıl gibi incelsen, göze görünmemek istesen, aşk kılı kırk yarar. Kebap olsan, aşk şiş olur, seni evire çevire yakar, yandırır.
- Her ne kadar aşk erkeğin de kadının da aklını çeler, fıkrını elinden alırsa da, eminlik de aşktadır, adalet de ondandır.

306. Can balığını denizin bin kere kucaklamasının ne önemi vardır? Balık suya kanar mı?

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fa'ilün,
(c. II, 901)

- Ne olur sevgilim gelse, bir an için olsun beni okşasa da, bu yaşlı ağaç o babar yüzünden yeşerse, gülse.
- Sevgilinin güzel hayali yanıma gelse; "Nasılsın?" diye hatırıma sorsa da bu zayıf bedenim yeniden can bulsa, yeniden hayata kavuşsa ne olur?
- Ben onun büyüleyici bakışının oku ile yaralanmış bir avıyım. Ne olur, bana acıyarak yahut sevgi duyarak gelse de; "Ey benim yaralı avım!" diye seslense.
- Onun aşkının kararsızlığından ötürü, su üstüne düşmüş boş bir kase gibi çırpınıp duruyorum. Ne olur? Bir testi gibi ben de sevgilinin dudaklarına kavuşsam.
- Döktüğüm gözyaşları ile, şu kara toprağın kucağı la'llerle, incilerle doldu. Ne olur sevgili de bir kerecik olsun vuslat isteği ile kollarını açsa, beni bağrına bassa.
- "Bana neden şikayet ediyorsun?" dedi. Ben kollarımı binlerce defa açtım, seni kucakladım. Fakat can balığını denizin bin kere kucaklamasının ne önemi vardır? Hiç balık suya kanar mı?
- Gönlüm bana öfke ile bakarak diyor ki: "Artık sözü kısa kes, sözlerimdeki binlerce nükteden hiç olmazsa birini dinlesen ne olur?"
- Gönül ile aşk, Muhammed (s.a.v.) ile Hz. Ebubekir gibi beden mağarasının dostları. Mağara dostlarının canları bir olduğu halde adları ayrı olursa ne çıkar?
- Tatlı bir narın içindeki taneler bin olmuş, bir olmuş ne önemi var? Nar sıkılınca onlann hepsi bir olur ya, bu yüzden taneyi saymak ne işe yarar? Sayının değeri kalır mı?

307. Çok dua ettim çok niyazda bulundum, o kadar ki, bütün vücudum dua kesildi!

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün,
(c. II, 903)

- Sen beni istemesen de, gönlüm seni istiyor. Allah dilerse, sen de bir gün benimle barışsın.
- Binlerce aşığın var. Hepsini de; "Acaba saadet ve devlet tahtına oturmak kime nasip olacak?" diye can ve gönülle seni aramadalar, seni istemedeler.

- Müflis ve yoksul bir aşığın senin aşkına tutulmasına halk şaşırıp duruyor. "Padişahların bile gıpta ettikleri, imrendikleri azîz bir varlığı, bir dilencinin istemekte ne hakkı var?" diyorlar.
- Fakat Allah'tan can isteyen bir ölüye şaşma, gönlünü suya kaptırmış olan bir susuza hayret etme.
- Bir körün göz nuru istemesine, bir esirin gözlerinden gurbet gözyaşları dökülmesine şaşma.
- Çok dua ettim, çok niyazda bulundum. 0 kadar ki, bütün vücudum, dua kesildi. Bu sebeple yüzümü gören benden dua istiyor.
- Selam verdim, saygı gösterdim, bana; "Nasılsın?" dedin. Kimya dileyen nasıl bakır olabilir?
- Resim, ressam nasıl isterse öyle olur. Üzüm, ezilmeden şarap olabilir mi?

308. Hamamcının güzelliğinin tesirleri

Fa'ilün, Fa'ilatün, Fa'ilün, Fa'ilün
(c. II, 809)

- Ne tuhaf hamamcı, halvetten dışarı çıkınca, onun güzelliğini gören hamamdaki resimler bir bir ona secdeye kapanırlar.
- " Bu gazelinde Mevlana güzelliğın tesirlerini kendine has mübalağalı hoş bir ifade ile anlatmaktadır. *Kur'an-ı Kerim*'de Yusuf Suresinin 12/31 ayetinde geçen; Hz. Yusuf'un güzelliğinin etkisi ile Mısırlı kadınların ellerini doğramaları hadisesini hatırlarsak bu beyitleri daha iyi anlamış oluruz.
- Hamamda, duvarlarda bulunan donmuş, buz kesilmiş resimler, hiç bir şeyden haberleri yokken, hepsi de ölüyken, güzel hamamcının gözlerinin ışığı onlara vurunca, o cansız resimlerin hepsinin de gözleri bir nergis oldu.
- 0 resimlerin kulakları hamamcının kulakları yüzünden aşk hikayeleri duymaya, gözleri onun güzel gözlerinin tesiriyle görüş sahibi oldu, görmeye başladı.
- Sanki o resimlerin her biri güzellik şarabı içmiş, mest olmuş gibi neşeye oynamaya koyulmuşlardı.
- Daha şaşılacak şeyler oldu. Resimler dile geldiler. Hamamın içi onların sesleriyle, naralarıyla doldu. Onların hayhuylarından, onların gürültüsünden mahşer yerine döndü.
- Resimler birbirlerini kendi yanlarına çağırmaya başladılar. Bir resim bir köşede kahkaha ile gülüyor. 0 burada duvardan iniyor, ona doğru gidiyordu.
- Canlanan resimler, insanlar gibi güzel güzel konuşurlar, güzelliklerini gösterirler; meşhur olurlar, herkes onlardan bahsetmeye başlar. Böylece, şana ve şevkate kavuşurlar. Ama hiç bir resim hamamcını bulamaz.
- Hepsinde de darmadağın olur. Hepsinin de önünde ve arkasında o vardır. Hepsinde canlar padişahını bilip tanımadan onun ordusunun bulunduğu yere kadar gelir.
- Cansız resimleri bu hale getiren güzelliğın gücü, akıl almaz işler yapar. Gül bahçesine benzeyen her gönül, onun yüzünün ışığı ile güllerle dolar. Her fakirin eteği onun cömert avucuyla altınlarla dolar.
- 0 minbere çıkınca, şarap kadehi taşar, meyhane haline gelir. Mezarlardaki ölüler bile mest olurlar. Her ağaç Hannane direği olur da ayrılıklardan şikayete başlar, ağlar, inler.
- 0 güzel varlık, gözden kaybolunca, resimler yine cansızlaşır, yine donarlar, buz kesilirler; gözleri görmez olur, kulakları sağırlaşır.
- Fakat o güzel tekrar yüzünü gösterirse, onların gözleri açılır. Bağlar, bahçeler kuşlarla dolar, çayırırlar, çiçekler yeşerir.
- Haydi sen şimdi, gül bahçesine git de dostları seyret! Aşk masalları dinle! Bu anlatılanların arkasından can gelir. Görüp seyretdiklerini sana tabir eder,yorumlar.
- Ey dostum, apaçık görünen şeyler, nasıl söylenebilir? Nasıl anlatılabilir? Onu yazmak isteyen kalem, hokkaya batar, mürekkebe bulanır, ama bunları yazamaz.

309. Senin güzel yüzünü gören, artık gül bahçesine gitmez.

Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilün
(c. II, 787)

- Yüzünün yaptığını, güneşin yüzündeki nür bile yapamaz. Aşkın ettiğini mahşerdeki karışıklıklar, kıyametler bile edemez.
- Senin güzel yüzünü gören artık gül bahçesine gitmez. Dudağının tadını bilen de kadehten bahsetmez.
- " Neşatî merhum bir beytinde şöyle der:
- "Bağa sensiz bakamam, çeşmime ateş görünür,
Gül-i handanı değil, serv-i hıramanı bile."
- (Sevgilim ben sen olmayınca bağa bakamam, Can güller gözüme ateş gibi görünür yalnız gül değil selviler bile.)
- Senin büküm büküm saçların gelince, misk artık kendi kokusunu ağzına almaz, senin nürün görününce, akıl bir daha yanlış adım atmaz.

- Yedi kat göğre sığmayan güzelliğinin parıltısı, aşkınla dertli, yaralı gönülden başka bir yere sığmaz.
- Harap olan gönülde, sonsuzluk hazinesi gömülü olduğu içindir ki, o hazineyi düşünen Hakk aşığının yüzü, altın gibi sararmaktadır.
- Ben bilmiyorum, sen söyle nedir o şey ki; güzelin bir bakışı ile gönül huzuru elde edilmesin?
- Ben o tevbeyi bozduran güzelden bahsetmemek için tevbe etmişim. O güzelin saçının bükümünü gören bir daha tevbe edemez.
- Aşka verdiğim değer, benim anlayışımın, idrakimin değeridir. Aşkın değeri bu değildir. Güzelim, incinin değerini ancak inci biğen bilir.
- Ya Rabbî! Gönül senden bir sabır, bir tahammül elde etmezse aşk ateşinin nasıl yakıp yandırdığı hikayesini aralık vermeden kıyamete kadar söyler.
- Gölge varlığımızı, bedenimizi toprakla müsavî tutanın, toprağımızı yüzlerce Canla bir tutmaya gücü yetmez mi?

310. Yalnız dünya işleri için kendinizi harcamayın, ahireti de düşünün.

Fe'ilatün, Fe'latiin,, Fe'ilün
(c. II, 802)

- Mısır'ın Yusuf'u geliyor. Hepiniz ona ikrar veriniz. Onun Mısır ülkesinin padişahı olduğunu kabul ediniz. Yüzlerce şeker kamışı gibi salına salına geliyor. Onu alın götürün!
- Canı aşka bırakın da hepiniz rüh olun, sonra aşktan renk alın da sadaka olarak gül bahçesine sunun.
- Rindler, dostlar, hepiniz bir renk olarak, ücretlerini alın da çarşıda harcayın.
- Kafirlerle, şeriat şarabından bir kadeh verin de, onlarda küfürden de imandan da bir eser kalmasın.
- Aşk şarabından önce şu mest olmuş, yanıp yakılmışlara kadehi verin de,, onların gönüllerini hoş edin! Sonra da o uyanık, akli başında olan hocaya verin.
- Akıl pusudadır. Sağa, sola bakmada, kusur aramadır. Kusur arayan o ihtiyar yankesiciye büyük kadehle şarap sunun, sunun da kendinden geçsin, kusur aramasın!
- Ateş cinsinden olan şehvet, hiddet, şöret gibi duyguları, aşıkların ateşine atın, yakın! Elinizde ne varsa, onları, o sırlar fitnesinin dünya sevgisinin başına verin, kurtulun!
- İlahî aşk şarabıyla mest olun, yıkılın kalın da, şu dünya işleri için kendinizi boş yere harcamayın! Sevginizi dünyadan da, ahiretten de alın, sadece aşk işine koyulun.
- Delilik ateşi, ilahî aşk ateşi, ayıplanmayı, kendini beğenmeyi tutuşturup yakınca, ele geçen bu lütfâ, bu ihsana başınızı da verin, sarığınızı da!
- Evlerinizi bırakın, aşıklar topluluğuna girin. Elbiselerinizi satın, parasını meyhaneciye verin!
- Dünya malına karşı duyulan aşırı istek, aşırı özlem, bir örümcek gibi durmadan seni avlamak için ağ örmektedir. Bu sebeple süslü, kıymetli elbiseler giymek arzusunun, bedeni besleyecek nefis gıdaları, baş olmak, yüksek mevkîlere geçmek hirsını, hepsini aşk uğrunda feda edin de kurtulun!

311. Onlar, avuçlarına toprak alsalar altın olur.

Fe'ilatün, Fe'latün, Fe'latün, Fe'ilün
(c. II, 775)

- Aman, aklını başına al, şehirde iki üç yankesici var. Onlar ne yapıp yapıp bir kolayını bulurlar, "ay"ın bile başından külahını kaparlar.
- Onlar, iki üç rindir. Gönülleri uyanık, kendileri mesttir. Onlar, öyle kendilerinden geçmişlerdir ki, bir kavgayla, bir patırtıyla gökyüzünü bile döndürürler.
- Onlar, öyle sıkı ağızlıdır ki, baş vermedikçe sır vermezler. Sakîdirler, aşıklara şarap sunarlar ama, sundukları şarap, üzüm sıkılarak yapılan şarap değildir.
- Onlar, ruhun özlediği, aradığı gayb alemindeki eşsiz güzelin dostlarıdır. Onlar, o eşsiz gayb güzelinin gözleri gibi dalmışlar, hastalanmışlardır.
- Kendileri bir şekle, bir sürete bürünmüşlerdir. Ama, şekillere düşmandırlar. Onlar bu dünyada yaşadıkları halde, iki dünyadan da bezmiş, usanmışlardır.
- Güneş gibi bütün gün görüş bağışlarlar, insanlara görme kabiliyeti verirler. Ay gibi, yıldızlar gibi bütün gece gezerler, dolaşırlar.
- Avuçlarına toprak alsalar, o toprak altın olur. Gece arpa ekerler, fakat gündüz buğday biçerler.
- Öyle güzellerdir ki, onlar olmadıkça gönül meyve vermez. Öyle başkandırlar ki, ne başları vardır, ne de sarıkları.

- Adam ol da git onların hizmetinde bulun! Çünkü onlar gerçekten adamdırlar. Onlardan başkaları insan şekline girmiş kurtlardır, insan yiyicidirler.
- Her ne kadar ağız sözle dolu ise de, yeter, fazla söyleme; çünkü ağızdan çıkan harf de, nefes de bizden değildir, bize yabancıdır.

312. Biz aşk ateşi ile yanıp yakılmadaki ma'nevî lezzeti bulmuşuz.

Fe'ilatün, Fe'ilatü,, Fe'ilün
(c. II, 785)

- Biz ne şarap kadehi elinde bulunan varlıklı, tanınmış kişilerdeniz, ne de sadece bir keçisi olan zavallı müflislerdeniz.
 - Biz aşk ateşi ile yanıp yakılmadaki manevî lezzeti bulduğumuz için ab-ı hayatı bırakmışız da, ateş peşinde koşanlardınız.
 - Biz, herhangi bir evin penceresinden içeri "ay" gibi ışığımızı düşürürsek, o evdeki gece huyluların hepsi de kapının yolunu tutarlar. Yani biz, hangi gönle manen girersek, o gönüldeki kötülükler, hoş gitmez hayaller kaçır giderler, o gönül huzura kavuşur.
 - Feleğin şarap kadehlerini kırdığı ümitsiz kişiler, yüzümüzü görünce yeni baştan zevke, yeni baştan neşeye dalarlar.
 - Kapıyı kapayınız, şarap sununuz! Senin aşkınla benizleri solmuş, sararmış aşıkların kırmızı şarabı içme zamanı geldi.
 - Hakk aşıkları, bir elleriyle halis iman şarabı içerler, öbür elleri ile de kafirin perçemini tutarlar.
- " Bu beyitte, yaşlı bir şeyh olduğu halde savaştan çekinmeyen, Moğollar'la savaşa giren ve şehit olan Mevlana'nın babasının şeyhi Necmeddin Kübra hazretleri kastedilmektedir *Nefehat* mütercimi merhum Lami'î Çelebi, Mevlana'nın bu beytini manzum olarak şöyle tercüme etmiş:
- "Bir elden nüş idüp îman şarabın Bir elde perçem-i kafir tutarlar." (*Nefahatü'l-Üns Tercemesi*, s. 480.)
- Nerede bir çark dönüyorsa, onu döndüren su, biziz. Nerede bir buhurdan tütüyorsa, onun içinde yanan öd ağacı, biziz.
 - Şu mavi perdenin arkasında ay yüzlü bir güzel var. Gök kubbesinde bulunan bütün yıldızlar, onun yüzünün nürundan nür alırlar, süslenirler.

313. Aşk, bazen gökyüzünde kapılar açar.

Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c. II, 822)

- Aşk, şimdi merhamete geldi. Bize acıyor, bu gün bize, canlar canı can olmadadır.
- Ma'rifet güneşinin ışıkları içinde titreyip duran her zerre Gayb Alemi'ni biliyor.
- Aşk, kimya yapan, bakırı altın eden bir kimyadır. Hatta şu toprağı bile manalar hazine haline getiriyor.
- Aşk, bazen gökyüzünde kapılar açıyor, bazen akli merdiven ediyor.
- Bazen şarap gibi neşe meclisi kuruyor. Bazen deniz gibi inciler saçıyor.
- Aşık; "Lenteranî" (=Beni göremezsin!) sesini duysa bile yine ümitsiz olmaz, dostun aşkına güvenir.
- Aşk görülmemiş armağanlar getirmiştir. O armağanları kabiliyetli kişilere dağıtır, durur.
- Aşk, bu ağıza ne tattırmıştır ki, lezzetinden dilsizliğe özenir de susar?

314. 0 padişahlar padişahı ne yaparsa güzel yapar.

Fa'ilatün, Fa'ilatün,
(c. II, 820)

- 0 padişahlar padişahı ne yaparsa güzel yapar. Nasıl ki, incir ağacı hep incir verir, başka meyve vermez!
- "İbrahim Hakkı hazretleri;
Hep işleri faiktir,
Birbirine layıktır,
Neylerse muvafıktır.
Mevla görelim neyler,
Neylerse güzel eyler.
- Deme şu niçin şöyle!
Yerindedir ol öyle!

Bak sonunu seyreyle!
Mevla görelim neyler,
Neylerse güzel eyler."

diye yazmıştır. (*Dîvan-ı İbrahim Hakkı*, s. 192.)

- 0, her nerede iki zıddı evlendirmek isterse, onları sütle şekerin birleşmesi gibi çeyizler, evlendirir.

"Yemeklere tat veren tuz, klor ile sodyumdan ibarettir. Bunların her ikisi zehirdir."

- Onun nefesi ile ab-ı hayat kaynağı akar, o talkın verince ölü dirilir.
- Allah, her kuluna tek başına bir dünya bağışlar. İki alemde bunu yapan kimdir?

"Her insan tek başına bir dünyadır. Hz. Ali;"Sen kendini küçük bir varlık zannediyorsun, sende büyük bir alem var." diye buyurmuş. Bugün ilim ispat etti ki, her insanda bulunan hücrelerin sayısı, trilyonları buluyor, dünyanın nüfusu daha on milyarı bulmadı.

- Kuyu dibinde onun adını ansan, zikretsen, kuyu dibi göklerin en yüksek yeri haline gelir.
- Eğer bir kafir, onun aşkıdan bahsederse, onun küfrünü, bütün dinin nuru yapar.
- Bütün dikenleri nesrin gülü haline getirmek için, dünyanın dikenini aşıkların yoluna koymuştur.
- Sen bilmiyor musun? Kim onun kuşu olursa, pek mutlu olur da altın yumurtalar yumurtlar.
- Artık susayım da, bundan sonra gizli dua edeyim, fakat, padişah "Amin" derse, dua nasıl olur da gizli kalır?

315. Hz. Ali ile Hz. Ömer birbirleriyle uzlaşınca
rafızinin parmağı ağzında kaldı.

Fa'ilatün, Pa'ilatün, Pa'ilat
(c. II, 810)

- Yine süt ile şekeri karıştırdılar. Aşıkları da birbirleriyle bir araya getirdiler.
- Gece ile gündüzü ortadan kaldırdılar, güneşi, ay ile birbirine karıştırdılar.
- Ma'sukların rengi ile aşıkların rengini, altınla gümüşü birbirine karıştırdıkları gibi karıştırdılar.
- Hakk'ın ebedî baharı geldi. Kuru dallarla yaş dalları birbirlerine karıştırdılar.
- Hz. Ali ile Hz. Ömer birbirleriyle uzlaşınca rafızinin parmağı ağzında kaldı.

"Rafızî; Hz. Muhammed'den sonra Hz. Ali'yi halife tanıyıp; Hz. Ebubekir, Hz. Omer ve Hz. Osman'ın halifeliğini kabul etmeyen Şii'lere Sünnîler tarafından verilen ad. Bu beyitte Hz. Mevlana, Sünnîlerle Alevîlerin beraberce kardeş gibi yaşayacaklarına işaret buyuruyor.

- Hem bayram gibi Kadir gecesi belirdi, göründü. Hem de melek ile insanı birbirine kattılar.
- Onlara birbirlerinin dillerini öğrettiler. Bu ikisi de (melek-şeytan) birbirinden nefret ettikleri halde, onları birbirine kattılar, insan bedeninde beraber yaşıyorlar.
- Birbirine zıt olanı, hayır ile şer ve kuru ile yaş gibi birbirine kattılar.
- Ben ağzımı kapadım, geri kalanını, sen söyle, çünkü bu bakışı o bakışla bir-leştirdiler.

"Mithat Beharî merhum;

"Bu bakış'la, Hz. Mevlana'nın bakışını; o bakış'la da Hz. Muhammed'i kast diyor, doğrusunu Allah bilir.

316. İnsanlar, şu var gibi görünen, aslında yok olan dünyadan azar azar gidiyorlar.

Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c. II, 819)

- İlahî aşk şarabını seven, mest olmuş Hakk aşıkları azar azar geliyorlar.
- Gönül alanlar yola düşmüşler, nazlı nazlı geliyorlar. Gül yüzlüler de gül bahçesinden çıkmışlar, geliyorlar.
- Şu hem var gibi görünen, hem de aslında yok olan dünyadan insanlar, fani varlıklar azar azar gidiyorlar. Rüh aleminden de azar azar ebedî olan varlıklar, ruhlar geliyorlar.
- Hepsinin etekleri altınlarla dolu, tıpkı maden gibi. Eli dar olanlara vermeye geliyorlar.
- Yaralı zayıf, aşk yaylağında semirmiş, şişmanlamış bir halde geliyorlar.
- Tertemizlerin canları, güneş ışığı gibi cennetlerden yüce olan mana güi bahçesinden geliyorlar.

317. Gökyüzünü aşıkların ahlalarının dumanları kurmuştur.

Fa'latiin, Fa'latün, Fa'ilat
(c. II, 826)

- Ya Rabbî! Aşıklardan hoşnut ol, aşıkların sonları iyi olsun!
- Aşıklar, senin güzel yüzünle bayram etsinler, canları aşk ateşinde öd a gibi yansın, yakılsın.
- Kim; "Aşktan halas olsun, kurtulsun" diye yalvarırsa, dilerim o dua göklere yükselmesin, kabul edilmesin.
- Görmez misin? Ay bile aşık olmuş, içine aşk ateşi düşmüş de, sessizce, yalnız başına göklerde dolaşıp durmada. O, aşk yolunda bir zaman ziyan eder, erir, incelik. Aşk yolundaki ziyan, ne mutlu bir ziyandır. Aslında o ziyanın hepsi kardır. Çünkü, eriyen, zayıflayan "ay", zamanı gelince bedir halinde dolunay olarak karşımıza çıkar.
- Aşık olmayanlar, ölümden korkarlar. Ömürlerinin uzaması için yalvarırlar. Mühlet isterler. Aşıklar ise; "Hayır, hayır!" derler. Sevgiliye kavuşacakları için "Ey ölüm, çabuk ol, gel!" diye niyazda bulunurlar.
- Aslında gökyüzünü, aşıkların "ah"larının dumanları kurmuştur. Bu dumanın sahibine; "Aferin, çok yaşa!" de!

318. Hakk'ın kahrında lütuflar gizlidir.

Fa'latün, Fa'latün, Fa'ilat
(c. II, 821)

- Bir insanın gülmesi, Cenab-ı Hakk'ın o kula lütfünü, ihsanını anlatmada, hikaye etmektedir. Bir insanın ağlaması, feryat etmesi de Hakk'ın kahrından bir şikayettir.
- Dünyada birbirine zıt olan, aykırı olan bu iki haberin de, hal dilleri ile bir sevgiliden geldiklerini rivayet ederler.
- Aziz Hüdâî hazretleri;
"Hoştur bana senden gelen, Ya gonca veyahut diken! Lütfun da hoş kahrın da hoş" diye yazmıştır.
- Hakk'tan gelen lutuf, gaflette olan kişiyi öyle şaşırtır ki, o Hakk'ın kahrını düşünmemek cinayetini işler de daima güleceğini zanneder.
- Ötekine gelen kahr da ona ümitsizlik verir. O zavallı ye'se kapılır, bunalıma girer. O kahrın arkasındaki lütfü düşünemez.
- " Aslında kahrda ilahî bir lütf gizlidir. Mevlana *Dîvan-ı Kebîr'nin* başka bir yerinde:
"Gamdan, kahırdan daha tatlı, daha mübarek bir şey olamaz. Bunun karşılığı sonsuzdur. diye buyurmuştur. (*Dîvan-ı Kebîr*, c. VI, s. 265) Mevlana *Mesnevî'de*. de bu konuya bir çok , kere temas etmiştir. (Bkz. *Mevlana, Hayatı, Şahsiyeti, Fikirleri*, Ötüken yay., s. 270) Bir *Mesnevî* beytinde;
"Paha biçilmez akîk pislik içinde gizlendiği gibi, Hakk'ın kahrı içinde lütf gizlenmiştir. (*Mesnevî*, c. V, no. 1665) Başka bir *Mesnevî* beytinde de;
"Onun hoş olmayan tecellîsi canıma hoş gelir. Gönلümü inciten, kıran sevgiliye canım" feda olsun." (*Mesnevî*, c. I, no. 1771) diye buyurmaktadır.
- Aşk, esirgeyen bir şefaattir. İkisini de görür, gözetir, korur.
- Allah'ım, bu aşkı bize lütfettiğin için sana şükürler olsun. Biliyorum ki, senin kahrında bize sonsuz lütuflar var.
- Şükürde kusurumuz olsa bile aşk nankörlüğe bile bakmaz. Onu bile hoş görür.
- Bu aşk, ya kevserdir, ya ab-ı hayat; ömre sonsuzluk vermede, insanı ölümsüz etmededir.
- Aşk, Allah ile insan arasında bir peygamber gibidir. İkinin arasında gelir gider, birbirinden haberler getirir götürür.
- Yeter artık sus, bunu ayet ayet okuma, zaten ayeti de aşk tefsir eder.

319. Herkes ayıptan, hatadan kurtulma peşinde;herkes bir hünerin avcısı.

Fe'latün, Fe'latün, Fe'latün, Fe'ilün
(c. II, 801)

- Burada bir zevk var, bir işret var; bu fırsatı kaçırmayın! Sizin tali'iniz varmış; devlet, mutluluk ayağınıza gelmiş. Devletin başını kaşiyın; ona saygılı davranın, onu rahat ettirin!
- Bu sütle siz şeker gibi karışın, bir gönüllü olun, çünkü her ikiniz de nazıksınız, güzelsiniz, değerlisiniz.
- Tarlalarda kalmış döküntü başakları, daneleri toplamak adamlık mıdır? Böyle yapmayın; siz yüzlerce harmanın, yüzlerce anbarın sahibisiniz.
- Onun güle, reyhana benzeyen eteğine yapışın, siz bu gül bahçesinde beslenmiş, onun hoş kokuları ile karışmışsınız.
- Şu dünyada, bir çok renk gördünüz, şekil gördünüz, bir çok resimler, bir çok heykeller seyrettiniz. Onların hepsi de cansız, hepsi de yaşamıyor. Peki neden bütün dünya güzellerine ay gibi nurlar saçan sevgilimizi de böyle sanırsınız?

- Siz evinin yolunu bilmez değilsiniz, çünkü siz vuslatın oğlusunuz! Siz bu pazar yerindensiniz! Kalp ve geçer akçeyi anlamaz değilsiniz!
- Siz ilk yaratılışınız da melekten doğmuş bir melektiniz. Bugün neden böyle dilenci gibi sızlanıp duruyorsunuz?
- Herkes ayıptan, hatadan kurtulma peşinde! Herkes bir hünerin avcısı olmuştur. Siz can meclisinde bulunduğunuz halde, aklınız başınızda kalmışsa, baştan başa ayıpsınız, baştan başa hatasınız!

320. Aşıklar meydanda ama, sevgili meydanda yok!

Fa'ilatün, Fa'ilfitiın, Fa'ilat
(c. II, 824)

- Aşıklar meydanda dolaşıyorlar ama, sevgili meydanda yok. Bütün dünyada böyle acaip bir aşkı kim görmüştür?
- Gayb Alemi'nin sevgilisi eteğini çekmeden, bize naz etmeden önce, gönül binlerce mihnetlere, binlerce belalara uğradı, çileler çekti.
- Onun gül bahçesinden bir gül koparmadan önce, göğsüme yüz binlerce diken battı.
- Gönül ondan ancak cefa gördü, fakat yine de ondan vefa umduğu için, onun cefalarından ürkmedi, kaçmadı.
- Gönül ondan gelen eleme keremlerden, cefayı da vefalardan üstün tuttu.
- Sevgilinin dikenini bütün güllerden daha hoştur. Kilidi de yüzlerce anahtar! dan daha güzeldir.
- Onun cevri, mutluluk topunu, devlet topunu kapmıştır. Onun kahrındaki zehirden şeker kamışları bitmiştir.
- Onun aşığı reddetmesi, istememesi, başkalarının istememesinden daha iyidir. La'l de, inci de onun taşına uymuştur.
- Tatlı yemekler, yağlı yemekler hoş a giderler, sofralarda hoş görünürler. Fakat onlar fazla değil, bir gece senin içinde kalınca iğrenç pislik olurlar!

" Tarihî şu fıkra Hz. Mevlana'nın bu beytini açıkladığı için sayın okuyucularımdan özür dileyerek almadan geçemedim. Harun Reşid bir gün Behlül-i Dana'ya; "Sen neden yalnız yaşamayı tercih ediyorsun. insanlar içine karışmıyorsun?" diye sormuş. Behlül-i Dana da; "Müsade eder misiniz, bir danışayım da geleyim." demiş ve helaya girmiş azıcık bekledikten sonra gelmiş. Harun Reşid'e demiş ki: "Pislikler bana dediler ki, 'Aklını başına al. sakın insanların içine girme, bizler çok nefis yemeklerdik, hoş renkli, hoş kokulu, tatlı meyvelerdik; insanların içine girdik de bu hale geldik.'"

- Aklını başına al da, sen tatlıyı da, yağlıyı da aşkın sofrasından ye, aşkla gıdalan da gönlünün kanadı çıksın, uçmaya gücün olsun!
- Bunları bir tarafı bırak da düşün ki, ana karnındaki çocuk, ab-ı hayatı anasının kanından emmededir.
- Feleğin dümdüz ettiği, selvi gibi uzattığı o boyu, posu, sonunda yine felek, yay gibi bükür, iki kat eder.
- Fakat aşkın verdiği boy pos uzar gider, arşı da geçer.
- Hayır, sus, sırları bilen her yerde hazır ve nazırdır. "Biz ona şah damarından daha yakınız." diye buyurmuştur. "Biz ona yakın olan şah damarından da yakınız." şeklindeki Kaf Suresi, 50/16. ayete işaret var.

321. Aşksız beden başı yoktur.

Fa'ilatün. Fa'ilatün, Fa'ilat
(c-. II, 828)

- Aşkın sırları kime görünürse, artık onun varlığı kalmaz. 0 sevgili de yok olur.
- Yanan bir mumu güneşin önüne koy! Sonra dikkat et, bak; o mum güneşin ışığı içinde nasıl yok oluyor?
- Güneşin önüne koyduğün mumun nûru, hem yoktur, hem de vardır. Eserleri de öyle; hem yoktur, hem de vardır.
- İşte şu beden ateşi de, ruhun nûrunda tıpkı böyledir. Bu ateş hem vardır, hem de yoktur.
- Bir ırmak denize doğru akar, çağlayarak aslından ayrı düştüğü için sanki ağlayarak, başını taştan taş a çarparak denize kadar gider. Denize dökülünce artık ırmaklığı kalmaz. Orada yok olur gider.
- Arayanlar oldukça istenilen yoktur. Ama istenilen gelirse artık aramak bir işe yaramaz.
- Aşksız beden, kendine bir külah arasa, boş yere aramaktadır. Çünkü, onun başı yoktur. 0 baştan başa sarıktan ibarettir.
- 0 ansızın bir gül yüzlüyü görse, o zaman o sarık da ona diken kesilir.
- Başında bu sırlar bulunan kişi benim gibi Şemseddin'in sevgisine düşer.

322. Yalnız fareyi değil, birbirlerine düşman oldukları için kediyi de yakalım!

Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c. II, 813)

- Kedinin uykuya dalması, küçük bir fareyi cesaretlendirdi de, matbahda bulunan bir erzak sandığını deldi.
- Matbahda çalışan küçük bir aşçı çırağı gibi ben de o fareyi ateşe atacağım.
- Yalnız fareyi değil, birbirlerine düşman oldukları için kediyi de yakalayalım, yüzlerce alevler çıkaran kızgın bir tandıra atalım, yakalım.

" Hz. Mevlana şu üç beyitlik küçük şiirinde pek büyük bir konuya temas etmektedir. Dünyada insanlar birbirlerine düşman olarak yaşamasınlar, birbirine düşman olanların yok olmaları daha evladır. Yüksek mevki', yarış, servet peşinde koşanların birbirlerini insafsızca harcamaları insanlık değildir. Firûzanfer baskısı 810 numaralı şiirinde de Mevlana, Alevî ile Sünnî'nin birarada yaşamalarından bahsetmiştir.

323. Ok yaydan kurtulunca artık biz ona hakim olamayız.

Müstef'ilün, Fe'ulün, Müstef'ilün, Fe'ulün,
(c. II, 840)

- Sema'dan sonra o heyecanlar, o coşkunluklar nereye gitti? Ne dersin, sanki hiç bir şey olmamış, yahut da olanlar olmuş, ama hepsi de yok olup gitmiş.
- İnkâr etme; Hz. Müsa'nın esasına bak; o bazen asa, yani elinde sopa, bazen de bir ejderha oldu.
- İnsanın şu bedeni de bir bakımdan ejderhaya benzer. Sanki o ejderha, bir alemleri yutmuştur da, yuttuğunu gizlemek için dudağını dudağı üstüne koymuştur. Sonra tekrar asa haline gelmiştir.
- Yumurtaya benzeyen bir gevher deniz oldu. Deniz coştı, köpürdü. Köpüklerinden yeryüzü, dumanından da gökyüzü meydana geldi
- Pussilet Suresi, 41/11. işaret var.
- Gerçekten de gizli bir atlı, çok kudretli bir padişah elbisesine bürünmüştür. Her an hamleler yapar, sonra yine aslına dönüp gider.
- Bizden gizlendi ama, onu yok oldu sanmayasın diye, o bulunduğu alemden ayrıldı, bir başka aleme gitti, göze görünmez oldu.
- Her hal, her davranış, her hareket beden yayındaki oka benzer. Ok, yaydan kurtulunca, artık biz ona hakim olamayız. O kendi hedefine, kendi isteğine doğru uçar, gider.
- Erkek ile kadının birbirlerine olan meykinden, sevgisinden ötürü kan coştı, bir katre tohum oldu. O tohumdan bir zerresi havalandı, böylece ötelerden, Gan aleminden gelen insan askerlerine havada bir çadır kurdu.
- Can aleminden insan askerleri gelince, akıl vezir oldu, gönül de padişah oldu, geçti tahta oturdu.
- Bir zaman sonra, gönül ezeldeki vatanını, can şehriğini hatırladı. Orasını özledi, oraya geri döndü. Orda da yine yokluk aleminden varlık alemine geri gitti.
- "Mesnevî'nin IV. cildinin 3628 numara ile başlayan beyitleri, bu beyti açıklar gibi; "Bir adam yıllarca bir şehirde kalır da bir an gözünü kapayıp rüya görmeye başlayınca, kendisini iyi ve kötü şeylerle dolu bir şehirde bulur. Kendi şehri hatırlar silinir. Kendi kendine, burası yeni bir şehir, ben buranın yabancısıyım demez. Ne şaşılacak şeydir ki. ruh da oturduğu, doğup büyüdüğü yerleri hatırlamaz."
- "Manaların gelip gitmesi nasıl oluyor?" dersin, uyku zamanındaki haline bak. O zaman, müşkilini çözer, sana gerçeği gösterir.

324. Süleyman karıncaların yanına gelse de, karınca Süleyman olsa ne olur?

Fe'ilatün, Pe'ilatün, Fe'ilat.
(c. II, 836)

- Ey benim canım, bir gececik uyumazsan ne olur! Bir gececik olsun ayrılık kapısını çalmasan ne olur!
- Dostların gönülleri olsun diye bir gececik sabaha kadar uyumazsan ne olur!
- Etrafa güller saçsan da, senin yüzünden bütün dünyayı güller, reyhanlar doldursa, kaplasa ne olur!
- Senin gönül alıcılığın ile, can bağışlamanla iki üç cansız canlansa ne olur?
- Kadehi ağzına kadar doldursan da, mahlûkların başlarına dökersen ne olur!
- Süleyman (a.s.) karıncaların yanına gelse de, karınca Süleyman olsa ne olur!
- Sus artık, perişanlığı bırak da derlen toplan, bir konuşmasan ne olur!

325. Hiçbir şey olmayan, bir şeydir.

Pa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c. II, 831)

- Allah'ım, her zaman senin lütfun, kahrının arkasından gelir. Yoksa bu kahrı kimse çekemezdi.

• Mahmuruluk vermeden, beni daima aşkınla mest et. Çünkü ben üzüm suyundan yapılan şarabın verdiği mestliği istemiyorum.

- Biz bir kamışlıgız, sevgilinin aşkı ise ateştir. Ateşin gelip bizi yakmasını bek-! liyoruz.
- Bu kamışlık ateşten su içer, yani ateşle sulanır, ateşle beslenir. Ona ateş düştükçe, yandıkça tazeleşir, yeşerir.
- Biz ebede kadar, sevgiliyle yemyeşiliz, ter ü tazeyiz. O öyle bir bahardır ki, arkasında kış yoktur.
- Yok olalım, her şeyden geçelim; çünkü yok olmak, var olan şeyledir. Hiç yok, yok olur mu?
- Hiçbir şey olmayan, bir şeydir. Ölmeyen, sonsuza kadar diri kalan kişi varlıktan, benlikten ölen kişidir.

326. Aşk yolunun durağı kanla yoğrulmuştur.

Fa-ilatün, Fa'ilatün,
(c. II, 830)

- Tertemiz, lekesiz ruhlar, göklere doğru yükseliyor. Tortulu, kirli olanları da yerin dibine geçiyor.
- Gönül gözünü aç da ruhlara bak; nasıl geldiler, ne oldular, ne çileler çektiler, nasıl gidiyorlar.
- Madem ki, aşk yoluna düştün gidiyorsun, eteğini topla; çünkü bu yolun toprağı kanla yoğrulmuştur.
- Görmüyor musun? Lale, gül renkli etekliğıyle gidiyor. Ama topraktan kanlara bulanmış olarak bitiyor. Baş kaldırıyor.
- Benim canım, o gönüle doğru kanat çırpıp gitmede; çünkü o, pek güzel, pek neşeli, pek ölçülü gidiyor.
- Çünkü o can, Hakk'tan başka hiç bir şey istemedi. Şu öbür can, hayvanî can ise aşağılara, aşağılıklara gitmededir.

327. Bizim ölümümüz, ebedî bir düşündür.

Fa-ilatün, Fa'ilatün. Fa'ilat
(c. II, 833)

- Bizim ölümümüz, ebedî bir düşündür. Onun sırrı nedir? "O tek bir Allah'tır."
- Evlerin pencerelerinden içeri giren güneşin ışığı, her evin içine ayrı ayrı pencereden girdiği için bölünür gibi görünür. Ama bütün evlerin pencereleri kapanırsa bu bölünme, sayı ortadan kalkar.
- Bir üzüm salkımının üstündeki üzüm taneleri sayılabilir. Fakat o salkım sıkılırsa meydana gelen şırada sayı yoktur.
- Aslında ölüm, Allah'ın nuru ile diri olan kişinin ruhuna, beden zindanından kurtuluş yardımıdır.
- Ölüp giden kişiye kötü deme, iyi de deme; çünkü onlar, iyilikten de kötülükten de kurtulmuşlardır.
- Gözünü Hakk uğruna harca, herkesi kötü görme, görmediğini de söyleme, söyleme de gözüne bir başka göz, bir başka görüş verilsin.
- Başkalarında ayıp görmediğin için sana verilen o göz, gözlerin de gözüdür. Hiçbir şey ona gizli kalmaz.
- Bir göz, Allah'ın nuruyla bakarsa, her şeyi apaçık görür.
- "beyitte şu hadîsten iktibas var; "Mü'min, Allah'ın nuruyla görür.
- Her ne kadar bütün nurlar Allah'ın nuru ise de, sen hepsine birden .Hakk'ın nuru deme.
- Bakî olan, sonsuz olan nür Allah'ın nurudur. Fanî olan, geçici olan nür, bedeninin sıfatıdır, cismin sıfatıdır.
- Ey Allah'ım, senin lütfunu, ihsanını görmüştür de onun için "göz kuşu" senin aşk havanda kanat çırpmadadır.
- O ötelere, göklerin de göklerine kadar yükselmiştir de seni arayıp durmadadır.
- Ya ona cemalinden bir göz ver. Yahut da bu cür'eti, bu ayıbı yüzünden onu kapından kovma.
- Sen, canın gözünü her an ağlat, fanî güzellerin boylarının, poslarının, güzel yüzlerinin tuzağından sen onu koru Allah'ım!
- O, uykuda senin yüzünden bir uyanıklık gördü. Gerçekten de bu, bir olgunluk rüyasıdır, doğru yolu buluş görüşüdür.

328. Ey mana padişahı Selahaddin, sen bu süreti, bu bedeni bırakıp gitme de, insanın gücünü, insanda neler bulunduğunu meleklerle göster!

Müstef'ilün, Fe'ulün,: Müstef'ilün, Fe'ilün,
(c. II, 852)

- Şekerden, tatlılıktan, lütuftan başka ne gelir? Ay da nur başışlamaktan, karanlık geceyi aydınlatmaktan başka ne yapabilir?

- Gül bahçesinde insanı hayran bırakan güzel renklerden, hoş kokulardan başka ne olabilir? İlkbaharda kabuğunun altına su yürümüş tazeleşmiş dalda yapraktan, çiçekten başka ne görülür?
- Güzelliği yaratan güzeli manen gören göz ne hale gelir, Allah aşkına bir bak da anla!
- Biz kendimizi coşkunluğa, mest oluğa, şaraba düşkünlüğe vermişiz. Biz böyle olunca, artık, bizden bundan başka ne gelir?
- Sen de mestsin. Daha da fazla mest ol! Altsız ol, üstsüz ol, kendinden geç, hiçbir şeyden haberin olmasın! Zaten haberden ne çıkar!
- Bizde bir parçacık varlık kaldı. Sakî erce davran, böyle az şarap sunmaktan ne çıkar? Sen bize o kırmızı şaraptan bol bol ver!
- Gül gibi gül renkli elbiselerle dışarı çıkalım. Mahmur olalım, deli divane olalım. Yatıp uyumaktan, yiyip içmekten elimize ne geçer?
- Ey mana padişahı Selahaddin, ey kamil insan! Sen bu süreti, bu gölge varlığı bırakma, bu bedenden kurtulma, bu alemde gitme de insanın manevî gücünü, insanda neler bulunduğunu, insanın elinden ne geldiğini meleklerle göster!

329. Allah'ım gayb aleminin sakîleri bize mana şarabı sunsunlar!

Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c. 11, 812)

- Sonsuz olan mana şaraplarının küpleri coşsun, köpürsün. Ezel şarabını içenlere de afiyetler olsun!
- Temiz keskin gözlülerin kulaklarında hep senin aşk küpelerin bulunsun!
- Dün gece sakîye; "Aklını başına al!" dedim. Sakîde bana; "Sen aklını başına al da aşk şarabını iç, mest ol! Aklın başından gitsin! Çünkü akıl, aşk yoluna düşenlere bir ayak bağıdır." dedi.
- Allah'ım, Gayb Alemi'nin sakîleri mana şarabını sundukça sunsunlar da iki dünyadan da; "İçtikçe için!" sesi duyulsun.
- Allah'ım sırrı daima örten "akl-ı küll" mest olsun da, aşk sırrını örten yer de açılsın, kaldırılsın!
- Her seher vaktinde güzellik güneşi, seher gibi örtüsüz bir halde kucaklara düşsün!

330. Can kuşum, aşka doğru uçmazsa kanadı kırılın.

Fa'ilatün, Fa'ilatün,
(c. II, 827)

- Aşıklara, dokuz gök de kul köle olsun! Aşıkların devleti, mutluluğu ebedî olarak yaşasın!
- Aşıkların bağları, bahçeleri hazan görmesin! Daima yemyeşil, ter ü taze kalsın! Aşıkların güneşi batmasın, her zaman parlasın dursun!
- Ebedî aşk sakîsi, kıyamete kadar elinde kadehi bize gelsin!
- Gönül bülbulü, ebedî olarak mest olsun, can tütüsi daima şekerler yesin!
- Can kuşum, aşka doğru uçmazsa kanadı kopsun, kırılın!
- Aşk, beni ağlarken gördü de güldü. Dilerim bütün dünya, bu gülüşler yüzünden gülüşlerle dolsun, dünyada ağlayan kimse kalmasın! Bütün insanlar, iyi kötü herkes gülsün, neşelensin!

331. Arifler; sende bulunmayan sevgiyi yakalar, sana getirirler, sen de aşık olursun.

Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilün
(c. II, 804)

- Ey güzel; senin yüzünün hatlarından, benlerinden bir ferman, bir buyruk getirirler, benim şu yaralı ve hasta gönlüm canlanır.
- Aşıklar, senin güzel hayalini rüyalarında görseler, ağlayan gözlerinden nice seller meydana gelir, akar.
- O ne mutlu gündür, ne hoş vakittir ki, sakîler elinden tutup seni bize misafir olarak getirirler.
- Seni gören süfiler, kamere benzeyen kaşlarını mihrap sanarak secde ederler. Ariflerse; sende bulunmayan sevgiyi yakalar, sana getirirler. Sen de aşık olursun.
- Senin şüh gözlerin insanı şaşırtan cilvelere başlayınca, kafirler de müslüman olur, iblis de..
- Puta tapanlar senin güneş gibi parlak yüzünü görseler, boyunun endamının güzelliğine iman ederler.
- Ötelere, yüceler alemine senden az bir koku gitse, kutsal canlar, şu dönen gök kubbenin üstünde oynamaya buşlarlar.

• Senin çenenin çukurundan ab-ı hayat getirdikleri zaman, can da, gönül de, her ikisi de senin şekerler kamışlığına feda olsunlar.

332. Herkesi, her güzeli denedim, senden daha hoş gider kimse bulamadım.

Fe'ilatün, Fe'ilatün,
(c. II, 770)

- Herkesi, her güzeli denedim, senden daha hoş giden kimse bulamadım. Denize daldım, senin gibi bir inci elde edemedim.
- Şarap küplerinin ağızlarını açtım. Binlerce şarap küpünden tattım. Senin şarabın gibi ağza, dudağa hoş gelen, insanın başını döndüren, insanı kendinden geçiren bir şarap bulamadım.
- Şaşılacak şeydir ki, gönlümde güller, yaseminler biterken; senin gibi latif bir yasemin göğüslü kucağıma gelmedi.
- Senin peşinde koşma dileğimi, bir iki gün terk ettim. O zaman anladım ki, dünyada senden başka ulaşamadığım, elde edemediğim hiç bir dilek yoktur.
- Sen öyle büyük, öyle eşsiz bir padişahsın ki, iki üç gün sana kul köle oldum da, öyle şereflendim ki, dünyada hiçbir padişah kalmadı ki, bana kul köle olmasın.
- Aklım bana dedi ki: "Kalk, misafir gelmedi diye ayağı kırılmış gibi ne oturuyorsun? Kalk gökyüzü misafirlerine doğru uç git!"
- Bedenimden gönül güvercinim çıktı, senin evinin damına doğru uçtu. Ben, arkasından "Gönül güvercinim gitti, gelmez!" diye bülbül gibi feryada başladım.
- Sonra gönül güvercinimi yakalamak için doğanlar gibi peşinden uçtum. Öyle havalandım, öyle yükseklerle vardım ki, benimle beraber ne devlet kuşu, ne de zümrüd-i anka oralara gelebildi.
- Ey perişan beden, ey pişman olmuş gönül! Her ikiniz de gidin, ikinizden de kurtulmadıkça, bana başka bir gönül gelmedi.

333. Mezarımın yanından geçersen, ölmüş beden dirilmez de ne yapar?

Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilat
(c. II, 835)

- Daima gülüp duran gül, gülmez de ne yapar? Güzel kokular yayan misk kokan yaprağını, yaprak gibi açmaz da ne yapar?
- Gülmekte olan nar, çatlayarak ağzını açtıktan sonra derisine sığmaz da ne yapar?
- Karanlık gecelerde göklerde parıl parıl parlayan "ay", güzelliğinden nazdan başka ne gösterir, nesini beğendirir, ne edebilir? ,
- Güneş parlamasa, nurlanını her tarafa saçmasa, şu sonsuz, görülmemiş gökkubbede ne yapabilir?
- Zavallı gölge, güneşin nûrunu görünce secdeye kapanmaz da ne yapar?
- Aşık, Sevgilisinin gömleğinin güzel kokusunu duyunca, kendi gömleğini yırtmaz da ne yapar?
- Sevgilim; bana acır da benim mezarımın yanından geçersen, ölmüş beden dirilmez de ne yapar?

334. Akıl, senin mahallenin başından geçince tatlı canından olur.

Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilün
(c. II, 803)

- Dünyada candan hoş, candan tatlı ne vardır? Öyle olduğu halde akıl, senin mahallenin başına gelince, tatlı canından vazgeçer.
- Sevgilim, senin güzelliğin gökyüzü kalesine saldırırsa, gökyüzünde oturanlardan; "Aman aman!.." sesleri duyulur.
- Ey ilkbaharın bile kıskandığı güzel, sen bir seher vakti, dünya bahçelerinden geç de artık gül bahçelerinden, çayır çimenlerden sonbahar kalksın gitsin ve bir daha geri gelmesin.
- Göklerin sırtı, şu ağır yük yüzünden, bükülmüştür. Ey latif ve hafif rühlü dilber! Senin yiізünden ağır yükler hafifler, duyulmaz olur, geçer gider.
- Ben, senin okun gibiyim. Bana kol kanat lütfet! Yay kurulup ok atılınca, ne de hoş uçar gider.

335. Şu kainatta bulunan her şey, her zerre bile o şarapla mest olmuştur.

Mefulü, Fa'ilatü, Mefa'ilü,
(c. II, 865)

- Sevgilim şarap getir! Günler durmadan geçip gidiyor. Gamin acılığı ancak o kadehin verdiği lezzetle gidiyor.
- O öyle bir kadeh ki, akıl da ruh da onun arkadaşları, onunla düşüp kalkıyorlar. O gönül gözü kör olan nefsin sunduğu şarapla kurulan tuzak değildir.
- Sen insanı ateş gibi yakıp yandıran aşk şarabı ile dolu bir kadehle kapıdan içeri girince, vesvese veren gam şeytanları duman gibi bacaya doğru kaçıyorlar.
- Başına yıkamak için kil sürdünse; yıkama, bırak öylece koş, başın killi olduğu halde koş! Zamanın kıymetini bil, çünkü zaman gelip geçiyor.
- O şarabı ver de, akli alanı, ayıklığı gidereni coştur! Ham sözler söyleyen kişiyi de pişir, olgunlaştır!
- Sen o şaraptan güneşe, aya, gökyüzüne verdiğin için onların her biri o şarabın neşesiyle emrine uymuşlar, kendilerinden geçmişler, dönüp duruyorlar.
- Allah'a yemin ederim ki, yalnız insanlar değil, şu kainatta bulunan her şey, her zerre bile o şarapla mest olmuş, kendinden geçmiş. Ama o şaraba kanmamış, yine de şarap sunmanı özlemde.
- O şarabın hararetiyle sabrını, kararını, tevbesini kaybeden bu cana, yine o şarapla bir huzur, bir rahatlık lütfet!
- Sarhoşlar, o şarabın kokusunu alınca, bir anne yetim kalmış çocuğuna nasıl merhametli davranırsa, öyle merhametli olurlar.
- Bugün toprak, o şaraptan kana kana bir yudum içti de güneş gibi kerem kadehini doldurdu. İyi kötü herkese, her varlığa sunmada, herkese lütuflarda, ihsanlarda bulunmadadır.
- Hakk yolunda yürüyen kişi, o şaraptan içip mest olmamışsa bütün topal insanlardan bile geride kalır. Fakat o, mana şarabından içerek kendinden geçmişse, bir adımda Kabe'ye varır.
- Sus artık, ham adamın yanında şaraptan bahsedip durma! Şarabın adını bile ağzına alma! Çünkü onun hatırına hemen insanı rezil eden üzüm şarabı gelir.

336. Güzel gözlerin gücü!

Mefulü, Fa-ilatü, Mefa'ilü, Fa'ilat
(c. II, 867)

- Bu kadar tatlılık, bu kadar güzellik, bu kadar mestlik; ezel ressamı senin büyüleyici mest gözlerine bu kadar tatlılık, bu kadar güzellik, bu kadar hoş renkler, bu kadar nurlu bakışlar lütfetmiş.
- Şaşılacak şey şu ki: Senin güzel gözlerin, her an binlerce göz yaratıyor, çünkü Allah, onlara kendi yaratma gücünden güç vermiş, kudretinden kudret vermiş.
- Yarattığın o gözlerin hepsi de gözlerine dalmış, şaşıp kalmış, hepsi de senin güzel gözlerine binlerce rahmet olsun demede.
- Gözlerin, padişahlık tahtına geçmiş oturmuş. Gözlerini gören can "Aman, aman merhamet!" diye feryada başlamış.
- Mavi gökyüzüne; "Sen dünyada hiç böyle güzel göz gördün mü?" diye sordum. And içti, yemin etti de; "Hiç mi hiç böyle göz gördüğümü hatırlayamıyorum." dedi.

337. Sen, ikilik kadehini kır, bir ülkede iki padişah olunca fesad çıkar.

Müfte-ilün, Fa'ilat, Müfte'ilün,

- Rnhlar aynı duygularda, aynı görüşlerde birleşince, benim canımla senin canın bir oldu. Bizde bulunan şu iki can, ikisi de bir oldu, bir can oldu.
- Tek sayı, bir adedi neden çoğaldı? Kötü huy yüzünden çoğaldı. Bizim başımızda esen çeşitli rüzgarlar, çeşitli duygular bir rüzgarın ateşinden doğdu.
- Önceden birdi, ama dalgalar o birliği çoğalttı. Bu ayrılık, o rüzgarın dalgaları çoğaltması yüzünden oldu.
- Sen, ikilik kadehini kır! Rüzgara da şarap verip sarhoş etme, onu kararsız kılma, azdırma. Bir şehirde iki padişah olunca huzur olmaz, fitne fesat çoğalır.
- Gündüz, geceden üstün, geceden daha güçlü, çünkü onun güneş gibi tek bir mumu var. Halbuki, gecenin acizliğinden ötürü her tarafta bir çok mumu yanar, yanar ama, yine karanlıktır. Mumların çoğalması bir işe yaramaz.
- Gerçi kulların Rabb'inden her nefeste bir rahmet gelir. Gelir ama, vakti gelince Rabb kalır, kullar yok olur gider.

338. Her gecemiz senin sayende Kadir gecesi, her günümüz de bayram oldu.

Mefulü, Fa'ilat, Mefa'ilü, Fa'ilat
(c. II, 879)

- Sabah vakti geldi. Bugünkü hayatımızın üzerinde hiç bir yazı bulunmayan bir sayfası açıldı. Bakalım oraya ne yazılacak? Gökyüzünde de bir beyazlık, bir kafur rengi belirdi. Bakalım bugün neler olacak?

• Ezeli aşk şarabını içen, yahut ondan tatmış olandan başka hiç kimse şu görünmeyen bir muammaya benzeyen hayat yolundan bir koku alamaz. Niçin yaratılmış olduğumuzu anlayamaz.

• "Yeryüzünde yaşayan varlıkların en şerefli olan şu insana bir çok meziyetler veren, onu akıllı ve güzel yaratan, ona iyi huylar veren, onun yüzünü ağartan kimdir?" diye gündüz şaşırıp kalmıştır. Gece de; "Ona kan dökmeyi, fesat çıkarmayı, kötü işler işlemeyi öğreten, onu huysuz ve çirkin yaratan, onun yüzünü günahlarla karartan kimdir?" diye hayret içindedir.

• Yeryüzü de, üstünde olup bitenlerden hayretler içinde kalmış, bir tarafta otlar, çimenler, çiçekler, güller, ağaçlar, meyveler; bir tarafta da çeşit çeşit renklerde, biçimlerde sayısız hayvanlar yayılıp durmadalar.

• Dünyadaki varlıkların yarısı yiyen, yarısı da yenen; yarısı hırs içinde, fakat tertemiz, öbür yarısı ise pis mi pis?

"Dünyadaki varlıkların yarısı yiyen, yarısı da yenendir" görüşüne Hz. Mevlana *Mesnevisinin* 3c. cildinin 30 numaralı beytinde de temas etmiştir: "Bütün alemi sen, yiyen ve yenilenden ibaret bil!" diye buyurmuştu. Ziya Paşa merhum de "Tercü'-ı Bend" adlı meşhur şiirinin 4. bölümünde şu mealdeki beyitlerle aynı konuyu yazmıştır;

"Ceylanlar, arslanların dişlerine lokma olur. Kuzuyu kurt parçalar, sineklerin bir suçları olmadıkları halde örümceklere gıda olurlar. Masum bir varlıktan güvercini şahin avlar. Tavşancıl kuşu kaplumbağayı yakalar. Zayıf kurbağayı yılan yutar. Tavukları çaylak parçalar. Fareyi kedi kapar. Serçeyi atmaca yakalar. Yerde sürünen yılanı kuş bile yakalar. Denizlerdeki balıklar bazen uçan kuşlara lokma olur..."

Bu hadiseler karşısında adaletsizlik düşünmek ahmaklık olur. Yeryüzünde hayatın devam etmesi için bu hadiseler devam eder. Bir Kurban Bayramı arefesinde mavnalarla kurbanlık koyunların götürüldüğünü görerek;

"Din şehit ister, asuman kurban, Yine bak her tarafta kan kan!" diye sızlanan Tevfik Fikret, hataya düşmüştür.

Hikmetinden sual olunmaz, büyük yaratıcı, hayatın sürüp gitmesi için bunu yapmıştır. Mikroplardan başlayıp insanlara kadar her mahlukun birbirini yemesi, hayatın devamı için şarttır. Bitkiler topraktan bitirme gücünü alır yerler, pişirirler, biterler. Onları hayvanlar otlar. Hayvanları insanlar keser yer. Kasap dükkanlarında çengellere asılı kuzu butlarını alan Jak Russo marazi bir görüşle çengellere asılı çocuk butları olarak görmüştür. Etleri, meyveleri yiyen insanı da mezarda toprak yer, eritir. Bu hal bitkilere, hayvanlara, insanlara münhasır değildir. Cansız sandığımız varlıklar da birbirini yer. Denizler coşkun dalgalarla karaları yerler. Koılar, körfezler meydana getirirler. Karalar, nehirleri vasıtasıyla getirdikleri kumlarla ve taşlarla denizi doldururlar., yarımadası meydana gelir.

• Geceleyin uyumak bir çeşit ölümdür. Sabahleyin uyanmak ölümden sonra dirilip yaşayışa kavuşmaktır. Ey gam, beni öldür! Ben Hz. Hüseyin'im, sen ise Yezid'sin!

• Inci; "Bunu kim alır?" diye kendini mezada koydu. Kimsede onu alacak para yoktu. Pey sürdü, yine kendisini kendinden kendisi satın aldı.

• Saki, bugün hepimiz sana misafiriz. Her gecemiz senin sayende "Kadir gecesi", her günümüz "bayram" oldu.

339. Aşk, hakikat deryasından gönle doğru akıp gelen bir ırmaktır.

Fe'ilatün, Fe'ilatün, Failatün, Fe'ilün
(c. II, 798)

• Sevgilim; seni sevdiğim için herkes tarafından ayıplanmam, çekistirilmem, kınanmam, bir ayıp, bir suç değildir. Zaten aşktan haberleri olmayan gönüllerle, ölmüş kişilerle uğraşmak yersizdir.

• Aşk can tatlılığıdır, bütün tattır. Manevî bir zevktir. Bu manevî zevkin duyuluşunun bir şekli, bir rengi de yoktur. Bu zevk anlatılamaz.

• Aşk, hakikat deryasından ayrılmış, gönle doğru akıp gelen, sonunda gönle dökülen bir ırmak gibidir. Aslında, bu daracık gönül, deryanın ve incinin sığacağı yer değildir.

• Sen aklını başına al, nefis sahilinden kurtul da, hakikat deryasının içine dal, böyle bir denizde timsah korkusu yoktur.

• Aşk aynası paslanmamışsa, üstünde günah tortuları yoksa, iki dünyanın da şekli orada görülür.

340. Ben, içmeden mest oldum, kendimden geçtim.

Fe'ilatü, Fa'ilatün, Fe'ilatü, Fa'ilatün
(c. II, 773)

• Seher vakti o güzeller padişahı, sakiler gibi elinde testisi ve kadehiyle odamıza geldi.

• Geldikten sonra, ben onun ne testisini görebildim, ne de kadehinden tattım. Fakat başında, beynimde binlerce şarap dalgası coştı, kaynadı da, ben içmeden mest oldum, kendimden geçtim.

• Aklım, fikrim güneşe, aya, yıldızlara benzer. Sayısız kanatlar açtı. Ben göklere yükseldim, ötelere gittim.

• Kutlulukla, neşeyle manen onun cemalini, güzel yüzünü gördüm de, o sebeple iki gözüm de dünyayı ve ahireti görmez oldu.

-

341. Allah'ım, bana acımayana, bana kötülük yapana sen acı!

Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilün
(c. 11, 783)

- Ne yazık ki, arkadaşların hepsi de yatıp uyudular. Aşk şarabı yapacağını yaptı. Hepsi de bitkin bir halde döküldüler.
- İnsanlar arasındaki bu kadar kavgaya, gürültüye, bu kadar sertliğe, kabalığa, uyuşamazlığa lüzum var mı? Hepsi de aynı yolun yolcusu, aynı kervanın adamları değil mi? Hepsinin de yiyeceği aynı yiyecek değil mi?
- Ey sakî, çaresiz kaldım da senin eteğini tuttum. Kendimde değilim, mahmurum. Gönümün hakkını sen ver, sen insaf et. Çünkü başkaları hak ; tanımıyor; merhametsiz, insafsız.
- Ey sakî, ben tamir edilmez, onarılmaz bir haldeyim. Çünkü verdiğin aşk şarabıyla sen beni yıktın, harap ettin. Zaten burada bulunan arkadaşların hepsi de senin şarabınla yıkılıp gitmiş.
- Allah'ım, bana acımayana, bana kötülük yapana sen acı, sıfatların hakkı için, merhametlilerin en merhametlisi olduğun için, beni nasıl öldüreceklerini çok iyi bilenlere, sen merhamet et!

Sun'ullah Gaybi merhum şöyle yazmış:

"Seni öldürmeye kasdetse bir can,
Sakin olma sen ona kanlı düşman,
Hayat ve mevt ola yanında yeksan.
Hakîkî süflilik incinmemektir.

- Allah'ım, beni kendimden al, kendimden geçir! Çünkü o halde, benim için azadlık var, kurtuluş var! Ben, varlıklarından kurtulmuş, benliklerinden geçmiş insanların kuluyum, kölesiyim.
- Ben sustum ama, gönüm; "Senin aşk şarabını isterim. Başka şeylerin hepsi de boştur, havadan ibaret!" diye feryat edip duruyor.

342. Bütün dünya, senin baharlarınla süslense,
bütün dünya bahçelerini güller, çiçeklerle doldursa ne olur?

Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilün
(c. II, 800)

- Ey benim canım; gönül alçaklığı göstersen de, bir gece olsun uyumasan olmaz mı? Hoyratlıkla ayrılık kapısını çalmasan da, vuslat kapısı daima açık kalsa olmaz mı?
- Dostların ateşlerle dolu olan gönülleri için bir gece uyumasan, onlara arkadaşlık etsen, keremler göstersen de, o karanlık gecenin içinde bir gündüz bulsak ne olur?
- Şeytanın kirli yüzünün inadına, "Gözü kör olsun!" diye senin güzel yüzünü seyrederek, gözlerimin nurlanmasına mücadele etsen olmaz mı?
- Bütün dünya senin baharlarınla, senin nevrusunla güllerle süslense, bütün dünya bahçelerini, parklarını çiçekler, reyhanlar kaplasa ne olur?
- Gizli olan, karanlıklarda bulunan ab-ı hayatın, bütün şehirleri, dağları, ovaları, çölleri doldursa, her taraf ab-ı hayatla sulansa da, bütün canlı varlıklar ölüm nedir bilmeseler ne olur?
- Şu kullar, köleler kışın ne giyeceklerini düşünüp duran zayıf fakir insanlar. senin gibi bir padişahın yeni elbiseler alsalar, giyinip kuşansalar ne olur

343. Biz, canlar verelim de, o can şarabına el uzatalım!

Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün, Pe'ilün
(c. II, 793)

- Mest olmuş birisi var mı ki, bizi meyhaneye, inci tanesi gibi güzel olan, gül yüzlü sakînin yanına doğru çeksin götürsün.
- Mest olmuş birisi var mı ki, bizim dostça kulağımızdan tutsun da, ayakkabıların çıkardığı kapı yanından alsın, başköşeye otursun!
- Nal ona derler ki, toprak ona sarılsın, onu öpsün! La'l de ona derler ki, insanı alsın, meyhaneye şarap içmeye götürsün!
- Biz, canlar verelim de, o can şarabına el uzatalım. Aklımız hayallere dalmadan, masallara karışmadan onu içelim.
- Sevgilinin hoş kokulu saçlarının düğümlerini neden tarak açıyor diye, gönül dış dış oldu.
- " Bir şairimiz; "Yapsalar kemiğim tarak / Yar zülfünün tellerine!" diye temennide bulunmuştur.

344. Göklerin yolu senin içindedir. Aşk kanadını çırp da uçmaya bak!

Fe'ilatü Fa'ilatün, Fe'ilatü, Fa'ilatün
(c. II, 771)

- Ey aşıklar, boş durmayın, şu beden yükünü üstünüzden atmaya çalışın! Çünkü, beden ile can kalmayınca, gönlünüz şu ağır beden yükünden kurtulur da gökyüzüne uçar gider.
- Gönlünüzü, canınızı hikmet suyuyla yıkayın, gönül tozları gitsin de, gözleriniz hasretle şu kirli yeryüzüne takılıp kalmasin, göklere çevrilsin.
- Dünyada bulunan her şeyin canı aşk değil midir? Aşktan başka ne varsa hepsi de fanî, hepsi de ölür gider. Dünyada ebedî olarak kalan ancak aşktır!
- Ey insanoğlu, senin yokluğun doğuya, ecelin de batıya benzer. Bu doğu ile batı, başka bir gökte bulunmaktadır. Çünkü senin şimdi gördüğün gökyüzü de fanîdir. O da gelip geçicidir.
- Göğlerin yolu, senin içindedir. Aşk kanadını çırp da uçmaya bak! Aşk kanadı kuvvetlenince artık merdiven kaygısı, merdiven gamı kalmaz.
- Dünyayı dışından görme, çünkü senin gözünün içinde bir başka dünya var. Bundan senin haberin yok. Sen bu görünen dünyaya gözünü kapa da, gözünün içindeki dünyayı görmeye çalış! Şunu iyi bil ki, sen iki gözünü de kapayınca, bu gördüğün dünyadan hiçbir şey kalmayacaktır.
- Senin gönlün bir dam gibidir. Hislerin, duyguların, gönül damının oluklarına benzer. Oluklar kalmayınca, sen damdan su içmeye bak.
- Sen bu gazelin tamamını, geri kalanını gönlümden, gönül defterimden oku! Sen benim dilime bakma, çünkü zamanı gelince dil de kalmaz, dudak da kalmaz!
- İnsanın bedeni yaydır. Sözü, nefesi de beden yayının oklarıdır. Ok ile okluk gidince yay bir iş yapamaz.

345. Aşık ile ma'sûku ayırdetmek çok zordur.

Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilün
(c. II, 790)

- Yeryüzünde aşk medresesi açıldığından beri, sevenle sevilenin aşık ile maşukun arasındaki fark kadar zor bir mesele ortaya çıkmadı.
- Hekimlerin başvurdukları kıyastan başka yollar var ama, meseleyi çözmeye yarayan bu yollar, fıkıh bilgisi bilene de kapalı, hekime de kapalı, yıldızlarla uğraşan müneccime de kapalı.
- O şekilde de, bu şekilde de, çeşitli zamanlarda nice derin bilginler, nice keskin zekalı kişiler, bu konuyla meşgul oldular, fikirler ortaya attılar. Mübahaselere giriştiler, birbirleriyle çeliştiler, fakat hakîkate ulaşamadılar.
- Aşık ile ma'sûkun yani sevenle sevilenin arasında bir çok farkların bulunduğu bahsettiler, fakat hepsinin de yolları bağlandı. Camiye gittiler, bu bir türlü halledemedikleri meselenin gönüllerine duyurulması için Allah'a yalvardılar.
- İnsanın fikri mahduttur, sınırlıdır. Halbuki yaratanın ise hududu yok, sonu yok; işte bu yüzdendir ki, düşünceleri mahdut olan insan, hudutsuz olan, sonsuz olan büyük varlıkta yok oldu gitti. Damla denize düştü, yok oldu.
- Hakk'ta yok oluş, bir çeşit mest oluşturmaz. Yok oluşun arkasında mutlaka bir kendine geliş vardır. Gölge ne kadar uzarsa uzasın, sonunda güneş vardır.
- "Gökler, sağ elinde dürülmüştür!" ayetinin sırrı, bu hakîkatin dille anlatılamamasındandır. Çünkü böyle bir nüktenin ispatı, varlığını yok bilmekle, yok etmekle olur.
- "Zümer Suresi, 39/67. "ayete işaret var.
- Bu söz, varlığın teferruatıdır, yokluğa perdedir. Bir şey örtülü olduğu takdirde onu açıkça göstermeye imkan yoktur.
- Sen ne reddedilenden kaçırıyorsun, ne kabul edilenden kurtuluyorsun; bırak ; bu işi; bu iş ne bahse sığar, ne de nağmeye
- "Abdurrahman Camî (=Molla Camî) hazretleri bir beyitlerinde:
"Kendi hüsnün hüblar şeklinde peyda eyledin,
Çeşm-i aşıktan dönüp sonra temaşa eyledin
(Allah'ım kendi güzelliğini güzellere verdin, sonra aşığın gözüne girdin, kendi güzelliğini seyrediyorsun.) demiştir.

346. Gönül, bu cihandan vazgeçmedikçe başka bir cihana varamaz.

Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilün
(c. II, 796) ,.

- Sevgilim, senden kendisinde bir nişane, bir iz bulunmayan gönle yazıklar olsun! Bir can müjdesine kavuşmayan beden de yiyen, içen, gezen, dolaşan bir ölü gibidir.
- Senin güzel yüzünün nuruyla aydınlanmadan geçen gün, simsiyah karanlık bir gündür. O karanlık günde senin matbahından kimseye manevî şaraplar, nimetler asla gelmez.

- Yazık o gönle ki, senin aşkınla ateşlere girmez! Altın gibi harcanır gider de, hiç bir zaman hakikat madenine ulaşamaz.
- İçine aşk ateşi düşmeyen dertsiz bir adamın aşktan bahsetmesi insana hiç tesir etmez. Bu sözler duyulmadan söylenen birer hevestir. Ağızdan çıkar, kulağa gelir girer, fakat gönüle yol bulamaz.
- Emanet, gizli olan, görünmeyen sevgiliden gizlice verilmedikçe, Mesih'in nurlarından gönül Meryem'i gebe kalmaz.
- Duygu, uyanık kaldıkça, insan asla rüya göremez. Gönül bu cihandan vazgeçmedikçe başka bir cihana varamaz.
- Ölümden gafil olan, öleceğini düşünmeyen kişi, duygusuzlaşmıştır. Hakikati göremez olmuştur da, zavallı bir dilim ekmekle, birazcık tere için gamlara dalmıştır.
- Bir zaman gelecek ki, artık zaman kalmayacak. O zamandan önce, sen çalış, çabala, ibadet et, insanî vazifelerini yap da zaman kaydından kurtul!
- Ekmekle gelişen, devam eden hayat, ancak ekmek ister. Ab-ı hayat kılığına girmiş hayvanların nasibi değildir.
- Senden selam gelmeyen sabah, ne karanlık bir sabaktır. Senin tatlı sözlerini iştmediğim gün ne acı bir gündür.

347. Beşeriyet hali yok oldu da, ilahî sıfat tecelli etti.

Fe'ilatü, Fa'ilatün, Fe'ilatü, Fa-ilatün
(c. II, 774)

- Gönle, gönlü ferahlandıran, sıkıntıdan kurtaran, ay yüzlü sevgilinin hayali geldi, girdi. Ne yol vardı, ne de açık bir kapı. Acaba o nereden geldi; nasıl oldu da gönle girdi?
- Böyle güzel yüzlü, böyle put gibi güzel bir dilberin hayalini görünce, put da, puta tapan da, inanan da hepsi onun önünde secdeye kapandılar.
- Sanki benim demir gibi olan gönlüm aşk ateşinde bir hoşça yandı, kirlerden, paslardan kurtuldu. Tertemiz bir ayna oldu da onun güzel hayalini içine düşürdü.
- Onun güzel hayali gönlüme girince, cevirler, cefalar vefa oldu. Bütün bulanıklıklar gitti. Safılık, arılık, duruluk geldi. Beşeriyet hali yok oldu da ilahî sıfat tecellî etti.
- Aklınızı başınıza alınız, fırsatı kaçırmayınız da, bütün su kaplarını, bütün su tulumlarını doldurmaya çalışınız! Çünkü ab-ı hayat dağıtan geldi.

348. Bahçelerdeki bütün ağaçlar namaza durmuşlar, kuşlar da tesbih çekmedeler.

Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün,
(c. II, 805)

- Ya Rabbî! Bugün bize gelen bu hoş koku, Hakk'ın sırlarının hareminden esip geliyor.
- Keremi, lütfu başlara bahçelere yeni elbiseler giydirdi. Hastalara, şifa yurdundan ilaçlar geliyor.
- Bahçelerdeki bütün ağaçlar namaza durmuşlar, kuşlar da tesbih çekmedeler. Menekşeler rukû'a varmış, iki büklüm olmuş.
- Yokluktan varlık alemine gelenlerin hepsi de, neden var olduklarını, niçin yaratıldıklarını bilmiyorlar. Sanki var oluştan ötürü mest olmuşlar da nereden geldiklerini unutmuşlar.
- Bu yolda rühlardan biri, yüzünü arkaya çevirip bakarsa, nereden geldiğini görür de diğer habersiz rühlardan ayrı gelir.
- O ayrı gelen ruh, onun rengini bulmuştur da, o yüzden öyle hoş bir renk almıştır. Onun kokusunu duymuştur da, bu yüzden bu vefasızlar arasında yaşadığı halde ondan vefa kokusu gelmededir.
- O rahmanî vefa kokusunu alınca mest olmuştur. Zaten hepsi de, her şey de onun mestleridir. O yüzü gören güzelleşmiştir. Çünkü o güzellik, o ay yüzlü den gelmektedir.
- Hayır, söyleyeceğim. Ben kimsenin melûl oluşundan gam yemem. Bana gelen manevî hoş zevki, şükür bile kıskanıyor.
- Mest olmayan kişi, insanlardan ürker; "Bundan seher rüzgarının kokusu geliyor." diyeceklerinden ötürü çekinir.

349. Sen samanla karıştırılmış balık içinde bir incisin!

Müstefilün, Fe'ulün, Müstef'ilün, Fe'ülün,
(c. 11, 844)

- Az bir zaman için olsun kendini düşüncelerden kurtarsan ne olur? Balık gibi bizim denizimize dalsan, orada dalgalar yutsan ne olur?
- Düşünceleri içinden atar, uykuya dalar da, onlardan kurtulursan Ashab-ı Kehf'ten sayılırsın, kutsal bir nür kesilirsin.
- Sen, bir saman çöpüsün. Bizse, devlet kehribarıyız. Şu dünya samanlığından biraz ayrılarak bize gelsen, kehribara dönsen ne olur?

- "Artık bu defa toprak olacağım, ayak altında ezileceğim" diye yüz kere ahdettin. Bir kerecik olsun, ahdinde dursan ne olur?
- Sen, samanla karıştırılmış balçık içinde gizlenmiş bir incisin. Ey güzel yüzlü, yüzündeki çamurları yıkasan ne olur?
- Sen padişah soyundansın.sen Cebrail'in bile secde ettiği üstün bir varlıksın. ; Babanın mulkünü arasan ne olur?
- Ey Hakk'ın velîlerini Hakk'tan ayrı gören kişi, velîlere iyi zan beslesen ne olur?
- " Arif bir şair şöyle söylemiş: "Allah adamları, velîler, haşa Allah değildir. Ama Allah'tan da ayrı değildir"
- Sen "kül'den ayrılmış bir "cüz"sün. Sanki bedenden ayrılmış bir el gibisin. Hiç olmazsa bundan sonra bizden ayrılmasan ne olur?
- Dünya nîmetlerini, malı, mülkü düşünemez hale gelir, adeta başsız kalırsan, hırsı, kibri gönlünden söküp atarsan, işte o zaman insanlık aleminde baş gösterir, görünürsün. Böyle olan ne olur?
- Allah'ın zikrinden bir şerbet iç de, düşünceden kurtul! Ey Allah rızasını elde eden kişi, dünya malı için bu kadar fazla didinmesen ne olur?
- Yeter artık, sen bir dağa benzersin, aklını başına al da, dağda bulunan altın madenini ara bağırmaı bırak; bağırıp dağı seslendirmesen ne olur?

350. Burada kaplan da, ceylan da; "Ya Hu, Ya Allah'." diye naralar atıyorlar.

Müstef'ilün, Fe'ulün, Müstef'ilün, Fe'ulün,
(c. II, 847)

- Bu can bir kadehtir. Fakat kadeh, kendisinin can olduğunu nereden bilecek? Tertemiz birisi bu kadehi doldurmada, o da içine doldurulanı topraktan yaratılmış insana ulaştırmadadır.
- Bu can kadehi, huzur, karar bırakmayan aşkı ile kendini işe vermiş, her şeyden alıyor, ferse yani yeryüzüne saçıyor.
- Onun saçtığı yerden haberi olmuyor, ama ne olurdu keşke, aldığı yerden birkere olsun haberi olsaydı?
- Canların saçtıklarından, toprak, madenler gibi parlıyor. Toprağın dilleri olsaydı da bize bu konuya ait bir nükte söyleseydi.
- Dilleri olsaydı da o ormandan, o ebedî ormandan, o ormanın bizim canlarımıza neler hazırladığından bahsetseydi ne olurdu?
- Burada kaplan da, ceylan da; "Ya Hu, Ya Allah!" diye naralar atıyorlar. "ah"ın da sığındığı bir varlık bizi çekip götürüyor.
- Bir arslan var ki, varlığımıza, kendi sütünden başka bir şey vermiyor. Bir arslan ki, varlığımızı varlıktan kurtarıyor, bizi kendimizden halas ediyor

351. Herkesin arayıp durduğu taraf!

Müstef'ilün, Fe'ülü, Müstef'ilün, Fe'ülün,
(c. II, 841)

- Yine devlet güneşi, tekrar gökyüzüne geldi. Yine canların arzusu can yolundan göründü.
- Allah'ın lütfuyla yine cennet kapıları açıldı. Her rüh, boğazına kadar kevser havuzuna daldı.
- Padişahların kiblesi olan o padişah geldi. Aydan daha yüce, daha üstün olan, o "ay" yine doğdu.
- Sevdadan başları dönenlerin hepsi de, selam durmak için atlara bindiler. Çünkü o eşsiz padişah ordunun tam ortasına geldi.
- Herkes, her şey, şu kara toprağın bütün cüz'leri bile, onun güzelliğine hayran oldular da onların hepsinin gözleri kamaştı. "Kalkın, mahşer zamanı geldi" diye ötelere, mekansızlık aleminde gelen sesi duydular.
- Keyfiyete sığmayan o ses, ne içerden, ne dışardan, ne sağdan, ne soldan, ne arkadan, ne de önden geliyordu.
- "Peki", dersin; "O ses nereden, ne taraftan geliyordu?" Herkesin arayıp durduğu taraftan geliyordu. Yine dersin ki: "Yiizümü o tarafa çevireyim." Sana bu baş nereden geldiyse, yüzünü o tarafa çevir!
- Meyvelere olgunluğun, güzel renklerin, hoş kokuların verildiği tarafa, adi taşlara mücevher vasfını bağışlayan, ihsan edilen tarafa!
- Gönlümüze düşen bu sevdâ, bu yanı, oradan parladı geldi. Bu hüküm, başımıza övünülecek bir taş gibi konu.
- Canın bu hali anlatmasına izin yoktur. Eğer izin çıksaydı da söz söyleseydi, nerede bir kafir varsa, küfürden kurtulurdu.
- Kafir bile bir derde, bir sıkıntıya düşerse, o tarafa yönelir. Bu tarafta bir dert görünce, o tarafa inanır.
- Hakk'ın sevgisiyle dertli ol da, o dert sana kılavuz olsun, alsın seni o tarafa götürsün. O tarafa ki, dertli olan, dertten bunalan ancak o tarafı görür.

• 0 yüceler yücesi padişah kapısını sımsıkı kapamıştı. Sonra Hz. Adem'in eski püskü hırkasına bürünerek, bu gün kapıdan dışarı çıktı.

352. Sen, madem ki aşkın acılarına dayanamıyorsun, git uyu!

Müslefilün. Fe'ülün, Müstef'ilün, Fe'ulün.
(c. II, 842)

- Ey aşıklar, güzellikte herkesten üstün olan, o ay yüzlü sevgiliden size bir haber var!
- Sizin için o, bir kulun yüzüne bir satır yazı yazmıştır. Burada onu okumak isteyen kim varsa gelsin, o yazıyı okusun.
- Safranla yazılmış olan bu yazı canın sırrı olup her harfi gönle yeniden bir ateş düşürmektedir.
- Biz, bu bucağa sığmıyız, aşka düşmüşüz, yamalı hırkaya bürünmüşüz. Biz neredeyiz? Halk nerede? Fakat o boğazımızdan tutmuş, bizi çekiyor.
- Elsiz ayaksız, bir top gibiyiz. Onun bulunduğu tarafa yuvarlanıyoruz. Saçlarının çevgeni, bizi otarafa doğru koşturuyor.
- Biz bu tarafa koşunca, çevgeni yakalar, bizi kendi tarafına çeker; söyle bakalım bu sırrı kim bilir?
- Ne tarafta olursam olayım, ben mestim. Onun çevgenine aşığım, hükmünü yürütünceye kadar yokluğun içinde ben varım.
- Sen, madem ki, aşkın acılarına dayanamıyorsun, bezmişsin, usanmışsın. Git, uyuyanlara uy, onlarla beraber yere baş koy, yat uyu! Çünkü, üşüyüp donanları uyku alır, onları kurtarır. :

353. Dünyanın vefasızlığı

Müstef'ilün, Fe'fliün, Müstefiliin, Fe'ülün,
(c. II. 849)

- Değerli, aziz bir varlık olduğun için seni gözlerine aldılar, gözlerinde sana yer verdiler. Fakat dünyanın vefasızlığını gördün ya, sana gözlerinde yer verenlerin hepsi de gitti. Seni yapayalnız bıraktılar.
- Ey yabancılara değil, kardeşlerine emanet edilen Yusuf! Onlar seni sattılar, hem de çok ucuza sattılar. İşte kardeşler bile insanlara vefasız davranıyor.
- Bu yüzdendir ki, dünyanın vefasızlığını görenler, bir an önce öteki dünyanın yoluna düşmeyi uygun buldular da, yaşayışı terk edip gittiler.
- Sen görmüyorsun ama, gizliden gizliye senin çok düşmanın var. Kurtulmak için hilelere baş vurdun ama, işe yaramadı. Onlar seni mat ettiler.
- Görünmeyen padişahlar, velîler, senin perişan halini gördüler de, sevgilerinden ötürü lutfettiler, hepsi de sana dua ettiler.

354. Balık, süt emen çocuk gibidir, deniz de süt emziren dadiya benzer.

Müstef'ilün, Fe'ülün, Müstef'ilün,
(c. 11, 853)

- Denizin balığa hiç ihtiyacı yoktur. Çünkü denize göre balık, değersizdir, çok küçük bir şeydir.
- Ey benim canım, sen bazen uçsuz bucaksız denizde balık bulamazsın ama, Hakk' ın sonsuz mana denizinde pek çok balık vardır.
- Balık süt emen çocuklar gibidir. Deniz ise süt emziren dadiya benzer. Aciz çocuk daima süt için ağlar durur.
- Her şeyden feragat etmiş olan, hiç bir şeye ihtiyacı olmayan denizin balığa bir meyli varsa, bir sevgisi olursa, bu hal balık için büyük bir lütuftur, büyük bir keremdir.
- Deniz kendisine meyli olduğunu anlayan balığın sevincinden ötürü arşın üstüne çıkmış gibi olur.
- Deniz hiç kimsenin işine önem vermez, aldırmaz, ama o balık bir işarette bulunursa, bir emir verirse, onu dinler ve sözüne uyar.
- Büyük bir inayete mazhar olan o balık sanki bir padişahdır. O uçsuz bucaksız deniz de ona vezir olmuştur. Onun emrine baş eğmiştir.
- Birisi cür'et eder de, ona balık adını takarsa, denizin her damlası onu kahretmek için bir ok haline gelir.
- Daha ne vakte kadar, üstü kapalı rumuzlarla konuşacaksın. Rumuzlu konuşman insanı şaşırtıyor. Daha açık söyle de gönül gözü gerçeği görsün ve anlasın.
- Herkesin kendisine hizmet ettiği Şemseddin hem efendidir, hem de çok büyük bir varlıktır. Tebriz şehri onun yüzünden misk ü anber olmuştur. !

- Bütün dünyada bulunan dikenler, onun lütuflarını görselerdi, dikenliklerini kaybederler, kimseyi incitmeyen yumuşak ipek olurlardı.

- Sunduğu manevî şarapların ve yüzünün güzelliğinin verdiği mestlik yüzünden, canımın kendisinden haberi olursa, canım çıksın gitsin, ben o canı istemiyorum.

355. Sen bizi aşkta ara, aşkta bul!

Müstefilün, Fe'filün, Müstefilün, Fe'ulün,
(c. II, 843)

- Aşk yoluna düşenlerin diri olmaları gerek. Ölü aşık olabilir mi? Diri olan kimdir biliyor musun? Aşktan doğan kişi!
- Aşk yolunda yol kesenler var. Bunlar nefislerine hakim olamayan kadın yol arkadaşlarıdır. Kınalı ayaklar, bu yola yaramaz. O çeşit ayaklarla bu aşk yolu aşılmaz.
- "Nefsini yenen, şehveti ayak altına alan bir kahraman elini uzatsın; işe girişsin!" diye savaş davulu çalınmaya başladı. Aşkın davetiyle koca bir ordu toplandı.
- Nefsine hakim olan kahramanın gürlemesi, lafla değildir. Gönülden gelir. Can, buluttan doğan şimşek gibi, bedenden çıkar, fakat bir an bile aynı halde kalmaz.
- Nefsine hakim olan kişinin başını ecel kılıcı asla kesemez. Çünkü bu baş yücelmiş, ta arşa kadar ulaşmıştır.
- Nefsanî arzulardan temizlenmiş gönle, elem, keder, gam, gussa giremez. Dünya gamları onun neşesini artırır.
- Onun asık suratı önünde derya çırpınır durur. Halbuki o ilkbahar bulutları gibidir. O ağlar, alem onunla güler, tatlılaşır. O kendini öyle gösterir suratını asar. Onun arslanı, ceylan aramaz. Çünkü onun ceylanı odur. Allah'ı inkar eden kişi bu hakikatleri anlamaz da, bu yaylada çok otlar yer, diken geveler.
- Sen bizi aşkta ara, aşkta bul! Aşk da nerede; bazen ben onu methederim, bazen de o beni metheder.
- Ve hiddet denizinde o sedef gibi açarsa, ben ve biz deryasını bir damla gibi yutar, yok eder.

356. Bir güzelden, başa hoş bir mestlik gelir de, artık gönül taç, taht aramaz.

Müstef'ilün, Fe'ülün Müstefilün, Fe'ülün,
(c. II, 848)

- Mahmur gözlerini görünce, gönülde karar kalır mı? Ayın on dördü gibi parlak olan nûrunu görünce gökteki ayı kim hesaba katar?
- Senin cana canlar katan gül bahçen, can bahçesine gülünce güllerde akıl mı kalır? Dikenlerde dikenlik mi kalır?
- Senin aşk padişahının casusu, bir gönle girince orada aşktan başka kimseye yer kalır mı?
- O zaman ne neşeli, ne mutlu zamandır ki, baht yaver olur da, can beden hapsinden kurtulur gelir, senin kucağını oturur. Cansız kalan beden de bir köşede kalır.
- Öyle eşsiz bir güzelden başa hoş bir mestlik gelir de artık gönül taç taht aramaz olur. Ar ve haya da kalmaz.

357. Sensiz ben altın kadehle cennet şarabı içsem zevk duyamam!

Müstef'ilün, Fe'ulün, Müstef'ilün, Fe'ilün,
(c. II, 857)

- "Nasılsın; ne işle meşgulsün?" diye sordun sevgilim! Seninle beraber olunca, iş güç kalır mı? Sen olmayınca da bir iş yapmak istesem, Allah'a yemin ederim ki, inlemeye başlarım. Ancak elimde bu kalır.
- Sensiz ben, altın kadehle cennet şarabı içsem zevk duyamam. Bana ancak baş ağrısı verir, bende mahmurluk, sersemlik kalır.
- Sen, uçsuz bucaksız bir ırmaksın. Cihan da bir köprü. Uçsuz bucaksız bir ırmağın üstüne köprü kurulabilir mi? kurulsaydı, bu köprüden geçilebilir miydi?
- Alemde dört mevsim vardır. Her mevsim de öbürüne zıt! Dört düşmanla ayrı ayrı savaşmaya can dayanır mı? Huzur kalır mı?
- Ey güzelliğin baharı olan sevgili, sen gel, mevsimlerin aslı sensin. Gel de, birbirine zıt olan bütün mevsimler yansın, yok olsun. Senin güzelliğin baharın hükmünü yürütsün, dünyada yalnız ilkbahar kalsın.

358. Bir ateş sıçradı, gönül evini yaktı.

Müfte'ilün, Fa'ilat, Müfte'ilün, Fa'ilat.
(c. II, 881)

- Ah bana bir kere daha aşk ateşi düştü. Bu deli gönül yine yüzünü ovalara doğru çevirdi.
- Ah, aşk denizi bir kere daha dalgalandı. Sanki, gönlümden her tarafa kan çeşmeleri akmaya başladı.

- Ah bir ateş sıçradı, gönül evini sardı. Yanan gönül evinin dumanı gökleri 'kapladı. Benim ateşim de o rüzgarla alevlendi.
- Gönül ateşi kolay değildir. Hiç kınama! Ya Rabbî! Feryadıma yetiş, gönül ateşinden feryat, feryat!
- Endişe orduları ormanlardan çıktı. Takım takım gönlüme doğru hücum . Hepsi de benim gamlı oluşumdan neşe ve sevinç içindeler.
- Ey parlak ve içli gönül, sen bütün gönüllerin emîrisin. Aşkın yakıcı güçlü ateşine karşı sabrı kalkan edindin de muradına erdin.
- Yaş olsun, kuru olsun, herkesin gözü birbirinin üstündedir. İnsanlar birbirlerine bakakalmışlardır. Senin gözün öyle değildir. Senin gözün Allah'a yönelmiştir. Bu yüzden herkesin gözü artık sana baksın.
- Senin elin, Allah'ın elidir. Senin gözün Allah'ın mestidir. Kullarının Rabbi Allah'ın gölgesi, herkesin üzerinde ebediyyen bakî kalsın.
- Halkın iniltisi, feryadı senin sevgindendir. Sizin ki kimdendir? Neredendir? Bütün bunlar aşktan doğdu. Acaba aşk nedendir?
- Ey Hakk'ın ve dinin Şems'i, ey varlık mülkünün sahibi, aşk dünya kuruldu kurulalı senin gibi bir padişah göremedi.

359. Aşk, insanı kılıç olmadan, darağacına asmadan öldürür.

Mef'ulü, Fa'ilatü, Mefa'ilü, Fa'ilat
(c. II, 872)

- Bu aşk, hep akıllı, hep uyanık kişileri öldürür. Hem de kılıç olmadan baş keser. İnsanı darağacına asmadan öldürür.
- Biz misafirini yiyen bir kimseye misafir olduk. Dostu öldüren birisine dost olduk.
- Aşk, Yusuf gibi görünür, kurtlar gibi parçalar. Mü'min gibi görünür, kafır gibi öldürür.
- Bize sevgi gösterse de, yahut öldürse de acıyarak, usulüne göre öldürsün diye ona gönlümüzü verdik.
- Hayır hayır, o bakışıyla bir çok aşık öldürür ama, nefesle ölüyü bile diriltir.
- Bırak, varsın seni öldürsün. Aşk bir bakıma ab-ı hayat değil midir? Acı yüz göstermeye kalkışma. O, bal gibi tatlılıkla adam öldürür.
- Himmetini yükselt, aşkın öyle bir himmeti var ki, ancak seçkin padişahları .ve "ahrar"ı öldürür.
- Bir geceye benzer. Sanki biz, yeryüzünün gölgesiyiz. Halbuki o güneştir. Geceyi, parıl parıl parlayan gündüz kılıcıyla öldürür.
- Gece zencisi bir hırsız gibi aklımızı aldı götürdü. Sabah polis geldi de, o hırsızı tuttu öldürdü.
- Gece geldi; doğudan batıya kadar bütün alemleri karanlık kapladı. Fakat gündüz geldi; onların hepsini de birden öldürdü.
- Hasılı bana da, bu mestlik gül bahçesinden geliyor. Bülbül gibi gül bahçesinden ayrı düşmek beni öldürüyor.

360. Gönüllere vurulan kilitlerin açılması için belalara sabretmek gerek!

Müstef'ilün, Fe'ulün, Miistef'ilün, Fe'ulün,
(c. II, 858)

- Şu içinde bulunduğumuz vakit, pek hoş, pek değerli vakittir. Böyle hoş bir vakitte neşemizi artırmak için muhakkak şarap içmemiz gerekir. Böyle bir zarnanda can vermeli de, karşılığında bir kadeh şarap almalı.
- Fakat bizim içmek istediğimiz şarap, şu dünyada üzümünden elde edilen şarap değildir. O ötelerin şarabıdır. Gayb aleminin küpünden gelir. Hakk aşkarının meclisinin kurulduğu yer de yeryüzünde değildir. Gökyüzünün en üstünde, "arş"tedir.
- Mallarıyla mülkleriyle, mevkîleriyle gurura kapılan, kendilerini üstün gören insanlarla değil de, nerede bir fakir görürsen onunla oturman lazımdır. nerede bir falcı, bir cinci görürsen onlardan da uzak durmak gerektir.
- Fakir kelimesini de yanlış anlama, benim bahsettiğim fakir, yemeklere düşkün, lokma peşinde koşan fakir değildir. Benliğinden, varlığından geçerek fakir olan Bayezîd-i Bestamî hazretlerine benzeyen fakirdir.
- Tertemiz, nurdan doğan, elbette temizleri arar. Fakat pislikten doğan kişiye de pis birisi gerektir.
- " Nür Süresi, 24/26. ayete işaret var.
- Cenab-ı Hakk, bazı günahkar kullarının gönüllerine kilit vurmuş, üstüne de mühür basmıştır. Bu mühürlü, bu kilitli kapıyı açmak için, belalara sabretmek gamlar ve kederler içinde çırpınmak gerektir.
- " A'raf Suresi, 7/2. ayete işaret var.

361. İnsan, dünya sandığının içinde hapsolmuş arslan gibidir!

Müstef'ilün, Pe'uliin, Müstefilün, Fe'Olün,
(c. II, 859)

- Ne göz her gönüle yüz verir, ne padişah değersiz kişiye yüzünü gösterir.
 - Ancak bizim gibi değersizlere, bayağılara karşı böyle değildir. Dikenden kurtarır da ona gül bahçesini gösterir.
 - Bazen manevî kirlerimizi arındırır, bizi nûra doğru çeker götürür. Bazen eski zahitliğimizi elimizden alır da, bizi sarhoş meyhaneci haline sokar.
 - O kölesini ne satar, ne de kimseye bağışlar. Onu pazarda satıyormuş gibi göstererek ona bir taç, bir taht hazırlar.
 - İnsan dünya sandığının içine hapsedilmiş bir arslan gibidir. Sandık kapanmıştır, kilitlenmiştir. O da kendisini yorgun ve bitkin göstermektedir.
 - Fakat günün birinde coşar, kükrer, sandığı kırar çıkar. Şimdi işsiz güçsüz görünüyor, ama insanın ne kadar güçlü olduğunu o zaman görürsün.
- "İnsan dünya nîmetlerinin esiri olunca çok güçsüzdür. ayağı altına alınca güçlü olur.
- Aşk birdir, fakat şaşılının gözüne iki, dört görüldüğü gibi, türlü türlü, çeşit çeşit şekillerde görünmektedir.
 - Aşk yolunda her şey gül gibidir. Ama bu güller insanların gözüne diken gibi görünür. Nur, Hz. Müsa'nın ağacından, yanan (=ateş) olarak görünmedi mi?
 - Bu selin sesi ab-ı hayattır. Söz yoktur, ses, söz gibi görünür.
 - Gönülden bahsetmeyeceğime dair yemin etmiştim. Fakat gönül ayna gibi olduğundan içine düşenleri çaresiz göstermektedir.

362. Haberin var mı? Kış gitti, yaz geldi!

Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilün
(c. II, 7821)

- Haberin var mı? Şehrimizde şeker ucuzladı. Yani şehrimize tatlı dilli değerli bir kişi geldi. Haberin var mı? Kış gitti, yaz geldi!
- Haberin var mı? Bahçede reyhan ile karanfil; "iş kolaylaştı" diye gülüşüyorlar.
- Haberin var mı? Bülbül yolculuktan döndü, geldi. Bahçede ötmeye başladı. Ötüşünün güzelliği ile bütün kuşlara üstad oldu.
- Haberin var mı? Bahçede ağacın dalı, kökten müjdeli bir haber aldı da ellerini sallayarak oynamaya başladı.
- Haberin var mı? Can bahar kadehiyle mest oldu da oynaya oynaya sultanın haremine geldi.
- Haberin var mı? Lale, yüzü kanlara bulanmış bir halde çıkageldi. Haberin var mı? Gül, çiçekler meclisinin başkanı oldu.
- Haberin var mı? Güzeller ötelerden geçip gelme izni aldılar da geldiler. Bağlara, bahçelere kondular, yeryüzü yeşerdi, güller, laleler, reyhanlar, çeşitli çiçekler uyandılar.
- Geçen sene kış mevsiminin korkusundan kaybolup giden yeşilin güzelleri güller, reyhanlar, şebboyar, karanfiller ve daha sayılamayacak kadar çok çiçekler, sanki kıyamet koptu da dirildiler. Bu sene hepsi de yüz kat daha güzel, daha hoş kokularla geldiler.
- Gül yüzlü güzeller ötelerden, yokluk aleminden oynaya oynaya geldiler. Bu gelişten gökyüzü memnun oldu da, onların ayaklarına yıldızlar serpti.
- Geçen sonbaharda azledilen, işten çıkarılan nergis, bu sene çiçekler mülküne başkan oldu. Gonca çocuğu da, beşikte konuşan Hz. İsa gibi yazmaya, okumaya başladı.
- Hakk aşıklarının meclisi bir kat daha süslendi. Seher rüzgarı hoş bir şekilde esmeye ve güzel kokular şarabını sunmaya başladı.
- Gönül perdesinin arkasında gizli nakışlar vardı. Bu yüzden bağlar, bahçeler, gönüllerdeki sırlara ayna oldu.
- Sen gördüğün bütün güzellikleri aynada arama da, gönlünde ara! Çünkü, "ayna" kendisi bir şekilden ibarettir. İçine düşenleri gösterir, ama kendisi cansızdır.

363. Aşkın bedeni kefeni sarılır, kabre konur ama, canı kefeni sarılamaz.

Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilün
(c. II, 778)

- O Hoten güzelin hayali gönlümden gitmez, şekerinin tadı da ağızımdan gitmez.

- Her an uygunsuz bir iş yapar, bir kargaşa çıkarırsam, beni ayıplamayın.
Senin gönlünden onun hayali gittiyse, Allah'a yemin ederim ki, benim gönlümden gitmez.
- Kolu kanadı yandığı halde zavallı pervanenin canı, mumun alevi sevdasından vazgeçmez de şamdanın etrafında döner durur.
- Bütün kuşlar, çayırlara, çimenlere gelirler. Ağaçlara konarlar, biraz dururlar, sonra her tarafa uçar giderler. Ama, bülbül güle aşık olduğu için o, çimenlikten, gül bahçesinden ayrılmaz.
- Can kuşu ise, her an uçmak için kanat çırparsa da, dostun bakışını umduğundan ötürü bedenden bir türlü ayrılmaz.
- Hallac-ı Mansur'u senin aşkınla darağacına astıkları zaman, ipte başını tuttu, çıkarmadı. "Madem ki, dostumun ipi gönlümün boynuna geçmiştir; bundan nasıl baş çıkarırım?" dedi, seve seve canını verdi.
- Testi kırılrsa da, onun içindeki su kırılmaz. Aşkın canı da böyledir. Bedeni kefene sarılır, kabre konur, ama, canı kefene sarılmaz, kabre konamaz, o ötelere gider.

364. Elinde duadan başka bir şey olmayan ne yapabilir?

Fe'ilatü, Ffi'ilatün, Fe'ilatü, Fa'ilatün
(c. II, 767)

- Güzelim; cefayı bırak, kerem sahibine böyle davranış yakışmaz. Hiç kimsenin bulamadığı derdimi gör de ona derman ol!
- Çektiğim acıların haberini seher rüzgarından duyardım ama, gamından öyle bir hale geldim ki, gönlümün seher rüzgarından haberi bile yok!
- Ey saki, birazcık acele et de o kapıyı içerden kapa, kim gelirse; "Sizinle işimiz yok!" de, onu başından sav!
- Gönlünde vefa bulunmayan sevgilinin vefasına and olsun ki, bütün ömür boyunca şu anda yaşadığım gibi böyle neşeli, böyle mutlu bir an yaşamadım.
- Sen bize cansın, cihansın, bize bundan daha üstün bir mutluluk olur mu? Cihanın sonu yokmuş, yok olsun. Bundan aşıklara ne gam?
- O yüzde, o güzellikte kimyanın hüneri yoksa, sevgiliyle buluşma zamanında şu kara toprak nasıl oluyor da altın haline giriyor?
- Aman, ben yine sustum. Sevgiliye benim selamımı sen götür! Saygılarımı sen söyle! Ona de ki; "Elinde duadan başka bir şey olmayan ne yapabilir?"

365. Zavallı pervanenin canı mumun alevine aşık!

Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilün
(c. II, 789)

- O Hoten güzelinin hayali gönlümden, şekerinin tadı, lezzeti de ağzımdan gitmiyor.
- Her an coşar köpürürsem beni ayıplamayın. Senin gönlünden onun hayali çıkıyorsa, Allah'a yemin ederim ki, benim gönlümden çıkmıyor.
- Bütün kuşlar çimenlikten, her tarafa uçar giderler. Ama, gönlünü güle kap-tırmış, gönülsüz kalmış olan bülbül, içinde gül fidanlarının bulunduğu çiçeklikten bir an bile gitmez.
- Zavallı pervanenin canı mumun alevine aşık, kolu kanadı yanmadıkça şamdandan, şamdanın etrafından gitmez.
- "Sadî-i Şirazî hazretleri, *Gülistan'ında*:
"Ey bülbül! Git, aşkı sen pervaneden öğren. O yandı, yakıldı, can oldu, sesi çıkmıyor"
• Can kuşu her an uçup gitmek için, kanat çırpma. Fakat belki dost bakar, görür ümidiyle bedenden ayrılmaz.
" Bu gazel Firuzanfer'in
776 numaralı gazele nazîre gibi, ona çok benziyor.

366. Tebrizli Şems hazretlerine karşı duyulan sevgi ve saygı.

Fa'ilatün, Fa'ilatün, Pa'ilatün. Fa'ilat
(c. II, 757)

- Her ne kadar haset eden kişi incinirse de, sen o büyük varlığın (Tebrizli Şems'in) vasıflarından bahset. Onun üstünlüğünü çekinmeden anlat. Zaten şu gök kubbesinin altında öteden beri haset etme huyu azalmamıştır.

- Ben dün geceyarısı kalktım, baktım ki, "gönül" yok! "Ne oldu; nereye gitti?" diye onu evin her tarafında aradım, fakat bulamadım.
- Sonra kendi evimden çıktım. Onu ev ev aramaya başladım. Nihayet zavallıyı bir yerde buldum. Orada "Ya Rabbî! Ya Rabbî!" diyerek secdeye kapanmıştı.
- Bakayım, kime kavuşmak istiyor, kime yalvarıyor diye onun yalvarışına kulak verdim. Ağlarken şunları söylediğini duydum.
- Gizli şeyler de senin önünde, aşıkaran şeyler de senin önünde. Sen her şeyi bildiğin gibi, elbette bunların her ikisini de bilirsin. Benim gizli olan şeyim, şu içimdeki "sevgi ateşi"; açık olan şey de ah edişim, yalvarışım, yakarışımıdır.
- Gönül, o padişahın eserlerini, vasıflarını sayıp duruyordu da, adını söylemiyordu. O, gecenin karanlığında herkes uykudayken yalvarıp yakarmaya dalmıştı.
- O, arada dudak ucuyla gizlice diyordu ki: "Adını söyleyemedim ama, o ad öd ağacından daha güzel kokar, kokusu her tarafa yayılır."
- Gönül diyordu ki; "Ey seven, sevilen Rabbim! Belki, bir insan bulunur da gece yarısı benim bu sözlerime kulak verir diye korkuyorum, ürküyorum.
- Birisi onun adını duyar da ona gereken saygıyı göstermez diye ödüm kopuyor. O güzel ada hürmetsizlik bana çok ağır gelir.
- Başka birisi adını iştir de, ona sevgi ve saygı gösterirse, bu defa kıskançlık beni yakar, yandırır." Böylece, gece yarısı yalvarıp duran gönül şaşırmış, ne yapacağını bilemez hale gelmişti.
- Derken gönüle hatiften, ötelere bir ses geldi. "Sevdiğinin adını an, ey inatçı şaşkın, korkma, adını an, gam yeme; kimseden çekinme!
- Onun adı, senin canının muradına anahtardır. Çabuk, onun adını an! An da hemen sana kapıyı açsın!
- Gönül, haset korkusundan onun adını anamıyordu. Kapı da kapalı kaldı. Seher vaktine kadar bu hal devam etti. Derken ansızın gündüz oldu. Güneş doğdu, yüzünü gösterdi.
- Hatifin binlerce defa yalvarışı üzerine gönül, ancak "Tebriz" diyebildi. Akli başından gitti, varlığından oldu.
- Kendinden geçince de o, efendiler efendisi Şemseddin'in, o cömertlik denizinin adı, gönlün yüzüne nakşoldu.

367. Bir hırsız gibi gönle gizlenen gam,
vuslat polisinin eline düştü de daragacına asıldı.

Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün
(c. II, 761)

- Seher vakti o kurnaz sevgili gül bahçesinden gelince, mest olanların naraları gül bahçesinden daha göklere kadar yükseldi.
- Yüzlerce cennet bahçesinden ab-ı hayatla sulanan, binlerce güler yüzlü gül, dikenlerin gönüllerinden başlarını çıkardılar.
- Gönüle bir hırsız gibi girerek bütün gece orada gizlenen gam, sevgilinin, vuslat polisinin eline düştü de darağacına çekildi.
- Zalimlerin elinde kalmıştık. Çok zulümler görmüş, acılar çekmiştik. Ümitlerimizi kaybetmiştik. Böyle bir durumdayken devlet gibi parlak uyanık bir gönül geldi, imdadımıza yetişti.
- Şu kirlî dünyada, nefsanî arzular, maddî ihtiyaçlar peşinde koştuğumuz için, beden de can da ihtiyarlamıştı. Ona kavuşunca her ikisi de gençleşti, güzelleşti. Müşteri bulamayan, malını satamayan herkese ne de çok alıcı geldi.
- Hepiniz gönül ve dinin Selahaddin'ini görünce, "Hakk'ın sırlarından ne de şaşılacak bir güneş doğdu!" deyiniz

368. Onun aşk şarabı sunan iki sakî gibi olan gözleriyle
dudaklarının elinden şarap için.

Fa'ilatü, Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c. II, 754)

- Güzel yüzlülerin en güzeli, güneşi, salınarak geliyor. Ona yol açın. Yüzlerinizi onun yüzünün güzelliği ile ay gibi nûrlandırın.
- Onun nûrlu yüzü, eskiden ölmüş, mezarlarda çürümüş kişilere bile yüzlerce can vermede, onları diriltmede. Geçip gitmiş aşıklara müjdeli dirilme haberi verin!
- Onun aşk şarabı sunan iki sakî gibi olan gözleriyle dudaklarının elinden heian şarap için, her an; "Çok yaşa deyin.
- Onun güzel bir ovaya benzeyen yüzünde hiç görülmemiş, acaip bir kuyu kazmışlar. Aklınızı başınıza alın da o ovaya gidin! O kuyuya düşmek için uğraşın!
- Onun bulunduğu çadırdan gece vakti bir aydınlık, bir nûr belirdi. Atlarınızın kulaklarını o çadırın kurulduğu yere çevirin!

369. Kendinden habersiz,
fakat dostun yerinden haberli olan kişi ne mutlu kişidir.

Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün
(c. II, 759)

- Sevgilim; gönlüm senin emrine uymuş, sevdana kapılmış. Senelerin yıprattığı sararmış, solmuş yüzüm, senin ayrılık gamını çeker.
- Başım yüzünün güzelliğinin mesti, gönlüm tuzak olmuş hayalini yakalamış, bırakmıyor. Gözümden dökülen inci taneleri, senin denizinin köpüklerine serpilme ister.
- Senden aldığım bütün armağanları, senin hayaline takdim ettim. Çünkü şeker gibi tatlı olan hayalinde senin güzel yüzünün parlaklığı var.
- "Hayalin" dedim, hata ettim, yanlış söyledim. Senin hayalin başka hayallere benzemez. O bütün güzellikleri, sevimlilikleri senin ihsanından alıyor.
- Sadberk gülü kendini senin güzel yüzüne benzettiğinden ötürü utandı da, senin huzurunda yerlere döküldü.
- Selvi, senin boyuna benzediğini sandığından yanıldığını anladı. Suçlular gibi başını önüne eğdi.
- Dost bizimle beraber olunca, her yer oturulacak, eğlenilecek yerdir. Kendinden habersiz, fakat dostun yerinden haberli olan kişi ne mutludur.
- Eğer sen bana kapını açmazsan, ben dama çıkar, bacadan içeri girerim. Seni görüp seyreden can, ne de güzel bir candır. Ne de bahtlı bir candır.
- Ben damlara çıkarım, tuzaklara düşerim ne yapayım ki, canımın ahüsü, yalnız senin ovanda koşmak, sana av olmak sevdasındadır.
- Sus ey deli aşık, şiir söyleme! Kanlar yut! Zaten dünyanın her zerresinde senin aşkının derdi, gamı var.

370. Senin aşkın, bir ay yüzlü sevgili dilber kılığına girdi de geldi.

Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c. II, 749)

- Seher vakti, gönlümü alıp gitmek için, sevgili mest olarak yanıma geldi. Ey Müslümanlar, bu mest dilberin elinden beni kurtarın. Bana yardım edin!
- Dün kalbim heyecanla çarpmakta idi. İki gözüm de seğriyordu. "Acaba! Ben kime kavuşacaktım? Gözlerim kimi görecekti?" diye düşünüp duruyordum.
- Seher vakti ben bu düşüncelerdeyken senin aşkın, bir ay yüzlü dilber kılığına girdi de bana geldi.
- Ben kim oluyordum? Dört unsur bile (hava, toprak, su, ateş) ondan mest olmuşlar; onun ateşi bana da neler eder, toprağa da, rüzgara da neler eder?
- Aşk, ondan gebedir. Bu cihan da aşktan gebedir. Bu dünya şu dört unsurdan doğdu. Fakat, unsur da aşktan doğdu.

371. Dilsiz, dudaksız söz söylemeyi huy edin! Hayat fanî,
insan ölünce ne dudak kalır ne de dil!

Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün
(c. 11, 762)

- Ben ölmüş olsam da, beni mezara koysalar, bu haldeyken sevgilimizden bir haber gelse, hemen kefenimi yırtar, mezarımdan çıkarım.
- Diri de, ölü de ondan bir şey elde edince neler yapmaz? Dağ bile onu görse yerinden sıçrar kalkar, daha ileri, daha yakına gelir.
- Seni sevdiğim için beni çekiştirirlerse, kınarlarsa, ben bu kınanmaktan kaçmam, kaçınmam. Senden gelen acılık cana şekerden daha tatlı gelir.
- Sana, Hakk'ın nîmetlerinden ne gelirse ye, iç, bir tarafta dursun deme! Akıp giden bir ırmaktan su içtikçe arkası gelir.
- Hakk'ın yaratma gücüne, güzel sanatına bak, gönüllere gelen vahyi seyret! Baştan başa görüş nûru ol! Çünkü bütün zevkler, bakış ve görüşten gelir.
- Ömrüm geldi, geçti de sevgiliye kavuşamadım diye ümitsizliğe kapılma, o vakitli, vakitsiz, ansızın gelebilir, her şey seher vaktinde gelmez.
- Bekle, gözetle, sabret! Zamanlı zamansız, ansızın değerli bir sürme gibi o azîz varlık, o eşsiz varlık gözümüze gelir.
- O bu göze gelince, bu göz deniz halini alır. Denize bakınca da denizin bütün suyu inci olur.
- O inci, aslını kendi inciliğini bilmeyen ölü inci gibi değildir. O daima söyler, daima arar, daima diridir.

- Senin aslın nedir? Sen nasıl bir madensin? Sen nasıl bir cansın? Bunu ne bileceksin? Senin insanî hünerini, marifetini ancak Allah bilir, Allah bilir.
- Fazla konuşma, dudaklarını kapa, dilsiz, dudaksız söz söylemeyi huy edin! Çünkü dünya geçip gidince, ne dış kalır, ne dudak kalır, ne de dil!

372. Gönül kapısında otur bekle, o gizlenen sevgili,
ya gece yarısı, yahut seher vakti gelir.

Mef'ulü, Mefa'ilün, Mef'ulü, Mefa'ilün
(c. II, 595)

- Hakk aşığı olan, gönlünde bir istek bulunan kimse, gönül kapısına gider de gönül ona kapı açmazsa, elbette bunun bir sebebi vardır. Kapı açılmadı diye üzülme, git!
- Gönül kapısında otur bekle, çünkü, o gizlenen sevgili ya gece yarısı, yahut seher vakti gelir.
- Her şeyden ayrılan, yalnız Allah'ını arayan can, az bulunan eşsiz bir candır. Şaşılacak bir candır!
- Bulunduğu dünyadan başka bir dünya gören göz, görüş sahibidir. Onun hoş bir lakabı vardır.
- Böyle olan kimse, ruhun en yakın dostu olur da, ölümden bile korkmaz. Can verme saatinde, onun tuhaf bir zevki, anlatılmaz bir neşesi vardır.
- Ayağı taşa çarpsa, avucuna bir inci düşer. Canı dudağına gelse, bir şeker dudaklı ile buluşur.
- Sus, sırlan her yerde açığa vurma. İyi röhlu olmayan kişilerin toplantısında Ebü Leheb de bulunabilir.

373. Aklını başına al da isteyen, isteneni bir bil!

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fe'ilün
(Yazma bir dergiden)

- Ey Allah'ım, önünde secde etmeme müsaade et. 0 imkanı lütfet de, secde edenin başı secde edilene yaklaşınsın.
- "Secde et Allah'a yaklaş!" mealindeki Alak Suresi, 96/19. ayete işaret var.
- Duygular alemi (duygularımız) toprağa benzer. Hakkı bulmak, onu istemek arzusu da rüzgar gibidir. Rüzgar, her an toprağı yerden, aşağılardan alır, gökyüzüne, ötelere doğru yükseltir. Yani duygularımızı, topraktan yaratılan bedenimizi, hakkı istek ve sevgi rüzgarı alır, yücelere doğru yükseltir.
- İstek atına binip yükselen bu toprak ne mübarektir, ne kadar kutludur. Balçıktan onu çekip alan bu isteğin yükselttiği beden ne mesuttur!
- 0 ne kadar güzel bir istektir ki, bu cihan onunla canlıdır. Onunla yaşamaktadır. Bütün güzellikler, nergis gibi gözler, gül gibi yanaklar hep ondandır. Onun cemalinin tecellîsindendir.
- Sen aklını başına al da, isteyenle isteneni bir bil! Ayrı görünüyorsa da, sakın ayırır deme, iki görme, onlar birdir.
- Şunu iyi bil ki: Rüzgar havaya savurduğu toprağa, tozlara karışmıştır, kirli gibi görünür, ama aslında tertemiz rüzgardan başka bir şey değildir. Bu hususta hata etme, yanlış görüş sahibi olma!
- Allah birdir. Ona yalvaran, ona hamd ü senada bulunan diller, zarflar gibi ayrı ayrıdır. Yani diller, içinde aynı su bulunan çeşitli zarflara, kaselere benzerler. Türkü de, Kürdü de, Rumu da ayrı ayrı dillerle hep onu isterler.

374. Bu güzel koku can bahçesinden mi geliyor?

Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilün
(c. II, 806)

- Ya Rabbi! Bu güzel koku can bahçesinden mi geliyor? Yoksa bu, ötelerden, gayb aleminden dünyaya doğru esen hoş kokulu bir rüzgar mıdır?
- Ya Rabbi! Bu ab-ı hayat, hangi yerden coşmada? Ya Rabbi! Bu sıfatların nûru, hangi diyardan parlamada?
- Acaba bu gürültü, göklerde yaşayanların gürültüsü müdür? Acaba bu kahkahaları, cennet hürileri mi atıyor?
- Bu ne çalgı, bu ne ahenktir ki, insanın ruhunu oynatmada? Bu ne ısıktır ki, gönül kanat çırparak uçmada?
- Ey aşıklar, müjde müjde! Hepiniz de el çırpın; o elden çıkan güzel varlık, ellerini çırpı çırpı geliyor.
- Baht gözü, bahtınızı görmüş de mahlurlaşmış, bu da bir delil, bir iz! Bu baht, apaçık bir gözden, ezeli varolandan ve varedenden geliyor.
- Candan tatlı ne vardır? Can gidecekmiş, gitsin! Korkma! Gideceğinden ne diye üzülüyorsun, gam yiyorsun? Ondan daha iyisi geliyor.

375. Gaflet pamuğunu kulağından çıkar!

Müfte'ilün, Mefa'ilün, Müfte'ilün,
(c. II, 550)

- Gaflet pamuğunu kulağından çıkar! Kurtuluş sesi geliyor. Günahın kara suyuna dalma, ab-ı hayat geliyor.
- Müşteri yıldızının aşk nöbetini gökyüzünde çalışıyorlar. Aşıkların ruhlarına yüzlerce salavat geliyor.
- Günahlardan arın da baştan başa mana balı ol, süt ol! Kendinden, kendi benliğinden fakir ol, yok yoksul ol! Çünkü ancak fakir ve yoksul olunca padişahın vergi gelir, zekat gelir.
- İnsanın maddî varlığı olan balçık, gönül olmayı ister durur. Bu istek onun rahmetindendir. Kuluna acıdığındandır. İnsanın namaz kılmayı arzu ettiği, oruç tutuşu, hep Hakk'ın kulunu kendine çekişindendir.
- Başına gelen dertlere, musîbetlere, belalara uğrayış karanlıklarına sabret! Çekinme, çünkü Hızır (a.s) da, ab-ı hayat, karanlıklar diyarından geliyor.

376. Öd Ağacı.

Mefulü, Fa'ilat, Mefa'ilii, Fa'ilat
(c. 11, 863)

- Ateş, dün dumanın kulağına eğildi de, gizlice dedi ki: "Öd ağacının benimle arası pek iyidir. Onun bensiz bir yerde kararı yoktur. Benden ayrı düşmeye hiç dayanamaz.
- Benim kaderimi ancak o bilir. Bana o, şükreder, çünkü, öd ağacının karı, benim kucağımda yanarak yok olmasındadır. Onun değeri güzel kokuları etrafa yaydığı zaman belli olur.
- Öd ağacı, baştan ayağa kadar düğüm düğümdür. Görünüşü öteki ağaçlar gibi hoş gitmez. Fakat yanarak yokluğa açılıp saçılınca, o düğümler de çözülür, açılır, saçılır."
- Ateş öd ağacına der ki: "Ey benim alevler yiyen, ışıklar yutan dostum, hoş geldin, merhaba, merhaba! Ey yanarak benim kucağımda yok olan, bana can veren şehidim! Ey beni görenlerin tattıklarımın kendisiyle avundukları azîz varlık, sevgili dost!
- Senin gibi yanarak yok olmadan, hiç kimsecik yokluk levhinden nasibini alamaz, faydalanamaz." Ey seven ve sevilen Allah'ım, benim de yoklukla aramı uzlaştır, beni onunla barıştır. Ben de sende yok olmak arzusundayım.
- Ekmek, yemek, midede yanar yok olursa, o zaman akıl olur, can olur, hasetçilerin bile hasret çektikleri bir hale gelir.
- Geri kalanları benden gizli olarak, sana aşk söylesin! Sen, Ashab-ı Kehf gibi hem uykudasın, hem de uyanık!

377. Sen başka bir alemden mi geldin; burada leş yiyen köpeklerle uzlaşmıyorsun!

Fa'iliatiü, Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c. II, 745)

- Yüzümü sevgilinin ayaklarına sürmeye geldim. Yaptığım bir hatadan ötürü özür dilemeye geldim.
- Yeniden onun gül bahçesine bahçıvan olmaya geldim. Onun aşkıdan ateş olup kendi dikenlerimi yakmaya geldim.
- Temizlenmesi mümkün olan tozu, kiri temizlemeye, sevgilim için iyi işi, daha iyisini yapamadığım için kötü saymaya geldim.
- O vefasız güzelin sevgisi uğrunda döktüğüm göz yaşlarını görsün diye ona ağlayan gözlerle geldim.
- Ey hiçbir şeye benzemeyen, eşsiz olan aşk, kalk, sevgiye yeni baştan başla, merhamete yeni baştan giriş! Ben öldüm, ikrarımdan da inkarımdan da vazgeçtim.
- Çünkü senin saflığın, lekesizliğin olmadan varlık aleminde saf olmaya imkan yok! Sensiz gamdan kurtulmak, iyileşmek de mümkün değildir.
- Zahirde, görünüşte ben sustum. Sen bilirsin ki, kan ağlayan gönlümde kanlara bulaşmış sözler var.
- Ben sustuğum zaman, yüzüme dikkatle bak! Orada bıraktığın izleri gör!
- Ben bu gazeli kısa kestim. Geri kalanı gönlümde.. Eğer beni o mahmur gözlerle mest edersen söylerim.
- Ey sözünden geri kalan, susan, ey eşinden ayrı düşen, nasıl oldu da o keskin aklını kaybettin, böyle şaşınıp kaldın?
- Ey kendinde konuşma gücü olmayan, susan, o ateşli düşüncelerle ne alem desin? Düşüncelerin büyük orduları geliyor.
- Sözü insanlara söylerler. Yalnızken susarlar. Hiç kimse sevgilinin sırrını kapıya, duvara söylemez.
- Yoksa sen, aşktan bahsedecek insan bulamıyor musun? Bu yüzden susup duruyorsun? Sen hiç kimseyi sözlerine mahrem görmüyor musun?

• Yoksa sen, başka bir alemden mi geldin? Tertemiz bir alemden misin? Şu leşe bulaşmış, leş yemekle meşgul tabiat köpekleriyle tabiat alemine karışamıyorsun! Şu kirli alemle uzlaşamıyorsun!

378. Senin sevgi ateşinle yandım yakıldım da, dumanım çıkmadı.

Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilün
(c. II, 780)

- Ateşine atıldım, yandım, yakıldım da dumanım çıkmadı. Söndürmek için ateşine su döktüm, fayda etmedi.
- Gönlümü binlerce çeşit zevkle denedim, oyaladım. Seninle buluşmaktan başka hiçbir şey onu hoşnut etmedi.
- Gönlümün aşktan çektiğine, dağ dayanamadı, çekemedi. Ateşte yanan gönlümün kokusunu öd ağacı bile vermedi.
- Sevgiliye; "Senin bu kulun gönlünü aşka rehin vermedi mi?" diye sordum. Sevgili; "Evet rehin verdi, verdi ama, geç verdi, acele etmedi." dedi.
- Sevgilim, senin la'l dudakların, hastaların "Hz. İsa"sı ise de, benim hasta gönlüme bir türlü iyi gelmedi, sağlık vermedi.

379. 0, bütün kapıları kapasa bile,
sonunda kimsenin bilmediği gizli bir yol açar.

Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün
(c. II, 765)

- Aman, sevgili seni kovsa da ümitsiz olma, bugün seni kovarsa, yarın seni çağırmasın mı sanıyorsun?
- Eğer senin yüzüne karşı kapıyı kapasa bile, gitme, orada bekle, sabredersen seni alır baş köşeye oturtur.
- Bütün kapıları ve geçitleri kapasa bile, sonunda, sana kimsenin bilmediği gizli bir yol açar.
- Görmez misin? Kasap, koyunun başını keser, ama kestiği koyunu bırakmaz. Kestikten sonra onu tutar sürüye sürüye, çeke çeke dükkana götürür.
- Koyunun nefesi kalmadığı için, onu kendi nefesi ile şişirir. Artık sen, düşün! Allah'ın nefesi, seni nerelere ulaştırır, nerelere çeker götürür.
- Ben bunu bir misal olarak söyledim, yoksa onun keremi bir kimseyi öldürmez, üstelik onu ölümden, öldürülmeden kurtarır.
- Süleyman'ın bütün mülkünü bir karıncaya bağışlar, hatta her iki cihanı da verir, hiçbir gönlü kırmaz, incitmez.
- Gönlüm, dünyanın etrafında döndü, dolaştı. Onun bir eşini, benzerini bulamadı. 0, kime benziyor? Kime benziyor? Kime benziyor?
- Sen sus artık! 0 sessiz, sedasız, bu şaraptan herkese tattır, tattır.

380. Şu rüzgarımız da sana aşık olsun da delice essin!

Fa'ilatün, Fa'ilatün, Pa'ilatün, Fa'ilat
(c. II, 748)

- Sen, dünyada bulunan bütün sakîlerin iftihar ettikleri, övündükleri bir sakîsin. Sen, boş durma! Her an gece, gündüz, işte güçte ol! Herkese aşk şarabı sun! Herkesi mest et! Senin gözün daima mahmur olsun! Canımız da hep içsin, içsin!
- Ey güzel! Senin şerefine, aşk şarapları içilen bu mecliste, akıllı kişilerin akıllan başlarından gitsin! Ey dilber; coştukça coşan aşkınla ne baş kalsın ne sarık!
- Sana aşık olan canın, Mısırlı kadınlar gibi elleri de doğransın, gönlü de!.. Mısır Yusuf'u da çarşıda, pazarda dolaşsın da güzelliğinin tesiriyle halkı birbirine düşürsün!
- Ey sakî, senin elinden ne eller elden çıktı. Senin sunduğun şarapla mest olan, senin elinden daima muradına ersin!
- Başımız senin sevdanla, kırbamız, su kabımız senin sevgi suyunla dolsun! Şu rüzgarımız da sana aşık olsun, delice essin! Suyumuz, ırmağımız da aşık olsun, ağlayarak, feryad ederek ve hiddet denizine doğru akıp gitsin!
- Güzeller padişahı da bizim emîrimiz, başkanımız olsun; aşk heyecanıyla bizi kucaklasın! Devletin, ikbalin bizim can dostumuz; talih, baht arkadaşımız ol-sun!

381. Çalgıcının ses şarabını için mest olun.

Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c. II, 747)

- Ey neşeliler, ey zevke, ey güzel seslere düşkün olanlar! Çalgıcıdan sizi mest edecek kadehsiz sunulan şarap isteyin! Böylece "ses şarabı" için! Ses şarabının içine "ney"in sesini de karıştırın; için, için!..

• Ey bahtlı kişiler, ey Allah'ın nazarında makbul olan varlıklar! Çok usta, eşsiz biniciler olun da, neşe atlarına binin! Onları alabildiğine koşturun ve gam atını yakalayarak onu neşelerin ayakları altında kurban edin!

• Ey kendinde olanlar, ey uyanık kişiler, Hakk'ın vahdet küpünde aşk şarabını için! O şarap ile akli da, sonu gören fikri de yok edin gitsin!

• Bakınız ey Hakk aşıkları; ilkbahar geldi! Gül bahçelerinde yeşilliklerde insanı şaşırtan yüzlerce renk var. Kış mevsiminin dondurucu soğuk günlerini artık bırakın, düşünmeyin!

• İsteddiğiniz, aradığınız "Çin güzeli" Çin'dedir. Bu ne akıldır ki, Çin'i düşünmüyor da, her an Rey şehri yoluna düşmeyi hayal ediyorsunuz.

"Yahya Kemal merhum da "Çin Klisesi" adlı şiirinde, bir Çin güzeli düşünmüştü:

"Gel ey ma'suka Çin'den O şirin köşk içinden,
Gülümser bir resimdin, Muhayyel sevgilimdin,
Ya mektup yolla Çin'den, Ya gel hülyam içinden

• Siz sözleri, kelimeleri bırakın da ölümsüzlük meyhanesinde can kulağınızı açın, size ötelerden haber veren, sizi sizden alıp götüren çalgıcıyı dinleyin!

• Elinizdeki kaseyi, yalnız ölümsüzlük şarabıyla doldurun! Allah aşkına akıllılık örtüsünü, akıl yaygısını katlayın, bir kenara koyun!

• Ey aşıklar, benlik elbisesinden, kendinde oluş elbisesinden soyunun! Daima, diri olanın yarattığı varlıklarda onun kendi san'atını, kendi güzelliğini görün, seyre dalın, hayran olun!

382. Dünyada görülen bütün varlıklar, insanlar, bitkiler, hayvanlar,
balıklar, kuşlar, bunların hepsi de birer nakıştan, hayalden ibarettir.

Mef'ulü, Mefa'ilün, Fe'ulün
(c. II, 727)

- Kimde bizim sevgimizden bir iz, bir nişan bulunmaktadır? Kimin gönül evinde gizli bir ay yüzlü sevgilisi vardır?
- Gözlerinin yardımı olmadan, onun güzel yüzünü kim görmüştür? Bu cihanın dışında kimde başka bir cihan vardır?
- Acaba, şu canımı hedef alan oku atacak yay kimde vardır?
- Şu dünyada her tarafta, nereye bakarsanız bakın gönül alıcı bir güzel bulunmaktadır. Sufi, bak bakalım; acaba o güzel kimindir? O güzeli kim görebilir?
- Halkın bu görünen süreti, çeşitli bitkiler, hayvanlar, balıklar, kuşlar... gibi varlıkların hepsi aslında bir nakıştan, bir hayalden ibarettir. Bunları yaşatan, hareket ettiren canı acaba kim görmüştür?
- Dünyada gördüğün, bu varlıkların, insanların, bitkilerin, hayvanların hepsi de birer dilencidir. Allah'ın lütuf tarlasında başak toplamakla meşguldürler. Acaba bütün bu yoksullara nimetler veren, onlara inciler saçan kimdir?

383. Biz kendimizin düşmanı, bizi öldürenin dostuyuz.

Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c. II, 728)

- Biz kendimizin düşmanı, bizi öldürenin dostuyuz. Biz aşk denizine batmışız, denizin dalgası bizi öldürüyor.
- Biz severek, gülerek, tatlı canımızı veriyoruz. Çünkü ecel bizi ballar gibi tatlı tatlı öldürüyor.
- Canını seven kişi, o uğursuz ve mel'un Iblisten mühlet isteyip duruyor. O da, yarın değil, öbür gün öldürürüm diye ona mühlet veriyor.
- Sen, İsmail (a.s.) gibi hoş bir halde, sevine sevine hançerin önüne başını koy, sakın hançerin önünden boğazını çekme. Çekip boğazına bassa da, o basıyor, öldürürse de o öldürüyor.
- Azrail (a.s.), aşıkla canını alamaz. Aşıkla, yine aşk öldürür, yine sevda öldürür.
- Aşk uğrunda öldürülenler; "Keşke kavmim bilselerdi!" diye naralar atarlar. Görünüşte sevgili öldürüyor. Ama gizlice yüzlerce can bağışlamadadır.
- " Yaşın Süresi 36/27. ayetevar."
- Yeryüzüne benzeyen bedeninden bir baş çıkar da, etrafına bak! O, seni güle mi çekiyor, yoksa öldürüp toprakta mı bırakıyor?
- Aşıkların her biri birer Mansur'dur. Kendini seve seve öldürtür. Aşık olmayan ise, kendini bile bile öldürür.
- Ecel, insanlara her gün yüzlerce defa çatar! Hakk aşığı ise, ecel gelmeden sebepsiz olarak, kendini ölüme teslim eder. Yani ölmeden evvel ölür.

384. Onun nazik eline diken yakışmaz, onun eline ancak gül yaraşır!

Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün
(c. II, 764)

- Ey gönül, sen başka türlü olma, başka türlü oluşunu ondan saklayamazsın. Çünkü sevgilinin gözü her şeyi görür, gönlü her şeyi bilir, sırları gizlemeye uğraşma! Gizlediğin sırlardan da onun haberi vardır.
- Nasıl ki, şarabın bütün cilvelerini, neler edip neler yapacağını meyhanecinin gönlü bilirse, o da senin bütün sırlarını bilir ve çerçöp gibi tutar, onları suyun üstüne atar.
- Onun nazik eline diken yakışmaz! Onun eline ancak, gül yaraşır. Dikenin gönlünde bitecek, bütün gizli güllerin hepsini de o bilir
- Sen, her gün azar azar bir şey öğrenirsin. Sen, git de her şeyi birdenbire bilene kul köle ol!
- Sen, hüküm zamanında bir şahidin ikrarına esirsin. Sufinin teni ise gönül şahadetiyle ikrar eder.

385. Cenab-ı Hakk, rühlârin ellerine birer beden çengi vermiştir.

Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c. II, 740)

- Misk ile anber, sevgilimin saçlarını koklasalardı, kendi kokulannı bir tarafa bırakırlar, hemen sevgilimin saçlarını koklamaya başlarlardı.
- Onun güzel yüzünden, ansızın bir güneş doğar, parlardı, perdeleri yırtardı. İnsanların meşgul oldukları çeşit çeşit işleri, güçleri bir tarafa atar, onları yal-nız aşk işiyle uğraştırırdı.
- Cenab-ı Hakk, rühlârin ellerine, birer beden çengi vermiş de, kendi zevalsiz sırrını, çenglerin feryadlarıyla duyurmak, anlatmak istemiştir.
- Rühlârin ellerine verilen beden çenglerinin her bir teli, ihtiyaç, öfke, şehvet, kin, haset gibi insanların çeşitli huylarını ayrı ayrı terennüm etsinler, inleyerek, feryad ederek anlatsınlar da bu ayrı ayrı feryadların birleşmesinden, insanın mahiyetini belirten bir ahenk meydana gelsin dilemiştir.
- Ne mutlu o beden çengine ki, Hakk'ın eli o çengi akort etmiştir. Sonra onu, kucağına almış, kendisi çalmaya başlamıştır.
- " Bu beyit yanlış anlaşılmalıdır. Haşa Hakk'ın eli, insan-ı kâmilin elidir. Mecazî ifadelere dikkat gerekir. Kur'an'da mecazî bazı ifadeler yok mu; "Sen atmadın Allah attı." (Enfal Süresi, 8/17), "Allah'ın eli onların ellerinin üzerindedir (Fetih Süresi 48/10)
- Dünyada bulunan bütün çenglerin ustası o çengdir. Eyvahlar olsun, o çenge ki, onunla yarışa girişir!
- Şu esen rüzgar bile, Hakk'ın çengindeki gizli, hoş bir teldir ki, feryadlarıyla o büyüleyici nergis gözleri anlatır durur.

386. Aşk padişahı onu çekti bağrına bastı, o da halktan kurtulmuş oldu.

Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün
(c. II, 763)

- Ne mutlu o kimseye ki, bizim gibi o da tamamıyla Allah'a teslim olarak onun verdiği her şeye razı oldu. Böylece cefadan, gamdan gussadan, kurtuldu. Baştan başa neşe vefa oldu.
- " Fuzflî merhum bir beyitinde şöyle der:
"Bütün emelleri gönülden eylemiş ib'ad,
Ne verseler ana şakir, ne kılsalar ana şad."
(Biltün istekleri gönlünden uzaklaştırmış, ona ne verseler şükrediyor, ne yapsalar şikayeti yok, memnun!)
- Ne mutlu neşe kaynağı olana, şarapla aklını, fikrini dağıtana, aşka, deliliğe rehin olarak mana denizinde inci olana.
- Onun bakışı ay oldu, güneş oldu. Toprak onun bakışıyla altın kesildi. Kerem de incilerle dolu bir deniz haline geldi. Yürüyüşte seher rüzgarı oldu.
- Aşk padişahı, onu çekti bağna bastı. Böylece o da bütün halktan kurtulmuş oldu. Aşk bakışı onu seçti de bütün dilekleri yerine geldi.
- Yürüyüşte tıpkı, gökteki "ay" gibi oldu. Geceleyin ayın on dördüne döndü. İlâhî bakışla bir anda nerelere ulaştı, nerelere gitti!
- O yeryüzü gibiydi, gökyüzü oldu. Baştan başa tat, tuz kesildi. İnsan melek oldu, sinek de "zümrüd-i anka".

**387. Senin sevgi darağacına asılan Hallac-ı Mansür'un gönlü,
başına gelen belalardan gam yemez.**

Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün, Fe'ilatün
(c. II, 758)

• Sevgilim, kendini sana vermiş, hep seninle meşgul gönlümde, senin gülün var, gül bahçen var. Dalında senin meyven bulunan ağaç ne mutlu ağaçtır!

• Yücelerde, manalar göğünde senin nûrlarını saçan "ay"a ulaşan kişi, dönüp duran gökyüzünü ve zanlarla, şüphelerle, çilelerle dolu şu kirli dünyayı ne yapsın?

• Allah'ıma yemin ederim ki, lanet edilmiş şeytan bile, seni severse, senin varlığını ikrar ederse, kıyamet günü azaptan kurtulur.

• Yine Allah'a yemin ederim ki, yüzlerce nûrla yoğrulup, yaratılan hürilerle melekler, seni inkar ederlerse canlarını kurtaramazlar.

• Sen kimsin? Beni bir avuç topraktan yarattığını haber veriyorsun. Sonra;"Seni öyle üstün ve şerefli bir varlık olarak yarattım ki, sana verdiğim, sende bulunan sır kimselerde yoktur!" diyorsun.

Yunus Emre hazretleri de;

"Bir avuç toprağa bunca kıl ü kal
Nene gerek ey Kerîm-i Zülcelal!" demiştir.

• Senin sevgi darağacına asılan "Hallac-ı Mansur"un gönlü, başına gelen büyük belalardan, felaketlerden gam yemez, gam yemez!

• Her ağacın, her bitkinin kökü, Hakk'ın ihsan ettiği nzkı yer, fakat; "Ben ne yapacağım, ben ne yiyeceğim, ben ne giyeceğim?" diye bütün bu endişeler, bu korkular, senin hasta gönlünde mevcut!

" Sa'dî-i Şirazî hazretleri de;

"Benim değerli ömrüm; 'Yazın ne yiyeceğim, kışın ne giyeceğim?' endişesiyle sarf olup gitti." demektedir.

• Zavallı insan; canı üzen, ömrü hırpalayan rızık ümidini cennete doğru sürü, çek! Oranın her yaprağında, her bitkisinde sana hazırlanmış şekerler, anberler var!

"Faruk Nafiz merhum da "Hamd ü Sena" başlıklı şiirinde şunları söylemişti:

"O büyük Rabb ki, ufuklar boyu nîmetlerini,
Hüsn ü an, renk ü füsûn, aşk ü cünûn mahşerini
Gayr-ı kafi görerek sevdiği biz kullarına,
Şimdiden vaad ediyor, başka bir alem yarına,
Ma-i tesnîme şükûr, ravza-i rıdvana şükûr

388. Ölen bir kimse için, artık yarınki gün yoktur!

Mef'ulü, Mefa'ilün, Fe'ulün
(c. II, 717)

- Sana, gönlünü veren, candan kulluk eden bir kişiye böyle davranman uygun değildir.
- Ey yüzü de güzel, huyu da güzel olan sevgili; felek, senin gibi bir inciye bir daha meydana getiremez.
- Senin yüzün de güzel, huyun da güzel. Bunlar güzel olunca, elbette senin gönlündeki sırlar da güzeldir.
- Ölen bir kişi için, artık yarınki gün yoktur. İş böyleyken neden cefalar eder durursun?
- Bilmem ki, insan, kendisine yapılmasını istemediği bir şeyi ne diye başkası hakkında denemeye kalkışır?
- Hiddete kapılıp, hiç kimseyi çiğneme de; Allah'ın gazabı seni çiğnemesin.

389. Gerçek bir aşık isen kendini acıya alıştı, acılar ye, acılar iç!

Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c. II, 742)

• Aşk, aşıkı kıskandığı için, onu halka düşman eder. Aşık, tamamıyla halktan kopar ayrılırsa, işte o zaman aşk, yüzünü aşıkı döndürür.

• Başkalarının işine gelmeyen, herkes tarafından reddedilen aşıkı, aşk padişahı yanına alır. Onunla dost olur, onunla diz dize oturur.

• Halk, aşkı başından atınca, aşk da halktan soğur, onları sevemez olur. İçten de dıştan da halkın huyunu bırakır, aşkın huyuyla anlaşır, aşkın huyunu huy edinir.

• Can, halk tarafından sevilirse, herkesi canlandırır, herkese gönül verir, her tarafa bakar, durur.

• Aşk onu görünce der ki: "Saçlarım, sana gölge düşürdü." Aşık o saçların gölgesine girince, artık miskler, anberler koklamaya başlar.

• Kendini aşka kaptırmış, yeni bir aşıkı; kendini acıya alıştı. Acılar ye, acılar iç de; Şirin sana Hüsrev'in balından ilaçlar versin!

• Tebrizli Şems'ten bir mestlik elde edersin de, o mestlik, iki alemin de ötesinden seni alır, sensiz bırakır.

390. Peygamberlerden söz ediyor ama,
onda peygamberlerden bir huy var mı; sen ona bak!

Mefulü, Mefa'ilün, Fe'ulün
(c. II, 700)

- 0 güzel yüzlü hocanın acaba nesi var? 0, insanlık vazîfesini, kulluk vazîfesini gereği gibi yapıyor mu? Onun gönül aynası sanıldığı gibi tozsuz mudur? Temiz midir?
- Onunla konuş, onu anlamaya çalış! Bak bakalım onda ölürsüzlük şarabından nasıl bir koku var! Varsa eğer vakit geçirmeden ondan manevî bir koku al!
- Onun gül bahçesinin içine gir, bak bakalım, o bahçede nergislerden lalelerden ne var?
- 0, her ne kadar, peygamberlerden söz ediyorsa da, onların mu'cizelerinden bahsediyorsa da, onda peygamberlerin huyundan bir huy var mı? Sen ona bak, lafına bakma! Söylediklerini yaşıyor mu; onu anlamaya çalış!
- Salavat verip duruyor, tesbih çekiyor ama, onda Hz. Mustafa (s.a.v.)'in safvetinden, ruh ne var?

391. Hakk'ta fanî olmuş kamil insanlar.

FS'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c. II, 730)

- Altın yumurtlayan kuşlar, işte burada! Her seher vakti, dikbaşlı, huysuz felek tayına eğer vuranlar işte buradadır.
- Onlar öyle üstün varlıklardır ki, atlarını sürdükleri zaman yedi kat gök onlara meydan olur. Yattıkları zaman güneşle ay, onlara yastık vazifesini görürler.
- Onlar öyle acaip balıklardır ki, onların her birinin canında Yunus (a.s.) vardır. Onlar öyle gül fidanlarıdır ki, gökyüzünü süslerler, güzelleştirirler. Feleği hoş ve ihtişamlı bir hale sokarlar.
- Kıyamet gününde içinde günahkarlar yanmasın diye cehennemi sömürüp içerler. Cenneti de dileylene bağışlarlar. Onlar buyruk sahibidirler, ama ne dua ederler, ne bir şey isterler, ne de ona buna lanet ederler.
- Güzellikle, iyilikle dağları bile havada oynatırlar, tatlılıkları ile denizleri bile şeker gibi tatlılaştırırlar.
- Bedenleri can haline getirirler, canları ölümsüz bir hale sokarlar. Taşları la'l madeni yaparlar. Kafirleri, imana getirirler.
- Onlar herkesten daha fazla meydandadırlar, herkesten daha fazla gizlidirler. Onları apaçık görmek istiyorsan, ayaklarının bastığı toprağı gözlerine sürme diye çek. Çünkü onlar, anadan doğma körün bile gözlerini açarlar, görür hale getirirler.
- Sen hor, hakîr bir kişi bile olsan, onları arayıp bulmada diken gibi sert ol! Keskin ol da, onlar senin bütün dikenlerini gül haline, nesrin haline soksunlar.
- Kamil insanlar hakkında söz söylemeye, onları anlatmaya gücüm yetseydi, onlara dair gönlümde kalanları söylemeye imkan olsaydı, neler söyledim, neler söyledim de, göklerde bulunan ruhlar ve melekler bile benim söyleyeceklerimi beğenirlerdi.

392. Hikmetinden sual olunmaz; Allah zaman zaman insanı şeytan haline,
şeytanı da insan haline kor.

Fa'ilatün, Fa'ilatü, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c. II, 729)

- Mavi gökyüzünü bir çark gibi döndürüp duran o ırmak işte burada, "ay"ın, Zuhâl yıldızının hayran olduğu o güzel yüz de buradadır.
- Gemisi ma'rifet levhi olan, imana gelmeyenleri, gemisine binmeyenleri tufanlara boğan Nüh (a.s.) da buradadır.
- Kim ondan hırka giyerse, feleğin hırkasını çıkarıp atar. Kim ondan mana lokması yerse; "Lokman Hekim" olan buradadır.
- Sen, insan kılığına girmiş, insan şeklindeki şeytana ne diye bakıyorsun? Sen, şuna bak, şuna dikkat et; hikmetinden sual olunmaz; Allah, zaman zaman insanı şeytan haline sokar, şeytanı da insan haline kor.

Mesnevî'nm bir yerinde;

"Dikkat et, etrafında insan yüzlü bir çok şeytan vardır. Bu sebeple, her ele, el vermek, her ele bağlanmak, intisab etmek uygun değildir." (c. I, no: 316) diye buyuran Mevlana aynı konuya temas etmiştir. Şeyh Sa'dî hazretleri de bir beyitinde aynen şöyle söylemiştir."Her gözü, kulağı, ağzı olan adam değildir. Nice şeytanlar vardır ki, ademoğlu kıyafetinde görünürler"

- Ab-ı hayata sahip olan Hızır (a.s.) da işte burada! Diriyi ölümsüzlük başlamada, ölüyü de hayvan yapmada.

"İnsan gibi yaşamayan, hislerine tabi' olan kimseyi de, yaşayan bir ölü gibi dolaşan kişiyi de insan şeklinde bir hayvan yapmadadır.

- 0, bütün varlıkların aynasının özüdür: 0 aynaya hohlama, üstüne nefesini düşürme, o senden kendini gizler.
- Ey insanoğlu, senin de başkalarının da kafirliği ve imanı onun elindedir onun takdiri iledir. Sakın ondan yüz çevirme, çünkü, onun hışmı, gadabı imanı yağma eder.

• Hakk'ın huzurunda kendisinin cahil olduğuna, hiç bir şey bilmediğine inanan kişiyi Hakk, her şeyi bilen bir kişi yapar. Fakat, ona karşı bilgi satmaya kalkışanı; "Ben her şeyi biliyorum." diyeni Hakk'ın gayreti, hiç bir şey bilmez hale sokar.

"Nabî merhum da şöyle der;

"İlim kıyısı olmıyan bir sahildir, Anda alim geçinen cahildir."

(İlim kıyısı olmayan bir deryadır. Kendini alim sanan kişi caahilin biridir.) Meşhur Sokrat'da; (Bir şey biliyorum; o da bir şey bilmediğimdir.) demiştir.

393. Her zerre feryadlarla, inleyişlerle dolu.
Dilleri olmadığı için bu feryadları size duyuramıyorlar.

Mef'ulü, Mefa'ilün, Fe'ulün
(c. 11, 698)

- Senin varlığını ispat edecek bir belgesi, bir nişanı olmayan kişinin güneşi bile olsa önemi yoktur.
- Gönül, çeng gibidir. Aşk da onun mızrabıdır. Bu durumda gönül nasıl olurda feryad etmez?
- Bugün aşıkların feryadlarını duyuver! Bu feryadları işitmekten sana bir ziyan gelmez.
- Her zerre feryadlarla, inleyişlerle dolu, fakat dilleri olmadığı için bu feryadları size duyuramıyorlar.
- Zerrenin dili titreyerek, oynayıdır. Onun derdini anlatacak, başka türlü bir davranışı yoktur!
- Bu alemin ucu bucağı var benim aşkım ile senin aşkının ucu bucağı yoktur!
- Ben şu dünyada, senin hayaline benzer, hiç bir şey göremedim. Yalnız kaldığım zaman aşkın bana öpücükler veriyor, ama ağzı veriyor, onun ağzı yok!

394. Bağlar, bahçeler su ile değil, aşk ateşi ile yeşermeye, gelişmeye.

Mef'ulü, Mefa'ilün, Fe'ulün
(c. 11, 685)

- Gönüm, sevgilinin gönlü ile beraber, dilsiz, dudaksız olarak feryad edip duruyor. "Susarak konuşma", işte böyle olur.
- "Eski şairlerimizden birisi;
"Sen hamûş ol, macerayı çeşm-i giryan söyleyin!" (Sen sus, macerayı benim ağlayan gözlerim söyleyin.) diye yazmıştır.
- Ben, sevgiliyle o şekilde konuşayım ki, dilim oynamasın, dudağım kımılma-nıasın. Çünkü kötü niyetli hasetçinin kulağı pusudadır.
- "Hz. Mevlana *Dîvan-ı Kebîr'in* başka bir beyitinde şöyle buyurur:
"Gel de birbirimizle candan konuşalım, kulaklardan, gözlerden gizli olarak söyleşelim.
- Şunu iyi biliyorum ki, dil ve dudak her ikisi de insanlarda ayıp ararlar kimseyi beğenmezler, gizli gizli dedikodu yaparlar, onu bunu çekistirirler. Bu yüzden ben söyleyeceklerimi, kulağa değil de gönüle söylerim. Çünkü, gönül emindir, ona güvenilir.
- Gönülün aşka dair söylediği o nükteli, derin manalı söz çok tesirliydi. Ateş gibi yakıcıydı. Bu yüzden gözlerimde yüzlerce yakıcı parıltılar var!
- Şaşılacak şey şu ki, aşk ateşinin gönlünde ta içinde güller var, yaseminler var, selviler var!
- "Birbirine zıt olan ateş ile su beraber düşüp kalksınlar, beraber oturup gez sinler!" diye bağ, bahçe aşk ateşiyle daha da fazla yeşermeye, daha da fazla gelişmeye.

395. Her meyve zamanı gelince baş gösterir.
Dikkatle bak, her iş nasıl tertiplidir!

Mef'ulü, Mefa'ilün, Fe'ulün
(c. II, 706)

- Benim günüm kalktı, gecenin hatırını sormaya, ona geçmiş olsun demeye geldi. Canım da dudağımı ziyarete geldi.
- Ben Allah'ıma o kadar çok yalvardım, o kadar çok "Ya Rabbî! Ya Rabbî dedim ki, sonunda gök kubbesi benim yalvarışlarımı duydu da, o da "Ya Rabbî! Ya Rabbî!" demeye başladı.
- Sevgili, elinde içilişi dine aykırı olan şarapla dolu bir kadehle çıkageldi.
- Ben her zaman onun sunduğu şaraptan bir yudum içince mest oluyor, kendimden geçiyordum. Bu defa kadeh ağzına kadar doluydu.
- Onun, ay gibi güzel yüzü, hangi gökte parlarsa; güneş, o gökte ufacak bir yıldıza döner.

- Hilal, yeni ay onu ata binmiş görmüş de, güzelliğinin tesiri altında kalarak at nalına dönmüştür.
- 0 rüh olmuştur, dünya da o rüha beden; bu dünyaya, bu şeref yetmez mi?
- Toz toprakla dolu olan bu kirli dünya, gönül ışığıyla güzelleşmiştir. Hoş bir hal almıştır, edep sahibi olmuştur.
- Her meyve, zamanı gelince baş gösterir, gelişir, dikkatle bak, her iş nasıl tertiplidir.
- Yeter artık sus, durmadan söyleyenin karşısında susarak, dilsiz, dudaksız söz söyleyen daha da hoştur, daha da iyidir.

396. Gönül, bizi bıraktı kaçtı gitti.

Mef'ulü, Mefa'ilün, Fe'ülün
(c. II, 722)

- Biz mest olduk. Gönül bizi bıraktı kaçtı, gitti. Ama nereye gittiğini bilemiyorum.
- Aklın bağıni bırakıp serbest kaldığını görünce gönlüm ona yakalanmaması için hemen kaçmaya başladı.
- Gönül kaçtı ama, her halde o, Allah'ın halvetinden başka bir yere gitmemiştir.
- Sen, gönlü evde arama! 0 hava'dır; hava kuşudur. Bu yüzden o havalanmış, ötelere gitmiştir.
- 0, padişahın beyaz renkli, hünerli doğanıdır. 0 her halde uçmuş,gitmiştir.

397. İnsan, odun değildir ki, kırıldığı zaman ses çıkarsın!

Mefulü, Mefa'ilün, Fe'ülün
(c. II, 702)

• Dağınıklık, perişanlık, insanların birbirleriyle anlaşamamaları, hep nifaktan, ikiyüzlülüktен meydana gelir. Rahatlık, huzur, kutluluksa birlikten doğar. Bir memlekette birlik olmasa, o memleket perişan olur.

" Bu beyitte; "Birlikte rahmet vardır!" hadîsine işaret edilmektedir. Mehmet Akif merhuinun da *Safahat'mda* imanda birlik üzerinde çok durulmuştur.

- Sen nazlanırsın, sevgilin de nazlanır. Böylece iki taraf da nazlanırsa ayrılık meydana çıkar.
- Fakat sen, sevgiliye naz etmez de, niyaz edersen; yani yalvarır, yakarırsan, bu yalvarıp yakarmadan, yüzlerce buluşma, yüzlerce kucaklaşma elde edersin.
- Gurura kapılmanın, büyüklük taslamanın kanını dökmezsen, o kan coşar da seni boğar.
- Yürü git de nazın bulanıklığını gider. Çünkü neşe, hep arılıktan, duruluktan meydana gelir.
- Senin karşında bulunan sevgilindir. Dikkatli ol da, onu kırma! 0 senin düşünmeden, öfkeyle söylediğin bir sözden, bir davranışından sessizce kırılabilir. İnsan, sopa değildir ki, kırılınca çat diye bir ses çıkarsın.
- " Fransız şairlerinden Sully Prudhomme'un "Le Vase Brise" (Kırılmış Vazo) adlı şiiri, Mevlana'nın bu beytinin şerhi gibidir. 0 şiirin özeti şöyle; içinde mine çiçeğinin bulunduğu vazo, bir yelpazenin hafif dokunuşuyla çatlar. Kimse bu sesi duymaz. Mine çiçeğini besleyen su oradan sessizce sızar, çiçek de solar, bunun gibi, sevdiğimiz bir kimsenin bir sözü. bir davranışı bizim kalbimizi kırar. Bizim kalbimizi kıranın bundan haberi yoktur. Kalpte gönülde bulunan sevgi çiçeğinin suyu sızar, böylece sevgi ve dostluk ölür.

- Zaten sopamızın kırıldığı zaman çıkardığı "tırak" sesi anlarız ki, firak'tan, ayrılıktan gelmektedir.

398. Kaza ve kader gereği Hakk'tan geldiği için ben gamı görmek istiyorum. Onu özlüyorum.

Mefa'ilün, Mefa'ilun, Fe'ülün
(c. II, 674)

- Bilgili gönül, gamdan kederden nasıl kaçarsa, gam da, bizden; bizim aşkla, imanla dolu gönlümüzden iki kat daha kaçır.
- Acaba, gam hırsız, biz de polis miyiz ki, gam, bizi görür görmez kaçacak yer arıyor?
- Aşk arslanı kükreyince, bizim gam sürümüz ceylanlar gibi orada arslandan kaçır, dağılır, giderler.
- Kaza ve kader gereği Hakk'tan geldiği için ben, gamı görmek istiyorum, onu özledim. Fakat, gam durur mu? Anlamadığı için, bu sevdadan, bu özleyişten kaçır duruyor.
- Bütün dünya, gamın elinde esirdir, zebündür. Bilmiyorum ki, neden herkese doğru giden gam, beni görünce, onu özlediğim halde bana gelmiyor, benden kaçır gidiyor?
- Gam, benden o kadar korkuyor ki, ben göklere yükselsem, beni orada görünce o aşağılara, yeryüzüne kaçır. Ben aşağılara inince, bu defa o göklere yükseliyor.

• Susayım artık, belki gam, kaçmayı bırakır da gelir, benimle savaşa girer. Hayır, yanlış söyledim, gam, zaten söylemeyenden, şikayet etmeyenden kaçır.

399. Sevgili acaba nerelere gitti?

Mefa'îlün, Mefa'îlün,

- Acaba, o güzel sevgili ne oldu? Acaba o güzel servi böyle nerelere gitti?
- O, aramızda nurlar saçan bir mum gibiydi. Bizi aydınlatıyordu. Acaba bizsiz nerelere gitti?
- Gönlüm bütün gün yaprak gibi tir tir titriyor. Acaba o güzel bizleri bırakıp gece yarısı nerelere gitti?
- Durma! Hemen yollara düş, yollardan geçenlere; "Acaba o cana canlar katan yol arkadaşı nerelere gitti?" diye sor
- Bağlara git, bahçıvanları bul, onlara; "Acaba, o kırmızı gül nerelere gitti?" diye sor!
- Deliler, divaneler gibi ovalarda dolaşır durdum. Şu ovada, o ceylan acaba nerelere gitti?
- O kadar çok ağladım ki, iki gözüm iki ırmak oldu da denize doğru koşmaya başladı. Acaba o inci, şu denizde nerelere gitti?
- Bütün gece ay ile zühre yıldızına soruyorum, şu göklerde, o ay yüzlü güzel acaba nerelere gitti?
- O bizim dostumuz olduğu halde, nasıl oluyor da başkalarının yanına gider? Madem ki o buralarda, bu dünyada yok! Acaba ötelerde, nerelere gitti?
- Onun gönlü canı madem ki Allah'a ulaşmıştır, şu balıktan yok olduysa, acaba nerelere gitti?

400. Sevgilimin beni azarlayışı da pek hoştu!

Mefa'îlün, Mefa'îlün, Fe'ülün
(c. II, 670)

- Evvelki gün sevgilimin yüzü, ne kadar da güzeldi. Sevgilimin beni azarlayışı, nazlanışı da hoştu!
- O baştan geçenler aklımda değil ama, yalnız şunu hatırlıyorum ki, o baştan geçenler de pek hoştu!
- O mecliste, o toplulukta, o zevk aleminde sanki bir bağdaydım. Sanki bir gül bahçesindeydim; her yer, her şey ne de hoştu!
- Ben aşk kadehiyle içtiğim mana şarabından mest olmuştum. Ama mest olmayan, uyanık bulunan sevgilimin yüzü de pek hoştu!

411. Aşk, kötülüklerle dolu olan bu kirli dünyayı terk edip göklere uçmaktır.

Mefulü, Mefa'îlün, Mefülü, Mefa'îlün
(c. II, 617)

- Göz, görülmemiş, şaşılacak şeyleri görmek için lazımdır. Can da manevî zevke, neşeye dalmak için işe yarar.
- Allah, bu başı bize bir güzelin güzelliğiyle mest olmak için lütfetmiştir. Ayak da, insana Hakk yolunda, sevginin yolunda yürümek, zahmetler çekmek, yorulmak, çilelere girmek, belalara uğramak için verilmiştir.
- Aşk, kötülüklerle dolu olan bu kirli dünyayı terk edip göklere doğru uçmak için gereklidir. Akıl, bilgi, edep öğrenmek için lazımdır.
- Sebeplerden dışarı ne sırlar, ne şaşılacak şeyler var! Bu yüzdendir ki, dünyada olup biten işlerde, yalnız sebepleri gören, sebeplere takılıp kalan kişinin gözü perdelidir, kapalıdır.
- Çöllerin kumlarında sıkıntılar çekerek, mihnet ve meşakatlere katlanarak yol almak, deve sütüyle kanaat etmek, bedevî Arapların yağmasını göze almak hacı olmaya değer.

412. Bahar geldi, dünyanın düğünü var, bağlar, bahçeler çeyiz hazırlıyor.

Mefa'îlün, Mefa'îlün, Mefa'îlün, Mefa'îlün
(c. II, 589)

- "Kış mevsimi geldi, yaprakları döktü" diye şikayetler ediyordun. Şimdi kalk da gül bahçesine gel! Kış mevsiminin nasıl bozguna uğradığını, kaçıp gittiğini gör!
- Gök gürlemesinden davul seslerini duy! O sesler; "Dünyanın düğünü var, bağ, bahçe çeyiz hazırlıyor" demek istiyor.
- Gel de padişahın meclisini gör, toprağın nasıl neşelendiğini, güldüğünü seyret! Miskler kokan bahar rüzgarı yardıma geldi de, dondurucu düşman bozguna uğradı, defolup gitti.
- Bu savaşta süsenin keskin kılıcı ve hançeri çok işe yaradı, Allah'a hamd olsun! Reyhanların, güllerin, gül bahçesinin ordusu, kış mevsiminin ordusunu bozdu.
- Nilüfer, goncanın kulağına; "Ey güzel kokulu gonca!" diyor. "Karnını doyur, savaşa girmek zamanı geldi."

413. Karanlık gecede Mustafa (s.a.v.) gibi safa aramaya bak!

Müstefilün, Müstefilün, Müstef'ilün, Müstef'ilün
(c. II, 525)

- Vakit geçti, akşam oldu. Güneş kuyuya girdi, kendini gizledi. Ey bahtlı kişiler, mana ayının doğacağı feyizlerin, rahmetlerin yağacağı zaman geldi.
- Geceleyin rümlar, makamlarına ulaşırlar, istekleri yerine gelir. Gecenin kıymetini, kudretini bilip anlayan kişi, gündüz gibi parlak bir gönül elde eder.
- Ey gündüz, yoksa sen mahçer günü müsün? Çünkü sen gelince bütün in-sanlar uykudan uyandılar, hayatlarını kazanmak için meydanlara döküldüler. Ey gece, sen kadir gecesi misin? Yoksa Hakk'ın tecellisine mazhar olan Hz.Musanın ağacı mısın?
- Ey Hakk aşığı, beden kuyusunda gaflete dalma, aklını başına al da gökyüzü kovasını tut! Hz. Yûsuf o kovayı tuttu da, kuyudan kurtuldu. Devlete erdi, Mısır'a sultan oldu.
- Karanlık gecede Mustafa (s.a.v.) gibi, safa aramaya bak! Çünkü o mana padişahı bir gece Mîrac etti de eşsiz, benzersiz bir hale geldi.
- Geceleyin herkes sustu. Sen de onun huzuruna çıkman, ona münacatta bulunman, onunla manen buluşman için, abdest al; acele hazırlan; çünkü sesler, gürültüler halvet yerinin huzurunu kaçıır.

414. O her yerde hazır ve nazırdır, güzel koruyucudur.

Mefa'ilün, Mefa'ilün, Mefa'ilün, Mefa'ilün
(c. II, 578)

- Neşeyle sözleştik, neşe benim olacaktır. Sevgiliyle sözleştik, sevgili de benim olacaktır.
 - Padişah bana, kendi eliyle yazılmış bir ferman verdi. Baht baht oldukça, taht da taht oldukça o benim padişahım olacak.
 - Ayık da olsam, mest de olsam, ondan başkası benim elimden tutmayacaktır. Ben, kazayla elimi yaralarsam, ancak o bana derman olacaktır.
 - Kederin, düşüncenin haddine mi düşmüştür ki, benim şehrimin çevresinde dönüp dolaşsın; hakanım o oldukça kim benim mülkümü, saltanatımı elimden almaya kalkışır.
 - Ayın cübbesini yırtarım, padişahın kadehini dökerim, yırtıp döktüğümü bana ödetmeye kalkışırsa, o benim yerime öder.
 - Ne sevinilecek şeydir ki, o her yerde hazır ve nazırdır. Güzel koruyucudur, hoş yardım edicidir. Yarattığı şeylerde, delil olarak kendi varlığını, birliğini, gücünü, kudretini, sanatını gösterdikçe, ben onu inkar edenleri kolaylıkla yola getiririm.
 - Dünyada bir can vardır ki, o şekle bürünmekten utanmada, çekinmededir. Ama insan şekline bürünmede, benim insanım olmada, yani benim tanıdığım ilâhî sanatları haiz "insan-ı kamil" şekline bürünmede.
- Burada; "Allah insanı kendi süretinde yarattı" hadîsine işaret var. Bu hadîs "Allah insanı kendi sıfatları suretinde yarattı" diye yorumlanır.

415. Aşık nasıl olmalı?

Mefa'ilün, Mefa'ilün, Mefa'ilün, Mefa'ilün
(c. II, 574)

- Bana göre aşık öyle olmalı ki, şöyle bir kalkınca, her tarafı ateşler sarmalı, her tarafta kıyametler kopmalıdır.
- Cehennem gibi olacak, cehennemi bile yakıp yandıracak bir gönül istiyor da, o gönlün önüne iki yüz deniz çıksa, hepsini de yaksın, yandırınsın. Onun tek bir dalgası, bir deniz meydana getirsin.
- Gökleri bir mendil gibi dürüp avucuna almalı, sonsuz zevalsiz çerağı bir kandil gibi gök kubbesine asmalı.
- O bir arslan gibi savaşa atılsın, onun timsah gibi bir kalbi olsun! O yeryüzünde kendisinden başka kimseyi bırakmasın! Hatta kendisiyle bile savaşa girsin!
- Parlak nûruyla gönlün yedi yüz perdesini yırtsm da ötelerden, arştan, gök ehlinden ona; "Maşallah, Maşallah!" sesleri gelsin.

416. Yanağımın rengine bak, bu ettiğin vefa mıdır?

Mefa'ilü, Mefa'ilün, Mefa'ilün, Mefa'ilün
(c. II, 567)

- Sormak ayıp olmasın, senin evin nerededir; bir tarif et! Eğer bulabilirsek devlete konduk demektir.

- Sen, dünyanın güneşi olduğun halde, bizden gizlenesin, bu nasıl olur? Bunu sen uygun buluyor musun? Eğer sen uygun bulursan, biz de uygun bulduk.
- Sen; "Ben vefalıyım" demedin, ama yine de senden vefa bekliyorum. Fakat benim yanağımın rengine bak, bu ettiğin vefa mıdır?
- Ben, bu aşk ateşinde yanıp kavruluyorum. Harap oldum, perişan oldum. Fakat ey güzeller padişahı, bundan, başsız kalırsa ne olur?
- Gönle dedim ki: "Ey miskin gönül, gel yerine otur! Kinlerle dolu ateşten sakın!" Gönüm bana dedi ki: "Varsın olsun, ben ateşten korkmam!"
- Ey geceleri uykumu alıp götüren sevgili! Gel, tedbirim kar etmedi. Benim o Keşmir padişahımı sor, belki bir tanıdık çıkar.
- Zaten o hem meydanda hem gizlidir. Cihan, bir kalp, yer gölge varlıktan ibaret, o ise candır. Bu nasıl bir padişah, bir düşün bakalım! Acaba, o Hakk'ın nüm mu?
- Gönül evini satın aldın. Artık gönül evi senindir. Bilirsin ki, evde ne varsa, o hep ev sahibinindir.

417. Allah'ım, sana karşı duyduğum sevgiyi tesbihçi elimden aldı.

Mefa'îlün, Fe'ilatün, Mefa'îlün, Fe'îlün.
(c. II, 940)

- Senin aşkın, tesbihi elimden kaptı aldı. Ağzıma türküler, şiirler, beyitler verdi. Çok "La havle" dedim, çok tevbeler ettim. Ama gönül bunların hiç birini işitmedi, duymadı.
- Aşkın tesiriyle ellerimi çırpmaya, gazeller söylemeye koyuldum. Senin aşkın arımı, utanmamı, namusumu, düşüncemi, bütün varımı yoğumu yaktı, yok etti.
- Ben affıddım, zahittim, dağ gibi ayağımı diremiştım. Fakat hangi dağ var ki, seni zikredince, senin tecellîne mazhar olunca, bir saman çöpü gibi kopup gitmesin.
- Ben dağ bile olsam, hep senin sesinle seslenirim. Saman çöpü kesilsem, hep senin ateşine yanarım. O ateşte duman olur, tüterim ben!
- Senin varlığını gördüm de utancımdan yok oldum. Fakat bu yok oluş aşkıyla varlığıma can geldi.
- Nereye yokluk gelse, orada varlık yok olur. Bu ne biçim yokluktur ki, geldi de onun yüzünden varlığım arttıkça arttı.
- Gökyüzü masmavi, bu yeryüzü ise, kör bir dilenci gibi gelmiş yol üstüne oturmuş, senin ay gibi nurlu, güzel yüzünü gören kişi ise, bu kör dilenciden de, bu maddî gökten de kurtuldu.
- O tıpkı can gibi dünyanın gözünden gizlenmiş ulu bir erdir. O, adeta, müşriklerle Yahüdiler arasında Allah'ın gönderdiği Ahmed (s.a.v.) gibidir.
- Ey büyük varlık, seni övmek, gerçekten de insanın kendisini övmesidir. Çünkü güneşi öven, kendi j'özünü övüyor demektir.
- Seni övmek sanki bir denizdir. Dilimiz ise, o denizde bir gemi olmuştur. Deniz yolcusu yürür gider, sonucunda iyi olur, hayra döner.
- Bana denizin inayeti, uyanık baht gibidir. Gözlerim uykuya dalsa da ne gam!

418. Mansur şarabı.

Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilatün, Fa'ilat
(c. II. 731)

- Dünyada bağ, şarap ve üzüm yaratılmamışken bizim canımız zevalsiz bir şa-rapla, Hakk'ın şarabıyla mest ve mahmurdu.
- Mansur'un o nükteli sözünün kavgası, gürültüsü olmadan önce, biz ruh dünyası Bağdat'ında "Ene'l-Hakk"(=Ben Hakk'ım) diyorduk.
- Nefs-i Küll (=Cenab-ı Hakk), Hz. Adem'i daha balıktan yaratmadan önce, bu hakikatler meyhanesinde bizim diriliğimiz mükemmeldi. Biz çok mutluyduk.
- Bizim canımız, o dünyada, güneş gibi can kadehi kesilmişti de, can şarabından, o dünya boğazına kadar nurlara gömülmüştü.
- Ey sakı, şu balık aleminde, kendini üstün görenleri sarhoş et de, onlar nasıl bir devletten, bahttan uzak düştüklerini anlasınlar.
- Can yolundan çıkıp gelerek gizlenmiş, örtülmüş her ne varsa onları ortaya döken, açığa çıkaran sakıye can feda olsun!

419. Mest olan gönül susarsa, dilsiz dudaksız olarak daha güzel bir gazel söyler.

Müstem'ülün, Müstem'ülün, Müstem'ülün, Müstem'ülün
(c. II, 538)

• Gönül ateşi alevlenince mü'mini de, kafiri de yakar, yandırır. Mana kuşu uçmaya başlayınca, bütün süretler, şekiller ortadan kalkar.

• Bütün alem baştan başa yıkılır, harap olur. Can da tufana gark olur, batar. Eriyip su olan inciye, yine o su kucaklar, meydana getirir.

Tasavvufi bir görüşe göre; dünya her an yok olmakta, sonra tekrar var olmaktadır. Bu be-yitte sembolik olarak bu görüş belirtilmektedir. Şöyle ki, can bir damla gibi aşk tufanına, aşk denizine düşer, su olur. O denizde yok olur. Aşk denizi kendinde yok olan canı tekrar sedef içinde inci haline getirir. Böylece can incisi yokluğa döner, yokluktan da tekrar varlığa döner.

• Gizli sırlar meydana çıkar, dünyanın şekilleri yıkılır. Ansızın öyle korkunç bir dalga gelir ki, mavi gök kubbesine kadar yükselir.

• Alev alev yanan güneşten gönle her an; "Şu madde alemindeki ışığı bırak da yine can ışığın uyansın, alemini aydınlat!" diye bir ses gelmedir.

• Sen sevgiliye hizmet etmedesin; neden kendini gizliyorsun? Altın, kuyumcunun vuruşlarını seve seve yedikten, onun eliyle dövüldükten sonra, her an daha da hoş, daha da güzel bir hal alır.

• Gönül, ezel şarabıyla mest olmuş, kendinden geçmiş de güzel güzel bu gazeli söylememedir. Fakat şu anda nefesini tutar, susarsa; dilsiz dudaksız olarak bundan da daha güzel bir gazel söylemiş olur.

420. Sakın, öldüğüm için bana ağlama!

Mefa'ilün, Fe'ilatün, Mefa'ilün, Fa'ilün
(c. II, 911)

• Ölüm günümde tabutum götürülürken, bende, bu dünyanın derdi, gamı var, dünyadan ayrıldığıma üzülyorum sanma, bu çeşit şüpheye düşme!

• Sakın, öldüğüm için bana ağlama; "Yazık oldu, yazık oldu!" deme. Eğer nefse uyup Şeytan'ın tuzağına düşersem, işte hayıflanmanın sırası o zamandır!

• Cenazemi görünce; "Ayrılık, ayrılık!" deme! O vakit, benim ayrılık vaktim değil, "buluşma, kavuşma" vaktimdir!

• Beni toprağın kucağına verdikleri zaman sakın; "Veda, veda!" deme! Çünkü mezar, öteki alemin, cennetler mekanının perdesidir!

• Batmayı, gözden kaybolmayı gördün ya, bir de doğmayı gör, düşün Güneş'le Ay batıp gözden kayboldukları zaman bir ziyan gelir mi?

• Bu hal, sana, batmak, kaybolmak gibi görünse de, aslında bu hal doğmaktır yeniden hayata kavuşmaktır!

• Mezar, insana hapisane gibi, zindan gibi görünse de, orası ruhun kurtulduğu yerdir!

• Hangi tohum yere atıldı, ekildi de tekrar bitmedi, topraktan baş kaldırmadı? Niçin insan tohumu hakkında yanlış bir zanna düşersin?

• Hangi kova kuyuya sarkıtıldı da dolu çıkmadı? Can Yusufu neden kuyudan ziyan görsün, niçin feryad etsin?

• Bu dünyaya ağzını yumunca, öte tarafa aç! Artık senin hayhuyun, uğraşmaların mekansızlık aleminde!

421. Ey canların canı, ey güzellerin güzeli;
yüzündeki perdeyi kaldır!

Müstem'ülün, Müstem'ülün, Müstem'ülün, Müstem'ülün
(c. II, 534)

• Git, şu rebap çalan kişiye de ki: "Rebabının sesi ile mest olmuş, kendinden geçmiş kişiler sana selam ediyorlar!" Yalnız rebapçıya değil, o su kuşuna da mest olmuş kişilerin sana selamı var!" de! Yani, sevgi denizine dalmış Hakk aşıkla da mest olmuş kişilerin selamını götür!

• Sonra, o sakilik eden beye de; "Mest olmuş kişiler sana selam ediyorlar!" de de, o ebedî olan ömre de; "Kendinden geçmiş kişilerin selamı var!" de!..

• İnsanlar birbirine kırdıran o savaş emrine, o kargaşalığa, o sevdaya, o sevdalıya; "Kendinden geçmiş kişilerin sizlere selamı var!" de!

• Nürlü, güzel yüzünü görünce ayın bile utandığı dilbere; "Sana mest olmuş kişilerin selamı var!" de! "Ey gönlün rahatı, huzuru! Kendinden geçmiş kişiler sana selam ediyorlar!" de!

• "Ey canın canına can olan; mest olmuş kişilerin sana selamları var! Ey bu dünyada görülen güzeller, güzellikler, ötelerde bulunan daha da güzeller, güzellikler; kendilerinden geçmiş kişilerin sizlere selamları var!"

• Ey arzuların arzusu, ey isteklerin isteği, ey canların canı, ey güzellerin güzeli; yüzündeki perdeyi kaldır; kendinden geçmiş kişilerin sana selamları var!"

422. O "ben"lik, "biz"lik yüzünden bizden uzaklaşmıştır.

Mefa'ilün, Mefa'ilün, Mefa'ilün, Mefa'ilün
(c. II, 577)

- Şimşek gibi bir şey çıkıyor; acaba, o gönüller alan sevgili midir? O köşeden parlayan ne; acaba, o la'l madeni mi?
- O gevherin etrafında görülen nedir? Ay mı, yıldız mı? Nürdan bir kandil gibi gökyüzünden sarkmış, boşlukta asılı kalmış?
- Ey gönül! Başını çıkar da bir bak; senin gözlerin pek parlaktır, pek keskindir! Gözlerini ov da dikkatle bak; dünyada ne görürsen herşeyi O yaratmıştır! Yaratıklarında O'nun yaratma gücünü, sanatını, kudretini müşahade et, gör!
- Biz ortaya çıkınca, O, bizden çekilir, uzaklaşır. Fakat biz çekilip gidince, O ortaya çıkar. Çünkü O, "ben"lik, "biz"lik yüzünden bizden uzaklaşmıştır.
- Suyu dalgalandırdığın zaman, Güneş'in suya vurmuş ışığı da dalgalanır. O öyle görünür ama, aslında güneş gökyüzündedir.

423. Seher vaktinde "Ya Rabbî, ya Rabbî!" demen duyuldu da, O, gönlüne geldi.

Mef'ulü, Mefa'ilün, Mefülü, Mefa'ilün
(c. II, 631)

- Sevgilim! Ümitsizliğe düşme; yeni bir ümit belirdi! Çünkü, bütün canların ruhu gayb aleminden çıktı geldi!
- Ümitsizliğe kapılma; her ne kadar Hz. Meryem senden uzaklaştı ise de, Hz. İsa'yı gökyüzüne, ötelere çeken nür geldi yetiştirdi!
- Ey can; ümitsizliğe düşme! Şu zindanın karanlığı içinden Hz. Yusufu aydınlığa çıkaran, kurtaran padişah geldi!
- Hz. Yakup, gizlilik perdesinden dışarı çıktı; Züleyha'nın perdesini yırtan Yüsuf(a.s.)geldi!
- Ey geceyi seher vaktine kadar; "Ya Rabbî, ya Rabbî!" diyerek geçiren Hakk aşığı! O eşsiz varlık, senin; "Ya Rabbî, ya Rabbî!" demeni duydu ve sana acıdı da geldi; gönlünde yer ayırdı!
- Ey göklerden, ötelerden gelen yemekle sahur yiyip oruç tutan; orucunu aç, hoş bir şekilde iftar et! Çünkü bayram hilali göründü!

424. Beni benden aldılar, bir yere götürdüler ki, orada bu dünya gözüme pek küçük görünmedir!

Mefulü, Mefa'ilün, Mefülü, Mefa'ilün
(c. II, 633)

- Benim güneşim geldi, "ay"ım geldi; gözüm kulağım geldi. O gümüş bedenlim geldi, o altın madenim geldi!
- Güzelliğiyle aklımı başımdan alanım, bana mestlik verenim geldi; gözüme nür bağışlayanım geldi. İstediğim, fakat açıklayamadığım başka bir şeyim de geldi!
- Ey eski dost; O'ndan bir haber aldığım için bugün, dünden daha hoş, daha güzel! Zaten dünden beri O'nun yüzünden mest idim!
- Dün gece elime bir çerağ alarak aradığım dost, bugün bir gül demeti gibi çıktı geldi!
- Onun güzelliğinin şu başına, baharına bak; kadehsiz sunduğu şu şarabının mestliğini seyret! Hazmı çok kolay, çok hoş, çok tatlı gülbeşkerim geldi!
- Ben, artık ölümden korkmuyorum! Neden korkayım ki? Benim, apaçık hayatım geldi! Kınanmaktan, ayıplanmaktan ne diye korkayım ki? O'nun gibi bir siperim, bir kalkanım var!
- Derdim başımdan aştı, derman aramak için yollara düştüm. Allahım; bu yolculukta ne saadetler buldum, ne güzellikler elde ettim!
- Şimdi, pek mutluyum, büyük bir neşe içindeyim. Şarap içmenin tam zamanı! İçeyim de, aklımda şimşekler çaksın! Uçmamın, göklere yükselmemin zamanı geldi! Çünkü güçlendim; kolum kanadım geldi!
- Sevgilim, bu gazelin söylenecek birkaç beyti daha var! Var ama, beni benden aldılar, bir yere götürdüler ki, orada bu dünya, gözüme pek küçük görünmektedir!

425. Aşk, ab-ı hayattır; seni ölümden kurtarır!

Mefulü, Mefa'ilün, Mefülü, Mefa'ilün
(c. II, 629)

- Aşık, benim gibi olmalı; durmadan yanmalı yakılmalı! Böyle olmayan kişi değildir! O, çocuk gibi aşık oynasın dursun!
- Ey ayın bile kendisine kul olduğu güzel varlık! Ay yüzlü dilber senin gibi olmalı da, bütün ay yüzlülerin hepsinden de güzel, hepsinden de üstün, hepsinden de nazlı olmalı!

- Aşık dediğin de, benim gibi olmalı! Öyle mest, öyle kendinden geçmiş olmalı ki, ne halkla uzlaşmalı, ne de kendisine bir hayrı dokunmah!
- Aşk, ab-ı hayattır; seni ölümden kurtarır! Kendisini tamamıyla aşka veren kişi ne mutlu kişidir! O, adeta, aşk padişahı olmuştur!
- Bu can, yaş bir ağaç dalına benzer; onu tut, kendine doğru çek! Şunu iyi bil ki, ne kadar çekilirse, sana doğru o kadar eğilir!
- Sen çeng gibi gamdan iki büküm olursan, o vakit seni hoş bir şekilde bağrına basar; elsiz kolsuz seni okşamaya, sevmeye başlar!

426. Birisi var ki, aşka da ateşten bir kemer kuşatmış,
aşık olanları yakıp yandırmada!

Mef'ulü, Mefa'ilün, Mef'ulii, Mefa'ilün
(c. II, 628)

- Ey dost! Şeker mi iyidir, yoksa şeker yapan mı; ayın güzelliği mi daha üstündür, yoksa ayı yaratanın güzelliği mi?
- Ey bağ! Sen mi daha hoşsun, sende bulunan gül bahçesi mi, gül rnu hoştur? Yahut o gülleri, nergisleri şu kara topraktan meydana getiren mi daha hoştur?
- Ey akıl! Sen mi daha iyisin, bilgide, görüşte sen mi daha üstünsün, yoksa her an yüzlerce akıl, yüzlerce görüş lutf eden aziz varlık mı?
- Ey aşk! Gerçi dağınksın, perişansın, açılıp saçılmışsın fakat, bir şey var, birisi var ki; aşka da ateşten bir kemer kuşatmış da, aşık olanları yakıp yandırmadadır!
- Ben, O'nun yüzünden kendimden geçmişim, O'nun yüzünden başım dönüyor; şaşırıp kalmışım! Bazan kolumu kanadımı yakıp yandırıyor, bazan da yeni bir baş lutf etmede, manen yükselmem için yeni bir kanat bağışlamakta...

427. Aşk uğrunda neden Ferhad gibi dağları delmediniz?

Mefa'ilü, Mefa'ilü, Mefa'ilii, Mefa'ilü
(c. II, 638)

- Neşesizlerin, hayattan bıkmış ve usanmış olanların hepsi de gittiler! Evin kapısını kapayınız; düşüncelere dalmış, ümidini kaybetmiş şu aklın haline de gülünüz!
- Mademki siz de Hz. Muhammed(s.a.v.)'in manevî evlatlarındansınız, müminsiniz, mirac ediniz, göklere yükseliniz de, ayın yanağını öpünüz!
- Ey neşesizler, ey hayattan bıkmış usanmış kişiler! Niçin cesaretinizi kaybettiniz, niçin gittiniz; aşk uğrunda neden Ferhad gibi dağları delmediniz?
- Öyle oldu, böyle oldu; niçin doğru gelmedi? Kendiniz nasılsınız, değeriniz nedir; biliniz, anlayınız!
- Mademki aşk çeşmesini gördünüz, ümit çeşmesini gördünüz, neden kana kana su içmediniz? Mademki o güzeli gördünüz, nasıl oluyor da hala kendinizi beğeniyorsunuz?
- Mademki nür almak, nürlanmak istiyorsunuz, devletten, saadetten kaçmayınız; zaten O'nun tuzağına düşmüşsünüz!
- Canı ile oynayan pervane gibi, muma doğru koşunuz! Ne diye vefasız arkadaşla kendinizi vermiş, ne diye ona bağlanmışsınız?
- Pervanenin, mumun alevine kendini attığı gibi siz de aşk ateşine kendinizi atınız, yanınız yakınız da, gönlünüzü, ruhunuzu aydınlatınız! Hayretinizden senelerin eskittiği, hırpaladığı bu köhne bedeni atınız da, taze bir tene, yeni bir bedene

428. Aşk meşalesi, sırlar penceresinden nurlar saçmaya başladı!

Mefulü, Mefa'ilü, Mefa'ilü, Fe'ulün
(c. 11, 650)

- Geçen sene ay gibi doğan o kırmızı kaftanlı güzel, bu sene boz renkli bir hırkaya bürünerek geldi.
- Bu sene Arap kılığında karşımıza çıkan, geçen sene yolları kesen, malları yağma eden Türk'tür!
- Elbisesini değiştirdi ama, gelen sevgili, yine geçen sene gelen sevgili! O, elbisesini değiştirdi, başka bir elbise ile tekrar karşımıza çıktı.
- Şişe değişti ama, içindeki değişmedi! Bak da seyret; o şarap, sarhoşun başını nasıl döndürmede, nasıl mest etmede, aklını başından almada!
- Ey sabah şarabı içmeye alışmış olanlar, nerdesiniz? Gece geçti; aşk meşalesi, sırlar penceresinden nurlar saçmaya başladı!

429. Bu güzel güllere bu hoş renkleri, güzel kokulan kim verdi?

Mef'ulü, Mefa'ilü, Mefa'ilü, Fe'ülün
(c. II, 651)

- Ay ışığı geldi de, kelek kavunlar, karpuzlar mezarlarından çıktılar. Simsiyah kumlu sulardan da, timsahlar baş çıkarıp göründüler.
- Şu kara toprağın gönlü ilkbahann sıcaklığından bir haber mi aldı ki, karınca sürüleri yuvalarından dışarı çıktılar?
- Hakk'ın bal denizinden nasıl haber aldılar da, bal arısı sürüleri ortaya çıktılar, şifalı, misk gibi bal yapmaya başladılar?
- O pek küçük, zayıf ipek böceği Hakk'ın kerem mahzenine nasıl bir yol buldu ki, birçok iplikler dokudu, ibrişim ördü?
- Gözü ve kulağı olmayan sedef nereden rızık buldu da, inci elde etti, bir hazineye sahip oldu?
- Bir demir parçası ile, sert çakmak taşı nasıl oldu da nurlara giden gizli bir yolda yürüyerek nürlandılar, içlerine nür doldu da, taşı demire çarpınca kıvılcım halinde nürdan bayraklar açmaya başladılar?
- Bir boyacı yokken, gelinleri süsleyen kadın da ortalıkta görünmezken, gül o güzel rengini, o hoş kokusunu nereden aldı da parıl parıl parlamaya, gizlilik perdesinden yüz göstererek gülmeye başladı?
- O'nun yüzünün, O'nun güzelliğinin bağında bir elma ağacı gördüm. O elma ağacının her elması yarılınca, içinden bir huri belirmede idi.
- Elmanın gönlünden çıkan huri kızı gülüyordu. Onun gülüşünden gamlı gönüller şad oluyor, dertliler deva buluyordu.
- Bağlarda bulunan asmalar, çiçek açmışlardı. Zamanı gelince onlar, hoş renkli, tatlı üzümler vereceklerdi. Ama sizler, sakın, mest olmuş Hakk aşıklarının şu kendinden geçmiş hallerini bu üzümlerin suyundan elde ettiklerini sanmayınız! Onlar, gayb aleminin üzümlerinden yapılan acaip bir şarapla mest olmuşlardır!

430. Can, pisliklere bulanmış, kirlenmiş bedenden kurtuldu.

Mef'ulü, Mefa'ilin, Mef'ulü, Mefa'ilün
(c., 612)

- Oruç ayı geçti, bayram geldi, bayram geldi. Ayrılık gecesi geçti, sevgili geldi, göründü.
- Gerçekten sabah oldu. Senin Azra'n Vamık oldu; yani sevdiğin, maşukan sana aşık oldu. Şeyhin mürid oldu; iradesini sana verdi, sana bağladı.
- Savaş oldu, zafer geldi. Zehir ortadan kalktı, şeker geldi. Taş yok oldu, cevher geldi. Kapılarda kilitler artık bir işe yaramaz oldu; çünkü anahtarlar geldi. Yani, bütün zorluklar ortadan kalktı, işler kolaylaştı.
- Güneşin ışıkları temiz şeylere de^üşer, pis şeylere de! Güneş, ışığı ile gülü de okşar, dikenini de. Böyle olmakla beraber can, şu pisliklere bulanmış, kirlenmiş bedenden kurtuldu, temizlik alemine gitti.
- Gönül senin sevgi kadehindeki lezzete, manevî zevke kapıldı da, tuzağına düştü. Can da bu hali görünce, o da koşup geldi, senin tuzağına düşmek, senin esirin olmak istedi.
- Yanlış adım attığımızdan ötürü, yapmamız gereken nice tövbeler vardır ki, senin attığın aşk taşı onları kırdı geçirdi. Nice zahid, nice ibadet eden kişi hirkasını yırttı, senin kapına geldi.
- Bağ bahçe, halden anlamayan insafsız, aşka yabancı kış yüzünden tam üç ay ağzını yumdu, bir şeycikler söylemedi. Sonunda, gayb aleminden gelen bahar kokulan yetişti, onu çiçeklerle, güllerle süsledi, onu konuştu.

-

431. Canların aynı gaye için bir yere toplanmaları,
kendilerinde bulunanı birlikte aramaları.

Müfte'ilün, Müfte'ilün, Müfte'ilün, Müfte'ilün
(c. 11. 545)

- Sensiz düşünemiyorum, sensiz yapamıyorum; başkası ile de yaşamama imkan yok! Aşka dair ne söylesem, içi yanmayanlar, aşık olmayanlar anlamıyorlar!
- Her seher vakti döktüğüm gözyaşlar, hasta gönlümden bana bir haber getirmese de, etrafımda bulunanlardan hiç kimsenin benim gönlümden haberi yok!
- Bedenimde hiç bir kıl yoktur ki, senin gamından ağlamasın, inciler 'saçmasın, ab-ı hayat akıtmasın!..
- Ey gamı canımın rahatı olan sevgili! Bu feryad, bu figanın sebebi ne? Herkesi başına mı toplamak istiyorsun? Çünkü, ben ağlamasam, feryad etmesem halk benim etrafımda toplanmaz!
- Halkın toplanması, bir araya gelmesi ne demektir? Gölge varlıkların öte-sinde bulunan canların aynı gaye için bir yere toplanması; insanların kendilerinden kendilerine sefer etmesidir, kendilerinde bulunanı birlikte bulmaktır! Kuş yumurtada kaldıkça kanatları işe yaramaz; yumurtadan çıkınca, yalnızlıktan kurtulunca uçmaya başlar!

- Benim hayatımın gecesinde şu güneş gibi yirmi tane güneş doğsa da, karanlık gecemi aydınlatmaya çalışsa, sen gelmedikçe seher olmaz!
- Böyle bir balçığa, yani bedene gönül tohumunu ektik ama, sevgi baharın gelmedikçe orada bir şey bitmez!

432. Ey hacca gidenler! Sevgili, sizin duvar duvara komşunuzdur!

Mefulü, Fa'ilat, Mefa'ilü, Fa'ilat
(c. II, 648)

- Ey hacca gidenler! Neredesiniz, neredesiniz? Sevgiliniz buradadır; geliniz, geliniz!
- Sevgiliniz, sizin komşunuz; hem de duvarı duvarınıza bitişik komşunuz! Hal böyle iken siz, çöllerde sersem sersem dolaşıyorsunuz! Hangi hevaya
- Eğer sevgilinin manevî olan suretini, yüzünü görseydiniz, ev sahibi de siz! Olurdunuz, ev de siz olurdunuz, Kabe de siz olurdunuz!
- On keredir o yoldan o eve gittiniz; bir kere de şu evden şu dama çıkınız!
- Evet, çöller aşarak gittiğiniz o ev çok latiftir, hoşdur, mübarektir! O evin vasıflarını anlattınız, güzelliklerinden bahsettiniz ama, o evin sahibinden söz etmediniz, bir haber vermediniz!
- Eğer o gül bahçesini gördünüzse, hani bir gül demeti? Eğer Allah denizine daldınızsa, hani bir can incisi?
- Böyle olmakla beraber, çektiğiniz sıkıntılar, eziyetler dilerim ki size bir hazine olsun! Fakat ne yazık ki kendiniz, kendi varlığınız kendi hazinenize perde olmuştur!

433. Gizli peygamberler geldiler; onları içeri alınız, dışarıda bırakmayınız!

Mefa'ilü, Mefa'ilii, Mefa'ilü, Mefa'ilü
(c. 11, 637)

- Atalarınızı sürünüz; sürünüz ki, hakikat yollarında geri kalmayasınız! Biliniz. biliniz ki, açıkça görünüşün ta kendisisiniz; olduğunuz gibi görünüyorsunuz.
- Koşunuz, koşunuz; siz, hantal süvari değilsiniz, çabuk süvarisiniz! Halkı olarak nazlanın, nazlanın; çünkü siz, dünya güzellerisiniz!
- Allah'ın, üzüm suyundan yapılmayan öyle gizli bir şarabı vardır ki, dünya ve sizler, ondan bir katresiniz!
- Ananızın rahminden bir defa doğduğunuz gibi, ikinci defa da, dünyadan, ukbadan ve kendinizden geçip kendinizden de doğuverin!
- Sabahları aydınlatan nür, şimdi; "Bu manevî sofraya buyurun!" diye seslendi. Eğer sizde tembellik ve ağırlık varsa, onun şarabı sizi rahatlatır, ruhunuzu ağırlıktan kurtarır!
- Gizli peygamberler geldiler; onları içeri alınız, dışarıda bırakmayınız! Onlara yazıktır, yazık!
- Onları içeri alınız dedim ama, onlar bu eve sığmazlar! Çünkü onlar, baştan başa hakikat madenidirler, mekansızdırlar; siz ise mekana bağlısınız!
- Dikkat edin de onlar, başlarını alıp gitmesinler! Çünkü onlar, baştan başa candırlar; sizlerse bedava ekmeğe konmuşsunuzdur!
- Eğer siz insansanız, çalışın; çalışın da, bu beden baştan başa can olsun! Bu beden ekmekten gelmedi mi? Yani bu beden, anamızın babamızın yedikleri ekmekten rahimlerde meydana gelmedi mi?
- Susunuz, susunuz; susarak içiniz! Örtünüz, örtünüz; siz gizli hazinesi-niz!
- O, yüzünü sizden gizlemiştir. Kendini göstermiyor ama, eserleri ile kendi varlığını apaçık göstermektedir. Yüzü ile gizlenmiştir ama, eserleri ile kendini açığa vurmuştur. Görünensiniz, görünmeyensiniz; siz, can cevherisiniz!
- Siz, akıl gibisiniz; hem binlercesiniz hem birsiniz! Siz, güneş gibisiniz; dağınık ışıklarınızla her eve koşuyorsunuz!
- Bu aşk denizine öyle bir cevher sığmaz! Korkmayınız, korkmayınız; yakanızı yırtmayınız!
- Ahmaklaşıp şaşkın kalmamanız içindir ki, gönlümüz bu açıklamalardan vazgeçti, ağzını kapadı!

434. Bütün insanlar, ölüm hapisanesinde ölümü beklemektedirler!

Me'ülü, Mefa'ilii. Mefa'ilü,
(c. II, 652)

- Kul, tedbirde bulunur fakat, takdiri bilemez; Allah'ın takdiri gelince, tedbir işe yaramaz!
- Kul, düşünür fakat, görebileceği meydandadır; hileler düşünür ama, takdiri değiştirecek güçte değildir! »
- İnat etme, dünyalık isteğine kapılma; aşk memleketi, aşk padişahlığı iste! Aşk, seni ölüm meleğinden kurtarır! -
- Bir defa olsun kendi nefsanî isteklerini bırak da, aklın isteğine uy! Çünkü nefsin isteği, seni, ümitsizliğe götürür!

- Sen, padişaha av ol; avcılığı bırak! Çünkü, avladığın avı ecel doğanı senden geri alır!
- Bugün, padişaktan daha vefalı kimse yok; sen, ona doğru git! O, seni yanın-dan hiç ayırmaz!
- Şunu iyi bil ki, bütün insanlar, ölüm hapisanesindedirler! Hapis olan kimse, seni zindandan kurtaramaz!
- Sen biliyor musun; rıza kapısından girerek razılık köyüne ulaştığın zaman orada duyduğun köpek sesleri de ne oluyor? O sesler, korkak ve ruhen aşağı olan insanları ürkütür!
- Haşa, bu köpek havlamaları, Hakk yolunun aşığı olan cesur kişinin yüreğini bile hoplatmaz!

435. Sen'in hayalin, nakşın gönlümüze yerleştiğinden beri
bizim için her yer cennet oldu.

Mef'ülü, Mefa'ilü, Mefa'ilü, Fe'ulün
(c. II, 644)

- Sen'in nakşın, hayalin gönlümüze yerleştiğinden beri, nereye oturursak oturalım, Sen'inle beraber olduğumuz için, orası cennet olur!
- Yüceler, gökler, baştan başa bağ bahçe olur; aşağılar, yeryüzünün her tarafı definelerle, hazinelerle dolar! Sen nasıl güçlü ve kudretli bir varlıksın ki, alem Sen'in yüzünden bu hale geldi?
- O'nu gördüğümüz günden beri ömrümüz arttı! O'nu arayan, O'nu isteyen her diken, iman gül bahçesi oldu!
- Her koruk, güneşin tesiri ile üzüm oldu, şekerlerle doldu! Kara taş bile O'nun yüzünden la'l oldu!
- Ortalığa bir gönül karanlığı çökmüştü; şimdi gönül penceresi haline geldi.

436. Aşık olan nefis, bir daha nefis-i emmare olamaz!

Mef'ulü, Mefa'ilün, Mefa'alü, Mefa'ilün
(c. II, 610)

- Sen, benden bir ekmek parçası al! Çünkü, can parçalanamaz, bölünemez! Aşkımıza düşüp avare olan, asla avare sayılmaz!
- Ben birisinin hırkası olursam, o, asla çıplak kalmaz; ben birisinin çaresi olunca, o, çaresiz kalmaz!
- Ben birisine mevki olursam, o, nasıl olur da azl edilebilir? Cevher olan karataş, bir daha taş olamaz!
- Şu gözlerim, gözyaşları sakîsi olur ama, sevgilinin mahmur gözleri olmadıkça ne sarhoş olur, ne de kimseye gözyaşı şarabı sunabilir!
- Aşık hasta olur ama, ölmez; ay zayıflar, hilal olur ama, yıldız olmaz!
- Sus artık; bu kadar kederlenme, gam yeme! Aşık olan nefis, artık nefis-i emmare olmaz; insanı kötülüğe götürmez, meyl ettirmez!

437. Beni ötelere götürünce, ben kendime baktım, kendimi göremedim!

Mef'ulü, Mefa'ilü, Mefa'ilü, Fe'alün
(c. II, 649)

- Seher vaktinde gökyüzünde bir ay göründü. O ay, gökten aşağı indi de, bize yakından baktı.
- Sonra, bir doğan avını nasıl kaparsa, o ay da beni o şekilde kaptı, göğ, ötelere doğru uçtu.
- O zaman tuhaf bir hal oldu; beni kapıp ötelere götürünce, ben kendime baktım da, kendimi göremedim! Çünkü, o ay lütf etti de, bedenim can oldu!
- Ezeli tecellî sırrı tamamıyla anlaşılınca, ben, can alemine sefer ettin ve o "ay"dan başka bir şey göremedim!
- Dokuz kat gök de, o "ay"a karşı başını eğdi. Bu varlık gemim de o denize battı, yok oldu.
- Deniz dalgalanınca, akıl tekrar geldi. Ortalığa da; "Şöyle idi, böyle idi." diye bir ses yayıldı.
- O deniz köpürdü; köpüğünün her biri de filanın şekli, filanın bedeni oldu.
- Sonra, o denizden beliren her beden köpüğü, hemen eridi ve denize karıştı, yok oldu.

438. Göz kamaşmadan, zahmet çekmeden kim güneşi görebilir.

Mefulü, Mefa'ilü, Mefa'ilü, Fe'ulün
(c. II, 642)

- Kimin evinde oynak bir sevgili oturmaktadır? Kimin ay yüzlü, tatlı sözlü bir sevgilisi vardır?
- Göz kamaşmadan, zahmet çekmeden güneşi kim görebilir? Perdesiz, apaçık, onun yüzüne kim bakabilir?

- Dedin ki: "Harabatta benim başka bir işim yok!" Zaten asıl iş, senin işindir! Kimin senden başka bir işi olabilir?
- Sabah şarabı içmek için rindlerin hepsi de mest olmuş, kendilerinden geç-mişlerdir. Ey Zühre! Meyhane kapısının anahtarı kimdedir?
- Sevgilinin bir bakışı, etek dolusu paradan daha iyidir! Sevgilinin güzel yüzü varken, kim para derdi çeker?
- 0 vefalı güzelin tatlı bakışı varken, şu gaddar dünyayı artık kim düşünür?
- Dedin ki: "Aziz dostlardan bir haber ver!" Senin haberin varken, başka ha-berler ne işe yarar? Kimin kimden haberi olur?
- Bugün, senin sevgin yüzünden, kimselerde baş derdi, baş kaygısı yok; kimse başını düşünmüyor! Artık kim sarık düşünür, kimde sarık sevdası kalır?

439. Dünya bir leştir; aklınızı başınıza alın da, akbaba gibi leşe göz dikmeyin!

Mef'ulü, Mefa'ilü, Mefa'ilü,
(c. II, 655)

- Allah aşkına, bir başka aşka düşmeyin; can meclisinde aşktan başka bir düşünceye dalmayın!
- Aşktan başka bir dost edinmek, aşktan başka bir işe girişmek, anlatılması kolay olmayan bir küfürdür! Din meclisinde, ilahî aşk meclisinde olduğunuz halde aşkı inkar edenlerin yolunda yürümeyin!
- 0 gönül bekçisi, o cana şerefler veren eşsiz varlık, pek kıskançtır! Onun kıskançlığına karşılık siz de yüzünüzü ondan başkasına, yabancılara çevirmeyiniz!
- Her vesveseden bahs etmeyin, her vesveseyi konuşmayın, her sapık kişiyi kendinize başkan yapmayın, kılavuz etmeyin!
- Allah'ın bir olduğu, eşi ve ortağı bulunmadığını söyletince, yani şahadet getirince, bu mübarek sözün alevi, inkarı yakar, yandırır. Allah'ın güzelliğine, gerçek güzelliğe karşı inkarın kötülüğüne sarılmayın!
- Dünyanın yansı akbabadır, yarısı leştir! Aklınızı başınıza alın da, akbaba gibi leşe göz dikmeyin!
- 0 aldatan nefis; kibirden, gururdan, benlikten, aldatıştan ve aldatılıştan iba-rettir! Kendinize geliniz de, o aldatıcıya gönül vermeyin!
- Nefis, insana dost değildir! Onun izzeti yoktur, zilleti vardır! Onun vefası yoktur; insanı dosttan ayırır! 0 on gönüllü alçağa sırlarınızı açmayınız!
- Ruh; öğüt verme, anlatma minberine çıkınca, artık kendinizi söz perdesi arkasında tutmayınız!

440. Aşk uğrunda ölürseniz, bedenle yaşamaktan kurtulur, baştan başa ruh olursunuz!

Mefa'ilü, Mefa'ilü, Mefa'ilü, Mefa'ilü
(c. 11, 636)

- Ölünüz, ölünüz; bu aşk uğrunda ölünüz! Aşk uğrunda ölürseniz, bedenle yaşamaktan kurtulur, baştan başa ruh olursunuz!
- Ölünüz, ölünüz; bu ölümden korkmayınız! Çünkü, ölümlle şu kirli topraktan kurtulur, göklere, ötelere yükselirsiniz!
- Ölünüz, ölünüz; bu nefis-i emmareden yakanızı sıyırınız! Çünkü bu nefis, bağ gibidir, zencir gibidir; siz de, o zencir ile bağlanmış birer esir gibisiniz!
- Zindanı delmek için elinize bir kazma alınız! Zindanı delebilseniz, padişah da siz olursunuz, emîr de siz olursunuz!
- Güzel padişahın önünde ölünüz, ölünüz! Padişahın önünde ölürseniz, padişah da siz olursunuz, emîr de siz olursunuz!
- Ölünüz, ölünüz de, sizi aşkın nûrundan mahrum bırakan günah bulutlarından dışarı çıkınız! Buluttan dışarı çıkınca, ayın ondördü gibi parlak bir mana "ay"ı olursunuz!
- Susunuz, susunuz; susmak, ölümün nefesidir! Aslında, bu susuşunuzda, yani ölüşünüzde bir dirilik vardır!

441. Menekşe, sünbül gibi gönlünü Hakk'a verdi de, o duygunun heyacanı ile rûkûa vardı!

Mefa'ilün, Mefa'ilün, Mefa'ilün, Mefa'ilün
(c. II,

- Kış geçti gitti, ilkbahar geldi. Yeryüzü yemyeşil oldu. Herkes neşeli bir hal aldı. Gel sevgilim gel; laleler arasında gezme zamanı geldi!
- Ağaçlara bak; hepsi de sarhoşlar gibi darmadağın, hepsi de başlarını salıyıp durmada! Seher rüzgarı bir efsun okudu da, gül fidanları yerlerinde duramaz oldular, neşe ile oynamaya başladılar!

• Nilüfer, yasemine; "Şu kıvrınmayı seyret!" dedi. Çiçek de, yeşilliğe; "Allah'ın lutfu, ihsanı geldi, her taraf süslendi, güzelleşti!" dedi.

• Nergisin gözlerini kırparak; "İbret alacağımız zaman geldi!" sözünü duydu da, menekşe, sünbül gibi, gönlünü Hakk'a verdi ve o duygunun heyecanı ile rûkûa vardı.

• Bahçelerde bulunan diğer varlıklar gibi ilahî kudret karşısında mest olan, ı kendinden geçen söğüt, başını sallayarak, dünyayı yeniden diriltten o eşsiz, o pek büyük yaratıcı hakkında acaba ne söyledi? Uzun boylu selvi de acaba ne gördü de, uzadıkça uzadı, büyüdükçe büyüdü?

• Sanki, benzeri olmayan büyük bir ressam fırçayı eline aldı da, yaptığı resimlerle dağın, ovanın, bağı bahçenin güzelliğini belirtti, gafillerin gözleri önünde onları sergiledi. Bu güzel resimleri yapan, bu şaheser tabloları ortaya koyan eşsiz ressamın nûrundan ruhum mest oldu. Ben, O'na kurban olayım!

• Çeşit çeşit renklerde kanatları olan binlerce kuş, minberler gibi, ağaçların üstüne konmuşlar; "Allah'a hamd ü senalar olsun! Açılıp saçılma, gezme dolaşma zamanı geldi!" diye ötüşüyorlar.

• Can kuşu; "Ya hu!" deyince, kumru; "Kü, kü; nerede, nerede? O'nun kokusunu bile alamadın; sana bekleyiş hissesi düştü!" demeye başladı.

Burada, Şeyh Galib hazretlerinin şu beyti hatıra gelmez mi:

"İrişüp bahara bülbül,
Yenilendi sohbet-i gül,
Yine nevbet-i tehammül,
Dil-i bî-karara düşdü."

• Güllere; "İçinizdeki gizli sırları dökün; gönlünüzde Hakk sevgisine ait ne varsa, onları açığa vurun! Mağara dostu ile halvet zamanı geldi! Bu ilkbahar mevsiminde, duyguların içinde kalması doğru değildir!" diye emir verildi!

"Mağara dostu" sözü ile Peygamber Efendimiz'in Hazret-i Ebubekir'le Sevr Mağarası'nda gizlenmeleri hatıra geldiği gibi, Resül-i Ekrem Efendimiz'in peygamber olmadan önce yalnız başına Hıra Dağı'ndaki mağarada gönlünde manen Hakk'la buluşmasına işaret de olabilir. Doğrusunu ancak Allah bilir.

• Gül, bülbüle dedi ki: "Şu yemyeşil süsüne bak; yüz dili var ama, yine de sabrediyor! Gönlündeki sırları açığa vurmuyor, sabrediyor!"

• Bülbül de güle cevap verdi, dedi ki: "Yürü git; benim sana karşı duyduğum aşk sırlarını açığa vurduğumu hoş gör! Şuna inan ki, benim aşkım da senin aşkın gibi amansız!.."

• Bu arada, bahçede bulunan çınar ağacı, üzümün yüzünü çevirdi de; "Ey hep yerlere baş koymuş, secdeye kapanmış üzüm! Kendinde güç bul, ayağa kalk da, etrafına bir bak; herşey yeniden dünyaya geldi! Dünya, gelinler gibi süslendi, güzelleşti! Senin gözün bir şey görmüyor!" dedi. Üzüm; "Ben, kendi isteğimle, kendim secdeye kapanmadım! Beni, 0 secde ettiriyor!" dedi.

• "Ben, uzun boylu, senin gibi kocaman bir ağaç değilim ama, insanları sarhoş eden, onları kendinden alan şarapla yüklüyüm! Benim içim, aşk ateşi ile dolu; sen, boy atmışsın, kocamansın, benim gibi yerlerde sürünmüyorsun ama, sende ne var?"

• Safran, kutlu bir halde geldi; yüzünde aşkların sanlığı vardı. Gül, onun haline acıdı; "Vah vah!" dedi. "Sararmış, solmuş bu zavallı, ağlaya ağlaya geldi!"

• Bu hali, la'l yanaklı elma anladı da, güle dedi ki: "Onun, yani bülbülün ku-

suruna bakma; sevgilisinin hilim sahibi olduğunu, dikenin cefalarına katlandığını bilmiyor!"

• Elma, kendisini bir şey zannederek bir davaya girişti: "Benim Cenab-ı Hakk'a karşı zannım iyidir; 0, her şeyi yerinde ve güzel yaratır!" diyerek benliğe kapıldığı için; "Bakalım elma eziyetlere katlanıyor mu, Allah'tan gelen belalara sabrediyor mu?" diye imtihan edilmek istendi. 0 yüzden, herkes onu taşlamaya, başına taşlar yağdırmaya başladı.

• Taşlanan, başına belalar gelen kişi, Hakk'a gerçekten bağlı er kişi ise, atılan taşlardan şikayet şöyle dursun, güler, neşelenir. Çünkü o taşlar, padişahlar padişahından geliyor!

442. Ateşte yanmadan koku veren öd ağacı var mı?

Mefa'ilün, Mefa'ilün, Mefa'ilün,
(c. II, 579)

• İlahî şarapla mest olan kişiler, tekrar secdeye kapandılar! Acaba canların çalgıcısı perde arkasından çalgı çalmaya mı başladı?

• Hakk yoluna başlarını koyanlar, bu tehlikeli yolda canları ile oynayanlar bir kere daha coştular. Öyle coştular ki, sanki onların varlığı yokluğa gitti sonra tekrar yokluktan varlık alemine geldi!

" Bu beyitte denmek isteniyor ki: ilahî şarapla. can çalgıcısının tesiri ile, muvakkat bir zaman için varlıklarını unuttular, sanki yok oldular, mahv haline girdiler. Sonra, bulundukları alemde tekrar varlık alemine geldiler, sehv haline döndüler. Varlıkları faniliğe gitti. sonra da. fanilikten varlığa geri geldi.

• Toprakta yaratılmış olan bedenlerinin her cüz'ü, taze can buldu. Sanki topraktan kurtuldular, temizlendiler, baştan başa can kesildiler ve bütün ziyanları hep fayda oldu!

• 0 alemde renk yoktur fakat, bedenlere hapsedildikleri için mavi, kırmızı gibi çeşitli renklere boyanan candan gelen nür, gözlerle çeşitli renklerde göründü.

- Ey gönül! Yan yakıl; ham kaldıkça senden aşk kokusu, gönül kokusu gelmez! Ateşte yanmadan koku veren öd ağacını sen nerede gördün?
- Koku, her zaman öd ağacından gelir; başka ağaçtan gelmez! Başka bir ağaca da gitmez! Ama, biri çıkar da; "0 koku geç geldi." der; öbürü de; "Tez, geldi." der.

443. Allahım! Benim öyle bir canım var ki, bir an için olsun,
Sen'den ayrı düşmeye sabredemez!

Mefa'îlün, Mefa'îlün, Mefa'îlün, Mefa'îlün
(c. II, 585)

- Ben, manevî değeri çok üstün öyle bir sevgili istiyorum ki, can, onun üzengisini tutacak hizmetçisi olsun! Çalgı çaldığı zaman Zühre yıldızını öldürecek bir çalgıcı arzu ediyorum!
- Öyle bir kadehim var ki, denizi küçük görür de, ona güler! Benim öyle çalgıcı bir gönlüm vardır ki, ne öğüt kabul eder, ne de bağ ile bağlanmayı!
- Allahım! Bir balığın, bir an bile olsa, sudan ayrı düşmeye dayanamadığı gibi, benim de öyle bir canım var ki, bir an için olsun, Sen'den ayrı düşmeye sabredemez!
- Sen'in güzel bir varlığın var, benim de mestliğim var; Sana varlık yakışır, bana da mestlik yakışır!
- Kendine gel de, artık sus! Öyle bir aşk seçmişsin ki, her an gamsız neşe vermede, reddetmeden her şeyi kabul etmededir!

444. Kendini, kendini görmekten kurtarmış,
benliğini ayak altına almış birisini arzu ediyorum!

Mefa'îlün, Mefa'îlün, Mefa'îlün, Mefa'îlün
(c. II, 584)

- Sevgiliye bakacak,.onun güzelliğini göremeyecek aptal bir adam arıyorum;bakışında hüner olan, görüş sahibi olan akıllı kişiyi istemiyorum!
- 0 inciyi sedef gibi içine alacak bir gönül arzu ediyorum; kendini gören, kendi içinde inci olduğunu sanan taş yürekli kişiyi istemiyorum!
- Kendini, kendini görmekten kurtarmış, benliğini ayak altına almış, Allah aşkı ile dolup taşmış, dertten, derdin, gamın insanı rahatsız eden sıkıntılarına aldırmayan birisini arzu ediyorum!

445. Sen, uykuya yol arkadaşı olunca, sevgiliyi nasıl bulabilirsin?

Mefulü. Mefa'îlün, Mefulü,
(c. 11,615)

- Uyku, senin aklını başından almaya gelir! Fakat, aşk delisi nasıl olur da .uyur? Onun, gecedен haberi var mı?
- Aşk delisinin mezhebinde gece ve gündüz yoktur; onda olan şeyi, ancak o bilir!
- Bu alemin gecesi gündüzü, dünyanın dönüşünden meydana gelir. Fakat, o lahî alemin delisini dünya bile döndüremez!
- Onun baş gözü uyusa bile, o, başından ayağına kadar gözdür; o, ezel evhini can gözü ile görür, okur!
- Delilik istiyorsan, kuş gibi, balık gibi ol; mademki sen uykuya yol arkadaşı oldun, uyuyunca onu nasıl bulabilirsin?
- Deli dediğin, bir başka çeşit adamdır. 0, "can"a gebe kalmıştır, gözünü dosta açmıştır; onun gebeliği, bambaşka bir gebeliktir!

446. Senin hayal evine gamın girmesi doğru mu?

Miistef'îlün, Fe'uliü, Müstef'îlün, Fe'ulün
(c. II, 851)

- Ey güzelliği karşısına ancak huri gibi güzellerin gelebildiği eşsiz ve güzel varlık! Sen'in hayal evine gamın girmesi doğru mu, gam oraya yakışır mı?
- Kainatta görülen her varlık Sen'den, her şeyi Sen yarattın! Sen, her varlığın laşlangıcısın! Bize, Sen'in varlığına, kudretine karşı yok olmak yaraşır! » Ey gam! Derlen, toplan; işte neşe ordusu şuracıkta! Neşelerin padişahı, yüzlerce zafer bayrakları ile gelip ülkeye giriyor!
- Ey gönül; gamlara dalma şimdi! 0 tatlı, hoş padişahтан, içi boş fakat, güzel ağmeler çıkaran çeng sesi geliyor!
- 0 ilahî sakî, padişahlık meclisinden çıktı, geliyor! 0 manalar çalgıcısı, şimdi ağmelere başlayacak!
- Ey gam; ne kadar da aptallaşmışsın! Neden bana, kapıma düştüğünü söyle-mezsın de, kapımdan içeri girmeye çalışırsın!

- Ey gam! Sonunda, senin ateşinden kurtulacağım da, cana canlar katan sevgiliye teslim olacağım!

447. Senin teneffüs ettiğin havayı teneffüs eden, içine çeken; ses olur, göklere yükselir!

Müfte'ilün, Müfte'ilün, Müfte'ilün, Müfte'ilün
(c. II, 546)

- Haydi! Aklını başına al, düşün; yepyeni, şimdiye kadar kimsenin söylemediği, güzel, derin manalı bir söz söyle de, şu köhne dünya tazelen sin, yenilen-sin! Sözün öyle hoş olsun ki, dünyanın hududunu aşsin; hududu da, ölçüyü de bilmesin!
- Senin mübarek nefesinle ihtiyarlığı bırakıp gençleşmeyen toprak başına! Senin teneffüs ettiğin havayı-teneffüs eden, senin nefesini içine çeken; baştan başa hoş bir renge boyanır; yahut da ses olur, göklere yükselir!
- Kim senin kapına halka olursa, o, hemen altın gibi değer kazanır, altın olur. Hele onu elinle tutup kapıyı sen açarsan, içeriye mahreni olur; seninle beraber evin içine bir dost gibi girer!
- İnsan bedeninin aslı olan balıktaki su, söz söyleyen bir inci olabileceğini bilir mi idi, düşünür mü idi? Yine balıktaki toprak, sırlar söyleyen bir bakış haline geleceğini nereden bilecekti?
- Hz. Salih'in devesi dağdan doğmadı mı? Ben, şimdi iyice anladım ki, dağ bile senin geleceğinin müjdesini duyunca yürük bir deve olur!

448. Artık, ben de beden olmaktan kurtulayım da can olayım!

Müstef'ilün, Müstef'ilün, Müstef'ilün,
(c. II, 540)

- Mestlik, sana selam etmede, gizlice haberler yollamadadır. Gönلünü kapıp aldığın kişi, canını da sana kul köle etmek istemektedir.
- Ey varlığı yok eden; mest olmuş, kendinden geçmiş kişinin de selamını duy! Bu, öyle kendinden geçmiş ki, iki elini de, ayağını da senin tuzağına kaptırmış!
- Ey gönül! Sen, mest olmuşsun, kendinden geçmişsin! Ne de hoşsun! Padişah gibi olmuşsun! Padişahsın! Bu kadar kudret ve kuvvet sahibi bir padişah olduğun halde aşk, nasıl oldu da seni emri altına aldı?
- Bir avuç toprağa can veren, dumanı Zühal yıldızı haline getiren! Ey topıktan yaratılmış beden, ey gönül ateşinden çıkan duman! Bakın da görün; O, sizi ne hale getiriyor? Yerde mi kalıyorsunuz, göğe mi yükseliyorsunuz?
- Eline sakiler padişahının sunduğu kadehi al, ebediliğe ulaşanları gibi mest ol! Yarı mest olduğun için hatalısın! O, seni tarn mest etmek, tamamıyla seni kendinden geçirmek istiyor!
- Aşk yüzünden meydana gelen feryada figana bak, dökülen gözyaşlarını seyret! O şarap kadehinin yaptığına bak, gücünü gör; çiğ insanları nasıl pişirmede, seni de nasıl olgunlaştırmada!..
- Ey rengi, kokusu güzel şarap, O'nun cömertlik eli bak; seni cana nasıl helal, bedene haram etti?
- Artık, ben de beden olmaktan kurtulayım da can olayım; bir inci olmak-tansa, inciler madeni haline geleyim! Ey gönül; mest olmakla adının kötüye çıkmasından korkma! O, sana iyi bir ad vermede, seni üstün bir insan haline getirmedi!

449. Biz dünyayı bırakıp gittik; kalanlar sağ olsun!

Mcf'ulü. Mefa'ilün. Fe'ulün
(c. 11, 692)

- Biz gittik; kalanlara selam olsun, hoşça kalsınlar! Doğan, mutlaka ölür!
- O kadar koşmayın, o kadar yorulmayın; şu yerin altında çırak ne olmuşsa, usta da o olmuştur!
- Diieği rüzgardan olan bu bina ne kadar dayanabilir?
- Yaşadığın devrin eşsiz, parmakla gösterilen tek kişisi bile olsan, tek tek gidenler gibi, sen de bir gün dünyayı bırakıp gideceksin!
- Gideceğin yerde yalnız kalmayı istemiyorsan, hayırdan, iyilikten, ibadetten evladın olsun!
- O geriye kalan iyilikler, ibadetler; gayb aleminin nürdan ipi ve dünyaya direk olanların ruhudur!
- O süzölmüş, seçilmiş aşk cevheri var ya, işte ölümsüz olarak kalacak ancak odur!
- Şu içinde yaşadığımız hayatın, şu akıp giden kum selinin ne durması vardır, ne dinlenmesi; bir şekil bozulunca başka bir şeklin temelini atarlar!
- Ben, bu kupkuru yerde Nuh'un gemisine benziyorum; tufan benim ölümüm, vademim gelip çatmasıdır!
- Nuh'un gemisi de, gayb aleminde bu sudaki dalgaları bekliyordu!

• Biz de susmuş olanların, mezarlıkta uyuyanların arasına girdik, yattık uyuduk! Çünkü sesimiz, feryadımız haddi aşmıştı!

450. Aşkının üstün gelişi yüzünden akıl düşünceyi bırakıyor,
çoşup köpürüyor!

Müfte'ilün, Mefa'ilün, Müfta'ilün, Mefa'ilün
(c. II, 561)

- Benim mest olmuş can dudum, tek bir şekerle ne hale geliyor; benim şarabı seven Zühre yıldızım, bir ay yüzünden ne oluyor!
- Onun aşkı yüzünden gönül denizim dalgalanıyor da, dalgası, dokuzuncu kat göğü bile aşıyor! Bir inci yüzünden gönül denizimin böyle dalgalanma-sına şaşıp kalıyorum!
- Can bir manevî padişah'tır; ben de onun bayrağını! Can seher vaktidir; ben ise karanlık geceyim! Benim şu güneş gibi olan gönlüm, her seher vaktinde ne hale geliyor?
- Gönül paramparça oldu; görebilenler onu gördüler fakat, bütün kainat ilahî bir bakışla ne hallere gelmededir?
- Aşkının üstün gelişi yüzünden akıl, düşünmeyi bırakıyor da, çoşup köpürüyor! İlahî nûrun parıltılarından karalarda, denizlerde, havalarda yaşayan çeşit çeşit sayısız varlıklar ne hallere geliyorlar, ne hünerler gösteriyorlar?
- Akıllı erenler, onun gücünden, büyüklüğünden haberleri olanlar, onun yüzünden la'î madeni haline gelirler, kemale ererler! Ama onun kudretinden haberleri olmayanlar, bu bilgisizlikleri yüzünden ne hallere düşüyorlar, nasıl perişan oluyorlar? Neden bu hale geldiklerinden onların kendilerinin haberleri yoktur!

451. Bahar geldi, bahar geldi; güzel yüzlü bahar geldi!

Mefa'ilün, Mefa'ilün, Mefa'ilün, Mefa'ilün
(c. II, 570)

- Bahar geldi, bahar geldi; güzel yüzlü bahar geldi! Dünya yeşerdi, güzelleşti; laleler arasında dolaşma zamanı geldi!
- Ey reyhan! Susenin yüz tane dili var; baharın güzelliğini ona söylet, ondan işit! Balık ovayı seyret; nasıl da süslendi, güzelliklerle doldu, çok hoş bir hal aldı!
- Gül, nesrine; "Şu dünyada, şu gurbet elde nasıldın, ne halde idin?" diye soruyor. O da; "İlkbahar ötelere çıkageldi, hoşluklar, güzellikler getirdi; durumdan çok memnunum!" diyor.
- Yasemin de selvi ağacına; "Durmadan sallanıp duruyorsun; yoksa ilkbahar sana şarap mı içirdi?" diye takılıyor. Selvi de yaseminin kulağına; "O hilm sahibi, merhametli, esirgeyici sevgili geldi!" diyor.
- Menekşe nilüferin yanına geldi de; "Baharınız kutlu olsun!" dedi. "Sararıp solma zamanı geçti, uzun sürecek yeni bir hayat, yeni bir ömür geldi!"
- Nergis güle; "Keyfin yerinde, gülüyorsun değil mi?" diye gözünü kırıyor. Gül de; "Evet!" diyor. "Ben gülmeyeyim de kim gülsün? Sevgili geldi, gönlüme girdi; bana hoş kokular getirdi!"
- Çam ağacı da; "Allah'ın inayeti ile çetin yollar aşıldı; kışın dondurucu soğukları bizi bırakıp gitti! Şimdi her yaprak, su verilmiş kılıç gibi baş kaldırdı, yeşerdi!"
- Şu geveze leyleğe bak! Minbere çıkmış; "Ey dostlar, ne duruyorsunuz? Haydi, çalışma zamanı, iş zamanı geldi; herkes uykudan uyandı; siz de uyanın!" diye lak lak edip duruyor.

452. Allah, insanı, can kuşu kafesinin demirden olmasından korusun!

Mefa'ilün, Mefa'ilün, Mefa'ilün, Mefa'ilün,
(c.11. 568)

- Ay yüzlü sevgili gelince, canın ne değeri kalır, onun yanında can kim olu-yor? Gün doğunca, artık gece bekçisinin işi bitmiştir; ona gerek yok!
 - Ayın aylık etmesi, ışıklar saçması, gökyüzünde rahatça dolaşıp durması için güneş ona lufufta bulunur, geceleri kendini gizler, görünmez olur!
 - Ey gönül! Sen de bu dünya evinden kaç git; bu kirli ev, seni rahatsız ediyor, seni sıkıyor! Aslında bu ev, bizim evimiz değildir; bu ev bize yabancısıdır! Aklını başına al da, döşemesi gökyüzü olan bir gül bahçesine, bir eyvana git!
 - Bu dünya, yaşanacak bir yer değildir! Bu dünyada birbirleri ile savaşılan in-sanlar, barıştıkları zaman bile, gönülleri kinlerle doludur. Bu dünyanın sabahı bile yalancıdır! Çünkü, sabahının arkasında gece gizlenmiştir; burda sonsuz sabah yoktur! Dünyanın bu çeşit aldatıcı sabahları Hakk yolunda yürüyüp giden kervanları helak edegelmiştir!
- "Gençliğimde bazı şiirler yazdım. Mevlana'yı tanıdıktan sonra yazdıklarımın utandım, defterlerimi yaktım. Hafızamda kalan şu iki beyti, Mevlana'nın yukarıdaki beyti münasebeti ile bir hatıra olarak sayın okuyucularıma arz ederim:

"Akşamların ardında sabahın sesi var
Kışlarda da bir gizli bahar müjdesi var

Vuslatların ardında ne var, sorına fakat
Hicranda senin vuslatının hissesi var!"

- Sen, varlıklara can bağışlayan, arkasında gece bulunmayan gerçek sabahı ara! İçte o gerçek sabahdır ki, binlerce ermişe "Mansur şarabı" sunar, binlerce Hakk aşığına aman verir, kurtuluşa ulaştırır!
- Aşk ateşi yanınca gamı, kederi de yakar, yandırır! Fakat, onun yanına bir gül fidanı eksen, alevleri ile onu besler de, o gül fidanı bir gül bahçesi olur!
- Gönlü temiz, huyu güzel Hakk aşığı, insanı her türlü afetten korur! Hassas, ince, asıl ruhlu bir dost, bir sevgiliye yüzlerce can feda olsun!
- Tatlı dilli bir dost, tatlı sözleri ile insanı şarap gibi mest eder! Zaten kendisi, ilahî güzellikler karşısında mest olmuş, daima Hakk'la vuslat halindedir!
- Rüyada kendisini gökyüzünde ayla buluşmuş gören bir kişinin bedeni, samanlıkta yatar uyursa ne gam!
- Allah, insanı, can kuşunun kafesinin demirden olmasından korusun! Ötelerin kuşu olan zümrüdkanın da, şu dünyanın daracık yuvasında kalmasını Allah göstermesin!
- Ağzını kapa, artık sus! Sen, Hakk'ın ilham ettiği ilahî sözlere sahipsin! Sen, ölümsüz olan, sonsuz olan bir kulak, bir akıl bul da, onlara seslen!..

453. Aşık kimsesiz, yapayalnız kalsa bile, o, yalnız değildir;
sevgilisi ile gizlice, manen beraberdir!

Melu'ülün. Mct'a'ülün. Fe'ülün
(c. II, 662)

- Dünya, baştan başa dikenlerle dolu olsa, yine de aşkın gönlü tamamıyla gül bahçesidir!
- Şu dönen gökyüzü dönmesini durdursa da işsiz güçsüz kalsa, aşıkların gönlü yine iştedit, güçtedir; bir sevgi alışverişinde, sevgiliyi anmakta, sevgiliyi düşünmektedir!
- Herkes kederlere, gamlara uğrasa, herkesin başına belalar yağsa, aşkın canı sevinçlidir, neşelidir, latîftir! Çünkü, bütün başa gelenler, Hakk'tan gelmektedir!
- Aşık kimsesiz, tek başına, yapayalnız kalsa da, o, yalnız değildir; sevgilisi ile gizlice, beraberdir! Çünkü o, nerede olursa olsun, gerçek sevgili olan Allah ile manen beraberdir!
- Aşıkların şarabı, üzüm şarabı gibi küpten coşmaz, gönülden coşar! Aşık, sırlar aleminde aşka dost olur, arkadaş olur!
- Sen bir aşığı hasta görürsen, ona ne gam!.. Onun gizli, güzel sevgilisi onun başucunda değil midir?
- Sen, aşk atına bin; Hakk yolunun uzaklığını, zorluğunu düşünme! Çünkü, aşk atı pek rahvandır, pek hızlı gider!
- Yol düzgün olmasa, zahmetlerle, sıkıntılarla dolu olsa bile, aşk atı bir atılışında seni menzile, varacağın yere götürür!
- Sen, hem mest, kendini kaybetmiş, hem de çok akıllı olan

454. Allah'ın nûru gelince, kabir bir gül bahçesi olur!

Mefulü, Mefa'ülün, Mefülü, Mefa'ülün
(c. 11, 611)

- Ey karanlık geceyi uykuda geçiren mümin! Dua zamanı geldi; haydi, kalk! Ey kötülük etmeyi adet edinmiş nefis; ibadet etme, iyilik etme zamanı geldi!
- Pencereden bak; tövbe kapısını aç! Evi tertibe koy, düzelt! Haydi, durma; bizim nöbetimiz geldi!
- Suçtan, kötülüklerden neden temizlenemiyorsun? Günahlardan ellerini yıka, yüzüne su vur; abdest al, namaza durma zamanı geldi!
- Seni mezara koydukları, lahitte yüzünü kibleye döndürdükleri zaman, hayatta şu karşında duran kibleyi hatırlarsın ama, namazını kılamadığın, kazaya bıraktığın için içinin yanmasından eline ne geçer?
- Sen şimdi hayatta iken bu kiblede bir nûr, bir ışık ara, bir ışık elde et de, o nur, o ışık senin kabrini ışıtsın, aydınlatsın! Allah'ın nûru gelince kabir, bir gül bahçesi olur!

455. Ten kafesinden ayrılanlar; neredesiniz?

Mefulü, Mefa'ülü, Mefa'ülü, Fe'ülün
(c. II, 656)

- Ey şimdi ten kafesinden ayrılmış olanlar! Tekrar bir yüz gösterin, görünün de söyleyin; neredesiniz?
- Ten geminiz şu denizde kırık bir halde kaldı. Ey balıklar gibi ölüm denizine dökülenler; bir an için olsun, bu sudan çıkın, kendinizi gösterin! Yoksa, hayat mücadelesi vererek günlerin havanında inciler gibi dövülüp toz mu oldunuz?

- Fakat o toz, hakikati arayanların gözlerinin sürmesidir! İyi görebilmek için o sürmeyi gözlerinize sürün, sürün!
- Ey ruh aleminden bu dünyaya doğup gelenler! Ölüm gelince ürkmeyin, korkmayın! Bu, ölüm değil, bu ikinci bir doğumdur; doğun, doğun!

456. Geceleri ben ağlamasam, inlemesem bile hasta gönül ağlar, inler!

Mefa'ilün, Mefa'ilün, Mefa'ilün, Mefa'ilün
(c. 11, 571)

- Gül, bu gece, sevgilinin saçları gibi canlar başışlıyor; ayın nurlar saçan yüzü de, sevgilinin yanağına benziyor.
- Yıldızlar, gökyüzünde başıboş avare aşıklar gibi dönüp dolaşıyorlar. Onların gönüllerinin yanıışından akıl bile işten güçten kaldı, düşünemez oldu!
- Can sakîsi gizlilik aleminin kadehi ile öyle bir şarap sundu ki, yıkılıp kendimden geçtim; ayık kalan kim, belli değil!
- Sen, geceleri, hastalardan başkasını ağlayıp inler, uyanık kalır bulamazsın! Ama, ben ağlamasam, inlemesem bile hasta gönül ağlar, inler!

Fuzûlî merhumun bir beyti şöyle:

"Şeb-i yeldayı münecimle muvakkıt ne bilir!
Mübtela-yı gama sor kim geceler kaç saat!"

(Uzun geceyi vakit belirleyen, yıldızlarla uğraşan kişiden sorma; gecelerin ne kadar uzun olduğunu sen gamlı kişilerden sor!)

- Ey gönül; çırpınıp duran şu denizde Yunus gibi ağla, inle! Çünkü, gece timsahı aşk denizinde adam yiyeceğe benziyor!
- Canda, şu yeryüzünden, şu gökyüzünden bambaşka, acaip bir gök, acaip bir pazar var fakat, kıskançlığından ötürü o pazar gizli kalıyor!

457. 0; canımı da, gönلümü de hasta etti; gönül şişemi de kırdı!

Müfle'ilün. Mefa'ilün, Müfte'ilün. Mefa'ilün
(c. II, 558)

- Sevgili, bizi develer gibi yularımızdan tutmuş çekiyor! Bakalım, kendi sarhoş devesini hangi katara, hangi develer arasına katacak?
- 0; canımı da. bedenimi de hasta etti, yaraladı! Gönül şişemi kırdı, boynumu da bağladı! Bakalım, beni ne işe çekip götürececek?
- Sanki ben onun oltasıyım, ağıyım; balıklar gibi beni tutuyor, karaya atıyor! Gönül tuzağı mı da, av beyine doğru çekiyor!
- 0; yalnız beni değil, göğün altındaki bulutlar katarını da çeker, dağlara, mağaralara doğru götürür, ovaların sakîsi yapar, susuzlukları giderir!
- Gök, gürleyerek davul çalıyor! Artık, tabiatın cüz'i de, küllü de dirilmiştir! Ağaçların gönüllerine, güllerin burunlarına hoş bahar kokulan geliyor!
- 0; çekirdeğin gönüne meyve olma isteğini veriyor, ağaçların sırlarını yapraklar halinde, meyveler halinde dallarına asarak açıklıyor!
- Gerçi kış mevsiminin dondurucu soğukları, cefası bahçeyi terk edince bahçe sevindi, güzelleşti, mahmurlaştı ama, bu da, herşey gibi devamlı olmayacak! Yaz mevsiminin kavurucu sıcakları gelince, ilkbaharın da, bahçenin de güzelliği kalmayacak, mahmurluğu gidecektir!

458. Biz insanlar, duvardaki resimlere benzeriz; bizi resmedenin ışığı vurunca canlanırız!

Mefa'ilün. Mela'ilün. Mefa'ilün, Mefa'ilün
(c. 11. 591)

- Bu ne hoş kokudur, ne hoş kokudur? Acaba o gül yanaklı sevgili gül bahçesinden mi geliyor?
- İlkbahar gecesi mi, öd ağacı mı; yoksa misk mi, anber mi? Yoksa, Yusuf aleyhisselam acele acele ıtırılar pazarından mı geliyor?
- Du nasıl bir nurdur? Bu nasıl parıltıdır? Bu ay mıdır, güneş midir? Yoksa, yalnızlığı arayan Hakk dostu Muhammed aleyhisselam dağdan, mağaradan mı tefrif buyuruyor?
- Selvi boylu sevgili gezmeye çıkınca, dünya gül bahçesi olur; kendini gösterince de, kıyamet kopar!
- Biz, bütün insanlar, duvardaki resimlere benzeriz; bizi resmedenin, bizi yapanın ışığı vurunca o zaman canlanır, uyanmaya başlarız!

459. Oruç yüzünden bizim canımız dirilik elde edecektir!

Müfte'ilün. Fa'ilat. Miifte'ilün. Fa'ilat
(c. II. 892)

- Ramazan geldi; aşk ve iman padişahının sancağı erişti! Artık maddî yiyeceklerden elini çek! Çünkü, göklerden manevî rızık geldi ve can sofrası kuruldu!
- Can, beden hantallığından kurtuldu; tabiatımızın isteklerinin eli bağlandı! Aşk ve iman ordusu geldi, sapıklık ve imansızlık ordusunu kirdi geçirdi!
- Bir bakıma oruç, bizim kurtuluşumuzun kurbanı sayılır; bizim canımız, onun yüzünden dirilik elde edecektir! Mademki göniil evine misafir olarak can geldi, onun uğruna bedenimizi tamamıyla kurban edelim
- Sabır, hoş bir buluttur; ondan, hikmet, manevî lütuflar yağar! Bu sebeptendir ki, Kur'an-ı Kerim de bu sabır ayında nazil olmuştur!
- Bizi kötü işler, günahlar işlemeye teşvik eden kirli nefsimiz, arınmaya, temizlenmeye muhtaçtı! Ramazan gelince, günah zindanının kapısı kırıldı; can, nefsin esaretinden kurtuldu, miraca çıktı, sevgiliye kavuştu!
- Bu mübarek ayda gönül de boş durmadı; ümitsizlik perdesini yırttı, göklere uçtu! Can, zaten bu kirli dünyaya mensup değildi, meleklerdendi; onlara ulaştı!
- Ramazan günlerinde sarkıtılan merhamet ipine sanl da, şu beden kuyusun-daki hapisten kendini kurtar! Yüsuf aleyhisselam kuyunun ağzına geldi, seni çağırıyor; çabuk ol, vakit geçirme!
- İsa aleyhisselam isteklerden, beden eşeğinin arzularından kurtulunca, duası kabul edildi! Sen de nefsanî isteklerden temizlen, elini yıka! Çünkü, gökyüzünden manevî yemeklerle dolu sofraya geldi!
- Haydi, elini ağzını yıka; ne yemek ye, ne iç, ne de söyle! Hakikate erdikleri, Hakk'ı buldukları için susup duran ermişlere gelen mana sözlerini, mana lokmalarını ancak Şems-i Tebî-îzî'nin himmeti ile bulabilirsin!

Cilt 1'in Sonu

S!yaH

HackHeLL